

צורי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזֹּהַר

הַזֹּהַר הַמְּתַרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְּנַקֵּד

עַל הַמְּשָׁה הַמְּשִׁי תּוֹרָה

מִהַתְּנָא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאי זִיע"א

פְּרָשֶׁת בְּרֵאשִׁית

תְּרַגְּוֹם קַל וְנִחְמָד לְמַעַן יִרְוֶיךָ חֵלּוּמֵךְ בּוֹ

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"

בעיה"ק בית שמש תובב"א

אלול תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

בְּרֵאשִׁית

בְּרֵאשִׁית [נ"א בְּרֵאשִׁית בְּחֻמַּת הַמְּלֶךְ חֲקֵק] רְצוֹן הַמְּלֶךְ חֲקֵק
 חֲקִיקוֹת בְּאֹר עֲלִיּוֹן נִיצוֹץ חֹק, וַיֵּצֵא
 תוֹךְ נִסְתָּר הַנְּסֻתִים מֵרֵאשִׁית [נ"א מִסוּד] הָאִי"ן סו"ף
 עֵשֶׂן בְּנִלָם נְעוּץ בְּטַבְעַת, לֹא לָבֵן וְלֹא שָׁחַר וְלֹא
 אָדָם וְלֹא יָרֵק וְלֹא גֵזֶן כָּלֵל. בְּשִׁמְרַד מְדִידָה, עֲשֵׂה
 צוּרוֹת לְהָאִיר. לְפָנִים בְּתוֹךְ הַמְּאֹר יֵצֵא מֵעֵין אֶחָד
 שְׂמֻמָּנוּ נִצְבְּעוּ הַצּוּרוֹת לְמַטָּה. נִסְתָּר תוֹךְ
 הַנְּסֻתִים שֶׁל סוּד הָאִי"ן סו"ף בְּקַע וְלֹא בְּקַע אֶת
 הָאִוִיר שֶׁלוֹ לֹא נוֹדַע כָּלֵל, עַד שְׂמֵתוֹךְ דַּחֲק
 הַבְּקִיעָה שֶׁלוֹ מְאִירָה נִקְדָּה אַחַת נִסְתָּרַת עֲלִיוֹנָה
 אַחַר אוֹתָהּ נִקְדָּה לֹא נוֹדַע כָּלֵל, וְלָבֵן נִקְרֵאת
 רֵאשִׁית, הַמְּאֹר הַרֵאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל.

**בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים "אֵת" הַשָּׁמַיִם "וְאֵת
 הָאָרֶץ, רֵאשִׁי תְבוֹת אֱהו"ה, שָׁבוּ
 נִבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. א"ה - בּוּ נִבְרְאוּ הַשָּׁמַיִם. ו"ה
 - בּוּ נִבְרְאָה הָאָרֶץ וְכֹל מַה שְּׁיֵשׁ בָּהּ. וְהוּא נִתֵּן
 תְּשׁוּקָה בְּכֹל הָאֵילָנוֹת וְהָעֲשָׂבִים שְׂבֵאָרֶץ, שְׁהוּא**

מה שאמרו, אין לך כל עשב ועשב מלמטה שאין
 ממנה עליו מלמעלה ושומר אותו, שמכה אותו
 ואומר לו גדל, שאומר (איוב לח) הידעת חקות שמים
 אם תשים משטרו בארץ:

(דניאל יב) ותמשכלים יזוהרו פזוהר תרקיע ומצדיקי
 תרבים ככוכבים לעולם ועד. הזוהר
 הנסתר של הנסתרים הבה באויר שלו [שהגיע ולא הגיע]
 [והאיר] בנקודה זו [אור], ואז התפשטה הראשית
 הזאת, ועשה לו היכל לכבודו ולתשבתו, [כבוד
 להיכלו ולשבתו] [נ"א ולכבודו ולהיכלו ולתשבתו], שם זרע זרע
 קדש להוליד לתועלת העולם, וזה סוד (ישעיה ו) זרע
 קדש מצבתה. זהר שזרע זרע לכבודו, כמו זרע
 המשי תזה של ארנמן טוב שמתכסה לפנים
 ועושה לו היכל שהיא תשבתו ותועלת לכל.
 בראשית הזו ברא אותו נסתר שלא נודע את
 תהיכל הזה. היכל זה נקרא אלהים, וסוד זה -
 בראשית ברא אלהים.

תִּזְחַר שְׁמֵמֵנוּ כָּל הַמְאֹמְרוֹת נִבְרָאוּ בְּסוּד
 הַתְּפִשְׁטוֹת שֶׁל הַנְּקֻדָּה שֶׁל תִּזְחַר הַנְּסֻתָּר
 הָיָה. אִם בָּזָה כְּתוּב בְּרָא, אִין תְּמִיחָה, שְׁכַתוּב
 (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצִלְמוֹ. זַחַר זָה
 סוּד בְּרֵאשִׁית, תְּרֵאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל, שְׁמוֹ אֶתְיָה, שֵׁם
 קְדוּשׁ תְּקוּק בְּצֵדוֹ [נ"א מַאִיר, בְּמִקְוֵה מַאִיר] אֱלֹהִים, תְּקוּק
 בְּעֵטְרָה [נ"א בְּמִקְוֵה תְּעֵטְרָה] אֲשֶׁר הַיִּכָּל נִסְתָּר וְגִנּוּז,
 תְּרֵאשִׁית שֶׁל סוּד שֶׁל רֵאשִׁית אֲשֶׁר רֵא"ש שְׁיִזְצֵא
 מִרֵּאשִׁית.

וּבְשֵׁהתִּתְקֹן (דף טו ע"ב) לְאַחַר הַנְּקֻדָּה וְהַיִּכָּל [בְּסֻדָּר]
 בְּאַחַד, אִין בְּרֵאשִׁית כּוּלָּל רֵאשִׁית,
 רֵאשִׁית עֲלִיוֹנָה בְּתַכְמָה. אַחַר כֵּן הַתְּחִלָּה גִּזּוֹן אוֹתוֹ
 תְּחִיכָל וְנִקְרָא בֵּית. [נ"א וּמִמֵּנוּ הַתְּחִלָּה תְּחִיכָל] נְקֻדָּה
 עֲלִיוֹנָה נִקְרָאת רֵא"ש, כּוּלָּל זָה בָּזָה בְּסוּד
 בְּרֵאשִׁית, בְּשֵׁהכֹל הוּא יַחַד, בְּכֹלל אַחַד, בְּשֵׁטְרָם
 תְּיָה יֵשׁוּב בְּבֵית. בֵּינָן שְׁנֵזְרַע לְתַקוּן תִּישׁוּב, אִין
 נִקְרָא אֱלֹהִים טְמִיר נִסְתָּר.

זוהר נסתר ונגנוז בפשטנים [ס"א עד שפנים] בתוכו
 להוליד, והבית קנים בפשיטות של תקון של
 אותם ירע קדש, ועד שלא הוסרה ולא התפשטה
 התפשטות הישוב, לא נקרא אלהים, אלא הכל
 בכלל של בראשית. אחר שהתתקן בשם של
 אלהים, הוציא אותם תולדות מאותו ירע שגידע
 בו. מי הוא אותו ירע? אלו אותיות תקוקות סוד
 של התורה שיצאו מאותה נקדה.

אותה הנקדה ירעה בתוך אותו היכל סוד [ירע]
 של שלשה נקדות: חל"ם, שור"ק, חיר"ק.
 ונכללו זה בזה ונעשו סוד אחר. קו"ל שיוצא
 בחבור אחר, בפעם שיוצא, יוצאת עמו בת זוגו
 שכוללת כל האותיות, שכתוב א"ת השמי"ם, קול
 ובת זוגו. הקול תזה שהוא שמים (תפארת), הוא
 אהי"ה אחרון. הזוהר שכולל כל האותיות והנגונים
 כמו [נ"א ירע] זה.

עד כאן, יהוה אלהינו יהוה, אלו שלש דרגות
 בנגד הסוד תזה העליון בראשית ברא

אֱלֹהִים. בְּרֵאשִׁית - סוּד רֵאשׁוֹן. בְּרֵא - סוּד
 נִסְתָּר לְהַתְפַּשֵּׁט מִשָּׁם הַכֹּל. אֱלֹהִים - סוּד לְקַיֵּם
 הַכֹּל לְמַטָּה. אֵת הַשָּׁמַיִם - שְׁלֵא לְהַפְרִידם זָכַר
 וּנְקָבָה בְּאַחַד.

א"ת - בְּשִׁלּוּקַח הָאוֹתִיּוֹת בְּלָם, הַכֹּלֶל שֶׁל כָּל
 הָאוֹתִיּוֹת הֵם רֵאשׁ וְסוּף. אַחַר כֵּן מִתּוֹסֵף
 ה"א לְהַתְחַבֵּר כָּל הָאוֹתִיּוֹת עִם ה"א, וּנְקָרָא
 אִתָּה, וְעַל זֶה (נחמיה ט) וְאִתָּה מְחַיֶּה אֶת בְּלָם. אֵת
 - סוּד אַדְנִי וְכֵן נְקָרָא. הַשָּׁמַיִם - זֶה יְהו"ה סוּד
 עֲלִיּוֹן.

וְא"ת - תְּקוּן זָכַר וּנְקָבָה. וְא"ת - סוּד וַיְהו"ה,
 וְהַכֹּל אַחַד. הָאָרֶץ - זֶה אֱלֹהִים בְּדִגְמַת
 עֲלִיּוֹן, לַעֲשׂוֹת פְּרוּת וְאֲבִים. שֵׁם זֶה כָּלוּל בְּשִׁלְשָׁה
 מְקוֹמוֹת, וּמִשָּׁם נִפְרָד שֵׁם זֶה לְכַמָּה צְדָדִים. עַד
 כָּאֵן סוּד שֶׁל סֵתֵר הַסֵּתָרִים שֶׁחֲקַק וּבָנָה וְהָעֶמִיד
 בְּדָרְךָ נִסְתָּר בַּסֵּתֵר שֶׁל פָּסוּק אַחַד. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה:
 מִשָּׁנָה. קְשָׁרִים רָמִים, שָׁרִים מוֹשְׁלִים בְּמִשְׁשָׁלָה,
 קָרְבוֹ וְשִׁמְעוֹ. מִי מִכֶּם שֶׁעָלָה וַיֵּרָד, מִי

בנים רוח בידו, יקום וידע, בשעה שעלה ברצון
 של הראש הלכן לעשות כבוד לכבודו, עלה אור
 אחד נסתר בראש של הכל, נשב בה והוציא
 קלפות מאירות מתחפרות הכל באחד, ועלו וידרו
 ונעשה הכל אחד, ואותו אור נסתר בשנשב בה
 והאיר נקרא אהי"ת. אותו אור עלה וידר וזרק
 ניצוצות ונשב בה, והוציא כח טמיר אחד, ונקרא
 שמו אשר אהי"ת. בתקינה טמירה ונסתרת,
 אותם קלפות מאירות שהתחפרו מתוך סלע אחד
 נסתר, יצאו בתקינה בכח של אותו אור עליון,
 ונקרא יהו"ת.

עוד נשב בה והוציא זיקים נוצצים זורקים לכל
 עבר, והוציא כח אחד טמיר שנוצץ לכל צד
 ונקרא א"ל. עוד אותו אור טמיר נסתר נשב בה,
 ועלה וידר ועלה באלה ומאתים קשורים של אש,
 והוציא כח אחד טמיר ונקרא אלהים, וזו תגבורה.
 מזה מתפשטים כחות טמירים לוחטים לכל צד,
 מהם שמתקנים בתקונים יפים, ומהם שמתקנים
 בתקונים אחרים.

עוֹד נָשַׁב בָּהּ וְהוֹצִיא בַח טָמִיר אֶחָד שֶׁנִּקְרָא
 יְהוָה, מִדַּת רַחֲמִים, וְנִקְרָא שָׁמַיִם. וְעוֹמֵד
 בֵּין שְׁנֵי חִלּוֹת שֶׁנִּקְרָאִים צְבָאוֹת. מִזֶּה יָצְאוּ כָּל
 הַחִלּוֹת וְכָל הַמַּחֲנוֹת הָעֲלִיוֹנִים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד
 לְמִינוֹ לְקַיֵּם וּלְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָמוֹת, עֲלִיו כְּתוּב
 (תהלים פד) ה' צְבָאוֹת אֲשֶׁר־י אָדָם בּוֹטַח בְּךָ:

בְּרֵאשִׁית, בְּרָא שׁי"ת, מְקַצֵּה הַשָּׁמַיִם וְעַד קִצְחָה
 הַשָּׁמַיִם, שֶׁשָּׂחָה צְדָדִים שְׁמַת־פְּשָׁטִים
 מִסּוּד עֲלִיּוֹן בְּהַתְּפֹשְׁטוֹת [נ"א מִשְׁלֹשׁ נְקוּדוֹת] שֶׁכָּבָרָה מִתּוֹךְ
 נְקֻדָּה רֵאשׁוֹנָה. בְּרָא הַתְּפֹשְׁטוֹת שֶׁל נְקֻדָּה אַחַת
 שֶׁלְמַעְלָה. וְכֵאן נִחְקַק סוּד הַשָּׁם שֶׁל אֲרַבְעִים
 וְשֵׁתִים אוֹתִיּוֹת.

(דניאל יב) וְהַמְשַׁכְּלִים יוֹהָרוּ, בְּדַגְמַת הַתְּנוּעוֹת [נ"א טַעְמִים]
 שֶׁבְּנִגְנוֹת, וּבְנִגּוֹן שֶׁלָּהֶם הוֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם אוֹתִיּוֹת
 וְנִקְדוֹת וּמִתְנַעֲנְעִים אַחֲרֵיהֶם, כְּמוֹ חִילִּים אַחֲרֵי
 מְלָכָם. הַגּוֹף אוֹתִיּוֹת, וְהָרוּחַ נְקֻדוֹת. כָּלֵם נוֹסְעִים
 בְּמַסְעוֹתֵיהֶם אַחַר הַתְּנוּעוֹת וְעוֹמְדִים בְּמִקּוּמָם.
 בְּשִׁנְנוֹן הַטַּעְמִים נוֹסֵעַ, נוֹסְעוֹת הָאוֹתִיּוֹת וְהַנְּקֻדוֹת

אחריהם. בשהוא פוסק, הם אינם נוסעים
ועומדים במקומם.

והמשבליים יזהרו - אותיות ונקודות. זוהר - נגון
הטעמים. הרקיע - התפשטות הנגון
כמו אלה שמתפשטים בהתפשטות והולכים
בנגון. ומצדיקי הרבים - אותם פסוקי הטעמים
שפוסקים במסעותיהם, שבגלל כך נשמע הדבר.
יזהרו אותיות ונקודות, ומאירים באחד במסעות
בסוד של סתר במסע באותם שבילים נסתרים.
מזה מתפשט הכל. והמשבליים יזהרו זוהר
הרקיע - אותם עמודים ואדנים של אותו
אפריון. המשבליים - אותם עמודים ואדנים
עליונים שהם מסתכלים בהשכל בכל מה
שצריך אותו אפריון ואדנים שלו. הסתר הזה
כמו שנאמר (תהלים מא) אשרי משכיל אל דל.
יזהרו - שאם לא יזהרו ולא מאירים, לא
יכולים לעיין ולהסתכל באותו אפריון בכל מה
שצריך.

בְּזֶהְר הֶרְקִיעַ - אֹתוֹ שְׁעוֹמֵד ^(דף טז ע"א) עַל גְּבֵי אֹתָם
הַמְשֻׁכִּילִים, שְׁפָתוֹב בּוֹ (יחזקאל א) וְדַמּוֹת
עַל רְאֵשֵׁי תְּחִיָּה רְקִיעַ בְּעֵינֵי הַקְּרָח הַנּוֹרָא. זֶהְר
שְׁמַאִיר לְתוֹרָה, זֶהְר שְׁמַאִיר לְאֹתָם רְאֵשִׁים שֶׁל
אֹתָהּ תְּחִיָּה, וְאֹתָם רְאֵשִׁים הֵם מְשֻׁכִּילִים
שְׁמַאִירִים תָּמִיד וּמִסְתַּכְּלִים לְאֹתוֹ רְקִיעַ לְאֹתוֹ
הָאוֹר שְׁיֹוצָא מִשָּׁם, וְזֶהוּ אוֹר הַתּוֹרָה שְׁמַאִיר
תָּמִיד וְלֹא פּוֹסֵק.

ספר הבהיר השלמה מדהשמטות (סימן ל)

אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, מַה זֶה שְׁפָתוֹב וְהָאֶרֶץ הִיָּתָה
תְּחִיָּה? מַה מְשֻׁמֵּיעַ הִיָּתָה? שְׁכָבֵר הִיָּתָה,
וּמַה זֶה תְּחִיָּה? דְּבָר הַמְתַּתָּה אֶת בְּנֵי אָדָם. וּמַה
זֶה בְּחִיָּה? דְּבָר שְׁיֵישׁ בּוֹ מִמָּשׁ, שְׁפָתוֹב בְּחִיָּה - בּוֹ
הוּא, עַל שֵׁם מַה שְׁפָתוֹב ^(קחלת ז) גַּם אֶת זֶה לְעַמַּת
זֶה עֲשָׂה הָאֱלֹהִים. בְּרָא בְּחִיָּה וְשָׁם מְקוֹמוֹ בְּשָׁלוֹם.
בְּרָא תְּחִיָּה וְשָׁם מְקוֹמוֹ בְּרָע. בְּחִיָּה בְּשָׁלוֹם,
שְׁפָתוֹב ^(איוב כה) עֲשָׂה שָׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו. מְלִמֵּד
שְׁמִיכָאֵל שֶׁר יְמִינוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - מִיָּם
וּבְרָד, וְגַבְרִיאֵל שֶׁר שְׁמָאֵלוֹ - אִישׁ. וְשָׁם שָׁלוֹם

בִּינֵיהֶם מְכַרְיַע, וְהִינּוּ שְׂכָתוּב עֲשֵׂה שְׁלוֹם
 בְּמִרוּמָיו. וּמִנִּין לָנוּ שְׂכָהוּ שְׁלוֹם? שְׂכָתוּב (ישעיה
 מה) עֲשֵׂה שְׁלוֹם וּבֹרֵא רָע, הָא כִּי־צַד? רָע מֵתָהוּ,
 וְשְׁלוֹם מִבְּהוּ. בְּרָא תָהוּ וְשָׁם מְקוֹמוֹ בְּרָע,
 שְׁנַאֲמַר עֲשֵׂה שְׁלוֹם וּבֹרֵא רָע. בְּרָא בְּהוּ וְשָׁם
 מְקוֹמוֹ בְּשְׁלוֹם, שְׁנַאֲמַר עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוּמָיו:

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תְּהוּ וּבְהוּ וְגו', הָיְתָה דְּוִקָא
 מְקַדָּם לָזָה, שְׁלָג בְּתוֹךְ הַמַּיִם. יִצְאָה
 מִמֶּנָּה זְהֻמָּה בְּאוֹתוֹ כַּח שְׁלָג בַּמַּיִם, וְהִכָּה
 בָּה אֵשׁ חֲזָקָה וְהָיְתָה בָּה פְּסֻלָּת, וְהוֹסְרָה
 וְנִעְשְׂתָה תַּח"וּ מְמָקוֹם [מְדוּר] הַזְּהֻמָּה, קִין הַפְּסֻלָּת.
 וּבְה"ו - בְּרוּר שְׁחַתְּבִיר מֵתוֹךְ פְּסֻלָּת וְהִתְיַשֵּׁב
 בָּה חַחֲשָׁה, חֲסוּד שְׁל אֵשׁ חֲזָקָה. וְאוֹתוֹ חַחֲשָׁה
 כְּפָה עַל אוֹתוֹ תַּח"וּ עַל גַּבִּי אוֹתָהּ פְּסֻלָּת
 וְהִתְתַּקְּנָה מִמֶּנּוּ.

וְרוּחַ אֱלֹהִים - רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שְׁיִצְאָה מֵאֱלֹהִים
 חַיִּים, וְזוֹ מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם. אַחַר
 שְׁרוּחַ זוֹ נִשְׁבָּה, נְבִרְרָה וּבְקִיכוֹת אַחַת מֵתוֹךְ

אוֹתָהּ פָּסַלְתָּ כְּמוֹ שְׂכִיב הַזֶּה־מָה. כְּשֶׁנִּבְרָרָה
 וְנִצְנָפָה וְנִצְרָפָה פַּעַם וּפַעַמִּים, עַד שֶׁנִּשְׁאַרָה
 אוֹתָהּ זֶה־מָה שְׁאִין בָּהּ כָּלֵל זֶה־מָה, כְּשֶׁהִתְהוּ הַזֶּה
 נִבְרָר וְנִצְרָר, וַיֵּצֵא מִמֶּנּוּ רוּחַ גְּדוּלָּה וְחֹזֶק מִפְּרֵק
 הָרִים וּמִשִּׁבְרֵי סְלָעִים, אוֹתוֹ שָׂרָאָה אֱלֹהֵהוּ. נִבְרָר
 בָּהֶם וְנִצְרָר, וַיֵּצֵא מִמֶּנּוּ רַעַשׁ, שְׂכַת־טוֹב (שם) וְאַחַר
 הָרוּחַ רַעַשׁ. וְנִבְרָר הַחֲשׂוֹךְ וְנִבְלָל בַּסּוּד שְׁלוֹ אֵשׁ,
 שְׂכַת־טוֹב וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ. נִבְרָר הָרוּחַ וְנִבְלָל
 בַּסּוּד שְׁלוֹ קוֹל דְּמָמָה דְקָת.

תה"ו - מקום שאין בו גוון ולא דמות ולא נכלל
 בסוד הדמות, עכשו הוא בדמות,
 כשם תכלים בו אין לו דמות כלל. לכל יש
 לבוש להתלבש פרט לזה [שנראה בו ואיננו כלל ולא הנה].

בה"ו - לזה יש ציור ודמות אבנים שקועות
 בתוך החקיקה [נ"א קלפה] של תהו יוצאים
 מתוך חקיקה השקועה שם, ומשם מושכים
 תועלת לעולם בציור של לבוש, מושכים
 תועלת מלמעלה למטה, ועולה ממטה למעלה,

וְעַל זֶה הֵם נְקוּבִים וּמְפֹלְמִים, [תלונות] אֵלֶּה
 תְּלוּיִים בְּאֵיזֵר. לְפַעְמִים תְּלוּיִים בְּאֵיזֵר שְׁעוּלִים
 מִשָּׁם לְמַעְלָה, וְלְפַעְמִים הֵם מִתְחַבְּאִים בַּיּוֹם
 הַמְּעֻנָּן, וּמוֹצִיאִים מִיָּם מִתּוֹךְ תְּתִיחֹם לְהַזִּין אֶת
 הַתַּה"ו מִשָּׁם, שְׁחָרִי אֲזִי תְדוּחָה וּשְׁטוּת [נ"א וְשָׁעָה]
 [שָׂאִין] שְׁמֵת פֶּשֶׁט הַתַּה"ו בְּעוֹלָם.

חֲשֵׁךְ הוּא אֵשׁ שְׁחוּרָה תּוֹקָה בְּנֻן. אֵשׁ אֲדָמָה
 תּוֹקָה בְּמֵרָאָה. אֵשׁ יִרְקָה תּוֹקָה בְּצִיּוֹר.
 אֵשׁ לְבָנָה, הַנּוֹן שְׁכוּלִל הַכֹּל. חֲשֵׁךְ תּוֹק בְּכָל
 הָאֲשִׁים, וְזֶה מְחִיב אֶת הַתַּה"ו. חֲשֵׁךְ הוּא אֵשׁ,
 וְלֹא אֵשׁ חֲשׂוּכָה, פָּרַט לְמַתִּי שְׁמֵתוֹקָת אֶת
 תְּתִיחֹם, וְזֶה סוּד (בראשית כו) וַתִּבְהַיְנָה עֵינָיו מֵרְאוֹת
 וַיִּקְרָא אֶת עֵשׂוֹ וְגו'. חֲשֵׁךְ פְּנֵי רַע שְׁמֵסְבִיר פְּנִים
 לְרַע, וְאֲזִי נִקְרָא חֲשֵׁךְ שְׁשׂוּרָה עֲלָיו לְחִיב אֹתוֹ,
 וְזֶה סוּד וְחֲשֵׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם.

רַו"ח הוּא קוֹל שְׁשׂוּרָה עַל בְּהוֹ, וּמְחִיב אֹתוֹ
 וּמְנַהִיג אֹתוֹ בְּכָל מָה שְׁצָרִיךְ, וְזֶה סוּד
 (תהלים כט) קוֹל ה' עַל הַמַּיִם. וְכֵן רוּחַ אֱלֹהִים

מִרְחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם. אֲבָנִים שְׁקוּעוֹת בְּתוֹךְ
הַתְּהוֹמוֹת שְׁמֵהֶם יוֹצְאִים מַיִם, וְעַל זֶה נִקְרָא
פְּנֵי הַמַּיִם. רוּחַ מְנַהִיגָה וּמְתַזְקֶת לְאוֹתָם פְּנִים,
פְּנֵי תְהוֹם, זֶה כְּמוֹ שְׁצַרִּיף לוֹ וְזֶה כְּמוֹ שְׁצַרִּיף
לוֹ. תה"ו, עֲלִיו שׁוֹרָה שֵׁם שַׁד"י. בַּה"ו, עֲלִיו
שְׁרוֹי שֵׁם צְבֹאוֹ"ת. חַשְׁף, עֲלִיו שְׁרוֹי שֵׁם אֱלֹהִים.
רוּחַ, עֲלִיָּה שְׁרוֹי שֵׁם יְהו"ה.

רוּחַ חֲזַק מִפָּרֶק הָרִים לֹא בְרוּחַ ה' וְגו', שֵׁם זֶה
אֵין בוֹ, שְׁתַּרִּי שַׁד"י שׁוֹלֵט עֲלִיו בְּסוֹד [שָׁל
בְּתוֹר] תְּתַהוֹ.

וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ לֹא בְרַעַשׁ ה', שְׁתַּרִּי שֵׁם
צְבֹאוֹת שׁוֹלֵט בוֹ בְּסוֹד הַבְּהוֹ, וְעַל כֵּן
נִקְרָא הַבְּהוֹ רַעַשׁ, שְׁאִינּוֹ בְּלֹא רַעַשׁ. וְאַחַר הָרַעַשׁ
אֵשׁ לֹא בְּאֵשׁ ה', שְׁתַּרִּי שֵׁם אֱלֹהִים שׁוֹלֵט בוֹ מִצַּד
הַחַשְׁף. וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל דְּמָמָה דְּקָתָה. כָּאֵן נִמְצָא
שֵׁם יְהו"ה. אֲרַבְּעָה פְּרָקִים כָּאֵן, שְׁהֵם פְּרָקֵי הַגּוֹף
וְאִיבָרִים יְדוּעִים שֶׁל אוֹתָם אֲרַבְּעָה, וְהֵם שְׁנַיִם

עֲשֶׂה, וְכֵאן שֵׁם חֲקוּק שֶׁל שְׁתֵּימ עֲשֶׂה אֹתִיּוֹת
שֶׁנִּמְסַר לְאֵלֵיהֶוּ בַּמַּעֲרָה.

רַבִּי בְּנִימֵן לְוִי, מֵצֵאתִי כְּתוּב שֵׁם בֶּן י"ב אֹתִיּוֹת
יְהִי יְהִי וְהָ וְהָ יְהִי: תַּח"וּ בְּמִסְפָּר קָטָן עִם ג'
אֹתִיּוֹת גִּימַטְרִיָּא ש' ש"ד שד"י. בַּחֲו בְּמִסְפָּר קָטָן
גִּימַטְרִיָּא צְבָאוֹת פְּנֹה ב' ב"ה בַּחֲו. חֲשׂוֹד בְּמִסְפָּר קָטָן
עִם הַכּוֹלֵל גִּימַטְרִיָּא אֱלֹהִים. רוֹחַ בְּמִסְפָּר קָטָן עִם
הַכּוֹלֵל בְּגִימַטְרִיָּא יְהו"ה בְּמִסְפָּר קָטָן. רַעֲשׂ בְּמִסְפָּר
קָטָן עִם הַכּוֹלֵל גִּימַטְרִיָּא בַּחֲו. קוֹל דְּמָמָה דְּקָה
בְּמִסְפָּר קָטָן עִם הַכּוֹלֵל יְהו"ה וִי"ב יוֹתֵר בְּנִגּוּד שֵׁם
י"ב הַנִּמְסָר לְאֵלֵיהֶוּ בַּמַּעֲרָה. וְכֵן דְּקָה בְּמִסְפָּר קָטָן
עִם הַשְּׁלֵשָׁה אֹתִיּוֹת גִּימַטְרִיָּא יב"ק. נלעד"ן: (דף טז ע"ב)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. מִכָּאן הֵיא
תְּרַאשִׁית לְמַצָּא גְּנֻזִים אִיךְ נִבְרָא הָעוֹלָם
בְּפֶרֶט. שְׁעַד כָּאן הָיָה בְּכֹלֵל, וְאַחַר כֵּן חֲזַר לְהִיּוֹת
כֹּלֵל, לְהִיּוֹת כֹּלֵל וּפְרֵט וּכְלָל. עַד כָּאן הָיָה הַכּוֹל
תְּלוּי בְּאֹוִיר מְסוּד אֵיזן סוּף. כִּיּוֹן שְׁתַּתְּפֵשֶׁט הַכּוֹחַ
בְּהִיכָל הָעֲלִיּוֹן הַסּוּד שֶׁל אֱלֹהִים, כְּתוּב כּוֹ אֲמִירָה,

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים. שְׁחַרְי לְמַעַלָּה לֹא כָּתוּב בּוֹ אֲמִירָה
בְּפָרָט, וְאַף עַל גַּב שְׁבְרָאשִׁית הוּא מֵאָמַר, אֲבָל
לֹא כָּתוּב בּוֹ וַיֹּאמֶר.

וַיֹּאמֶר תָּוָה הוּא עוֹמֵד לְשֵׁאל וְלִדְעָת. וַיֹּאמֶר, כַּח
שְׁהַתְרוּמָם וְהַרְמָתוֹ בְּחֵשָׁאי מְסוּד אֵין סוּף
בְּסוּד [ג"א בְּרֵאשׁ] הַמַּחְשָׁבָה. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים. עֲכָשׁוּ
הוֹלִיד אוֹתוֹ הַהִיכָל מִמָּה שְׁהוֹסֵר מוֹדַע שֶׁל קֹדֶשׁ
וְהוֹלִיד בְּחֵשָׁאי. וְהַהוּא שְׁמַתִּילָה, נִשְׁמַע בַּחוּץ מִי
שְׁהוֹלִיד אוֹתוֹ. הוֹלִיד בְּחֵשָׁאי שְׁלֹא נִשְׁמַע כָּלָל. כִּיּוֹן
שְׁיִצְאָ מִמֶּנּוּ מַה שְׁיִצְאָ, נִעֲשֶׂה קוֹל שְׁנִשְׁמַע בַּחוּץ.

יְהִי אוֹר - כָּל מַה שְׁיִצְאָ בְּסוּד זֶה יִצְאָ. יְהִי - עַל
סוּד שֶׁל אֶבֶן וְאֶמָּה, שְׁהוּא י"ה. אַחַר כֵּן תוֹר
לְנִקְדָּה תְּרֵאשׁוּנָה לְהִיּוֹת רֵאשִׁית לְהַתְּפִשֵׁט לְדָבָר
אַחַר אוֹר. וַיְהִי אוֹר - אוֹר שְׁכַבְר תָּוָה. אוֹר זֶה סוּד
נִסְתָּר, הַתְּפִשִׁטוֹת שְׁהַתְּפִשִׁטָּה וְנִבְקָעָה מְסוּד שֶׁל
סֵתֵר הָאוֹיֵר הָעֲלִיּוֹן הַנִּסְתָּר. כָּקַע בְּתַחֲלָה וְהוֹצִיא
נִקְדָּה נִסְתָּרָת אַחַת מְסוּד שְׁלוֹ, שְׁחַרְי אֵין סוּף
כָּקַע מֵאוֹיֵר שְׁלוֹ וְנִגְלָה נִקְדָּה זוּ י'. כִּיּוֹן שִׁי' זוּ

התפשטה, מה שנשאור נמצא אור מאותו סוד של
אותו אויר נסתר.

בשנמצאה ממנו נקדה ראשונה, י' התגלתה
אחר כך עליו, הגיע ולא הגיע. כיון
שהתפשט, יצא, והוא הוא האור שנשאור מאויר,
והינו אור שפכר היתה, וזה עומד. יצא והסתלק
ונגנו, ונשארה נקדה אחת ממנו שתהיה מגיעה
תמיד בדרך גניזות באותה נקדה, מגיע ולא מגיע.
מאיר בו בדרך נקדה ראשונה שיצאה ממנו, ולכן
הכל אחוז זה בזה, מאיר בזה ובזה.

בשעולתה, הכל עולים ונאחזים בו, והוא מגיע
ונגנו במקום אי"ן סו"ת, והכל נעשה
אחד. אותה נקדת אור, היא אור. ומתפשט
ומאירים בו שבע האותיות של א"ב ולא קרשו,
ולחים היו. יצא חשך אחר כך, ויצאו בו שבע
אותיות אחרות של הא"ב ולא נקרשו, נקרשו
ועומדים לחים. יצא רקיע שהפריד מחלקת של
שני צדדים, ויצאו בו שמונה אותיות אחרות. אז

כ"ב. דָּלְגוּ שִׁבְעַ אֹתֵיזוֹת שֶׁל צַד זֶה וְשִׁבְעַ שֶׁל צַד
זֶה, וְנִחַקְקוּ כֻלָּם בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ, וְהָיוּ עוֹמְדִים לַחַיִּים.
נִקְרַשׁ אוֹתוֹ רְקִיעַ, וְנִקְרְשׁוּ הָאוֹתֵיזוֹת, וְהִתְנַלְמוּ
וְהִצְטִירוּ בְּצִיּוּרֵיהֶם, וְנִחַקְקָה שָׁם הַתּוֹרָה לְהָאִיר
הַחוּצָה.

יְהִי אֹר - שֶׁהוּא אֵל גָּדוֹל סוּד שִׁיָּצֵא מֵאִוִּיר
רֵאשׁוֹן. וַיְהִי - סוּד שֶׁל חֲשָׁד שֶׁנִּקְרָא אֱלֹהִים,
אֹר שֶׁנִּכְלָל שְׂמֵאל בְּיָמִין. וְאִזּוּ מִסוּד שֶׁל אֵל יֵשׁ
אֱלֹהִים, נִכְלָל יָמִין בְּשְׂמֵאל וְשְׂמֵאל בְּיָמִין.

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב - זֶה עֲמוּד
הָאֲמֻצְעִי. כִּי טוֹב - הָאִיר מֵעֵלָה וּמִטָּה
וּלְכָל שְׂאֵר הַצְּדָדִים בְּסוּד יְהו"ה, הַשֵּׁם שֶׁאֹחֲזוֹ אֶת
כָּל הַצְּדָדִים. וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים וְגו' - הַפְּרִיד מִחֲלֻקַּת
לְהֵיזוֹת הַכֹּל שְׁלָם.

כַּתוּב (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם, וְכַתוּב
וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב. כֵּן רָאָה,
אֹר זֶה שְׁלֵמָטָה, כְּשֶׁמֵּאִיר מִכַּח שֶׁנִּתֵּן לוֹ מִהַטּוֹב
שְׁלֵמָעֵלָה, וְלָכֵן מִנֵּן יְמוֹת הַחֲמָה שְׁלֵשׁ מֵאוֹת

וְשֵׁשׁ יָחִמָּשָׁה, אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שָׁבוּעוֹת. מֵהֶם
 בְּנֶגֶד דְּרָגָה זוֹ שֶׁל צַדִּיק שֶׁנִּקְרָא מַזֵּב, וְהוּא שְׁבִיעִי,
 וְיוֹנֵק מִמֶּנּוּ הַשְּׁמַשׁ הַזֶּה שְׁלֹמֹתָה. שְׁבַעַה שָׁבוּעוֹת
 שְׁבַע פְּעָמִים, בְּנֶגֶד שְׁבַעַה שָׁבוּעוֹת שְׁבַע פְּעָמִים,
 שֶׁהוּא יוֹנֵק מֵהָאֵם הָעֲלִיוֹנָה שֶׁנִּקְרָאת יוֹבֵל, וּבְנֶגֶד
 שְׁנוֹת יוֹבֵל שְׁלֹמֹתָה. נִשְׁאָרוּ מִשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשֵׁשׁ
 יָחִמָּשָׁה עֶשְׂרִים וְשָׁנִים יָמִים, בְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וְשֵׁתִים
 אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן עוֹמֵד
 עֲלֵיהֶם.

שֶׁהָרִי צַדִּיק שְׁלֹמֹעֲלָה נִקְרָא תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב,
 וּבְשֶׁהִשְׁתַּלְּמוּ אוֹתָם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשֵׁשׁ
 יָחִמָּשָׁה יָמִים, שְׁבָיִם שְׁנִית לְקַבֵּל מִדְּרָגָה זוֹ שֶׁל
 מַזֵּב, שֶׁדְּרָגָה זוֹ וְכֹל אוֹתָן שְׁבַע דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת
 שָׁבוֹת שְׁנִית לְקַבֵּל מִן הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה, וְהַדְּרָגָה הַזֹּאת
 שֶׁהַלְּבָנָה שֶׁשׁוֹלְטָת בְּלֵילָה יוֹנֵקָת מִתְּדְּרָגָה הַזֹּאת
 שֶׁנִּקְרָאת שְׁבִינָה תַחְתּוֹנָה, שִׁיּוֹנֵקָת מֵאוֹתוֹ צַדִּיק.
 וּבְגִלָּל שֶׁאוֹתוֹ צַדִּיק מְמַלֵּא אוֹתָהּ מֵאוֹתָם
 הַתְּפִנוּקִים עֲלִיוֹנִים וְיוֹנֵקָת מִמֶּנּוּ, (נִקְרָאת) לְבָנָה.

שְׁכַמוּ שְׁהִלְבְּנָה תַּחְתּוֹנָה הִזוּ אֵין לָהּ אֹר
 מַעֲצָמָה אֶלָּא רַק מַה שְׁנַתְּנָן לָהּ מִהַשְׁמַשׁ,
 כִּי גַם אוֹתָהּ בְּרָגָה שְׁלִמְעָלָה, וְדַרְגָּה זוֹ נִקְרָאת יָם
 הַחֲכָמָה לְמַעְלָה. וְעוֹמְדִים שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁכָטִים
 עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים, שְׁלֹשָׁה לְצַפּוֹן וְשְׁלֹשָׁה לְדָרוֹם,
 וְשְׁלֹשָׁה לְמַעְרָב וְשְׁלֹשָׁה לְמִזְרָח, וַיָּם תַּחְכְּמָה תְּהִיה
 עֲלֵיהֶם.

וּכְנֻגָּדִים לְמַטָּה שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁכָטִים עוֹמְדִים סְבִיב
 הַמְּזֻבְּחַ כְּדִגְמָה הַזֹּאת. וּכְנֻגָּד הַדַּרְגָּה הִזוּ
 עֲשָׂה שְׁלֹמָה הַיָּם שְׁלִמְטָה עוֹמֵד עַל שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי
 בָּקָר, וְהַיָּם תְּהִיה לְמַעְלָה נִקְרָא י"ם. מָה הַטַּעַם
 נִקְרָא יָם? אֶלָּא מִשּׁוּם אוֹתָהּ בְּרָגָה שָׁל צַדִּיק
 שְׁמִמְלֵאת תַּיָּם תְּהִיה נִקְרָא יוֹם, שְׁכָתוֹב (בראשית א)
 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם, וְכָתוֹב (תהלים צו) אֹר וְרַע
 לְצַדִּיק, וְזֶה מֵאִיר בְּסוֹד שָׁל הַשֵּׁם תְּקַדּוּשׁ, שְׁכּוּ
 מְמִלָּא לַיָּם תְּהִיה שְׁנִקְרָא ה"א תַּחְתּוֹנָה (אחרונה שָׁל
 הַשֵּׁם תְּקַדּוּשׁ). זֶהוּ שְׁכָתוֹב (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים תִּלְכִּים
 אֶת הַיָּם, וְכָל זֶה בְּרִגְתַּת הַצַּדִּיק שְׁנִקְרָאת כָּל,
 מִשּׁוּם שְׁכָל תַּתְּכַנּוּקִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ. הַנְּחָלִים

אלו חמש הדרגות שעמו, הולכים אל הים למלא אותה, וזו הדרגה נקראת בת שבע. וכשמאיר הצדיק הנה לדרגה הזו פסוד של שבועה שבועות שבע פעמים השמש התחתונה מאירה פסוד של שבועה שבועות, שבע פעמים ללבנה.

משום כך שנת הלבנה שלש מאות וחמשים וחמשה ימים, ארבעים ותשעה שבועות, מהם פנגד הדרגה השביעית הזו הים העליון, שמאירה מהצדיק בתשעה וארבעים שבועות אורות עליונים. נשארו תריסר ימים לחשבון שלש מאות וחמשה וחמשים פנגד שנים עשר שבטים שסביב הים הזה לשמר משמרת המשכן בתריסר שערים עליונים שיש בירושלים העליונה, (ומדרד) ודרך אותם שערים עליונים יונקים אותם שבטים מאמא תחתונה, כל אחד לצדו פראוי לו, והו שפתוב (יחוקאל מח) שער יהודה אחד, ועל זה פתוב (ישעיה מג) כל הנקרא בשמי, זו דרגת צדיק שמאיר בפח של שמי. ולכבודי פראתינו - להאיר לאותו

מְקוֹם שְׁנִקְרָא כְבוֹדֵי בְרָאֲתֵינוּ, וְזֶהוּ יָם הַחֲכָמָה
שְׁנִקְרָא כְבוֹד ה' שְׁנִתְגַּלָּה בַּמְשָׁכָן.

יִצְרָתֵינוּ - זֶה סוּד הַיּוֹם שְׁלִמְטָה שֶׁהוּא בְּנֶגֶד כָּל
שְׁלִמְעָלָה, וְעַל כֵּן כָּתוּב (שם מה) יוֹצֵר
אוֹר. וּבִצְדִיק תִּזְהַר שְׁלִמְעָלָה לֹא כָּתוּב בּוֹ יִצְרָה,
עַד שִׁיתְגַּלָּה מַעֲשֵׂהוּ לְמִטָּה וּמֵאִיר לְעוֹלָם
שְׁלִמְטָה מִמֶּנּוּ. אִם עָשִׂיתִינוּ - זֶה תְּלַבְּנָה לְמִטָּה,
זֶהוּ שְׁכָתוּב וּבִרְא חֲשֵׁךְ. כְּשֶׁתְּחַכְּרוּ, אִז עוֹשֶׂה
שָׁלוֹם, שָׁלוֹם לְעוֹלָם, זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית א) וַיְהִי
עָרֵב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד. וְאִז יַחֲוֹד לְמַעְלָה יַחֲוֹד
לְמִטָּה, שָׁלוֹם לְמַעְלָה שָׁלוֹם לְמִטָּה.

כִּמּוֹ זֶה יוֹסֵף לְמִטָּה, שֶׁתִּירֵי אָחוֹז בִּצְדִיק
שְׁלִמְעָלָה. כְּשֶׁמִּשְׁתַּלֵּם לְמִטָּה, מוֹסֵיף
שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וּבְכָל הַיָּמִים הָעֲלִיּוֹנִים.
כָּתוּב כֹּאן (שם טל) וַיְהִי כִּדְבָרָה אֵל יוֹסֵף יוֹם יוֹם,
וּכְתוּב שָׁם (תהלים סח) בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם יַעֲמֶם לָנוּ.
מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא שָׁמַע לְאִשְׁתּוֹ פּוֹטִיפַר יוֹם יוֹם, אִז
יָמִים הָעֲלִיּוֹנִים בְּשָׁלוֹם וּבְרָכוֹת בְּכָל הָעוֹלָמוֹת:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם (בראשית
 א), שם שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַה זֶה
 שְׁכַת־וֹב (שיר ד) כִּלְךָ יָפָה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵיךְ בָּךְ?

כֹּאן רֵאָה, כְּשֶׁבָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ,
 עָשָׂאוּ מֵאוֹתוֹ הָאֹר הַנִּיֶּאֱצֵל מִלְמַעְלָה, וּבָרָא
 אֶת הַשָּׁמַיִם מֵאוֹתוֹ רְקִיעַ הָרֵאשׁוֹן שֶׁהֵכִינּוּ הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וּבָרָאוּ בְּתַחֲלָה, וְאוֹתוֹ הַרְקִיעַ הוֹלִיד כֹּל
 שְׂאֵר הַרְקִיעִים שֶׁנִּתְּחוּ מִפְּנֵי.

וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, אוֹתוֹ הַרְקִיעַ הוֹלִיד
 כֹּל הַמְּאוֹרוֹת מֵאוֹתוֹ הָאֹר שֶׁמִּקְבֵּל
 מִלְמַעְלָה, וּכְשֶׁבָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ רְקִיעַ,
 נִטַּל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַמְּאוֹרוֹת וְהַנִּיחָם
 בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ הַנִּקְרָא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְאוֹתוֹ רְקִיעַ
 נִתְּחָה מִן הַשָּׁמַיִם. שְׂאֵמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב,
 הַרְקִיעַ הָעֲלִיזֵן הוֹלִיד אֶת הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר תַּחְתּוֹ,
 וְהַשָּׁמַיִם הוֹלִידוּ אֶת הַרְקִיעַ הַזֶּה, וְנִקְרָאוּ רְקִיעַ
 הַשָּׁמַיִם, וְנִטַּל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַמְּאוֹרוֹת הַלְלוּ

וּנְתַנֶּם בּוֹ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (בראשית א) וַיִּתֵּן אֶתֶם אֱלֹהִים
בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הַמְּאֹרֹת הַלָּלוּ וְהַנִּיחָם בְּזֶה הַרְקִיעַ לְהִיּוֹת
מִמְשָׁלָה עַל הָאָרֶץ וּלְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת,
וּשְׁנִיחָם נָתַנוּ אוֹרָם בְּשׁוּתָה. אָמְרָה הַלְּבָנָה, אִינּוּ נָאָה
לְהַשְׁתַּמֵּשׁ וּלְהַתְנַהֵג בְּשֵׁנֵי כְּתָרִים בְּשׁוּתָה. מָה עָשָׂה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? הַמְעֵיט אוֹתָהּ, וְהִינּוּ הַכַּפְרָה
שֶׁל שְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (במדבר כח) חֲטָאת
לָהּ.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שְׁנִינּוּ אֶת זֶה,
וְלֹא הִתְיָשַׁב בְּלָבִי הָעֵנִין. כְּשֶׁבָא רַב נַחֲמָן,
בָּאוּ וְשָׂאוּ אוֹתוֹ. אָמַר כְּמִשְׁמַעוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה
לְרַבִּי יַעֲקֹב, כָּלוּם אֵתָה רוּצָה לַעֲבֹר עַל דְּבָרֵי
חֲבֵרֶיךָ? שְׂתַק.

רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא פָּא לְרֵאוּת אֶת
רַבִּי אֶלְעָזָר חֲתָנּוֹ. יָצָאָה בִּתּוֹ וּלְקַחָה יָדָיו
לְנִשְׁק אוֹתָם. אָמַר לָהּ, לָכִי וּמַעֲטֵי עֲצִמְךָ מִלְּפָנַי

בְּעֵלְיָהּ, שֶׁהוּא קְדוֹשׁ. שָׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, עֲבָשׁוּ
 יַדְעֵתִי, אֲנִי נֹכֵחַ בְּדָבָר אֶחָד, שֶׁהִיא מְרַגְלִית יִקְרָה
 שְׁנֵאמַר עַל הַלְבָנָה, כְּמוֹ שֶׁשָּׂנִינוּ שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אָמַר לְלִבָּנָה לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עֲצֻמָּהּ, שֶׁחֲשָׁבָה
 הַלְבָנָה שֶׁלֹּא נִתֵּן לָהּ שְׁלֵמוֹן. אָמַר לוֹ חֲמִיו, כִּי
 אֲנִי שָׁמַעְתִּי וְכִי תִּהְיֶה מְסֻדָּר בְּלִבִּי, וְכִי שֶׁלֹּא
 לְעֵבֵר עַל דַּעַת חֲבֵרֵי שְׁתַּקְתִּי.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (דברים לג) אֲשַׁרְיָהּ יִשְׂרָאֵל
 מִי כְמוֹךָ עִם נוֹשַׁע בַּח' מִגֵּן עֲזָרָךְ וְאֲשֶׁר
 חָרַב גְּאוּתְךָ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכִי גְאוּתָם שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל בַּחָרַב הוּא? לֹא כִּי! שְׁחֵרֵי הַחָרַב נִתְּנָה
 לְעֵשׂוֹ, שְׁכַתוֹב (בראשית כז) וְעַל חֲרָבְךָ תִּתְּיָה. אֵלֶּךָ כִּי
 שָׁמַעְתִּי מֵאֲבִי, שֶׁאֵלֹו תִּלְמִידֵי חֲכָמִים, שְׁכַתוֹב
 שׁוֹמְעִים דָּבָר וְלֹא מְתִישֵׁב בְּלִבָּם, וְהֵם עוֹרְכִים
 קָרַב זֶה עִם זֶה כְּאוֹתָם עוֹרְכֵי קִרְבוֹת בַּחָרַב,
 וְרוֹצִים לְהַרְגֵּן זֶה אֶת זֶה עֲלֵיָהּ, וְדָבָר זֶה שֶׁאָמְרוּ
 חֲבֵרֵינוּ כִּי הִיא, וְכִי גִזְרֵנוּ בְּסוֹד מְשַׁנְתֵּנוּ.

וְשַׁבְּאֵֽאֶשֶׁר בָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַשָּׁמֶשׁ וְאֶת
 הַלְּבָנָה, גָּזַר עַל הַשָּׁמֶשׁ לְהִיּוֹת שְׁלֹטוֹן
 שָׁל עֵשׂו, וְעַל הַלְּבָנָה לְהִיּוֹת בְּעוֹלָם תְּהֵאֵה שְׁלֹטוֹן
 שָׁל יַעֲקֹב, וּמָנַח עֲלֵיהֶם גְּדוֹלִים וְתַקִּיפִים עַד
 שְׁיָבֹאוּ שְׁתֵּי הָאֱמוֹת הַלָּלוּ, וְאוֹתוֹ גְּדוֹל שְׁהַתְּמַנָּה
 עַל הַלְּבָנָה בְּשִׁבִיל הָאֵמָה שָׁל יַעֲקֹב, רְצָה מִן
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁיִנָּתֵן שְׁלֹטוֹן לְלְבָנָה בְּעוֹלָם
 תְּהֵאֵה, כְּלוּמַר לְאֵמָה שָׁל יַעֲקֹב. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, וְכִי מָה אֲנִי צָרִיךְ אֵמָה שָׁל יַעֲקֹב (חֶסֶר בֵּאוּ).
 אֵלֶּה בְּעוֹלָם הַבָּא, וְלִשְׁלֹט בָּהֶם עַל כָּל הָאֱמוֹת,
 אֲבָל בְּעוֹלָם תְּהֵאֵה לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עֲצֻמְךָ וְהַשְׁתַּעֲבָדִי
 בְּגִלּוֹת לְזִבּוֹת אוֹתְךָ לְעוֹלָם הַבָּא.

וְכַשְׁפָּאוּ אֵמָה שָׁל יַעֲקֹב וְהַתְּרַעְמוּ לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עַל שֶׁנִּטַּל מֵהֶם הַשְׁלֹטוֹן וְנָתַן
 לְעֵשׂו, אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: וְכִי מָה אַתֶּם
 רוֹצִים שְׁלֹטוֹן בְּעוֹלָם תְּהֵאֵה? שְׁתֵּרִי אֲנִי עָרַב
 לְהַשְׁלִיט אֶתְכֶם לְעוֹלָם הַבָּא עַל כָּל הָאֱמוֹת, וְלָכֵן
 הִבִּיאוּ כַּפָּרָה עָלַי. כְּלוּמַר, עַל אוֹתָהּ הַכְּטָחָה שְׁאֲנִי
 עָרַב. לָכוּ וְהִבִּיאוּ כַּפָּרָה וְהַתְּעַסְקוּ בַתּוֹרָה, וְעָלִי

לָתֵת לָכֶם שָׂכָר טוֹב, וְעָלִי לְהַשְׁלִיט אֶתְכֶם עַל כָּל
הָעַמִּים, שְׁעַל מְנַת בֵּן מַעֲטָתִי אֶת הַיָּרֵחַ בְּעוֹלָם.
בָּא רַבִּי יוֹסִי וּנְשָׁקוּ בְּרֵאשׁוֹ, וְקָרָא לְבֵתוֹ וְאָמַר לָהּ,
כְּלִי הַגָּדוֹל שֶׁל הָאוֹר וְהַמְנוּחָה שֶׁנִּחְלָקָה בְּטוֹבוֹת
יֵשׁ לָךְ. אֲשֶׁרֶיךָ וְאֲשֶׁרֶי חֲלָקֶיךָ, וְאֲשֶׁרֶי חֲלָקֵי שְׂוֵכֵי תִי
לְרֵאוֹת כָּךְ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, זְכוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁהָאִיר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְאֵינָם צָרִיכִים לְמָאוֹר אַחֵר,
שְׁכַתוֹב (ישעיה ס) וְהָיָה לָךְ ה' לְאוֹר עוֹלָם. אָמַר רַבִּי
אֲבָהוּ, בִּיּוֹן שְׁנַת־חֲלִיף לָהֶם הַשְׁלֵטוֹן, מוֹנִים חֲשֻׁבוֹן
לְלִבָּנָה שְׁבָה מְנַהֶגֶת נִהַג בְּצֵאן יוֹסֵף. וּמוֹם אֵין כָּךְ
- שְׁלֵא נִמְצָא בָּהּ חֶסֶד חֶסֶד בְּשִׁבִיל מוֹעֲדִים וְזִמְנִים:

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים וְגו'. מֵתוּ וַיִּקְרָא? קָרָא וְהַזְמִין
לְהוֹצִיא מִהָאוֹר הַשְּׁלֵם הַזֶּה שְׁעוֹמֵד
בְּאֲמִצַּע אוֹר אֶחָד שֶׁהוּא יְסוּד הָעוֹלָם שְׁעָלָיו
עוֹמְדִים הָעוֹלָמוֹת. וּמֵאוֹתוֹ אוֹר שְׁלֵם, עֲמוּד
הָאֲמִצַּעִי, הַתְּפִשֵׁט יְסוּד חַי הָעוֹלָמִים, שֶׁהוּא יוֹם
מִצַּד תִּימִין. וְלַחֲשׂוֹד קָרָא לְיָלָה - קָרָא וְהַזְמִין

והוציא מצד החשך נקבה אחת, הלבנה ששולטת
 בלילה ונקראת לילה, הסוד של אדני, ארון כל
 הארץ. נכנס הימין באותו העמוד השלם
 שבאמצע כלול בסוד השמאל, ועלה למעלה עד
 נקדה ראשונה, ולוקח ואוחז ^(דף יז ע"א) שם דבר [נ"א פת]
 של שלש נקודות: חול"ם שור"ק חיר"ק ירע קדש.
 שחרי אין ירע שנובע מלבד בסוד הנה, והתחבר
 הכל בעמוד האמצעי והוציא יסוד העולם, ולכן
 נקרא כל, שאוחז את הכל באור ההשתוקקות.
 השמאל לוחט בכח ומריח, בכל הדרגות מריח
 ריח. ומאותו להט של אש הוציאה
 אותה נקבה הסהר, ואותו הלהט הנה חשך, בגלל
 שתיה מחשך. ושני הצדדים הללו הוציאו שתי
 הדרגות הללו, אחד זכר ואחד נקבה. היסוד אהוז
 בעמוד האמצעי מאותה תוספת אור שהיתה בו.
 שפיון שאותו עמוד האמצעי השתלם ועשה שלום
 לכל הצדדים, אז נוסף בו אור מלמעלה ומכל
 הצדדים בחדוה שתכל בו, ומאותה תוספת של
 חדוה יצא יסוד העולמים ונקרא מוסף. מפאן

יֵצְאוּ כָּל הַצְּבָאוֹת לְמַטֵּה וְרוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת
בְּסוּד יְהו"ה צְבָאוֹ"ת, אֵל אֱלֹהֵי הַרוּחוֹת.

לֵילָה אֲרוֹן כָּל הָאָרֶץ מֵצַד שֶׁל הַשָּׁמַיִם מֵאוֹתוֹ
הַשָּׁד. וּבְגִלְלֵי שְׁתַּאֲנוֹת אוֹתוֹ הַחֲשָׁד
לְהַתְּכִיל בְּיָמִין וּנְחַלֵּשׁ כַּחוֹ, הַתְּפִשֵׁט מִמֶּנּוּ הַלֵּילָה
הַזֶּה. כְּשֶׁמֶתְחִיל לְהַתְּפִשֵׁט הַלֵּילָה הַזֶּה כְּשֶׁעֲדִין לֹא
הִסְתִּים, אוֹתוֹ הַשָּׁד נִכְנָס וְנִכְלָל בְּיָמִין, וְהַיָּמִין
אוֹחֵז אוֹתוֹ וְנִשְׁאָר בְּחֶסֶד הַלֵּילָה הַזֶּה. וְכֵמוֹ
שְׁתַּאֲנוֹת הַחֲשָׁד לְהַכְלִיל בְּאוֹר, כִּי הַלֵּילָה תִּשְׁתַּאֲנוֹתוֹ
לְהַכְלִיל בַּיּוֹם. הַחֲשָׁד גּוֹרֵעַ אוֹרוֹ, וְלִכֵּן הוֹצֵיא דְרָגָה
בְּחֶסֶד וְלֹא בְּאוֹר. הַחֲשָׁד לֹא מֵאִיר, אֲלָא
כְּשֶׁנִּכְלָל בְּאוֹר. לֵילָה שִׁיוּצֵא מִמֶּנּוּ לֹא מֵאִיר אֲלָא
כְּאֲשֶׁר נִכְלָל בַּיּוֹם. חֶסֶד הַלֵּילָה לֹא מִשְׁתַּלֵּם
אֲלָא בְּמוֹסָף. מֵה שְׁנוּסָף כָּאֵן - נִגְרַע כָּאֵן.

בְּמוֹסָף הָיָה בּוֹ סוּד שֶׁל הַנְּקֻדָּה הָעֲלִיוֹנָה וְסוּד
שֶׁל עַמּוּד הָאֲמֻצְעִי בְּכָל הַצְּדָדִים, וְלִכֵּן
נוֹסְפוֹ בּוֹ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת. בְּלֵילָה נִגְרָעִים מִמֶּנּוּ שְׁנֵי
אֱלֹהִים, וְאֵז קָרָא כְּתוּב וַיִּקְרָא, וְנִגְרַע מִמֶּנּוּ וַי"ו,

וְכַתּוּב קָרָא לַיְלָה. כָּאֵן סוּד שֶׁל שְׁבָעִים וּשְׁתַּיִם
אוֹתֵיזוֹת חֻקּוֹת שֶׁל כְּתָר עֲלִיּוֹן.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וְגו'. כָּאֵן
בְּפֶרֶט הַסוּד לְהַפְרִיד בֵּין מַיִם עֲלִיוֹנִים
לְתַת־חַתּוֹנִים בְּסוּד הַשְּׁמַאל. [נ"א וְנִדְבָקָה] כָּאֵן מִחֻלְקַת
בְּסוּד הַשְּׁמַאל. שְׁעַר כָּאֵן סוּד הַיָּמִין הוּא, וְכָאֵן
הוּא סוּד הַשְּׁמַאל, וְלִכֵּן הִרְבּוּ מִחֻלְקַת [בֵּין] בְּגִלְל
זֶה לַיָּמִין. הַיָּמִין הוּא שְׁלֵמוֹת הַכֹּל, וְלִכֵּן בְּיָמִין
כְּתוּב הַכֹּל, שְׁחָרִי בּוֹ תְלוּיָה כָּל הַשְּׁלֵמוֹת.
כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר שְׁמַאל, מִתְעוֹרֶרֶת מִחֻלְקַת, וּבְאוֹתָהּ
מִחֻלְקַת מִתְחַוֶּקֶת אֵשׁ הָרָגוֹ, וַיּוֹצֵא מִפְּנֵה מְאוֹתָהּ
מִחֻלְקַת גִּיהֶנֶם. וְגִיהֶנֶם מִתְעוֹרֵר בְּשְׁמַאל וְנִדְבָק.

חֻכְמָתוֹ שֶׁל מִשָּׁה, בְּזֶה הַסֵּתֶכֶל וּבְמַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית הַשָּׁנִיחַ הַתְּבוּנָה. בְּמַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית הַיְתָה מִחֻלְקַת שְׁמַאל עִם יָמִין, וּבְאוֹתָהּ
מִחֻלְקַת שְׁהַתְעוֹרֵר בּוֹ הַשְּׁמַאל, יֵצֵא בּוֹ גִיהֶנֶם
וְנִדְבָק בּוֹ. הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי שֶׁהוּא יוֹם שְׁלִישִׁי,
נִכְנָם בֵּינֵיהֶם וְהַפְרִיד הַמִּחֻלְקַת וְהַסְבִּים לְשָׁנֵי

צָרְדִים. וְגִיהֲנֹם יֵרֵד לְמִטָּה. וּשְׂמַאל נִכְלָל בְּיָמִין,
וְהָיָה שָׁלוֹם בְּכָל.

כְּמוֹ זֶה מִחֲלֻקַּת קִרְח בְּאַחֲרָיו, שְׂמַאל בְּיָמִין.
הַסֵּתֵיבֵל מִיָּשָׁה בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. אָמַר לִי,
רְאוּי לְהַפְרִיד מִחֲלֻקַּת בֵּין יָמִין וּשְׂמַאל. הַשְׂתֵּיבֵל
לְהַסְכִּים בִּינֵיהֶם. וְלֹא רָצָה הַשְׂמַאל, וְהִתְחַזַּק קִרְח
בְּחֻזְקוֹ. אָמַר, וַדַּאי גִּיהֲנֹם בְּכַח שֶׁל הַמִּחֲלֻקַּת
שְׂמַאל צָרִיף לְהַתְרַבֵּק [לְמַעַלָּה וּלְהַכְלִיל בְּיָמִין] הוּא לֹא
רָצָה לְהַדְרִיב לְמַעַלָּה וּלְהַכְלִיל בְּיָמִין, וַדַּאי יֵרֵד
לְמִטָּה בְּכַח הַרְגֵזוֹ שָׁלוֹ.

וְעַל זֶה לֹא רָצָה קִרְח לְהַסְכִּים מִחֲלֻקַּת זוֹ בְּיַד
מִיָּשָׁה, בְּגִלְלֵי שְׂלֵא הָיָה לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְלֹא
חָשַׁשׁ לְכַבוֹד שְׂלִמְעָלָה וְהַכְחִישׁ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית.
בֵּינָם שָׂרָאָה מִיָּשָׁה שְׂהַכְחִישׁ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְנִדְחָה
הוּא הַחוּצָה, אִזּוּ וַיִּחַר לְמִיָּשָׁה מְאֹד.

וַיִּחַר לְמִיָּשָׁה - עַל שְׂהַכְחִישׁוּ אֹתוֹ שְׂלֵא
הַסְכִּים לְאוֹתָהּ מִחֲלֻקַּת. מְאֹד - עַל
שְׂהַכְחִישׁוּ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. וּבְכָל הַכְחִישׁ

קָרַח - בְּמַעֲלָה וּבְמַטָּה, שְׂפָתוֹב (במדבר כו)
 בְּהִצּוֹתָם עַל ה'. תִּרִי לְמַטָּה וּלְמַעֲלָה. וְעַל זֶה
 נִדְבַק כְּמוֹ [גְּמַח] שְׂרָאוּי לוֹ.

מִחֲלָקֶת שֶׁהִתְתַּקְּנָה כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, וְעוֹלָה וְלֹא
 יוֹרֵדֶת, וּמִתְקַיֶּמֶת בְּדָרֶךְ יִשְׂרָאֵל - זֶה
 מִחֲלָקֶת שֶׁל שְׂמַאי וְהֵלֵל. וְהַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הַפְּרִיד בֵּינֵיהֶם וְהַסְּכִים לָהֶם, וְזוֹ הִיְתָה מִחֲלָקֶת
 לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְשָׁמַיִם הַפְּרִידוּ מִחֲלָקֶת, וְעַל זֶה
 הִתְקַיֵּים. וְזֶה הָיָה כְּמוֹ שְׁמַעְשֵׂה בְּרֵאשִׁית. וְקָרַח
 בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית הַכְּחִישׁ אֶת כָּל, וּמִחֲלָקֶת שֶׁל
 שָׁמַיִם הִיְתָה. וְרָצָה לְהַכְּחִישׁ דְּבָרֵי תוֹרָה. וַיֵּדְאֵי
 תָּיָה בְּהִתְדַבְּקוֹת תַּגִּיהֶנּוּם, וְעַל זֶה נִדְבַק בּוֹ.

וְסוּד זֶה בְּסִפְרוֹ שֶׁל אָדָם. כְּשֶׁחֲשָׁד מִתְעוֹרָר,
 מִתְעוֹרָר בְּכַחוֹ וּבְרֵא בּוֹ גִּיהֶנּוּם וְנִדְבַק אֶתוֹ
 בְּאוֹתָהּ מִחֲלָקֶת. כִּיּוֹן שְׁשׂוּבָד הָרָגוּ וְחִכְתָּה,
 מִתְעוֹרָרֶת מִחֲלָקֶת בְּגִזּוֹן אַחֵר, מִחֲלָקֶת שֶׁל אֶהְבָּה.
 וְשִׁתִּי מִחֲלוּקוֹת הָיוּ, אַחַת רֵאשִׁית וְאַחַת סִיּוּם.
 וְזוֹתֵי דָרֶךְ תַּצְדִּיקִים - רֵאשִׁית שְׁלָהֶם בְּקִשֵׁי, וְסוּף

שְׁלָהֶם בְּמִנוּחָה. קָרַח הָיָה רֵאשִׁית הַמַּחְלָקָת כְּפִי
 רָגֹז וְכַח וְנִדְבַק בְּגִיהָנָם. שְׁמַאי הַסּוֹף שָׁל
 הַמַּחְלָקָת. כְּשֶׁרָגֹז שָׁבָה, צָרִיף לְעוֹרֵר מַחְלָקָת שָׁל
 אֶהְבָּה וּלְהַסְכֵּמָה עַל יְדֵי הַשָּׁמַיִם.

וְזֶה סוֹד יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וַיְהִי מִבְּדִיל. זֶה
 מַחְלָקָת רֵאשׁוֹנָה, הַתְּעוֹרְרוֹת שָׁל רָגֹז וְכַח
 רָצָה לְהַפְרִיד, וְהַתְּעוֹרֵר גִּיהָנָם עַד שֶׁהָרָגֹז וְהַכַּח
 הַצִּטְטָנוּ. וְאִזּוּ וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ וְגו',
 הַתְּעוֹרְרָה מַחְלָקָת שָׁל אֶהְבָּה וְחִבִּיבוֹת וְקִיּוּם
 הָעוֹלָם, וּבְסוֹד זֶה הַמַּחְלָקָת שָׁל שְׁמַאי וְהַלֵּל,
 שֶׁתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה נִכְנָסָה בְּאֶהְבָּה לְתוֹרָה שְׁבַכְתָּב
 וְהָיוּ בְּקִיּוּם שָׁלֵם.

הַבְּדִלָּה הִיא וַדַּאי בְּשִׁמְאָל. כְּתוּב כָּאֵן הַבְּדִלָּה -
 וַיְהִי מִבְּדִיל, וְכְתוּב וַיְבַדֵּל, וְכְתוּב שָׁם
 (שם מז) הַמַּעַט מִכֶּם כִּי הַבְּדִיל וְגו', וְכְתוּב (דברים ו)
 בָּעֵת הַהִיא הַבְּדִיל ה' אֶת שִׁבְט הַלְוִי. שְׁתֵּרֵי וַדַּאי
 אֵין הַבְּדִלָּה אֶלָּא בְּשֵׁנֵי בְּמִקּוּם שְׁמַאָל. וְאִם תֹּאמַר
 הַבְּדִלָּה הִיא בְּשֵׁנֵי וַדַּאי, לָמָּה הַבְּדִלָּה בְּלוֹי שְׁחִוָּא

שְׁלֵישִׁי? הַבְּדֵלָה צָרִיךְ בְּשִׁמְעוֹן שֶׁהוּא שְׁנִי! אֵלֶּא,
אֵף עַל גַּב שְׁלֹוֹי הוּא שְׁלֵישִׁי, לְדַעַת יַעֲקֹב הָיָה שְׁנִי,
וּלְעוֹלָם בְּשְׁנֵי הָיָה, וְהַכֹּל בְּדָרֶךְ יִשְׂרָאֵל בְּדָרֶךְ שְׁלֵם
בְּרֵאשִׁי.

הַבְּדֵלָה בְּמוֹצְאֵי שַׁבָּת בֵּין אֹתָם שִׁשּׁוּלְטִים בִּימֵי
הַחֹל לְשַׁבָּת. וּכְשִׁיּוֹצֵאת הַשַּׁבָּת, עוֹלָה
מִגִּיהֶנֶם צַד אֶחָד מֵעֵין תְּרַעָה [ס"א מִשְׁחִית מִמֶּנָּה רַע]
שְׂרוּצָה לְשֵׁלֵט בְּשַׁעָה שִׁשְׁיִשְׂרָאֵל אֹמְרִים (תְּחִלִּים צ)
וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ כּוֹנֵנָה עָלֵינוּ, וְיוֹצֵא מֵאֹתָהּ דְּרָגָה
שֶׁנִּקְרָאת שְׁמֵאל [שְׂאֵל], וְרוּצָה לְהַתְּעַרֵב בְּזֵרַע שְׁלֵ
יִשְׂרָאֵל וּלְשֵׁלֵט עַל יִשְׂרָאֵל.

וְיִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים מַעֲשֵׂה בְּהַדָּם וַיִּזַּן וְאֹמְרִים
הַבְּדֵלָה, וְנִפְרָד מֵהֶם, וּמָךְ אֹתוֹ צַד
וְנִכְנָם לְמִקוֹמוֹ בְּשֵׁאֵל, בְּמִקוֹם שֶׁקָּרַח וַעֲדָתוֹ שָׁם,
שְׁכַתוֹב (בְּמִדְבַר יט) וַיִּרְדּוּ הֵם וְכֹל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים
שְׂאֵלָה. וְהֵם לֹא יוֹרְדִים לְשָׁם עַד שֶׁעוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל
הַבְּדֵלָה מֵהֶם, שְׁכַתוֹב (שס) הַבְּדֵלוֹ מִתּוֹךְ הָעֵדָה וְגו'.

וְלַעֲוֹלָם הַבְּדֻלָּה הִיא בַּשָּׁנִי, שֶׁהוּא שְׁמַאל
 בְּרֵאשִׁית וְדָגוּ שְׁמַעוֹרָר הַשְּׁמַאל
 בַּמַּחְלָקָת, עַדִּין שְׁלֹא שׁוֹכֵד בְּמִנוּחָה, וְנִבְרָא בּוֹ
 גִּיהֵנָם. אִזּוּ נִבְרָאוּ כָּל אוֹתָם מִלְּאֲכִים שְׁמַקְטֵרִים
 לְרַבּוֹנָם לְמַעַלָּה, וְאֹכְלָה אוֹתָם הָאֵשׁ וְנִשְׂרָפוּ, וְכֵן
 כָּל שְׂאֵר אֵלֶּה שְׁמַת־בְּטָלִים, וְאִין לָהֶם קִיּוּם וְנִאֲכְלוּ
 בְּאֵשׁ. כְּמוֹ זֶה קִרַּח לְמַטָּה, וְהַכֹּל כְּמוֹ זֶה.

יְהִי רָקִיעַ - הַתְּפִשְׁטָה הַתְּפָרְדוֹת זֶה מִזֶּה. א"ל -
 כְּתִיב שֶׁל יָמִין א"ל גְּדוֹל הַתְּפִשְׁט הַתְּפָרְדוֹת
 מִתּוֹךְ הַמַּיִם לְהַשְׁתַּלֵּם הַשֵּׁם הַזֶּה א"ל וְלְהַתְּכַלֵּל
 בְּאוֹתָהּ הַתְּפָרְדוֹת זֶה בְּזֶה, וְהַתְּפָרְד מֵאֵל אֱלֹהִים
 הִי"ם. אֵלֶּה הַתְּפָרְדוֹ וְהַתְּהַפְּכוּ לְהִיּוֹת מַיִם
 תַּחְתּוֹנִים ימ"ה, אוֹתָהּ הַתְּפָרְדוֹת שֶׁהַתְּפִשְׁט בַּשָּׁנִי.
 מַיִם עֲלִיוֹנִים הִי"ם, זֶה הִי"ם גְּדוֹל. הִי"ם מַיִם
 עֲלִיוֹנִים. הַהֶפֶד שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הָאֵלֶּה ימ"ה, מַיִם
 תַּחְתּוֹנִים. כִּיּוֹן שֶׁהַתְּתַקְּנוּ, נַעֲשׂוּ הַכֹּל כָּלֵל אֶחָד
 וְהַתְּפָרְד שֵׁם זֶה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת.

מִים עֲלִיּוֹנִים זְכָרִים, וּמִים תַּחְתּוֹנִים נְקֻבוֹת.
 בַּתְּחִלָּה הָיוּ מִים בְּמִים, עַד שֶׁנִּפְרְדוּ, לְהַכִּיר
 מִים עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, זֶה אֱלֹהִים [מִים עֲלִיּוֹנִים]. וְזֶה
 אֲדֹנָי [מִים תַּחְתּוֹנִים]. וְזוֹ ה' עֲלִיּוֹנָה וְה' תַּחְתּוֹנָה. מֶה
 כָּתוּב? וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ. הַתַּפְּשֻׁטוֹת זֹ
 לָקַח שֵׁם זֶה אֱלֹהִים מִים עֲלִיּוֹנִים, וּמִים (דף יח ע"א)
 תַּחְתּוֹנִים אֲדֹנָי. וְעַם כָּל זֶה, בִּינוֹן שְׁהַשְׁתַּלְמוּ מִים
 זְכָרִים בְּמִים נוֹקְבִים, שֵׁם אֱלֹהִים הַתַּפְּשֻׁט בְּכֹל.

וְאַף עַל גַּב שְׁהַפְרִיד בֵּין מִים עֲלִיּוֹנִים לְתַחְתּוֹנִים,
 מִחֻלְקַת לֹא הַתַּבְטֵּלָה עַד יוֹם שְׁלִישִׁי,
 וְהִסְכְּמָה הַמִּחְלָקַת, וְהַכֹּל הִתְיַשֵּׁב בְּמִקוֹמוֹ כְּרָאוּי.
 וּבְגִלְלַת מִחְלָקַת זֹו, אַף עַל פִּי שְׁהוּא קִיּוּם הָעוֹלָם,
 לֹא כָתוּב כִּי טוֹב בַּשָּׁנִי, שְׁלֹא הִשְׁתַּלֵּם הַמַּעֲשֶׂה.
 מִים עֲלִיּוֹנִים וּמִים תַּחְתּוֹנִים הָיוּ כְּאַחַד, וְלֹא הָיוּ
 תּוֹלְדוֹת בְּעוֹלָם עַד שֶׁנִּפְרְדוּ וְנִזְדָּעוּ, וְלָכֵן עָשׂוּ
 תּוֹלְדוֹת.

וְעַם כָּל זֶה, אַף עַל גַּב שְׁהַבְדִּילָה הִיָּתָה בַּשָּׁנִי
 וְהַמִּחְלָקַת בּוֹ הִיָּתָה - יוֹם הַשְּׁלִישִׁי הַסְּכִימִים

בכל, שהוא שם שנחקק בחקיקתו [יהו"ה] הו"ה להסכים בין מים עליונים ומים תחתונים. ה' עליונה ה' תחתונה, ו' ביניהם להשלים בשני צדדים. וסימן זה מי תירדן, מים עליונים, קמו נד אחר. מים תחתונים ירדו לים, וישראל הלכו באמצע.

חמשה רקיעים כתוב כאן, וחי העולמים תולד בהם ומנהיג בהם, וכלם כלולים זה בזה. ואמלא מחלקת זו שהם כמה על ידי האמצע, לא נכללו ולא השתירו [נ"א נתשרו] זה בזה. חמש מאות שנים הם שעץ החיים דבק בהם לעשות פרות ותולדות לעולם, וכל מימי בראשית ששופעים ונמשכים מבראשית נחלקו תחתיו על ידו, ודוד המלך לקח הכל, והוא חלק אחר כף, שכתוב (שמואל-ב ו) ויחלק לכל העם לכל המון וגו', וכתוב (תהלים קד) תתן להם ילקוטיו, וכתוב (משלי לא) ותקם בעוד לילה ותתן מרר וגו'.

בַּשְּׁעָה שְׁמַחֲלֶקֶת מִתְעוֹרְרֶת בְּחֹזֶק הַשְּׂמֵאל,
 מִתְרַבֵּה וּמִתְחַזְּקֶת שְׁלֵהֶבֶת הַדִּינִים,
 וַיֵּצְאוּ מִשָּׁם קְלָפוֹת, וַנִּקְרְשׁוּ מִיַּד בְּלִי לַחֹת כָּלֵל,
 וְהָיוּ זָכָר וּנְקֵבָה. וּמֵהֶם נִפְרְדוּ מִיָּנִים רָעִים
 לְמִינֵיהֶם, וְכֹאֵן הַתְּקִיפוֹת שֶׁל רוּחַ הַטְּמֵאָה בְּכָל
 אוֹתָן קְלָפוֹת תּוֹקוֹת, וְהֵם סוּד הַתְּעֹרְלָה. אֵלֶּה
 הַתְּחִזְקוּ בְּמִינֵים תּוֹקִים, אֶחָד אֶפְעָה וְאֶחָד נַח"ש,
 וּשְׁנֵיהֶם אֶחָד. אֶפְעָה מוֹלִיד [לְשִׁבְעִים] לְשִׁבְעַת שָׁנִים
 בְּחִבּוּר אֶחָד. חוּזֵר הַכֹּל לְשִׁבְעַת שָׁנִים שֶׁל נַח"ש.

כֹּאֵן הוּא סוּד הַגִּיהֶנֶם שֶׁנִּקְרָא בְּשִׁבְעָה שְׁמוֹת. יֵצֵר
 תָּרַע נִקְרָא בְּשִׁבְעָה שְׁמוֹת. וּבְכַמָּה דְרָגוֹת
 הַתְּפִשְׁטָה הַטְּמֵאָה מִכֹּאֵן לְעוֹלָם, וְהַכֹּל מִסוּד
 הַשְּׂמֵאל טוֹב וְרַע, וְהוּא יָשׁוּב הָעוֹלָם. כֹּאֵן שֵׁם
 תְּקוּק שֶׁל שְׂמוֹנָה עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת מְמַנֶּה עַל גְּשָׁמֵי
 רְצוֹן נְדָבָה וּבְרָכָה יָשׁוּב שֶׁל הָעוֹלָם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקּוּוּ הַמַּיִם וְגו'. בְּדֶרֶךְ קוֹ לְהִיּוֹת
 בְּדֶרֶךְ יִשְׁרָה, שְׁתֵּרֵי מִסוּד שֶׁל אוֹתָהּ נִקְרָא
 רֵאשׁוֹנָה הַכֹּל יֵצֵא בְּנִסְתָּר, עַד שֶׁתִּגִּיעַ וְהַתְּכַנֵּם

לְהִיבֵל עֲלִיּוֹן, וּמִשָּׁם יֵצֵא בְּקוֹ יְיָ לְשָׂאֵר הַדְּרָגוֹת,
עַד שְׁמַנִּיעַ לְאוֹתוֹ מְקוֹם אֶחָד שְׂכוּנִים הַכֹּל בְּכֹלֵל
שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה. וּמִיְהוּ? חַי הָעוֹלָמִים.

הַמִּים שְׂיִוְצֵאִים מִלְּמַעַלָּה מֵה' הָעֲלִיּוֹנָה. מִתַּחַת
הַשָּׁמַיִם ו' קִטְמָנָה. וְעַל זֶה ו"ו, אֶחָד שָׁמַיִם
וְאֶחָד מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם. אִזּוּ וְתִרְאֶה הַיִּבְשָׁה, זוּ ה'
תַּחְתּוֹנָה. זֶה הַתְּנַלָּה, וְכֹל הַשָּׂאֵר הַתְּכִפָּסָה. וּמִתּוֹךְ
הָאַחֲרוֹנָה הַזֶּה נוֹדַע בְּשִׁכְלֵי אוֹתוֹ שֶׁהַתְּכִפָּסָה. אֵל
מְקוֹם אֶחָד, בְּגִלְלֵי שְׂכָאֵן הוּא קָשָׁר הַיַּחּוּד שֶׁל
הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן.

יְהו"ה אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. שְׁנֵי יַחֲוּדִים, אֶחָד שֶׁל
הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן לְהַתְיַחַד בְּדְרָגוֹתָיו, וְאֶחָד
שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן לְהַתְיַחַד בְּדְרָגוֹתָיו. קָשָׁר
הַיַּחּוּד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הוּא עַד כָּאֵן. חַי
הָעוֹלָמִים שֵׁם מִתְּבַשֵּׁם, וְנִקְשָׁר הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן
בַּיַּחּוּד שֶׁלוֹ, וְלִכֵּן נִקְרָא מְקוֹם אֶחָד. כֹּל הַדְּרָגוֹת
וְכֹל הָאֵיבָרִים מִתְּכַנְּסִים שָׁם, וְנִתְיַיֵּם בָּלָם בּוֹ אֶחָד,
כִּי פִרּוּד כָּלֵל. וְאִין בְּרָגָה שְׂמַתְיַחַדָּת שָׁם בַּיַּחּוּד

אָחַד אֱלֹא זֶה, וּבֹ מִתְּכַסִּים כָּלָם בְּדַרְךְ נִסְתָּר
בְּהַשְׁתַּוְּקוֹת אַחַת. עַד כָּאן בְּדַרְגָּה זֶה מִתְיַחַד
הָעוֹלָם הַנִּגְלָה בְּעוֹלָם הַנִּסְתָּר.

הָעוֹלָם הַנִּגְלָה מִתְיַחַד גַּם כֵּן לְמַטָּה, וְעוֹלָם
הַנִּגְלָה הוּא עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. (ישעיה ו)
וְאִרְאֶה אֶת ה', (שמות כד) וַיֵּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל,
(במדבר יד) וּכְבוֹד ה' נִרְאָה, (שם יז) וַיֵּרְא כְבוֹד ה', (יחזקאל
א) כְּמִרְאֵה הַקֶּשֶׁת וְגו', כֵּן מִרְאֵה הַנִּגְלָה סְבִיב הוּא
מִרְאֵה דְמוּת כְּבוֹד ה'. וְזֶהוּ סוּד וְתַרְאֵה תִּיבְשָׁה.

(שם) כְּמִרְאֵה הַקֶּשֶׁת - זֶה חַי הָעוֹלָמִים. וְזֶהוּ אֶת
קִשְׁתִּי נָתַתִּי בְּעֵינַי, זֶה מְלָכוּת, נָתַתִּי מִיּוֹם
שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. בְּיוֹם ^(דף יח ע"ב) מְעַנֵּן כְּשֶׁנִּרְאִית הַקֶּשֶׁת
[כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר הַשְּׂמַאל לְהַתְנַבֵּר], מִרְאֵה דְמוּת כְּבוֹד ה' מִתְעוֹרֵר
הַשְּׂמַאל לְהַתְנַבֵּר. יוֹצֵאת רַחֵל וְתַקְשׁ בְּלִדְתָּהּ.
מִיכָא"ל בְּצַד זֶה, רַפָּא"ל בְּצַד זֶה, גַּבְרִיא"ל בְּצַד
זֶה, וְהֵם הַגּוֹנִים שֶׁנִּרְאִים בְּאוֹתָהּ דְמוּת - לָבֵן וְאֶדָם
וַיִּרְקוּ.

בין מראה הנגה סביב, האור שהתכסה בגלגול
 מראה העין, הוא מראה דמות כבוד ה'.
 הגונים שהתיחדו היחוד התחתון הם לפי יחוד
 שהתיחד יחוד עליון. ה' אלהינו ה'. גונים נסתרים
 שלא נראים ומתקשרים אל מקום אחד יחוד אחד
 בעליון, הגונים בקשת למטה להתיחד בהם. לבן
 אדם וירק כמו גונים נסתרים. והם יחוד אחר, סוד
 ושמו אחד. פרוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד -
 היחוד שלמטה. יחוד עליון - (דברים ו) שמע ישראל
 יהו"ה אלהינו יהו"ה אחד. זה פנגד זה. יקוו -
 מדידות של קו ומדה. פאן שש תבות, וכאן שש
 תבות.

מדידת הניצוץ החזק, שכתוב (ישעיה מ) מי מדד
 בשעלו מים. וזהו יקוו תמים. פאן שעור
 של יוצר העולמות יו"ד ה"א וא"ו ה"א. קדו"ש
 קדו"ש קדו"ש - זהו יקוו תמים. ה' צבאות - זהו
 אל מקום אחד בסוד של שם זה. מלא כל הארץ
 כבודו - זה ותראה היבשה. סוד תקינת שם
 היחוד כו"ו במוכס"ו כו"ו.

תִּדְרֹשׁוּ אֶת אֲרֶצֶת דְּרֹשָׁא עֵשֶׂב וְגו', כָּאֵן הוּצִיָּאָה כֹּחַ
בְּאוֹתָם מִיָּם שְׁהִתְכַנְּסוּ לְמָקוֹם אֶחָד
וְשׁוֹפְעִים כְּתוּבוֹ תוֹךְ טְמִירוֹת נִסְתַּרְתָּ, וְיוֹצֵאִים
כְּתוּבוֹ טְמִירִים עֲלִיוֹנִים וְצִבְאוֹת קְדוּשִׁים, שְׁכַל
אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה מִתְקַנִּים אוֹתָם כְּתִקּוֹן הָאֱמוּנָה
כְּאוֹתָהּ עֲבוֹדַת רַבּוֹנָם.

וְזֶה סוּד (תהלים קד) מִצְמִיחַ חֲצִיר לְבַהֲמָה וְגו'. זו
כְּהִמָּה שְׁרוּבְצַת עַל אֶלְפֵי הָרִים, וּמִגְדָּלִים לָהּ
כָּכֵל יוֹם אוֹתוֹ חֲצִיר, וְחֲצִיר הַזֶּה, אוֹתָם מִלְּאֲכִים
שְׁלִיטִים לְפִי שְׁעָה שְׁנִבְרָאוּ בְּשָׁנֵי וְעוֹמְדִים לְמֵאֲכֵל
שֶׁל הַבְּהֵמָה הַזֶּה. בְּגִלְלֵי שֵׁשׁ אֵשׁ אוֹכֵלֵת אֵשׁ.

וְעֵשֶׂב לְעֲבוֹדַת הָאָדָם - עֵשֶׂב זֶה הָאוֹפְנִים הָאֵלֶּה
וְחֵיּוֹת וְכְרוּבִים, שְׁכַלָּם מִתְקַנִּים תוֹךְ
תְּקוּנֵיהֶם וְעוֹמְדִים לְהִתְתַּקֵּן בְּשְׁעָה שְׁבִנֵי אָדָם
כְּאִים לְעֲבוֹדַת רַבּוֹנָם בְּקַרְבְּנֵיהֶם וּבִתְפִלָּה, שְׁזוּהֵי
עֲבוֹדַת הָאָדָם. וְעֵשֶׂב זֶה מְזֻמָּן וּמוֹכֵן לְעֲבוֹדַת
הָאָדָם לְהִתְתַּקֵּן כְּתִקּוֹנוֹ כְּרֵאוּי. וּכְשֶׁהֵם מִתְתַּקְּנִים
כְּאוֹתָהּ עֲבוֹדַת הָאָדָם, אַחֲרֵי כֵן יוֹצֵאִים מֵהֶם

מזונות וטָרַף לְעוֹלָם, שְׂפָתוֹב (שם) לְהוֹצִיא לָחֶם מִן
הָאָרֶץ. וְזֶהוּ עֹשֵׂב מִזְרִיעַ זֶרַע, שְׁהֲרִי חֲצִיר לֹא
מִזְרִיעַ זֶרַע, אֵלָּא מִזְדַּמֵּן לְמֵאֲכָל שֶׁל אֵשׁ קְדוֹשָׁה,
וְעֹשֵׂב לְתַקּוֹן הָעוֹלָם.

וְכָל זֶה לְהוֹצִיא לָחֶם מִן הָאָרֶץ. כָּל הַתְּקוּנִים שֶׁל
בְּנֵי הָאָדָם שְׂמֵתִקְנִים אֶת עֹשֵׂב הָאָרֶץ הַזֶּה,
שְׁעִבּוֹדָתָם לְרַבּוֹנָם לְסַפֵּק עַל יָדָם מֵאוֹתָהּ אֶרֶץ
טָרַף וּמְזוּנוֹת לְעוֹלָם הַזֶּה וּלְהַתְּכַרֵּךְ בְּנֵי אָדָם
מִבְּרָכוֹת שֶׁל מַעְלָה.

עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי - דִּרְגָה עַל דִּרְגָה, זָכָר וּנְקֵבָה.
כְּמוֹ שְׁעֵץ פְּרִי מוֹצִיא כַּח שֶׁל עֵץ עֹשֶׂה פְּרִי,
גַּם כָּאֵן הוּא מוֹצִיא, וּמִיְהוּ? אֵלֶּה אוֹתָם פְּרוּבִים
וְתַמְרוֹת. מַה זֶּה תַמְרוֹת? אֵלֶּה אוֹתָם שְׁעוּלִים
בְּעֵשֶׂן הַקְּרָבָן וּמֵתִתְקַנִּים יַחַד עִמּוֹ וּמַעֲמִידִים
[וּנְקֵבָאִים] תַמְרוֹת עֵשֶׂן, וְכֹלָם קְנִימִים בְּתַקּוּנֵיהֶם
לְעִבּוֹדַת הָאָדָם, מַה שְׁלֹא קִיָּם בֵּין הַחֲצִיר, שְׁהֲרִי
מוֹכֵן לְמֵאֲכָל, שְׂפָתוֹב (אֵיּוֹב ט) הִנֵּה נָא בְּהִמּוֹת אֲשֶׁר
עֲשִׂיתִי עִמָּךְ חֲצִיר כְּבָקָר יֹאכֵל.

עֵץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי - דְמוֹת זָכָר וּנְקֵבָה. וְדְמוֹת
פְּנִיָהֶם פְּנֵי אָדָם, אֵלֶּה אֵינָם כְּאוֹתָם כְּרוּבִים.
אֵלֶּה פְּנִים גְּדוּלוֹת בְּדְמוֹת חֲתוּמָה. כְּרוּבִים, פְּנִים
קַטְנוֹת כְּמוֹ תִינוּקוֹת. פְּנֵי אָדָם, כָּל הַדְּמִיּוֹת
כְּלוּלוֹת בָּהֶם. בְּגִלְלֵי שָׁהֶם פְּנִים גְּדוּלוֹת וּמְצִיּוּרִים
בָּהֶם צִיּוּרִים חֲקוּקִים כְּמוֹ חֲקוּקוֹת שֵׁם הַמְּפָרֵשׁ
בְּאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם, מוֹר"ח מְעַר"ב צְפו"ן
וְדָרו"ם.

מִיכָאֵל רוּשֵׁם רֵשׁוֹם לְצַד דָּרוֹם, וְכָל הַפְּנִים
מִסְתַּכְּלִים אֵלָיו. פְּנֵי אָדָם, פְּנֵי אֲרִי"ה,
פְּנֵי שׁו"ר, פְּנֵי נֶשֶׁ"ר. אָדָם הוּא זָכָר וּנְקֵבָה, וְלֹא
נִקְרָא אָדָם פְּרֵט לְאֵלֶּה. מְצִיּוּרִים צִיּוּרִים שֶׁל רֶכֶב
אֱלֹהִים רְבוּתִים, שְׁפָתוֹב (תהלים סח) רֶכֶב אֱלֹהִים
רְבוּתִים אֵלֶּפֶי שְׁנָאן.

שְׁנָאן כָּלֵל שֶׁל כָּל הַצִּיּוּרִים, שׁו"ר נֶשֶׁ"ר אֲרִי"ה.
וְזֶהוּ אָדָם, (דף יט ע"א) חֲתַפְּשֻׁטוֹת שְׁנִכְלָלָה
כְּאַחַד בְּסוּד זָכָר וּנְקֵבָה. וְכָל הָאֱלֹפִים וְרִבְבוֹת,

בְּלָם יוֹצְאִים מִהַסּוּד הַזֶּה שְׁנָא"ן. וּמִתְדַמְיוֹת הַלָּלוּ
נִפְרָדִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּצַדֵּיהֶם כְּמוֹ שְׂרָאוּי לָהֶם.

וְאֵלֶּה הֵם שְׁמֵי שְׁלָבִים אֶחָד בְּאֶחָד, וּכְלוּלִים אֶחָד
בְּאֶחָד, לְהִיּוֹת כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּלוּל בְּתַכְרוּוֹ.

שׁו"ר נְשׁו"ר אַרְי"ה אָד"ם מִתְנַהֲגִים בְּסוּד שְׁל
אַרְבָּעָה שְׁמוֹת חֲקוּקִים עוֹלָיִם לְהִתְנַהֵג וּלְהַסְתַּכֵּל.

עוֹלָה לְהִתְנַהֵג וּלְהַסְתַּכֵּל שׁוּר אֶל פְּנֵי אָדָם. עוֹלָה

שֵׁם אֶחָד מִתְעַטֵּר מִחֻקֵּק בְּסוּד שְׁל שְׁנֵי
גִּוְנִים, וְהוּא א"ל. אִז חוּזַר לְאַחֲזֵר, וְהַכֶּסֶּא חוּקֵק
וְגוֹלָף אוֹתוֹ, וְנִרְשָׁם לְהִתְנַהֵג בְּסוּד הַשֵּׁם הַזֶּה.

עוֹלָה לְהִתְנַהֵג וּלְהַסְתַּכֵּל נְשׁוּר אֶל פְּנֵי הָאָדָם.

עוֹלָה שֵׁם אַחֵר, מִתְעַטֵּר מִחֻקֵּק בְּסוּד
שְׁל שְׁנֵי פָּנִים גִּוְנִים לְהִיּוֹת מוּאָר וְלַעֲלוֹת בְּעֵלְיָה
בְּעֵשׂוֹר שְׁלִמְעֵלָה, וְהוּא גְדוֹל. אִז חוּזַר לְאַחֲזֵר,
וְהַכֶּסֶּא חוּקֵק וְגוֹלָף אוֹתוֹ, וְנִרְשָׁם לְהִתְנַהֵג בְּסוּד
הַשֵּׁם הַזֶּה.

עוֹלָה לְהִתְנַהֵג וּלְהַסְתַּכֵּל אַרְיָה אֶל פְּנֵי אָדָם.

עוֹלָה שֵׁם אַחֵר מִתְעַטֵּר מִתְחַקֵּק בְּסוּד שְׁל

שְׁנֵי פָּנִים גְּנוּנִים לְהִתְחַזֵּק וּלְהִתְיַשֵּׁר בְּתַקְוָה, וְהוּא
גִּבּוֹר. אִזּוּ חוֹזֵר לְאַחֹר, וְהַכֶּסֶף חוֹקֵק וְגוֹלֵף אוֹתוֹ,
וְנִרְשָׁם לְהִתְנַהֵג בְּסוּד הַשֵּׁם תְּהֵא.

אָדָם מִסְתַּכֵּל בְּכֹל, וּכְלָם עוֹלָיִם וּמִסְתַּכְלָיִם
בּוֹ. אִזּוּ כֹלָם הַצְּטִירוֹ בַּחֲקִיקָתָם בְּצִיּוֹר זֶה
בְּסוּד שֵׁם אֶחָד שֶׁנִּקְרָא נוֹרָא. וְאִזּוּ כְּתוּב עֲלֵיהֶם
(יחזקאל א) וְדַמּוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. כֹּלָם כְּלוּלִים
בְּדַמּוֹת הַזֶּה. וְהַדַּמּוֹת הַזֶּה כּוֹלְלֵת אוֹתָם.

וְעַל סוּד זֶה נִקְרָא הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא (נחמיה ט) הָאֵל
הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא. שְׁתֵּרֵי הַשְּׂמוֹת הַלְלוּ
חֲקוּקֵימָם יֵם לְמַעַלָּה בְּסוּד הַמְּרַכְּבָה הָעֲלִיּוֹנָה,
כְּלוּלָה בְּאַרְבַּע אוֹתֵיּוֹת יְהו"ה, שֶׁהוּא הַשֵּׁם שְׂכּוּלָל
הַכּוֹל. דְּמֵיּוֹת הָאֵלָה מְחַקְקוֹת וְגִלּוּפוֹת בְּכֶסֶף,
וְהַכֶּסֶף חֲקוּק מְרָקָם בָּהֶם, אֶחָד לְיָמִין וְאֶחָד
לְשִׂמְאַל וְאֶחָד לְפָנִים וְאֶחָד לְאַחֹר, רְשׁוּם
בְּאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם.

הַכֶּסֶף, כְּשֶׁהוּא עוֹלָה, רְשׁוּם בְּאַרְבַּע הַדְּמֵיּוֹת
הַלְלוּ. אַרְבַּעַת הַשְּׂמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים הַלְלוּ

לוקחים את הכסף הזה, והכסף נכלל בהם, עד
 שלוקח ולוקט נפשות וענוגים של פסופים. כיון
 שלוקח ולוקט אותם ענוגים וכסופים, יורד מלא
 כמו עין שמלא ענפים לכל צד ומלא פרות. כיון
 שהוא יורד, יוצאים ארבע הדמיות הללו מצידים
 בציוריהם תקוקים מאירים נוצצים מלהטים, והם
 זורעים זרע על העולם, ואז נקרא עשב מזריע זרע,
 העשב שהם זורעים זרע על העולם.

כיון שיוצאת דמות אדם שכוללת כל הדמיות,
 אז כתוב עין פרי עשה פרי למינו אשר זרעו
 בו על הארץ. לא מוציא זרע אלא לתועלת, וקרא
 על הארץ אשר זרעו בו. מכאן שאין רשות לבן
 אדם להוציא זרע ממנו לבטלה. התציר [סוד] של
 כאן אינו מזריע זרע, ולכן התבטל ולא עומד
 בקיומו כמו האחרים האלה, שאין לו דמות
 להצטיר ולהחקק בדמות וציור כלל. אלא נראים
 ולא נראים. כל אותם שלא הצטירו בציור ודמות,
 אין להם קיום. עומדים לפי שעה ונאכלים פאש
 אוכלת אש, וחוזרים כמו קדם וכן בכל יום.

בֶּן אָדָם לְמַטָּה יֵשׁ לוֹ דְמוּת וְצִיּוֹר, וְאֵינוֹ בְּקִיּוֹם
כְּמוֹ שֶׁל אֱלֹהִים שְׁלֹמֶעֱלָה. צִיּוֹר וְדְמוּת שְׁלֹמֶעֱלָה
מְצַטְטִירִים בְּצִיּוֹרֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בְּלִי מִלְבוּשׁ אַחֵר
לְהַצְטִייר, וְלָכֵן הֵם בְּקִיּוֹם תָּמִיד. הַצִּיּוֹר שֶׁל אָדָם
לְמַטָּה, מְצַטְטִירִים בְּצִיּוֹרֵיהֶם בְּמִלְבוּשׁ וְלֹא בְּגִזּוֹן
אַחֵר. וְלָכֵן עוֹמְדִים בְּקִיּוֹם שֶׁל זְמַן וְעֵדוֹן, וְכָכָל
לִילָה וְלִילָה מִתְפַּשֵּׁט רוּחַ מִתְמַלְבוּשׁ הַזֶּה וְעוֹלָה
[לְמַעְלָה]. וְאוֹתָהּ אֵשׁ אוֹכֵלֶת, אוֹכֵלֶת אוֹתוֹ. וְאַחֵר כִּדְ
חוֹזֵרִים כְּמוֹ מִקְדָּם וּמְצַטְטִירִים בְּלְבוּשֵׁיהֶם, וְלָכֵן אֵין
לָהֶם עֲמִידָה כְּמוֹ הַדְּמִיוֹת הַלְלוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, וְעַל זֶה
כְּתוּב (איכה ג) חֲדָשִׁים לִבְקָרִים, בְּנֵי אָדָם שֶׁהֵם
חֲדָשִׁים בְּכָל יוֹם וְיוֹם. ^(דף יט ע"ב) מָה הַטַּעַם רַבָּה
אֵמוּנָתְךָ? רַבָּה הִיא וְלֹא קִטְנָה.

רַבָּה אֵמוּנָתְךָ, וְדַאי גְדוּלָה, שְׁיִכּוּלָה לְקַחַת כָּל
בְּנֵי הָעוֹלָם וְלְהַכְלִילֵם בְּתוֹכָהּ עֲלִיוֹנָה
וְתַחְתּוֹנָה. מְקוֹם גְּדוּל וְרַב הוּא שְׁכּוּלֵל הַכּוֹל וְלֹא
מִתְמַלֵּא יוֹתֵר, וְסוּד זֶה - (קהלת א) כָּל הַתְּנַחֲלִים
הוֹלְכִים אֶל תְּיָם וְתֵיָם אֵינָנּוּ מְלֵא וְגו'. הוֹלְכִים
לְיָם, וְתֵיָם לּוֹקַח אוֹתָם וְאוֹכֵל אוֹתָם בְּתוֹכוֹ, וְלֹא

מתמלא. אחר כך הוא מוציא אותם כמו מקדם
והולכים, ובגלל זה רבה אמונתך.

ביום זה פתוב פי טוב פי טוב פעמים. בגלל
שיום הזה אחוז לשני צדדים ומפריד
מחלקת, אמר לצד זה פי טוב ולצד זה פי טוב,
ומסכים ביניהם. ולכן יש בו פעמים ויאמר ויאמר.
באן הסוד של שם של ארבע אותיות חקיקה
מחוקקת עולה לשתיים עשרה אותיות בארבע
דמיות בארבעה צדדים רשום על הכסא הקדוש.
ויאמר אלהים יהי מארת וכו'. מארת חסר,
שנבראה אספרה לתינוקות. שאחר
שנגנו אור של אור הראשון, נבראה קלפה למת,
ואתה קלפה מתפשטת ומוציאה קלפה אחרת.
ביון שיוצאת, עולה ויורדת, מניעה לגבי פנים
קטנות, רוצה להתדבק בהם ולהצטיר בתוכם,
ולא רוצה להפריד מהם, מפריד אותה הקדוש
ברוך הוא משם ומוריד אותה למטה, בשפרא
אדם פרי לתקן זה בעולם הזה.

בִּיּוֹן שְׂרָאֲתָה אֶת חַוָּה דְּבוֹקָה בְּצַדוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁל
 יָפִי שֶׁל מַעְלָה וְרֵאֲתָה דְמוּת שְׁלֵמָה, פְּרָחָה
 מִשָּׁם, וְרֵצְתָה כְּמוֹ מִקְדָּם לְהִתְדַבֵּק בְּפָנִים קְטַנּוֹת.
 אוֹתָם שׁוֹמְרֵי הַשְּׁעָרִים שֶׁלֹּמַעְלָה לֹא נָתְנוּ לָהּ. נִזְרָה
 בָּהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִטִּיל אוֹתָהּ בְּשִׁפּוּלֵי הַיָּם,
 וַיִּשְׁכַּח שָׁם עַד שֶׁחָטָא אָדָם וְאִשְׁתּוֹ. אִזּוֹ הוֹצִיא
 אוֹתָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשִּׁפּוּלֵי הַיָּם, וְשׁוֹלְטָת
 עַל כָּל אוֹתָם תִּינּוֹקוֹת פָּנִים קְטַנּוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם
 שְׂרָאוּיִים לְהַעֲנִשׁ בְּחָטָאֵי אֲבוֹתֵיהֶם, וְהִיא הוֹלֶכֶת
 וּמְשׁוֹטְטָת בְּעוֹלָם. מִתְקַרְבֶּת לְשַׁעְרֵי גֵן עֵדֶן
 שְׁבָאָרְץ וְרוֹאֶה כְּרוּבִים, שׁוֹמְרֵי שַׁעְרֵי גֵן הָעֵדֶן,
 וַיּוֹשְׁבֶת שָׁם אֵצֶל אוֹתוֹ לְהַט הַחֶרֶב, בְּגִלְל שֶׁהִיא
 יִצְאָה מִצַּד אוֹתוֹ לְהַט.

בְּשַׁעַר שְׂמַת־הַפֶּךְ אוֹתוֹ לְהַט, בּוֹרַחַת וּמְשׁוֹטְטָת
 בְּעוֹלָם, וּמוֹצֵאת תִּינּוֹקוֹת שְׂרָאוּיִים
 לְהַעֲנִשׁ, וְצוֹחֶקֶת בָּהֶם וְהוֹרֶגֶת אוֹתָם. וְזֶהוּ
 בְּפָנִימַת הַלְבָנָה שֶׁהַקְּטִינָה אֶת אוֹרָהּ, וְזֶה מְאֹרֶת.
 בְּשִׁנּוּלֵד קֵוֶן לֹא יִכָּלֵה לְהִתְדַבֵּק בּוֹ. אַחַר כֵּן
 הִתְקַרְבָה אֵלָיו וְהוֹלִידָה רוּחוֹת וְשָׂדִים וּמְעוֹפְפִים.

אָדָם שְׁמֵשׁ מֵאָה וְשָׁלְשִׁים שָׁנִים עִם רוּחֹת
 נְקֻבוֹת, עַד שֶׁבָּאָה נְעֻמָּה, וּמִתּוֹךְ יִפְיָה טָעוּ
 אַחֲרֶיהָ בְּנֵי הָאֱלֹהִים עַו"א וְעַו"א"ל, וְהוֹלִידָה מֵהֶם.
 וּמִמָּנָה הִתְפַּשְׁטוּ רוּחֹת רָעוֹת וְשָׂדִים בְּעוֹלָם,
 שֶׁהֵיא הוֹלֶכֶת וּמְשׁוֹטְטֶת בְּלֵילָה [נ"א עִם לֵילִית] וְהוֹלֶכֶת
 בְּעוֹלָם וְצוֹחֶקֶת [נ"א וְצוֹחֶקוֹת] בְּבְנֵי אָדָם וְעוֹשׂוֹת לָהֶם
 שְׂשִׁיפָכוּ קָרִי. וּבְכָל מָקוֹם שֶׁנִּמְצְאִים בְּנֵי אָדָם
 יִשְׁנִים יְחִידִים בְּבֵית, שׁוֹרֹת עֲלֵיהֶם, וְאוֹחֲזוֹת
 וְנִדְבָקוֹת בָּהֶם, וְלוֹקְחוֹת מֵהֶם תְּאֵנָה וּמוֹלִידוֹת
 מֵהֶם, וְעוֹד פּוֹנְעוֹת בּוֹ בְּמַחְלוֹת, וְהוּא לֹא יוֹדֵעַ.
 וְכָל זֶה בְּפִגְמֵי מַת הַלְבָּנָה.

מֵאֲרֵת, בְּשִׁמְתֵי תַקְנֵת הַלְבָּנָה, מִתְהַפְּכוֹת
 הָאוֹתִיּוֹת (תהלים יח) אֲמַרַת ה' צְרוּפָה
 מִגֵּן הוּא לְכָל תְּחוּסִים בּוֹ. מִגֵּן הוּא עַל כָּל אוֹתָם
 רוּחֹת רָעוֹת וּמִזִּיקִים שֶׁמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם
 בְּפִגְמֵתָהּ לְכָל אוֹתָם שֶׁאֲחוּזִים בּוֹ בְּאֵמוּנַת תְּקַדּוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא.

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, בְּשִׁירָד לְעֶמֶק הָאֲגוֹז, שְׁכַת־טוֹב (שיר
 1) אֵל גִּבְתֵּי אֲגוֹז יִרְדְּתִי, לָקַח קִלְפַת אֲגוֹז
 וְהִסְתַּכֵּל בְּכָל אוֹתָן קִלְפוֹת, וַיֵּדַע [נ"א וְהִסְתַּכֵּל שָׁכַל אוֹתָם
 לֹא נִבְרָאוּ אֵלָא מִעֲנִינִי] שָׁכַל אוֹתָם עֲנֻנִים שֶׁל אוֹתָם רוּחוֹת
 קִלְפוֹת הָאֲגוֹז אֵינּוּ אֵלָא רַק לְהַדְבִּיק בְּבִנְי אָדָם [נ"א
 וְלְהַסִּיתָם] וְלִטְמֵא אוֹתָם, שְׁכַת־טוֹב (קהלת ב) וְתַעֲנִנּוֹת בְּנֵי
 הָאָדָם שָׂדֵה וְשָׂדוֹת.

עוֹד, תַּעֲנִינֵי בְּנֵי אָדָם שְׁמַת־עֲנִינִים בְּשָׁנַת הַלִּילָה
 יוֹצֵא מֵהֶם שָׂדֵה וְשָׂדוֹת, וְהַכֹּל הַצְּטִרְדָּה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָרָא בְּעוֹלָם וְלְהַתְקִין בָּהֶם אֶת
 הָעוֹלָם, וְהַכֹּל מִתּוֹ מִבְּפָנִים, וְכַמָּה קִלְפוֹת חוֹפוֹת
 עַל הַמַּחַ. וְכָל עוֹלָם כְּמוֹ זֶה, מִעֲלָה וּמִטָּה מִרְאֵשׁ
 סוּד הַנְּקֻדָּה הָעֲלִיזָה עַד סוֹף כָּל הַדְּרָגוֹת. כָּלָם ^{דף}
 הֵם זֶה לְבוֹשׁ לְזֶה, וְזֶה לְזֶה. זֶה מִחַ לְתוֹךְ מִחַ
 וְקִלְפָה רוּחַ. זֶה לְפָנִים מִזֶּה, וְזֶה לְפָנִים מִזֶּה, עַד
 שְׁנַמְצָא שְׂוִיהַ קִלְפָה לְזֶה וְזֶה לְזֶה.

נְקֻדָּה רֵאשׁוֹנָה הִיְתָה אוֹר פְּנִימִי שְׂאִינ לוֹ שְׁעוֹר
 לְדַעַת הַזְּדִכּוֹת וְדַבְּקוֹת וְנִבְקִיּוֹת שְׁלוֹ, עַד

שְׁהַתְּפַשְׁטָה מִמֶּנּוּ הַתְּפַשְׁטוֹת, וְאוֹתָהּ הַתְּפַשְׁטוֹת
שֶׁל אוֹתָהּ נִקְדָּה נְעֻשִׁית הַיֵּכָל אַחַד לְהַתְּלַבֵּשׁ
אוֹתָהּ נִקְדָּה, אִזּוֹר שְׁלֵא יְדוּעַ לְגַדְל הַזּוֹכֵךְ שְׁלוֹ.

הַיֵּכָל שֶׁהוּא לְבוּשׁ לְאוֹתָהּ נִקְדָּה נִסְתָּרָת הִיא
אִזּוֹר שְׁאִינן לוֹ שְׁעוֹר, וְעַם כָּל זֶה לֹא דַקִּיק
וּמְזוֹכֵךְ הוּא כִּמוֹ אוֹתָהּ נִקְדָּה רֵאשׁוֹנָה טְמִירָה
וּגְנוּזָה. אוֹתוֹ הַיֵּכָל הַתְּפַשְׁט הַתְּפַשְׁטוֹת אִזּוֹר
הָרֵאשׁוֹן, וְאוֹתָהּ הַתְּפַשְׁטוֹת הִיא לְבוּשׁ לְאוֹתוֹ
הַיֵּכָל דַּקִּיק וּמְזוֹכֵךְ פְּנִימִי יוֹתֵר.

מִכַּאֲן וְהִלָּאָה הַתְּפַשְׁט זֶה בְּזוֹה וְהַתְּלַבֵּשׁ זֶה בְּזוֹה,
עַד שֶׁנִּמְצָא זֶה לְבוּשׁ לְזוֹה, וְזוֹה לְזוֹה. זֶה
מִחַ וְזוֹ קְלָפָה. וְאִף עַל גַּב שְׁזוֹה לְבוּשׁ, נְעֻשָׂה
הוּא מִחַ לְדַרְגָּה אַחֲרָת. וְהַכֹּל כִּמוֹ זֶה נְעֻשָׂה כְּדִ
לְמַטָּה, עַד כִּי בְּצֵלָם זֶה הָאָדָם הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה,
מִחַ וּקְלָפָה, רוּחַ וְגוֹף, וְהַכֹּל הוּא תַקוּן שֶׁל
הָעוֹלָם.

בְּשִׁתְּיָתָהּ הַלְבָנָה עִם הַשְּׁמֶשׁ בְּדַבְּקוֹת אַחַת,
הִיָּתָה הַלְבָנָה בְּאִזּוֹר. כִּיּוֹן שֶׁנִּפְרָדָה

מִהַשְׁמֵשׁ וְהַפְקָדָה עַל כָּל חַיְלוֹתֶיהָ, הַקְטִינָה אֶת
 עֲצָמָהּ, הַקְטִינָה אֶת אוֹרָהּ, וְנִבְרְאוּ קְלָפוֹת עַל
 קְלָפוֹת לְגַנְיּוֹת הַמַּחַ. וְהַכֹּל תִּקּוֹן שֶׁל הַמַּחַ. וְעַל
 זֶה יְהִי מְאֹרֶת חֲסֵר. וְכֹל זֶה לְתִקּוֹן הָעוֹלָם, וְזֶהוּ
 שְׂפָתוֹב לְהַאִיר עַל הָאָרֶץ.

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֶת הַגְּדֹלִים. וַיַּעַשׂ -
 רַבּוּי וְתִקּוֹן שֶׁל הַכֹּל בְּרֵאוּי. אֶת שְׁנֵי
 הַמְּאֹרֶת הַגְּדֹלִים - בְּהִתְחַלָּה בְּחִבּוּר אַחֵד. סוּד זֶה
 הַשֵּׁם הַשְּׁלֵם יַחַד הוּי"ה אֱלֹהִים, אֵיךְ עַל גַּב שְׂאֵינּוּ
 בְּגִלּוּי אֵלָּא בְּדַרְךְ נִסְתָּר. הַגְּדֹלִים - שְׁנִבְרְאוּ [נ"א
 שְׁנֵי הַגְּדֹלִים] בְּשֵׁם זֶה לְהַקְרִיא בְּהֵם הַשֵּׁם שֶׁל הַכֹּל.
 מִצַּפִּין מִצַּפִּין אֵלּוּ שְׁמוֹת עֲלִיּוֹנִים שֶׁל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה
 מִדּוֹת הַרְחָמִים. הַגְּדֹלִים - אֵלּוּ הַתְּגַדְּלוּ וְעוֹלָיִם
 לְמַעְלָה, בְּגִלְל שְׁהֵם עֲלִיּוֹנִים מִסוּד עֲלִיּוֹן, וְעוֹלָיִם
 לְתוֹעֵלַת הָעוֹלָם שְׂמֻקִּים בְּהֵם הָעוֹלָמוֹת. כְּמוֹ זֶה
 שְׁנֵי הַמְּאֹרֶת, שְׁנֵיהֶם בְּאַחַד עוֹלָיִם בְּגִדְלוֹת אַחַת.
 לֹא הִתְיַשְּׁבָה הַלְּבָנָה אֲצֵל הַשְּׁמֶשׁ. זוֹ הִתְבַּיְשָׁה
 מִלְּפָנָי זֹו. הַלְּבָנָה אָמְרָה (שִׁיר א) אֵיכָה תִרְעָה.

השמש אמרה (שס) איכה תרביץ בצהררים. נר קטן
 איך מאיר בצהררים? (שס) שלמה אהיה בעטייה, איך
 אהיה בבושה? או הקטינה עצמה לחיות ראש
 לתחתונים, שכתוב צאי לך בעקבי הצאן. אמר
 לה הקדוש ברוך הוא, לכי והקטיני את עצמך.

ומשם אין לה אור, רק מהשמש. שבהתחלה היו
 יושבים באחד שקולים, אחר כך הקטינה
 את עצמה בכל אותם דרגות שלה, אף על גב
 שהיא ראש עליהם, שהרי אין אשה בנדלות רק
 עם בעלה באחד. את המאור הגדל - יהו"ה. ואת
 המאור הקטן - אלהי"ם, סוף כל הדרגות, סוף
 המתשבה. בהתחלה גדשם הוא למעלה באותיות
 של השם הקדוש האות הרביעית שלו, ואחר כך
 הקטינה עצמה להקרא בשם של אלהים.

ועם כל זה עולה לכל הצדדים למעלה באות ה'
 בחבור האותיות של השם הקדוש. אחר כך
 התפשטו דרגות מצד זה ומצד זה. הדרגות
 שהתפשטו מצד שלמעלה נקראו ממשלת היום,

וּדְרָגוֹת שֶׁהַתַּפְּשׁוּטוֹ מֵצֵד שְׁלֵמָה נִקְרָאוּ מִמְּשָׁלַת
הַלְיָהּ. וְאֵת הַכּוֹכָבִים - שָׁאֵר הַצְּבָאוֹת וְהַמַּחְנוֹת
שֶׁאֵין לָהֶם חֶשְׁבֹּן, שְׁכָלֵם תְּלוּיִים בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ
הַשָּׁמַיִם חֵי הָעוֹלָמִים, שְׁכָתוּב וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים
בְּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ - זֶה אָרֶץ
הָעֲלִיּוֹנָה לְמָטָה, בְּדִגְמָא זֶה חֵי הָעוֹלָמִים. וְזֶה
לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, זֶה אָרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה בְּדִגְמָא
שְׁלֵמָהּ.

מִלְכוּת דְּוֹד הַתַּתְּקָנָה בְּיוֹם זֶה [זֶה הוּא] רָגַל
וְתַמְיֶכָה רְבִיעִית שֶׁל הַכֶּסֶף, הַתַּתְּקָנוֹ
הָאוֹתִיּוֹת וְהַתִּישְׁרוֹ עַל מְקוֹמָן. וְעַם כָּל זֶה,
עַד הַיּוֹם הַשְּׁשִׁי שֶׁהַתַּתְּקָנָה דְּמוֹת הָאָדָם תִּקּוֹן
בְּרֵאוֹי, לֹא הִתְיָשַׁב בְּמְקוֹמוֹ, וְאִזּוֹ הַתַּתְּקָן כֶּסֶף
עֲלִיּוֹן וְכֶסֶף תַּחְתּוֹן, וְהָעוֹלָמוֹת כָּלֵם הַתִּישְׁבוּ
בְּמְקוֹמָם, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת הַתַּתְּקָנוֹ (דף כ ע"ב) עַל
גְּלַגְלֵיהֶם בְּהַתַּפְּשׁוּטוֹת שֶׁל תְּפִיסַת הַקֶּשֶׁר.

וַיּוֹם רְבִיעִי הוּא יוֹם מְאוּס מְבוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(תהלים קיח) אָבֵן מְאוּסוֹ הַבוֹנִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שיר

א) בְּנֵי אַמִּי נִחְרוּ בִּי. שְׁהִרֵי אֹרֶחַ זֶה הַקְּטִינָה
עֲצָמָה וְהָאֹר שְׁלָה, וְהַקְּלָפוֹת נִתְקְנוּ עַל מְקוֹמָם.
כָּל אֹתָם הַמְּאֹרוֹת שְׁמַאֲרִים, כָּלָם תְּלוּיִים
בְּרִקְיעַ הַשָּׁמַיִם הַזֶּה לְהִתְקִין בָּהֶם כִּסֵּא דָוִד (מַלְכוּת).

הַמְּאֹרוֹת הַלְלוּ מְצִירִים צִיּוֹר שְׁלֵמָטָה לְהִתְקִין
צִיּוֹר שֶׁל כָּלָם שָׁהֶם כִּכְלָל שֶׁל אָדָם,
צִיּוֹר פְּנִימִי. שְׁכָל צִיּוֹר פְּנִימִי נִקְרָא כָּדָּ. וּמִכָּאֵן
שְׁכָל צִיּוֹר שְׁנִכְלָל בְּהִתְפַּשְׁטוֹת זֶה נִקְרָא אָדָם. זֶהוּ
שְׁכַתוֹב (יחזקאל לד) אָדָם אַתֶּם, אַתֶּם קְרוּיִים אָדָם
וְלֹא שְׂאֵר עַמִּים עֲבוּ"ם.

וְכָל רוּחַ נִקְרָאת אָדָם. רוּחַ שֶׁל צַד קִדְשָׁה גּוֹפּוֹ
הוּא לְבוּשׁ [שֶׁל אָדָם], וְעַל זֶה פֶּתוּב (אִיוב י) עוֹר
וּבָשָׂר תִּלְבִּישֵׁנִי וְגו' . בָּשָׂר שֶׁל אָדָם הוּא לְבוּשׁ.
וּבְכָל מְקוֹם פֶּתוּב בָּשָׂר אָדָם, אָדָם לְפָנִים. בָּשָׂר,
לְבוּשׁ הָאָדָם גּוֹפּוֹ. רוּחוֹת שְׁלֵמָטָה שְׁנִתְכִּים בְּהִתּוֹדָה
שֶׁל רוּחַ זֶה הַצִּיּוֹר מִמֶּנּוּ צִיּוֹרִים שֶׁהִתְלַבְּשׁוּ
בְּלְבוּשׁ אַחֵר, כְּמוֹ צִיּוֹר שֶׁל בְּהֵמוֹת טְהוֹרוֹת, (דברים
יד) שׁוֹר שֶׁהַ כְּבָשִׂים וְשֶׁהַ עֲזִים אֵיל וְצִבִּי וַיִּחְמוֹר

וְגו'. אֹתָם שְׁצַרִּיכִים לְהַכְלִיל בְּלְבוֹשׁ שֶׁל אָדָם,
 אוֹתוֹ רוּחַ פְּנִימִי שֶׁל אֹתָם צְדָדִים [ס"א צִיּוּרִים] עוֹלָה
 בְּאוֹתוֹ שֵׁם שְׁנִקְרָא בּוֹ גּוֹפּוֹ לְבוֹשׁ שֶׁל אוֹתוֹ שֵׁם
 בְּשֵׁר שׂוֹר. שׂוֹר הוּא פְּנִימִי שֶׁל אוֹתוֹ גּוֹף. הַבְּשֵׁר
 שֶׁלֹּו לְבוֹשׁ, וְכֵן כָּלָם.

כְּמוֹ זֶה בְּצַד הָאֲחֵר הַטְּמֵא, רוּחַ שֶׁהִתְפַּשְׂטָה
 בְּשֵׁר עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹ"ם יוֹצֵאת מִצַּד
 טְמֵאָה שְׁאִינּוּ אָדָם. וּמִשּׁוֹם כֵּן לֹא עוֹלָה בְּשֵׁם זֶה.
 הַשֵּׁם שֶׁל אוֹתוֹ רוּחַ טְמֵא לֹא עוֹלָה בְּשֵׁם שֶׁל אָדָם
 וְאִין בּוֹ חֵלֶק. הַגּוֹף שֶׁלֹּו לְבוֹשׁ שֶׁל אוֹתוֹ טְמֵא,
 בְּשֵׁר טְמֵא וְטְמֵא לְתוֹךְ בְּשֵׁר לְבוֹשׁוֹ. מִשּׁוֹם כֵּן,
 בְּעוֹד שְׁשׂוֹרָה אוֹתוֹ רוּחַ בְּאוֹתוֹ גּוֹף נִקְרָא טְמֵא.
 יוֹצֵא רוּחַ מֵאוֹתוֹ הַלְבוֹשׁ - לֹא נִקְרָא טְמֵא וְלֹא
 עוֹלָה אוֹתוֹ לְבוֹשׁ בְּשֵׁם.

הַרוּחוֹת לְמַטָּה שְׁנִפְתָּכִים בְּהַתּוֹךְ שֶׁל רוּחַ זוֹ
 מִצְטַיִרִים מִמֶּנּוּ צִיּוּרִים שְׂמֵת־לִכְפָּשִׁים
 בְּלְבוֹשׁ אֲחֵר כְּמוֹ צִיּוּרֵי בְּהֵמוֹת טְמֵאוֹת, וְהַתּוֹרָה
 פְּתַחַה בָּהֶם (ויקרא י"א) וְזֶה לָכֶם הַטְּמֵא. כְּגוֹן תְּחִזִּיר

וְעוֹפוֹת וּבְהֵמוֹת שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד, רוּחַ עוֹלָה בְּאוֹתוֹ
הַשָּׁם הַגּוֹף הַלְבוּשׁ שֶׁלוֹ. וְהַגּוֹף נִקְרָא בְּשֵׁר חַזִּיר,
חַזִּיר לְתוֹךְ בְּשֵׁר הַלְבוּשׁ שֶׁלוֹ. וְלִבְנֵי שְׁנֵי הַצְּדָדִים
הַלְלוּ נִפְרָדִים. אֵלֶּה נִבְלְלוּ בְּסוּד אָדָם, וְאֵלֶּה
נִבְלְלוּ בְּסוּד שֶׁל טָמֵא. כָּל מִין הוֹלֵךְ לְמִינוֹ וְחוֹזֵר
לְמִינוֹ.

הַמְּאֹרוֹת הָעֲלִיּוֹנִים שְׁמַאֲרִים, מְאִירִים בְּאוֹתוֹ
רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם וְכוּ', לְצִיר לְמַטָּה
צִיּוּרִים כְּרֵאוּי, שְׁכַתוֹב וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בְּרְקִיעַ
הַשָּׁמַיִם וְכוּ' וְלִמְשַׁל בֵּינֵם וּבְלִילָה. שְׁלֵטוֹן שֶׁל שְׁנֵי
אוֹרוֹת אֵלּוֹ זֶהוּ שְׁלֵטוֹן כְּרֵאוּי.

הַמְּאֹר הַגָּדוֹל שְׁלֵטוֹנוֹ בֵּינֵם, מְאֹר קָטָן שְׁלֵטוֹנוֹ
בְּלִילָה. וְסוּד זֶה, מִכָּאן שְׁלֵטוֹן הַזְּכָר
בֵּינֵם לְצִוּוֹת [נ"א לְמַלְא] לְבֵיתוֹ בְּכָל מַה שְׁצָרִיךְ
וְלַהֲכַנִּים בּוֹ מְרַף וּמְזוֹן. כִּיּוֹן שְׁנֵיכֵנְם הַלִּילָה
וְהַנְּקָבָה לֹקַחַת הַכֹּל, אֵין שְׁלֵטוֹן הַבֵּית - רַק
בְּנִקְבָה, שְׁחֵרֵי אֵז הַשְּׁלֵטוֹן שְׁלָה [ולא של הזכר], שְׁכַתוֹב
(מְשַׁלֵּי לֹא) וְתַקָּם בְּעוֹד לִילָה וְתִתֵּן מְרַף לְבֵיתָהּ. הִיא

ולא הוא. מְמַשֶּׁלֶת הַיּוֹם שֶׁל הַזְּכָר, וּמְמַשֶּׁלֶת
הַלַּיְלָה שֶׁל הַנְּקֵבָה.

[מֵאֹרֶן גְּדוֹל זֶהוּ הַשָּׁמֶשׁ, וַיֵּשׁ בּוֹ שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי פְתָחִים, יֵשׁ בּוֹ שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה
שָׁעוֹת, וְשָׁמֶשׁ שׁוֹלֵט עַל הַיּוֹם. הַמֵּאֹרֶן הַקָּטָן יֵשׁ בּוֹ שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי פְתָחִים, וְזוֹ
הַלְּבָנָה, וְשׁוֹלֵטָת עַל הַלַּיְלָה, וּבַלַּיְלָה יֵשׁ שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת, וְעַל זֶה בַּיּוֹם
תֵּחַוֶּא יְהִי ה' אֶחָד וְשָׁמוֹ אֶחָד. הַשָּׁמֶשׁ וְשְׁנַיִם עֶשְׂרֵי פְתָחִים וְנַעֲשִׂים שְׁלֹשׁ
עֶשְׂרֵה מִדּוֹת תְּרַחֲמִים. לַיַּל הַלְּבָנָה וְשְׁנַיִם עֶשְׂרֵי פְתָחִים וְנַעֲשִׂוּ שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי.
וְנַעֲשִׂוּ הַשָּׁמֶשׁ וְהַלְּבָנָה אֶחָד, וַיּוֹם וְלַיְלָה אֶחָד. זֶהוּ שְׁבָתוֹב וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי
בִּקְרַי יוֹם אֶחָד, וְסוּד זֶה לְמַעְלָה]. וְאֵת הַכּוֹכָבִים - בֵּינוֹן
שֶׁהַנְּקֵבָה פּוֹקֶדֶת אֶת הַבַּיִת וּמַתְּכֵנָסֶת לְבַעֲלָהּ, אֵין
שְׁלֵטוֹן לַבַּיִת אֶלָּא רַק לְעֵלְמוֹת שְׁנַשְׂאָרוֹ בַּבַּיִת
לְהַתְּקִין כָּל תְּקוּנֵי הַבַּיִת, וְאַחַר כֵּן חוֹזֵר הַבַּיִת
לְשֵׁלְטוֹן הַזְּכָר בַּיּוֹם, וְהַכֹּל כְּרָאוּי.

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת. זֶה מְאֹרֶן וְזֶה
מְאֹרֶן. מִשּׁוּם כֵּן אֹתָם מְאֹרֹת שְׁעוֹלִים
לְמַעְלָה נִקְרְאִים מְאֹרֵי אוֹר, וְאֹתָם מְאֹרֹת
שְׁיָרְדוּ לְמַטָּה נִקְרְאִים מְאֹרֵי אֵשׁ, שֶׁהֵם דְּרָגוֹת
לְמַטָּה וְשׁוֹלְטִים כָּל יְמֵי הַחֹל. וְעַל כֵּן, כְּשֶׁהַשְּׁבָת

יוצאת, מְבָרְכִים עַל גֵּר, שְׁחֵרֵי נִתְּנָה לָהֶם רְשׁוֹת
 לְשֵׁלֵט. הָאֲצַבְעוֹת שֶׁל בֶּן אָדָם הֵם סֵתֵר שֶׁל דְּרָגוֹת
 וּסְוֵדוֹת שֶׁלֹּמְעָלָה, וַיֵּשׁ בָּהֶם פְּנִימִיִּים וְאַחֲזֵרִיִּים.
 אַחֲזֵרִיִּים הֵם לַחוּץ, וְהֵם רָמְזוּ לְאַפְרַיִם הָאֲצַבְעוֹת.
 וְלִבֵּן יֵשׁ ^(דף בא ע"א) רְשׁוֹת לְהַסְתִּיבֵל בְּצַפְרָנִים בְּמוֹצְאֵי
 שְׁפָת, שְׁחֵרֵי מְאִירִים מְאִירֵי הַגֵּר וּמְאִירִים מְאִירֵי
 אֵשׁ לְשֵׁלֵט.

אֵלֶּה גֵרָאִים. אֲצַבְעוֹת שֶׁל בְּפָנִים אֵין רְשׁוֹת
 לְהִרְאֹת בְּאִוְתוֹ גֵּר, שְׁחֵרֵי מְלֻמְעָלָה
 מְאִירִים וְנִקְרָאִים פְּנִים פְּנִימִיּוֹת. וְזֶה סוּד וְרֵאִית
 אֶת אַחֲזֵרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרְאוּ. שְׁלֹא יִסְתַּכַּל בֶּן אָדָם
 בְּמוֹצְאֵי שְׁפָת בְּאֲצַבְעוֹת לְפָנִים בְּשַׁעֲהָ שְׁאוֹמֵר
 בּוֹרֵא מְאִירֵי הָאֵשׁ. וְרֵאִית אֶת אַחֲזֵרֵי - אֵלוֹ פְּנִים
 שֶׁל בַּחוּץ שֶׁנִּרְמְזוּ בְּצַפְרָנִים. (שם) וּפְנֵי לֹא יֵרְאוּ -
 אֵלוֹ הָאֲצַבְעוֹת לְפָנִים. אֵלֶּה שׁוֹלְטִים בְּשְׁפָת, וְאֵלֶּה
 שׁוֹלְטִים בְּחָל.

וּבִיּוֹם הַשְּׁפָת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט לְבָדוֹ
 בְּאִוְתָם פְּנִים פְּנִימִיִּים עַל כִּפּוֹס כְּבוֹדוֹ,

וּכְלָם נִכְלָלִים בּוֹ וְהַשְׁלֵטוֹן הוּא שְׁלוֹ. וְלִכֵּן מוֹרִישׁ
 מְנוּחָה לְכָל הָעוֹלָמוֹת, וַיּוֹרְשִׁים יְרֵשָׁה זֶה הָעָם
 הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁנִּקְרָאִים עִם אֶחָד בְּאֶרֶץ. מְאוּרֵי אֹר
 מִצַּד הַיָּמִין שֶׁהוּא אֹר רֵאשׁוֹן שֶׁתָּיִה פִּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן.
 שְׁפִיּוֹם הַשַּׁבָּת מְאוּרֵים אוֹתָם מְאוּרֵי אֹר בְּלִבְדָם
 וְשׁוֹלְטִים, וּמֵהֶם מְאוּרֵים כָּלָם לְמַטָּה.

וּכְשִׁיּוֹצֵאת שַׁבָּת, נִגְנָזִים [אוֹתָם] מְאוּרֵי אֹר שְׁלֵא
 מִתְנַגְלִים, וּמְאוּרֵי הָאֵשׁ שׁוֹלְטִים כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד עַל מְקוֹמָם. מְתֵי שׁוֹלְטִים בְּמוֹצְאֵי
 שַׁבָּת? עַד עָרַב יוֹם הַשַּׁבָּת. וְעַל זֶה צְרִיכִים לְהִיּוֹת
 מוֹאֲרִים מֵאוֹתוֹ הַיָּר בְּמוֹצְאֵי שַׁבָּת.

וְהַחִיּוֹת רְצוּא וְשׁוֹב, שְׁלֵא יִכּוֹלָה הָעֵינַן לְשַׁלֵּט
 בָּהֶם בְּגִלְל שֶׁהֵם רְצוּא וְשׁוֹב. חִיּוֹת
 שְׂמֵתִנְלוֹת הֵם שֶׁל אוֹתוֹ הָאֹפֶן נִמְצָא בְּתוֹכָם,
 וּמִיָּהוּ זֶה? מִטְטְרוֹן, שֶׁהוּא גְדוֹל וְנִכְבָּד מִשָּׂאֵר
 אֵלֶּה [נ"א הַנִּבְּאֹת], וְעֲלִיּוֹן חֲמֵשׁ מֵאוֹת פְּרָסוֹת. חִיּוֹת
 שְׂמֵסִפְרוֹת הֵן [רַבּוּצוֹת] פְּתַח שְׁתֵּי אוֹתֵיּוֹת עֲלִיּוֹנוֹת
 שְׂמֵתִפְסוֹת. י"ה אוֹתֵיּוֹת שׁוֹלְטוֹת עַל ו"ה. אֵלֶּה

מְרַכְבָּה לְאֵלֶּהָ. וְאוֹתוֹ הַטְּמִיר שֶׁל כָּל הַטְּמִירִים
שֶׁלֹּא נֹדַע כָּלֵל שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל וְרוֹכֵב עַל הַכֹּל.
הַחַיּוֹת שֶׁמְתַנַּלּוֹת יֵהם לְמַטָּה פְּתַח אֵלֶּהָ הָעֲלִיּוֹנוֹת
שֶׁנִּסְתָּרוֹת וּמוֹאָרוֹת מֵהֵן, וּמְתַנַּהֲנִים בְּגִלְגָּלָם.

הַחַיּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת בְּלֶן בְּלוֹלוֹת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם,
וְעֲלִיָּהֶם כָּתוּב יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם,
וְהָיוּ לְמְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. כֵּלָם תְּלוּיִים בְּאוֹתוֹ
רַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. הָרַקִּיעַ שֶׁעַל גַּבֵּי הַחַיּוֹת, זֶה אוֹתוֹ
שֶׁכָּתוּב (יחזקאל א) וְדַמּוֹת עַל רְאֵשֵׁי הַחַיָּה רַקִּיעַ בְּעֵין
הַקֶּרֶת. זֶה אוֹתוֹ קְדָמוֹן [נ"א ה' מְקַדְמוֹן].

שֶׁתְּרִי מִשָּׁם וְהִלָּא אֵין מִי שְׁיִכּוֹל לְהַסְתַּכֵּל
וְלַדְעַת. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהוּא נִסְתָּר
בְּמַחְשָׁבָה, וּמַחְשָׁבַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא טְמִירָה
וְנִסְתָּרַת עֲלִיּוֹנָה. מַחְשָׁבַת בֵּין הָאָדָם בְּכֹל הָעוֹלָם
[לֹא יָכוֹל] לְהִתְדַבֵּק וְלַדְעַת אוֹתָהּ. דְּבָרִים תְּלוּיִים
בְּמַחְשָׁבָה עֲלִיּוֹנָה אֵין מִי שְׁיִכּוֹל לְהַשִּׁיג אוֹתָם.
הַמַּחְשָׁבָה [עֲלִיּוֹנָה] מִמַּשׁ עַל אַחַת בְּמָה וּכְמָה. לְפָנִים

מהמחשבה מיהו שעושה רעיונות? שחרי אין
השכלה לשאל, וכל שכן לדעת.

באי"ן סו"ף אין בו רשם כלל, ושאלה לא תלויה
בו, ולא רעיון להסתכלות המחשבה כלל.
מתוך נסתר הנסתר, מראש תחתית של האין
סוף, מאיר אור רקיב ולא ידוע, נסתר בסתר [נ"א
ברשם] בחד המחט. סוד נסתר של המחשבה לא
ידוע, עד שמתפשט ממנו אור. במקום שיש בו
רשומים של כל האותיות, משם יוצאים.

בראש הכל. א ראש וסוף של כל הדרגות.
הרשם שגורשמים בו כל הדרגות, ולא
נקרא אלא אחד. להראות שאף על גב שיש בו
דמיות רבות, אינו אלא אחד. ודאי היא האות
שעליונים ותחתונים תלויים בה. ראשית של
אל"ף, סתר של סוד המחשבה העליונה. ואותה
התפשטות של אותו רקיע עליון, הכל נסתר
באותו הראש. בגלל שפשיוצאת א' מרקיע תוה,
בדמות של סוד ראש המחשבה יוצאת. באותו

אֶמְצַע שֶׁל אֱלֹ"ה בְּלוּלִים בּוֹ יֵשׁ דְּרָגוֹת, סוּד
 שֶׁל כָּל הַחַיּוֹת הַנִּסְתָּרוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת [ס"א שְׁעוֹלוֹת] [ס"א
 שְׁתַּלּוּיּוֹת] מִתּוֹךְ הַמַּחְשָׁבָה.

אוֹר אֶחָד שְׁמַאִיר וְנִגְנֵנוּ, זֶה אוֹר שֶׁל אוֹת ט שֶׁל
 בְּרֵאשִׁית. חֵם הַיּוֹם שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב אֲבָרְהָם פֶּתַח
 הָאֵהֶל, שֶׁהוּא פֶּתַח מְלִמְטָה לְמַעְלָה, וְחֵם הַיּוֹם
 מֵאִיר עַל אוֹתוֹ פֶּתַח וּמֵאִיר מִשָּׁם.

שְׁנֵי, אוֹר שֶׁהוּלֵךְ לְהַיּוֹת חָשׂוּךְ לְעֵת פְּנוֹת עֶרֶב.
 הַסוּד שֶׁל תְּפִלַּת יִצְחָק לְהַתְקִין דְּרָגָה זוֹ,
 שְׁפָתוֹב (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בַּשָּׂדֶה לְפָנוֹת
 עֶרֶב. הַסֵּתֶפְלוֹת שֶׁל עֶרֶב, וְחֲשׂוּכִים כָּלֵם אֶצְלוֹ.
 בְּפָנוֹת הָעֶרֶב הַזֶּה הַסֵּתֶכֶל יַעֲקֹב בְּאוֹתוֹ מִמְנַה שֶׁל
 עֲשׂוֹ.

שְׁלִישִׁי, אוֹר שְׁכוּלֵל שְׁנֵי (דף כא ע"ב) אֵלוֹ, אוֹר שְׁמַאִיר
 בְּרֵפּוּאָה, סוּד הַפָּתוּב בְּיַעֲקֹב (בראשית לב)
 וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ וְגו'. וְדַאי כְּשֶׁנִּכְלָל בְּאוֹתוֹ פְּנוֹת
 עֶרֶב. מִכָּאן וְהִלָּאָה וְהוּא צִלְעַ עַל יָרְכוּ. זֶהוּ נִצְח
 יִשְׂרָאֵל.

עַל יִרְכוּ, יִרְכוּ כְּתוּב וְלֹא יִרְכּוּ, זוּ דְרָגָה
 רְבִיעִית, שְׁלֹא הִתְנַבֵּא אִישׁ מִשָּׁם עַד שָׁבֵא
 שְׁמוּאֵל, וְעָלְיוֹ כְּתוּב (שְׁמוּאֵל-א טו) וְגַם נִצַּח יִשְׂרָאֵל
 וְגו'. אִזּוֹ נִתְקַן שְׁהָיָה חֲלָשׁ בְּשִׁהְסֵתִיכֵן יַעֲקֹב אָבִינוּ
 עִם הַמַּמְנָה שֶׁל עֲשׂוֹ.

וַיִּגַע בְּכַף יִרְכוּ. בְּשָׁבֵא אֶצֶל יַעֲקֹב, לָקַח כַּח
 מֵאוֹתוֹ פְּנוֹת עָרַב בְּדִין הַקְּשָׁה. וַיַּעֲקֹב הָיָה
 נִכְלָל בּוֹ וְלֹא יָכַל לוֹ. וַיִּרְאֵ בִּי לֹא יָכַל לוֹ וַיִּגַע
 בְּכַף יִרְכוּ. לָקַח הַקָּה הַדִּין מִשָּׁם, בְּגִלְל שְׂיִרְדָּה הוּא
 מַחוּץ לַגּוֹף. שְׂיַעֲקֹב הָיָה גּוֹף, וְגוּפוֹ הָיָה כְּלוּל
 בְּסוּד שֶׁל שְׁתֵּי דְרָגוֹת בְּסוּד שְׁנִקְרָא אָדָם. כִּיּוֹן
 שְׁלֶקַח הַקָּה מַחוּץ לַגּוֹף, מִיָּד - וַתִּקַּע כַּף יִרְדָּה
 יַעֲקֹב.

וְלֹא הִתְנַבֵּא אִישׁ מִשָּׁם עַד שָׁבֵא שְׁמוּאֵל, וְעַל זֶה
 נִצַּח יִשְׂרָאֵל כְּתוּב בּוֹ, כִּי לֹא אָדָם הוּא.
 יְהוֹשֻׁעַ נִתְנַבֵּא מֵהוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שְׁכַתוּב (בַּמִּדְבָר כו)
 וְנִתְּתָה מֵהוֹדָךְ עָלְיוֹ. הוֹד. וְזוֹ דְרָגָה חֲמִישִׁית. נִצַּח -
 יִרְדָּה שְׁמֵאל שֶׁל יַעֲקֹב. וְלָכֵן בָּא דוֹד וְכָלֵל אוֹתוֹ

בְּיָמֵינוּ, שְׂפָתוֹב (תהלים טז) נְעֻמּוֹת בְּיָמֵינוּ נִצַּח. יְמֵינוּ
 לֹא כְתוּב אֱלֹא בְיָמֵינוּ. מָה הַטַּעַם נְחַלְשָׁה יָרֵךְ
 יַעֲקֹב? בְּגַלְל שְׁהִתְקַרַּב אֵלָיו צַד הַטְּמֵאָה וְלַקַּח
 מִמֶּנּוּ כֹחַ, וְהִתְעַכֵּב עַד שְׁמוּאֵל. וְעַל זֶה כָּא
 לְהוֹכִיר שְׁוֵהוּ יָרֵךְ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׂפָתוֹב וְגַם נִצַּח
 יִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה כָּל הַדְּבָרִיו הָיוּ בְּדִין בְּרֵאשִׁית
 וּלְבַסּוֹף.

וְעוֹד, שְׁהִתְקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּלֵל אוֹתוֹ אַחַר כָּךְ
 בְּהוֹד, מָתִי? לְאַחַר שְׁמִשַׁח מְלָכִים. וְעַל זֶה
 הוּא שָׁקוּל כְּמִשָּׁה וְאַחֲרָן. מָה מִשָּׁה וְאַחֲרָן כְּשֵׁנִי
 צְדָדִים שְׁלִמְעָלָה - גַּם הוּא לְמִשָּׁה כְּמוֹ שְׁאוֹתָם
 שְׁנֵי הַצְּדָדִים, וּמִי הֵם? נִצַּח וְהוֹד, כְּמוֹ שְׁמִשָּׁה
 וְאַחֲרָן שְׁלִמְעָלָה. וְכֹל תְּדַרְגּוֹת אַחֲוֹזוֹת זו בְּזוֹ,
 שְׂפָתוֹב (שם צט) מִשָּׁה וְאַחֲרָן בְּכַתְּנֵיו וְשְׁמוּאֵל
 בְּקוֹרְאֵי שְׁמוֹ. שְׁתֵּרֵי שְׁמֵה צְדָדִים נְכַלְלוּ וְאַחֲוֹזוֹת
 זו בְּזוֹ.

כְּמוֹ שְׁאֵלָה אַחֲוִיזִים, מִשָּׁה וְאַחֲרָן וְשְׁמוּאֵל - כָּךְ
 גַּם אַחֲוִיזִים יַעֲקֹב מִשָּׁה וְיוֹסֵף. יַעֲקֹב פִּעַל

הַבַּיִת. מֵת יַעֲקֹב - נָטַל מֹשֶׁה אֶת הַבַּיִת, וְצִוָּה
אוֹתָהּ בְּחַיֶּיָּו. יוֹסֵף עַל יְדֵי יַעֲקֹב וּמֹשֶׁה הָיָה צַדִּיק.

[ושניהם לא שמשו הבית אלא ביוסף, בגלל שהיה צדיק].

יַעֲקֹב בְּיוֹסֵף לָקַח אֶת הַבַּיִת, שְׂפָתוֹב (בראשית לו)
אֵלֶּה תִּלְדוּת יַעֲקֹב יוֹסֵף. מֹשֶׁה לֹא שָׁמַשׁ
בָּהּ עַד שֶׁלָּקַח אוֹתוֹ אֶת יוֹסֵף. כְּשִׁינְצָאָה הַשְּׂכִינָה
מִהַגְּלוּת, לֹא יָכוֹל לְהוֹדוֹג בָּהּ, רַק בְּיוֹסֵף, שְׂפָתוֹב
(שמות יג) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ. לָמָּה
כָּתוּב עִמּוֹ? אֵלֶּה גוֹף לֹא מוֹדוֹג בְּנִקְבָּה עַד שְׁמוֹדוֹג
עִם הַבְּרִית. וְעַל זֶה מֹשֶׁה לָקַח לוֹ אֶת יוֹסֵף עִמּוֹ.
בְּיוֹן שְׁתֵּיהֶם עִמּוֹ, שָׁמַשׁ בְּנִקְבָּה כְּרֵאוֹי. וְלִכֵּן יַעֲקֹב
מֹשֶׁה וַיּוֹסֵף הוֹלְכִים כְּאַחַד.

יַעֲקֹב מֵת, וְגוֹפוֹ הִכְנִיסוּ אוֹתוֹ לְאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה.
יוֹסֵף מֵת, גוֹפוֹ לֹא נִקְבַר בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה,
אֵלֶּה עֲצָמוֹתָיו. מֹשֶׁה [מת] - לֹא זֶה וְלֹא זֶה, לָמָּה?
אֵלֶּה יַעֲקֹב בִּעֲלֵה הָרֵאשׁוֹן שֶׁל הַגְּבִירָה הָיָה. מֵת
יַעֲקֹב - הוֹדוּנָה בְּמֹשֶׁה. וּבְעוֹד שְׁמֹשֶׁה הָיָה בְּעוֹלָם
הַזֶּה, צִוָּה אוֹתָהּ כְּרֵאוֹי, וְהוּא הָיָה בִּעֲלֵה הַשְּׂנִי.

את יַעֲקֹב הַכְּנִיסוּ לְאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה כְּשֶׁגִּפּוּ שָׁלֵם,
 בְּגִלְלֵי שֶׁהוּא גוֹף. יוֹסֵף - עֲצֻמוֹתָיו וְלֹא גוּפוֹ, בְּגִלְלֵי
 שֶׁעֲצֻמוֹת הֵם צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת שְׁלֹמֵעֵלָה, וְכֹלָם
 יוֹצֵאִים מֵאוֹתוֹ צְדִיק. וְהַצְדִּיק נִקְרָא צְבָאוֹת. מָה
 הַטַּעַם? בְּגִלְלֵי שֶׁכֹּל צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת עֲלִיוֹנִים
 יוֹצֵאִים מִמֶּנּוּ, וְעַל זֶה עֲצֻמוֹתָיו, שֶׁחֵן צְבָאוֹת,
 נִכְנְסוּ לְאֶרֶץ.

מִיֶּשֶׁה הָיָה בְּחוּץ, וְלֹא נִכְנְסָ לְשָׁם לֹא גוּפוֹ וְלֹא
 עֲצֻמוֹתָיו. אֵלָּא נִכְנְסָ הַשְּׂכִינָה לְאֶרֶץ.
 אַחַר שֶׁמִּיֶּשֶׁה יָמָת וְחֻזְרָה לְבַעֲלָהּ הֲרֵאֵשׁוֹן, וְדַאי הוּא
 יַעֲקֹב. מִכָּאֵן נִקְבְּהָ שְׂנֵאֵת לְשָׁנִים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם,
 הִיא חוֹזֶרֶת לְרֵאֵשׁוֹן. מִיֶּשֶׁה הָיָה בְּחוּץ, כִּיּוֹן שֶׁבַעֲלָהּ
 הֲרֵאֵשׁוֹן הָיָה בְּאֶרֶץ.

מִיֶּשֶׁה זָכָה בְּחַיָּו מִה שֶׁלֹּא זָכָה בּוֹ יַעֲקֹב. יַעֲקֹב
 שָׁמַשׁ בָּהּ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וּמִיֶּשֶׁה כְּעוֹלָם הָיָה.
 וְאִם תֵּאמַר שֶׁזֶה הָיָה הַחֲסָרוֹן שֶׁל מִיֶּשֶׁה - לֹא כֹּד!
 אֵלָּא כְּשֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, מִצֵּד הַיּוֹבֵל הָיָה,
 וְכֹל אוֹתָם שְׂשִׁים רְבוּעַ הָיוּ מֵעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן. (דף כב ע"א)

וּבְאוֹתָהּ הַדְּמוּת הִלְכוּ בַמִּדְבָּר, וְאַחַד מֵהֶם לֹא
נִכְנַס לָאָרֶץ, אֲלֵא בְּנֵיהֶם תּוֹלְדוֹתֵיהֶם כְּרֵאוּי, שְׁהֵם
תִּקְוֵן הַלְּבָנָה, וְכָל מַעֲשֵׂי הָאָרֶץ הָיוּ תִּקְוֵן הַלְּבָנָה.

מִיֵּשֶׁה שְׂמִישׁ בַּלְּבָנָה כְּעוֹד שֶׁהוּא בְּנוֹף וְצִנָּה אוֹתָהּ
לְרֵצוֹנוֹ, וּכְשֶׁנִּפְטַר מִהָעוֹלָם הָיָה, עָלָה
בְּעֵלְיָה עֵלְיוֹנָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְחֹזֵר בְּרוּחַ לְיוֹבֵל
הָעֵלְיוֹן (בְּיָנָה), וְשֵׁם נִדְבַק בְּאוֹתָם שְׂשִׁים רַבּוּא שְׁהָיוּ
שָׁלוֹ. מַה שְּׁלֹא הָיָה בֵּן לְיַעֲקֹב, שֶׁהוּא חֹזֵר בְּרוּחַ
לְתוֹךְ הַשְּׂמִיטָה מַה שְּׁלֹא הָיָה כֹּף בְּחַיִּיו, [הַיּוֹת] בְּיוֹן
שְׂבִיבִית אַחֲרֵי הָיָה לוֹ.

וְאַרְיֵן הַקְּדוּשָׁה נִתְּתַקְנָה בְּתִקְוֵן [הָעוֹלָם שְׂלִמְטָה] בְּכַח
שְׂלִמְעָלָה. וְעַל זֶה לֹא רָאוּי לְהֵיוֹת בְּכָל
כְּאַחֵר. אֵלֶּה שֶׁל הָעוֹלָם הָעֵלְיוֹן הָיוּ לְבָדָם בְּכָל
בְּרוּחַ, וְאַלֶּה שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הָיוּ בְּכָל לְבָדָם
בְּנוֹף, וְלֹא רָאוּיִים לְהֵיוֹת אֵלֶּה וְאַלֶּה בְּתוֹךְ הַלְּבָנָה,
אֲלֵא אֵלֶּה תוֹךְ הַלְּבָנָה וְאַלֶּה בַּחוּץ, לְהָאִיר אֵלֶּה
מִתוֹךְ אֵלֶּה. וּבְכָל שְׁנַכְנְסוּ בְּאַרְיֵן, דְּמוּת
הָרֵאוּשׁוֹנִים הָיוּ, וְלֹא הָיוּ בְּעֵלְיָה עֵלְיוֹנָה כְּמוֹתָם,

בְּגִלְלֵי שְׂלֵא יִהְיֶה רוּחַ וְלֹא תִּיהַ מִקְדָּם כְּמוֹ אוֹתָם
 רֵאשׁוּנִים שְׁנֵרָאָה לָהֶם זִיו כְּבוֹד רְבוּנָם פְּנִים
 בְּפְנִים.

יַעֲקֹב שִׁמְשׁ בְּנִשׁוּתָיו בְּגוּף, אַחַר כֵּן נִדְבַק רוּחַ
 בְּרוּחַ. מִשָּׁה נִפְרַד מֵאִשְׁתּוֹ וְשִׁמְשׁ כָּשָׁהוּא
 בְּגוּף בְּאוֹתָהּ רוּחַ קְדוּשָׁה. אַחַר כֵּן נִדְבַק רוּחַ
 בְּרוּחַ עֲלִיוֹנָה מְמִירָה שֶׁל מַעֲלָה, וְכָל הַדְּרָגוֹת הָיוּ
 נִדְבָקִים בְּלֵן בְּאַחַד. רוּחוֹ שֶׁל מִשָּׁה הִיא מֵהַיּוֹבֵל,
 גּוּפוֹ מֵהַשְּׂמֵטָה. רוּחוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לְהַתְּדַבֵּק בְּשִׂמְטָה.
 גּוּף שֶׁל נִשׁוּתָיו תִּיהַ בְּעוֹלָם הַזֶּה. כָּל אוֹתָם
 מְאוּרֹת עֲלִיוֹנִים בְּדַמוֹת שְׁלָהֶם לְמִטָּה בְּאַרְצָן ^[נ"א]
 בְּדַמוֹתָם לְמִטָּה מֵהֶם בְּדַמוֹתָם לְמִטָּה בְּאַרְצָן, וְכָלֵם תְּלוּיִים בְּרַקִּיעַ
 הַשָּׁמַיִם. כָּאֵן סוּד שֶׁל שְׁנֵי שִׁמוֹת בְּלוּלִים בְּאַחַד
 וְתַקוּנָם שְׁלֵשָׁה, וְחוּזָרִים לְאַחַד זֶה בְּנִגּוּד זֶה. וְהוּא
 שֵׁם גְּלוּף חֲקוּק בְּלוּלִים בְּסוּד זֶה שֶׁל הָאִמוּנָה.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֵׂה אָדָם. סוּד ה' לִירְאָיו וְגו' ^(תהלים כה.). פָּתַח אֶתוֹ זְקֵן תְּזַקְנִים וְאָמַר:
 שְׂמַעוֹן שְׂמַעוֹן, מִי הוּא שְׂאֵמֶר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים

נְעֻשָׁה אָדָם? מִיְהוּ כָּאֵן אֱלֹהִים זֶה? בֵּין כֶּךָ פָּרַח
 אוֹתוֹ זְקֵן הַזְּקֵנִים וְלֹא רָאָה אוֹתוֹ. וְכִמּוֹ שִׁשְׁמַע
 רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁתִּיה קוֹרֵא לוֹ שְׁמַעוֹן וְלֹא רַבִּי
 שְׁמַעוֹן, אָמַר לְחִבְרִיו: וַדַּאי זֶהוּ הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא
 שְׁנַאֲמַר בּוֹ (דניאל ז) וְעַתִּיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב. תְּרֵי פָעַת
 זוֹהִי שְׁעָה לְפִתְחַ פְּסוּד תְּוֹה, שְׁוַדַּאי יֵשׁ כָּאֵן סוּד
 שְׁלֹא נִתֵּן רְשׁוֹת לְהַתְּנָלוֹת, וְכַעַת מִשְׁמַע שְׁנַתְּנָה
 רְשׁוֹת לְהַתְּנָלוֹת.

פָּתַח וְאָמַר, (משל) לְמַלְךְ שְׁחִיו לוֹ כִּפְחַ בְּנִינִים
 לְבָנוֹת וְתִיה לוֹ אֲמֵן, וְאוֹתוֹ אֲמֵן לֹא תִיה
 עוֹשָׂה דָבָר אֶלָּא מִרְשׁוֹת הַמַּלְךְ, כְּמוֹ שְׁאַתָּה
 אוֹמַר (משלי ח) וְאַתִּיה אֶצְלוֹ אֲמוֹן. הַמַּלְךְ הוּא
 וַדַּאי חֲכָמָה עֲלִיוָנָה לְמַעְלָה, וְעַמּוּד הַאֲמֻצְעִי [הוּא]
 מַלְךְ לְמַטָּה. אֱלֹהִים אֲמֵן לְמַעְלָה, וְזוֹ אִם
 הַעֲלִיוָנָה. אֱלֹהִים אֲמֵן לְמַטָּה, וְזוֹ שְׁכִינָה
 שְׁלִמַטָּה.

וְלֹאֲשָׁה אִין רְשׁוֹת לַעֲשׂוֹת דְּבָר בְּלִי רְשׁוֹת בַּעֲלָה,
 וְכָל הַבְּנִינִים שְׁחִיו בְּדָרְךְ אֲצִילוֹת, תִּיה

אומר אב"א באמירה לאב"א, יהיה פֿוּה וְכֹה, וּמִיד נְהִיָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר. וַיֹּאמֶר, הָיָה אֹמֵר לְאֱלֹהִים יְהִי אֹר. בְּעַל הַבְּנִינִן הוּא אֹמֵר, וְהָאֱמֵן עוֹשֶׂה מִיד. וְכֹךְ כָּל הַבְּנִינִים בְּדֶרֶךְ אֲצִילוֹת הָיָה אֹמֵר יְהִי רְקִיעַ, יְהִי מְאֹרֶת, וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה מִיד. כְּשֶׁהִגִּיעַ לְעוֹלָם הַפְּרוּד, שֶׁהוּא עוֹלָם הַנְּבִדָּלִים, אָמַר הָאֱמֵן לְבַעַל הַבְּנִינִן, נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצִלְמֵנוּ בְּדְמוּתֵנוּ. אָמַר בְּעַל הַבְּנִינִן, וַדַּאי טוֹב הוּא לַעֲשׂוֹתוֹ, אֲבָל עֲתִיד הוּא לַחֲטֹא לְפָנֶיךָ בְּגִלְלֵי שֶׁהוּא כְּסִיל. וְהוּ שֶׁכְּתוּב (שם י) בֵּין חָכָם יִשְׁמַח אֵב וּבֵן כְּסִיל תוֹנֵת אִמּוֹ.

היא אַמְרָה, אַחַר שֶׁחֲטָאוּ תְלוּי בְּאֵב"א וְלֹא בְּאֵב"א, אֲנִי רוֹצֵה לְבְרֹא אוֹתוֹ בְּדְמוּת שְׁלִי. וְהוּ שֶׁכְּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצִלְמוֹ, וְלֹא רָצָה לְשַׁתֵּף בוֹ אֵב"א. בְּזִמְנֵן שֶׁחֲטָא מַה כְּתוּב? ^{דף} ^{כב ע"ב} (ישעיה ג) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שִׁלַּחָה אִמְכֶם. אָמַר הַמְּלֹךְ לְאֵב"א, וְלֹא אֲמַרְתִּי לָךְ שֶׁעֲתִיד הוּא לַחֲטֹא! בְּאוֹתוֹ זְמַן גִּרַשׁ אוֹתוֹ וְגִרַשׁ אֶת אִמּוֹ עִמוֹ. וְלִכֵּן כְּתוּב (משלי י) בֵּין חָכָם יִשְׁמַח אֵב וּבֵן כְּסִיל תוֹנֵת

אָמוּ. בֵּן חָכָם - זֶה אָדָם שֶׁהוּא בְּדַרְךְ אֲצִילוֹת. וּבֵן
בְּסִיל - זֶה אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה.

קָמוּ כָל הַחֲבֵרִים וְאָמְרוּ, רַבֵּי רַבֵּי, וְכִי יֵשׁ פֶּרוּד
בֵּין אֲבִי"א וְאֲבִי"א, שֶׁמֵּצֵד שֶׁל אֲבִי"א הוּא
בְּדַרְךְ אֲצִילוֹת וּמֵצֵד הָאֲבִי"א בְּבְרִיאָה? אָמַר לָהֶם,
חֲבֵרִים חֲבֵרִים, לֹא כֵךְ זֶה, שֶׁחֲרֵי אָדָם שֶׁל אֲצִילוֹת
זָכַר וּנְקָבָה הָיָה מֵצֵד אֲבִי"א וְאֲבִי"א, וְזֶהוּ וַיֹּאמֶר
אֱלֹהִים יְהִי אֹזֶר וַיְהִי אֹזֶר. יְהִי אֹזֶר מֵצֵד הָאֲבִי"א,
וַיְהִי אֹזֶר מֵצֵד הָאֲבִי"א. וְזֶהוּ אָדָם דּוּ פְּרָצוּפִים.

אָבֵל לָזֶה אֵין כּוּ צֶלֶם וְדְמוּת, אֵלֹא אִם הָעֲלִיזָה
הָיָה לָהּ כְּנֹוֹי אַחַד שֶׁעוֹלָה לְחֶשְׁבוֹן אֱלֹהִים,
וְאוֹתוֹ כְּנֹוֹי הוּא אֹזֶר וְחֶשֶׁךְ. וּבְגִלְלֵ אוֹתוֹ חֶשֶׁךְ
שֶׁהָיָה בְּאוֹתוֹ כְּנֹוֹי, אָמַר אֲבֵא שֶׁעֲתִיד לְחַטֵּא
לְאָדָם שֶׁל אֲצִילוֹת [נ"א שֶׁל בְּרִיאָה] שֶׁהוּא אֹזֶר לְבוֹשׁ
עֲלִיזוֹן [נ"א עֲלִיזוֹן].

וְזֶהוּ הָאֹזֶר שֶׁפָּרָא הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא בְּיוֹם רֵאשׁוֹן
שֶׁנִּגְזַר אוֹתוֹ לְצַדִּיקִים. וְאוֹתוֹ חֶשֶׁךְ שֶׁנִּבְרָא
בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן לְרַשָּׁעִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹאל א' ב')

וְרַשְׁעִים בַּחֲשֵׁךְ יִדְמוּ, וּבְגִלְגַּל אוֹתוֹ חֲשֵׁךְ שְׁהִיָּה
 עֲתִיד לַחֲטֵא לְאוֹתוֹ אֹר, לֹא רָצָה אֲפֹא לְהַשְׁתַּתֵּף
 בּוֹ. וּבְגִלְגַּל זֶה אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ - אוֹתוֹ
 הָאֹר. בְּדַמוֹתֵינוּ - אוֹתוֹ חֲשֵׁךְ, שְׁהוּא לְבוֹשׁ לְאֹר,
 כְּמוֹ שְׁנוֹף הוּא לְבוֹשׁ לְנִשְׁמָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (אִיֹּב י'
 עוֹר וּבָשָׂר תִּלְבְּיֵשְׁנִי. שְׁמַחוּ בְּכֵלָם וְאָמְרוּ, אֲשֶׁרִי
 חִלְקֵנוּ שְׂוֹכֵינוּ לְשִׁמְעַ דְּבָרִים שְׁלֵא נִשְׁמְעוּ עַד עַתָּה.
 פְּתַח עוֹר רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (דְּבָרִים לֵב) רְאוּ עַתָּה
 כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאִין אֱלֹהִים עִמָּדִי וְגו'.
 אָמַר, חֲבָרִים שְׁמַעוּ דְּבָרִים עֲתִיקִים שְׁרָצִיתִי
 לְגִלּוֹת אַחַר שְׁנַתְנָה [ל] רְשׁוֹת עֲלִיזָה לֹמַר. מִי זֶה
 שְׁאָמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא? אֵלֵא זֶהוּ עֲלֵת
 עַל כָּל הָעֲלִיזִים, אוֹתוֹ שְׁנַקְרָא עֲלֵת הָעֲלֹת, עֲלֵת
 מִהָעֲלֹת הָאֵלֵת, שְׁלֵא יַעֲשֶׂה אַחַד מִהָעֲלֹת הַלְלוּ
 שׁוֹם מַעֲשֶׂה עַד שִׁיקַח רְשׁוֹת מֵאוֹתוֹ שְׁעֲלִיו, כְּמוֹ
 שְׁבֵאֲרֵנוּ לְמַעְלָה בְּנַעֲשֶׂה אָדָם.

נַעֲשֶׂה וְדֹאֵי. עַל שְׁנַיִם נֶאמַר. שְׁאָמַר זֶה לְאוֹתוֹ
 שְׁלִמְעָלָה מִמֵּנוּ נַעֲשֶׂה. וְלֹא עוֹשֶׂה דְּבָר

אֵלֶּה בְּרִשׁוֹת וַאֲמִירָה מֵאוֹתוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה מִמֶּנּוּ.
 וְאוֹתוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה מִמֶּנּוּ לֹא עוֹשֶׂה דָבָר עַד שְׁלוֹקַח
 עֲצָה מִחֲבֵרוֹ. אֲבָל אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא עֲלֵת עַל כָּל
 עֲלוֹת, שְׂאִין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ וְלֹא לְמַטָּה שָׁוָה לוֹ,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מ) וְאֵל מִי תִדְמִיּוּנִי וְאֲשׁוּהָ יֹאמַר
 קְדוֹשׁ. אָמַר, רְאוּ עֲתָה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאִין
 אֱלֹהִים עִמָּדִי, שְׁלוֹקַח מִמֶּנּוּ עֲצָה, כְּמוֹ שֶׁאוֹתוֹ
 שֶׁאֵמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם.

קָמוּ כָּל הַחֲבֵרִים וַאֲמָרוּ, רַבִּי, הֲיֵן לָנוּ רִשׁוֹת לְדַבֵּר
 בְּמָקוֹם זֶה. אָמָרוּ, וַחֲרִי לֹא בְּאַרְצָה לְמַעְלָה
 שְׁעֲלֵת הָעֲלוֹת אָמַר לְכַת"ר נַעֲשֶׂה אָדָם? אָמַר
 לָהֶם, הֵיוּ שׁוֹמְעִים אֲזַנֵּיכֶם מֵה שְׁפִיכֶם מִדְּבַר! וַחֲרִי
 לֹא אֲמַרְתִּי לָכֶם עֲבָשׁוּ שֵׁישׁ מִי שֶׁנִּקְרָא עֲלֵת
 הָעֲלוֹת, וְזֶה אֵינּוֹ אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא עֲלֵת עַל כָּל עֲלוֹת,
 שְׁלֵעֲלֵת עַל כָּל עֲלוֹת אִין לוֹ שְׂנִי שְׁלוֹקַח מִמֶּנּוּ
 עֲצָה, שֶׁהוּא יָחִיד לְפָנַי הַכֹּל, וְאִין לוֹ שְׂתָף.

וְלָכֵן אָמַר רְאוּ עֲתָה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאִין אֱלֹהִים
 עִמָּדִי, שְׁלוֹקַח מִמֶּנּוּ עֲצָה, שְׂאִין לוֹ שְׂנִי וְלֹא

שֶׁתָּרַף וְלֹא חֶשְׁבֹּן. שְׁיֵשׁ אֶחָד בְּשִׁתּוֹף כְּמוֹ זָכַר
 וּנְקֵבָה, וְנֹאמַר בָּהֶם (שם נא) כִּי אֶחָד קָרָאתִיו, אֲבָל
 הוּא אֶחָד בְּלִי חֶשְׁבֹּן וְלֹא שִׁתּוֹף, וְלִכֵּן אָמַר וְאִין
 אֱלֹהִים עִמָּדִי. קָמוּ כֻלָּם וְהִשְׁתַּטְּחוּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ,
 אֲשֶׁרֵי הָאִישׁ שָׁרְבוּנוּ מִסְכִּים עִמּוֹ לְגִלּוֹת סוּדוֹת
 טְמִירִים שְׁלֹא הָיוּ מִתְגַּלִּים לְמַלְאָכִים קְדוֹשִׁים.

אָמַר לָהֶם, חֲבֵרִים, יֵשׁ לָנוּ לְהִשְׁלִים הַפְּסוּק,
 שְׁכַמָּה סוּדוֹת טְמִירִים יֵשׁ בַּפְּסוּק תְּהֵא (דברים
 לב) אֲנִי אֶמִית וְאַחֶיָּה וְגו'. אֲנִי אֶמִית וְאַחֶיָּה -
 בַּסְּפִירוֹת. אַחֶיָּה - מֵצַד שֶׁל הַיְמִין חַיִּים, וּמֵצַד
 הַשְּׂמָאל מוֹת. וְאִם לֹא מִסְכִּימִים שְׁנִיָּהם עִם עֲמוּד
 הָאֶמְצָעִי, לֹא מִתְקַיֵּם הַדִּין, שְׁתֵּם בְּמוֹשֵׁב שְׁלֹשָׁה
 בְּאֶחָד. וְלִפְעָמִים (דף כג ע"א) מִסְכִּימִים שְׁלֹשָׁה לַעֲשׂוֹת
 דִּין, וַיָּבֵא י"ד [ימין] שֶׁהוּא פְּשוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים,
 שֶׁהוּא יְהו"ה יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. וְזוֹ שְׁכִינָה
 נִקְרָאת יַד יְמִין מֵצַד תַּחַס"ד. יַד שְׂמָאל מֵצַד
 הַנְּבִוְרָה. יַד יְהו"ה מֵצַד עֲמוּד הָאֶמְצָעִי. כְּשֶׁפָּן אָדָם
 שָׁב בְּתִשׁוּבָה, תִּיָּד הַזֶּה מְצִילָה אוֹתוֹ מִהַדִּין. אֲבָל

בְּשִׁדְוֹן עֲלֵת עַל כָּל הָעֲלֹת, נֹאמֵר בּוֹ וְאִין מִיְדֵי
מִצִּיל.

וְעוֹד, שְׁלֹשׁ פְּעָמִים נֹאמֵר בְּפֶסוּק זֶה אֲנִי אֲנִי אֲנִי,
שְׁיֵשׁ בָּהֶם א' א' א' י' י' י', שְׁנַרְמֹזוּ בְּיוֹ"ד
ה"י וְא"ו ה"י יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. וַיֵּשׁ בָּהֶם שְׁלֹשׁ
וָיִם, ו' ו' ו' - וְאַתְּיָה וְאֲנִי וְאִין - שְׁנַרְמֹזוּ בְּשִׁמּוֹת
הָאֵלֹת. וְעַם כָּל זֶה שְׁתָּרִי בְּאֵרוֹ אֵת הַפֶּסוּק הַזֶּה
הַחֲבָרִים אֲעַל אֱלֹהִים אַחֲרֵיכֶם, כְּמוֹ שֶׁנֹּאמֵר רְאוּ
עֲתָה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא - זֶה הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא
וְשִׁכְנֵתוֹ שֶׁנֹּאמֵר בָּהֶם אֲנִי וְה"ו. וְאִין אֱלֹהִים עֲמָדֵי
- זֶה סַמָּא"ל וְנָח"ש. אֲנִי אֲמִית וְאַתְּיָה - אֲנִי אֲמִית
בְּשִׁכְנֵתִי לְמִי שְׁהוּא רְשָׁע, וְאֲנִי אַתְּיָה בָּה אֵת מִי
שְׁהוּא צַדִּיק. וְאִין מִיְדֵי מִצִּיל - זֶה י"ד יתו"ה
שְׁהוּא יתו"ה יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, וְהוּא כּוּז"ו
בְּמוֹכַס"ז כּוּז"ו, וְהַכֹּל אֲמִית. אֲבָל מַה שְׁנַתְּבָאָר
לְמַעְלָה עֲלֵת הָעֲלִיּוֹן שְׁהוּא עֲלֵת עַל כָּל הָעֲלֹת,
וְהַסּוּד הַזֶּה לֹא נִמְסָר לְכָל חָכָם וְנָבִיא [נ"א אֲבָל מַה

שֶׁנֹּאמֵר לְמַעְלָה עַל עֲלִיּוֹן שְׁהוּא עַל הָעֲלֹת, הַסּוּד הַזֶּה לֹא נִמְסָר אֶלָּא לְכָל חָכָם

בֵּא רֵאָה כַּמָּה עֲלוֹת הֵם נִסְתָּרִים שָׁהֵם מִתְּלַבְּשִׁים
 וְהֵם מְרַכְּבִים בְּסִפְּירוֹת, וְהִסְפִּירוֹת מְרַכְּבָה
 לָהֶם, שָׁהֵם טְמִירִים מִמַּחְשָׁבַת בְּנֵי אָדָם, וְעֲלִיָּהֶם
 נֵאמָר (קהלת ה) כִּי גִבֹּה מֵעַל גִּבֹּה שֹׁמֵר וְגו'. אִוְרוֹת
 מְצַחֲצָחִים אֵלֶּה עַל אֵלֶּה. וְאֵלֶּה שְׁמֻקְבָּלִים הֵם
 חֲשׂוּבִים מֵאַחֲרֵים שְׁעֲלִיָּהֶם שְׁמֻקְבָּלִים מֵהֶם.
 וְלַעֲלֹת [על כל] הָעֲלוֹת אֵינן אִוֵּר עֹזֵמֵד לְפָנָיו, שְׁכָל
 הָאוֹרוֹת חֲשׂוּבִים לְפָנָיו.

וַי"ן, מַה מַּעֲשֵׂהוּ? כְּמַנִּין יָמוֹת הַשָּׁבוּעַ, לְלַמֶּדֶךָ
 שְׁכָל יוֹם יֵשׁ לוֹ כַּחַ. וּמַה מַּעֲשֵׂהוּ כָּאֵן?
 לְלַמֶּדֶךָ שְׁכָשֵׁם שְׁיֵשׁ חֲכָמָה גְּדוּלָּה בְּאֵזֶן לְאֵינן
 תְּכִלִּית, כֶּךָ יֵשׁ חֶכֶם הַהוּא בְּכָל הָאֲבָרִים. וְאֵיזָה
 אֲבָרִים? שְׁבַע שְׁיֵשׁ בְּאָדָם, שְׁכַתּוּב (בראשית ט) כִּי
 בְּצֹלָם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם:

רַעֲיָא מְהִימְנָא

אָמַר לוֹ, מְנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, אַחַר שְׁאָמַר (בראשית א)
 נַעֲשֵׂה אָדָם בְּצִלְמֵנוּ בְּדְמוּתֵנוּ, מֵהוּ שְׁאָמַר
 אַחַר כֶּךָ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצִלְמוֹ? אָמַר

לו, מה שבארו על כך בעלי המשנה, שמהם אמרו
 נברא, ומהם אמרו לא נברא, והקדוש ברוך הוא
 ברא אותו, שכתוב (שם) ויברא אלהים את האדם
 בצלמו.

אמר לו, אם כך הוא, לא יתן חלק ביד אחד
 מהם ולא נעשה בדימות שלהם, אלא
 באיקונין של המלה, בצלמו בדימותו, שהוא צלם
 ודימות תבניתו. אמר, כך נודע? אמר, חס ושלום,
 אלא אני אומר שבברא בכל והשליטו על הכל,
 שאם היה כל אחד נותן בו חלקו, בזמן שהיה
 בועם עליו כל אחד היה נוטל חלקו ממנו, כי
 בפה נחשב הוא?.

אלא הקדוש ברוך הוא ברא אותו כל אחד
 בדימותו, וזהי מלכות הקדושה שהיא
 תמונת כל, שבה הסתכל הקדוש ברוך הוא וברא
 את העולם וכל הכריות שברא בעולם, וכלל בה
 עליונים ותחתונים בלי פרוד כלל, וכלל בה עשר
 ספירות, וכל השמות והכפוניים והתנויות, ועלת על

הכל שהוא ארון על הכל, ואין אלוה מבליעדיו,
 ולא נמצא בכל העליונים והתחתונים פחות ממנו.
 ובגלל שהוא קשר של כלם והשלמות של כלם,
 לקיים בו ומלכותו בכל משלה. ובגלל שלא
 נמצא עלת על הכל בעליונים ובתחתונים פחות
 ממנו אפלו באחד מהם, היא [נקראת] התקרבה
 אמונת ישראל. ומצד של עלת על הכל נאמר בה
 (דברים ה) כי לא ראיתם כל תמונה. אבל מצד של
 שאר העמים נאמר בהם [בה] (במדבר יב) ותמונת ה'
 יביט.

בא המנורה הקדושה ושאר החברים והשתחויו
 לפניו ואמרו, פעת אין מי שיכול לטל ממנו
 את חלקו, שלא נתן לו אחד מהעולם, אלא בורא
 העולמות עלת על הכל, ובו תלוי ענישו או שפרו,
 ולא במלאך ושׂרף ולא בשום ברִיה מהעולם,
 ובגלל כך פרשוה חכמי המשנה, המשתף שם
 שמים ודבר אחר נעקר מן העולם: ע"כ.

דָּבָר אַחַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵינוּ - הֲרִי
 פְּרִשׁוּהָ הַחֲבֵרִים עַל מִלְאֲכֵי הַשָּׂרֵת שֶׁהֵם
 אוֹמְרִים אֶת הַפְּסוּק תְּהֵא. אָמַר לָהֶם, אַחַר שֶׁהָיוּ
 יוֹדְעִים מַה שֶׁתִּיּוֹ וּמַה שֶׁעָתִיד לְהִיּוֹת וְהֵם הָיוּ
 יוֹדְעִים שֶׁעָתִיד לְחַטֵּא, לָמָּה רָצוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ?
 וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שֶׁעוֹא וְעוֹאֵל הָיוּ מִקְטָרְגִים עָלָיו
 בְּזִמְנֵן שֶׁאֲמָרָה שְׂכִינָה לְקִדּוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נַעֲשֶׂה
 אָדָם. אָמְרוּ, מָה אָדָם וַתִּדְעֵהוּ? מָה אַתָּה רוֹצֵה
 לְבְרֵא אָדָם, וַתִּדְעֵהוּ שֶׁעָתִיד לְחַטֵּא לְפָנֶיךָ
 בְּאַשְׁתּוֹ שֶׁהוּא חֲשׂוֹךְ? שְׂאוֹר הוּא זָכָר, וְחֲשׂוֹךְ
 נִקְבָּה, שְׂמַאל חֲשׂוֹךְ שֶׁל בְּרִיאָה. בְּאוֹתוֹ זִמְנֵן
 אֲמָרָה לָהֶם הַשְׂכִּינָה: בְּזוֹה שֶׁאַתֶּם מִקְטָרְגִים,
 אַתֶּם עֲתִידִים לְנַפֵּל, כְּמוֹ שֶׁכַּתוּב וַיֵּרְאוּ בְנֵי
 הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טִלְבוּת הֵנָּה וְגו'. [חֲשִׁקוּ
 בָהֶם] וְטָעוּ בָהֶם, וְהַפִּילָה אוֹתָם הַשְׂכִּינָה
 מִקְרָשָׁתָם.

אָמְרוּ הַחֲבֵרִים, רַבִּי רַבִּי, בֵּינָן כָּךְ [ג"א א"ם כ"ד], עוֹא
 וְעוֹאֵל לֹא הָיוּ מְשַׁקְרִים בְּדַבְרֵיהֶם, שְׂוֹדְאֵי
 בְּנִקְבָּה עָתִיד אָדָם לְחַטֵּא. אָמַר לָהֶם, כָּךְ אֲמָרָה

השכינה: אתם הזדמנתם לקטרנג לפני יותר מצבא
המרום. אם אתם הייתם יפים מאדם במעשיכם,
נאה לכם לקטרנג עליו, אבל הוא עתיד לחטא
באשה אחת, ואתם פנשים רבות. החכה שלכם
יותר מבני אדם, כמו שכתוב ויראו בני האלהים
את פנות האדם. את פת האדם לא נאמר, אלא
את פנות האדם. ולא עוד, אלא אם אדם חוטא,
חרי מקדים לו תשובה לחזור לרבנו לתקן כמה
שחטא.

אמרו לו תחברים, רבי רבי, אם כן, למה כל זה?
אמר רבי שמעון לתחברים, אם לא היה כן
שברא הקדוש ברוך הוא יצר טוב ורע, שהם אור
וחושך, לא הייתה זכות וחובה לאדם של פריאה,
אלא [בגלל] שנברא משניהם, ולכן (דברים ל) ראה
נתתי לפניך היום את תחיים וגו'. אמרו לו, כל
זה למה? ולא היה יפה שלא נברא ושללא לחטא
ולגרם כל מה שגרים למעלה, ולא היה לו לא עניש
ולא שכר?!

אָמַר לָהֶם, מִן הַדִּין הָיָה לוֹ לְבָרְאוֹ כֹּה, בְּגִלְלֵי
שְׁתַּתּוּרָה בְּגִלְלוֹ נִבְרָאָה, שְׁכַתּוּב בַּה עֲנֵשׁ
לְרָשָׁעִים וְשָׂכַר לַצַּדִּיקִים, וְלֹא הָיָה שָׂכַר לַצַּדִּיקִים
וְעֲנֵשׁ לְרָשָׁעִים אֲלֵא בְּגִלְלֵי אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, (ישעיה
מח) לֹא תִהְיוּ בְּרָאָה לְשֹׁכֵת יִצְרָה. אָמְרוּ, וַיֵּדְאֵי כָּעֵת
שְׁמַעְנוּ מַה שֶּׁלֹּא שָׁמַעְנוּ עַד עַכְשָׁיו, שְׁוֹדְאֵי לֹא בְּרָא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דְבָר שֶׁלֹּא צָרִיךְ, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא
הַתּוּרָה שֶׁל בְּרִיאָה (דף כג ע"ב) הִיא לְבוֹשׁ הַשְּׂכִינָה, וְאִם
אָדָם לֹא הָיָה עֲתִיד לְהִבְרָאָה [לְחַטָּא], הִיָּתְהָ הַשְּׂכִינָה
בְּלֵי כֶסֶף כְּמוֹ עֲנִי. וְלִכֵּן כָּל מִי שֶׁחַטָּא, כָּאֵלוֹ
הַפְּשִׁיט לְשְׂכִינָה אֶת מַלְבוּשֵׁיהָ, וַיְהִי עֲנֵשׁ הָאָדָם.
וְכָל מִי שֶׁמְקַיֵּם מִצְוֹת הַתּוּרָה, כָּאֵלוֹ הַלְּבִישׁ
לְשְׂכִינָה אֶת מַלְבוּשֵׁיהָ. וְלִכֵּן פְּרִשׁוּתָהּ בְּכֶסֶף
הַצִּיצִית [וּתְפִלִּין] (שמות כב) כִּי הִיא כְּסוּתָהּ לְבִדָּה הוּא
שֶׁמְלָתוֹ לְעָרוֹ בַּמָּה יִשְׁכַּב, בְּגִלוּתָהּ? וַתְּרִי פְּרִשׁוּתָהּ.
בֹּא רֵאֵה, חֲשָׁף הוּא שָׁחַר שֶׁל הַתּוּרָה, אֹרֵחַ הַלְּכֵן
שֶׁל הַתּוּרָה.

השלמה מההשמטות (סימן ה)

לְכֹן שֶׁל תְּתוֹרָה, וּכְשֵׁאוֹתוֹ אֹר מִתְּלִבֵּשׁ בַּחֲשֶׁךְ,
 נֵאמַר בְּתוֹרָה שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנִאֲוָה.
 וּכְשֶׁמֵּתְעֵלָה מִשָּׁם אֹר שֶׁהוּא לְכֹן, אֹמְרַת אֶל
 תְּרֵאֲנִי שְׂאֲנִי שְׁחַרְחֲרֵת, וְתֵתוֹרָה כְּמוֹ שֶׁבַת עֵינַי,
 שֶׁהִיא שְׁחוֹרָה וַיִּפֶּה בְּאוֹר שְׂמַאִיר בָּהּ, וְלְכֹן בַּת
 עֵינַי וְהָאוֹר שְׂמַאִיר בָּהּ אֹמְרַת ה' אֹרִי וַיִּשְׁעֵי מִמִּי
 אִירָא. אֹרִי - אֹר י', שֶׁהִיא בַת עֵינַי, וְשְׁנֵי גִּוְנִים
 יֵשׁ לָהּ - אֹר מִבְּפָנִים וְחֲשֶׁךְ מִבְּחוּץ, לְהִיּוֹת שׁוֹלֵט
 בָּהֶם עַל כָּל הַקְּלוּסִים [מְלֻפּוֹת]. וְהוּ שְׂפָתוֹב (תהלים קג)
 וּמְלֻכוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה.

בְּלְבוֹשׁ שֶׁל אֹר הִיא שׁוֹלֵטַת עַל כָּל אוֹתָם
 שֶׁנֵּאמַר בָּהֶם (שמות י) וְלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 הָיָה אֹר בְּמוֹשְׁבָתָם, וּבְלְבוֹשׁ שְׁחַר שׁוֹלֵטַת עַל
 הָרִשְׁעִים שֶׁנֵּאמַר בָּהֶם (שמואל-א ב) וְרִשְׁעִים בַּחֲשֶׁךְ
 יִדְמוּ.

וְעוֹד, אֹר הוּא מֵצַד תִּימִין (חסד), שֶׁהוּא אֹר שֶׁל
 יוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁנֵּאמַר בּוֹ יְהִי אֹר, זֶה אֲבָרָהֶם,

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם. חֲשֶׁךְ מִצַּד הַשָּׁמַיִל,
 שְׁנַיִמַר כּוּ בְּצֶחֶק (שם כו) וַתִּכְהֶיז עֵינָיו מִרְאוֹת,
 וְלִחְשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה. יַעֲקֹב שָׁהָיָה לְבוּשׁ מִשְׁנֵיהֶם
 בְּאֹר שֶׁל יָמִין וּבְחֲשֶׁךְ שֶׁל שָׁמַיִל, וּבְשֵׁנֵיהֶם עֲמוּד
 הָאֲמָצִיעִי הוּא עֲמוּד.

עֲמוּד הָעֵזֶן יוֹמָם וְעֲמוּד הָאֵשׁ לַיְלָה לְפָנֵי הָעַם.
 הָעֵזֶן מִצַּד שֶׁלֹּו מִים. חֲחֲשֶׁךְ מִצַּד שֶׁלֹּו אֵשׁ.
 עֲמוּד הוּא שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם. זְהוּ שְׁכָתוֹב (איו"ב כח) עוֹשֶׂה
 שָׁלוֹם בְּמְרוֹמָיו. וּבְשָׁחֵוּא בְּאֲמָצִיעַ - וְלֹא קָרַב זֶה
 אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה. לֹא קָרַב הַמַּיִם לְאֵשׁ, וְלֹא אֵשׁ
 לְמַיִם, שָׁחֵוּא מִפְּרִיד בֵּינֵיהֶם. וְזוֹהִי מַחְלָקַת בֵּית
 הַלֵּל וּבֵית שְׁמַאי שְׁחֵיָא לְשֵׁם שָׁמַיִם, וּכְנִגְדָם שְׁנֵי
 אֲמוּרָאִים שֶׁל תְּרַקִּיעַ, מִיכָאֵל וּגְבַרְיָאֵל, וְשֶׁר שָׁלוֹם
 מִכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם, שָׁחֵוּא נוּרְיָאֵל. אֲוִרְיָאֵל נִקְרָא מִצַּד
 תְּיָמִין, נוּרְיָאֵל מִצַּד הַשָּׁמַיִל, וְהוּא אָדָם שֶׁלְמָטָה,
 מִטְטְרוֹ"ן שָׁמוֹ, שׁוֹלֵט עַל כָּל בְּעָלֵי הַמְּשָׁנָה. זְהוּ
 שְׁכָתוֹב (בראשית א) וַיִּרְדּוּ בְרָגַת הַיָּם, אֵלֹו תִלְמִידֵי
 חֲכָמִים שְׁמַתְרָבִים בְּמֵי הַתּוֹרָה, שְׁיֹרְשִׁים מִשָּׁם
 נִפְּשׁ תִּיהָ.

וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם - אֵלֹהֵי בְּעָלֵי זְכוֹת, שְׂפֹזְכוֹתָם
 פּוֹרְחִים לְמַעְלָה, וְיוֹרְשִׁים מִשָּׁם רוּחַ
 שֶׁהוּא עוֹף יְעוֹפֵף בְּכַנְפָּיִם בְּמַצּוֹת עֲשָׂה. וּבַבְּהֵמָה
 - אֵלֹהֵי עַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (במדבר יד) אֵל תִּירָאוּ
 אֶת עַם הָאָרֶץ כִּי לְחַמְנוּ הֵם. ע"ב.

(וְאִם תִּפְלֶה אֵינָה שְׁלֵמָה, כַּמָּה מִלְּאֲכֵי חֲבֻלָּה
 רוֹדְפִים אַחֲרֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איכה א) כָּל
 רוֹדְפֶיהָ הִשְׁיִגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים, וְלִכֵּן מִתְפַּלְלִים (תהלים
 עח) וְהוּא רַחוּם יִכְפֹּר עוֹן - זֶה סֵמָא"ל שֶׁהוּא נְחָשׁ.
 וְלֹא יִשְׁחִית - זֶה הַמְשָׁחִית. וְהִרְבָּה לְהַשִּׁיב אָפוֹ -
 זֶה אָפ. וְלֹא יַעִיר כָּל חֲמָתוֹ - זוֹ חֲמָה, כִּדְרֵי שְׁלֵא
 יִרְדְּפוּ אַחֲרַי תִּפְלֶה. וְכַמָּה מִלְּאֲכֵי חֲבֻלָּה תִּלְוִיִּם
 מֵהֶם. שְׂבָעָה מְמַנִּים הֵם, וְתִלְוִיִּם מֵהֶם שְׂבָעִים,
 וּבְכָל רְקִיעַ וְרְקִיעַ הֵם מְקַטְרְגִים, וְתִלְוִיִּם מֵהֶם
 עֲשָׂרַת אֲלָפִים רַבּוּא. וְאִם תִּפְלֶה עוֹלָה שְׁלֵמָה
 בְּעֶשְׂרֵף שֶׁל מַצּוּחַ וְתִפְלִין עַל הָרֹאשׁ וְהַזְרוּעַ, נֶאֱמַר
 בָּהֶם (דברים כח) וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם יְהוָה
 נִקְרָא עָלֶיךָ וְיָרְאוּ מִמֶּךָ. שֵׁם ה' פְּרִשׁוּתָהּ שֶׁהוּא
 תִּפְלִין שֶׁל רֹאשׁ. וְכִי שְׂרוּאָה שֵׁם יְהוָה עַל הָרֹאשׁ

בַּתְּפִלָּה שֶׁהִיא אֲדֻנִי (יהו"ה), מִיַּד כָּלָם בּוֹרְחִים.
 זְהוּ שְׂפָתוֹב (תהלים צא) יפול מִצְדָּךְ אֵלֶיךָ וְגו'.

כְּשֶׁהָאֹר הוּא, רַנְנוּ צְדִיקִים בְּה', וְזוּ דְרַגְתָּה שֶׁל
 צְדִיק חֵי הָעוֹלָמִים, וּמִשָּׁם רָנָה וּבו
 הִגִּיאֵלָה. זְהוּ שְׂפָתוֹב (ירמיה כג) צִמַּח צְדִיק, וְדָא
 שֶׁהוּא עֲשִׂירֵי, וְצְדִיק נוֹסַע מִשְׁמַאל, וְעַמּוּד
 הָאֲמֻצֵּעַ מִיְמִין. זְהוּ שְׂפָתוֹב מִיְמִינוּ אִשׁ דָּת לָמוּ.

בֵּא רֵאָה, כָּל הָאוֹתִיּוֹת הֵן מִצַּד אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה
 שְׁכָלוֹלוֹת בְּשִׁכְיָנָה, וְצְדִיק נוֹסַע מִשְׁמַאל, קִין
 חֵי שֶׁהוּא יִצְחָק בְּהַפּוֹד. חֵי הָעוֹלָמִים קָשׁוּר
 בְּשְׁמַאל, וְשִׁכְיָנָה תַּחְתּוֹנָה מִצַּד שְׁמַאל נֹאמַר בְּה
 וְהָאָרֶץ הִיָּתָה. מִצַּד הַיְמִין תַּחֲוּ וְבַחוּ, בּוּ הוּא מִצַּד
 עַמּוּד הָאֲמֻצֵּעִי. וְחֲשׂוֹךְ עַל פְּנֵי תְּהוֹם - זוּ שְׁכִינָה
 הַתַּחְתּוֹנָה. וּמִי גָרַם לָהּ אֵת זֶה? אֵלֶּא הַקָּב"ה קָדַם
 שְׁבָרָא אֵת הָעוֹלָם הָיָה נִסְתָּר יְהו"ה, אַחַר כָּךְ
 הַתַּפְּשָׁטָה ה' לְמַטָּה, וְנֹאמַר בְּה וְהָאָרֶץ הִיָּתָה תַּחֲוּ
 וְבַחוּ, וְסוּד תְּדַבֵּר - אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ
 בְּהַבְּרָאָם, בְּה' בְּרָאָם. תְּרִי לָךְ שְׁתִּיָּה לְבוֹשָׁה תַּחֲוּ.

וּבְגִלְלָל זֶה כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים, עֲדִין לֹא הָיָה
 יוֹרֵד הַשֶּׁפַע שָׁלָה בְּגִלְלָל שְׂאֵדָם אִין, שְׁתָּהּ
 בְּעֵלָה נִסְפָּר בְּאִין. עַד שְׁתַּת־פִּשְׁט ה' מִן יַה"ו,
 שְׁהוּא בִּינָה, שְׁהוּא מְקוֹר הַשֶּׁפַע, שְׁהוּא נִקְדָּה
 נִסְפָּרָת, וּמִשָּׁם הַשָּׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאָדָמָה. וְקִדָּם
 שְׁיִרְדָּה תָּהּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹנֵה עוֹלָמוֹת
 וּמַחְרִיבֵן, בְּגִלְלָל זֶה תָּהּ הַשֶּׁפַע יוֹרֵד בְּאוֹתוֹ וְזִמן
 הִיא רֵאשִׁית מַחְסָד, וְהוּ שְׁכַת־זַב (תהלים פט) אָמַרְתִּי
 עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה. וּבְגִלְלָל זֶה לֹא תִהוּ בְּרֵאשִׁית לְשַׁבַּת
 יִצְרָה, וְנִימָר כֹּה לֹא טוֹב הָיִית הָאָדָם לְבַדּוֹ, שְׁלֹא
 תִהוּ בְּרֵאשִׁית.

וּבְזִמְן שְׁתָּהּ תִהוּ, אָמַר אֱלֹהִים לְנֹחַ, קִץ כָּל בָּשָׂר
 כָּא לְפָנַי וְגו', קִץ שָׁל יִצְחָק שְׁנֵאמַר בּו כִּי
 אֲתָךְ רֵאשִׁית צְדִיק לְפָנַי, שְׁאֵם אֲתָה תִיִּת מְבַקֵּשׁ
 רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, לֹא נִחְרְבוּ. וְהוּא תָּהּ אוֹמַר לוֹ
 בְּרָמּוֹ כִּדִּי שְׁיִבְקֵשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, וְלֹא יָמוֹת מְשִׁיחַ
 שְׁהוּא מְצַד הַשְּׂמֵאל.

אָמַר לוֹ, וַתְּרִי הָיָה בּוֹנָה עוֹלָמוֹת וּמַחְרִיבֵן קָדָם
 שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם? אֵלָּא מְגִיד מִרְאשֵׁית
 אַחֲרִית, שְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה בְּמַחְשַׁבְתּוֹ כֹּל
 הַדּוֹרוֹת שְׁתֵּיהֶם בּוֹנֵה, וְנִחְרְבוּ קָדָם שְׁנִבְרָאוּ. רָאָה
 שְׁתֵּיוֹ עוֹשִׂים מַעֲשִׂים שְׁיִחְרְבוּ, וְכִיּוֹן שְׁפָרָא, חָשַׁב
 בְּאֵלוֹ הַחֲרִיבִים, וְזֶה מְדַבֵּר עַד סוּף הַיָּמִים שְׁאֵלָה
 תּוֹלְדוֹת רְעוּת, וְהָיוּ גוֹרָמִים דְּנִחָר יִחְרַב וַיִּבֶשׁ.
 יִחְרַב בְּבֵית רֵאשׁוֹן, וַיִּבֶשׁ בְּבֵית שְׁנִי. הַנְּבִיעָה שְׁלוֹ
 בְּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, שְׁכִינָה עֲלִיוֹנָה וְשְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה.
 וּלְנַח הַתַּנְּלָה מַה שְׁתֵּיהֶם וּמַה שְׁפַעְתִּיד לְהִיּוֹת, וְלֹא
 בִּקְשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, עַד שְׁפָא מִשָּׁה וּבִקְשׁ רַחֲמִים,
 שְׁפַעְתִּידִים הָיוּ יִשְׂרָאֵל שְׁלֹא יֵצְאוּ אֵלָּא אַחַד מֵעִיר
 וְשְׁנַיִם מִמְּשַׁפְּחָה, מִצַּד הַגְּבוּרָה שְׁתֵּיוֹ דָּנִים, וְהַחֲזוּר
 הָעוֹלָם לְתַהוֹ.

וּבְגִלְלֵי שְׁמִשָּׁה בִּקְשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, הַשְּׂמֵאל
 דְּרוּחָה וְלֹא יֵצְאוּ בָּהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיִּמְיֵן
 מִקְרַבְתָּ שְׁהִיא יִמְיֵן מִשָּׁה כְּלָפֵי חֶסֶד. וּמִשָּׁה, בְּגִלְלֵי
 שְׁנַתָּן עֲצָמוֹ עֲלֵיהֶם, נָתַן תַּקְוָה לְדַרְגָּתוֹ, שְׁהִיא
 עֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי, שְׁהִיא תּוֹרָה שְׁנַתָּנָה בְּיָמֵינוּ. וְהוּ

שְׁפָתוֹב (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וּבְגִלְלָה זֶה
הִנְאֻלָּה תְלוּיָה בּוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (בראשית מט) לֹא יסוּר
שִׁבְט מִיְהוּדָה, עַד כִּי יָבֹא "שִׁילָה", שֶׁהוּא מֵשָׁה
בְּחֻשְׁבוֹן.

יְסוּר צַדִּיק בּוֹ סו"ד תְּהֵא שְׁמַאל דּוּחָה, אַף עַל
פִּי שְׁפָרְשָׁנוּ בּוֹ כָּל הַנְּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב
מִצְרִימָה שְׁשִׁים וְשֵׁשׁ, בְּגִלְלָה שְׁנַקְשָׁר בְּשְׁמַאל, וְיָמִין
מְקַרְבֵּת כִּי תְלוּי מִמְנָה עֲמוּד הָאֲמֻצְעִי, שְׁשִׁים
וְשֵׁשׁ הֵם שְׁשִׁים מִסְכָּתוֹת, וְשֵׁשׁ סְדְרֵי מְשָׁנָה
שְׁנֵתָנוּ מְגֻבֹרָה שֶׁהִיא שְׁמַאל. שְׁשִׁים גְּבוּרִים נִקְרְאוּ
שְׁנוֹסְעִים מְגֻבֹרָה, שְׁשֵׁם תּוֹרָה שְׁפָעַל פֶּה, שֶׁהִיא
שְׁכִינָה תְּחִתּוֹנָה, כָּלֵל שֶׁל שְׁשִׁים מִסְכָּתוֹת וְשֵׁשׁ
סְדְרֵי מְשָׁנָה. שְׁתּוֹרָה שְׁכַבְתָּב, לְפָה לֹא תִתְנַלְתָּה,
בְּגִלְלָה שְׁעֵתִיד שְׁמַאל, שֶׁהִיא פֶּה, לְהִדְחוֹת.

וְלִכֵּן הוּא מִסְתִּיר כֶּף הִנְאֻלָּה בְּלֵב, וְהִפָּה שֶׁהוּא
גְלוּי לֹא מִתְנַלָּה הִנְאֻלָּה, וּבְגִלְלָה שֶׁהִכַּל תְלוּי
בְּיָמִין, אָמַר הַנְּבִיא (ישעיה נג) וְזָרַע ה' עַל מִי נִגְלָתָה.
עַל מִי וַדָּאִי, שְׁנַאֲמַר בָּהּ מִי יִרְפָּא לָהּ, זֶהוּ שְׁפָתוֹב

(איכה ב) מ"ה אַעֲיִדְךָ מִ"ה אַדְמָה לָךְ, וְאָמְרוּ לִי מִ"ה שְׁמוֹ, בְּמִ"ה יָבֵא הַזְּמַן, וּבְמִ"ה תָּבֵא רְפוּאָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שם) מָה אֲשֹׁה לָךְ וְאַנְחִמְךָ וְגוֹמֵר, מִ"י יִרְפָּא לָךְ, שְׁמִשָּׁה הוּא מִ"ה שְׁמוֹ וְכוּ תִּהְיֶה נְחֻמְתְּךָ. וּבְגִלְל כָּךְ כָּפַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמוֹ מִשָּׁה מִשָּׁה, אַחַד עַל גְּאֻלָּה הַרְאִשׁוֹנָה, וְאַחַד עַל הַאֲחֵרוֹנָה, וּבְגִלְל זֶה אִזּוּ יִשִּׁיר מִשָּׁה. אִזּוּ שָׁר לֹא נֹאמֵר, אֲלֹא אִזּוּ יִשִּׁיר.

עֲשִׂירֵי בַת־כֶּלֶה, וְזוֹ שְׂכִינָה, וְעַלֶּיָּה נֹאמֵר (תהלים יז) תַּכְּלֶה לְדוֹד שְׁמֵעָה ה' אֲדַק. וְדוֹד בְּרוּחַ הַקְּדוֹשׁ אָמַר בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים שָׁל הַגְּלוּת, אָמַר עַל יִשְׂרָאֵל (שם) בַּחֲנֻת לְבִי פָקַדְתָּ לִּילָה, וְאִיִּן לִילָה אֲלֹא גְלוּת, וְמָה שֶׁאָמַר אִיּוֹב הַכֹּל הָיָה מְשָׁל עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁאָמַר כָּלָה עֲנֵן וַיִּלֶּה, וְהַשֶּׁטֶן רָצָה לְקַטְרֵג לוֹ, וְאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִיּוֹב לֹא בִדְעַת יַדְבֵּר. אַף בִּיעֲקֹב כָּךְ, בְּגִלְל שְׂרָאָה בְּרוּחַ קְדוֹשׁ אֶת דִּחַק הַגְּלוּת: ע"ב.

וַיַּעֲקֹב, בְּגִלְלַל שְׂרָאָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְחַק שָׁל הַגְּלוּת
הָאַחֲרוֹנָה בְּסוּף הַיָּמִים, [אָמַר (בראשית כח)
וַיִּפְנֶעַ בַּמָּקוֹם וַיִּלֶּן שָׁם כִּי בָא הַשָּׁמֶשׁ, וּבָא הַלַּיְלָה
שָׁל הַגְּלוּת, וְאָמַר] (שם לב) וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצַּר
לוֹ. וְחָלַק אֶת הָעַם הַקְּדוֹשׁ בְּגִלְלוּת לְשָׁלֶשָׁה צְדָדִים,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם לג) וַיִּשָּׂם אֶת הַשְּׂפָחוֹת וְאֶת יַלְדֵיהֶן
רֵאשִׁינָה, בְּרֵאשׁ בְּגִלְלוּת אֲדוּם. וְאֶת לֵאָה וַיַּלְדֶיהָ
אַחֲרָנִים וְאֶת רָחֵל וְאֶת יוֹסֵף אַחֲרָנִים. וּבְגִלְלַ
שְׂרָאָה אַחַר כֶּךָ עֲנִיּוֹת וַצַּעַר שְׁלָחָם, אָמַר (שם כח)
וַשְׁבֹּתִי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי. וְאָמַר, וְנָתַן לִי לָחֶם
לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ.

וְדוֹד, בְּגִלְלַל הַגְּלוּת אָמַר (שמואל ב י"ו) רָעַב וְעֵינַי
וַצַּמָּא בַּמַּדְבָּר. בְּגִלְלַל שְׂרָאָה שְׂכִינָה חֲרָבָה
יְבֻשָׁה, הָיָה נוֹטֵל צַעַר בְּגִלְלָתָהּ. אַחַר שְׂרָאָה
שְׂרָאָה לְחוּזָרִים [בְּתַשׁוּבָה] בְּחֻדוּתָהּ, תִּקְוֶן עֲשָׂרָה מֵינֵי
נְגוּנִים, וּבְסוּף כָּלָם אָמַר (תהלים קב) תִּפְלָה לְעֵנִי כִּי
יַעֲטֹף [נ"א תִּקְוֶן עֲשָׂרָה מֵינֵי תְלִים, וּבְסוּף כָּלָם תִּפְלָה לְדוֹד תִּטַּח ה' אֲזוּנָךְ
עַנְנִי. אַחַת שָׁבַל תִּפְלֹת שֶׁבְּגִלְלוֹן מִתְעַטְפִּים לְפָנֶי תִּמְלֹךְ, וְלֹא הָיוּ נִכְנָסוֹת עַד
שֶׁתִּכְנַס תִּפְלַת הָעֵנִי, אָמַר תִּפְלָה לְעֵנִי כִּי יַעֲטֹף], וְהִיא תִּפְלָה

שְׁעוּטָפֶת כָּל הַתְּפִלוֹת לְפָנֶיהָ עַד שְׁתַּכְנַם
תְּפִלָּתוֹ, לְכֵן הִקְדִּים עָנִי לְכֹלָם.

מַהִי תְּפִלַּת הָעָנִי? זוֹ תְּפִלַּת עֲרֻבִית שֶׁהִיא
רְשׁוּת בְּפָנֵי עֲצָמָה בְּלִי בַעֲלָהּ, וּמִשׁוּם
שֶׁהִיא בְּלִי בַעֲלָהּ, הִיא עֲנִיָּה וַיִּבְשָׁה, וַצְּדִיק עָנִי
יִבֹשׁ זֶה יֵרַע יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּרִשׁוּת כָּל אֲמוֹת
הָעוֹלָם, וְדוֹמָה לְתְּפִלַּת עֲרֻבִית שֶׁהִיא לִילָה שֶׁל
הַגְּלוּת.

וְתְּפִלַּת שִׁבְתָּהּ הִיא צְדָקָה לְעָנִי, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרוּחַ
בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה, שְׁמוֹשׁ בְּשִׁבְתָּהּ צְדָקָה
לְעָנִיִּים [שְׁעָנִיִּים מִתְנַחֲמִים בְּדַרְךְ שֶׁל שְׁמוֹשׁ שֶׁל שִׁבְתָּהּ]. וְלְכֵן צָרִיךְ
אָדָם לְהִיזוֹת כְּמוֹ עָנִי לְשַׁעַר הַמְּלָךְ בְּתְּפִלַּת
עֲמִידָה בְּכֹל שִׁשְׁתַּיִם יָמֵי הַחֹל בְּשִׁבְלֵי הַשְּׂכִינָה,
וּמִתְעַטֵּף לָהּ בְּעֵטוּף שֶׁל מִצְנָה שֶׁל צִיצִית כְּמוֹ
עָנִי, וַיְהִיָּה בְּתְּפִלִּין כְּמוֹ אֲבִיוֹן אֲצֵל הַשַּׁעַר
שֶׁהוּא אֲדָנִי. שְׁכָף עוֹלָה לְחֶשְׁבוֹן הַיְכָל. וְזֶהוּ
אֲדָנִי שְׁפָתַי תִּפְתָּח.

וּכְשֵׁפּוֹתַי פִּיּוֹ בְּתַפְלַת עֲרֵבִית, נוֹחַת נֶשֶׁר
 בִּימֵי הַחַל לְקַבֵּל בְּכַנְפָּיו תַּפְלַת
 הַלִּילָה. וְזֶה נוֹרִיא"ל נִקְרָא אוֹרִיא"ל מֵצַד שֶׁל
 חֶסֶד, וְנוֹרִיא"ל מֵצַד שֶׁל גְּבוּרָה, שֶׁהוּא נֶר
 דוֹלֵק, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דניאל ז) נִהַר דִּינֹר וְגו'.

וּבְתַפְלַת שְׁחָרִית אֲרִיָּה נוֹחַת לְקַבֵּל תַּפְלָה
 בְּזֻרְעוֹתָיו וּכְנָפָיו, שְׁאֲרַבַּע כְּנָפִים
 [יש] לְכָל חַיָּה, זֶה מִיכָאֵל. וּבְתַפְלַת מְנַחֵה שׁוֹר
 נוֹחַת לְקַבֵּל [נ"א תַּפְלָה] בְּקַרְנָיו וּכְנָפָיו, וְזֶה
 גְּבֻרִיאֵל. וּכְשֶׁבֶת נוֹחַת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּשֵׁלֶשֶׁת הָאָבוֹת לְקַבֵּל הַבַּת יְחִידָה שְׁלוֹ פְּהֵם,
 וְזֶה סוּד שֶׁל שְׁבֶת, ש' בַּת יְחִידָה שְׁלוֹ. בְּאוֹתוֹ
 זְמַן תַּחֲיוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ בַּשֵּׁם שֶׁל יי',
 פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, (תהלים כד) שָׂאוּ שְׁעָרִים רְאִשֵׁיכֶם
 וְהִנְשְׂאוּ פֶתְחֵי עוֹלָם.

בְּאוֹתוֹ זְמַן נִפְתְּחִים שְׁבַעַה הַיְכָלוֹת. הַיְכָל
 הָרֵאשׁוֹן - הַיְכָל הָאֶהְבָּה. שְׁנֵי - הַיְכָל
 הַיְרֵאָה. שְׁלִישִׁי - הַיְכָל הַרְחֻמִּים. רְבִיעִי - הַיְכָל

הַנְּבוּאָה בְּאִסְפְּקֵלְרֵיהּ הַמְּאִירָה. (דף כד ע"א) חֲמִישִׁי -
 הֵיכַל הַנְּבוּאָה בְּאִסְפְּקֵלְרֵיהּ שְׂאִינָה מְאִירָה. שְׂשִׁי
 - הֵיכַל הַצֶּדֶק. שְׁבִיעִי - הֵיכַל הַדִּין.

וְעֲלֵיהֶם נֹאמַר בְּרֵאשִׁית - בְּרֵא שִׁ"ת. אֱלֹהִים
 הֵיכַל שְׁבִיעִי. וְכֹךְ הֵם שְׁבַעַה הֵיכְלוֹת
 לְמִטָּה, וּבְנִגְדָם שְׁבַעַה קוֹלוֹת שָׁל הָבוּ לַה',
 וְשִׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה אֲזוֹכְרוֹת שְׁבִתֵּן מִשׁוּמֵט הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה עוֹלָמוֹת (תהלים סח) בְּרֵכֵב
 אֱלֹהִים רַבְתִּים אֱלֹפִי שְׁנֵאָן, שְׁהֵם שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה
 רַבּוֹא עוֹלָמוֹת, וְכַמָּה שׁוֹמְרֵי שְׁעָרִים יֵשׁ לְהֵיכְלוֹת
 שְׁמִקְבָּלִים תְּפִלוֹת, וְכֹל תְּפִלָּה לֹא תִכְנַס אֶלָּא
 בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל, וְאִין מִי שְׁעוֹמֵד לְפָנַי שְׁעַר
 הַתְּפִלָּה, וְעֲלִיו נֹאמַר (שם קכו) לֹא יִבְשׁוּ כִי יִדְבְּרוּ
 אֶת אוֹיְבִים בְּשַׁעַר, שְׁהִיא שְׁעַר הַמְּלֶךְ. בְּגִלְל
 שְׁתְּפִלָּה הִיא מְצֻנָה, וְזוֹ שְׁבִינָה, וְהַתּוֹרָה זֶה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - לֹא צָרִיךְ בִּינֵיהֶם תְּפִסְקָה.
 וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת תּוֹרָה וּמְצֻנָה בְּאַהֲבָה וִירְאָה.

שָׁפֵל מְצוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה כְּלֵן תְּלוּיֹת מִשָּׁם
 יְהוֹ"ה. כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ סוּד זֶה שְׁמִי עִם י"ה
 - שִׁם"ה מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. וְזֶה זְכָרִי עִם ו"ה -
 רמ"ח מְצוֹת עֲשֵׂה. וְהָרִי כָּאֵן שִׁם"ה וְרמ"ח, וְהֵם
 רמ"ח תְּבוֹת שֶׁבְּקִרְיַת שְׁמַע, וְנִתְּנוּ מֵאַהֲבָה [שָׁל
 אוֹת י'] וְיִרְאֶה שָׁל אוֹת ה'. וְלִכֵּן תִּקְּנוּ הַבוֹחֵר בְּעַמּוֹ
 יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה, וְהֵם כְּלוּלִים בְּאַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר
 כּוֹ יִרְעֵ אַבְרָהָם אוֹהֲבִי.

השלמה מההשמטות (סימן ו)

וְרַע אַבְרָהָם אֹהֲבִי. אֵין מִי שֶׁעוֹמֵד לְפָנַי שֶׁעַד
 הַתְּפִלָּה, וְעָלְיוֹ נֶאֱמַר (שִׁם קכו) לֹא יִבְשׁוּ כִּי
 יִדְבְּרוּ אֶת אֵיבִים בְּשַׁעַר, שֶׁהוּא שַׁעַר הַמְּלָךְ, בְּגִלְל
 שֶׁתְּפִלָּה הִיא מְצוּה, וְזוֹ שְׂכִינָה, וְתוֹרָה זֶה הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, לֹא צָרִיךְ בִּינֵיהֶם הַפְּסָקָה, וְצָרִיךְ
 לְהַעֲלוֹת תוֹרָה וּמְצוּה בְּיִרְאֶה וְאַהֲבָה, שֶׁכָּל מְצוֹת
 עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה תְּלוּיֹת מִשָּׁם יְהוֹ"ה, כְּמוֹ
 שֶׁבְּאַרְנוֹ סוּד זֶה שְׁמִי עִם י"ה - שִׁם"ה מְצוֹת לֹא
 תַעֲשֶׂה, וְזֶה זְכָרִי עִם ו"ה - רמ"ח מְצוֹת עֲשֵׂה,

וְהָרִי כָּאֵן מֵאֲתִים וְשִׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים, וְשָׁלֹשׁ מֵאוֹת
 וַחֲמִשָּׁה וְשִׁשִּׁים, וְהֵן מֵאֲתִים וְשִׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים
 תְּבוֹת שֶׁבְקָרִיאַת שְׁמַע, וְנִתְּנוּ מֵאַהֲבָה וְיִרְאָה שֶׁל
 אוֹת ה', וּמִשׁוֹם כֶּן תִּקְנוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל
 בְּאַהֲבָה, וְהֵם כְּלוּלִים בְּאַבְרָהָם שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (ישעיה מא)
 יָדַע אֲבָרָהָם אֶחְבִּי.

תְּפִלִּין הֵן עֵז שֶׁנִּתְּנוּ מִיִּרְאָה שֶׁהִיא לְשִׁמְאֵל, וְזֶה
 פֶּחַד יִצְחָק, שֶׁשָּׂם כָּל הַמְּקַטְרְגִים עוֹלָיִם
 לְתַבְעַת כָּל הַדֵּינִים, וְלִכֵּן וּבִירוֹעַ עֵזוֹ - זֶה תְּפִלִּין,
 י"ה בְּיִרְאָה, ו"ה בְּאַהֲבָה. וְהוּא שֶׁפְּתוּב (תהלים לא)
 אֶחְבּוּ אֶת ה' כָּל חֲסִידָיו. בֹּא רְאֵה, יְהוָה כּוֹלֵל
 הַכֹּל, וְלִכֵּן נֶאֱמַר בְּיַעֲקֹב וְהִנֵּה יְהוָה נֹצֵב עָלָיו,
 שֶׁהוּא עֲמוּד הָאֱמֻצָּעִי לְאַחַר שֶׁחֻקָּם. [פְּתוּב בְּדָפוּס, עַד
 בְּדָמוֹת שֶׁל רַבּוֹנוֹ וְדַאי] שֶׁכֵּאֲשֶׁר תְּפִלְתּוֹ עוֹלָה לְמַעְלָה,
 הַכְּרוֹז יוֹצֵא מִן הַרְקִיעִים וַיֹּאמֶר הָבּוּ כְבוֹד לְדִיוֹקָן
 הַמְּלָה, וַאֲיֵן שַׁעַר שְׁעוֹמֵד לְפָנַי הַתְּפִלָּה הַזֹּאת. אֲדַנִּי
 שֶׁפְּתִי תִפְתָּח - לְהוֹצִיא מְזוּזָה לְבָנִים תְּקַדּוּשִׁים,
 שֶׁבְהִיכֵל הַזֶּה שָׂם הַמְּזוּזָה.

בָּנִים חַיִּים וּמְזֻנֹת מְצַד עֲמוּד הָאֲמֻצֵּי, שֶׁהוּא
 בְּנֵי בְּכָרֵי יִשְׂרָאֵל, וְהוּא עֵץ הַחַיִּים שִׁיּוּצֵא
 מֵהַחַיִּים שְׁלִמְעָלָה, וְהוּא הָעֵץ שָׁבוּ מְזֻז לְכֻלָּם.
 וּבְנֵי הַשְּׂכִינָה הֵם יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, הַחַיִּים שְׁלָה
 תּוֹרָה, הַמְּזֻז שְׁלָה תְּפִלָּה, שְׁחֲשׂוּבָה בְּקַרְבָּן,
 וּבְנִלּוֹת נֵאמַר אֲצֵל יִשְׂרָאֵל הָבָה לִי בָנִים, וְשְׂכִינָה
 הִיא קַרְבָּן לְקְדוּשׁ-כְּרוּף-הוּא שְׁמֻקְבֵּל אוֹתָהּ בְּיָמִין
 וְשִׁמְאֵל וְגוֹף, וַיַּחֲדוּ עָמָה בְּצַדִּיק, שֶׁהוּא אוֹת
 תְּפִלִּין וְשֶׁבֶת וַיָּמִים טוֹבִים.

וַיֵּשׁ לְשֵׂאל, לָמָּה מֵתְפַלְּלִים אֵל הַקְּדוּשׁ כְּרוּף הוּא
 בְּכַמָּה דְרָגוֹת? לְפַעֲמִים מֵתְפַלְּלִים אֵלָיו
 בְּסִפִּירָה יְדוּעָה וּבְמִדָּה יְדוּעָה, לְפַעֲמִים תְּפִלָּה
 לְיָמִין - זֶהוּ שֶׁנֵּאמַר הָרוּצָה לְחַחֲכִים יְדָרִים,
 לְפַעֲמִים לְשִׁמְאֵל - זֶהוּ שֶׁנֵּאמַר הָרוּצָה לְחַעֲשִׁיר
 יְצִפִּין, לְפַעֲמִים שֶׁל אָב וְאִם הֵם לְיָמִין וְלְשִׁמְאֵל,
 וְלְפַעֲמִים לְעֲמוּד הָאֲמֻצֵּי, לְפַעֲמִים לְצַדִּיק, כָּל
 תְּפִלָּה עוֹלָה לְדְרָגָה יְדוּעָה. אֵלָּא וַדַּאי יְהוּ"ה הוּא
 בְּכָל סִפִּירָה וּסְפִירָה, וְתְּפִלָּה הִיא שְׂכִינָה.

בְּזִמְנֵי שְׂמִינֵי לְרַחֵם עַל הָעוֹלָם עוֹלָה בְּיָמֶיךָ,
 וּבְזִמְנֵי שְׂמִינֵי לַעֲשׂוֹת דִּין בְּעוֹלָם עוֹלָה
 בְּשִׂמְאֵל, וְהַכֹּל אֵל יְהוָה שֶׁהוּא בְּכֹל מְקוֹם, וְלִכֵּן
 זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה, עוֹלָה לְה', וְזוֹ תִּפְלָה שְׁחִיָּה
 שְׂכִינָה קֶרְבָּן לְה', וְזוֹ תִּפְלָה שְׁחִיָּה קֶרְבָּנוֹ,
 וּכְשֶׁעוֹלָה אֵלָיו, צָרִיךְ לְהַכְלִיל עִמָּה אֶת כָּל
 הַסְּפִירוֹת, שְׂאִין קִדְשָׁה פְּחוֹת מִעֲשָׂרָה: ע"כ.

יִשְׂרָאֵל שְׁעוֹלָה בְּיוֹד ה"א וְא"ו ה"א, וְסוּד הַדָּבָר
 - יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לְהַפְרָאתָ.
 מַחֲשָׁבָה - חֲש"ב מ"ה, וְכוּ תִּמְצָא אֶת הַשֵּׁם
 הַקָּדוֹשׁ. וּמִשׁוֹם שִׁיעָקֵב שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל, נֹאמֵר
 וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּדַמוֹת רַבּוֹנוֹ.

בְּנֵים חַיִּים וּמְזוֹנֹת מְצַד עַמּוּד הָאֲמִצְעִי, שֶׁהוּא
 בְּנִי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל. וְהוּא עֵץ הַחַיִּי"ם, וְהוּא
 עֵץ שְׂמֹזוֹ"ן בּוֹ לִכְל. וְלִכֵּן יִשְׂרָאֵל יֵם הַמְּזוֹן שְׁלוֹ
 תִּפְלָה שְׁנַחֲשָׁבֶת לְקֶרְבָּן. וּבְנֵלוֹת נֹאמֵר (בראשית ל)
 הָבָה לִי בָנִים וְאִם אֵין מִתָּה אֲנֹכִי. וְשְׂכִינָה הִיא
 קֶרְבָּן שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִפְּנֵי בְּיָמֶיךָ וְשִׂמְאֵל

וּגּוּף. וּבְשֵׁעוּלָה אֵלָיו, צָרִיךְ לְהַכְלִיל עִמָּה כָּל עֵשֶׂר
הַסְּפִירוֹת, שְׂאִין קִרְשָׁה פְּחוֹת מֵעֵשֶׂר, שֶׁהוּא
קִרְשָׁתוֹ. וְלִכְּן כְּשֶׁכֵּן אָדָם רוֹצֵה לְהַעֲלוֹת תְּפִלָּה
בְּכָל תְּנוּעָתוֹ, [אם] נִחַשׁ רוֹצֵה לְקַטְרֵג לְתִפְלָה, צָרִיךְ
לַעֲשׂוֹת לוֹ מְקַלֵּעַ, וְסוּד תְּדַבֵּר - וְרָקֵא מִקַּף שׁוֹפֵר
הוֹלֵךְ סְגוּלָתָא.

פְּתַח רַבִּי שְׂמַעוֹן וְאָמַר, עֲלִיזִים שְׂמַעוּ,
תַּחְתּוֹנִים הַתְּכַנְסוּ, אֵלֶּה מוֹרֵי הַיְשִׁיבָה
שְׂלֵמֵעָלָה וְשְׂלֵמָטָה. אֵלֶּיחֹ, כְּשִׁבוּעָה עָלֶיךָ, קַח
רְשׁוֹת וְרַד לְכָאן, שְׁחַרֵי קָרֵב גְּדוֹל הַזּוֹדֵמֵן. תְּנוּךְ
הַמְּמַנָּה, רַד לְכָאן אַתָּה וְכָל מוֹרֵי הַיְשִׁיבָה
שְׂתַחַת יְדֶךָ, שְׂלֵא לְכַבוֹדֵי עֲשִׂיתִי, אֵלֶּא לְכַבוֹד
הַשְּׂכִינָה.

פְּתַח כְּמַקְדָם וְאָמַר, וְרָקֵא וּדְאִי. כְּבוֹאֵךְ לְהַעֲלוֹת
תְּפִלָּה לְאוֹתוֹ מְקוֹם יְדוּעַ. כְּמוֹ שְׂאוֹתָה אֲכֹן
הַקַּלֵּעַ שְׁנִזְרָקָה לְמְקוֹם יְדוּעַ, כִּי צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת
מִחֲשַׁבְתּוֹ בְּתִפְלָה כְּאוֹתוֹ כְּתָר אֲכֹן מְכַלְלָת

וּמַעֲטָרָת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כָּל הַזֹּקֵף זֹקֵף בְּשֵׁם,
שֶׁצָּרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ לְשֵׁם.

וּבְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁמַּעֲלָה אוֹתָהּ לְבַעֲלָהּ, אִפְלוּ נִחַשׁ
בְּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יִפְסִיק, אִף עַל גַּב
שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְאַתָּה תִּשׁוּפְנֵנוּ עֲקֵב. אוֹתָהּ הָאֶבֶן שֶׁהִיא
י' שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (בראשית מט) מִשֵּׁם רַעַה אֶבֶן
יִשְׂרָאֵל, לֹא יִפְסִיק. וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ [נ"א אוֹתָהּ] עַד
אֵין סוּף. וּכְשֶׁמּוֹרִיד אוֹתָהּ, נֶאֱמַר בּוֹ כָּל הַכּוֹרֵעַ
כּוֹרֵעַ בְּכָרוֹף, שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹרִידָהּ עַד אֵין תַּכְלִית,
וְלֹא יִפְסִיק [נ"א אוֹתָהּ] מִמֶּנּוּ לֹא לְמַעַלָּה וְלֹא לְמַטָּה.

לְפַעֲמִים בַּעֲלָהּ הוּא ו' בְּצָרִיךְ בְּשִׁשָּׁה פְּרָקִים שֶׁל
שְׁתֵּי שׁוֹקֵים יוֹרֵד אֵלֶיהָ בְּשְׁתֵּי שׁוֹקֵים.
לְפַעֲמִים בַּעֲלָהּ הוּא ו' בְּשְׁתֵּי [נ"א זְרוּעוֹת], שִׁשָּׁה
פְּרָקִים שֶׁעוֹלָה אֵלָיו בְּשְׁתֵּי זְרוּעוֹת. לְפַעֲמִים הוּא
בֶּן אֲבָא וְאֲמָא, בֶּן י"ה, צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת [לָהּ לְמַעַלָּה
וּבְאֶשֶׁר] לְמַעַלָּה לְה'. וּכְשֶׁעוֹלָה שָׁם, לְפַעֲמִים הִיא
בְּהַפּוֹךְ ו' וּבֵין י' י' כְּמוֹ זֶה א צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ

אֱלֹיו, שְׁנֵאֵמַר בָּהּ (תהלים קיח) אֶבֶן מֵאִסוּ הַבּוֹנִים
הִיְתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה.

וּבְשֶׁהִיא עוֹלָה לְמַעְלָה, בְּרֹאשׁ כָּל הָרֹאשִׁים הִיא
עוֹלָה, וּבִגְלָלָה הַמְּלֹאכִים אוֹמְרִים (דף כד ע"ב)

אִי"ה מְקוּם כְּבוֹדוֹ. וּבְשֶׁעוֹלָה לָא' [לְמַעְלָה] כְּמוֹ זֶה
א, הִיא כֶּתֶר בְּרֹאשׁ שֶׁל א' עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ כֶּתֶר.
וּבְשִׁינְרֶדֶת נִקְרָה לְמִטָּה וּמִתְעַטָּרֶת, יוֹרֶדֶת בָּהּ כְּמוֹ
זֶה [א קמ"ז]. וּבְשֶׁעוֹלָה נִקְרָאת כֶּתֶר בְּסוּד הַטְּעָמִים,
וּבְשִׁינְרֶדֶת נִקְרָאת נִקְרָה. וּבְשִׁמְתִּיחַד עֲמָה הִיא
[נִקְרָאת אוֹת] ז', הִיא כְּלוּלָה מִמֶּנּוּ אוֹת בְּרִי"ת, שֶׁהוּא
שְׁבִיעֵי שֶׁל הַכֹּל.

וּבְנִדְאֵי שְׁאֶבֶן זוֹ הִיא בְּנִין כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְלִכְן
(דברים כה) אֶבֶן שְׁלֵמָה וְצֶדֶק יִהְיֶה לָּהּ. הִיא
מְדָה בֵּין כָּל סְפִירָה, וּסְפִירָה שֶׁל כָּל סְפִירָה, [נ"א]
וְכָל סְפִירָה] בָּהּ עוֹלָה לְעֵשֶׂר, הַשְּׁעוֹר שְׁלָה. וּבָהּ נַעֲשִׂית
אֲמָה עֵשֶׂר אֲמוֹת אַרְבֵּי בֵּין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה.
וּסוּד הַדְּבָר - עֵשֶׂר אֲמוֹת אַרְבֵּי הַקָּרֶשׁ, וּבֵין הַכֹּל

מֵאָה. י' הִיא בֵּין פָּרֶק וּפָרֶק עֶשֶׂר פְּעָמִים עוֹלָה
לְמִדָּה [בַּעַל] שֶׁל מֵאָה אִמָּה.

כָּל מִדָּה וּמִדָּה נִקְרָאת עוֹלָם, וַי"ו הֵם שְׁעוֹר
וּמִדָּה. ו' שָׁקֶל, י' מִדָּה שְׁלֵה. וְשְׁעוֹר הַמִּדָּה
חֲמִשׁ אַמּוֹת אַרְבֵּי וְחֲמִשׁ אַמּוֹת רַחֵב. וְהֵם בְּנִגְד
שְׁעוֹר שֶׁל כָּל רְקִיעַ שְׁמֵהֶלֶךְ חֲמִשׁ מֵאוֹת אָרְבוּ
וְחֲמִשׁ מֵאוֹת רַחְבוֹ, וְהֵם ה"ה. הַרִי לָךְ שְׁעוֹר קוֹמָה
בְּאוֹתֵיזוֹת יְהו"ה. שְׁאוֹת ו' הוּא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם.
חֲמִשָּׁה רְקִיעִים שְׁלוֹ ה' אֵלֶּה נִקְרָאוּ ה' שָׁמַיִם. ה'
חֲמִשָּׁה רְקִיעִים שְׁכֹלוֹלִים בַּשָּׁמַיִם, חֲמִשָּׁה עֲלִיוֹנִים
שָׁמַי הַשָּׁמַיִם. וְהֵם ה"ה חֲמִשׁ עִם חֲמִשׁ. ו' רְקִיעַ
שְׁשֵׁי לָהֶם. י' שְׁבִיעֵי לָהֶם. י' שְׁבַעַה בְּשַׁבְּעָה וְעוֹלָיִם
י"ד. וְכֵן הֵם הָאֲרָצוֹת שְׁבַעַה עַל גְּבֵי שְׁבַעַה כְּמוֹ
גְּלִדֵי בָּצָלִים, וְכֵלָם רְמוּזִים בְּשִׁתֵּי עֵינַיִם.

י' נִקְרָא עוֹלָם קָטָן, ו' עוֹלָם אֶרֶץ. וְכָל מִי
שָׁרוּצָה לְשֹׂאֵל שְׁאוֹלוֹת לְעוֹלָם אֶרֶץ, צָרִיךְ
לְהֶאֱרִיךְ בּוֹ. וְכָל מִי שֶׁשׁוֹאֵל בְּעוֹלָם קָצֵר, צָרִיךְ

לְקַצֵּר. וְעַל זֶה בְּאֵרוֹ, בְּמָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְקַצֵּר -
 אִין אָדָם רִשְׁאֵי לְהֶאֱרִיךְ.

לְקַצֵּר בְּתַפְלוּת - (במדבר יב) אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ.
 בְּנִקְדָה שֶׁל י' לְהֶאֱרִיךְ [מִצַּד שֶׁל אוֹת ו'] .
 וְלִהְתַּנְפֵּל - (דברים ט) [בְּאוֹת פ'. וְהַכֵּל פ"ו] וְאֶת־נִפְל לְפָנַי ה'
 בְּרֵאשִׁיטָה אֲרַבְעִים יוֹם וְאֲרַבְעִים לַיְלָה. הַכֵּל [אָמְרָה].
 מ"ם, י' נִקְדָה בְּאִמְצַע נִעְשִׂית מִי"ם מִצַּד הַחֶסֶד
 צְרִיךְ לְהֶאֱרִיךְ בְּתַפְלָה וּבִשְׁם הַקְדוּשָׁה, וְעוֹלָה יְהו"ה
 בְּרַבִּיעַ [וְצְרִיךְ] לְהֶאֱרִיךְ בְּתַנוּעָה זוֹ שֶׁהוּא סוֹד
 הַתְּקִיעָה. לְקַצֵּר מִצַּד הַשְּׂבָרִים. בִּינּוּנֵי - לֹא בְקַצֹּר
 וְלֹא בְּאֲרִיכוֹת, בְּתַרוּעָה שֶׁל הָעֲמוּד הָאִמְצָעִי
 שֶׁהִיא שְׁלִשְׁלֹת, שִׁשְׁנֵיהֶם שֶׁקֵּל הַקֹּדֶשׁ.

בְּנִגְדָה רַבִּיעַ שֶׁהוּא עוֹלָה חָלָם. שְׂבָרִים בְּנִגְדָה שְׂבָא.
 זֶה צְרִיךְ לְהַעֲלוֹת קוֹל, וְזֶה צְרִיךְ לְהוֹרִיד
 אוֹתוֹ. וְלִכֵּן אוֹתָם שְׂבָרִים בְּחִשְׁאֵי שְׂכִינָה תַּחַתוֹנָה,
 וְקוֹל לֹא יִשְׁמַע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל א א) וְקוֹלָהּ לֹא
 יִשְׁמַע. תַּרוּעָה זוֹ שְׁלִשְׁלֹת אַחוּז בְּשִׁנְיָהֶם. וַיֵּשׁ כְּמוֹ
 תְּרַקִּיעַ הַמֶּאֱרִיךְ בּוֹ תַּבָּה, וְהִיא נִקְוֶדָה חִירִיק כְּמוֹ

חלם. אין נקדה שאין כמותה בפעמים. סגול אל
 סגולתא. שבא אל זקף גדול. כלם תמצא להם
 נקדות אצל הפעמים למי שיודע סודות טמירים.
 פתח ואמר, זרקא מקף שופר הולך סגולתא. [פתיח
 נקדת זמן ה' מלך. נקדת סגול שמאל ה' מלך. באמצע ה' ומלוך למטה. רבי אחא
 אומר, ה' מלך זה עולם עליון, ה' מלך זה תפארת, ה' ומלוך זה ארון הקברית].

השלמה מההשמטות (סימן מא)

שנינו, עמוד אחד מן הארץ עד לרקיע וצדיק
 שמו על שם הצדיקים, וכשישראל
 צדיקים - מתגבר, ואם לאו - מתחלש, והוא סובל
 כל העולם, שפתוב (משלי י) וצדיק יסוד עולם, ואם
 חלש, לא יוכל להתקיים העולם: ע"כ.

השלמה מההשמטות (סימן ז)

הצדיק אבד - כל זמן שלא יבא השפע אבד,
 ועליו נאמר (ישעיה יט) ונחר יחרב ויבש.
 וביעת הברכה - (תהלים ה) כי אתה תברך צדיק,
 ברכות לראש צדיק: ע"כ.

השלמה מההשמטות (סימן ח)

לְמִדְנוּ, עֲמוּד אֶחָד מִן הָאָרֶץ עַד לָרְקִיעַ וְצַדִּיק
 שָׁמוּ עַל שֵׁם הַצַּדִּיקִים, וּבְשֵׁישׁ צַדִּיקִים -
 מִתְנַבֵּר, וְאִם לָאוּ - מִתְחַלֵּשׁ, וְהוּא סוּבַל כָּל
 הָעוֹלָם, שְׁפָתוֹב (משלי י) וְצַדִּיק יִסוֹד עוֹלָם. וְאִם
 חֲלָשׁ, לֹא יוּכַל לְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם: ע"כ.

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ (ר"ת תה"ו), הֲרִי
 פִּרְשׁוּתָּהּ, כָּל מְקוֹם שְׁפָתוֹב אֵלֶּה - פָּסַל אֶת
 הָרֵאשׁוֹנִים. וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת שָׁל תְּהוּ שְׁנַרְמִזוּ בַּפְּסוּק
 הַשְּׁנַיִ וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְּהוּ, וְאֵלֶּה הֵם שְׁנַתְּבִאֵר
 שְׁהַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא עוֹלָמוֹת וּמַחְרִיבֵן. וְלִכֵּן
 הָאָרֶץ הִיְתָה תּוֹהָה וּבּוֹהָה, אֵיךְ בּוֹרֵא הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ
 הוּא עוֹלָמוֹת לְהַחְרִיבֵם? יָפָה הִיָּה שְׁלֹא לְבִרֵא
 אוֹתָם! אֵלֶּה וְדֹאֵי כָּאֵן יֵשׁ סוֹד. מַה זֶה וּמַחְרִיבֵן?
 שְׁהַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא לֹא יִשְׁמִיד אֶת מַעֲשֵׂי יָדָיו,
 וְלֹא עוֹד, אֵלֶּה זֶה הַשָּׁמַיִם שְׁנֵאמַר בָּהֶם (ישעיה נא) כִּי
 שָׁמַיִם כִּפְעוּשָׁן נִמְלְחוּ וְגו'. אִם כֵּן, הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא
 עוֹשֶׂה וּמַכָּה!?

אֵלֶּא סוּד הַדְּבָר, כִּי הוּא שֶׁהַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא
 כָּרָא אֶת הָעוֹלָם וּכְרָא אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ
 שֶׁבְּאַרְוֶה בְּרֵאשִׁית, שֶׁנֶּאמַר כֹּה (משלי ה) ה' קָנְנִי
 רֵאשִׁית דְּרַכּוֹ. וּבְרֵאשִׁית הַזֶּה כָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת
 הָאָרֶץ, וְהוּא סִמְךָ אוֹתָם כֹּה, בְּגִלְלֵל שֶׁכְּרִית כְּתוּבָה
 בּוֹ בְּכִ'ר'א שִׁ'ת', וְנֶאמַר כֹּה (ירמיה לג) אִם לֹא כְּרִיתִי
 יוֹמָם וְלַיְלָה וְגו'. וְאֵלּוּ הֵם שֶׁנֶּאמַר כֹּהֵם (תהלים קמ"ו)
 הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם לַה' וְגו'. וְאָרֶץ תַּחֲתִיִּים הִיא כְּלוּלָה
 מִשִּׁבְעַ אַרְצוֹת, שֶׁעֲלֵיהֶם אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ (שם ק"ו)
 אֶת־הַלָּד לְפָנַי ה' בְּאַרְצוֹת תַּחֲתִיִּים.

וּכְרָא שָׁמַיִם וְאָרֶץ (דף כה ע"א) אַחַר כִּי עַל תַּהוֹ, וְאִין
 שֵׁם יְסוּד שֶׁהוּא כְּרִי"ת שֶׁסּוּמְךָ אוֹתָם, לְכַן
 רָצָה הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא לְתַת תּוֹרָה לְאַמּוֹת הָעוֹלָם
 עוֹבְדֵי עֲבוֹ"ם, שֶׁהוּא כְּרִית מִיְלָה מִמָּשׁ, וְלֹא רָצוּ
 לְקַבְּלָהּ, וְנִשְׁאַרָה הָאָרֶץ חֲרָבָה וַיִּבְשָׁה.

וְזַהוּ יְקוּוֹ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אַחַד
 וְתִרְאֶה תִּיבְשָׁה. יְקוּוֹ הַמַּיִם - זֶה הַתּוֹרָה. אֶל
 מְקוֹם אַחַד - אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁמָוְתֵיהֶם

תְּלוּיֹת מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנֵאמַר בּוּ בְרוּךְ כְּבוֹד ה' -
 מְמָקוֹמוֹ. כְּבוֹד ה' - שְׂכִינָה תְּחִתּוֹנָה. מְמָקוֹמוֹ -
 שְׂכִינָה עֲלִיוֹנָה. וְכִיּוֹן שְׂאוֹתָם נִשְׁמוֹתֵיהֶם מִשָּׁם,
 שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם פּוֹדָאֵי יְהוּ"ה, וְנֵאמַר בְּהֶם (דברים לב)
 כִּי תִלַּק ה' עִמּוֹ. וְזֵהוּ יָקוּוּ הַפִּיִם אֶל מְקוֹם אַחֲרָה.
 וְתִתּוֹרָה הִיא יִשׁוּב הָעוֹלָם. וְאַמּוֹת הָעוֹלָם, שֶׁהֵם
 עוֹבְרֵי עֲבוֹ"ם, שְׁלֹא קִבְּלוּ אוֹתָהּ, נִשְׁאַרוּ
 חֲרָבִים וַיִּבְשִׁים, וְזֵהוּ שֶׁתְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא
 עוֹלָמוֹת וּמַחְרִיבֵן, אֵלֶּה שְׁלֹא שׁוֹמְרִים מְצוֹת
 הַתּוֹרָה. לֹא שֶׁיִּשְׁמִיד הוּא מַעֲשִׂיו כְּמוֹ שֶׁחֹשְׁבִים
 בְּנֵי אָדָם. וְלָמָּה יִשְׁמִיד אוֹתָם אֵת בְּנֵיו, שְׁנֵאמַר
 בְּהֶם בְּהַבְּרָאָם, בְּה' בְּרָאָם? וְאַלֶּה אוֹתָם
 שְׁמֵת־גִּיּוֹרִים מֵאַמּוֹת הָעוֹלָם, בְּגִלְגָּלָם נִפְלָה ה' קִטְנָה
 שֶׁל אַבְרָהָם בְּאֵלֶּף הַחֲמִישִׁי שֶׁהוּא ה', שֶׁהוּא חָרַב
 וַיִּבֶשׁ. חָרַב כְּבוֹת רֵאשׁוֹן, וַיִּבֶשׁ כְּבוֹת שֵׁנִי.

וּמֵאֵשָׁה, מִשׁוּם שֶׁרָצָה לְהַכְנִים גִּרִים תַּחַת כְּבוֹת
 הַשְּׂכִינָה, וְחָשַׁב שֶׁהָיוּ מֵאֵלֶּה שֶׁנִּבְרְאוּ
 בְּה' וְנָתַן בְּהֶם אוֹת ה' שֶׁל אַבְרָהָם, גִּרְמוֹ לוֹ

יְרִידָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לב) לָךְ יֵרַד כִּי שָׁחַת עִמָּךְ.
 מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא קָבְלוּ אֶת הָאוֹת ה' בְּיִרְאָה שֶׁל יו"ד
 וּבִאֲהָבָה שֶׁל ה', הוּא יֵרַד מִדְּרָגָתוֹ שֶׁהוּא ו'.

וְאוֹת ו' יֵרְדָה עִמוֹ כִּדִּי שֶׁלֹּא יֵאָבֵד בֵּינֵיהֶם,
 שְׁעֵתִיד הוּא כְּסוּד הַגְּלָגוּל לְהִתְעָרֵב
 בֵּינֵיהֶם בְּגִלוֹת בֵּין עָרֵב רַב, שֶׁהֵם נִשְׁמָוִתֵיהֶם מִצַּד
 אֱלֹהֵי שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (ישעיה נא) כִּי שָׁמַיִם כָּעֵשֶׂן נִמְלָחוּ
 וְגו'. וְאֱלֹהֵי אוֹתָם שֶׁלֹּא בִקֵּשׁ נַח רַחֲמִים עֲלֵיהֶם,
 וְנֶאֱמַר בָּהֶם וַיִּמָּחוּ מִן הָאָרֶץ, בְּגִלְלֵי שֶׁהָיוּ מֵאֱלֹהֵי
 שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (דברים כה) תִּמְחָה אֶת זִכְרֵ עַמְלֶק. וּמִשָּׁה
 לֹא נִשְׁמַר מֵהֶם, וְהַפִּיל ה' בֵּינֵיהֶם, וְלָכֵן הוּא לֹא
 יִכְנַס לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁתָּשׁוּב ה' לְמִקְוָמָה. וְלָכֵן
 יֵרַד הוּא מִדְּרָגָתוֹ, וַיֵּרַד בּוֹ ו'. וְלָכֵן ה' נִפְלָה, ו'
 יָקִים אוֹתָהּ, ו' שֶׁל מִשָּׁה.

וּמִשּׁוֹם שֶׁה"א קִטְנָה, ה' שֶׁל אֲבָרָהֶם, שֶׁהִיא שֶׁל
 הַבְּרָאָה, נִקְטָן הוּא בְּגִלְלָהּ, וְנֶאֱמַר בּוֹ
 מוֹלִיךְ לְיָמִין מִשָּׁה וְגו'. וְהוֹצִיא אוֹתָהּ
 מִשָּׁם בְּכַח שֶׁל ו' וְהִבִּיא אוֹתָהּ עִמוֹ. מִיַּד שְׂרָתָהּ

עָלְיוּ י"ה וְנִשְׁלַמָּה הַשְּׁבוּעָה, [שְׁנַאֲמַר] (שמות י"ז) כִּי יָד
עַל כֶּסֶם יְהִי מִלְחָמָה לְה' וְגו'. מַה זֶה מִדּוּר דָּר? זֶה
מַעֲשֵׂה, שְׁנַאֲמַר בּוֹ (קהלת א) דוּר הַלֵּךְ וְדוּר בָּא. וְהָרִי
פְּרִשׁוּתָּה שְׁאִין דוּר פְּחֹת מַשְׁשִׁים רַבּוֹא, וְזֶה מַעֲשֵׂה,
שְׁנַאֲמַר בּוֹ שְׁאֲשָׁה אַחַת יִלְדָּה שְׁשִׁים רַבּוֹא בְּכֶרֶם
אַחַת.

וְחַמְשָׁה מִיָּנִים הֵם בְּעֶרְב רַב, וְהֵם: ג'פִּילִים
ג'בוּרִים ע'נְקִים ר'פָּאִים ע'מְלָקִים.
וּבְגִלְלָם נִפְלָה ה' קַטְנָה מִמְּקוֹמָהּ. בְּלָעָם וּבְלָק הָיוּ
מִצַּד שָׁל עֲמֶלְק. תִּקַּח ע"ם מִן בְּלָעָם, ל"ק מִן בְּלָק,
יִשְׂאֵר בְּבָל, (בראשית י"א) כִּי שָׁם בָּלַל ה' שְׁפֵת כָּל
הָאָרֶץ. וְאַלֶּה אֹתָם שְׁנַשְׂאָרוּ מֵאֹתָם שְׁנַאֲמַר בָּהֶם
(שם ז) וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְּקוּם. וּמֵאַלֶּה שְׁנַשְׂאָרוּ מֵהֶם
בְּגִלּוֹת רְבִיעִית, הֵם רָאשִׁים בְּקִיּוֹם רַב, וְהֵם
מֵעַמִּידִים עַל יִשְׂרָאֵל כְּלֵי חָמָס, וְעֲלִיהֶם נֶאֱמַר (שם
ו) כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ חָמָס מִפְּנֵיהֶם. אֵלֶּה אֹתָם
עֲמֶלְקִים.

הַנְּפִילִים, עֲלֵיהֶם נֹאמַר (שם) וַיֵּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים
 אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבוֹת הָיָה. וַאֲלֵה
 הֵם מִן שְׁנֵי מֵהַנְּפִילִים הָאֵלֶּה מְלַמְעָלָה. שְׂכַשְׂרָצָה
 הַקְּדוּשׁ פָּרוּף הוּא לַעֲשׂוֹת אָדָם, שֶׁאֵמַר נַעֲשֶׂה אָדָם
 בְּצַלְמֵנוּ וְגו', רָצָה לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ רֵאשׁ לְכָל
 הָעֲלִיּוֹנִים לְהִיּוֹת מְמַנָּה עַל כָּלָם וְשִׁיחִיו מִתְמַנִּים
 עַל יָדוֹ, כְּמוֹ שְׁיֹסֵף שֶׁנֹּאמַר בּוֹ (שם מא) וַיִּפְקֹד
 פְּקָדִים עַל הָאָרֶץ, הֵם רָצוּ לְקַטְרְגוֹ וַאֲמָרוּ (תהלים ה)
 מָה אֲנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וְגו', שֶׁעֲתִיד לַחֲטֹא לְפָנֶיךָ.
 אָמַר לָהֶם הַקְּדוּשׁ פָּרוּף הוּא: אִם אַתֶּם הֵייתֶם
 לְמַטָּה כְּמוֹתוֹ, הֵייתֶם חוֹטְאִים יוֹתֵר מִמֶּנּוּ. מִיָּד -
 וַיֵּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגו', חָשְׁקוּ
 בָהֶם, וְהַקְּדוּשׁ פָּרוּף הוּא הַפִּילָם לְמַטָּה
 בְּשִׁלְשָׁלָאוֹת.

וְהֵם (דף כה ע"ב) עֲזוּ"א וְעֲזוּ"ל, שְׁמֵהֶם הַנְּשָׁמוֹת שָׁל
 הָעֶרֶב רַב, שֶׁהֵם הַנְּפִילִים, שֶׁהִפִּילוּ עֲצָמָם
 לְזָנוֹת אַחַר נָשִׁים שֶׁהֵן טֹבוֹת, וְלָכֵן הִפִּילָם הַקְּדוּשׁ
 פָּרוּף הוּא מֵהָעוֹלָם הַבֶּא שְׁלֵא יִהְיֶה לָהֶם חֵלֶק שָׁם,

וְנָתַן לָהֶם שְׂכָרָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ז)
וּמִשְׁלָם לְשִׁנְאָיו אֵל פָּנָיו לְהֶאֱכִידוֹ וְגו'.

הַגְּבוּרִים - מִיִּן שְׁלִישֵׁי, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (בראשית ז)
הָמָּה הַגְּבוּרִים וְגו' אֲנֹשֵׁי הַשָּׁמַיִם, וְהֵם
מֵצַד אֵלֶּה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (שם יא) הָבָה נִבְנֶה לָנוּ עִיר
וְגו' וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. וּבִזְמַנֵּי פִתִּי כְּנִסְיוֹת וּמִדְרָשׁוֹת,
וְשָׂמִים בָּהֶם סֵפֶר הַתּוֹרָה וְעֵטְרָה עַל רֵאשׁוֹ, וְלֹא
לְשֵׁם ה', אֲלֵא לַעֲשׂוֹת לָהֶם שֵׁם. זֶהוּ שְׂכָתוֹנ
וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. וְצַד אַחַר מִתְּגַבְּרִים עַל יִשְׂרָאֵל
שֶׁהֵם כְּעַפְרֵי הָאָרֶץ, וְגוֹזְלִים אוֹתָם וּמִתְּפַטְּלֵת
הַעֲבוּדָה, וְעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שם ז) וְהַמִּים נִבְּרוּ מֵאֵד
מֵאֵד עַל הָאָרֶץ.

הַרְפָּאִים - מִיִּן רְבִיעֵי, אִם יֵרְאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל
בְּדַחֲקוֹ, מִתְּרַפִּים מֵהֶם, וַיֵּשׁ לָהֶם רֵשׁוֹת
לְהַצִּילָם וְלֹא רוּצִים. וּמִתְּרַפִּים מִהַתּוֹרָה וּמֵאֵלֶּה
שֶׁמְשַׁתְּדָלִים בָּהּ לַעֲשׂוֹת טוֹב עִם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
וּמְזוֹלוֹת. עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (ישעיה כו) רְפָאִים כֹּל יִקְמוּ.

בְּזִמְנֵי שֶׁתָּבֵא בְּקִיּוֹה לְיִשְׂרָאֵל, נֹאמֵר בָּהֶם (שם)
וּתְאֵבֵד כָּל זְכָר לָמוֹ.

הַעֲנֻקִים - מִיַּן חַמְיָשִׁי, שֶׁהֵם מְזֻלְזָלִים לְאוֹתָם
שֶׁנֹּאמֵר בָּהֶם (משלי א) וְעֲנֻקִים לְגִרְזָרְתִּיהָ,
וְעֲלִיָּהֶם נֹאמֵר (דברים ב) רַפְּאִים יִחַשְׁבוּ אִף הֵם
בְּעֲנֻקִים. שְׁקוּלִים זֶה לָזֶה. אֵלֶּה אוֹתָם שֶׁמְחֻזְרִים
אֶת הָעוֹלָם לְתַהוֹ וְכַהֲנֹ. וְסוּד תְּדַבֵּר, [שְׂבַנְלָלָם] נִחְרַב
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהָאָרֶץ הִיָּתָה תַהוֹ וְכַהֲנֹ, שֶׁהִיא עֶקֶר
וַיֵּשׁוּב הָעוֹלָם. מִיָּד בְּשִׁיבָא הָאוֹר, שֶׁהוּא הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, יִמְחוּ מִן הָעוֹלָם וַיֵּאבְדוּ. אֲבָל הַנֶּאֱלָה
אֵינָה תְלוּיָה אֶלָּא בְּעַמְלֵק עַד שִׁימְחָה, שֶׁבוּ
הַשְּׂבוּעָה, וְחָרִי פִרְשׁוּהָ.

דָּבָר אַחַר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְגו', אֵלֶּה אוֹתָם
שֶׁנֹּאמֵר בָּהֶם (שמות לב) אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל.
בַּיּוֹם שִׁימְחוּ אֵלֶּה, כְּאֵלוֹ אוֹתוֹ יוֹם עָשָׂה הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא שָׁמַיִם וָאָרֶץ. זֶהוּ שְׂכַתוֹב (בראשית ב) בַּיּוֹם
עָשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אָרֶץ וְשָׁמַיִם. כְּאוֹתוֹ זְמַן יִהְיֶה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם שְׂכִינָתוֹ וַיִּתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם,

וְהוּ שְׁכַתוֹב (ישעיה סו) כִּי כֹאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים
וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה וְגו'. וְהוּ בְיוֹם עֲשׂוֹת.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, וַיִּצְמַח ה' אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ
נֶחֱמַד וְגו'. אֲבָל בְּהִתְחַלָּתָהּ, עַד שְׂיִמְחוּ
אֱלֹהֵי, לֹא יוֹרֵד גֶּשֶׁם שֶׁל הַתּוֹרָה, וַיִּשְׁרָאֵל שְׂדוּמִים
לְעֵשְׂבִים וְלֵאֵילָנוֹת לֹא יִצְמָחוּ, וְסוּד הַדָּבָר - וְכֹל
שִׁיחַ הַשְּׁדָה טָרָם יִהְיֶה בְּאָרֶץ וְכֹל עֵשֶׂב הַשְּׁדָה וְגו'.
בְּגִלְלֵ שְׂאֲדָם אֵינִן לְעַבְדֵ אֶת הָאֲדָמָה, שְׁהֵם יִשְׂרָאֵל
בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לְעַבְדֵ אֶת הָאֲדָמָה בְּקָרְבָנוֹת.

דָּבָר אַחֵר, וְכֹל שִׁיחַ הַשְּׁדָה - זֶה מְשִׁיחַ רֵאשׁוֹן
- טָרָם יִהְיֶה בְּאָרֶץ. וְכֹל עֵשֶׂב הַשְּׁדָה טָרָם
יִצְמָח - זֶה מְשִׁיחַ שְׁנִי. וְלָמָּה? מִשּׁוֹם שְׂאִין שָׁם
מִשָּׁה לְעַבְדֵ אֶת הַשְּׂכִינָה, שְׁעֲלִיו נֹאמֵר וְאָדָם
אֵינִן לְעַבְדֵ אֶת הָאֲדָמָה. וְסוּד הַדָּבָר - (בראשית מט)
לֹא יִסוּר שֶׁכֶט מִיְהוּדָה - זֶה מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד.
וּמַחֲקֵק מִבֵּין רִגְלָיו, זֶה מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף. עַד כִּי
יָבֹא שִׁיל"ה - זֶה מִשָּׁה. חֲשָׁבוֹן זֶה כְּזֶה. וְלוֹ
יִקְרָת עַמִּים - אוֹתִיּוֹת וְלוֹ"י קְה"ת.

דְּבַר אַחַר, וְכָל שֵׁיחַ הַשְּׂדֵה - אֵלּוּ הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם
 מֵצֵד שֶׁל צְדִיק ח"י הָעוֹלָמִים. שֵׁיחַ - ש' ח"י.
 ש שְׁלֹשֶׁת עֲנָפֵי הָאֵילָן, וְהֵם שְׁלֹשָׁה אַבֹּת וּמִן ח"י
 עוֹלָמִים. לְשׁוֹן אַחַר וְכָל עֹשֵׁב הַשְּׂדֵה - ע"ב ש"ן.
 שְׁלֹשָׁה עָלִים שֶׁהֵם ש יאהדונה"י, וְהֵם ע"ב עֲנָפִים
 שְׁתֵּלוּיִים בָּהֶם בְּחֻשְׁבוֹן ע"ב. כָּלָם לֹא נֶאֱחָזִים
 בְּמָקוֹם שֶׁהֵיא שְׂכִינָה עַד שְׂכִינָא אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא
 אָדָם, שְׁהוּ יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. וְזֵהוּ וְאָדָם אֵין
 לְעַבַד אֶת הָאֲדָמָה.

וְלִכֵּן נֶאֱמַר בּוֹ וְכָל עֹשֵׁב הַשְּׂדֵה טָרָם יִצְמַח, עַד
 שְׂיִצְמַח צְדִיק"ק. וּמִמֶּנּוּ (תהלים פה) אָמַת מֵאָרֶץ
 תִּצְמַח, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (דניאל ח) וְתִשְׁלַךְ אָמַת אֶרְצָה.
 וְתִלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁהֵם דְּשָׂאִים, לֹא צוֹמְחִים
 בְּגִלּוֹת עַד שֶׁאָמַת מֵאָרֶץ תִּצְמַח, וְזֵה מִשָּׁה שֶׁנֶּאֱמַר
 בּוֹ (מלאכי ב) תִּזְרַח אָמַת הִיִּתָּה בְּפִיהוּ, שְׁלֹא יִהְיֶה
 מִי שְׂדוֹרֵשׁ אֶת הַשְּׂכִינָה כְּמוֹתוֹ, וּבְגִלָּל זֶה וְאָדָם
 אֵין לְעַבַד. וּמִיָּד שֶׁהוּא יָבֵא, מִיָּד - וְא"ד יַעֲלֶה מִן
 הָאָרֶץ. א"ד מִן אֲדָנִי עוֹלָה לוֹ ו' וְנַעֲשֶׂה בָּהּ
 אָדוֹן כָּל הָאָרֶץ. מִיָּד - וְהִשְׁקָה אֶת פְּנֵי כָּל

הָאֲדָמָה, מִמֶּנּוּ מִשְׁקִים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה בְּשַׁבְעִים
 פָּנִים שָׁל הַתּוֹרָה. דָּבָר אַחֵר וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ,
 תִּרְגּוּמוֹ עֲנֵן יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ. אוֹתָהּ שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ
 (שמות מ) כִּי עֲנַן ה' עַל הַמִּשְׁכָּן וְגו', וְכוּ מִשְׁקִים
 תִּלְמִידֵי חֲכָמִים בְּאָרֶץ בְּאוֹתוֹ זְמַן.

וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם - אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל. בְּאוֹתוֹ
 זְמַן הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא צִיר אוֹתָם בְּצִיּוּרִים
 שָׁל הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא. וַיִּיצֶר, בְּאוֹתוֹ זְמַן
 הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא הַכְּנִיסָם בְּשִׁמּוֹ בְּצִיּוּר שָׁל שְׁנֵי
 יוֹדֵי"ן י' י', ו' פִּינִיָּהֶם, שֶׁהֵם עוֹלָיִם לְחֻשְׁבוֹן יְהו"ה.
 וַיְהִי מְצִיּוּרִים בְּפָנָיו בְּפָנִים שֶׁלָּהֶם בְּשְׁנֵי יוֹדֵי"ן
 בַּחֲטָם שֶׁלָּהֶם בְּאוֹת ו'. וְלִכֵּן אָמַר חֲכָתוּב (במדבר כג)
 כִּי מֵרֵאשׁ צוּרִים אֶרְאֶנּוּ. אֵלֶּה אוֹתָם צִיּוּרִים שָׁל
 הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, וַיְהִי מְצִיּוּרִים בְּפָנִיָּהֶם בְּשְׁנֵי לוֹחֹת
 נְכַבְּדִים, שֶׁהֵם י' י', שְׁו' הוּא חֲרוֹת עֲלֵיהֶם. וְעוֹד
 צִיר אוֹתָם לְכָל דּוֹר בְּבַת זוּגוֹ הָעֲלִיּוֹנָה, זוּ י"ה, וו'
 הֵם הַיְחוד שָׁל שְׁנֵיָּהֶם. וְצִיר אוֹתָם בְּאוֹתָם שָׁל
 צִיּוּר שֶׁלְמַעֲלָה, שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל עֲמוּד הָאֶמְצָעִי,
 כּוֹלֵל שְׁכִינָה עֲלִיּוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה, שֶׁהֵם קְרִיאת שְׁמַע

עֲרֵבִית וְקָרִיאת שְׁמַע שְׁחֵרִית, וְעֲלֵיהֶם נֹאמַר עֲצֵם
מֵעֲצָמֵי וּבָשָׂר מִבָּשָׂרֵי.

וּמִיָּד בָּאוּתוֹ זְמַן נִטַּע אֶת יִשְׂרָאֵל בְּגֵן הָעֵדֶן
הַקְּדוּשָׁה. וְהוּא שְׂפָתוֹב וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים,
אָבִ"א וְאִמָּ"א. גִּ"ן - זוֹ הַשְּׂכִינָה הַתְּחִתוֹנָה. עֵדֶן -
זוֹ הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה. אֶת הָאָדָם - זֶה הָעֵמוּד הָאֲמֻצְעִי.
הִיא תִהְיֶה נִטַּע שְׁלוֹ בַת זִוְגוֹ, וְלֹא תִזְוֶה מִמֶּנּוּ
לְעוֹלָם, וְתִהְיֶה הָעֵדֶן שְׁלוֹ. וַיִּשְׂרָאֵל נִטַּע אוֹתָם
הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא בָּאוּתוֹ זְמַן נִטַּע קְדוּשָׁה בְּעוֹלָם,
כְּמוֹ שֶׁנֹּאמַר (ישעיה ס) יִצְרָא מִטְּעֵי מַעֲשֵׂה יְדֵי
לְהַתְּפִיאַר.

וַיִּצְמַח יְהו"ה אֱלֹהִים - אָבִא וְאִמָּא. כָּל עֵץ נְחֻמָּד
- זֶה צְדִיק. וְטוֹב לְמֵאֲכָל - זֶה הָעֵמוּד
הָאֲמֻצְעִי, שְׁבוֹ הוּא מְזִמִּין מְזִוֵּן לְכָל, שֶׁחֶבֶל בּוֹ.
וְלֹא מִתְּפָרְגִים הַצְּדִיק אֵלָּא מִמֶּנּוּ וְשְׂכִינָה מִמֶּנּוּ,
וְלֹא צְרִיכִים אֶת הַתְּחִתוֹנִים [שְׁלָהֶם], אֵלָּא כֻּלָּם
נְזוּנִים לְמַטָּה עַל יָדוֹ. שְׂפָתוֹת לֹא הָיָה לְשְׂכִינָה

וְלַחֲיֵי הָעוֹלָמִים מְזוֹן אֵלֶּא בַּחֲיֵי בְרָכוֹת שֶׁל
הַתְּפִלָּה. אֲכַל בְּאוֹתוֹ זְמַן הוּא יִהְיֶה מְזוֹן לְכָל.

וְעַיֵן הַחַיִּים, שֶׁהוּא עַיֵן הַחַיִּים, יִהְיֶה נְטוּעַ בְּתוֹךְ
הַגֶּן, שֶׁנֶּאמַר בּוֹ (בראשית ג) וְלָקַח גַּם מִעַיֵן
הַחַיִּים וְאָכַל וַחֲיֵי לְעָלֵם. וְעַל הַשְּׂכִינָה לֹא שׁוֹלֵט
הָעַיֵן שֶׁל צַד הָאֲחֵר, שֶׁהֵם עָרַב רַב שֶׁהֵם עַיֵן הַדַּעַת
טוֹב וְרָע, וְלֹא תִקְבַּל בָּהּ עוֹד טָמֵא. זֶהוּ שְׂכַתוֹב
(דברים לב) ה' בְּרָד יִנְחֲנוּ וְאִין עִמּוֹ אֵל נִכְר. וְלִכֵּן לֹא
מְקַבְּלִים גְּרִים לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ, וְתִהְיֶה הַשְּׂכִינָה כְּמוֹ
גֶפֶן שֶׁלֹּא מְקַבֶּלֶת נְטֵעַ מִמִּין אֲחֵר.

וַיִּשְׂרָאֵל יִהְיֶה כָּל עַיֵן נִחְמַד לְמַרְאֵהוּ, וַיִּחְזַר עֲלֵיהֶם
יָפִי, שֶׁנֶּאמַר בּוֹ (איכה ב) הַשְּׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם
אֶרֶץ תְּפֹאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַיֵן הַדַּעַת טוֹב וְרָע נִדְחִים
מֵהֶם, וְלֹא מִתְדַבְּקִים וְלֹא מִתְעַרְבִים בָּהֶם, שֶׁהֲרֵי
נֶאמַר בְּיִשְׂרָאֵל וּמִעַיֵן הַדַּעַת טוֹב וְרָע לֹא תֹאכַל
מִמֶּנּוּ, שֶׁהֵם עָרַב רַב. וְגִלְהָ לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שֶׁכִּיּוֹם אֲכָלוּ מִמֶּנּוּ, בְּרָמוּ שֶׁאֲבָדוּ שְׁתֵּי אֲבֵדוֹת,
שֶׁהֵם בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית שְׁנִי. זֶהוּ כִּי כִּיּוֹם אֲכָלְךָ

מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת, פְּעָמִים. וְהֵם שָׁנְרָמוּ שְׁצַדִּיק
 יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ בְּבֵית רֵאשׁוֹן, שֶׁהִיא שְׂכִינָה עֲלִיּוֹנָה,
 וּבְבֵית שְׁנִי, שֶׁהִיא שְׂכִינָה תַּחְתּוֹנָה. וְזֶה (ישעיה יט)
 וְנָהָר יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ. וְנָהָר זֶה יַחֲרַב בְּה' תַּחְתּוֹנָה,
 בְּגִלְל שְׂתַסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ שְׁפַע הִי' לְאִין סוּף.

וּמִיָּד פְּשִׁיזָּאוּ יִשְׂרָאֵל מִהַגְלוֹת, הָעָם הַקְּדוֹשׁ
 לַחֹד, מִיָּד נָהָר שֶׁהָיָה חָרַב וַיִּבֶשׁ נֹאמַר כּו
 וְנָהָר יֵצֵא מֵעֶדֶן, זֶה ו', לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. וְנָהָר -
 זֶה הָעֶמּוּד הָאֲמֻצְעִי. יֵצֵא מֵעֶדֶן - זו אֲמַא הָעֲלִיּוֹנָה.
 לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן - זו שְׂכִינָה תַּחְתּוֹנָה. שְׂפִאוֹתוֹ
 זִמֶּן נֹאמַר בְּמִשְׁחָה וּבִישְׂרָאֵל (שם נח) אָז תִּתְעַנֵּג עַל
 ה'. בְּעֵנֵג, שֶׁהוּא ע' עֶדֶן, נ' נָהָר, ג' גֶּן. וַיִּתְקַיֵּם
 הַכֶּתוּב (שמות טו) אָז יִשִּׁיר מִשְׁחָה וְגו'. (דף כו ע"ב) שֶׁר לֹא
 נֹאמַר, אֲלֹא יִשִּׁיר. וַיִּתְהַפֵּךְ לְעַרְב רַב עֵנֵג לְגֵג"ע,
 וְלֵאמֹת הָעוֹלָם עוֹבְדֵי עֲבוֹתָם, כְּמוֹ שְׁפָרְעָה
 וְהַמְצָרִים שְׁפָרַח בָּהֶם שְׁחִין אֲבַעְבוּעוֹת, אֲבָל
 לְיִשְׂרָאֵל יִהְיֶה עֵנֵג.

וְזָהוּ וְנָהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. וּמִשָּׁם
 יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים, שָׁהֵם חָס"ד
 זְרוּעַ יָמִין. וּבְאוֹתוֹ זְמַן הָרוּצָה לְהַחֲכִים יְדָרִים,
 וּמַחֲנֵה מִיכָא"ל מְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְעִמּוֹ מִטָּה יְהוּדָה
 וּשְׁנֵי שְׁבָטִים. גְּבוּרָה זְרוּעַ שְׂמָאל. וּבְאוֹתוֹ זְמַן
 הָרוּצָה לְהַעֲשִׂיר יֶצְפִּין, וּמַחֲנֵה גְבוּרִיא"ל מְקַבֵּל
 מִמֶּנּוּ, וְעִמּוֹ מִטָּה דָן וּשְׁנֵי שְׁבָטִים. נֶצַח שׁוֹק יָמִין,
 וּמִמֶּנּוּ מְקַבֵּל מַחֲנֵה שֶׁל גְּבוּרִיא"ל, וְעִמּוֹ מִטָּה רְאוּבֵן
 וּשְׁנֵי שְׁבָטִים עִמּוֹ. הו"ד שׁוֹק שְׂמָאל, שְׁעָלֶיהָ נֹאמֵר
 לְיַעֲקֹב (בראשית לב) וְהוּא צִלַּע עַל יָרְכוּ, וּמִמֶּנּוּ מְקַבֵּל
 מַחֲנֵה רְפָא"ל, שֶׁהוּא מְמַנֶּה עַל רְפוּאֵת הַגְּלוּת,
 וְעִמּוֹ מִטָּה אֶפְרַיִם וּשְׁנֵי שְׁבָטִים.

דָּבָר אַחֵר וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רְאשִׁים -
 אֵלֶּה אוֹתָם אַרְבָּעָה שְׁנֵינְסוֹ לְפָרְדִּים. אַחַד
 נְכִינִם בְּפִישׁוֹ"ן, שֶׁהוּא פִי שׁוֹנֶה הַלְכוּת. הַשְּׁנֵי נְכִינִם
 בְּגִיחוֹ"ן, וְשָׁם הוּא קְבוּרָה, אוֹתוֹ שְׁנֵינְסוֹ בּוֹ (ויקרא יא)
 כָּל הוֹלֵךְ עַל גְּחוּז. גְּבוּרִיא"ל - גְּבוּרָה אֵל, עָלָיו נֹאמֵר
 לְגִבּוֹר אֲשֶׁר דָּרְכוּ גִסְתָּרָה וַיִּסְדֵּךְ אֱלוֹהֵי בְעָדוֹ.
 וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁהִתְגַּלָּה

שָׁם, וְזָהוּ רָמוֹז, וְדַי לְחֻכֵּימָא בְרַמְיִזָּא. שְׁלִישֵׁי נְכַנְסִים
 בְּחֻדְקָ"ל - חֵד קָל, וְזוֹ לְשׁוֹן מְחֻדָּדַת קָלָה לְדָרְשָׁה.
 רַבִּיעֵי נְכַנְסִים בְּפַרְ"ת, שְׁהוּא חֲמַת, שְׁבוּ פְרִיָּה
 וְרַבִּיָּה. בֵּן זֹמָא וּבֵן עֲזָאֵי שְׁנַכְנְסוּ לְקָלְפוֹת שְׁל
 חֲתוּרָה, הָיוּ לֹקִים בָּהֶם. רַבִּי עֲקִיבָא שְׁנַכְנַס בַּמַּח, **נֵאמַר**
כּוּ שְׁנַכְנַס בְּשָׁלוֹם וַיֵּצֵא בְשָׁלוֹם.

[אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָבָא, יוֹם אֶחָד הָיִיתִי בְּבֵית
 הַמְּדָרְשׁ, וְשָׂאֵלוּ הַחֲבֵרִים, מַהוּ שְׁאָמַר רַבִּי
 עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו, בְּשִׁתְּנִיעוּ לְאַבְנֵי שֵׁישׁ מָהוּר אֵל
 תֵּאמְרוּ מִיָּם מִיָּם שְׁמָא תִּסְתַּכְּנוּ בְּעֲצָמְכֶם, שְׁכַתוּב
 (תהלים קא) דְּלִבְר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנִגְדַּ עֵינַי? בֵּין כְּדָ
 חֵנָּה זְכוּן תְּזַכְּנִים. יָרַד וְאָמַר לָהֶם, רַבְּנָנִי, בַּמַּח אַתֶּם
 מְשִׁתְּדָלִים? אָמְרוּ לוֹ, וְדָאֵי בְּזָה שְׁאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא
 לְתַלְמִידָיו בְּשִׁתְּנִיעוּ לְאַבְנֵי שֵׁישׁ וְכוּ'. אָמַר לָהֶם,
 וְדָאֵי סוּד עֲלִיּוֹן יֵשׁ כָּאֵן, וְחָרִי פִּרְשׁוּהָ בִּישִׁיבָה
 הָעֲלִיּוֹנָה, וְכַדִּי שְׁלֹא תִּטְעוּ יַרְדְּתֵי לָכֶם, וְכַדִּי
 לְגַלּוֹת סוּד זָה בִּינֵיכֶם, שְׁהוּא סוּד עֲלִיּוֹן מְמִיר
 מִבְּנֵי חֲדוּר].

[בְּיַד אֲבִי אֲבִי שֵׁשׁ מָהוּר הֵם שְׁמֵהֶם יוֹצְאִים מִים
 זְכִים, וְהֵם רְמוּזִים בְּאֹת א' בְּרֵאשׁ וּבְסוֹף.
 ו' שֶׁהוּא נְטוּי בִּינִיחָם הוּא עֵץ הַחַיִּים. מִי שֶׁאוֹכֵל
 מִמֶּנּוּ - וְחֵי לְעוֹלָם. וְשְׁנֵי הַיּוֹדִי"ם הָאֵלֶּה רְמוּזִים
 בְּוִיצְרָה, וְהֵם שְׁתֵּי יְצִירוֹת, יְצִירָה שֶׁל הָעֲלִיּוֹנִים
 וְיְצִירָה שֶׁל הַתַּחְתּוֹנִים. וְהֵם חֲכָמָה בְּרֵאשׁ וְחֲכָמָה
 בְּסוֹף. תַּעֲלוּמוֹת חֲכָמָה. וְדַאי הֵם תַּעֲלוּמוֹת
 מִחֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה שְׁתַּחַת כְּתָר עֲלִיּוֹן].

[וְהֵם כְּנֶגֶד שְׁתֵּי עֵינַיִם שְׁכָהֶם שְׁתֵּי דְמָעוֹת יוֹרְדוֹת
 לַיָּם הַגָּדוֹל. וְלָמָּה יָרְדוּ? בְּגִלְל שְׁתַּחְתּוּרָה
 מִשְׁנֵי הַלּוֹחֹת הֶלְלוּ הָיָה מִשָּׁה מוֹרִיד לְיִשְׂרָאֵל,
 וְלֹא זָכוּ בָהֶם, וְנִשְׁבְּרוּ וְנִפְּלוּ, וְזֶה גָּרַם אֲבִרֹן בֵּית
 רֵאשׁוֹן וְשְׁנֵי. וְלָמָּה נִפְּלוּ? בְּגִלְל שְׁפָרַח ו' מֵהֶם,
 שֶׁהוּא ו' שֶׁל וִיצְרָה, וְנָתַן לָהֶם אֲחֵרִים מִצַּד שֶׁל
 עֵץ הַדַּעַת מִזֶּבֶד וְרַע, שְׁמִשָּׁם נִתְּנָה תוֹרָה בְּאֶסּוּר
 וְהִתֵּר. מִיָּמִין חַיִּים, וּמִשְׁמָאל מוֹת].

[וְלִבְּן אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא לְתַלְמִידָיו, כְּשֶׁתִּגְּעוּ לְאֲבִי
 שֵׁשׁ מָהוּר אֵל תֵּאמְרוּ מִיָּם מִיָּם. לֹא תִהְיוּ

שׁוֹקְלִים אֲבִי שׁיֵשׁ טָהוֹר [ג"א שְׁהִם שְׁנֵי יוֹדִי"ן שֶׁל וַיִּצְרָה, חֲכָמָה
 עֲלִיזָה וְחֲכָמָה תַּחְתּוֹנָה] לְאַבְנִים אַחֲרוֹת שֶׁהֵן חַיִּים וּמּוֹת,
 שְׁמֹשֶׁם (קהלת י) לֵב חָכֶם לִימִינוֹ וְלֵב כָּסִיל לְשִׁמְאֹלוֹ.
 וְלֹא עוֹד, אֵלָּא אַתֶּם תְּסַכְּנוּ עֲצֻמְכֶם, בְּגִלְל שְׁאֵלָה
 שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע הֵם בְּפִרוּד, וְאַבְנֵי שׁיֵשׁ
 טָהוֹר הֵן בְּיַחְוּד בְּלִי פִרוּד כָּלֵל. וְאִם תִּיאָמְרוּ שֶׁחֲרֵי
 הַסִּתְּלָק עֵץ הַחַיִּים מֵהֶם וְנִפְלוּ וַיֵּשׁ בֵּינֵיהֶם פִּרוּד
 - דִּבַּר שְׁקָרִים לֹא יִכּוֹן לְנֶגֶד עֵינַי, שֶׁחֲרֵי אֵין שֵׁם
 פִּרוּד לְמַעְלָה. שְׁאֵלָה שְׁנִשְׁבְּרוּ הָיוּ מֵאֵלָה. בָּאוּ
 לְנִשְׁק אֹתוֹ, פָּרַח וְהַסִּתְּלָק מֵהֶם]. (דף כז ע"א)

דְּבַר אַחַר וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן - בְּוֵדַאי לְמַעְלָה בְּעֵץ
 הַחַיִּים שֶׁם אֵין קְלָפוֹת נְכַרְיּוֹת. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב
 (תהלים ה) לֹא יִגוֹרְדוּ רָע. אֲבָל בְּעֵץ שְׁלִמְטָה יֵשׁ בְּוֵדַאי
 קְלָפוֹת נְכַרְיּוֹת, וְהוּא נִטּוּעַ בְּגֵן עֵדֶן שֶׁל זְעִיר
 אֲנָפִין, שֶׁהוּא חֲנוּדָה, מִטְטְרוֹ"ן, שְׁנֵן הָעֵדֶן הָעֲלִיּוֹן
 שֶׁל הַקְּדוּשׁ פִּרוּד הוּא אֵין שֵׁם עֲרֵבוֹב שֶׁל קְלָפוֹת
 לְהִיּוֹת שֵׁם נִפְתָּל וְעֵקֶשׁ. וּבְגִלְל זֶה וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן
 וְגו', וַיִּכְלְנוּ לוֹמַר בְּמִטְטְרוֹ"ן יֵצֵא מֵעֵדֶן - מֵעֵדֶן
 שֶׁלּוֹ. לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן - הַגֵּן שֶׁלּוֹ, תְּפָרִדֵם שֶׁלּוֹ

שְׁנַכְנְסוּ לְשֵׁם בֶּן עֲזַאי וּבֶן זִזְמָא וְאַלְיִשָּׁע. וְקַלְפוֹת
שָׁלוּ מִצַּד זֶה טו"ב וּמִצַּד זֶה רַע. וְזֶה אִסּוּר וְהִתֵּר,
כְּשֶׁר וּפְסוּל, מְמַאֵחַ וּמְהַרְתָּ.

עֲמִד זְקֵן אֶחָד וְאָמַר, רַבִּי רַבִּי, כִּי זֶה וּדְאִי! אֲבָל
עֵין הַחַיִּים הוּא לֹא נִקְרָא. אֵלָּא כִּי הוּא
סוּד הַדְּבָר, וַיִּיצֵר - יִצְרָה אַחַת לְטוֹב וַיִּצְרָה
אַחַת לְרַע. זֶה עֵין הַדַּעַת טוֹב וְרַע. עֵין זֶה אָדָם
קָטָן, מִצַּד הַחַיִּים מְמַנּוּ וּמִצַּד הַמּוֹת מְמַנּוּ. שֵׁם
שְׁתֵּי יִצְרֵי שָׁלוּ שְׁהֵם אִסּוּר וְהִתֵּר, וְעָלְיוּ נֹאמֵר
וַיִּיצֵר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֶפְרָם מִן הָאָדָמָה.

וַיִּפַּח בְּאִפּוֹ נְשִׁמַת חַיִּים - זו שְׁכִינָה עֲלִיוֹנָה. עֶדֶן
- תְּשׁוּבָה. וְעָלֶיהָ נֹאמֵר וְעֵין הַחַיִּים בְּתוֹךְ
הַגֹּן. זֶה הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי. הַגֹּן שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה.
שְׁלֵשָׁה קְשָׁרִים הֵם, נְשָׁמָה רוּחַ וְנִפְשׁ אֲצִלוֹ, וּבָהֶם
וַיְהִי הָאָדָם לְנִפְשׁ חַיָּה, שֶׁהוּא מִמַּשׁ מִפּוֹ נִקְרָא
לְשְׁכִינָה שֶׁהִיא נְשִׁמַת חַיִּים. מִיָּד שֹׁאמֵר דְּבָרִים
אֵלוֹ, עָלָה לְמַעְלָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, חֲבָרִים,

בְּיַדָּי זֶה הָיָה מִלְאָה, וּבְיַדָּי תּוֹמֵךְ יֵשׁ לָנוּ מִכָּל
מָקוֹם.

פְּתַח הַפֶּסוּק אֶחָדֵינוּ: וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
וַיְנַחֲהוּ בְּגֵן עֵדֶן וְגו'. וַיִּקַּח - מֵאֵיזֵן לָקַח
אוֹתוֹ? אֵלָּא לָקַח אוֹתוֹ מֵאֲרַבְעָה יְסוּדוֹת שְׁנֵאמַר
בָּהֶם וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאֲרַבְעָה רְאשִׁים. הַפְּרִידוּ
מֵהֶם, וְשָׂם אוֹתוֹ בְּגֵן עֵדֶן.

כִּמוֹ זֶה יַעֲשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבֵן אָדָם שְׁנִבְרָא
מֵאֲרַבְעָה יְסוּדוֹת. בְּזִמְנֵי שֶׁשָּׁב בְּתַשׁוּבָה
וּמִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטֵלוֹ מִשָּׁם,
וְעֲלִיָּהֶם נֵאמַר וּמִשָּׁם יִפְרֹד. הַפְּרִיד נִפְשׁוּ
מִתְאַוְתֵּם, וְשָׂם אוֹתוֹ בְּגֵן שְׁלוֹ שְׁהִיא שְׂכִינָה,
לְעִבְרָה - בְּמַצּוֹת עֲשֵׂה, וּלְשִׁמְרָה - בְּמַצּוֹת לֹא
תַעֲשֶׂה. אִם זָכָה לְשִׁמְרָה אוֹתָהּ, הוּא יִהְיֶה רֹאשׁ עַל
אֲרַבְעָה יְסוּדוֹת, וַיַּעֲשֶׂה נֶחֱדַר שְׁמִשְׁקִים עַל יָדוֹ וְלֹא
עַל יְדֵי אֲחֵר, וּמִכִּירִים בּוֹ שְׁהוּא רַבּוֹן וְשׁוֹלֵט
עֲלֵיהֶם.

ואם עבר על התורה, הם משקים ממרידות העין
 של רע שהוא יצר הרע. וכל האיברים שהם
 מארבעה יסודות, נאמר בהם (שמות א) וימררו את
 חיהם וגו'. וימררו - במרידות של מרה. ולנפי
 איברים קדושים של הגוף שהם מצד הטוב,
 עליהם נאמר (שם טו) ויבאו מרתה ולא יכלו לשאת
 מים ממרה וגו'. כגון זה אמרו בעלי המשנה,
 וימררו את חיהם בעבדה קשה - בקשיא. בחמר
 - בקל וחמר. ובלבנים - בלבון הלכה. ובכל עבדה
 בשדה - זו פרייתא. את כל עבדתם וגו' - זו משנה.
 אם שבים בתשובה, נאמר בהם (שם) ויורחו ה'
 עין, וזה עין חתים, ובו וימתקו המים. וזה
 משה משיח, שנאמר בו (שם יז) ומטה האלהים
 בידו. מטה זה מטטרו"ן, מצדו חיים ומצדו
 מיתה. בשמתהפך למטה הוא עור מצד הטוב.
 בשמתהפך לנחש הוא כנגדו. מיד (שם יד) ויגם
 משה מפניו.

וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְסַרְוּ בְיַד מַלְאָכָה, וְהוּא
 תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, שְׁפָה
 אִסּוּר וְהִתַּר. מִיַּד שְׁהִכָּה בּוֹ בַּסַּלְעַ, לָקַח אֹתוֹ
 הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְיָדוֹ, וְנֹאמַר בּוֹ (שְׁמוֹאל-ב כג) וַיִּרְד
 אֵלָיו בַּשָּׁבֶט, לְהַכּוֹת אֹתוֹ בּוֹ. וְשֵׁב"ט הוּא יִצְר
 חָרַע נְחָשׁ, וְהַכֹּל הוּא בְּנִלּוֹת מִחֲמַתּוֹ. וְעוֹד, וּמַשֵּׁם
 יִפְרָד. אֲשֶׁרִי הָאִישׁ שִׁישְׁתִּדֵּל בַּתּוֹרָה, שְׁבַבְמֵן שִׁיקַח
 אֹתוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְנוּף תּוֹה מֵאַרְבָּעָה
 יְסוּדוֹת, נִפְרָד מַשֵּׁם וְהוֹלֵךְ לְהִיּוֹת רֹאשׁ בְּאַרְבַּע ^{דף}
 חִיּוֹת, וְנֹאמַר בָּהֶם עַל כַּפֵּיִם יִשְׂאוּנֶךָ וְגו'.

וַיֵּצֵו ה' אֱלֹהִים וְגו', תְּרִי פִרְשׁוּתָ אֵין צִו אֱלֹה
 עֲבוּדָה זָרָה, שְׁמַשֵּׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים, וְהוּא
 בַּכֶּבֶד, שְׁמַמְנָה תְּכַבֵּד הָעֲבוּדָה, שְׁהִיא עֲבוּדָה זָרָה
 לוֹ, וְהַכֶּבֶד בּוֹעֵם. וְתִרִי פִרְשׁוּתָ, כָּל הַבּוֹעֵם כְּאֵלוֹ
 עוֹזֵב עֲבוּדָה זָרָה. וְהוֹ וַיֵּצֵו. עַל הָאָדָם - זו
 שְׁפִיכּוֹת דָּמִים, כְּמוֹ שְׁנֹאמַר (בראשית ט) בְּאָדָם דָּמוֹ
 יִשְׁפָּךְ. וְזוֹ מְרָה, הַחֶרֶב שֶׁל מִלְּאָךְ הַמּוֹת, כְּמוֹ
 שְׁנֹאמַר (משלי ה) וְאַחֲרִיתָהּ מְרָה כַּלְעֵנָה חֲדָה כְּחֶרֶב
 פִּיּוֹת. לֵאמֹר - זֶה גְלוּי עֲרִיּוֹת, וְזֶה מְחוּל, עֲלִיו

נֹאמַר (שם ל) אֲכָלָה וּמַחֲתָה פִּיהָ וְגו', שְׁלֹטָחוֹל אֵין
 פֶּה וְעַרְקִים, וּמִשְׁקָה מֵעֲכִירוֹת הַדָּם הַשָּׁחַר שֶׁל
 הַכֶּבֶד, וְלֹא מֵצֵאֲנוּ לוֹ פֶּה. וְזֵהוּ אֲכָלָה וּמַחֲתָה פִּיהָ
 וְגו'. כָּל שׁוֹפְכֵי דָמִים הֵם מִמָּרָה, שְׁעַרְקֵי הַדָּם שֶׁל
 הַלֵּב, מִיַּד כְּשֶׁרוֹאִים מָרָה, בְּלֵם בּוֹרְחִים מִלְּפָנֶיהָ.
 וְכָל הָעֲרִיּוֹת מִתְכַּסִּים בַּחֲשֵׁךְ בְּדָם שָׁחַר שֶׁל
 הַטָּחוֹל. מִי שֶׁעוֹבֵר עַל שְׁפִיכוֹת דָּמִים
 וְעוֹבְדָה זָרָה וְגִלּוּי עֲרִיּוֹת, גּוֹלָה נִשְׁמָתוֹ בְּכֶבֶד מָרָה
 מִטָּחוֹל, וְדָנִים אוֹתוֹ בַּגִּיהֶנֶם. וְשִׁלְשָׁה מְמֻנִים עֲלֵיהֶם
 - מִשְׁחִית אֶפֶס וְחֲמָה. ט"ו עֲרִיּוֹת הֵם כְּחֻשְׁבוֹן י"ה,
 וְשִׁשָּׁה אַחֲרֵים כְּחֻשְׁבוֹן ו'. לְפָנַי שֶׁנָּלוּ יִשְׂרָאֵל
 בַּגְּלוּת וְשִׁכְיֵנָה עִמָּם, צָוָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 יִשְׂרָאֵל, (ויקרא יח) עֲרוֹת אִמָּךְ לֹא תִגְלֶה. וְהַגְּלוּת הַזֹּאת
 הִיא גִלּוּי עֲרוֹת הַשִּׁכְיֵנָה. וְזֵהוּ שְׁכַתוֹב (ישעיה ג)
 וּבְפִשְׁעֵיכֶם שִׁלַּחַת אִמְכֶם. וְעַל גִּלּוּי עֲרִיּוֹת גָּלוּ
 יִשְׂרָאֵל וְשִׁכְיֵנָה בַּגְּלוּת, וְזֵהוּ עֲרוֹת הַשִּׁכְיֵנָה.
 וְעֲרוֹת זֶה הִיא לִילִית, אִמָּם שֶׁל עַרְב־רַב. וְעַרְב־רַב
 הֵם עֲרִיּוֹת שְׁלָה וְעֲרִיּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁלִמְעֵלָה,
 שֶׁעָלְיוֹ נֹאמַר (ויקרא יח) עֲרוֹת אִבִּיךָ וְגו' לֹא תִגְלֶה.

וְהֵם הִפְרִידוּ בֵּין ה' ה' שְׁלֹא תִתְקַרֵּב ו' בִּינֵיהֶם.
 זֶהוּ שְׂכָתוֹב עֲרוֹת אִשָּׁה וּבָתָה לֹא תִגְלֶה.
 וְהֵם שְׂכִינָה עֲלִיוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה. שְׂבֻמָּן שְׁהָעֶרֶב רַב,
 שְׁהֵם: גְּפִילִים גְּבוּרִים ע' מְלָקִים ר' פְּאִים ע' נְקִים,
 בֵּין ה' לְה', אִין רְשׁוֹת לְקָדוֹשׁ-כָּרוֹךְ-הוּא לְהִתְקַרֵּב
 בִּינֵיהֶם, וְסוּד תִּדְבָר - (ישעיה יט) וְנָהָר יִחַרֵּב וַיִּבֶשׁ.
 יִחַרֵּב בְּה' עֲלִיוֹנָה, וַיִּבֶשׁ בְּה' תַּחְתּוֹנָה. כִּדִּי שְׁלֹא
 יִתְפָּרְנְסוּ עֶרֶב רַב מו' שְׁהִיא עֵץ תַּחֲיִים. וְלִכֵּן אִין
 הִתְקַרְבוֹת לו' בֵּין ה' ה' בְּזֻמָּן שְׁעֶרֶב רַב בִּינֵיהֶם.
 וְאִין רְשׁוֹת לָאוֹת י' לְהִתְקַרֵּב לְה' הַשְּׂנֵיָה. זֶהוּ
 שְׂכָתוֹב עֲרוֹת כִּלְתָךְ לֹא תִגְלֶה. וְהֵם הִפְרִידוּ
 בֵּין ו' לְה' הָעֲלִיוֹנָה. זֶהוּ שְׂכָתוֹב עֲרוֹת אִשָּׁת אָבִיךָ
 לֹא תִגְלֶה. שִׁי' הִיא אָב, ה' אָם, ו' בֵּן, ה' בַּת. וְלִכֵּן
 צָוָה אֱלֹוֹ ה' עֲלִיוֹנָה. עֲרוֹת אִשָּׁת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה.
 עֲרוֹת אַחֻתְךָ בַּת אָבִיךָ - זוּ ה' תַּחְתּוֹנָה. אֵת בַּת
 בְּנָה וְאֵת בַּת בָּתָה - הֵם ה"א ה"א, שְׁהֵם תּוֹלְדוֹת
 שָׁל ה'. עֲרוֹת אָחִי אָבִיךָ - זוּ יו"ד, שְׁהוּא תּוֹלְדָה
 שָׁל אוֹת י', וְהוּא אָח לְוָא"ו.

סוף סוף בזמן שערב רב מערבים בישראל, אין
 קרבה ויחוד באותיות שם יהו"ה. ומיד
 שיפחו מהעולם, נאמר באותיות של הקדוש
 ברוך הוא (וכדיה יד) פיום שהוא יהיה יהו"ה אחר
 ושמו אחר. ולכן אדם, שהם ישראל, יש להם
 יחוד בתורה, שנאמר בזה (משלי ג) עין תיים היא
 למחזיקים בזה, והיא הנבירה מלכו"ת, שמצדה
 נקראו ישראל בני מלכים. ולכן אמר הקדוש
 ברוך הוא, לא טוב היות האדם לבדו אעשה
 לו עזר פנגדו. זו משנה, אשתו של אותו נער,
 והוא [היא] שפחת השכינה. אם זכו ישראל -
 היא עוזרת להם בגלות מצד של היתר מהור
 בשר. ואם לא - היא פנגדו מצד של טמא
 פסול אסור. מהור היתר וכשר הוא יצר הטוב.
 פסול טמא אסור הוא יצר הרע.

ואשה שיש לה דם מחר ודם נדה מצד של
 המשנה היא שמה אותו ואינה בת זוגו,
 היחוד שלו, שאין יחוד עד שערב רב יפחו
 מהעולם. ולכן נקבר משה מחוץ לארץ הקדושה,

וְקְבוּרָתוֹ הִיא מְשֻׁנָּה, וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ
 עַד הַיּוֹם הַזֶּה. קְבוּרָתוֹ מְשֻׁנָּה שְׁשׁוּלָטָת עַל
 הַגְּבִירָה, שֶׁהִיא קְבֻלָּה לְמִשְׁחָה וּמְלֻךְ. וּגְבִירָה (דף כח ע"א)
 מִתְפָּרֶדֶת מִבְּעָלָהּ. וְלִבָּן (מִשְׁלֵי ל) תַּחַת שְׁלוֹשׁ רְגָזָה
 אֶרֶץ וְכוּ' תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ - זֶהוּ עֶבֶד תִּידוּעַ.
 וְשִׁפְחָה - זֶה מְשֻׁנָּה. וְנָבֵל כִּי יִשְׁבַּע לָחֶם - זֶה עֶרֶב
 רַב. עִם נָבֵל וְלֹא חָכָם.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, וַיֵּצֵר ה' אֱלֹהִים מִן הָאָדָמָה כָּל
 חַיַּת הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם. אוֹי לְעוֹלָם
 שֶׁהֵם אֲטוּמֵי לֵב וּסְתוּמֵי עֵינַיִם שְׁלֹא מִסְתַּכְּלִים
 בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא יוֹדְעִים. שְׁוֹדְאֵי חַיַּת הַשָּׂדֶה
 וְעוֹף הַשָּׁמַיִם הֵם עֲמֵי הָאֶרֶץ, וְאִפְלוּ בְּאֵלוּ, שֶׁהֵם
 נִפְשׁ חַיָּה, לֹא נִמְצְא בָּהֶם עוֹד [בְּגִלוּת] לְשִׁכְיָנָה
 בְּגִלוּת, וְלֹא לְמִשְׁחָה שֶׁהוּא עֲמָה, שֶׁכָּבֵל זְמַן שְׁנִלְתָּה
 שְׁכִינָה לֹא זֶה מְשֻׁנָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַתְּרִי מִי נָתַן מַעֲשֵׂה שָׁל אָדָם
 בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמִשְׁחָה? אָמַר לוֹ: בְּנִי, וְאִתָּה
 אָמַרְתָּ כִּדּוּ? וְכִי לֹא לְמִדָּת (ישעיהו מו) מִגִּיד מִרְאשִׁית

אחרית?! אמר לו, כך הוא ודאי. ולכן משה לא
 מת, והוא נקרא אדם, ובגללו נאמר בגלות
 האחרונה ולאדם לא מצא עזר, אלא כלם פנגדו.
 וכן נאמר בעמוד האמצעי ולאדם לא מצא עזר
 שיוציא שכינה מהגלות. זהו שכתוב (שמות ב) ויפן
 פה וכה וירא כי אין איש. ומשה הוא בדמותו
 ממש, שנאמר בו לא מצא עזר פנגדו.

באותו זמן ויפל ה' אלהים תרדמה על האדם.
 ה' אלהים - אבא ואמא. תרדמה - זו
 הגלות, שנאמר פה (בראשית טו) ותרדמה נפלה על
 אברם. הפילו על משה ויישן. אין שנה אלא גלות.
 ויקח אחת מצלעתיו - מצלעותיו של מי? אלא
 מאותם עלמות של הגבירה נטלו אבא ואמא אחד
 מהם, והוא צד לבן, יפה בלבנה. ויסגר בשר
 תחתנה - זה בשר שנאמר בו (שם ו) בשנים הוא
 בשר. בשר של משה אדם, ועליו נאמר פני משה
 בפני תמה, ולכן (שיר ו) יפה בלבנה פרה בתמה.

דָּבָר אַחַר וַיִּסְגֹּר בְּשַׁר - רָצוּ לְהִגֵּן עָלָיו בָּהּ. זֶהוּ
 שְׁפָתוֹב וַיִּסְגֹּר ה' בְּעָרוֹ. דָּבָר אַחַר וַיִּסְגֹּר -
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כה) לְעִמַּת הַמִּסְנְפֹת, מִסְנְפֹת
 מִתְקַיְמָת, שְׁפָה הַנְּבִירָה (יחזקאל מו) יִהְיֶה סָגוֹר שְׁשֵׁת
 יָמֵי הַמַּעֲשָׂה.

וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֹּלַע. כָּאֵן נִרְמָז סוֹד הַיְבוּם,
 שֶׁאָמְרוּ בּוֹ, כִּיזֶן שְׁלֵא בָּנָה, שׁוֹב לֹא יִבְנֶה.
 זֶהוּ שְׁפָתוֹב (דברים כה) אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו.
 אֲבָל לְנַפִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נֶאֱמַר כּוֹ וַיִּבֶן ה'
 אֱלֹהִים. אֲבָא וְאֲמַא בּוֹנִים אוֹתָהּ אֵלָיו. זֶהוּ שְׁפָתוֹב
 בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַיִם ה'. ו' שְׁהוּא בֶן י"ה, אֲבָא וְאֲמַא,
 עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֹּלַע. אֲשֶׁר לְקַח
 מִן הָאָדָם - זֶה הַעֲמוֹד הָאֲמֻצָּעִי. וַיִּבְרָא אֶל הָאָדָם
 - הִבְיֵא אוֹתוֹ אֶל הַצֹּלַע שְׁלֶקַח מֵה', הַעֲלָמָה שְׁלָה.

וְעָלֶיהָ נֶאֱמַר (זכריה ב) וַאֲנִי אֶתְיַחַד לָהּ נָאִם ה'
 חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב. וְלָכֵן בָּחַר זֶה יִבְנֶה בֵּית
 הַמִּקְדָּשׁ עַל יְדֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, יִהְיֶה קָנִים
 לְדוּרֵי דוּרוֹת, וְעָלָיו נֶאֱמַר (חגי ב) גָּדוֹל יִהְיֶה כְבוֹד

הבית הזה האחרון מן הראשון. שהראשון נבנה על ידי אדם - וזה על ידי הקדוש ברוך הוא. ולכן (תהלים קכו) אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו.

וכן נאמר במשה ויבן ה' אלהים את הצלע, כמו שנאמר (שמות כו) ולצלע המשכן השנית. צלע ודאי מצד של חסד לכן, משם נקראת לבנה. ויסגר בפשר תחתנה - בפשר שהיא אדם מצד הנבונה ונכלל בשניהם. באותו זמן (שיר ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי - זו שכונה נערה המארסה לעמוד האמצעי, נאמר בה זאת הפעם וגו' אני ידעתי שהיא עצם מעצמי ובשר מבשרי. לזאת ודאי יקרא אשה - מצד עליון שהיא אמ"א (בינה). כי מאיש לקחה זאת - מצד של אמ"א (חכמה) שהיא י'. וכן משה בדמותו למטה.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יִזְכוּ יִשְׂרָאֵל כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבַת זִוְגוֹ,
 וְזֶהוּ שְׂפָתוֹב (יחזקאל לו) וְנִתְּתִי לָכֶם לֵב חֲדָשׁ
 וְרוּחַ חֲדָשָׁה אֶתֶּן בְּקִרְבְּכֶם, וְכִתּוֹב (ויאל ג) וְנִבְּאוּ
 בְּנֵיכֶם וּבְנֵיתֵיכֶם וְגו', וְאֵלֹ (דף כח ע"ב) הֵם נְשָׁמוֹת
 חֲדָשׁוֹת שְׁעֵתִידִים לְהִיּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ
 שְׁפָרְשׁוּתָהּ אֵין בֶּן דְּוֹד בָּא עַד שְׂיִכְלוּ כָּל נְשָׁמוֹת
 שְׂבַגְנוּתָהּ, וְאֵז הַחֲדָשׁוֹת יְבוֹאוּ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן יַעֲבְרוּ עָרֵב רַב מִהָעוֹלָם, וְנֶאֱמַר
 בְּיִשְׂרָאֵל וּבְמִשְׁעָה, כָּל אֶחָד בְּבַת זִוְגוֹ,
 וַיְהִיו שְׁנֵיהֶם עָרוּמִים הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְלֹא יִתְכַשְּׁשׁוּ.
 שְׂתַעֲבֹר עָרוֹה מִהָעוֹלָם, שְׂאֵלָה הֵם שְׂנַרְמוּ נְלוֹת,
 עָרֵב רַב וְדָאֵי.

וְעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר וְהִנָּחַשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חַיִּית
 הַשָּׂדֶה וְגו'. עָרוֹם לְרַע מִכָּל הַחַיִּיּוֹת שֶׁל
 אֲמוֹת הָעוֹלָם עוֹבְדֵי עֲבוֹ"ם, וְהֵם בְּנֵי הַנָּחַשׁ
 הַקְּדָמוֹנִי שְׂפָתָהּ אֶת חוֹה. וְעָרֵב רַב וְדָאֵי הֵם הָיוּ
 זְהָמָא שְׂהַטִּיל נָחַשׁ בְּחוֹה, וּמֵאוֹתָהּ זְהָמָא יֵצֵא בֵּין
 וְהָרַג אֶת הַכָּל רוֹעֵה צֵאֵן, שְׂנֶאֱמַר בּוֹ בְּשֵׁנִים הוּא

בְּשָׂר. בְּשֵׁנָם זֶה הַכֹּל. בְּשֵׁנָם וַדַּאי הוּא מֵשָׂה.
וְהִרְגוּ אוֹתוֹ, וְהוּא הָיָה בֵּין כְּבוֹד שֶׁל אָדָם.

וְעַם כָּל זֶה, מֵשָׂה, בְּדִי לְכַסּוֹת עַל עֲרוֹת אָבִיו,
לָקַח אֶת בַּת יִתְרוֹ שְׁנַאֲמַר בָּהּ (שׁוֹפְטִים א) וּבְנֵי
בְנֵי חֵתֵן מֵשָׂה. וְהִרְי פִּרְשׁוּתָהּ, לָמָּה נִקְרָא בְנֵי?
שְׁנַפְרַד מִקִּיּוֹן, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שׁם ד) וְחִכְר הַקִּיּוֹן נִפְרַד
מִקִּיּוֹן. אַחַר כֵּן רָצָה לְהַחְזִיר עֲרַב רַב בְּתִשׁוּבָה
לְכַסּוֹת אֶת עֲרוֹת אָבִיו, שֶׁהַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא מְצַרֵּף
מִחֲשָׁבָה טוֹבָה לְמַעֲשֵׂה, וְאָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ
הוּא: הֵם מְגֻזַּע רַע, תִּשְׁמַר מֵהֵם. אֵלֶּה הֵם חֲטָא
שֶׁל אָדָם שְׁאֲמַר לוֹ וַיִּמְעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא
תֹאכַל מִפִּנּוֹ. אֵלֶּה הֵם חֲטָא שֶׁל מֵשָׂה וַיִּשְׂרָאֵל.

וּבְנִגְלָלָם גָּלוּ יִשְׂרָאֵל בְּגִלוֹת וְנִרְשׁוּ מִשָּׁם. זֶהוּ
שְׁכַת־טוֹב וַיִּנְרֶשׁ אֶת הָאָדָם. וְאָדָם יִשְׂרָאֵל
בְּוִדְאֵי. וּמֵשָׂה בְּנִגְלָלָם גִּרְשׁ מִמְקוֹמוֹ וְלֹא זָכָה
לְהַכְנִים לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שֶׁבְּנִגְלָלָם עָבַר עַל מֵאֲמַר
הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא וְחֲטָא בְּסִלְעַ שֶׁהִכָּה בּוֹ, וְלֹא
אָמַר לוֹ אֵלֶּה רַק (בַּמִּדְבָּר ט) וְדַבְּרָתֶם אֶל הַסִּלְעַ, וְהֵם

נְרָמוּ. וְעַם כָּל זֶה, מִחֲשָׁבָה טוֹבָה הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מְצַרְפָּה לְמַעֲשֵׂה, שֶׁהוּא לֹא קָבַל אוֹתָם, וְנָתַן
 בָּהֶם אוֹת בְּרִית אֲלֵא לְכַסּוֹת עֲרוֹת אָבִיו. וְהִקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ (שם יד) וְאֶעֱשֶׂה אֹתְךָ לְגוֹי גָּדוֹל
 וְעַצוֹם מְמֹנֵה, וּבְגִלְגָּלָם אָמַר (שמות לב) מִי אֲשֶׁר חָטָא
 לִי אֶמְחֶנּוּ מִסַּפְרֵי, שֶׁהֵם מְזַרְעֵ עַמְלֵק שֶׁנֶּאמַר בּוֹ
 (דברים כה) תִּמְחָה אֶת זִכְרֵ עַמְלֵק, וְהֵם נְרָמוּ לְשַׁבֵּר
 אֶת שְׁנֵי הַלוּחֹת שֶׁל הַתּוֹרָה.

וּמִיָּד - וְתִפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ יִשְׂרָאֵל כִּי
 עִירָמָם הֵם. בַּשְּׁעֵפוֹד שֶׁל מְצַרִּים שָׁחִיו בְּלִי
 תּוֹרָה, וְנֶאמַר בָּהֶם (יחזקאל טו) וְאֵת עָרוֹם וְעֲרִיָּה.
 וְאִיּוֹב בְּגִלְגָּל זֶה אָמַר פַּעַמִּים (איוב א) עָרוֹם יָצָאתִי
 מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרוֹם אָשׁוּב שָׁמָּה. מֵה שִׁחִיָּה מִשָּׁ"ה,
 הַתְּהַפֵּךְ לְעָרֹב רַב לְשָׁמָ"ה וְלְשִׁנְיָה. אָשׁוּב שָׁמָּה -
 כְּאֵן רָמוּ שְׁעֵתִיד לְחֹזֵר בֵּינֵיהֶם בְּגִלוֹת הָאֲחֵרוֹנָה,
 וְהוֹלֵךְ בֵּינֵיהֶם לְשָׁמָ"ה, וְהוּא אָמַר (שם) ה' נָתַן וְה'
 לָקַח יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ.

וּבְזֶמַן שֶׁנִּשְׁכְּרוּ שְׁנֵי לֹחֹזֵת הַתּוֹרָה, וְתוֹרָה שֶׁבָּעַל
 פֶּה, נֹאמַר בָּהֶם וַיִּתְּפְרוּ עָלֶיהָ תְּאֵנָה.
 הַתְּכַסּוּ בְּכַמָּה קְלָפוֹת מֵעֵרֶב רַב מִשּׁוּם כִּי עִירָמָם
 הֵם, שְׁלֹא תִתְנַלְּהָ עֲרוֹתָם. וְכִסּוּי שְׁלָהֶם בְּנִפְי
 צִיּוּת וְרִצּוֹעוֹת הַתְּכַלִּין, עָלֵיהֶם נֹאמַר וַיַּעַשׂ ה'
 אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתַנּוֹת עוֹר וַיִּלְבָּשֵׁם. אֲבָל
 לְגִבֵּי צִיּוּת - וַיִּתְּפְרוּ עָלֶיהָ תְּאֵנָה וַיַּעַשׂוּ לָהֶם
 חֲגֹרֹת. וְהוּ (תהלים מה) חֲגוֹר חֲרָבָךְ עַל יָרֵךְ גְּבוּרָה, וְזוֹ
 קְרִיאַת שְׁמֵעַ שֶׁנֹּאמַר בָּהּ (שם קמט) רוֹמְמוֹת אֵל
 בְּגִרוֹנָם. וְהוּ וַיַּעַשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת.

וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה' אֱלֹהִים וְגו', כְּשֶׁקָּרְבוּ לְהַר
 סִינַי. וְהוּ שְׁכָתוּב (דברים ה) הִשְׁמַע עִם קוֹל
 אֱלֹהִים מְדַבֵּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ וְגו'. וְעֵרֶב רַב מִתּוֹ. וְהֵם
 הָיוּ שֶׁאָמְרוּ לְמֹשֶׁה (שמות כ) וְאֵל יִדְבַר עִמָּנוּ אֱלֹהִים
 פֶּן נָמוּת, וּמָצְאוּ אֶת הַתּוֹרָה. וְאֵלֶּה הֵם עֲמֵי הָאָרֶץ
 שֶׁנֹּאמַר בָּהֶם (דברים כו) אָרוּר שׁוֹכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה,
 בְּגִלְלֵי שֵׁהֶם מֵצַד אוֹתוֹ שֶׁנֹּאמַר בּוֹ אָרוּר אֶתָּה מִכָּל
 הַבְּהֵמָה.

וְהָרִי כַּמָּה הֵם עָרַב רַב רָעִים בְּהֵמוֹת וְחַיִּוֹת, אֲבָל
 יֵשׁ עָרַב רַב מִצַּד שֶׁל הַנְּחָשׁ, וַיֵּשׁ עָרַב רַב
 מִצַּד שֶׁל אֲמוֹת עֶכו"ם שְׂדוּמִים לְחַיִּוֹת וּבְהֵמוֹת
 הַשָּׂדֶדָה, וַיֵּשׁ עָרַב רַב מִצַּד שֶׁל מִזִּיקִים, שְׁנַשְׁמָתָם
 שֶׁל רְשָׁעִים הֵם מִזִּיקִים שֶׁל הָעוֹלָם מִמָּוֶשׁ, (דף כט ע"א)
 וַיֵּשׁ עָרַב רַב שֶׁל שָׂדִים וְרוּחוֹת וְלִילִין, וְהַכֹּל
 מְעַרְבָּבִים בְּיִשְׂרָאֵל, וְאִין בְּכֹלֶם מְקַלֵּל בְּעַמְלָק,
 שֶׁהוּא נְחָשׁ רַע אֵל אַחֵר. הוּא גְלוּי לְכֹל הָעֲרִיּוֹת
 שֶׁל הָעוֹלָם, רוֹצֵחַ הוּא, וּבֵת זִוְגוֹ סָם מְוֹת עֲבוֹדָה
 זָרָה, וְהַכֹּל סִמָּא"ל. וַיֵּשׁ סִמָּא"ל וַיֵּשׁ סִמָּא"ל, וְלֹא
 הַכֹּל שְׂוִים. אֲבָל אוֹתוֹ צַד שֶׁל הַנְּחָשׁ הוּא מְקַלֵּל
 עַל הַכֹּל.

וַיִּקְרָא ה' אֱלֹהִים אֶל הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה. כָּאֵן
 רָמַז לוֹ שְׁעֵתִיד לְהַחְרִיב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
 וְלִבְכוּת בּוֹ אֵיכָה. וְהוּ שְׁפָתוֹב (אֵיב א) אֵיכָה יִשְׁבָּה
 בְּדָד. א"י כ"ה. וְלָעֵתִיד לָבֵא עֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְבַעַר כָּל הַמֵּינִים הָרָעִים מִהָעוֹלָם, כְּמוֹ
 שְׁפָתוֹב (יִשְׁעִיה כה) בְּלַע הַמְּוֹת לְנִצָּחַת. וְאִן שָׁב הַכֹּל

לְמַקְוֵמוֹ, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (וּכְרִיחַ יד) בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד.

שְׁנֵינּוּ, כָּל שְׁלֹמֵה שְׁנֵינּוּ בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, בְּמִלְךָ שֶׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוֹ, בְּמִלְךָ [ס"א בְּנִקְבוֹת הַמִּלְךָ] סֶתֶם בְּנִקְבֵה מְלָה [מִלְךָ] תַּחְתּוֹנָה בְּעֲלִיּוֹנָה. וְסוּד הַדְּבָר - דִּירָה תַּחְתּוֹנָה לְעֲלִיּוֹנָה שְׁתִּיחֵן כְּאַחַת. וְהֵינּוּ בִּי"ת, שְׂפָתוֹב (מִשְׁלֵי כד) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בֵּית. כְּתוֹב (שִׁיר ג) אֶפְרַיִן עָשָׂה לוֹ הַמִּלְךָ שְׁלֹמֵה מִעֲצֵי הַלְּבָנוֹן. אֶפְרַיִן זֶה תִּקּוֹן שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן מִהָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן.

שְׁעַד שְׁלֹא בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הָיָה נִסְתָּר בּוֹ שְׁמוֹ, וְלֹא [הֵנָּה] הוּא שְׁמוֹ נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ אֶחָד, וְלֹא עָמַד דְּבָר, [וְהוּא הֵנָּה בְּלִבְדוֹ] עַד שְׁעָלָה בְּרִצּוֹן [שֶׁל הַמַּחְשָׁבָה לְהַעֲמִיד הַכֹּל בְּשִׁבִיל סִמְמָנִים] לְבָרָא עוֹלָם, וְהָיָה רָשׁוּם וּבְנוּי וְלֹא עוֹמֵד, עַד שֶׁהַתְּעַטְפָּה בְּעַטְוֶה אֶחָד שֶׁל זֹהָר [עֲלִיּוֹן שֶׁל מַחְשָׁבָה] וּבָרָא עוֹלָם [נ"א וּמִן שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן], וְהוֹצִיא [אֵילָנוֹת] אֲרָזִים עֲלִיּוֹנִים גְּדוֹלִים מֵאוֹתוֹ הָאוֹר [וְזֵיו גְּדוֹל] זֹהָר עֲלִיּוֹן [נ"א אֶחָד שֶׁל זֹהָר

ימיו העליון, ושם מרכבתו על עשרים ושתים אותיות
 רשומות, שנחקקו בעשר אמירות והתישבנו. והו
 שכתוב מעצי הלבנון, וכתוב (תהלים קד) ארזי לבנון
 אשר נטע. [שחרי מאלו עשה את האפריון שהוא].

עשה לו המלך שלמה. לו - לעצמו, לו - לתקונו,
 לו - להראות כבוד עליון, לו - להודיע
 שהוא אחד ושמו אחד, כמו שנאמר (זכריה יד) יהיה יהו"ה
 אחד ושמו אחד, וכתוב (תהלים פג) וידעו כי אתה שמך ה'
 לבדך.

בהגיע ההפאה, היכלות ידועים, נוטה לצד זה
 למעלה. נוטה לימין. נוטה לשמאל. יורד
 למטה. וכן לארבעה קצוות. מלכות נפרדה
 למעלה ולמטה ולארבעה קצוות להיות נהר עליון
 אחד יורד למטה, ועושהו לים הגדול, כמו שנאמר
 (קהלת א) כל הנחלים הלכים אל הים והים איננו
 מלא. שחרי הוא פונם הכל ושואב אותו לתוכו,
 כמו שנאמר (שיר ב) אני חבצלת השרון שושנת
 העמקים. ואין שרון אלא מקום הים הגדול

וְשׂוֹאֵב כָּל מֵימֵי הָעוֹלָם, שְׂמוֹצִיא וְשׂוֹאֵב וּמֵאִיר
 [וְנִכְנְסִים בּוֹ. מִשּׁוּם כִּדּוּן זֶה מוֹצִיא וְזֶה שׂוֹאֵב, מֵאִיר] זֶה כְּזֶה בְּדַרְכֵי
 יְדוּעוֹת [נִחְלִים רָעֵב עֲלֵינוּ, וְאִזּוֹ כְּתוּב עֲלֵיהֶם (מִשְׁלֵי כד)]
 בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת, וְעַל זֶה בַּיִת בְּרֵאשִׁית [נ"א וְעַל זֶה
 בַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם מְלֻךְ סֶתֶם] [בַּיִת עֲלִיּוֹן נִבְנֶה בְּחֻכְמָה, וְכֵן אִם כִּדּוּן תַּתְּחִילוֹן].
 אֲבָל בַּיִת עֲלִיּוֹן תְּגַדּוּל - יֵשׁוּב הָעוֹלָם. מְלֻךְ סֶתֶם
 - בַּיִת תַּתְּחִילוֹן.

[תַּחֲלִים סג] וְתַמְלֻךְ יִשְׁמַח בְּאֱלֹהִים, [בְּשִׂמְחַת עוֹרֶרֶת נְבוֹרָה]
 עֲלִיוֹנָה לְאַחֵז בּוֹ תַּתְּחִי רֵאשׁוֹ וְלִקְרָבוֹ בְּחֻדוֹה
 לְהִיּוֹת הַכֹּל אַחֶר. וְתַמְלֻךְ יִשְׁמַח בְּאֱלֹהִים - שְׂמִיחָה,
 אִוֵּר [בְּאִוֵּר] [שְׂמִיחָה] שְׂהוֹצִיא בְּשִׁבִיל אַחֶר מְמִיר וְנִנּוֹז
 וְנִכְנָם בּוֹ בְּשָׁנִים שְׂהֵם אַחֶר, וְעַל זֶה הָעוֹלָם נִתְקַן
 בְּקִיּוֹם שְׁלָם.

וְתַמְלֻךְ יִשְׁמַח בְּאֱלֹהִים - עוֹלָם [אִוֵּר עֲלִיּוֹן] תַּתְּחִילוֹן
 שְׂמִיחָה בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן [נ"א נִסְתָּר אוֹתוֹ שְׂשֻׁלַח] עֵמֶק
 [שְׂמִיחָה שְׂשׁוֹפְעַת וְיוֹצֵאת בְּאִיזָה מְקוֹם שְׂמִיחָה? בְּאֱלֹהִים. בּוֹ שְׂמִיחָה, בּוֹ שׂוֹלַח] חַיִּים
 לְכֹל. נִקְרָאִים חַיֵּי הַמְּלֻךְ. זֶה עֵקֶר [דף כט ע"ב] תַּבִּיט. בַּיִת
 זֶה בּוֹנֶה בַּיִת שֶׁל הָעוֹלָם וְכוּנֶה הָעוֹלָם. וְזֶהוּ

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, ב' רֵאשִׁית. רֵאשִׁית חֲכָמָה
בְּשִׁבוֹנֵם הַכֹּל לְתוֹכוֹ וְנִעְשָׂה יָם גְּדוֹל לְשֵׁאֵב הַכֹּל.

יָם שְׁקִפְאוֹ מִיָּמָיו שׂוֹאֵב כָּל מִימּוֹת הָעוֹלָם וְכוּנָם
אוֹתָם לְתוֹכוֹ, וְהַמַּיִם הוֹלְכִים וְשֹׁטִים וְנִשְׁאָבִים
בוֹ, וְזֶה יוֹצֵא מֵתוֹךְ הָעֲלִיּוֹן. וְסִימָן שֶׁל הַסּוּד הַזֶּה
- (איוב לח) מִכְּטֵן מִי יֵצֵא הַקֶּרֶת, שְׁמִיָּמוֹ גְּלוּדִים
(קפואים) בוֹ לְשֵׁאֵב אַחֲרֵיהֶם.

הַקֶּרֶת הַזֶּה יָם שְׁקוּפָא, לֹא שׂוֹפְעִים מִיָּמָיו אֶלָּא
בְּשַׁעַת שְׁחֹק הַדְּרוֹם מִנִּיעַ אֵלָיו וּמִקְרַב
אוֹתוֹ אֶצְלוֹ, וְאֵז הַמַּיִם שֶׁהָיוּ גְלוּדִים בְּצַד הַצִּפּוֹן
מִפְּשִׁירִים וְשׂוֹפְעִים, שֶׁהָרִי מִצַּד הַצִּפּוֹן הַמַּיִם
מִגְּלִידִים, וּמִצַּד הַדְּרוֹם הֵם מִפְּשִׁירִים וְשׂוֹפְעִים
לְהִשְׁקוֹת כָּל אוֹתָן חֵיוֹת הַשָּׂדֶה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים
קד) יִשְׁקוּ כָּל חַיֵּי וְגו', וְאֵלּוֹ נִקְרְאִים הָרִי
בְּתֵר, הָרִי הַפְּרוּד. שְׁכָלָם מִשְׁקִים כְּשֶׁצַּד דְּרוֹם
מֵתְחִיל לְקַרֵּב אֵלָיו, וְאֵז הַמַּיִם שׂוֹפְעִים. וּבְכַח
עֲלִיּוֹן זֶה שֶׁשׂוֹפֵעַ, הַכֹּל הֵם בְּגִדְלָה וּבְשִׁמְחָה.

בְּשֵׁמֶת־שָׁבָה עוֹלָה בְּרָצוֹן [שָׁל חֲדָנָה] מִטָּמִיר שָׁל כָּל
 הַטָּמִירִים, מִגִּיעַ [וְשׁוֹפֵעַ] מִתּוֹכוֹ נָהַר
 אֶחָד [כְּתֵר טָמִיר], וּבְשֵׁמֶת־קָרְבִים זֶה בָּזָה בְּשָׁבִיל אֶחָד
 שָׁלֹא יִדוּעַ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְכֹאן הוּא רֵאשִׁית
 הַכֹּל. וּב' מֶלֶךְ סֶתֶם, מִתְּרֵאשִׁית הַזֹּאת נִתְקַן וְדוּמָה
 זֶה לְזֶה.

[וּבְכַח זֶה] בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם [סֶתֶם נִקְבְּהָ נִסְתַּרְתָּ
 שְׁשׁוֹפְעִים מִימִיָּה וְיוֹצְאִים חֲחוּצָה] [ג"א אַחַר שְׁיוֹצְאִים בְּזֶה] [וּג"א נָהַר
 שְׁיוֹצְאָ בְּח"א עֲלִיוֹנָה] [אוֹר שְׁשׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא בְּזֶה] וּמוֹצֵיא קוֹל מִתּוֹכוֹ,
 וְזֶה נִקְרָא קוֹל הַשׁוֹפָר. וְחִינוּ בָּרָא אֱלֹהִים אֶת
 הַשָּׁמַיִם [וְהוּא] שְׁחוּא קוֹל הַשׁוֹפָר [ג"א וְהוּא הַשׁוֹפָר].
 וְשָׁמַיִם שׁוֹלְטִים בְּתֵי הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן עַל הָאָרֶץ.
 וְסִמְּן לְדָבָר - בֶּן יִשִׁי ח"י עַל הָאֲדָמָה. שְׁחַתְתִּים
 תְּלוּוִיִּם בְּבֶן יִשִׁי [וּבְנֵי מִשְׁפִּיעִים לוֹ]. וּבָהֶם שׁוֹלֵט בְּכֹל,
 וְהָאָרֶץ נוֹזֵנִת מִמֶּנּוּ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וְאֵת הָאָרֶץ. וְא"ו
 הַתּוֹסֵפָה לְשֵׁלֵט בְּמִזְנוֹת עַל הָאָרֶץ.

א"ת לְמַעְלָה, וְהוּא כַח שָׁל כָּלֵל עֲשָׂרִים וְשִׁתִּים
 אוֹתִיּוֹת שְׁחוּצֵיא א"ת א' ת' אֱלֹהִים זֶה,

וְנָתַן לַשָּׁמַיִם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ג) בְּעֶטְרָה שֶׁעֲטָרָה
 לוֹ אָמוֹ בַּיּוֹם חֲתָנָתוֹ. וְהֵינּוּ אֵת הַשָּׁמַיִם - לְהַכְלִיל
 זֶה בָּזֶה וּלְחַבֵּר אוֹתָם זֶה בָּזֶה לְהַתְקִיִם בְּאֶחָד
 בְּאוֹתָם חַיֵּי הַמַּלְאָךְ, מַלְאָךְ סֵתֶם, לְהַזְיִן מִפְּנֵי שָׁמַיִם.
 וְאֵת הָאָרֶץ - תְּבוֹר שֶׁל זָכַר וּנְקֵבָה שֶׁנִּחְקְקוּ
 בְּאוֹתֵיזוֹת רְשׁוּמוֹת, וְחַיֵּי הַמַּלְאָךְ שֶׁנִּשְׁפָּעוּ מֵהַשָּׁמַיִם,
 שֶׁהַשָּׁמַיִם מִשְׁפִּיעִים לָהֶם לְקַיֵּם אֵת הָאָרֶץ וְכָל
 אוֹבְלוֹסֵיהָ.

וְסוּד שֶׁל אֱלֹהִים עֲלִיּוֹן עָשָׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ לְקִיּוּם.
 וְהוֹצִיא אוֹתָם בְּאֶחָד בְּכַח שְׁלֹמֶעֱלָה
 תְּרַאשִׁית שֶׁל הַכֹּל. כְּמוֹ זֶה סוּד עֲלִיּוֹן יוֹרֵד לְמַטָּה.
 וְהִתְחַרְזוּן תְּזַה עָשָׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ לְמַטָּה.

וְסוּד שֶׁל הַכֹּל שְׁנֵי עוֹלָמוֹת הֵם וּבְרָאוּ עוֹלָמוֹת,
 זֶה הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן וְזֶה הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן. זֶה
 כְּמוֹ זֶה. זֶה בְּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְזֶה בְּרָא שָׁמַיִם
 וָאָרֶץ. וְעַל זֶה שְׁנֵי עוֹלָמוֹת הֵם. זֶה הוֹצִיא שְׁנֵי
 עוֹלָמוֹת, וְזֶה הוֹצִיא שְׁנֵי עוֹלָמוֹת, וְהַכֹּל בְּכַח שֶׁל
 תְּרַאשִׁית הָעֲלִיּוֹנָה.

יוֹרֵד הָעֲלִיזוֹן בַּתְּחִתּוֹן וּמִתְמַלֵּא בְּדָרְךְ שֶׁל דְּרָגָה
 אַחַת שְׁשׂוּרָה עָלֶיהָ. כְּמוֹ שְׁאוֹתוֹ שְׂבִיל
 נִסְפָּר וְטָמִיר וְנָנוּז לְמַעְלָה, פָּרַט לְשְׂבִיל אַחַד
 בְּקִיק. וְדָרְךְ אַחַת. אוֹתוֹ שְׁלֹמֶטָה דְרָךְ, כְּמוֹ
 שְׁנַאֲמַר (מְשִׁי ה) וְאַרְח צְדִיקִים כְּאוֹר נְגִה. וְאוֹתוֹ
 שְׁלֹמֶעֱלָה שְׂבִיל בְּקִיק, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (אִיּוֹב כח) נְתִיב
 לֹא יִדְעוּ עֵיט. וְסוּד שֶׁל הַכֹּל - (יִשְׁעִיָּה מֵג) הַנּוֹתֵן בָּיִם
 דְרָךְ וּבָמִים עֵזִים נְתִיבָה. וְכַתוּב (תְּהִלִּים עז) בָּיִם וְדָרְךְ
 וְשְׂבִילָךְ בְּמִים רַבִּים. הָעוֹלָם הָעֲלִיזוֹן, כְּשִׁמְתְּמַלֵּא
 וּמִתְעַבֵּר כְּמוֹ נִקְבָּה שְׁמֵתְעַבֶּרֶת מִן הַזְּכָר, מוֹצִיָּאָה
 שְׁנֵי בָנִים כְּאַחַד, זָכָר וּנְקֵבָה, וְהֵם שָׁמַיִם וָאָרֶץ
 כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה.

מִמִּיָּמֵי הַשָּׁמַיִם נּוֹזְנִית הָאָרֶץ וּמִיָּמֵינוּ נִשְׁפָּכִים
 לְתוֹכָהּ, אֵלָּא שְׁעֲלִיזוֹנִים זָכָר וְתַתְּחִתּוֹנִים
 נִקְבָּה. וְהַתְּחִתּוֹנִים נּוֹזְנִים מִן הַזְּכָר. וּמִים תַּתְּחִתּוֹנִים
 קוֹרְאִים לְעֲלִיזוֹנִים כַּנִּקְבָּה שְׁפֵתוֹיָחָ לְזָכָר וְשׁוֹפְכַת
 מִים כַּנֶּגֶד מִים שֶׁל הַזְּכָר לַעֲשׂוֹת יָרַע. וְהַנִּקְבָּה
 נּוֹזְנִית מִן הַזְּכָר. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְאֵת הָאָרֶץ, בְּתוֹסְפַת
 וי"ו, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר.

פְּתוּב (ישעיה מ) שְׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא
 אֱלֹהִים וְגו'. הָאוֹתִיּוֹת נִחְקְקוּ ^(דף ל ע"א) בַּמַּעֲשֵׂה
 שֶׁל הַכֹּל, בַּמַּעֲשֵׂה שֶׁל הָעֲלִיּוֹן וּבַמַּעֲשֵׂה שֶׁל
 הַתַּחְתּוֹן. אַחַר כֵּן נִרְשְׁמוּ הָאוֹתִיּוֹת וְנִחְקְקוּ
 בַּפְּתוּב. ב' בְּרֵאשִׁית בָּרָא. א' אֱלֹהִים אֵת. ב'
 רֵאשִׁית בָּרָא וְדָא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בִּי"ת בָּרָא, וְדָא
 בְּכַח עֲלִיּוֹן. ב' נִקְבְּהָ. א' זָכַר. כְּמוֹ שֶׁב' בָּרָא וְדָא
 בְּכַח שְׁלֹמֶעֱלָה, כֵּן א' הוֹצִיא אוֹתִיּוֹת הַשָּׁמַיִם
 בְּלִלוֹת שֶׁל עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת. ה' הוֹצִיא
 שָׁמַיִם לְתֵת לָהֶם חַיִּים [וּלְהַשְׁקוֹת] וּלְהַשְׁרִישׁ אוֹתוֹ.

וְאֵת הָאָרֶץ - ו' הוֹצִיָּאָה הָאָרֶץ לְתֵת לָהּ מְזוֹן
 וּלְהַתְקִינָהּ וּלְתֵת לָהּ סְפוּק שְׂרָאוּי לָהּ. וְאֵת
 הָאָרֶץ - שְׁלָקַח וְא"ו אֵ"ת בְּלִלוֹת שֶׁל עֲשָׂרִים
 וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, וְהָאָרֶץ נוֹזְנִית. וְהָאָרֶץ כּוֹלְלַת
 אוֹתָם לְתוֹכָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים
 הֹלְכִים אֵת הַיָּם. וְהֵינּוּ סוּד וְאֵת הָאָרֶץ. שְׁכוּנָסַת
 הַכֹּל לְתוֹכָהּ וּמְקַבְּלַת אוֹתָם הָאָרֶץ, לְקַחְתָּ הָאָרֶץ.
 וְאֵ"ת - זֶה שָׁמַיִם וְאָרֶץ כְּאַחַד. אֵ"ת הַשָּׁמַיִם - סוּד
 שֶׁל שָׁמַיִם וְאָרֶץ כְּאַחַד.

וּמִקְבָּלַת אוֹתָם לְהוֹיֵן. הַנֶּעֱת הַדְּבָר בְּהַכָּאָתוֹ
 מְצוּיִים. הַיִּכְל הַקְּטָרֶת מְצוּי בְּאֶרֶץ.
 בְּשֵׂאֵשׁ לוֹהֶטֶת, שׁוֹפֶעֶת וּמִתְעוֹרֶרֶת מִשְׂמַאל
 שְׂאוּחָזוּ בָּהּ וְעוֹלָה עֲשֵׂן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יט) וְהָר
 סִינִי עֲשֵׂן כָּלֹּ מִפְּנֵי אֲשֶׁר יָרַד עָלָיו ה' בְּאֵשׁ. זֶה אֵשׁ
 וְזֶה עֲשֵׂן. וְכֵתוּב (שם) וְאֵת תְּהָר עֲשֵׂן. מִתּוֹךְ שֵׂאֵשׁ
 בְּשִׁיזְרָדָת, אֲחוּזִים זֶה בְּזֶה עֲשֵׂן בְּאֵשׁ, וְאִזּוּ הַכֹּל
 עוֹמֵד בְּצַד הַשְּׂמַאל, וְתִינּוּ סוּד (ישעיה מו) אֵף יָדִי
 יִסְדָּה אֶרֶץ. וּמִינֵי מִפְּחָה שָׁמַיִם, בְּכַח שֶׁל הַיָּמִין
 לְמַעְלָה. כְּמוֹ כֵּן נַעֲשׂוּ שָׁמַיִם שָׁמַיִם זָכָר. וְזָכָר בָּא
 מִצַּד הַיָּמִין, וְנִקְבְּהָ מִצַּד הַשְּׂמַאל.

(ישעיה מ) שָׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֱלֹהִים. עַד
 בָּאֵן עָלוּ הַדְּבָרִים שָׂלֵא לְשָׂאֵל בְּשֶׁלְמַעְלָה. שְׁחַכְמָה
 נִתְקַנָּה מֵאִין וְלֹא עוֹמֶדֶת לְשָׂאֵלָה שְׁנִסְתָּרֶת וְעַמְקָה
 אִין שְׁיַעֲמֵד בָּהּ. כִּיּוֹן שְׁהַתְּפִשֵׁט אֹזר עֲמֹק, אִזּוּ אֹזְרוֹ
 עוֹמֵד לְשָׂאֵלָה אֵף עַל גַּב שְׁהוּא נִסְתָּר מִהַכֹּל
 שְׁלִמְטָה, וְקוֹרְאִים לוֹ עַל פִּי שְׂאֵלָה מִי. מִי בָרָא
 אֱלֹהִים.

וְהִינּוּ סוּד שְׂאֵמְרָנוּ (איו"ב לח) מִכְּבֹטֵן מִי יֵצֵא הַקָּרָח.
 מִכְּבֹטֵן מִי וַדַּאי [יֵצֵא הַקָּרָח], אוֹתוֹ שְׁעוֹמֵד
 לְשִׂאלָה. וְאִין לְשִׂאל מַה לְמַעְלָה וּמַה לְמַטָּה,
 אֵלָּא לְשִׂאל מְקוֹם שְׂיוּצָאִים לְדַעַת, וְלֹא לְדַעַת
 אוֹתוֹ, שְׁחֲרֵי לֹא יְכוּלִים. אֵלָּא עוֹמֵד לְשִׂאלָה וְלֹא
 לְדַעַת בּוֹ.

בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית, רֵאשִׁית מֵאֵמֶר הוּא. אוֹ
 נֵאמֵר שְׁבְרֵאשִׁית הוּא מֵאֵמֶר. אֵלָּא עַד
 שְׁלֹא יֵצֵא וְהַתְּפִשֵׁט כַּחוֹ וְהַכֹּל נִסְתָּר בּוֹ, בְּרֵאשִׁית
 הוּא וּמֵאֵמֶר הוּא. כִּיּוֹן שְׂיֵצֵא וְהַתְּפִשֵׁטוּ מִפְּנֵי
 צְבֹאוֹת, נִקְרָא רֵאשִׁית, וְהוּא מֵאֵמֶר בְּלִבּוֹ. מ"י
 שְׂאֵלָה אוֹתוֹ שְׁבְרֵא אֵלָה. אַחַר כְּשֶׁהַתְּפִשֵׁט
 וְהַשְׁתַּכְּלִל, נַעֲשֶׂה י"ם וּקְרָא לְמַטָּה. וְהַכֹּל עֲשֶׂה
 כְּמוֹ אוֹתוֹ מִמָּשׁ שְׁלִמְעָלָה. זֶה כְּנִגְדֵּי זֶה וְזֶה כְּמוֹ
 זֶה, וְשִׁנְיָהֶם ב'.

כְּתוּב (שיר א) עַד שְׁהַמְּלֹךְ בְּמִסְכּוֹ. בְּמִסְכּוֹ -
 לְהַתִּישֵׁב בְּמִלְכוּת תַּחְתּוֹנָה. בְּסוּד שֶׁל
 אוֹתָהּ תְּכַרּוֹת וְתַפְנוּק שֶׁל אוֹתָהּ תְּכַיְבוֹת שְׁפַעְדָּן

הַעֲלִיזוּן בְּאוֹתוֹ שְׂבִיל שְׁנֵם־תָּר וְנָנוּז וְלֹא נֹדַע,
 וּמִתְמַלֵּא מִמְנוּ וַיּוֹצֵא בְּנִחְלִים יְהוּעִים. נְרָדִי נָתַן
 רִיחוֹ - זֶה מִלֶּךְ תַּחְתּוֹן. שֶׁבָרָא עוֹלָם שְׁלֵמָטָה כְּמוֹ
 שְׁלֵמַעְלָה, וּמַעְלָה רִיחַ טוֹב עֲלִיזוֹן לְשֵׁלֵט וְלַעֲשׂוֹת,
 וַיְכוּל וְשׁוֹלֵט וּמְאִיר בְּאוֹר עֲלִיזוֹן.

בְּשָׁנַי גְּזוּנִים נִבְרָא הָעוֹלָם, בְּיָמֵינוּ וּבְשִׁמְאֵל, בְּשִׁשָּׁה
 יָמִים עֲלִיזוּנִים. שִׁשָּׁה יָמִים נַעֲשׂוּ לְהַאֲרִי,
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת ל"א) כִּי שִׁשַּׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת
 הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. וְאֵלֶּה חֲפָרֵי דְרָכִים וְעָשׂוּ
 שְׁשִׁים נְקָבִים לְתַהוֹם רַבָּה, וְאוֹתָם שְׁשִׁים נְקָבִים
 לְהַעֲלוֹת מִי הַנְּחָלִים לְתוֹךְ תַּתְהוֹם. וְעַל זֶה [הַרְדֵּי שְׁנֵינוּ]
 הַשִּׁיתִין מִשִּׁשַּׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית נִבְרָאוּ, וְהֵם הָיוּ
 שְׁלוֹם הָעוֹלָם.

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תְהוֹ וְכֹהוּ, הַפֶּסֶלֶת הַטְּמוּנָה בְּתוֹךְ
 קְלִיטָתוֹ שֶׁהָיְתָה בְּתַחֲלָה וְלֹא הִתְקַיְּמָה.
 הָיְתָה כְּבָר וְאַחַר כֹּךְ הִתְקַיְּמָה. בְּאַרְבָּעִים וְשִׁתַּיִם
 אוֹתֵינוּ נַחֲקַק הָעוֹלָם וְהִתְקַיְּמָה, וְכֻלָּם עֲפוּר שֶׁל
 הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ. בְּשִׁמְצִטְרָפוֹת, עוֹלוֹת בְּאוֹתֵינוּ

ע"ב אֹתֵיזוֹת לְמַעַלָּה וַיִּזְרְדוּת לְמַטָּה, מִתַּעֲטָרוֹת
 בְּעֵטָרוֹת בְּאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם וַיְכוּל הָעוֹלָם
 לְהִתְקַיֵּם. וַאֲלֵה מִתְקַיֵּמִים בְּמַעֲשֵׂי הָעוֹלָם [נ"א הַמְלֵאךְ].
 הַדְּפוּם שֶׁל הַקְּלִיטָה בְּאֵלֶּה מְצוּיִים בְּחוֹתֵם
 הַחוֹתֶמֶת. נִכְנְסוּ וַיֵּצְאוּ אֵת וְאֵת וְנִכְרָא הָעוֹלָם.
 נִכְנְסוּ לְתוֹךְ הַחוֹתֵם וְהִצְטָרְפוּ וְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם.

בַּמִּקְל שֶׁל הַנְּחָשׁ הַגָּדוֹל הָבוּ וְנִכְנְסוּ תַּחַת נִקְבֵי
 הָעֶפֶר אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת אַמּוֹת. אַחַר כֵּן
 תְּהוּם רַבָּה תָּיָה עוֹלָה בַּחֲשֵׁף, וְהַחֲשֵׁף כֶּסֶף הַכֹּל,
 עַד שֶׁיֵּצֵא אוֹר וּבִקַּע בַּחֲשֵׁף וַיֵּצֵא וְהֵאִיר, שְׁכַתוֹב
 (אֵיב יב) מְנַלָּה עֲמֻקּוֹת מִנֵּי חֲשֵׁף וַיֵּצֵא לְאוֹר
 צִלְמּוֹת.

מִיָּם נִשְׁקְלוּ בְּמִשְׁקַל אֶלֶף וַחֲמִשׁ מֵאוֹת בְּאַצְבָּעוֹת.
 שְׁלֹשׁ נִטְפוּ לְתוֹךְ הַמִּשְׁקָל. תְּצִי מֵהֶם לְקִיּוּם,
 וַחֲצִי שֶׁנִּכְנְסוּ לְמַטָּה. אֵלוּ עוֹלִים וְאֵלוּ יוֹרְדִים. כִּיּוֹן
 שֶׁעָלוּ בְּעֵלִית תִּיר, עָמַד הַמִּשְׁקָל בְּדַרְךְ יִשָּׂר וְלֹא
 סָטָה לְיָמִין וְלֹא לְשְׂמָאל. וְהוּ שְׁכַתוֹב (ישעיה מ) מִי
 מִדְּר בְּשִׁעְלוֹ מִיָּם וְגו'.

הכל הִיָּה בְּאֶרֶץ נִסְתָּר וְלֹא הִתְגַּלָּה, וְכֵחַ וְתִקְוָה
 וּמִיָּם קְפוּאִים בְּתוֹכָהּ, וְלֹא זָרְמוּ וְלֹא
 הִתְפַּשְׁטוּ, עַד שֶׁהָאִיר עָלֶיהָ הָאִוֵּר שְׁלֹמֵעָלָה,
 וְהָאִוֵּר הִכָּה בְּקִרְיֵשָׁה וְהִפְשִׁירוּ צְבֹאוֹתֶיהָ. זֶהוּ
 שְׂפָתוֹב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אִוֵּר וַיְהִי אִוֵּר. זֶהוּ אִוֵּר
 רֵאשׁוֹן עֲלִיּוֹן שְׂתִיָּה מִקֶּדֶם לְבֵן.

וּמִכָּאֵן יֵצְאוּ כָּל הַצְּבֹאוֹת וְהַכֹּחוֹת, וְהָאֶרֶץ
 הִתְפַּשְׁטָה וְהוֹצִיָּאָה צְבֹאוֹתֶיהָ אַחֵר
 בָּהּ. כִּיּוֹן שֶׁהָאִיר [וַיִּרְדֵּה], הִיָּה עוֹלָה אִוֵּרוֹ מִסּוֹף
 הָעוֹלָם עַד סוֹף הָעוֹלָם. כְּשֶׁהִסְתַּכַּל בְּרֵשׁעֵי
 הָעוֹלָם, נִגְנְזוּ וְנִטְמְנוּ, וְלֹא יֵצֵא אֵלָּא בְּשִׁבְלֵי
 הַנְּסֻתָּרִים שְׁלֹא הִתְגַּלּוּ.

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאִוֵּר כִּי טוֹב. שְׁנִינּוּ, כָּל חֵלוֹם
 שְׁעוֹמֵד בְּקִיּוֹם שֶׁל כִּי טוֹב, שְׁלוֹם הוּא
 לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. רָאָה אוֹתֵינּוּת, כְּפִי דְרָכּוֹ כָּל אַחֵר
 וְאַחֵר. רָאָה ט' - טוֹב לוֹ, טוֹב לְחֵלוֹמוֹ, שְׂתִירֵי
 הַתּוֹרָה פְּתִיחָה כּוֹ כִּי טוֹב. מֵאִיר מִסּוֹף הָעוֹלָם

לְסוּף הָעוֹלָם. ט' מוֹב. מוֹב הוּא מוֹב אֹר
בְּשִׁלְמוֹת.

ט' תְּשִׁיעֵי שֶׁל הַכֹּל. אֹת שְׂמֵאִיר מִעֲלִיּוֹן רֵאשִׁית
וְנִכְלָל בּוֹ וְנַעֲשֶׂה בְּפִתְרֵי שֶׁל נִקְדָּה סוֹד שֶׁל י'
שֶׁהִיא נִקְדָּה אַחַת. ו' מִכְחוֹ יָצָא. בּוֹ נַעֲשׂוּ שְׂמִים.
בְּשֶׁהֶסְתִּים בְּנִקְדָּה אַחַת וְנִנְנוּ פְּנִימָה, הַאִירָה ב'.
מִמָּנָה יָצְאוּ עֲלִיּוֹן וְתַחְתּוֹן. עֲלִיּוֹן טָמִיר. הַתַּחְתּוֹן
נְלוֹי כְּסוֹד שֶׁל שְׁנַיִם, וְעוֹמֵד בְּכַח שֶׁלְמַעְלָה.

וְזָהוּ מו"ב. שֶׁלֹּשׁ הָאוֹתִיּוֹת הֵלְלוּ מו"ב נִכְלָלוּ
אַחַר כֵּן לְצַדִּיק הָעוֹלָם שֶׁכּוֹלֵל הַכֹּל לְמַעְלָה
וְלְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ג) אָמְרוּ צַדִּיק כִּי מוֹב.
בְּגִלְלֵי שְׂאוֹר עֲלִיּוֹן כָּלוּל בּוֹ, שְׂכָתוֹב (תְּחִלִּים קִמָּה) מוֹב
ה' לְכֹל וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו. לְכֹל כָּתוֹב, זֶה
סֶתֶם שֶׁל הַדָּבָר בְּשִׁבִיל לְהַאִיר יוֹם אֶחָד שְׂמֵאִיר
לְכֹל, עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל. עַד כָּאן סֶתֶם הַדָּבָרִים.

הַשְּׁלֵמָה מֵהַשְּׂמִימוֹת (סִימָן ו"ד)

לְמָה בִּי"ת דוּמָה? לְאָדָם שֶׁנּוֹצֵר בְּחִכְמָה, שְׂסֹתוֹם
מִכָּל צַד וּפְתוּחַ מִלְּפָנָיו, וְהָאֵל"ף פְּתוּחָה

מאחריו. רוצה לומר, כי היא פתוחה לקבל מן
הקֹדֶשׁ, וַיֵּשׁ לָהּ פֶּתַח לְהַשְׁפִּיעַ לְאַחֵרִים: ע"כ.

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים - סוד של ראשית
עריסתכם חלה תרימו תרומה. זו
חכמה עליונה שהיא ראשית. ב' בית העולם
להיות משקה מאותו נהר שנגנב בו, סוד הכתוב
וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. וְנָהָר - שְׁכוּנִים
אֶת הַכֹּל מִהָעֵמֶק הָעֲלִיּוֹן וְלֹא פּוֹסְקִים מִימּוֹ
לְעוֹלָמִים לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן.

ואותו עמק עליון בית ראשון, בראשית,
הסתימו בו האותיות בשביל דביק
אחד שנגנו בתוכו. ומתוך אותו העמק יצאו
שני פחות, שכתוב את השמים. לא כתוב
שמים אלא השמים, מתוך אותו עמק הנסתר
מהכל. ואת הארץ - סתר זה הוציא את
הארץ הזאת.

אבל בכלל של השמים היתה. ויצאו באחד
דבוקה בצדו זה בזה. בשחאיר ראשית

הכל, שמים לקחו אותה והושיבו אותה במקומה,
 שכתוב ואת הארץ. ואת - כלל האותיות שהם
 א"ת. כשחזרה הארץ לשבת במקומה ונפרדה ^{(דף לא}
^{ע"א)} מצד השמים, היתה תוהה ובוהה לדבק בשמים
 באחד כמו [בבתחלה] בהתחלה, משום שראתה את
 השמים מאירים והיא חשוכה. עד שאור עליון יצא
 עליה והאיר לה, ושבה במקומה להסתכל בשמים
 פנים בפנים. ואז התתקנה הארץ והתפשטה.

יצא אור מצד ימין וחשף מצד שמאל, והפרידם
 אחר כך כדי להכליל זה בזה. והו שכתוב
 ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. ואם תאמר
 שהיתה ממש הבדלה - לא! אלא היום בא מצד
 האור שהוא ימין, ולילה מצד החשך שהוא
 שמאל, ובשיצאו באחד, הפריד אותם. והבדלה
 היתה מצדו להסתכל פנים בפנים ולהדבק זה
 בזה להיות הכל אחד.

והוא נקרא יום וקורא לו יום, והיא נקראת
 לילה, כמו שנאמר ויקרא אלהים לאור

יום וְגו'. מה זה וְלחשך? זהו החשך שאוחז את הלילה שאין לה אור מעצמה [והיא נקראת לילה, שכתוב ולחשך קרא לילה, בגלל שאוחז בה החשך ואין לה אור מעצמה]. ואף על נב שפאה מצד של האש שהיא חשך. אבל חשך, עד שמואר מצד היום, יום מאיר ללילה, ולילה לא מאיר עד זמן שכתוב (תהלים קלט) ולילה כיום יאיר כחשכה באורת.

רבי אלעזר קפין בתחלה ודרש, (שם כט) קול ה' על המים אל הכבוד הרעים ה' על מים רבים. קול ה' - זה קול עליון שממנה על המים ששופעים מדרגה לדרגה עד שמתפנסים למקום אחד בכנום אחד. אותו קול עליון שולח את אותם המים בדרבם, כל אחד ואחד כפי דרכו. כמו בפעל הגן הנה שממנה על מים לשלחם לכל מקום ומקום פראוי לו, כך קול ה' ממנה על המים.

אל הכבוד הרעים - כמו שנאמר (איוב כו) ורעם גבורתו מי יתבונן. זה צד שבא מגבורה

ויוצא ממנו. דבר אחר אל הכבוד הרעים - זה
 הימין שיוצאת ממנו שמאל. ה' על מים רבים -
 ה' זה חכמה עליונה שנקראת יו"ד. על מים רבים
 - על אותו עמק נסתר שיוצא ממנו, כמו שנאמר
 (תהלים עו) ושבילך במים רבים.

רבי שמעון פרש את המחלקת ואמר, פתח
 הפסוק ואמר פתוב (שמות כה) לעמת מסנרת
 תהיין הטפעת [ל]בתים לבדים. מי אותה מסנרת?
 זהו מקום סגור שלא פתוח חוץ מאשר בשביל
 דבוק אחד שנודע בגניזות אצלו, ובגללו התמלא
 ורשם שערים להדליק גרות. ובגלל שהוא מקום
 גנוז ונסתר, נקרא מסנרת, וזהו העולם הפא.
 ואותו העולם הפא נקרא מסנרת.

תהיין הטפעת - אלו טפעות עליונות שנאחזו זו
 בזו, מים מרות, ורוח מאש, ואש במים.
 כלם נאחזו זו בזו ויוצאים זו מזו בטפעות הללו,
 וכלם מסתכלים לאותה מסנרת, שפה נאחזו
 לאותו אור עליון להשקותם ונאחזים בו.

בְּתִים לְבָדִים - תַּטְבְּעוֹת הִלְלוּ הֵם עֲלִיּוֹנִים, בְּתִים
 וּמְקוֹמוֹת לְבָדִים שֶׁהֵם מְרַכְּבוֹת שְׁלֵמֻטָּה,
 בְּגִלְלֵי שְׁוֵה בָּא מִצַּד הָאֵשׁ, וְזֶה מִצַּד הַמַּיִם, וְזֶה
 מִצַּד הָרוּחַ, וְכֵן כָּלָם, כִּדְרֵי לְהִיּוֹת מְרַכְּבָה לְאֶרֶז.
 וְעַל זֶה, מִי שֶׁמֵתְקָרֵב, מֵתְקָרֵב בְּבָדִים הִלְלוּ וְלֹא
 בְּמַה שְׁלֵפְנִים. לָךְ לָךְ אוֹמְרִים לְנֹזֵר סְכִיב סְכִיב,
 לְפָרֵם אֵל תֵּתְקָרֵב. פָּרַט לְאֵלוֹ הָרְאוּיִים לְשִׁמְשׁ
 בְּפְנִים, לָהֶם נִתְּנָה רְשׁוּת לְהַעֲלוֹת, לְשִׁמְשׁ וְלִקְרֵב,
 וְעַל זֶה פְּתוּב (במדבר א) וְהוֹרֵ תְקָרֵב יוֹמֵת.

ב' שָׁל בְּרֵאשִׁית הִיא גְדוּלָּה. ר' יוֹסִי שָׁאֵל
 אוֹתוֹ וְאָמַר, שִׁשֶּׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית הִלְלוּ
 שְׁשָׁנֵינוּ מֵהֶם? אָמַר לוֹ, תִּינוּ מַה שְׁפָתוֹב
 (תהלים קד) אֲרֹזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע. כְּמוֹ שֶׁהָאֲרֹזִים
 הִלְלוּ יוֹצְאִים מִן לְבָנוֹן, כִּךָּ גַם אוֹתָם שִׁשָּׁה
 יָמִים יוֹצְאִים מִן בְּרֵאשִׁית.

וְשִׁשֶּׁת הַיָּמִים הָעֲלִיּוֹנִים הִלְלוּ, הַפְּסוּק פִּרְשׁ
 אוֹתָם, שְׁפָתוֹב (דברי הימים א כט) לָךְ ה'
 הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְגו'. כִּי כָל - זֶה צְדִיק.

בְּשָׁמַיִם - זו תְּפֹאֶרֶת. וּבְאָרֶץ - זו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,
כְּמוֹ תְּרַגְמוֹ: שְׂאוֹחַז בְּשָׁמַיִם וּבְאָרֶץ. כְּלוֹמַר,
שְׂיִסוֹד הָעוֹלָם שְׁנִקְרָא כ"ל, הוּא אוֹחַז בְּתִפְאֶרֶת
שְׁנִקְרָא שָׁמַיִם, וּבְאָרֶץ ^(דף לא ע"ב) שְׁנִקְרָאת כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל.

וְעַל זֶה בְּרֵאשִׁית. ב' ראשית היא [חכמה, כמו שתרגום יונתן
בראשית - בחכמה] בְּגִלְלָה שְׂהוּא שְׂנִיחָה לַחֲשִׁבּוֹן,
וּנְקִירָאת רֵאשִׁית בְּגִלְלָה שְׂכַתֶּר עֲלִיּוֹן זֶה טְמִיר הוּא
רֵאשׁוֹן. וְעַל שְׂלֵא נְכַנֵּם בְּחֲשִׁבּוֹן, הִרְאֵשִׁית הוּא
שְׂנִי. בְּגִלְלָה זֶה ב' ראשית. וְעוֹד, כְּמוֹ שְׂחֲכֵמָה
עֲלִיּוֹנָה הִיא רֵאשִׁית, נֵם כְּדִ חֲכָמָה תַּחְתּוֹנָה נֵם
הִיא רֵאשִׁית, וְלִכֵּן אִין לְחִפְרִיד ב' מִן רֵאשִׁית.

לְבְּרֵאשִׁית קוֹרְאִים לוֹ מֵאֲמַר וְכַד זֶה. וְשִׂשָׁה
יָמִים יוֹצֵאִים מִמֶּנּוּ וְנִכְלָלִים בּוֹ,
וְאֵלֶּה נִקְרָאִים כְּמוֹ שְׂאֵלֶּה הָאֲחֵרִים. בְּרֵא אֱלֹהִים
- זֶהוּ שְׂכַתוֹב וְנִהַר יֵצֵא מֵעֶדֶן לְחֲשִׁקוֹת אֶת הַנֶּזֶן.
מַה זֶה לְחֲשִׁקוֹת אֶת הַנֶּזֶן? לְחֲשִׁקוֹתוֹ וְלִקְנִים אוֹתוֹ
וְלְחִסְתִּיבֵל בּוֹ בְּכָל מַה שְׂצָרִיד.

אֱלֹהִים - אֱלֹהִים חַיִּים, שְׁמִשְׁמָע בְּרֵאשִׁית בְּרֵאשִׁית
 אֱלֹהִים וְרֵאֵי עַל יְדֵי אוֹתוֹ נָהַר בְּיַד
 לְהוֹצִיא הַכֹּל וּלְהַשְׁקוֹת הַכֹּל. אֵת הַשָּׁמַיִם - חֲבוּר
 זָכַר וְנִקְבָּה בְּרֵאוּי. אַחַר כֵּן בּוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם
 לְמַטָּה, בּוֹ נִתֵּן כַּח לְכֹל.

השלמה מההשמטות (סימן כ"ח)

וּמִנֵּין לָנוּ שְׁשָׁמַיִם הֵם תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ הוּא? שְׁכַתוּב
 (מלכים א' ח) וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. הֲאֵם שְׁלֹמֹה
 מִתְפַּלֵּל אֶל הַשָּׁמַיִם שִׁישְׁמָעוּ תִפְלֹתוֹ? אֵלָּא
 שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם עַל שְׁמוֹ. וְלָמָּה נִקְרָא שָׁמַיִם? אֵלָּא
 שֶׁהוּא עֵגֶל כְּמוֹ רֹאשׁ, וּמִלְמַד, הַפִּיִם מִימֵינוּ וְאֵשׁ
 מִשְׁמֵאלוֹ וְהוּא בְּאֶמְצַע, שָׂא מִיָּם, מֵאֵשׁ וּמִמַּיִם,
 וּמִכִּנּוּיִם בִּינֵיהֶם שְׁלוֹם. בָּא הָאֵשׁ וּמִצָּא מִצְדוֹ מִדַּת
 הָאֵשׁ. בָּא מִיָּם וּמִצָּא מִצְדוֹ מִדַּת הַמַּיִם, וְהֵינּוּ (איו"ב
 כה) עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. מֵהֶם הַשָּׁמַיִם? מִלְמַד
 שֶׁגִּבֹּל תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵשׁ וּמַיִם וּמִפְּחוֹן זֶה בְּזוֹת,
 וְעֲשֵׂה מִהֵן רֹאשׁ לְדַבְּרֵיוֹ, שְׁנֵאמַר (תהלים קיט) רֹאשׁ
 דְּבָרְךָ אֱמֶת: ע"כ.

א"ת השמים, שמשמע שהשמים הוציאו את,
בבית של סוד אלהים תיים אחר שראשית
הוציאו אותו.

כיון שזה הוציאו הכל, והכל התישב במקומו
באחד, טבעת זו האחרונה נעשתה ראשית,
וכראשית הזו הוציאו אורות עליונים, והשקרה אור
והתחילו מים להשפיע בנגד למטה. ועל זה
בראשית וראי ברא אלהים. בו ברא עולם
התחתון, בו הוציאו מאורות, בו נתן כח לכל.

רבי יהודה אמר, על זה פתוב (ישעיה י) היתפאר
הגרון על החצב בו. השבח של מי - לא של
האמן הוא? כך בראשית הזאת ברא אלהים עליון
את השמים - השבח של מי? של אלהים הוא!
אמר רבי יוסי, זה שכתוב (דברים ה) אשר לו אלהים
קרבים אליו. קרבים? קרוב צריך להיות! אלא
אלהים עליון. אלהים של פחד יצחק. אלהים
אחרון. ומשום כך פתוב קרבים, ונבורות רבות
הם שיוצאים מאחד והכל אחד.

השלמה מההשמטות (סימן כ"ט)

וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ (בראשית א). בְּזִמְן שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא הָיָה בְּקִלְפוֹת הָאֱלֹהִים, הָיָה בּוֹנֵה
 עוֹלָמוֹת וּמַחְרִיבֵן, וְהָרִי הִקִּימוּ שְׂאִין הַשְּׂפָעָה בְּכָל
 הָעוֹלָמוֹת, וְנִהָר שֶׁהוּא צְדִיק יַחֲרַב וַיִּבֶשׁ בְּשָׁנֵי
 הָעוֹלָמוֹת, בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וַיֵּשׁ מִי
 שֶׁאָמַר שֶׁעָלָה בְּמַחְשַׁבְתּוֹ לְבָנוֹת עוֹלָמוֹת
 וְלַחֲרִיבֵן, וְאָמַר זֶה מוֹעִיל לִי וְזֶה לֹא מוֹעִיל לִי.
 אֱלֹהִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ -
 מוֹעִילִים לִי, וְהָאֲחֵרִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וְהָאָרֶץ הִיְתָה
 תְּהוֹ וְבַחֲוֹ, שֶׁמֶרְאָה עַל עוֹלָמוֹת שֶׁעָלָה בְּרִצּוֹנוֹ
 לְבָנוֹתָם וְלֹא עָשָׂה אוֹתָם - עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר תְּהוֹ
 וְבַחֲוֹ. וּבְזִמְן שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּקִלְפוֹת הַלְלוֹ,
 נֶאֱמַר בּוֹ (איכה ב) סִכַּת בְּעֵנָן לָךְ מֵעֲבוֹר תִּפְלָה.

תְּהוֹ וְחַשְׁדָּה, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (שמות יד) וַיְהִי הָעֵנָן
 וְחַחֲשָׁה, וְאֵלֹו קִלְפוֹת הָאֲנָוֹ. הַמַּחַ מִבְּפָנִים
 שֶׁתְּלוּי [שָׁל שָׁלֵשׁ] לְאֲרַבְעָה צְדָדִים זֶה יְהוֹ"ה, שֶׁהוּא
 לֹא מִקְבֵּל טְמֵאָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה כג) הֲלוֹא כֹה

דברי פאש נאם ה'. מה אש לא מקבלת טמאה,
 כך שמו לא מקבל טמאה. ובזמן שמתנפרות
 הקלות הללו ונשפרות מהאנוז, התפלה, שהיא
 שכינה, אדנ"י, עולה לבעלה שהוא יהו"ה, ומעלה
 הכל. שבזמן שהוא מתכסה במנה פקלות הללו,
 היא נקראת עניה יבשה, ואין לה אלא מה
 שנותנים עבדים בתשאי.

ובאותו זמן שמתפשט הקדוש ברוך הוא מן
 הקלות הללו, נאמר (ישעיה ל) ולא יבנה
 עור מוריה וחו עיניה ראות את מוריה. ומה
 שהיתה יבשה, נאמר בה (שם ו) מלא כל הארץ
 כבודו, ונקראת הברכה שלו, הקרבן שלו, עולה
 שלו ששורף כל הקלות הללו. ועולה אל הקטרת
 הקשור שלו, העולה שלו, שכתוב (ויקרא ו) זאת
 תורת העלה. היא העלה - בתפלת שחרית, היא
 העלה - אליו בתפלת מנחה בכמה ריחות
 ובשמים של גן עדן, שהיא גן התורה. והו שכתוב
 (שיר ד) גן נעול אחתי בלה. סתומה שלא נפתחת
 אלא רק לבעלה.

וּבְשִׁיבָא בְּעֵלְהָ, (תהלים נא) אֲדַנִּי שְׁפָתַי תִּפְתָּח,
 שֶׁהוּא דָּלַת עֲלִיּוֹנָה נִפְתַּחַת אֵלָיו
 בְּתָרִים [בְּשָׁנִי] עֲמוּדֵי אֱמֶת (נצח וְהוֹד) וּמִקְבְּלַת אוֹתוֹ
 בְּשִׁתֵּי זְרוּעוֹת. זְהוּ שְׁפָתוֹב (שיר ב) שְׁמֵאלוֹ תִּחַת
 לְרֵאשִׁי וַיִּמְיֵנוּ תִּתְחַבְּקֵנִי. יְהוֹ"ה יוֹרֵד אֵלֶיךָ, וְזֶהוּ סוּד
 אָמ"ן גִּימְטְרִיא יֵאֱהָרֹנָה"י, שֶׁהוּא חֲבוּר שְׁנֵי שְׁמוֹת
 בְּאוֹתֵיזוֹת, וְלִכְּן גְּדוֹל הָעוֹנָה אָמֵן יוֹתֵר מִהַמְּבָרָךְ,
 בְּזֶמֶן שֶׁהֵם שְׁנַיִם בְּרֵאשׁ הַצְּדִיקִים.

אֲבָל בְּשֶׁהֵם בְּרֵאשׁ הָרְשָׁעִים, בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל
 אוֹמְרַת לָהֶם, (שם א) אֵל תִּרְאֵנִי שְׁאֵנִי
 שְׁחַרְחַרְתָּ, מֵאַלְהָ שְׁשׁוּרִים לְפִתּוֹת לְבַנֵּי אָדָם, כְּמוֹ
 שְׁחִיו מִפְתִּים אֶת יִשְׂרָאֵל בְּעֵגֶל בְּשֵׁשׁ הַשָּׁעוֹת. זְהוּ
 שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת לב) וַיֵּרָא הָעָם כִּי בִשֵׁשׁ מִשָּׁה לְרֹדֶת
 מִן הַחַר, וּבְאַרוּחָ, מַה זֶה בִּשְׁשׁ? אֵלָּא בְּשֵׁשׁ שָׁעוֹת
 עָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל, כְּדֵי לְהַפְרִידֵם מִשְׁבַּע. זֶה שְׁפָתוֹב
 אֶךְ בַּיּוֹם תִּרְאֵשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוֹ שְׁאֵר. אֶךְ - חֵלֶק בֵּין
 שֵׁשׁ לְשִׁבַּע.

וְלִבְּנֵי אִמְרָה בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל, שִׁשְׁזֹפְתֵנִי הַשָּׁמַשׁ.
 נִרְמוּ שְׁהִסְתַּלַּק מִמֶּנִּי ו' (תפארת), שְׁהוּא
 הַשֶּׁשׁ, וְאוֹר הַשֶּׁשׁ שְׁהִיָּה מְאִיר בְּסִתְרֵי שֶׁל שֶׁשׁ
 תִּבּוֹת, שְׁהֵם שָׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, בְּנֵי
 אִמִּי נִחְרוּ בִּי, נִחַר גְּרוֹנִם שֶׁבָטְלוּ קְרִיאת שָׁמַע,
 שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (תהלים קמט) רוֹמְמוֹת אֵל בְּגְרוֹנִם, וְלִבְּנֵי
 שֶׁמֶנִּי נִטְרָה אֶת הַפְּרָמִים, שְׁהֵם שָׁאֵר אֲמוֹת עֶרֶב
 רַב. וְלִבְּנֵי פְרָמִי שְׁלִי לֹא נִטְרַתִּי, וְלִבְּנֵי אוֹתָם עֶרֶב
 רַב מִצְּלִיחִים בְּכֹל.

כְּתָנוֹת עוֹר תְּשׁוּכֵי הָעֵינַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (בראשית
 כו) וַתִּכְהִיז עֵינָיו מִרְאוֹת, לְהִסְתַּכֵּל עַל
 אוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם (יחזקאל א) נִפְתַּחוּ הַשָּׁמַיִם וְאִרְאֶה
 מִרְאוֹת אֱלֹהִים, שְׁהֵם תָּמַשׁ פְּעָמִים אוֹר שֶׁבְּמַעֲשֵׂה
 בְּרֵאשִׁית, כְּתָנוֹת אוֹר הֵם. וְהָאָרֶץ הִיְתָה תַּחֲוּ.
 וְהָאָרֶץ - תְּרִי אֶחָד, תַּחֲוּ - שְׁנַיִם, בַּחֲוּ - שְׁלֹשָׁה.
 חֲשָׁד - אֲרֻבָּעָה. תַּחֲוּם - חֲמִשָּׁה. וְאֲרֻבָּעָה הֵם
 שֶׁכְּלוּלִים בְּגוֹף, וְהֵם אֲרֻבָּעָה יְסוּדוֹת שְׁהֵם קְלָפוֹת
 הָאֲגוּז, וְלִבְּנֵי וְהָאָרֶץ הִיְתָה תַּחֲוּ. וּבִאֲרוֹהַ הִיְתָה -
 מִקְדָּם לְבֹן, שֶׁבְּדָרְךָ תִּקְלָפוֹת שֶׁקוֹדְמוֹת לְמַחַ.

וְרוּחַ אֱלֹהִים - זוֹ רוּחוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, מִיַּד שְׁתֵּהא
 מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי מֵי הַתּוֹרָה, מִיַּד תִּתְּיָה
 גְּאֻלָּה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר.
 וַיִּשְׁלַחֵהוּ ה' אֱלֹהִים, מִיַּד [וּלְמִשִּׁיחַ] אֶת הַמְּשִׁיחַ שְׁתֵּיָה
 בְּנֵי עֶדֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית ג) וַיִּשְׁלַחֵהוּ [וְגו']
 מִבְּנֵי עֶדֶן, מֵעֶדְוֵנוּ, וְלָמָּה? לְעַבֵּד אֶת הָאֲדָמָה,
 שְׁתֵּיָה שְׁכִינָה. בְּגִלְלָה זֶה וַיִּשְׁלַחֵהוּ, מִיַּד שְׁיֵצֵא מִשָּׁם.
 וַיִּשְׁכֵּן מִקְדָּם - לְנֵן - אֶת הַכְּרוּבִים, מְשִׁיחַ בֶּן
 דָּוִד וּמְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף שְׁמוֹשֵׁף רוּחַ
 הַמְּשִׁיחַ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְרוּחַ אֱלֹהִים, זֶה שִׁיל"ה,
 אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (במדבר יא) וְאֶצְלָתִי מִן הָרוּחַ,
 שְׁכָף עוֹלָה שִׁילָה כְּחֶשְׁבוֹן מִשָּׁה. וַיִּשְׁכֵּן מִקְדָּם,
 שְׁמִקְדָּים שִׁילָה לְשִׁנְיָהם, כְּדִי שְׁתִּתְּיָה מְרַחֶפֶת
 עַל פְּנֵי הַתּוֹרָה, וְהִגְאֻלָּה תִּלְוִיָה בּוֹ, וְחֵרִי
 פְּרִשׁוּהָ.

וְאֵת לַהֲט הַחֶרֶב הַמְּתַחַפֶּכֶת, מִיַּד יִתְּיָה בְּיָדוֹ,
 וּמָהוּ? הַמְּטָה. מִמְטָרוֹן מְתַחַפֶּף מִמְטָה
 לְנַחֵשׁ וּמְנַחֵשׁ לְמְטָה. וְעוֹד, מְטָה זוֹ שְׁכִינָה

תַּחֲתוֹנָה, וְאִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל - כָּל־פִּי חֶסֶד, לְיָמִין,
וַיֵּצְאוּ בְּרַחֲמִים. וְאִם לֹא - מִטָּה כָּל־פִּי חוֹבָה, לְצַד
הַגְּבוּרָה, שֶׁשָּׁם הִנָּחַשׁ אֵל אַחַר שֶׁמִּבְּקֵשׁ לְשַׁפּוֹךְ דָּם,
וְנִתְּרַג מְשִׁיחַ וְרַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל, וְלִכְּנֹן נֹאמֵר (רות ג)
שְׂכָבִי עַד הַבֶּקֶר, שֶׁהוּא בֶּקֶר שֶׁל אֲבָרְתָם שְׂיִתְּיָה
מִטָּה כָּל־פִּי חֶסֶד.

וּבְגִלְלָל זֶה וְאֵת לַהֲטֵה הַחֶרֶב הַמִּתְּהַפֶּכֶת, וְהַכֹּל
כִּדְרֵי לְשֹׁמֵר אֵת דְּרֹךְ עֵץ חַיִּים, שֶׁהוּא
תּוֹרָה, שֶׁנֹּאמֵר בָּהּ (משלי ג) עֵץ חַיִּים הוּא, וְהוּא
תּוֹרָה שֶׁבַעֲלָ פֶה. אִם זָכָה אָדָם - הוּא סָם חַיִּים
שָׁלוֹ, וְאִם לֹא - הוּא מִתְּהַפֶּכֶת לוֹ לְסָם הַמָּוֶת.
וְחַרֵּי פִרְשׁוּתָהּ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה כֶּהָ, כִּמּוֹ שֶׁתִּמְטָה
שְׂתֵת־הַפֶּךְ לְנָחַשׁ וּמִנָּחַשׁ לְמִטָּה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִמָּחוּ
מִן הָעוֹלָם כָּל אוֹתָם שֶׁנֹּאמֵר בָּהֶם (שמות ז) וַיַּעֲשׂוּ
כֵן חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם בְּלִטְיָהֶם:

תּוֹם פֶּתָא

בְּרֵאשִׁי"ת בְּר"א, רָמּוֹ לְבֵת"ר חֲכָמ"ה. אֱלֹהִים
רוֹמּוֹ לְבֵינ"ה. א"ת רוֹמּוֹ לְגִדְלָה

וּנְבוֹרָ"ה. הַשְּׁמִי"ם וְהוּ תַּפְאֲרָ"ת. וְאִ"ת רוֹמְזוּ
 לְנֶצַח הו"ד יְסו"ד. הָאֲרָ"ץ רוֹמְזוּ לְמַלְכוּ"ת: עַד
 כַּאן הַתּוֹסַפְתָּא.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי אור וַיְהי אור. [ויאמר אלהים, למי
 הוא אומר? אינו אומר אלא לאחרים. יְהי אור - לעולם הנה.
 וַיְהי אור - לעולם הבא]. וְזֶהוּ הָאור שֶׁפָּרָא תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּתַחֲלָה, וְהוּא אור הָעֵינ, וְהוּא אור שֶׁתְּרָאָה
 תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם תְּרַאשׁוֹן וְתִיה רֹאָה בּו
 מִסּוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּף הָעוֹלָם, וְהוּא אור
 שֶׁתְּרָאָה תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדוּד, וְתִיה מְשַׁבַּח
 וַאֲמַר (תהלים לא) מָה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צִפְנָתָ
 לִירְאִיךָ. וְהוּא הָאור שֶׁתְּרָאָה תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְמַעֲשֵׂה וְרָאָה בּו מִגְּלָעַד וְעַד דִּין.

וּבְשַׁעָה שֶׁרָאָה תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיעֲמְדוּ שְׁלֹשָׁה
 דוּרוֹת שֶׁל רְשָׁעִים, וְהֵם, דוּר אֲנוּשׁ, וְדוּר
 הַמְּבוּל, וְדוּר הַפְּלִגָּה - גָּנְזוּ אוֹתוֹ בְּדֵי שְׁלֵא
 יִשְׁתַּמְּשׁוּ בּו, וְנָתַן אוֹתוֹ תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעֲשֵׂה
 וְהִשְׁתַּמְּשׁ בּו שְׁלֹשָׁה תְּדָשִׁים שֶׁנִּשְׁאַרוּ לוּ מִיּוֹם

עבורו, כמו שֵׁנַאֲמַר (שמות ב) וְהִצַּפְנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יָרְחִים.

ואחר שלשה ירחים נכנס לפני פרעה, לקח אותו הקדוש ברוך הוא ממנו, עד שעמד על הר סיני לקבל את התורה, והחזיר לו אותו האור והשתמש בו כל ימיו. ולא יכלו בני ישראל לקרב אליו, עד שנתן מסוה על פניו, כמו שֵׁנַאֲמַר (שם לה) וַיִּירָאוּ מִנֹּשֶׁת אֱלֹהֵינוּ. והתעטף בו כטלית. והו שכתוב (תהלים קד) עֲטָה אור כִּשְׁלֵמָה.

יהי אור ויהי אור. כל מה שֵׁנַאֲמַר בו ויהי - הוא בעולם הזה ובעולם הבא. אמר רבי יצחק, אור שברא הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית, היה עולה אורו מסוף העולם ועד סוף העולם ונגנו.

מה הטעם שנגנו? כרי שלא יחנו ממנו רשעי העולם, והעולמות לא יחנו בגללם. והוא שמור לצדיקים, לצדיק (דף לב ע"א) דוקא, שכתוב (תהלים

צו) אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה. ואז יתבשמו העולמות ויהיו כלם אחד. ועד היום שיהיה העולם הבא, הוא נסתר וננוז.

אותו אור יצא מתוך החשך שנתקק במטה שנסתר מכל, עד שמאותו אור שננוז, נתקק בשביל אחד טמיר לחשך שלמטה. והאור שרוי בו. מיהו החשך שלמטה? אותו שנקרא לילה, שכתוב בו ולחשך קרא לילה.

ועל זה שנינו, מה זה שכתוב (איוב יב) מנלה עמקות מני חשך? רבי יוסי אומר, אם תאמר מחשך נסתר התגלו, הרי ראינו שנסתרים הם כל אותם פתרים עליונים וקוראים עמקות. מהו מנלה? אלא כל אותם נסתרים עליונים לא התגלו אלא מתוך אותו חשך שהוא בסוד הלילה

[וחבל יהיה אחד בסוד של ויהי אור תלכנה פאור תמטה פדרנה אחת, ועד היום

שיבא הוא ננוז וטמון].

בא ראה, כל אותם עמקים נסתרים שיוצאים מתוך מחשבה וקול לוקח אותם, לא

מתנלים עד שדבור מנגלה אותם. מה הדבר? הינו דבור.

וזה הדבור נקרא שבת, ובגלל ששבת נקרא דבור, דבור של חל אסור בשבת. [וכך היה עושה

רבי שמעון, כשהיה רואה את אמו שהיתה מדברת, היה אומר לה: אמא, שתקי. שבת היום ואסור.] בגלל שדבור זה צריך לשלם ולא אחר. ודבור זה שהוא בא מצד החשה, מנגלה עמקות מתוכו. ומשמע מני חשה, אותו שפא מצד החשה, שפא טוב מני דוקא.

השלמה מההשמטות (סימן ל"א)

ישב רבי בון ודרש, מהו שפא טוב (ישעיה מה) יוצר אור ובורא חשה? אלא אור שיש בו ממש פא טוב בו יצירה, חשה שאין בו ממש פא טוב בו בריאה, כמו שפאמר (עמוס ד) יוצר תרים וברא רות. אם תרצה אומר, אור שיש בו ממש פא טוב בו עשית, שפא טוב ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור, ואין הויה אלא עשית, וקורא בו יצירה. חשה שלא היה בו עשית אלא הבדלה ותפרשה, קורא בו

בְּרִיאָה, כְּמוֹ שְׂאֵתָה אֹמֵר הַבְּרִיא פְּלוֹנֵי וְכוּ'. אָמַר
 רַבִּי בְּרַכְיָה, מַהוּ שְׂכָתוֹב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר
 וַיְהִי אֹר, וְלֹא אָמַר וְהָיָה? מַשְׁלַל לְמַלְךְ שְׂחָיָה לוֹ
 חֲפִיץ נָאָה וְהִקְצָהוּ, עַד שְׂזַמֵּן לוֹ מְקוֹם וְשָׂמָהוּ שָׁם.
 וְהוּ שְׂכָתוֹב יְהִי אֹר וַיְהִי אֹר, שְׂכָבֵר תְּיָה:

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כֹּה, מַהוּ שְׂכָתוֹב וַיִּבְדֵּל
 אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין חַחְשָׁךְ? אָמַר לוֹ,
 אֹר הוֹצִיא יוֹם וְחַחְשָׁךְ הוֹצִיא לַיְלָה, אַחַר כֹּה חִבֵּר
 אוֹתָם כְּאַחַד וְהָיוּ אַחַד, שְׂכָתוֹב וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי
 בֹקֵר יוֹם אַחַד. שְׂלִילָה וַיּוֹם נִקְרְאִים אַחַד. וְזֶה
 שְׂכָתוֹב וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין חַחְשָׁךְ, [וְשֶׁהִפְרִיד
 מִחֲלָקַת] זוּ בְּזַמֵּן שָׁל חֲנֻלוֹת שְׂנַמְצָא פִּירוֹד.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַד כָּאֵן זָכַר כְּאֹר וּנְקָבָה כְּחַחְשָׁךְ.
 אַחַר כֹּה מִתְחַבְּרִים כְּאַחַד לְהִיוֹת אַחַד. כִּמְהָ
 נִפְרָדִים לְחִבֵּר בֵּין אֹר וּבֵין חַחְשָׁךְ? מִתְפָּרְדוֹת
 הַדְּרָגוֹת, וְשִׁנְיָתָם הֵם כְּאַחַד, שְׂחָרֵי אֵין אֹר אֱלֹא
 כְּחַחְשָׁךְ, וְאֵין חַחְשָׁךְ אֱלֹא כְּאֹר. וְאַף עַל גַּב שְׂחָם

אָחַד, נִפְרָדִים בְּגוֹנִים, וְעַם כָּל זֶה הֵם אָחַד,
שְׁפָתוֹב יוֹם אָחַד.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, עַל הַבְּרִית הָעוֹלָם נִבְרָא
וְהַתְּקִים, שְׁפָתוֹב (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי
יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. מִי
הַבְּרִית? זֶה צְדִיק יְסוּד הָעוֹלָם, שֶׁהוּא סוּד שֶׁל
זְכוּר. וְעַל זֶה הָעוֹלָם עוֹמֵד בְּבְרִית יוֹמָם וְלַיְלָה
כְּאָחַד, שְׁפָתוֹב אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת
שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ הֵם
שְׁשׁוּפְעִים וְיוֹצְאִים מֵעֶדֶן הָעֲלִיּוֹן.

פָּתַח וְאָמַר, (שופטים ה) מִקּוֹל מְחַצְצִים בֵּין מְשֹׁאֲבִים
שָׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת ה' וְגו'. מִקּוֹל מְחַצְצִים -
זֶה קוֹל יַעֲקֹב. מְחַצְצִים - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל א יז)
אִישׁ הַבִּינִים. בֵּין מְשֹׁאֲבִים - שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בֵּין אֹתָם
שְׁשׁוּאֲבִים מִים מְלֻמְעָה, וְהוּא נוֹטֵל בְּשָׁנֵי צְדָדִים
וְכוֹלֵל אֹתָם בְּתוֹכוֹ.

שָׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת ה' - שָׁם הוּא מְקוֹם הָאֱמוּנָה
לְהַתְּדַבֵּק. שָׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת ה' - שָׁם יוֹנְקִים

צְדָקוֹת ה' וְשׂוֹאֲבִים. צְדָקַת פְּרוּזֵנוּ בְּיִשְׂרָאֵל - זֶה
צְדִיק הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּרִית הַקֹּדֶשׁ, וְהוּא שׂוֹאֵב
וְנוֹטֵל הַכֹּל וּמִפְּנֵי לַיִם הַגְּדוֹל אוֹתָם מִיָּם עֲלִיוֹנִים.
בְּיִשְׂרָאֵל - שְׂיִשְׂרָאֵל יִרְשׁוּ בְּרִית הַזֶּה, וְנָתַן לָהֶם
הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא יִרְשֵׁת עוֹלָמִים.

בֵּינוֹן שְׂיִשְׂרָאֵל עֲזָבוּ אוֹתוֹ, שֶׁהָיוּ מְלִים וְלֹא
פוֹרְעִים, מַה (דף לב ע"ב) כָּתוּב? (שׁוֹפְטִים ה) אִי יִרְדּוּ
לְשָׁעָרִים עִם ה'. יִרְדּוּ לְשָׁעָרִים - אוֹתָם שֶׁעָרֵי צְדָקָה
הָיוּ יוֹשְׁבִים לְשָׁעָרִים וְלֹא נִכְנָסִים פְּנִימָה. וְכֹאֲוֹתוֹ
זְמַן כָּתוּב (שׁוֹפְטִים ב) וַיַּעֲזְבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' וְגו'.
עַד שֶׁבָּאָה דְבוּרָה וְהִכְרִיחָה אוֹתָם בָּזֶה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (שֵׁם ה) בַּפֹּרַע פָּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל.

וְעַל זֶה כָּתוּב חֲדָלוּ פְּרוּזֵנוּ בְּיִשְׂרָאֵל. חֲדָלוּ פְּרוּזֵנוּ
- זֶהוּ פְּרוּזֵנוּ שֶׁאֲמַרְנוּ. חֲדָלוּ פְּרוּזֵנוּ - בְּרִית
הַקֹּדֶשׁ שֶׁלֹּא פָּרַעוּ. (שֵׁם) עַד שֶׁקָּמְתִי דְבוּרָה שֶׁקָּמְתִי
אִם בְּיִשְׂרָאֵל. מַה זֶה אִם? אֵלֶּא אֲנִי הוֹרְדֶתִי מִיָּם
עֲלִיוֹנִים מְלַמְעָלָה לְקַיִם אֶת הָעוֹלָמוֹת. בְּיִשְׂרָאֵל -
סָתַם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. לְהִרְאוֹת שֶׁהָעוֹלָם לֹא

מתקנים אלא על ברית זו. וסוד הכל - (משלי י)
וצדיק יסוד עולם כתוב.

תוספתא

שנינו, מל ולא פרע את המילה, כאלו לא מל.
בגלל ששתי דרגות הן: מילה ופריעה.
זכור ושומר. צדיק וצדק. זכר ונקבה. אות ברית
זה יוסף, וברית זו רחל, וצריך לחברם. ובמה
מחבר אותם? כשהוא גוזר ופורע. ומי שגוזר ולא
פורע, כאלו עשו ביניהם פרוה. (עד כאן התוספתא).

שלשה יוצאים מאחד. אחד בשלשה עומד נכנס
בין שנים. שנים מיניקים לאחד. אחד
מיניק לבמה צדדים, ואז הכל אחד. זהו שכתוב
ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. יום של ערב ובקר
כולל כאחד, הנו סוד של ברית יומם ולילה, ובו
הכל אחד.

ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל
בין מים למים. רבי יהודה אומר, שבועה
רקיעים הם למעלה, וכלם עומדים בקדשה

עֲלִיּוֹנָה, וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִתְקַן בָּהֶם. וְרַקִּיעַ זֶה הוּא
בְּאֲמֵצֵעַ הַמַּיִם.

רַקִּיעַ זֶה עוֹמֵד עַל גְּבֵי חַיִּוֹת אַחֲרוֹת, וְהוּא מִפְּרִיד
בֵּין מַיִם עֲלִיּוֹנִים לְמַיִם תַּחְתּוֹנִים. וּמַיִם
תַּחְתּוֹנִים קוֹרְאִים לְעֲלִיּוֹנִים. וּמִתְרַקֵּעַ הָיָה שׁוֹתִים
אוֹתָם. זֶהוּ שְׂמִפְּרִיד בֵּינֵיהֶם, מַשּׁוּם שְׂכַל הַמַּיִם
כְּלוּלִים בּוֹ. וְאַחַר כֵּן מוֹרִיד אוֹתָם לַחַיִּוֹת הַלְלוּ
וְשׂוֹאֲבִים מִשָּׁם.

כָּתוּב (שיר ד) גֵּן נָעוּל אֲחוֹתִי כִּלְה גַל נָעוּל מֵעֵין
חֲתוּם. גֵּן נָעוּל - שְׁחֵכַל גִּסְתָּר בּוֹ, שְׁחֵכַל
נִכְלָל בּוֹ. גַּל נָעוּל - שְׂאוֹתוֹ נִקְרָא שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא
וְנִכְנָם בּוֹ וְכוּלִל וְלֹא מוֹצִיא, וְהַמַּיִם קוֹפְאִים בּוֹ
וְעוֹמְדִים. מָה הַטַּעַם? בְּגִלְלֵי שְׂרוּחַ צָפוֹן נוֹשֶׁבֶת
בְּאוֹתָם הַמַּיִם וְקוֹפְאִים, וְלֹא יוֹצֵאִים חֲחוּצָה עַד
שֶׁנֶּעֱשֶׂה קִרְחַת, וְאַלְמָלֵא צַד הַדְּרוֹם שְׂמִשְׁבֵּר כַּחוֹ
שֶׁל הַקִּרְחַת הָיָה, לֹא יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם לְעוֹלָמִים.

וּמִרְאֵה אוֹתוֹ רַקִּיעַ עֲלִיּוֹן כְּמִרְאֵה הַקִּרְחַת הָיָה
שְׂקוּפֵא וּמִכְנָים בְּתוֹכוֹ כֹּל אוֹתָם הַמַּיִם,

כָּךְ אֹתוֹ עֲלִיזוֹן שְׁעֲלִיו כּוֹנֵם כָּל אֹתָם מִים,
 וּמִפְּרִיד בֵּין מִים עֲלִיזוֹנִים לְמִים תַּחְתּוֹנִים. וְזֶה
 שְׁנֵאמְרָנוּ יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. בְּאֲמִצֵּעַ. לֹא כֹה,
 אֲלֵא כְּתוּב יְהִי. אֹתוֹ שְׁתִּיחַ מִמֶּנּוּ, בְּאֲמִצֵּעַ הַמַּיִם
 תִּיחַ, וְהוּא לְמַעַלָּה שְׁעוֹמֵד עַל רֹאשׁ הַחַיּוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, יֵשׁ קְרוּם בְּאֲמִצֵּעַ מַעְיֵו שֶׁל בֶּן
 אָדָם שְׂמִפְסִיק מִלְמַטָּה לְמַעַלָּה, וְשׂוֹאֵב
 מִלְמַעַלָּה וְנוֹתֵן לְמַטָּה. כֹּךְ כּוֹזֵה הַרְקִיעַ הוּא
 בְּאֲמִצֵּעַ, וְעוֹמֵד עַל אֹתָן הַחַיּוֹת שְׁלֵמַטָּה, וְהוּא
 מִפְּרִיד בֵּין מִים עֲלִיזוֹנִים לְתַחְתּוֹנִים. כֹּה רֵאָה,
 אֹתָם מִים הָרוּ וְהוֹלִידוּ חֲשָׁף, וְעַל סוּד זֶה כְּתוּב
 (שְׁמוֹת כו) וְהִבְדִּילָהּ הַפְּרָכֶת לָכֶם בֵּין הַקִּדְשׁ וּבֵין
 קִדְשׁ הַקִּדְשִׁים.

רַבִּי אֲבָא פָּתַח, (תהלים קד) הַמְקַרָּה בְּמִים
 עֲלִיזוֹתָיו וְגו'. בְּמִים - אֵלוּ מִים עֲלִיזוֹנִים
 שֶׁל הַכֹּל שִׁפְּתָם תִּקַּן בֵּיתָ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (משלי
 כד) בַּחֲכָמָה יִפְּנֶה בֵּית וּבְתַבּוּנָה יִתְכַוֵּן.

הַשָּׁם עָבִים רְכוּבוֹ - רַבִּי יִיסָא הִזְקֵן חֵלֶק עָבִים
 ע"ב י"ם. עָב שֶׁהוּא חֶשֶׁד, שְׂמַאל שְׁעוּמַד
 עַל יָם זֶה. הַמְחַלְף עַל פְּנֵי רוּחַ - זֶו רוּחַ שָׁל
 הַמְקַדֵּשׁ הָעֲלִיּוֹן, וְזֶה סוּד (שְׁמוֹת כח) שְׁנַיִם פְּרָבִים
 זָהָב. כְּתוּב (תְּהִלִּים יח) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיַּעַף וַיֵּרָא
 עַל פְּנֵי רוּחַ. וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב אֶחָד, אַחֵר כָּף
 נִגְלָה עַל פְּנֵי רוּחַ. וְעַד שָׁזָה מִתְעוֹדֵר, לֹא
 מִתְנַלָּה בָּזָה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּתוּב (אִיּוֹב כח) וּמִיָּם תִּכַּן בְּמִדָּה.
 בְּמִדָּה מִמָּשׁ הִתְקִין אוֹתָם כְּשֶׁהִגִּיעוּ
 לְתוֹכָהּ, וְהֵם תִּקּוּן הָעוֹלָם כְּשֶׁהִגִּיעוּ מִצִּד
 הַגְּבוּרָה. אָמַר רַבִּי אַבְא, כָּף הָיָו הִרְאִישׁוֹנִים
 אוֹמְרִים כְּשֶׁהָיוּ מְגִיעִים לְמָקוֹם הַזֶּה, מְרַחֲשׁוֹת
 שְׁפָתַי תִּחְכְּמִים וְלֹא אוֹמְרִים דְּבַר, כִּדִּי שְׁלֹא
 יַעֲנֶשׂוּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אוֹת רֵאשׁוּנָה שָׁל הָאוֹתִיּוֹת
 הִיָּתָה מְשׁוּטְטָת עַל פְּנֵי קָשָׁר זָה, וּמִתְעַטְרָת
 מְלִמְטָה וּמְלִמְעָלָה, וְעוֹלָה (דף לג ע"א) וַיִּזְרְדָת, וּמִיָּם

נְחֻקִּים בַּחֲקִיקְתֶּם וּמַתִּישָׁבִים בְּמִקּוֹמָם, וְנִבְלָלוּ
אֶחָד בְּאַחֵר. וְכֵן כָּל הָאוֹתִיּוֹת כִּלְּוֹת זֶה כְּזֶה
וּמַתְעַטְרוֹת זֶה כְּזֶה, עַד שֶׁנִּבְנְהָ עֲלֵיהֶן בְּנִין וַיִּסֹּד.

וּכְשֶׁנִּבְנוּ כֻלָּם וְהִתְעַטְרוּ, הָיוּ מִים עֲלִיוֹנִים
מִתְעַרְבִים בְּמִים תַּחְתּוֹנִים, וְהוֹצִיאוּ

בֵּית שֶׁל הָעוֹלָם [וְעַל זֶה הוֹצִיאוּ שְׁנֵי אוֹרוֹת, אֶחָד שֶׁנִּקְרָא אֶרֶץ, וְאֶחָד
שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם], וְעַל זֶה ב' נִרְאִית בְּרֵאשִׁי, וּמִים עוֹלָיִם
וַיּוֹרְדִים עַד שֶׁהָיָה הֶרְקִיעַ הַזֶּה שֶׁהִפְרִיד אוֹתָם.
וּמִחֲלָקֶת הִיָּתָה בְּשָׁנִי, שָׁבוּ נִבְרָא גִיחָנָם, שֶׁהוּא
אֵשׁ שְׁדוּלָק, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד) אֵשׁ אוֹכֵלָה הוּא,
וְעַתִּיד לְשָׂרוֹת עַל רֹאשׁ הָרְשָׁעִים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאֵן כָּל מִחֲלָקֶת שֶׁהִיא לְשָׁם
שָׁמַיִם סוּפָה לְהִתְקַיֵּם. שְׁחָרֵי כָּאֵן מִחֲלָקֶת
שֶׁהִיא לְשָׁם שָׁמַיִם הִיָּתָה, וְהַשָּׁמַיִם כְּזֶה הִתְקַיְּמוּ.
לְאַחֵר זֶה שֶׁכְּתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרְקִיעַ שָׁמַיִם וְגו'.
בְּהַבְדִּילוֹת שֶׁבַמַּעֲלוֹת, בְּמִדָּתָם מִצוּיִים וְהִתְקַיְּמוּ,
שְׁחָרֵי שְׁנִינֹו, כְּתוּב (שמות כו) וְהַבְדִּילָה הַפְּרָכֶת לָכֶם

בֵּין הַקִּדְשׁ וּבֵין קִדְשׁ הַקִּדְשִׁים וְיִקְרָא, שְׁתָּרִי הוּא
רְקִיעַ שְׁמַפְרִיד בְּתוֹךְ הָאֲמֻצֵּעַ.

בֹּא רֵא, בְּתוֹב אַחַר כֶּךָ יִקְוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת
הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם
מִמַּשׁ. אֶל מְקוֹם אֶחָד - לְמְקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֶחָד, וְהוּא
יָם תַּחְתּוֹן, שְׁתָּרִי הוּא מִשְׁלִים לְאֶחָד, וּבִלְעָדֵיו לֹא
נִקְרָא אֶחָד. וּמִשְׁמָע שְׁכַתוֹב יִקְוּוּ, שָׁבוּ כָּל הַמַּיִם
מִתַּכְּנֻסִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים
אֶל הַיָּם.

רַבִּי יִיסָא אָמַר, אֶל מְקוֹם אֶחָד - זֶהוּ מְקוֹם
שְׁכַתוֹב בּוֹ (ישעיה נד) וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמוּט.
שְׁתָּרִי הוּא נוֹטֵל הַכֹּל וְזוֹרֵק בָּיָם, וּבוֹ מִתְּקַנְת
הָאָרֶץ, שְׁכַתוֹב וְתִרְאֶה הַיִּבְשָׁתָה. זֶהוּ אָרֶץ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיִּבְשָׁתָה אָרֶץ.

לְמַה נִּקְרָאת יִבְשָׁתָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הִינּוּ מַה
שְׁכַתוֹב (דברים מז) לָחֶם עָנִי. לָחֶם עָנִי בְּתוֹב.
וּבְגִלְלֵל שֶׁהוּא לָחֶם עָנִי נִקְרָא יִבְשָׁתָה, וְשׂוֹאֵב
בְּתוֹכָהּ כָּל מֵימֵי הָעוֹלָם, וְהִיא הִיְתָה יִבְשָׁתָה, עַד

שְׁמֵקוּם זֶה מְמַלֵּא אוֹתָהּ, וְאִזּוּ שׁוֹפְעִים מִים דְּרָךְ
אוֹתָם הַמְקוּרוֹת.

וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים - זֶהוּ בֵּית פְּנוּם הַמַּיִם
שְׁלִמְעָלָה, שְׁשֵׁם כָּל הַמַּיִם מִתְּפִנְסִים
וּמִשֵּׁם שׁוֹפְעִים וַיּוֹצְאִים.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ב)

שְׁבִיעֵי הָיָה בְּמִזְרְחוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִשֵּׁם כָּא וְרָעַם
שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי חוּט הַשְּׂדֵרָה מְשׁוּף מִן
הַמַּחַ שֶׁל אָדָם וּכְא לְאִמָּה, וּמִשֵּׁם הוּא הַזֵּרַע,
שְׁכַתוּב (ישעיה מג) מְמִזְרַח אָבִיא וְרָעָף. כְּשִׁישְׂרָאֵל
מֵזִבִּים - מִזֵּה הַמְקוּם אָבִיא וְרָעָף, יִתְחַדֵּשׁ לָךְ זֵרַע
חֲדָשׁ. וּכְשִׁישְׂרָאֵל רָעִים - מִן הַזֵּרַע שְׁכַבְר כָּא
לְעוֹלָם, שְׁכַתוּב (קהלת א) דוֹר הַלֵּךְ וְדוֹר כָּא. דוֹר
שְׁכַבְר כָּא. וּמֵהוּ מְמַעְרַב אֶקְבָּצְךָ? מֵאוֹתָהּ מִדָּה
שְׁנוּטָה תָּמִיד לְמַעְרַב. וְלָמָּה נִקְרָא מַעְרַב? מִפְּנֵי
שְׁשֵׁם מִתְעַרַב כָּל הַזֵּרַע. מִשָּׁל לָמָּה הַדָּבָר דוּמָה?
לְבֵן מִלְךְ שֶׁהִיָּתָה לוֹ כִּלְה נָאָה וַצְנוּעָה בְּחִדְרוֹ,
וְהָיָה לוֹקַח מִבֵּית אָבִיו עֶשֶׂר וּמִכִּיָּא לָהּ תָּמִיד,

וְלוֹקַחַת הַכֹּל וּמְצַנְעַת אוֹתוֹ תְּמִיד וּמְעַרְבַת הַכֹּל.
 לְסוֹף יָמִים בְּקֶשׁ לְרֵאוֹת מָה אָסַף וּמַה בְּבִיזָה. הֵינּוּ
 שְׂפָתוֹב (ישעיה ג) וּמְמַעַרְב אֶקְבְּצֶנָּה. וּמַה הוּא בֵּית
 אָבִיו? שְׂפָתוֹב מִמְּזוּרָח אָבִיא וְרַעְיָה. מְלַמֵּד שְׂפָמְזוּרָח
 מִבִּיא, וְזוֹרַע בְּמַעַרְב, וְאַחַר כֵּן הוּא מְקַבֵּץ מַה
 שְׂזוֹרַע: ע"ב.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, מְקוֹנָה הַמַּיִם זֶה צְדִיק. שְׂכַשְׁמַנִּיע
 לְמְקוֹנָה הַמַּיִם, כְּתוֹב וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב,
 וְכָתוֹב (ישעיה ג) אָמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב. [וְכֵן אִיר רֵאשׁוֹן נִקְרָא
 טוֹב, וְכֵן בְּכֻלָּם כְּתוֹב כִּי טוֹב, כְּרַט לַיּוֹם הַשֵּׁנִי שְׁלֹא כְּתוֹב בּוֹ כִּי טוֹב] רַבִּי
 יוֹסִי אָמַר, יִשְׂרָאֵל הוּא מְקוֹנָה, שְׂפָתוֹב (ירמיה יז)
 מְקוֹנָה יִשְׂרָאֵל ה'.

רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, זֶה צְדִיק, הֵינּוּ מַה שְׂפָתוֹב קָרָא
 יָמִים. מַשׁוּם שְׂנַחֲלִים וּמְעִינּוֹת וּנְהָרוֹת, אֶת
 כָּל־הוּא נוֹטֵל, וְהוּא הַמְּקוֹר שֶׁל הַכֹּל וְהוּא נוֹטֵל
 הַכֹּל. מַשׁוּם כֵּן יָמִים. וְעַל זֶה וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב,
 וְכָתוֹב (ישעיה ג) אָמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב.

וּמִשּׁוֹם שֶׁהוּא נִרְשָׁם, הַפְּרִיד בֵּין יוֹם רֵאשׁוֹן
 לַשְּׁלִישִׁי וְלֹא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בֵּינֵיהֶם,
 שֶׁהָרִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי עָשְׂתָה הָאָרֶץ פְּרוֹת מִכַּח
 הַצְּדִיק הַזֶּה, שְׂכָתוֹב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשֵׂא הָאָרֶץ
 דְּשֵׂא עֵשֶׂב מִזֵּרַע זֵרַע עֵץ פְּרִי. מַה זֶה עֵץ פְּרִי?
 זֶה עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אֲבִים וּפְרוֹת.
 עֲשֵׂה פְרִי - זֶה צְדִיק יְסוֹד עוֹלָם.

לְמִינוֹ - שֶׁל כָּל בְּנֵי אָדָם שֵׁישׁ לָהֶם רוּחַ קְדוּשָׁה,
 שֶׁהוּא פְרִי שְׂאוֹתוֹ אֵילָן רוּשִׁים בָּהֶם רֵשׁוֹם
 לְמִינוֹ. וּמַה הָרִשָּׁם? זֶהוּ בְרִית קְדֹשׁ בְּרִית שְׁלוֹם.
 וּבְנֵי הָאֱמוּנָה לְמִינוֹ, לְמִינוֹ נִכְנָסִים וְלֹא נִפְרָדִים
 מִמֶּנּוּ, וְצְדִיק עוֹשֶׂה פְרִי הוּא. וְאוֹתוֹ אֵילָן מִתְעַבֵּר
 וּמוֹצִיא אוֹתוֹ פְרִי לְמִינוֹ, לְמִינוֹ שֶׁל אוֹתוֹ עוֹשֶׂה
 פְרִי שִׁיחָהּ כְּמוֹתוֹ.

אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שְׂדוּמָה לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו, וְעַל
 בֶּן רִשָּׁם תְּקַדּוּשׁ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי כִּדִּי שְׂיִדְמָה
 לְאִמּוֹ [בְּגִלּוֹל שֶׁהִיא דְרָגָה שְׁמִינִית, וְאוֹתָהּ נִפְשׁ שְׂפָרְתָהּ מִמֶּנָּה צְרִיכָה לְהִרְאוֹת
 לְפָנֶיהָ לְשִׁמּוֹנָה יָמִים]. וְכִשְׁנִפְרָע וּמִתְנַלָּה רִשָּׁם תְּקַדּוּשׁ כִּדִּי

שְׂיִדְמָה לְאָבִיו. וְעַל זֶה עֵץ פְּרִי - זוֹ אִם. עֲשֵׂה פְּרִי
 - זוֹ בְּרִית קֹדֶשׁ אָבִיו. לְמִינוֹ - שְׂיִדְמָה לוֹ וַיִּרְשֵׁם
 בּוֹ.

אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאָרֶץ - זָרְעוּ בּוֹ? זָרַע בּוֹ צָרִיד?
 לְהִיזוֹת! מַה זֶה זָרְעוּ בּוֹ? אֵלֶּא זָרַע וְא"ו בּוֹ.
 עַל הָאָרֶץ - כִּי הוּא וַדַּאי, שְׁתֵּרֵי אוֹתוֹ זָרַע זָרַק
 עַל הָאָרֶץ. אֲשֶׁרֵי חֶלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם קְדוּשִׁים
 וְדוּמִים לְקְדוּשִׁים, וְעַל זֶה וַדַּאי כְּתוּב (ישעיה סח)
 וְעִמּוֹ כָּלֶם צַדִּיקִים. כָּלֶם צַדִּיקִים וַדַּאי, שְׁתֵּרֵי
 מֵאֵלֶּה יֵצְאוּ וּלְאֵלֶּה דוּמִים. אֲשֶׁרֵיהֶם כָּעוֹלָם הַזֶּה
 וּכְעוֹלָם הַבַּיִת.

(דף לג ע"ב)

אָמַר רַבִּי תִּיָּא, כְּתוּב (ירמיה י ונא) עֲשֵׂה אֶרֶץ כְּכַחוֹ.
 מַה זֶה עֲשֵׂה אֶרֶץ? [כְּכַחוֹ? עֲשֵׂה אֶרֶץ צָרִיד לְהִיזוֹת! אֵלֶּא
 עוֹשֶׂה וַדַּאי תְּמִיד, וּמִתְקַן מְקוּדָשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָרֶץ מִזֶּה] זֶה הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה. כְּכַחוֹ - זֶה צַדִּיק. מִכֵּין תִּבְל
 בְּחֻכְמָתוֹ. תִּבְל - זוֹ אֶרֶץ שְׁלֵמָטָה. בְּחֻכְמָתוֹ - זֶה
 צָדִיק, שְׁכַתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תִּבְל בְּצָדִיק.

עֵשָׂה אָרִיז - זֶה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂמֵתִקִּין אָרִיז
וּמֵתִקִּין דְּרַכִּיָּה, וּבַמָּה? בְּכַח, כְּפִי שְׂאֵמְרָנּוּ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּאוֹתֵיזוֹת חֲקוּקוֹת שֶׁל רַבִּי
אֶלְעָזָר יֵשׁ קִשְׁרֵי הָאוֹתֵיזוֹת עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם
קְשׁוּרִים בְּאַחַד. שְׁתֵּי אוֹתֵיזוֹת, זו עוֹלָה וְזו יוֹרֶדֶת,
וְשֶׁעוֹלָה יוֹרֶדֶת וְשִׁיּוֹרֶדֶת עוֹלָה. וְסִימָן זֶה - (ישעיה
מח) א"ךְ ב"ךְ א"ל.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, הַלְשׁוֹן שֶׁל מִשְׁקָל עוֹמֵד
בְּאַמְצַע, וְסִימָן - (ויקרא יט) בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל
וְגו'. מִשְׁקָל - לְשׁוֹן שְׁעוֹמֵד בְּאַמְצַע. וְזֶה סוּד
(שמות ל) שֶׁקָּל הַקָּדוֹשׁ כְּתוּב. וּמֵאוֹזְנִים עוֹמְדִים בּוֹ
וְנִשְׁקָלוּ. אֵיזֶה מֵאוֹזְנִים? כִּמּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יט)
מֵאוֹזֵי צֶדֶק, וּבְכֵלֵם עוֹמְדִים בְּמִשְׁקָל בְּשֶׁקָּל
הַקָּדוֹשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, בְּשֶׁקָּל הַקָּדוֹשׁ - זו רוּחַ
הַקָּדוֹשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּתוּב (תהלים לג) בְּדַבַּר ה' שָׁמַיִם
נִעְשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיּוֹ כָּל צְבָאָם. בְּדַבַּר ה' שָׁמַיִם
נִעְשׂוּ - אֵלּוּ שָׁמַיִם שֶׁלֹּמֶטָה שֶׁנִּעְשׂוּ בְּדַבַּר שָׁמַיִם

שְׁלֹמֶעֱלָה. בְּרוּחַ - שְׁהוֹצִיא קוֹל עַד שֶׁהִגִּיעַ לְאוֹתוֹ
נָהַר שֶׁשׁוֹפֵעַ וַיּוֹצֵא וְלֹא פּוֹסְקִים מִיָּמָיו לְעוֹלָמִים.
וּבְרוּחַ פִּיּו כָּל צַבָּאָם - כָּל הַתְּחַתּוֹנִים עוֹמְדִים
בְּרוּחַ שֶׁהוּא זָכַר.

(שם קד) מִשָּׁקָה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו מִפְּרִי מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע
הָאָרֶץ. מִשָּׁקָה הָרִים מֵעֲלִיּוֹתָיו, מַה זֶה עֲלִיּוֹתָיו?
כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ, שְׁכַתּוֹב (שם) הַמְּקַרָּה בַּיָּמִים עֲלִיּוֹתָיו.
מִפְּרִי מַעֲשֵׂיךָ תִּשְׁבַּע הָאָרֶץ - סוּד שֶׁל אוֹתוֹ נָהַר
שֶׁשׁוֹפֵעַ וַיּוֹצֵא לְמַטָּה. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב עֲשֵׂה פְרִי אֲשֶׁר
זָרְעוּ בוֹ וְגו', וְהָרִי נִתְּפָאֵר.

יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַאִיר עַל הָאָרֶץ. יְהִי
מְאֹרֶת, חֶסֶד. רַבִּי חֲזַקְיָה אֹמֵר, מְאֹרֶת
שֶׁשׁוֹרִים בוֹ תִּקְרָה הַדִּין, קְלוּטָת הַדִּין. רַבִּי יוֹסִי
אָמַר, יְהִי מְאֹרֶת - לְמַטָּה. הִיא הַלְּבָנָה שְׂבִיבָה תְּלוּיָה
אֲסַפְּרָה לְתִינּוּקוֹת הָעוֹלָם, וְכֵן תְּלוּיָה מְאֹרֶת, בְּגִלְלֵל
שֶׁהִיא מְאֹרֶת קָטָן מִכָּל הַמְּאֹרֹת, וְלִפְעָמִים
שֶׁנֶּחֱשַׁכְתָּ וְלֹא מְקַבְּלָת אֹר.

בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם - וְהוּא רָקִיעַ שֶׁהוּא כְּלֵלֹת שָׁל
כָּלָם, בְּגִלְל שְׁנוּטִל כָּל הַמְּאֹרֹת, וְהוּא

מְאִיר לְמְאֹר הַזֶּה שְׁאִינוּ מְאִיר [וְהִיא תְלוּיָה בּוּ בְגִלְל שְׁנוּדְבָקָה
בָּהּ אוֹתָהּ מְאֵרָה, וּבּוּ תְלוּיִים לְמִטָּה כָּל אוֹתָם מִיָּנִים אַחֲרִים בְּגִלְל תְּקַמְנַת הָאוֹר].

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְהוֹצִיא [וְאֶפְלוּ] אֶת הַרְקִיעַ הַזֶּה
שֶׁלֹּא מְאִיר. וְקוֹרְאִים לוֹ מְלָכוּת שָׁמַיִם וְאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל וְאֶרֶץ הַחַיִּים. הַשָּׁמַיִם הוּא [שְׁמֵאִיר] הַרְקִיעַ
הַזֶּה, מִשּׁוּם כִּךְ יְהִי מְאֹרֶת חֶסֶד ו'. מָה הַטַּעַם?
שְׁוָה בְּלִי וְא"ו מְוֹת הוּא בְּעוֹלָם.

יְהִי מְאֹרֶת - הַכֹּל תְּלוּי בּוּ לְהַכְלִיל לִילִית בְּעוֹלָם.
כְּתוּב (אִיּוֹב ג) קָמִין וְגָדוֹל שָׁם הוּא. וְכְתוּב (ישעיה
לג) כִּי אִם שָׁם אֲדִיר ה' לָנוּ. וְעַל זֶה כְּתוּב (שם לד)
אִךְ שָׁם הִרְגִיעָה לִילִית וּמְצָאָה לָהּ מְנוּחָה.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, יְהִי מְאֹרֶת - אֲסִפְקֻלְרִיָּה שֶׁלֹּא
מְאִירָה מְעַצְמָהּ, אֲלֵא עַל יְדֵי אוֹרֹת עֲלִיוֹנִים
שְׁמֵאִירִים לָהּ כִּמוֹ עֲשֻׁשִׁית שְׁמֵקְכֶלֶת אוֹר שְׁמֵאִיר.
כְּתוּב (יהושע ג) הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲרוֹן כָּל הָאָרֶץ.
הִנֵּה אֲרוֹן - זוֹ אֲסִפְקֻלְרִיָּה שְׁאִינָה מְאִירָה. הַבְּרִית

- אִם פִּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה. הִנֵּה אֲרוֹן - זֹהִי מְאֹרֶת.
 אֲרוֹן - תְּבָה לְהַכְנִים בְּתוֹכָהּ תּוֹרָה שְׂבֻכְתָּב.
 הַבְּרִית - זוֹ הַשֶּׁמֶשׁ שְׂמְאִירָה לָּהּ, וְהִיא בְּרִית יַחַד
 עִם אֲרוֹן הַבְּרִית הַזֶּה. אֲרוֹן כָּל הָאָרֶץ - הַבְּרִית
 שֶׁהוּא אֲרוֹן כָּל הָאָרֶץ.

וּמִשּׁוֹם שֶׁהָאֲרוֹן הַזֶּה הוּא אֲרוֹן, בְּגִלְלֵי הַשֶּׁמֶשׁ
 שְׂמְאִירָה לָּהּ וּמְאִירָה לְכָל הָעוֹלָם כְּדֹ
 נִקְרְאָתָה, (דף לד ע"א) וּמִמֶּנּוּ לְקַחְתָּ אֶת הַשֵּׁם. וְנִקְרָא
 הָאֲרוֹן הַזֶּה אֲרוֹן בְּסוּד שֶׁל אֶלֶף דָּלָת נו"ן יו"ד.
 כִּמוֹ שְׂאֵמְרֵנוּ צְדִיק וְצַדִּיק, כְּדֹ אֲרוֹן אֲדֹנָי זֶה כְּזֶה
 תְּלוּוִים.

בֵּיא רְאֵה, כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת עוֹמְדִים בְּבְרִית, שֶׁהוּא
 [שֶׁמֶשׁ שְׂאֵמְרֵנוּ וְזֶה] רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, שְׂרָשׁוּמִים
 וְחֻקּוֹתֵיהֶם בּוֹ כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת וּבּוֹ תְּלוּוִים לְהָאִיר.
 רַבִּי יִיסָא הַזֶּקֶן הָיָה אוֹמֵר כְּדֹ, יְהִי מְאֹרֶת שְׂתְּלוּוִים
 בְּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְזוֹ הַלְּבָנָה שְׂתְּלוּוִיהָ בּוֹ. כִּיּוֹן
 שְׂבֻכְתּוֹב וְהִיוּ לְמְאֹרֶת - תְּרֵי הַשֶּׁמֶשׁ. וְלְמוֹעֲדִים -

שְׁתַּרְי וּמְנִים וְחַגִּים חֲדָשִׁים וְשַׁבָּתוֹת תְּלוּיִם בָּהֶם
וְהוֹיִם.

וְהַכֹּל בְּמַעֲשֵׂה רֵאשׁוֹן עֲלִיּוֹן שֵׁשׁמוֹ הַקָּרוֹשׁ נֶאֱחָז
בוֹ, וְהוּא הוּא הַכֹּל. שְׁבַעָה כּוֹכְבִים הֵם
בְּנֶגֶד שְׁבַעָה רְקִיעִים, וּכְלָם מִנְהִיגֵי הָעוֹלָם,
וְהָעוֹלָם עֲלִיּוֹן עֲלֵיהֶם. וְשְׁנֵי עוֹלָמוֹת הֵם - עוֹלָם
עֲלִיּוֹן וְעוֹלָם תַּחְתּוֹן. תַּחְתּוֹן כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה,
שְׁבַתוֹב (דברי הימים א טו) מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. מְלֶךְ
עֲלִיּוֹן וּמְלֶךְ תַּחְתּוֹן.

[שְׁנֵינֵינוּ] כְּתוּב ה' מְלֶךְ ה' מְלֶךְ ה' יְמִלּוּךְ לְעוֹלָם וָעֶד.
ה' מְלֶךְ - לְמַעְלָה. ה' מְלֶךְ - בְּאֲמִצְעוֹ. ה'
יְמִלּוּךְ - לְמַטָּה. רַבִּי אֲחָא אָמַר, ה' [ג"א זו תְּחַבְּמָה הָעֲלִיָּנָה]
מְלֶךְ - זֶה עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַבָּא. ה'
מְלֶךְ - זוֹ תַּפְּאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. ה' יְמִלּוּךְ - זֶה אֲרוֹן
הַבְּרִית [ג"א ר' אֲחָא אָמַר, ה' מְלֶךְ - זוֹ תְּחַבְּמָה עֲלִיּוֹנָה. ה' מְלֶךְ - זֶה עוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא. ה' יְמִלּוּךְ - זוֹ תַּפְּאֶרֶת יִשְׂרָאֵל].

כָּא זְמַן אַחַר דְּיֹד וְהַחֲזִיר אוֹתָם מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה,
וְאָמַר (תהלים י) ה' מְלֶךְ עוֹלָם וָעֶד. ה' מְלֶךְ -

לְמַטָּה. עוֹלָם - בְּאִמְצַע. וְעַד - לְמַעְלָה. שְׁשָׁם
 הַתְּוַעְדוֹת וְקִיּוּם וְשְׁלֵמוֹת הַכֹּל. מְלֶךְ - לְמַעְלָה.
 יְמִלוּךְ - לְמַטָּה.

רַבִּי אֲפָא אָמַר, כָּל הַמְּאֹרוֹת הַלָּלוּ, כֵּלָם
 מֵתְחַבְּרִים בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. לְהַאִיר עַל הָאָרֶץ
 - לְהַאִיר עַל הָאָרֶץ. מִיְהוּ הַרְקִיעַ שְׁמַאִיר עַל
 הָאָרֶץ? הֵי אֹמֵר, זֶה נִהַר שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא מֵעֵדֶן,
 שְׁכַתוֹב וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן.

בֵּא רֵאָה, פִּיּוֹן שְׁהַלְבְּנָה שׁוֹלְטָת וּמוֹאֲרַת מְאוֹתוֹ
 הָאוֹר שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא, כָּל אוֹתָם הַשָּׁמַיִם
 שְׁלֵמָה וְצַבְאוֹתֵיהֶם, כֵּלָם נוֹסְפִים בְּאוֹר. וְכוֹכְבִים
 הַמְּמַנִּים עַל הָאָרֶץ, כֵּלָם שׁוֹלְטִים וּמְגִדְלִים צְמָחִים
 וְעֵצִים, וְהָעוֹלָם מֵתְגַדֵּל בְּכֵלָם, וְאֶפְלוּ מִים וּדְגֵי
 הַיָּם כֵּלָם בְּגִדְלוֹת יִתְרָה. וְכַמָּה שְׁלוּחֵי הַדִּין
 מְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם, בְּגִלְלֵי שְׁכָלָם בְּחֻדוֹה וּבְגִדְלוֹת
 יִתְרָה. כְּשֶׁחֻדוֹה הִיא בְּבֵית הַמְּלֶךְ, אֶפְלוּ אוֹתָם
 מְמַנֵּי הַשְּׁעָרִים, וְאֶפְלוּ אוֹתָם מִבֵּית מְמַנֵּי הַנְּשִׁים

[נ"א מזיקים], כְּלָם שְׂמֵחִים וּמְשֻׁטְטִים בְּעוֹלָם.
וְתִינוּקוֹת הָעוֹלָם צְרִיכִים לְהִשְׁמֵר.

רַבִּי אֲחָא אָמַר, וַיִּתֵּן אֲתָם אֱלֹהִים בְּרַקִּיעַ
הַשָּׁמַיִם. וּכְשֶׁכֶּלֶם עוֹמְדִים בּוֹ, אִזּוּ חֲדוּהָ
זֶה עִם זֶה, וְאִזּוּ הַלְּבָנָה מִקְטִינָה אֹרֶחַ מִלְּפָנֵי
הַשָּׁמֶשׁ, וְכֹל מֵה שְׁנוּטֵל בְּרִי לְהָאִיר לָהּ. זֶהוּ
שְׂכָתוֹב לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּתוּב (ישעיה ל) וְהָיָה אֹרֶחַ הַלְּבָנָה
כְּאֹרֶחַ הַחֲמָה וְאֹרֶחַ הַחֲמָה שְׁבַע־עֶתִים כְּאֹרֶחַ
שְׁבַע־עֶת הַיָּמִים. מַה זֶה שְׁבַע־עֶת הַיָּמִים? אֵלֶּה אֹתָם
שְׁבַע־עֶת יָמֵי בְּרֵאשִׁית. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֵלֶּה אֹתָם
שְׁבַע־עֶת יָמֵי הַמְּלוּאִים. מְלוּאִים וְהֵאֵי. מִשּׁוּם שְׁאוֹתוֹ
זְמַן הַתְּבִשָּׁם הָעוֹלָם וְחֲזוּר בְּשִׁלְמוֹתוֹ, וְלֹא נִפְגְּמַת
הַלְּבָנָה בְּגִלְלַת הַנְּחָשׁ הָרַע שְׂכָתוֹב בּוֹ (משלי טז) וְנִרְגָּן
מִפְּרִיד אֶלּוֹף. וּמָתִי יִהְיֶה זֶה? בְּזְמַן שְׂכָתוֹב (ישעיה
כה) בְּלַע הַמָּוֶת לְנִצָּחַת. וְאִזּוּ כְּתוּב (זכריה יד) בַּיּוֹם הַהוּא
יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשָׁמוֹ אֶחָד.

יִשְׂרָאֵל הַמִּים שְׂרִיץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, אֵלּוּ מִים תַּחְתּוֹנִים שְׂרוּחַשִׁים
 מִינִים כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה. אוֹתָם עֲלִיוֹנִים וְאוֹתָם
 תַּחְתּוֹנִים. רַבִּי חֲנִיָּא אָמַר, עֲלִיוֹנִים הוֹצִיאוּ נֶפֶשׁ
 חַיָּה, וּמָה הוּא? זוֹ הַנֶּפֶשׁ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל
 הָאָרֶץ - אֵלּוּ שְׁלִיחִים עֲלִיוֹנִים שֶׁנִּרְאִים לְבְנֵי אָדָם
 כְּמִרְאֵה אָדָם. מִשְׁמַע שְׂכֵתוֹב יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ,
 חַיִּים שֵׁשׁ אַחֲרִים שֶׁלֹּא נִרְאִים אֲלָא בְרוּחַ מִמֶּשׁ
 לְפִי שֶׁכָּל בְּנֵי הָאָדָם. (דף לד ע"ב)

לְכֵן לֹא כָּתוּב בְּאֵלּוּ לְמִינָהּוּ כְּמוֹ אוֹתָם אַחֲרִים
 שְׂכֵתוֹב בָּהֶם וְאֵת כָּל עוֹף כָּנָף לְמִינָהּוּ,
 חַיִּים שֵׁאֵלּוּ לֹא מְשֻׁנִּים מִמִּינֵיהֶם לְעוֹלָמִים
 כְּאַחֲרִים חֲלָלוּ שֶׁלֹּא כָּתוּב בָּהֶם לְמִינָהּוּ. וְאִם
 תֵּאמַר, יֵשׁ בָּהֶם שְׁמֻשָּׁנִים זֶה מִזֶּה - כִּי זֶה בְּוַדַּאי!
 שְׂחֲרֵי יֵשׁ בָּהֶם שְׁמֻשָּׁנִים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה. מִשּׁוּם כִּי
 כָּתוּב וּמִשָּׁם יִפָּרֵד.

וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּיִם הַגְּדֹלִים - אֵלֹהֵי לְוִיָּתָן
 וְבַת זַוְגוֹ. וְאֵת כָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הַרְמֵשֶׁת -
 זוּ נֶפֶשׁ אֹתָהּ הַחַיָּה שֶׁהִיא רוֹמְשֶׁת לְאַרְבַּעַת צַדֵּי
 הָעוֹלָם. וּמִי הִיא הַחַיָּה שֶׁהִיא רוֹמְשֶׁת? הֵיאֵךְ אֹמֵר
 זוּ לִילִית. אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם לְמִינָהֶם - שְׁחֵמִים
 מְגֹדְלִים אֹתָם. שְׂבָשְׁבָא צַד הַדְּרוֹם, מִפְּשִׁירִים
 הַמַּיִם וְשׁוֹפְעִים לְכָל הַצַּדִּים, וְאַנְיוֹת הַיָּם הַזֵּה הַזֵּה
 וְעוֹבְרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) שָׁם אַנְיוֹת יִתְלַבֵּן
 לְוִיָּתָן זֶה יַצִּירָהּ לְשֶׁחַק בּוֹ.

וְאֵת כָּל עוֹף כְּנָף לְמִינֵהוּ - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת י'
 כִּי עוֹף הַשָּׁמַיִם יוֹלִיךְ אֶת הַקּוֹל וּבַעַל כְּנָפָיו
 יִגִּיד דְּבָר. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, כָּלֵם מַשִּׁישׁ כְּנָפָיו וְלֹא
 מַשְׁתַּנֵּים לְעוֹלָמִים, וּמַשׁוּם כִּי כָּתוּב לְמִינֵהוּ. מַה
 זֶה לְמִינֵהוּ? לְמִין שְׁלִמְעֵלָה, וְאַלֶּה טָסִים
 וּמַשׁוּטָטִים בְּעוֹלָם בְּשִׁישׁ, וְרוֹאִים מַעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם
 וּמַעֲלִים אֹתָם לְמַעְלָה, וְעַל זֶה כָּתוּב (שם) גַּם
 בְּמַדְעָה מְלֹךְ אֵל תִּקְלָל וְגו'.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, הָרַמְשֵׁת? הַשׁוֹרְצַת צָרִיךְ לְהִיּוֹת!
 אֵלֶּא כִּמּוֹ שְׂאֵמְרָנּוּ, רוֹמֵשׁ לַיְלָה. וְעַל זֶה (תהלים
 קד) בּוֹ תִרְמַשׁ כָּל חַיְתוֹ יַעַר. שְׂכָלָם שׁוֹלְטִים בְּשַׁעָה
 שֶׁהִיא שׁוֹלְטָת, וּפּוֹתְחִים שִׁירָה בְּשִׁלְשָׁה צְדָדִים שֶׁל
 חַצוֹת הַלַּיְלָה, וּמְזַמְרִים שִׁירָה וְלֹא שׁוֹקְטִים. וְעַל אֵלוֹ
 כָּתוּב הַמְזַכֵּרִים אֶת ה' אֵל יְדָמִי לָכֶם.

עָמַד רַבִּי שְׂמַעוֹן וְאָמַר, מִסְתַּכֵּל הָיִיתִי, שְׂכַשְׂרָצָה
 הַקְּרוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא לְבָרָא אָדָם, הַזֹּדֵעִזְעוֹ כָּל
 הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים, וַיּוֹם הַשְּׂשִׁי הָיָה עוֹלָה
 בְּדַרְגוֹתָיו, עַד שֶׁעָלָה רְצוֹן עֲלִיּוֹן וְהַאִיר תְּחִלָּה כָּל
 הָאֹרוֹת. וּפְתַח שַׁעַר הַמְּזֻרָח, שְׁחָרֵי מִשָּׁם יוֹצֵא
 הָאֹר. וְהַדְּרוֹם הִרְאָה חֲזַקֵּי הָאֹר שְׂיִרְשׁ מִרְאֵשׁ
 וְהַתְּחִיךְ בַּמְּזֻרָח. מְזֻרָח חֲזַק אֶת הַצִּפּוֹן, וְהַצִּפּוֹן
 הַתְּעוֹרֵר וְהַתְּפַשֵּׁט, וְקָרָא בְּחִיל גְּדוֹל לַמַּעְרָב
 לְהַתְּקָרֵב וְלְהַשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ. אִזּוּ מַעְרָב עָלָה בַּצִּפּוֹן
 וּנְקָשָׁר בּוֹ. אַחַר כֵּן בָּא הַדְּרוֹם וְאָחֳזוּ בַּמַּעְרָב,
 וּסוּבְבוּ אוֹתוֹ דְּרוֹם וְצִפּוֹן, שֶׁהֵם גְּדָרֵי הַגֶּן. אִזּוּ
 הַמְּזֻרָח קָרַב לַמַּעְרָב, וּמַעְרָב שָׁרָה בְּחִדּוּחַ וּבְקִישׁ
 מִכָּלָם, וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצִלְמֵנוּ בְּדַמוֹתֵנוּ.

שִׁיחָהּ כִּמוֹ זֶה בְּאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים וּמַעְלָה וּמַטָּה.
וּמִזְרַח נִדְבַק בַּמַּעְרָב וְהוֹצִיא אוֹתוֹ. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ,
שָׂאָדָם יֵצֵא מִמָּקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

עוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר
לְתַחְתּוֹנִים הִלְלוּ שָׂבְאוֹ מֵצַד שְׁלֹמַעְלָה. סוֹד
הַשֵּׁם הַזֶּה שְׁעוֹלָה אָדָם. אָדָם מִסוֹד נִסְתָּר עֲלִיּוֹן.
אָדָם סוֹד הָאוֹתִיּוֹת. שְׁתַּרְי הָאָדָם כָּלוּל לְמַעְלָה
וְכָלוּל לְמַטָּה. אָדָם אֶחָד לְמַעְלָה לְמַעְלָה. ם נִסְתָּר
שֶׁהֵיָא ם מְלֻמְרָבָה הַמְשָׁרָה. ד' תַּחְתּוֹן שְׁנִסְתָּר
בַּמַּעְרָב. וְזֶה כָּלוּת שְׁלֹמַעְלָה וְשְׁלֹמַטָּה. נִתְקַן
לְמַעְלָה וְנִתְקַן לְמַטָּה.

בְּשִׁירְדוֹ הָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ לְמַטָּה כְּלָם בְּאֶחָד
בְּשִׁלְמוֹתוֹ, נִמְצָא זָכָר וְנִקְבָּה, וְנִקְבָּה
נִדְבָקָה בְּאַחֲזָרָיו, עַד שֶׁהַפִּיל עָלָיו תַּרְדֵּמָה וַיִּשָּׁן,
וְהָיָה מִטָּל בְּמָקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה.

וְנִסַּר אוֹתוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְתִקַּן אוֹתָהּ כִּמוֹ
שְׁמֵתִקְנִים אֶת הַכֶּלֶה וְהַכְּנִיסָה אֵלָיו. זֶהוּ
שְׁכַתוֹב וַיִּקַּח אֶחָת מֵצִלְעֹתָיו וַיִּסְגַּר בְּשָׂר תַּחְתָּנָה.

וַיִּקַּח אֶחָת דְּוִקָא. בְּסַפְרֵי הָרֵאשׁוֹנִים מְצֵאנֵנוּ, זֶה לִילִית רֵאשׁוֹנָה שְׁהִיתָה עִמּוֹ וְהִתְעַבְרָה מִמֶּנּוּ, וְלֹא הָיָה בְּנִגְדּוֹ עוֹר, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב וְלֵאדָם לֹא מְצֵא עוֹר בְּנִגְדּוֹ. מַה זֶה עוֹר? סִמּוּךְ. עַד אוֹתָהּ שְׁעָה שְׁכַתּוֹב לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם לְבַדּוֹ אֲעֵשֶׂה לוֹ עוֹר בְּנִגְדּוֹ. בַּא רֵאָה, אָדָם אַחֲרוֹן הַכֹּל הָיָה, שְׁכַף רֵאוּי לְהַבִּיא שְׁלוֹם עַל הָעוֹלָם.

עוֹר אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב וְכֹל שִׁיחַ הַשְּׂדֵה טָרָם יִהְיֶה בְּאָרְץ וְכֹל עֵשֶׂב הַשְּׂדֵה טָרָם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ וְגו'. וְכֹל שִׁיחַ הַשְּׂדֵה - אֵילוֹ עֲצִים ^(דף לה ע"א) נְדוּלִים שְׁנִנְטְעוּ אַחַר כַּף וְהָיוּ קַטְנִים.

בַּא רֵאָה, אָדָם וְחוּהָ זֶה בְּצַד זֶה נִבְרָאוּ. מַה הַטַּעַם לֹא נִבְרָאוּ פָנִים בְּפָנִים? בְּגַלְל שְׁכַתּוֹב כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ, וְהַזְוֹג לֹא נִמְצָא בְּתַקּוּנוֹ בְּרֵאוּי. וְכִשְׁנַתְקַנָּה זֶה שְׁלֵמְטָה וְחִזְרוּ לְהִיּוֹת פָּנִים בְּפָנִים, בֵּין נִמְצָא לְמַעְלָה.

מַנִּין לָנוּ? מִן הַמְּשָׁכָן, שְׂכַת־טוֹב (שמות מ) הוֹקֵם
הַמְּשָׁכָן, הַיּוֹת שְׂמֵשְׁכָן אַחַר הוֹקֵם עָמוּ. וְעַד
שְׁלֹא הוֹקֵם לְמִטָּה, לֹא הוֹקֵם לְמַעְלָה. גַּם כָּאֵן
כְּשֶׁהוֹקֵם לְמִטָּה, הוֹקֵם לְמַעְלָה. וּמִשּׁוֹם שְׁעַד עַכְשָׁו
לֹא הִתְתַּקֵּן לְמַעְלָה, לֹא נִבְרָאוּ פָּנִים בְּפָנִים,
וְהַפְּסוּק מוֹכִיחַ, שְׂכַת־טוֹב כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים
עַל הָאָרֶץ. וּמִשּׁוֹם כֹּךְ וְאָדָם אֵין, שְׁלֹא תִּהְיֶה
בְּתַקּוּנָו.

וּכְשֶׁנִּשְׁלַמָּה תּוֹה, נִשְׁלַם אָדָם, וְקָדַם לָכֵן לֹא
נִשְׁלַם. וְזֶה הַסּוּד שְׁעַד עַכְשָׁו אֵין
אוֹת סִמּוּד בַּפְּרָשָׁה, וְאַף עַל גַּב שְׁהַחֲבָרִים אָמְרוּ,
אַבְל סִמּוּד זֶה עֵזֶר, וְזֶה עֵזֶר שְׁלִמְעָלָה שְׁתוֹר
לְמַעְלָה פָּנִים בְּפָנִים זָכָר וּנְקֵבָה, נִסְמָד זֶה כְּנִגּוּד
זֶה בְּוִדְאִי, (תהלים קיא) סְמוּכִים לָעַד לְעוֹלָם עֲשׂוּיִים
בְּאַמֶּת וַיִּשְׂר. סְמוּכִים - זֶה זָכָר וּנְקֵבָה שְׁהֵם
סְמוּכִים בְּאַחַד [נ"א שְׁהֵם סְמוּכִים עוֹלָם תַּחְתּוֹן בְּעוֹלָם עֲלִיוֹן, שְׁעַד שְׁלֹא
נִתְקַן הָעוֹלָם שְׁלִמְמָה, לֹא נִתְקַן אוֹתוֹ הָעוֹלָם שְׁאִמְרָנוּ] [הָעוֹלָם תִּהְיֶה שְׁאִמְרָנוּ תְלוּי
בְּעוֹלָם שְׁלִמְמָה, וּבְשְׁלֹא נִתְקַן עוֹלָם שְׁלִמְמָה, לֹא נִתְקַן אוֹתוֹ עוֹלָם שְׁאִמְרָנוּ].

כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ, שְׁהָרִי זֶה בְּזֶה
 סְמוּדָה. וְעוֹלָם זֶה הַתְּחִתּוֹן, כְּשֶׁנִּתְקַנּוּ וְחִזְרוּ
 לְהִיּוֹת פָּנִים בְּפָנִים וְנִתְקַנּוּ, נִמְצָא סְמוּד לְמַעְלָה,
 שְׁהָרִי מִקְדָּם לָכֵן לֹא הָיָה הַמַּעֲשֵׂה בְּתִקּוֹן וְנ"א עוֹלָם
 בְּתִקּוֹנוֹ, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ,
 וְזֶה בְּזֶה תְלוּוִים.

מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, זֶה תִּקּוֹן
 שְׁלֵמֻטָה. אַחֲרַי כֶּף, וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי
 הָאָרֶץ. וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ - זֶה הַשְׁתּוֹקְקוֹת
 הַנִּקְבָּה לְזָכֵר. דְּבַר אַחֲרַי, מָה הַטַּעַם לֹא הִמְטִיר?
 בְּגִלְלֵי שֶׁלֹּא נִמְצָא תִּקּוֹן שְׁיַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ. וְעַל זֶה
 מִן הָאָרֶץ הַתְּחִתּוֹנָה הַתְּעוֹרֵר מַעֲשֵׂה לְמַעְלָה.

בֵּא רְאֵה, עֲשֵׂן עוֹלָה מִן הָאָרֶץ בְּהַתְּחִלָּה וְעַנּוּ
 מִתְעוֹרָה, וְהַכֹּל מִתְחַבֵּר אַחֲרַי כֶּף זֶה בְּזֶה.
 כְּמוֹ זֶה עֲשֵׂן הַקָּרְבָּן מִתְעוֹרֵר מִלְּמַטָּה וְעוֹשֵׂה
 שְׁלֵמוֹת לְמַעְלָה, וּמִתְחַבֵּר הַכֹּל זֶה בְּזֶה, וְנִשְׁלָמִים
 כְּמוֹ זֶה לְמַעְלָה. הַתְּעוֹרֵרוֹת מִתְחִילָה מִלְּמַטָּה,
 וְאַחֲרַי כֶּף הַכֹּל נִשְׁלָם. וְאַלְמָלָה שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל

מִתְחִילָה בְּהַתְעוֹרְרוֹת בְּהַתְחַלָּה, לֹא יִתְעוֹרֵר
בְּנִגְדָה אוֹתוֹ שְׁלִמְעָלָה. וּבַהֲשֵׁתוֹקְקוֹת שְׁלִמְטָה
נִשְׁלָם לְמַעְלָה.

רַבִּי אֲבָא אָמַר, לָמָּה כָּתוּב וַעֲזַן הַחַיִּים כְּתוּב הֲגֵן
וַעֲזַן הַדַּעַת טוֹב וְרָע? עֲזַן הַחַיִּים הִרִי שְׂנִינֵנו
שְׁמַחֲלֵךְ חֲמִשׁ מֵאוֹת שָׁנִים הָיָה, וְכָל מִימֵי
בְּרֵאשִׁית נִחְלָקִים תַּחֲתָיו. עֲזַן הַחַיִּים מִמָּשׁ בְּאִמְצַע
הֲגֵן, וְהוּא לֹקַח כָּל מִימֵי בְּרֵאשִׁית וְנִחְלָקִים
תַּחֲתָיו.

שְׁתַּרְי אוֹתוֹ נָתַר (בִּינָה) שְׁשׁוּפֵעַ וַיּוֹצֵא, הוּא שׁוֹרָה
עַל אוֹתוֹ הֲגֵן וְנִבְנָם בּוֹ, וּמִשָּׁם נִחְלָקִים
הַמַּיִם לְכַמָּה צְדָדִים. וְאוֹתוֹ הֲגֵן לֹקַח הַכֹּל, וְאַחַר
כֵּן יוֹצֵאִים מִמֶּנָּה וְנִחְלָקִים לְכַמָּה נְחָלִים לְמִטָּה,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קד) יִשְׁקוּ כָּל חַיֵּי שָׂדֵי. כְּמוֹ
שְׁיוֹצֵאִים מֵאוֹתוֹ עוֹלָם עֲלִיּוֹן וּמִשְׁקָה אֶת אוֹתָם
הָרִים עֲלִיּוֹנִים שֶׁל אֶפְרַסְמוֹן וְכוּ'. אַחַר כֵּן
בְּשִׁמְנֵיעִים לְעֵץ הַחַיִּים, נִחְלָקִים תַּחֲתָיו בְּכָל צַד
כְּפִי דְרָבּוֹ.

וְעַיֵן הַדַּעַת טוֹב וְרַע - לָמָּה נִקְרָא כֹּה, שְׁתֵּרֵי עַיִן
 זֶה אֵינּוּ בְּאִמְצַע? אֲבָל עַיִן הַדַּעַת טוֹב וְרַע
 מֵהוּ? אֵלֶּא בְּגִלְל שְׁיֹנֵק מְשֵׁנֵי צְדָדִים וַיִּוְדַע אוֹתָם
 בְּמֵי שְׁיֹנֵק מְתוֹק וּמָר, וּבְגִלְל שְׁיֹנֵק מְשֵׁנֵי צְדָדִים
 וַיִּוְדַע אוֹתָם וְשׁוֹרָה בְּתוֹכָם נִקְרָא כֹּה טוֹב וְרַע.
 וְכָל אוֹתָם נְטִיעוֹת שׁוֹרִים עֲלֵיהֶם.

וְבוֹ אַחֲזִיזִים נְטִיעוֹת אַחֲרוֹת עֲלִיוֹנוֹת, וְהֵם נִקְרָאִים
 אֲרִזֵי הַלְּבָנוֹן. מִי הֵם אֲרִזֵי לְבָנוֹן? אוֹתָם שֵׁשָׁה
 יָמִים עֲלִיוֹנִים, שֵׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית שְׁאֲמָרְנוּ. אֲרִזֵי
 לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטַע, נְטִיעוֹת וַדָּאֵי שֶׁהִתְקַיְּמוּ אַחֵר כֹּה.
 מִכָּאֵן וְהִלָּאָה סָמ"ך. מֵהֵי וַיִּסְגֵּר בְּשָׂר תַּחֲתָנָה?
 בְּצִדּוֹ הִיָּתָה, וְהָיָה זֶה בְּצִד זֶה. וַדָּאֵי עָקַר אוֹתָם
 הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁתְּל ^(דף לה ע"ב) אוֹתָם בְּמָקוֹם אַחֵר,
 וְחִזְרוּ לְהִיּוֹת פָּנִים בְּפָנִים לְקִיּוּם. כִּמּוֹ זֶה סְמוּכִים
 הָעוֹלָמוֹת. עָקַר אוֹתָם הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁתְּל
 אוֹתָם בְּמָקוֹם אַחֵר וְהִתְקַיְּמוּ בְּקִיּוּם שָׁלֵם.

וְאָמַר רַבִּי אֲבָא, מִנֵּיִן לָנוּ שְׁאָדָם וְחִוָּה הָיוּ
 נְטוּעִים? שְׁכָתוֹב (ישעיהו ס) נִצָּר מִטְּעֵי

מַעֲשֵׂה יָדַי לְהַתְּפַאֵר. וְדוֹקָא מַעֲשֵׂה יָדַי, שְׁלֹא
הַשְׁתַּדְּלוּ בָּהֶם בְּרִיּוֹת אַחֲרוֹת, וְכַתּוּב (שם י"ז) כִּיּוֹם
נִמְצָא הַשְּׂנֵי־שָׁנַי. שְׁבָאוֹתוֹ יוֹם שְׁנַנְטָעוּ בְּעוֹלָם,
כְּרַחוּ. שְׁנֵינוּ, הַנְּטִיעוֹת הָיוּ כְּקִרְנֵי חֲנָבִים וְאוֹרָם
בְּקִיק וְלֹא הָיוּ מְאִירִים. כִּיּוֹן שְׁנַנְטָעוּ וְנִתְקֵנוּ,
הַתְּרַבּוּ כְּאוֹר וְנִקְרְאוּ אֲרֻזֵי לְבָנוֹן. וְאָדָם וְחַוָּה עַד
שְׁנַנְטָעוּ, לֹא הַתְּרַבּוּ כְּאוֹר וְלֹא הֵעֵלוּ רֵיחַ כְּוַדָּאֵי.
נְעַקְרוּ וְנִשְׁתְּלוּ וְנִתְקֵנוּ כְּרֵאוֹי.

וַיֵּצֵא ה' אֱלֹהִים. הָרִי שְׁנֵינוּ, אֵינן צוֹ אֱלֹא עֲבוֹדָה
זָרָה. ה' - זוֹ בְּרַכַּת הַשֵּׁם. אֱלֹהִים - אֵלוֹ
הַדְּיָנִים. עַל הָאָדָם - זוֹ שְׁפִיכַת דָּמִים. לֵאמֹר - זוֹ
גְלוֹי עֲרִיּוֹת. מִכָּל עֵץ הָעֵץ - וְלֹא גֹזֵל. אֲכַל תֹּאכֵל
- וְלֹא אֲכַר מִן חֲחִי, וַיִּפֹּה.

מִכָּל עֵץ הָעֵץ אֲכַל תֹּאכֵל - שְׁהַתִּיר לוֹ הַכֹּל
לְאֲכָלָם יַחַד. שְׁתֵּרֵי רְאִינוּ אֲבָרָהֶם אֲכַל,
יִצְחָק וַיַּעֲקֹב וְכָל הַנְּבִיאִים אֲכָלוּ וְחִיוּ. אֲכַל עֵץ זֵה,
עֵץ הַמָּוֶת הוּא [כְּמוֹ שְׁכַתּוּב וּמַעֲזֵן הַדַּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכֵל מִמֶּנּוּ].
מִי שְׁנוֹטְלוֹ לְבַדּוֹ - מֵת, שְׁתֵּרֵי סָם הַמָּוֶת נִטְל [בְּגִלָּל

שְׁהוּא מְפָרִידוּ מֵהַחַיִּים]. וְעַל זֶה כִּי בַיּוֹם אֲכַלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת
תָּמוּת, בְּגִלְל שְׁמִפְרִיד הַנְּטִיעוֹת.

רַבִּי יְהוּדָה שָׁאֵל אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן, זֶה שֶׁשָּׁנִינוּ, אָדָם
הָרֵאשׁוֹן הָיָה מוֹשֵׁךְ בְּעַרְלָתוֹ, מַה זֶה? אָמַר
לוֹ, שֶׁהַפְּרִיד בְּרִית קֹדֶשׁ מִמְקוֹמוֹ וּמִחֻלְקוֹ, וְדַאי
שֶׁהָיָה מוֹשֵׁךְ בְּעַרְלָתוֹ. וְעוֹב בְּרִית קֹדֶשׁ וְדַבֵּק
בְּעַרְלָה וְהַתְּפֹתָה בְּדַבַּר הַנְּחָשׁ. וּמִפְּרִי הָעֵץ - זֶה
אִשָּׁה. לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ - בְּגִלְל שְׁכַתוֹב (מִשְׁלֵי ה)
רַגְלֶיהָ יִרְדוּת מוֹת שָׂאוֹל צְעָרֶיהָ יִתְמַכּוּ. וּבִזְוָה הָיָה
פְּרִי, שֶׁהָרִי בְּאַחַר לֹא הָיָה פְּרִי. כִּי בַיּוֹם אֲכַלְךָ
מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת - בְּגִלְל שְׁעֵץ הַמּוֹת הָיָה, כְּמוֹ
שֶׁאֲמַרְנוּ שְׁכַתוֹב רַגְלֶיהָ יִרְדוּת מוֹת.

[וְהַנְּחָשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חַיִּת הַשָּׂדֶה] רַבִּי יוֹסִי אָמַר,
הָאֵילָן הַזֶּה שֶׁאֲמַרְנוּ הָיָה מִשְׁקָה מְלִמְעָלָה,
וְהַתְּגַדֵּל וְהָיָה שְׁמֵת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן
לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. הַגֶּן זֶה אִשָּׁה. וְנָהָר זֶה הָיָה נִכְנָם
בָּהּ וּמִשְׁקָה אוֹתָהּ וְהָיָה כָּל אֶחָד [וְאֵין ה' אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד].

שְׁתֵּרֵי מַשָּׁם וּלְמַטָּה הוּא פְּרוּד, שְׁכַתוֹב וּמַשָּׁם
יִפְרֹד.

וְהַנְחֵשׁ, רַבִּי יִצְחָק אָמַר זֶה יִצְרַח הָרַע. רַבִּי יְהוּדָה
אָמַר נְחֵשׁ מַשָּׁשׁ. בָּאוּ לִפְנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן.
אָמַר לָהֶם, וַיְהִי הַכֹּל אַחֵר, וְסַמָּא"ל הָיָה, וְנִרְאָה
עַל נְחֵשׁ וְצִלְמוֹ. שְׁנַחֵשׁ זֶה הוּא שְׁטָן, וְהַכֹּל אַחֵר.
שְׁנִינוּ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יָרַד סַמָּא"ל מִהַשָּׁמַיִם רְכוּב
עַל נְחֵשׁ זֶה, וְצִלְמוֹ הָיוּ רוּאִים כֹּל הַבְּרִיּוֹת
וּבִרְחִים מִמֶּנּוּ. וְהִגִּיעוּ לָאִשָּׁה בְּדַבָּרִים וְנִרְמוּ מְוֹת
לְעוֹלָם. וַיְהִי בְּחֻכְמָה הִבִּיא סַמָּא"ל קָלְלוֹת עַל
הָעוֹלָם, וְחִבֵּל אֶת הָאֵילָן הַקְּדָמוֹן שֶׁפָּרָא הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם, וְדָבָר זֶה הָיָה תְּלוּי עַל סַמָּא"ל,
עַד שֶׁבָּא אֵילָן אַחֵר קְדוֹשׁ, שֶׁהוּא יַעֲקֹב, וְנִטַּל
מִמֶּנּוּ בְּרֻכּוֹת שְׁלֵא יִתְבָּרַךְ סַמָּא"ל לְמַעַלָּה וְעָשׂוּ
לְמַטָּה. שְׁתֵּרֵי יַעֲקֹב הִגְמִית אָדָם הָרֵאשׁוֹן הָיָה [וַיִּפְּיוּ],
שֶׁיַּעֲקֹב יִפְּיוּ שֶׁל אָדָם הָרֵאשׁוֹן הָיָה. וְעַל זֶה, כְּמוֹ
שֶׁפָּנַע סַמָּא"ל בְּרֻכּוֹת מִהָאֵילָן הָרֵאשׁוֹן, כִּף גַּם
פָּנַע יַעֲקֹב שֶׁהוּא אֵילָן, הִגְמִית אָדָם מִסַּמָּא"ל,

בְּרָבוֹת מִלְמַעְלָה וּמִלְמַטָּה. וַיַּעֲקֹב לָקַח אֶת אֵת שְׁלוֹ
בְּכָל, וְעַל זֶה (בראשית לב) וַיֵּאבֶק אִישׁ עִמּוֹ.

כְּתוּב וְהִנֵּחַשׁ הָיָה עָרוֹם, זֶה יֵצֵר הָרַע, זֶה מִלְאֲדֵי
הַמְּוֹת. וּמִשּׁוֹם שֶׁתִּנְחַשׁ הוּא מִלְאֲדֵי הַמְּוֹת,
גַּרְם מְוֹת לְכָל הָעוֹלָם. וְזֶהוּ סוּד שְׁפָתוֹב (שם ו) קִין
כָּל בְּשָׂר בָּא לְפָנָי. זֶהוּ קִין שֶׁל כָּל בְּשָׂר שֶׁנוֹטֵל
הִנְשָׂמָה לְכָל בְּשָׂר, וְנִקְרָא כָּךְ.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ד) ספר תבתיור

נִשְׁמַת תּוֹכֵר מִן תּוֹכֵר, וְנִשְׁמַת תּוֹנֵקָה מִן תּוֹנֵקָה,
וְחִינּוֹ שֶׁהֲלֵךְ תִּנְחַשׁ אַחֲרֵי תּוֹה. אָמַר:
הוֹאִיל וְנִשְׁמַתָּה מִן הַצִּפּוֹן, אִסִּיתָנָה מְהֵרָה. וְזֶה
תְּהַסְתָּה שֶׁהִיָּתָה? מִשּׁוֹם שֶׁבָּא עָלֶיָה. שְׁאֵלוֹ
תְּלַמִּידָיו: אֵיךְ הָיָה הַמַּעֲשֵׂה? אָמַר לָהֶם: סמא"ל
הָרַשַׁע קָשֶׁר עִם כָּל צְבָאוֹת מַעְלָה עַל רַבּוֹ, מִשּׁוֹם
שֶׁאָמַר תִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְרָדוּ בְדַגַּת הַיָּם וּבְעוֹף
הַשָּׁמַיִם. אָמַר, הֵיאֵךְ אוֹכֵל לְהַחֲטִיאוֹ וּלְגַרְשׁוֹ
מִלְּפָנָיו? יָרַד עִם כָּל חֵילוֹתָיו וּבִקֵּשׁ לוֹ בְּאֶרֶץ חֶבֶר
בְּמוֹתוֹ. וּמִי הוּא? נְחָשׁ, וְהָיָה לוֹ דְמוּת גְּמָל. רָכַב

עָלְיוּ וּבָא לֹא אֵצֶל הָאִשָּׁה. אָמַר לָהּ: אַף כִּי אָמַר
אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל עֵץ הַגֶּן. אָמַר, אֲבִיקֶשׁ
יֹתֵר וְאוֹסִיף, כִּדְרֵי שְׁתַּגְרַע הִיא. אָמְרָה: לֹא מְנַעַנּוּ
אֵלָּא - מֵעֵץ הַדַּעַת אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגֶּן אָמַר אֱלֹהִים
לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְעוּ בוֹ פֶּן תִּמְתּוּן.
וְהוֹסִיפָה שְׁנֵי דְבָרִים. אָמְרָה, מִפְּרֵי הָעֵץ אֲשֶׁר
בְּתוֹךְ הַגֶּן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ, וְלֹא נֵאמַר לָהּ
אֵלָּא מֵעֵץ הַדַּעַת. וְאָמְרָה, לֹא תִגְעוּ בוֹ פֶּן תִּמְתּוּן.
מָה עָשָׂה סַמָּ"ל הַרְשָׁע? הֲלֹךְ וְנִגַע בְּאֵילָן, וְהָיָה
הָאֵילָן צוֹנֵחַ וְאוֹמֵר: (תהלים לו) אֵל תְּבוֹאֲנֵי רָגֶל
נִאֲוָה וַיֵּד רִשְׁעִים אֵל תִּגְדְּנִי, אֵל תִּגַּע בִּי, שְׁנֵאמַר
וַיֵּד רִשְׁעִים אֵל תִּגְדְּנִי. הֲלֹךְ וְאָמַר לָאִשָּׁה: הֲרֵי
נִגַעְתִּי בְּאֵילָן וְלֹא מָתִי, אַף אֵת תִּגְעֵי בְּאֵילָן וְלֹא
תָמוּתִי. הֲלֹכָה הָאִשָּׁה וְנִגַּעָה בְּאֵילָן, וְרִאֲתָה מִלְּאֹךְ
הַמָּוֶת בָּא בְּנִגְדָהּ. אָמְרָה: אוֹלֵי עֲבָשׁוּ אֲנִי מִתָּה,
וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לֹא אִשָּׁה אַחֲרַת וְנוֹתְנָה
לְאָדָם, אֵלָּא הֲרִינִי גּוֹרְמַת לֹא שְׂיֵאכֹל עִמִּי. אִם
נָמוּת - נָמוּת שְׁנִינּוּ, וְאִם נִחִיָּה - נִחִיָּה שְׁנִינּוּ.
וְלִקְחָה מִפְּרִיו וְנָתְנָה גַם לְבַעֲלָהּ. גַּתְּפִקְחוּ עֵינֵי

שְׁנִיָּהֶם וְקָהוּ שְׁנָיו. אָמַר לָהּ: מַה שְׁהֵאֵבְלָתְנִי שְׁקָהוּ
 שְׁנִי? כָּךְ קָהוּ שְׁנֵי כָּל הַבְּרִיּוֹת. יֵשֶׁב לוֹ בְּדִין אֱמֶת,
 שְׁנֵאֲמַר (שם ט) יִשְׁכַּת לְכַסֵּא שׁוֹפֵט צְדָק. קָרָא לְאָדָם
 וְאָמַר לוֹ: לָמָּה בְּרַחַת מִפְּנֵי? אָמַר לוֹ: אֵת קִלְךָ
 שְׁמַעְתִּי בְּנִי, וְרָעְדוּ עֲצֻמוֹתַי, וְאִירָא כִּי עִירָם אֲנֹכִי
 וְאֲחַבָּא. כִּי עִירָם אֲנֹכִי - מִפְּעֻלִּי. כִּי עִירָם אֲנֹכִי -
 מִצְוֹנִי, כִּי עִירָם אֲנֹכִי - מִמְּעֻשֵׁי, וְאֲחַבָּא.

מַה הָיָה לְבוֹשׁוֹ שֶׁל אָדָם? עוֹר שֶׁל צִפְרוֹן,
 וְהַפְּשִׁיטוֹ מִעֲלָיו. רָאָה עֲצֻמוֹ עָרֹם, שְׁנֵאֲמַר
 מִי הַגִּיד לָךְ כִּי עִירָם אָתָּה. אָמַר אָדָם לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא: רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כְּשֶׁחֵייתִי לְבִדִּי שָׁמָּה
 חֲטָאתִי לָךְ, אֵלֶּיךָ הָאִשָּׁה שְׁחַבָּאת לִי הִיא הַדִּיחָה
 אוֹתִי מִדְּבָרֶיךָ, שְׁנֵאֲמַר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי
 הוּא נְתַנָּה לִי מִן הָעֵץ. אָמַר לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא:
 לֹא דִיךְ שְׁחַטָּאת, אֵלֶּיךָ שְׁחַטָּאת לְאָדָם? אָמְרָה
 לְפָנָיו: רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הִנָּחֵשׁ הַשִּׂיאֲנִי לְחַטָּא
 לְפָנֶיךָ. הִבִּיא שְׁלִשְׁתָּם וְגִזַּר עֲלֵיהֶם גְּזֵרוֹת דִּין.
 תִּשְׁעָה וְשִׁלְשִׁים קָלָלוֹת וּמָוֹת, וְהִפִּיל סִמָּא"ל וְאֵת
 הַבַּת שָׁלוֹ מִמְּקוֹם קִדְשָׁתָם מִן הַשָּׁמַיִם, וְקִצֵּץ רַגְלָיו

שָׁל נָחֵשׁ, וְאָרְרוּ מִכָּל חַיָּה וּמִכָּל בְּהֵמָה, וּפָקְדוּ
עָלָיו שְׂיִהְיֶה מִפְּשִׁיט אֶת עוֹרוֹ אַחַר שִׁבְעַת שָׁנִים:
ע"ב.

וַיֹּאמֶר אֵל הָאֱשֵׁה אֵף. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, בְּאֵף פָּתַח
וַאֲף הַטִּיל בְּעוֹלָם. אָמַר לָהּ ^(דף לו ע"א) לָאֱשֵׁה,
בְּאֵילָן זֶה בָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַדַּאי אֶת הָעוֹלָם,
אֲכָלוּ מִמֶּנּוּ וְהִייתֶם כְּאֱלֹהִים יוֹדְעֵי טוֹב וָרָע. שְׁהִירִי
הוּא כִּךְ הוּא אֱלֹהִים שָׁמוּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְעַל
זֶה וְהִייתֶם כְּאֱלֹהִים יוֹדְעֵי וָגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, לֹא אָמַר כִּךְ, שְׂאֵלוֹ אָמַר בְּאֵילָן
זֶה בָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, נָאֵה
הָיָה, כִּי הוּא כְּנִרְזֵן כִּי־הַחֹצֵב כּוֹ. אֲכָל לֹא אָמַר
אֱלֹהִים, מֵאֵילָן זֶה אֲכָל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַאֲזִי בָּרָא
אֶת הָעוֹלָם, וְכָל אִמּוֹן שׁוֹנֵא אֶת חֲבֵרוֹ, אֲכָלוּ מִמֶּנּוּ
וַאֲתָם הִתְּהִיוּ כְּאֱלֹהִים עוֹלָמוֹת. וְעַל זֶה כִּי יוֹדַע אֱלֹהִים
כִּי כִּי־וֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וָגו', וּמִשׁוֹם שְׁחֹוֹא יוֹדַע אֶת
זֶה, צָוָה אֶתְכֶם עָלָיו שְׂלֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ.

אמר רבי יצחק, בכל דברו שקר. בתחלה שאמרו
שקר היה - שכתוב אף כי אמר אלהים לא
תאכלו מכל עץ הגן, ולא כהן, שחרי כתוב מכל
עץ הגן אכל תאכל, וכלם התיר לו.

אמר רבי יוסי, הרי שנינו שצנה אותו הקדוש
ברוך הוא על עבודה זרה, שכתוב ויצו. ה'
- על ברכת השם. אלהים - על הדינים. על האדם
- על שפיכות דמים. לאמר - על גלוי עריות. וכי
כמה אנשים היו בעולם שהוא צריך זה? אלא
ודאי הכל על האילן הזה היה.

משום שבו אחוזים כל המצוות הללו. שכל מי
שנוטל אותו בלבדו, עושה פרוד. ונוטל
אותו באוכלוסים שלמטה שאחוזים בו, ונטל
עבודה זרה ושפיכות דמים וגלוי עריות. עבודה
זרה באותם גדולים ממנים. שפיכות דמים תלויים
באילן הזה שהוא בצד גבורה. וסמא"ל ממנה על
זה. גלוי עריות אישה היא, ואישה נקראת, ואסור
לזמן את האישה בלבדה אלא עם בעלה שלא יהיה

חשוד בגלוי עריות. ועל זה בכלם הצטווה באילן הזה. כיון שאכל ממנו, עבר בכלם, שחרי הכל אחוז בו.

רבי יהודה אמר, ודאי דבר זה כך הוא, שאסור להתיחד עם אשה בלבדה אלא אם כן בעלה עמה. מה עשה אותו רשע? אמר, חרי הנעתי לאילן הזה ולא מתתי, גם את קרבי ונעי בידך ולא תמותי. ודבר זה הוא הוסיף לה מעצמו.

מיד ותרא האשה כי טוב וגו'. במה ראתה? אמר רבי יצחק, אותו אילן [שדה] העלה ריחות, כמו שנאמר (בראשית כו) פריח שדה אשר ברכו ה'. ובגלל אותו ריח שהיה עולה, חמדה אותו לאכל ממנו. רבי יוסי אמר, ראיה היתה. אמר לו רבי יהודה, וחרי כתוב ותפקחנה עיני שניהם? אמר לו, ראיה זו בפעור של האילן לקחה אותו [ג"א שיעור חלב היתה], שכתוב ותרא האשה דוקא.

ותרא האשה כי טוב - ראתה ולא ראתה. כי טוב - ראתה כי טוב ולא התישבה בו.

מה כתוב אחר כך? ותקח מפריו, ולא כתוב ותקח מפנו. והיא נדבקה במקום המות, ונרמה לכל העולם מות. והפרידה חיים ממות, ובחטא זה נרם פרוד להפריד אשה מבעלה, שחרי קול מדבור לא נפרדים לעולמים. ומי שפפריד קול מדבור, מתאלם ולא יכול לדבר. וכיון שנפול מפנו דבור, נתן לעפר.

אמר רבי שמעון, כתוב (תהלים לט) נאלמתי דומיה
החשיתי מטוב וכאבי נעפר. נאלמתי
דומיה, פסוק זה אמרה אותו בנסת ישראל
בנלות. מה הטעם? בגלל שקול מנהיג את הדבור,
כיון שהיא בנלות. קול נפרד ממנה, ודבור לא
נשמע, ועל זה נאלמתי דומיה וגו'. מה הטעם?
בגלל שהחשיתי מטוב, שלא הולך קול איתה.
וישראל אומרים (שם סה) לך דומיה תהלה. מה זה
דומיה? זו תהלה לדוד, שהיא דומיה בנלות
ושותקת בלי קול. אמר רבי יצחק, מה זה לך?
בגללך היא דומיה ושותקת שהסתלק ממנה קול.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ה)

וּבְלֹא מַחִיר יֵינן וְחֶלֶב (ישעיה נה). מֵהוּ יֵינן וְחֶלֶב? מָה
 עֲנִינן זֶה אֵצֶל זֶה? אֵלֶּא מְלִמַּד שְׁתֵּינֵינן הוּא
 פְּחַד, וְחֶלֶב הוּא חֶסֶד. וּמִפְּנֵי מָה הוֹזִיר יֵינן תְּחִלָּה?
 מִפְּנֵי שְׁהוּא קָרוֹב אֵלֵינוּ יוֹתֵר. יֵינן וְחֶלֶב עוֹלָה עַל
 דְּעֵתָךְ? אֵלֶּא אָמַר, דְּמוֹת יֵינן וְחֶלֶב: ע"ב.

וְתַקַּח מִפְּרִי, הֲרֵי שְׁנֵינוּ שְׁפָחַטָה עֲנָבִים וְנִתְּנָה
 לוֹ, וְנִרְמוּ מוֹת לְכָל הָעוֹלָם. שְׁתֵּרֵי אֵילָן
 זֶה בּוֹ שׁוֹרֵה תְּמוֹת, וְהוּא אֵילָן שְׁשׂוּלֵט בְּלֵילָה. ^{(דף}
 וּבִשְׁתֵּיהֶם שׁוֹלֵטָת, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם טוֹעֲמִים טַעַם
 מוֹת. אֵלֶּא אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה מְקַדְיָמִים וְנוֹתְנִים
 לָהּ נִפְשָׁם בְּפִקְדוֹן. וּבְגִלְלָה שְׁהוּא בְּפִקְדוֹן, חוֹזְרוֹת
 הַנְּפֹשׁוֹת לְמִקְוָם, וְעַל זֶה (תהלים צב) וְאֱמוּנַתְךָ
 בְּלֵילוֹת כְּתוּב.

וְתַפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם. רַבִּי חֵיָא אָמַר, שְׁתֵּרֵי
 נִפְקָחוּ לְדַעַת רְעוֹת הָעוֹלָם מֵה שְׁלֵא
 יָדְעוּ עַד עַכְשָׁיו. בֵּיוֹן שְׁיָדְעוּ וְנִפְקָחוּ לְדַעַת רַע, אִז
 יָדְעוּ כִּי עִירְמָם הֵם, שְׁאֲבָרוּ זֶהָר עֲלִיוֹן שְׁתֵּיהֶם

מִכֶּסֶה עֲלֵיהֶם וְהִסְתַּלַּק מֵהֶם, וְנִשְׁאַרוּ עֲרָמִים
 מִמֶּנּוּ. וַיִּתְּפְרוּ עָלֶיהָ תֵּאֵנָה - נִדְבְּקוּ לְהִתְכַּסּוֹת
 בְּאוֹתָם צִלָּמִים שֶׁל אוֹתוֹ אֵילָן שְׂאֵכְלוּ מִמֶּנּוּ
 שֶׁנִּקְרָאִים עָלִים שֶׁל הָאֵילָן. וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חֲגֹרֹת -
 רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, בֵּיוֹן שִׁידְעוּ מִהָעוֹלָם הָיָה וְנִדְבְּקוּ
 בוֹ, רָאוּ שֶׁהָעוֹלָם הָיָה מְנַהֵג עַל יְדֵי אוֹתָם עָלִים
 שֶׁל הָאֵילָן, וַעֲשׂוּ לָהֶם חֹזֵק לְהִתְחַזֵּק בָּהֶם בְּעוֹלָם
 הָיָה. וְאִזּוֹ יָדְעוּ כָּל מֵינֵי בְּשָׂפִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְרָצוּ
 לְחַגֵּר כְּלֵי זֶיץ בְּאוֹתָם עָלִים שֶׁל הָאֵילָן כִּדְרֵי לְחַגֵּן
 עֲלֵיהֶם.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִזּוֹ נִכְנְסוּ שְׁלֹשָׁה בְּדִין וְנִדְוֹנוּ,
 וְהָעוֹלָם הִתְחַתֵּזוֹן הִתְקַלֵּל וְלֹא עָמַד בְּקִיּוּמוֹ
 בְּגִלְלֵי זְהֻמַּת הַנְּחָשׁ, עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל בְּחַר סִינֵי.
 אַחֲרַי כָּף הַלְּבִישׁ אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּלְבוּשִׁים שֶׁהָעוֹר נִתְּנָה מֵהֶם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב בְּתַנּוֹת
 עוֹר. בְּתַחֲלָה הָיוּ בְּתַנּוֹת אוֹר שֶׁהָיוּ מִשְׁתַּמְּשִׁים
 בָּהֶם בְּעֲלִיּוֹנִים שֶׁלְמַעַלָּה, מִשּׁוּם שֶׁמְלֶאכֶי הַשָּׂרֵת
 הָיוּ בָּאִים לְהַנּוֹת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שם ח)
 וְהִתְחַפְּרוּ מֵעַט מֵאֲלֹהִים וְכַבּוֹד וְהָרָר תְּעַפְּרוּהוּ.

וּבָעֵת שֶׁחֲטְאוּ - בְּתַנּוֹת עוֹר, שֶׁהָעוֹר נִתְּנָה מֵהֶם
וְלֹא הִנָּפֵשׁ.

אַחַר כֵּן הוּלְידוּ בֵּן רֵאשׁוֹן. בֵּן שֶׁל הַיְהוּדָה הָיָה.
שְׁנַיִם בָּאוּ עַל חַוָּה וְהִתְעַבְּרָה מֵהֶם
וְהוּלְידָה שְׁנַיִם, זֶה יָצָא לְמִינוֹ וְזֶה יָצָא לְמִינוֹ,
וְרוּחַ שְׁלָהֶם נִפְרְדוּ זֶה לְצַד זֶה וְזֶה לְצַד זֶה. זֶה
דוֹמָה לְצַד שְׁלוֹ, וְזֶה דוֹמָה לְצַד שְׁלוֹ. מִצַּד שֶׁל
בֵּן כָּל הַמְדוּרִים שֶׁל צַד שֶׁל הַמִּינִים הָרַעִים
וְרוּחוֹת וְשִׂדִים וּכְשָׁפִים בָּאִים, וּמִצַּד שֶׁל הַכֵּל
שֶׁל רַחֲמִים יוֹתֵר וְלֹא בְשִׁלְמוֹת. יֵיז מֵטוֹב בְּיַיִן רַע.
וְלֹא נִתְקַן עִמּוֹ עַד שֶׁבָּא אֵשֶׁת וְהִתְיַחֲסוּ מִמֶּנּוּ כָּל
אוֹתָם דוֹרוֹת שֶׁל צַדִּיקֵי עוֹלָם, וְכוּ נִשְׁתַּל
הָעוֹלָם. וּמִקֵּץ בָּאוּ כָּל אוֹתָם חֲצוּפִים וְרָשָׁעִים
וְרָשָׁעֵי הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּשָׁעָה שֶׁחֲטָא בֵּן, הָיָה פּוֹחֵד,
בְּגִלְלֵי שְׂרָאָה לְפָנָיו מִיַּיִן מִחַנּוֹת מְזֻינִים
וּבָאִים לְהַרְגוֹ אוֹתוֹ. וּכְשֶׁחָזַר בְּתַשׁוּבָה, מָה אָמַר?
הֵן גִּרְשִׁית אֶתִּי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה וּמִפְּנֵיךָ

אֶסְתֵּר. מַה זֶה וּמִפְּנֵי אֶסְתֵּר? אֵלָּא אֶהְיָה נִסְתָּר
 מִחֲבַנְיָן שְׁלִי. רַבִּי אֲבָא אָמַר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים
 כב) וְלֹא הִסְתִּיר פָּנָיו מִמֶּנּוּ. (שמות ג) וַיִּסְתֵּר מִלֹּאשׁוֹ
 פָּנָיו. וְעַל זֶה וּמִפְּנֵי אֶסְתֵּר, מֵאוֹתָם הַפָּנִים שְׁלֹף
 אֶהְיָה נִסְתָּר שְׁלֹא יִשְׁנִיחוּ בִּי. וְעַל זֶה וְהָיָה כָּל
 מִצְאֵי יַחְרָגֵי.

וַיִּשָּׂם ה' לְקוֹן אוֹת לְבַלְתִּי וְגו'. מַה זֶה אוֹת? אוֹת
 אַחַת מֵעֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתוֹת הַתּוֹרָה נִתְּן
 עָלָיו לְהַגִּן עָלָיו. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶה שְׁכָתוֹב
 וַיְהִי בְּהִיוֹתָם בַּשָּׂדֶה, מַה זֶה בַּשָּׂדֶה? זוֹ הָאִשָּׁה. וְעַל
 זֶה קָם וְחָרַג אוֹתוֹ. שְׁחַרְי מִצַּד זֶה יֵרֵשׁ לְחָרַג מִצַּד
 שָׁל סְמַ"ל שְׁנָרָם מִן לְכָל הָעוֹלָם. וְקִנְיָ קוֹן
 בְּהַבֵּל עַל הַנְּקִבָה שְׁלוֹ. רַבִּי חִיָּא אָמַר, חָרִי רְאִינוּ
 שְׁכָתוֹב וַיַּחַר לְקוֹן מְאֹד וַיִּפְּלוּ פָּנָיו, עַל שְׁלֹא
 הִתְקַבֵּל קֶרְבָּנוּ. אָמַר לוֹ, כִּדְּ הוּא, וְחַבֵּל הָיָה
 לְנִגְדוֹ.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶה שְׁכָתוֹב הֲלֹא אִם תִּיטִיב
 שְׂאֵת וְאִם לֹא תִיטִיב לִפְתַּח חַטָּאת רַבִּי?

אֵלֶּא כִּךְ אָמַר, הֲלֹא אִם תִּיטִיב מִעֲשִׂיךָ, אִז שְׂאֵת.
 מַה זֶה שְׂאֵת? כִּמוֹ שְׂכָתוֹב (בראשית מט) יָתֵר שְׂאֵת.
 שְׂחֵרֵי לְכַבֹּר יֵשׁ שְׂכַח יָתֵר בְּכָל תָּמִיד, וְתִלּוּי
 בְּמִעֲשָׂיו. וְעַל זֶה אִם תִּיטִיב שְׂאֵת, וְאִם לֹא תִיטִיב
 לַפְתַּח חֲטָאֵת רַבִּין.

מַה זֶה לַפְתַּח? וְהוּ פְתַח (דף לו ע"א) שְׁלִמְעָלָה שְׂכַמְנו
 יוֹצְאִים דִּינִים עַל מִעֲשִׂים רָעִים שֶׁל הָעוֹלָם.
 פְתַח, כִּמוֹ שֶׁנֶּאמַר (תהלים קיח) פְתַחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק.
 וְלֹאֲתוֹ פְתַח - חֲטָאֵת רַבִּין, זֶה מִלְאֲף חַמּוֹת, וְהוּא
 עֲתִיד לְהַפְרֵעַ מִמֶּךָ.

בֹּא רֵאָה, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה נוֹלֵד אָדָם. בְּרֵאשׁ
 הַשָּׁנָה וְדַאי סוֹד לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. רֵאשׁ
 הַשָּׁנָה לְמַעְלָה. רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְמַטָּה. בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה
 עֲקָרוֹת נִפְקְדוֹת. מִנִּין לָנוּ שְׂבָרֵאשׁ הַשָּׁנָה זֶה
 הָיָה? שְׂכָתוֹב (בראשית כא) וְה' פָּקַד אֶת שָׂרָה. וְה'
 דּוֹקָא זֶה רֵאשׁ הַשָּׁנָה. וּמִשּׁוֹם שְׂאָדָם יֵצֵא בְּרֵאשׁ
 הַשָּׁנָה [וְיֵצֵא] בְּדִין, וְהָעוֹלָם עוֹמֵד בְּדִין, וּמִשּׁוֹם כִּךְ

לַפְתַּח וְדַאי. חֲטָאת רַבִּין - כִּדִּי לְהַפְרֵעַ מִמֶּךָ.
וְאַלֶּיךָ תִּשׁוּקָתוֹ - עַד שֶׁתִּשְׁמַד.

וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ - סוּד הוּא, שְׂכַתוֹב (נחמיה ט)
וְאַתָּה מְחַיֶּה אֶת כָּלָם. מִכַּאן אָמְרוּ, לֹא
שׁוֹלֵט הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶלָּא בְּזִמְנֵי שֵׁיִשְׁמַדוּ רִשְׁעֵי
הָעוֹלָם. וְעַל זֶה, כִּיּוֹן שֶׁמֶלֶאךָ הַמּוֹת יִשְׁמִיד אוֹתָם,
אִז הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלֵט עָלָיו שְׁלֵא יֵצֵא לְהַרְע
לְעוֹלָם, שְׂכַתוֹב וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ (בַּתְּשׁוּבָה). וְאַתָּה
דְּוָקָא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּקִשְׁרֵי שֶׁל הַמַּחְלָקָת
הַמּוֹשֵׁל מְצוּי. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וְאַתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ
- בַּתְּשׁוּבָה.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, כְּשֶׁהָיוּ אוֹתָם דוֹרוֹת שֶׁל בֵּין
הוֹלְכִים בְּעוֹלָם, הָיוּ מְחַלְקִים אֶת הָאָרֶץ,
וְהָיוּ דוֹמִים לְעֵלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עוֹ"א וְעוֹא"ל, כְּשֶׁנִּפְלוּ מִמְּקוֹם
קְדוּשָׁתָם מְלַמְעָלָה, רָאוּ בְּנֹת בְּנֵי אָדָם
וְחָטְאוּ וְהוֹלִידוּ בָּנִים. וְאַלְהָה הָיוּ נְפִילִים, שְׂכַתוֹב
וְהַנְּפִלִים הָיוּ בְּאָרֶץ.

רַבִּי חֵיִיא אָמַר, בְּנֵי בְּיָן הָיוּ בְּנֵי אֱלֹהִים, שְׁהָרִי
 בְּשָׂפָא סַמְא"ל עַל חוּתָה, הַטִּיל בָּהּ זַחְמָה
 וְהִתְעַבְּרָה וְהוֹלִידָה אֶת בְּיָן, וְהִמְרָאָה שָׁלוּ לֹא תָהָה
 דוּמָה לְשָׂאָר בְּנֵי אָדָם, וְכָל אוֹתָם שָׂבָאוּ מִהֲצַד
 שָׁלוּ, לֹא הָיוּ נִקְרָאִים אֱלָא בְּנֵי הָאֱלֹהִים.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, וַאֲפֹלוּ אוֹתָם [בְּנֵי] נִפְלִים כְּדִ
 נִקְרָאִים, הֵמָּה הַגְּבֻרִים. שְׁשִׁים הָיוּ בְּאָרְצָן
 כְּחֻשְׁבוֹן שְׁלֹמֶעֱלָה. כְּתוּב כָּאֵן הֵמָּה הַגְּבֻרִים אֲשֶׁר
 מִעוֹלָם, וְכְתוּב שָׁם (שִׁיר ג) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ.
 רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, הֵמָּה הַגְּבוּרִים אֲשֶׁר מִעוֹלָם מִמָּשׁ.
 מִעוֹלָם דּוֹקָא. אֲנִישֵׁי הַשָּׁם, מֵהוּ שָׁם זֶה? הוּא עוֹלָם
 שְׂאֵמְרָנוּ. אֲנִישֵׁי הַשָּׁם דּוֹקָא. כְּתוּב כָּאֵן אֲנִישֵׁי
 הַשָּׁם, וְכְתוּב שָׁם (וַיִּקְרָא כד) בְּנִקְבוּ שָׁם, וְכְתוּב (שם)
 וַיִּקַּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשָּׁם.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ו)

רַבִּי חֵיִיא אָמַר, מִעוֹלָם זֶה הָיוּ, וְגְבֻרִים גְּבוּרִים
 שֶׁל צַד הֲרָע הָיוּ, שְׂפָתוֹב (בראשית ו) אֲנִישֵׁי
 הַשָּׁם. אֲנִישֵׁי שָׁם לֹא כְתוּב, אֱלָא אֲנִישֵׁי הַשָּׁם. כְּמוֹ

וְזֶה כְּתוּב (תהלים כה) זְכוֹר רַחֲמֶיךָ ה' וַחֲסְדֶיךָ כִּי מַעֲוֹלָם הִמָּתָה. מַעֲוֹלָם וַדַּאי לָקַח אֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם הָאֲבוֹת הָרִאשׁוֹנִים לְהִיּוֹת מְרַכְּבָה קְדוֹשָׁה לְמַעְלָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַעֲוֹלָם - זוּהִי מִטַּתוֹ שֶׁלְשָׁלְמָה, שְׁכַתוֹב וְכוּ': ע"ב.

רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, מַעֲוֹלָם מִמַּשׁ הָיוּ, וּמַעֲוֹלָם שֶׁלְמַטָּה לָקַח אֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאמַר [וְזֶה הָיוּ, וּנְבָרִים גְּבוּרִים שֶׁל צַד הִרְעָה הָיוּ, שְׁכַתוֹב אֲנָשֵׁי שָׁם, וְלֹא כְתוּב אֲנָשֵׁי הַשָּׁם, אֶלָּא אֲנָשֵׁי שָׁם. כְּמוֹ זֶה כְּתוּב] (תהלים כה) זְכוֹר רַחֲמֶיךָ ה' וַחֲסְדֶיךָ כִּי מַעֲוֹלָם הִמָּתָה. מַעֲוֹלָם וַדַּאי. וּמַעֲוֹלָם שֶׁלְמַטָּה לָקַח אֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהֵם אֲבוֹת רִאשׁוֹנִים לְהִיּוֹת מְרַכְּבָה קְדוֹשָׁה לְמַעְלָה. גַּם כָּאֵן הִמָּתָה הַגְּבֻרִים אֲשֶׁר מַעֲוֹלָם. מַעֲוֹלָם וַדַּאי לָקַח אֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, מַעֲוֹלָם [וּמַהוּ?] זוּ מִטַּתוֹ שֶׁלְשָׁלְמָה, שְׁכַתוֹב (שיר ג) שְׂשׂוּיִם גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ. רַבִּי אֶחָא אָמַר, בְּלֶם נִקְרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים [שְׁחַרְי עֲבוֹן לֹא הִתְבַּשְׂמָה].

תוספתא

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וּזְרוֹנָם לְבָרָכָה, בְּשַׁעַה שֶׁפָּרָא
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, פָּרָא אוֹתוֹ
בְּגִן עֵדֶן וְצִוָּה אוֹתוֹ עַל שִׁבְעַ מְצֻוֹת. חָטָא וְגַרֵשׁ
מִגֵּן עֵדֶן, וּשְׁנֵי מַלְאֲכֵי שָׁמַיִם, עֲזָ"א וְעֲזָ"ל, אָמְרוּ
לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֵלּוּ הֵינּוּ אָנוּ בְּאֶרֶץ,
הֵינּוּ צַדִּיקִים. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: וְכִי
אַתֶּם יְכוּלִים עַל יֵצֵר הָרָע? אָמְרוּ לְפָנָיו: יְכוּלִים.
מִיָּד הִפִּיל אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
הַנִּפְלִיִּים הָיוּ בְּאֶרֶץ, וְכַתּוּב הַגִּבֹּרִים. וּבְשַׁעַה שֶׁיָּרְדוּ
לְאֶרֶץ נִכְנָם בָּהֶם יֵצֵר הָרָע, שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקְחוּ לָהֶם
נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ. חָטְאוּ וַנֶּעֱקְרוּ מִקְּדֻשָּׁתָם.

ע"כ התוספתא.

בֵּיא רֵאָה, כָּל הַנְּשִׁיעוֹת הָיוּ נִסְתָּרִים רְשׁוּמִים
בְּקִיָּקִים בְּמָקוֹם אֶחָד. אַחַר כֵּן עָקַר אוֹתָם
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשָׁתַל אוֹתָם בְּמָקוֹם אֶחָד
וְהַתְּקִימוּ. רַבִּי יִיסָא שָׁאֵל, מַה זֶה שֶׁכַּתּוּב זֶה סֵפֶר
תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמּוֹת

אֱלֹהִים עָשָׂה אֶתֹּו זָכַר וּנְקָבָה בְּרָאָם וַיְבָרֶךְ אֶתָם?
 אָמַר לוֹ רַבִּי אֲבָא, זֶה סוּד עֲלִיּוֹן. שְׁנִינּוּ, שְׁלֹשָׁה
 סְפָרִים נִפְתָּחִים בְּרֵאשִׁית הַשָּׁנָה, אֶחָד שֶׁל צַדִּיקִים
 נְמוּרִים (דף לו ע"ב) וְכוּ'. סֵפֶר עֲלִיּוֹן שְׁחֵרֵי מִמְּנוּ יוֹצֵא
 חֶבֶל, מִמְּנוּ יוֹצֵאת כְּתִיבָה. סֵפֶר אֲמִצְעֵי כָלְלוֹת
 שֶׁל מַעְלָה וּמַטָּה [סֵפֶר שֶׁהוּא כָלְלוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה וּלְמַטָּה וְאוֹחֻז לְכָל
 הַצְּדִיקִים סוּד וְכוּ'] [וְאוֹחֻז לְכָל הַצְּדִיקִים סוּד שֶׁל אָדָם הַרְאִשׁוֹן, סֵפֶר שְׁלִישֵׁי שְׁנֵי
 נִ"א וְנִקְרָא] תוֹרָה] שְׁתוֹרָה שְׁכַבְתָּב אָדָם הַרְאִשׁוֹן. סֵפֶר
 שְׁלִישֵׁי שְׁנֵי שְׁנֵי תוֹלְדוֹת אָדָם, וְזֶהוּ שֶׁל צַדִּיקִים
 נְמוּרִים. זֶהוּ שְׁכַתוֹב זֶה סֵפֶר תוֹלְדוֹת אָדָם, זֶה
 צַדִּיק (יְסוּד), וְדַאי שְׁעוֹשָׂה תוֹלְדוֹת.

בַּיּוֹם בְּרֵא אֱלֹהִים אָדָם בְּדַמוֹת אֱלֹהִים, שְׁחֵרֵי
 וְדַאי אִזּוּ נִתְקַן חֶבֶל לְמַעְלָה וּמַטָּה,
 וְהִתְקַיְמוּ בְּדַגְמָה אַחַת. זָכַר וּנְקָבָה בְּרָאָם, סָתָם
 אֶחָד נִכְלָל בְּאַחַד.

מִשָּׁנָה. כְּתוּב (מִשְׁלֵי יח) מִגִּדְל עִז שֵׁם ה' בּוֹ יְרוּץ
 צַדִּיק וְנִשְׁגָב. זֶהוּ סֵפֶר תוֹלְדוֹת אָדָם שְׁרָץ

בְּאוֹתוֹ מִגְדֵּל. הַמִּגְדֵּל הַזֶּה מֵהַ מַּעֲשֵׂהוּ? אֵלֶּא זֶהוּ
 מִגְדֵּל דָּוִד, וְזֶהוּ מִגְדֵּל עֵז שֵׁם ה', וְהַכֹּל אַחֵר. כָּאֵן
 יָדוּעַ לְבְנֵי הָאֱמוּנָה זֶהוּ וְדַאי סֵפֶר תּוֹלְדוֹת [יש שלא

גורסים] אָדָם. לְבְנֵי הָאֱמוּנָה סוּדוֹ מִגְדֵּל עֵז שֵׁם ה' בּוֹ יְרוּץ צְדִיק וְנִשְׁבַּח. יְהו"ה

צְדִיק] אָדָם לְבְנֵי הָאֱמוּנָה. (ראה ציור למעלה).

וְאָמַר רַבִּי אַבְא, סֵפֶר וְדַאי יָרַד לוֹ לְאָדָם
 הַבְּרָאשׁוֹן, וּבּוֹ הָיָה יוֹדֵעַ חֻכְמָה עֲלִיּוֹנָה.

וְסֵפֶר זֶה הִגִּיעַ לְבְנֵי אֱלֹהִים חֻכְמֵי הַדָּוָר, וּמִי שְׁזָכָה
 לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ, יָדַע בּוֹ חֻכְמָה עֲלִיּוֹנָה. וּמִתְבּוֹנְנִים בּוֹ
 וַיּוֹדְעִים בּוֹ. וְסֵפֶר זֶה הוֹרִיד אוֹתוֹ בְּעַל הַסּוּדוֹת

וְשָׁלְשָׁה שְׁלִיחִים מִמֵּנִים לְפָנָיו. וּבְשָׁעָה שִׁיבְצָא אָדָם
 מִנֵּן עֵדוֹן, אָחַז בְּאוֹתוֹ סֵפֶר. כְּשִׁיבְצָא [מִמֵּנֵן] מִסּוֹ מִמֵּנֵנוּ

[לשער], הִתְפַּלֵּל וּבָכָה לְפָנָיו רַבּוֹנוֹ, וְהִשִּׁיבּוֹ לוֹ אוֹתוֹ
 כְּמוֹ מִקְדָּם, כְּדִי שְׁלֹא תִשְׁכַּח חֻכְמָה מִבְּנֵי אָדָם
 וַיִּשְׁתַּדְּלוּ לְדַעַת אֶת רַבּוֹנָם.

וְכֵן שְׁנִינּוּ, סֵפֶר הָיָה לוֹ לְחֲנוּפָה, וְזֶה סֵפֶר מִמְּקוֹם

שֶׁל סֵפֶר שֶׁל תּוֹלְדוֹת אָדָם הָיָה, וְזֶהוּ סוּד

הַחֻכְמָה, שְׁתַּרְי מִהָאָרֶץ נִפְּל. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַאֲיִנְנוּ

כִּי לָקַח אֶתְּוֹ אֱלֹהִים. וְהוּא הַנֶּעֱרָר, שְׁפָתוֹב (משלי כב)
חֲנֹךְ לַנֶּעֱרָר עַל פִּי דַרְבּוֹ.

וְכָל גְּנָזִים עֲלִיּוֹנִים נִמְסְרוּ בְיָדוֹ. וְזֶה מָסַר וְנָתַן
וַעֲשָׂה שְׁלִיחוֹת, וְאֶלֶף מִפְתָּחוֹת נִמְסְרוּ בְיָדוֹ.
וּמֵאָה בְּרָכוֹת לֹקַח כָּבֵל יוֹם וְקוֹשֶׁר קְשָׁרִים
לְרַבּוֹנוֹ. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לָקַח אֹתוֹ מִהָעוֹלָם
לְשִׁמּוֹשׁ אֹתוֹ. וְהוּ שְׁפָתוֹב כִּי לָקַח אֶתְּוֹ אֱלֹהִים.

וּמִזֶּה נִמְסַר סֵפֶר שֶׁנִּקְרָא סֵפֶרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ. בְּשַׁעֲה
שֶׁאֲחֹז אֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִרְאָה לוֹ
כָּל גְּנָזִים עֲלִיּוֹנִים. הִרְאָה לוֹ עֵץ הַחַיִּים בְּאֶמְצַע
הַגֶּזֶן וְהָעֵלִים שְׁלוֹ וְעֲנַפָּיו, וְהַכֹּל רָאִינוּ בְּסֵפֶרוֹ.
אֲשֶׁרִי אֹתָם חֲסִידִים עֲלִיּוֹנִים שֶׁחֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה
הַתְּנַלְתָּה לָהֶם וְלֹא נִשְׁכַּחַה מֵהֶם לְעוֹלָמִים, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כה) סוֹד ה' לִירְאָיו וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם.

וַיֹּאמֶר ה' לֹא יִדּוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעֵלָם בְּשָׁנָם הוּא
בְּשָׂר וְגו'. רַבִּי אֶתְנָא אָמַר, בְּאֹתוֹ זְמַן הָיָה
אֹתוֹ נִקְרָא שִׁשׁוּפֵּעַ וַיּוֹצֵא, מוֹצֵיא רוּחַ עֲלִיּוֹנָה מֵעֵץ
הַחַיִּים וּמִזְרִיק בְּאֵילָן (שְׁשׂוּרָה בּוֹ חֲמֻת) (מֵעֵץ חֲמֻת),

וּנְמַשְׁכוֹת רוּחוֹת לְתוֹךְ בְּנֵי אָדָם יָמִים (וּמִנִּים) רַבִּים,
 עַד שְׁעָלוּ רָעוֹת וְהִתְיַצְבוּ לַפֶּתַח. אִזּוּ הִסְתַּלְקָה רוּחַ
 עֲלִיוֹנָה מֵאוֹתוֹ אֵילָן בְּשָׁעָה שִׁפְרָחוּ נְשָׁמוֹת בְּבְנֵי
 אָדָם. [מְבַנֵּי] זֶהוּ שְׂכֵתוֹב לֹא יְדוֹן רוּחֵי בְּאָדָם לְעֹלָם.
 לְתֵת לְעוֹלָם בְּשָׁעָה שִׁפְרָחוּ נְשָׁמוֹת בְּבְנֵי אָדָם.

בְּשֵׁנִים הוּא בְּשָׂר, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, (בְּיִשְׁבִּיתוֹ שֶׁל רַבִּי
 אֶלְעָזָר אָמְרוּ) בְּשֵׁנִים זֶה מִזְשָׁה, שֶׁהוּא מֵאִיר
 לְלִבְנָה, וּמִכַּח זֶה עוֹמְדִים בְּנֵי אָדָם בְּעוֹלָם יָמִים
 רַבִּים. (וּמִנִּים) וְהָיוּ יָמָיו מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה - רָמַז
 לְמִזְשָׁה, שְׁעַל יְדוֹ נִתְּנָה תוֹרָה. וְאִזּוּ מוֹרִיק [זוֹרֵק] חַיִּים
 לְבְנֵי אָדָם מֵאוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים. וְכֹךְ הָיָה. אֵלְמָלֵא
 שִׁחְמָאוּ יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׂכֵתוֹב (שְׁמוֹת לֵב) חָרוֹת עַל
 הַלְּחוֹת. חָרוֹת מִמְּלֶאךָ הַמָּוֹת. שְׁחָרֵי עֵץ הַחַיִּים
 הָיָה מוֹשֵׁךְ לְמָטָה.

וְעַל בְּשֵׁנִים שֶׁהוּא בְּשָׂר עוֹמֵד הַדָּבָר לְהַרְיֵק
 (לְהַרְחִיק) רוּחַ שֶׁל חַיִּים. בְּשֵׁנִים אַחוּז לְמָטָה,
 אַחוּז לְמַעְלָה. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ מִזְשָׁה לֹא מֵת, אֵלֹא
 הִתְבַּנֵּם (דף לח ע"א) מִן הָעוֹלָם וְהָיָה מֵאִיר לְלִבְנָה, שְׁחָרֵי

השמש, אף על גב שמתכנס מן העולם, לא מת, אלא נכנס ומאיר ללבנה, כף משה. דבר אחר בשנים הוא בשך - במשיכת הרוח בכני אדם זמן רב, חוזר להיות הבשר להמשך אחר הגוף ולהשתדל במעשי העולם הזה.

אמר רבי יצחק, כל (הדורות שנתקנו משת, בלם צדיקים ומסידים. אחר כך התפשטו והולידו, ולמדו אמנות [ומכמה]) העולם להרג ברמחים ובחרבות. עד שבא נח והתקין להם תקון העולם ולעבד ולתקן את הארץ. שחרי בהתחלה לא היו זורעים וקוצרים, אחר כך הצטרכו את זה, שכתוב עוד כל ימי הארץ וגו'. רבי אלעזר אמר, עתיד הקדוש ברוך הוא לתקן עולם ולהתקין רוח בכני אדם כדי שיאריכו ימים לעולמים. זהו שכתוב (ישעיה סח) כי בימי העץ ימי עמי וגו'. וכתוב (שם כה) בלע המות לנצח ומחה ה' אלהים המעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי ה' דיבר.

עד כאן נתקנו הדברים. מכאן והלאה תקון
הפרשה.

בראשית

אמר רבי שמעון, הרי שנינו, שפשפרא הקדוש
ברוך הוא את העולם, חקק בחקיקות של
סוד האמונה תוך אורות בסודות עליונים וחקק
למעלה וחקק למטה, והכל בסוד אחד. ועשה
עולם תחתון כמו שעולם העליון. וזה עומד בנגד
זה להיות הכל אחד בייחוד אחד. ולכן הקדוש
ברוך הוא חקק חקיקות של אותיות למעלה
ולמטה, ובהם ברא את העולמות.

ובא וראה, כמו שעשה הקדוש ברוך הוא את
העולם, כך גם ברא את אדם הראשון. פתח
ואמר, (הושע ו) והמה באדם עברו ברית. שחרי
הקדוש ברוך הוא עטר אותו בעטרות עליונות,
וברא אותו בששה צדדים של העולם להיות שלם
בכל, ובכל ועו ופחדו מלפניו. שחרי בשנברא
אדם, נברא בדמות עליונה, והיו מסתכלים

בְּאוֹתָהּ דְּמוֹת וְזַעִים וּפּוֹחֲדִים מִלְּפָנָיו. וְאַחַר כֵּן
הִכְנִיסוּ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגֵן עֵדֶן לְהִתְעַדָּן שָׁם
בְּעֵדוּנִים עֲלִיּוֹנִים, וְהָיוּ מִלְּאֲכִים עֲלִיּוֹנִים מְשַׁמְשִׁים
לְפָנָיו וְסוֹבְבִים אוֹתוֹ, וְסוֹדוֹת רַבּוֹנָם הָיוּ מוֹדִיעִים
לוֹ.

בֵּיא רְאֵה, בְּשַׁעַה שֶׁהִכְנִיס אוֹתוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְגֵן עֵדֶן, הָיָה רוֹאֶה וּמְסַתֵּב לְמִשָּׁם כָּל
הַסּוֹדוֹת הָעֲלִיּוֹנִים וְכָל הַחֲכָמָה כְּדִי לְדַעַת
וְלְהַסְתַּבֵּל בְּכַבּוֹדוֹ רַבּוֹנוֹ.

שְׁבַעַה הֵיכְלוֹת מְדוּרִים הֵם לְמַעְלָה, שֶׁהֵם סוֹד
הָאֱמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה. וְשְׁבַעַה הֵיכְלוֹת הֵם

לְמַטָּה [כְּמוֹ שֶׁהֵם אֶחָד כְּנֻגַד אֶחָד. שְׁבַעַה מְדוּרִים שֶׁל הֵיכְלוֹת הֵם לְמַטָּה]
כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה. וְהֵם שֶׁשָּׂה בְּדִגְמָא עֲלִיּוֹנָה, וְאַחַד
מְמִיר וְנִנּוּז הוּא לְמַעְלָה. וְכָל אֵלֶּה הֵם בְּסוֹד עֲלִיּוֹן,
מִשּׁוֹם שֶׁכָּל הַהֵיכְלוֹת הִלְלוּ יֵשׁ בָּהֶם כְּמוֹ
שְׁלִמְעָלָה, וְיֵשׁ בָּהֶם כְּמוֹ שְׁלִמְטָה, לְהִיּוֹת כּוֹלֵל
בְּדָמוֹת שֶׁל הַסּוֹד שְׁלִמְעָלָה וּבְדָמוֹת שֶׁל הַסּוֹד
שְׁלִמְטָה, וּבָהֶם הָיָה דִּיּוּרוֹ שֶׁל אָדָם.

וְלֹא־אֶחָד שָׁנָרַשׁ מִזֶּן עֵדֶן, הִתְקִין אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְנִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ
 בָּהֶם כְּרְאוּי מַזִּיו שֶׁל הַכְּבוֹד הָעֲלִיּוֹן, וְכָל אֶחָד
 וְאֶחָד הִתְתַּקֵּן כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה וּכְמוֹ שְׁלִמְטָה כְּמוֹ
 שֶׁפִּרְשָׁנוּ.

הַיְכָל רֵאשׁוֹן - מְקוֹם שֶׁהוּא נִתְקַן לְמִטָּה לְהִיּוֹת
 כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה. וְהָרִי הֵעִירוּ הַחֲבֵרִים
 הַנְּהַגוֹת בֵּן עֵדֶן כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּסוּד עֲלִיּוֹן [שֶׁהוּא נִתְקַן
 לְכַפְּנִים תוֹךְ סֵתֵר שֶׁל תְּסוּד שְׁלִמְטָה בְּנוֹי וְנִסְתָּר מִכָּל] [נ"א וְהוּא נִתְקַן לְכַפְּנִים
 וְנִסְתָּר מִכָּל] וְלֹא שׁוֹלְטָת בּוֹ הָעֵינַי, פָּרַט לְנִשְׁמוֹת
 הַצְּדִיקִים, לְהִיּוֹת ^(דף לח ע"ב) תְּקוּקִים לְמַעְלָה וּלְמִטָּה
 וּלְהַסְתַּכֵּל מִשָּׁם בְּסוּד רְבוּנָם וּבְעֵנוּג שְׁלִמְעָלָה.

וַיֵּלֶךְ אוֹתָם צְדִיקִים שֶׁלֹּא הִחְלִיפוּ כְּבוֹד רְבוּנָם
 בְּשִׁבִיל יְרָאָה אֲחֵרֶת. כְּתוּב (משלי יב) אִשְׁתֵּי
 חַיִל עֲטָרֹת בַּעֲלָהּ, סוּד הָאֱמוּנָה לְהִדְבֵּק בֶּן אָדָם
 [בְּרְבוּנוֹ] וּלְפָחַד מִמֶּנּוּ תָמִיד וְלֹא יִסָּתֵה לְיָמִין
 וּלְשִׁמְאֹל. וְהָרִי בְּאֲרָנוּ שֶׁלֹּא יִלֵּךְ בֶּן אָדָם אַחֵר

יִרְאֶה אַחֲרַי שְׁנִקְרָאת אִשְׁתִּי זְנוּנִי"ם. וְלִכֵּן כָּתוּב
 (שם ו) לְשִׁמְרֶךָ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנְּכַרְיָה אִמְרִיָּה הַחֲלִיקָה.

הַיִּכָּל זֶה עוֹמֵד בְּדַמוֹת שֶׁל סוּד עֲלִיּוֹן, הַיּוֹת
 שֶׁכְּשֵׁנִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים יוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם
 הַזֶּה, נִכְנָסִים לְתוֹךְ הַהִיכָלוֹת הַלְלוּ שְׁבִינֵי עֵדֶן
 שְׁלִמְטָה, וְשֵׁם [נִכְנָסִים] יוֹשְׁבִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד כָּל
 אוֹתוֹ זְמַן שֶׁצְּרִיכָה הַנְּשָׁמָה לְשִׁבְתָּ שֵׁם.

וּבְכָל הַיִּכָּל וְהַיִּכָּל יֵשׁ דְּמִיּוֹת כְּמוֹ [עֲלִיּוֹן] שְׁלִמְעֵלָה
 וְדְמִיּוֹת כְּמוֹ [לְמִטָּה] שְׁלִמְטָה. וְשֵׁם מֵת־לְבַשְׁת
 הַנְּשָׁמָה בְּלְבוּשִׁים כְּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמֵת־עֵדֶנֶת
 שֵׁם כָּל אוֹתוֹ זְמַן שֶׁצְּרִיכָה, עַד שֶׁמִּגִּיעַ הַזְּמַן
 לְעֵלוֹת לְמָקוֹם עֲלִיּוֹן כְּמוֹ שֶׁצְּרִיךְ. וּמֵתוֹךְ אוֹתוֹ
 בְּגֵד שֶׁהֵת־לְבַשָּׁה בּוֹ, רוֹאֶה דְמִיּוֹת עֲלִיּוֹנוֹת
 לְהִסְתַּכֵּל בְּכַבּוֹד רַבּוֹנָם.

בְּהַיִּכָּל הַזֶּה יֵשׁ מְאֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים לְהִסְתַּכֵּל,
 וְנִשְׁמוֹת אוֹתָם הַגָּרִים שֶׁהֵת־נִגְרוּ עוֹמְדוֹת
 שֵׁם וְנִכְנָסוֹת שֵׁם לְהִסְתַּכֵּל בְּכַבּוֹד הָעֲלִיּוֹן,

וּמִתְלַבְּשׁוֹת שָׁם בְּלְבוּשׁ אֶחָד שֶׁל אֹר שְׁמַאִיר וְלֹא
מֵאִיר. וְאוֹתוֹ הֵיכָל מְצַפֶּה מֵאֶבֶן מַזְכָּה וְזָהב.

וְשָׁם הוּא פֶתַח אֶחָד שִׁיזֵרַד בְּנֶגֶד פֶתַח הַגִּיהֶנֶם.
מִשָּׁם מִסֵּתְכָלִים בְּכָל אוֹתָם רְשָׁעִים [שֶׁל
יִשְׂרָאֵל] [שֶׁל עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה] שֶׁלֹּא נִכְנְסוּ בְּבִרְיַת הַקְּדוֹשָׁה
וְגִרְשׁוּ בְּאוֹתָם מִלְּאֲכִי חֲבָלָה שְׁטוֹרְדִים אוֹתָם
בְּאֵשׁ שְׂדוּלָקֶת. וְהֵם רוֹאִים וְשִׁמְחִים עַל
שְׁהִתְגִּירוֹ.

וְשֶׁלֶשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם מוֹאֲרִים מִתּוֹךְ אֹר עֲלִיּוֹן
וּמִשְׁתַּעֲשָׁעִים שָׁם. וּמַעֲלִיָּהֶם עוֹבְדֵיָהּ
וְאוֹנְקָלוֹם הַגֵּר וְשָׂאֵר הַגֵּרִים שְׁהִתְגִּירוֹ. כְּמוֹ זֶה
לְמַעַלָּה כְּשׂוֹזְכִים לְהַעֲלוֹת נִשְׁמָתָם לְהַתְעַטֵּר שָׁם.

הֵיכָל שְׁנֵי. הֵיכָל זֶה עוֹמֵד לְפָנַיִם מִתְּהֵיכָל

הַרְּאִשׁוֹן הַזֶּה, וְזֶה [הַפֶּתַח הוּא סְמוּךְ לְתוֹךְ הַמַּעְרָה] [נ"א

הֵיכָל סְמוּךְ לְמַעְרָה] שֶׁל הָאָבוֹת. וְתְהֵיכָל הַזֶּה מֵאִיר יוֹתֵר
מִתְּרִאִשׁוֹן. כָּאֵן יֵשׁ כָּל אֲבָנִים יְקָרוֹת שְׁמֻצָּפוֹת
אוֹתוֹ.

בְּתוֹךְ הַהִיכָל הָיָה יֵשׁ אֹר אֶחָד כָּלוּל מִכָּל
הַגְּנוּנִים, וְהוּא מְאִיר מְלֻמְעָה לְמִטָּה.
בַּהִיכָל הָיָה עוֹמְדִים [בָּל] אֵלוֹ שֶׁסָּבְלוּ יְסוּדִים
וְחִלָּאִים בְּעוֹלָם הָיָה כְּדֵי לְהַתְתַּקֵּן, וְהָיוּ מוֹדִים
וּמְשַׁבְּחִים לְרַבּוֹנָם בְּכָל יוֹם, וְלֹא הָיוּ מְבַטְלִים
תְּפִלוֹתֵיהֶם לְעוֹלָמִים.

לְפָנִים מִהַהִיכָל הָיָה עוֹמְדִים כָּל אֵלוֹ
שֶׁמְקוֹדְשִׁים [בְּכָל יוֹם] בְּכָל הַכַּחַשׁ שֵׁם
רַבּוֹנָם, וְעוֹנִים אָמֵן יְהֵא שְׁמִיָּה רַבָּא מְבָרַךְ בְּכָל
הַכַּחַח. וְאֵלֶּה הֵם עוֹמְדִים לְפָנָיו וְלְפָנֵים בַּהִיכָל
הָיָה. וְאוֹתוֹ אֹר שְׁכוּלִל כָּל הַגְּנוּנִים מְאִיר לָהֶם.
מְאוֹתוֹ הָאֹר עוֹמְדִים וְרוֹאִים מְאוֹרוֹת אֲחֵרִים
שֶׁנֶּאֱחָזִים וְלֹא נֶאֱחָזִים בְּתוֹכָם. וּמַעֲלִיָּהֶם מְשִׁיחַ,
שֶׁהוּא נִכְנָם וְעוֹמֵד בִּינֵיהֶם וּמְנַחֵם אוֹתָם.

הוּא נוֹסֵעַ מִהַהִיכָל הָיָה וְנִכְנָם. בַּהִיכָל הַשְּׁלִישִׁי,
וְשֵׁם כָּל אוֹתָם בְּנֵי חִלָּאִים וּכְאֲבִים קָשִׁים,
וְכָל אוֹתָם תִּינוּקוֹת שָׁל בֵּית רַבִּין שְׁלֵא הַשְּׁלִימוֹ
יְמִיָּהֶם, וְכָל אוֹתָם הָעֲצוּבִים עַל חֶרְבֵּן בֵּית הַמְּקוֹדֵשׁ

[ושפכו] וְהָיוּ שׁוֹפְכִים דְּמַעוֹת. כֹּלָם עוֹמְדִים כְּאוֹתוֹ
הַיֵּכָל, וְהוּא מְנַחֵם אוֹתָם.

וְנוֹסַע מִהַיֵּכָל הָיָה וְנִכְנָם. בְּהַיֵּכָל הִרְבִּיעַי, וְשָׁם
כָּל אוֹתָם אֲבֵלֵי צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם וְכָל אוֹתָם
שָׁנְתָהֶנּוּ עַל יְדֵי שְׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹ"ם. וְהוּא
שׁוֹתֶה וּבּוֹכָה. ^(דף לט ע"א) וְאִז כָּל אוֹתָם נְשִׂאִים שָׁל זְרַע
דָּוָד, כֹּלָם אוֹחֲזִים בּוֹ וּמְנַחֲמִים אוֹתוֹ.

מִתְחִיל פַּעַם שְׁנִיָּה וּבּוֹכָה, עַד שִׁיּוּצֵא קוֹל, וְנֶאֱחָז
כְּאוֹתוֹ קוֹל וְעוֹלָה לְמַעְלָה וְשׁוֹתֶה שָׁם עַד
רֵאשׁ חֹדֶשׁ. וּכְשִׁיזְרָה, יוֹרְדִים עִמּוֹ כְּמַת אוֹרוֹת
וְזִיּוּם מְאִירִים לְכָל אוֹתָם הַיֵּכָלוֹת וְרַפּוּאָה וְאוֹר
לְכָל אוֹתָם הַתְּרוּגִים וּבְנֵי חֲלָאִים וּמְכַאוֹבִים
שֶׁסָּבְלוּ עִם הַמְּשִׁיחַ.

וְאִז לּוֹבֵשׁ לְבוּשׁ מַלְכוּת. וְשָׁם חֲקוּקִים
וּרְשׁוּמִים כָּל אוֹתָם הַתְּרוּגִים שָׁל שְׂאֵר
הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹ"ם כְּאוֹתָהּ פּוֹרְפִירָה, וְעוֹלָה
אוֹתָהּ פּוֹרְפִירָה לְמַעְלָה, וְנֶחְקַק שָׁם תוֹךְ
הַפּוֹרְפִירָה הָעֲלִיּוֹנָה שָׁל הַמְּלָךְ. וְהַקְּרוֹשׁ כְּרוּךְ

הוא עתיד ללבש אותה פורפורה ולדון עמים,
 שכתוב (תהלים קי) יֵדִין בְּגוֹיִם מְלֵא גְוִיּוֹת. עד שפא
 ומנחם אותם, ויורדים עמו (פמח) מאורות
 ועדוונים להתעדין, וכמה מלאכים ומרכבות עמו.
 כל אחד ואחד במלבוש [נ"א וביד כל אחד ואחד מלבוש]
 להתלבש בהם כל אותם נשמות החרונים, ושם
 מתעדינים כל אותו זמן שהוא עולה ויורד.

לפנים מההיכל תהיה עומדים תוך דרנה עליונה
 אותם עשרה גדולים ממנים (פמז) רבי
 עקיבא וחרביו. וכלם עולים בעליה תוך
 אםפקלריה שלמעלה ומאירים בזיו כבוד עליון.
 עליהם כתוב (ישעיה סד) עֵינַי לֹא רָאִיתָ אֱלֹהִים וּלְתַדָּ
 יעשה למתכה לו.

בהיכל החמישי קימים כל אותם בעלי התשובה
 השלמה ששבו מחטאייהם והתנחמו בהם
 ונשמתם יצאה במהרה, (ובל אותם בעלי תשובה) וכל אלו
 שקדשו שם רבונם וקבלו עליהם מות. ובשער
 ההיכל תהיה (פמח) עומד מנשה מלך יהודה שקבלו

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתִשְׁבּוּבָה שְׁלֵמָה וְחֵתֶר לוֹ
חֲתִירָה לְקַבְּלוֹ.

וְלִפְנֵים מֵהֵיכָל זֶה עוֹמְדִים כָּל אוֹתָם בְּעֲלֵי
תִשְׁבּוּבָה שְׁלֵמָה, שֶׁנִּשְׁמָתָם יֵצֵאה בְּשַׁעַה
שֶׁהִתְמַרְמְרוּ עַל מַעֲשֵׂיהֶם. וְאֵלוּ מִתְעַדְנִים בְּעֵדוּן
עֲלִיּוֹן בְּכָל יוֹם וַיּוֹם. וְשָׁלֵשׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם אֹזֵר נִכְנָם
בְּאוֹתוֹ הֵיכָל שְׁמֵתֵעֲדִנִים בּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרֵאוּי
לוֹ, וְכָל אֶחָד נִכְוָה מֵאֹזֵר שֶׁל הַחֲפָה שֶׁל חֲבֵרוֹ, בֵּין
לְמִטָּה בֵּין לְמַעְלָה. הַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמֵד עַל אוֹתָם
הֵיכָלוֹת תַּחְתּוֹנִים, וְאֵפְלוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים לֹא
יְכוּלִים לְהִכָּנֵם לְתוֹךְ (ההוא) הַהֵיכָל הַזֶּה וְלַעֲמֹד בּוֹ.
וְזוֹהֵי בְּרָגָה עֲלִיּוֹנָה עַל הַכֹּל (ב), פָּרַט לְדַרְגָּת
הַחֲסִידִים שֶׁהִיא בְּרָגָה עֲלִיּוֹנָה עַל הַכֹּל.

הֵיכָל שְׁשֵׁי. הֵיכָל זֶה הוּא הֵיכָל הַחֲסִידִים. הֵיכָל
זֶה הוּא עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל. וְזוֹהוּ הֵיכָל שֶׁעוֹמֵד
עַל הַכֹּל. הֵיכָל הַיָּמִין אֵין מִי שֶׁיַּעֲמֹד בּוֹ, אֵלֹא
אוֹתָם חֲסִידִים קְדוֹשִׁים וְכָל אוֹתָם שְׂאוֹהֲבִים אֶת
רַבּוֹנָם בְּאַהֲבָה רַבָּה. וְלִפְתַּח הַהֵיכָל הַזֶּה עוֹמְדִים

כָּל אֱלוֹהֵי שְׁמֵי־הַיָּרְדֵּי יַחֲוֹד שָׁל רַבּוֹנָם בְּכָל יוֹם. וְאֵלֶּה
נִבְנָסִים בַּהִיכָל הַזֶּה וְעֵתִידִים לְעֹלוֹת בְּרֵאשׁוֹנָה.

וּמַעַל הַפֶּתַח הַזֶּה אֲבָרְהָם, יְמִין הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. וּלְפֶתַח אַחֵר עוֹמֵד יִצְחָק שְׁנַעְקָד עַל

גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה קָרְבַּן שָׁלֵם לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. וּלְפֶתַח אַחֵר לְבַפְנֵים עוֹמֵד יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם,
וְשָׁנִים עָשָׂר שְׂבָטִים סְבִיבוֹ, וְשָׂכִינָה עַל רְאִישֵׁיהֶם.

וּבְשֵׁי־יִשְׂרָאֵל בְּצָרָה, מִתְעוֹרְרִים שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת
וּמִתְעוֹרְרִים אֶת הַשְּׂכִינָה לְהִגֵּן

עֲלֵיהֶם. וְאִזּוֹ הִיא עוֹלָה וּמִתְעַטָּרַת לְמַעְלָה וּמִגְּבֹהַ
עַל יִשְׂרָאֵל. וּכְמוֹ שֵׁישׁ הֵיכְלוֹת לְמַטָּה בְּגֵן עֵדֶן, כִּדְ

גַּם לְמַעְלָה יֵשׁ הֵיכְלוֹת מִתְקַנְנִים שֵׁיהֶם סוּד
הָאֱמוּנָה. וְכָל [אוֹתָם] תְּהִיכְלוֹת הִלְלוּ מִתְקַשְּׂרִים

וּמִתְעַטָּרִים בַּהִיכָל אַחַד שֶׁהוּא:

הֵיכָל הַשְּׂבִיעִי. וְהֵיכָל זֶה גָּנוּז וְנִסְתָּר מִכָּל שְׂאָר
תְּהִיכְלוֹת. בְּאֲמֻצֵּעַ תְּהִיכָל הַזֶּה עוֹמֵד עַמּוּד

אַחַד ^(דף לט ע"ב) שֶׁהוּא בְּגִוּוֹנִים רַבִּים: יָרֵק, לָבֵן, אָדָם,
שָׁחֹר. וּבְשֵׁנְשֵׁמוֹת עוֹלוֹת, הֵן עוֹלוֹת לְתוֹךְ תְּהִיכָל

הָיְתָה. מִי יִשְׂרָאֵל לִגְנוֹן הַזֶּה עוֹלָה בּוֹ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד
בְּרֵאשִׁי לּוֹ.

וְיִשְׂשַׁת הַהִיכָלוֹת הִלְלוּ יָהּ לְמִדּוֹר כְּפִי שְׂאֵמְרָנוּ,
וְהַשְּׂבִיעֵי אֵינּוּ לְמִדּוֹר. וְיִשֵּׁשׁ הַכֹּל בְּסוֹד שֵׁשׁ
יִשֵּׁשׁ. וְעַל זֶה פָּתוּב בְּרֵאשִׁי שִׁית. יִשֵּׁשׁ דְּרָגוֹת לְמַעְלָה
וְיִשֵּׁשׁ דְּרָגוֹת לְמַטָּה, וְהַכֹּל סוֹד אֶחָד

בֹּא רֵאָה, בְּרֵאשִׁית. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, שְׁנֵי פָתִים
הָיוּ, בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית שְׁנֵי. זֶה עֲלִיּוֹן וְזֶה
תַּחְתּוֹן. שְׁנֵי תַּחְי"ן יָהּ. זֶה עֲלִיּוֹן וְזֶה תַּחְתּוֹן, וְכֻלָּם
אֶחָד. ב' הָעֲלִיּוֹן פּוֹתַח שְׁעָרִים לְכָל צַד. שְׂפָךְ הוּא
- שְׂכּוּלִל זֶה בְּזֶה. רֵאשִׁית. אִזּוּ הוּא רֵאשִׁית לְהַכְנִים
בְּחֻשְׁבוֹן הַכְּנִין.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּרֵאשִׁית זֶה כָּלְלוֹת
תְּדֻמוֹת (שֵׁשׁ תְּדֻמוֹת) שְׂפָל תְּדֻמוֹת כָּלּוֹלוֹת בּוֹ.
וְהוּ סוֹד תְּכַתּוּב (יחזקאל א) הוּא מְרֵאָה דְּמוֹת כְּבוֹד
ה'. מְרֵאָה שְׁנֵרָאִים בּוֹ שִׁשָּׁה אַחֲרִים. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית
בְּרֵאשִׁית שִׁית.

בֵּיא רֵאָה, כְּשֶׁנִּכְנְסִים בְּמִרְאָה הַזֶּה שְׂשָׁה גִּוְנִים,
 הִיא מִתְקִינָה עֲצָמָה לְגִלוּתָם וְלַפְעַל בְּהֵם
 אֲמָנוֹת הָעוֹלָם. וְאִם תֵּאמֶר שֶׁהָאֲמָנוֹת הַזֵּוּ שֶׁל
 הָעוֹלָם הִיא מְדֻרְגָּה זו - כִּתּוּב בְּרֵאשִׁית. שְׂבַח שֶׁל
 הַשְּׂשָׁה הוּא שְׁעוּשִׁים אֲמָנוֹת בְּזוֹה.

רַבִּי יוֹסֵי פֶתַח, (שם ב) הַנְּצָנִים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ עֵת
 תְּזִמִּיר הַגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאֶרְצֵנוּ.
 הַנְּצָנִים (נִרְאוּ בְּאֶרֶץ) - זֶהוּ סוּד שֶׁל שֵׁשׁ דְּרָגוֹת [עֲלִיָּה
 וְהִיא שְׂבִיעִית. וְאֵלּוּ הֵם שֵׁשׁ דְּרָגוֹת: דְּרָגַת אֲבִרְהָם, דְּרָגַת יִצְחָק וְדְרָגַת יַעֲקֹב,
 וְדְבִי"ן וְכַע"ז וְיוֹס"ף. בְּלֵן נִרְאוֹת בְּאֶרֶץ, שְׂכֵתוֹב נִרְאוּ בְּאֶרֶץ. בְּאֶרֶץ - זֶהוּ קִרְיַת
 קְדוּשָׁה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. נִרְאוּ בְּאֶרֶץ - מִשּׁוֹם שְׂאוֹתָן
 דְּמִיּוֹת לְהַגְלוֹת בְּדֻרְגָּה הַזֵּה. עֵת תְּזִמִּיר הַגִּיעַ -
 שְׁתֵּרִי אֲזוּ מְשַׁבַּח וְחֹזֶר, כְּמוֹ שֶׁנֵּאמַר (תהלים ל) לְמַעַן
 יִזְמְרְךָ כְּבוֹד וְלֹא יִדָּם. וְלִכֵּן נִקְרָא מְזִמּוֹר, כְּמוֹ
 שֶׁשָּׁנִינוּ שְׂכֵתוֹב מְזִמּוֹר לְדוֹד, שֶׁשָּׂרְתָה עָלָיו
 שְׂכִינָה פְּרֵאשׁ. וְזֶהוּ עֵת תְּזִמִּיר הַגִּיעַ. רַבִּי חֵיָא
 אָמַר, שְׁתֵּרִי אֲזוּ הַגִּיעַ זְמַן לְשַׁבַּח.

רַבִּי אֵבָא אָמַר, עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן נִסְתָּר וְכָל דְּבָרָיו
 נִסְתָּרִים, מִשּׁוּם שְׁעוּמַד בְּסוּד עֲלִיּוֹן יוֹם שָׁל
 כָּל הַיָּמִים [הַיּוֹם שֶׁל כָּל הַיּוֹמִים]. וּכְשֶׁפָּרָא וְהוֹצִיא, הוֹצִיא
 אֶת הַשְּׁשָׁה הָאֵלוֹ. וּבִגְלַל שְׁחִוָּא נִסְתָּר, שָׁפַל דְּבָרָיו
 נִסְתָּרִים, אָמַר בְּרֵאשִׁית, בְּרָא שְׁשָׁה יָמִים
 עֲלִיּוֹנִים. וְלֹא אָמַר מִי בְרָא אוֹתָם, מִשּׁוּם שְׁחִוָּא
 עוֹלָם עֲלִיּוֹן נִסְתָּר.

וְאַחַר כֵּן נִלְתָּה וְאָמַר [לָהֶם] הַמַּעֲשֶׂה הַתַּחְתּוֹן, וְאָמַר
 מִי בְרָא אוֹתוֹ, מִשּׁוּם שְׁחִוָּא עוֹלָם שְׁעוּמַד
 בְּהַתְנַלּוֹת. וְאָמַר, בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת
 הָאָרֶץ, וְלֹא כָּתוּב בְּרָא נִסְתָּר [בְּדַרְדְּרָא נִסְתָּר] בְּרָא אֶת
 הַשָּׁמַיִם, מִשּׁוּם שְׁחִוָּא עוֹלָם בְּהַתְנַלּוֹת. וְאָמַר בְּרָא
 אֱלֹהִים, אֱלֹהִים וַדַּאי שֵׁם בְּהַתְנַלּוֹת. הַרְאֵשׁוֹן
 בְּנִסְתָּר שְׁחִוָּא עֲלִיּוֹן. הַתַּחְתּוֹן בְּהַתְנַלּוֹת. לְהִיּוֹת
 תָּמִיד מַעֲשֶׂה הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא נִסְתָּר וְנִגְלָה. וְסוּד
 שָׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ כֵּן הוּא נִסְתָּר וְנִגְלָה. אֶת
 הַשָּׁמַיִם - לְרַבּוֹת שָׁמַיִם תַּחְתּוֹנִים לְמַטָּה. וְאֶת
 הָאָרֶץ - לְהַכְּבִיל אָרֶץ שְׁלֵמָה וְלְרַבּוֹת כָּל מַעֲשֵׂיהָ
 כְּמוֹ שְׁלֵמָה.

וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ וְנִבְהוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמְרָנוּ. וְהָאָרֶץ
 - זוֹ אָרֶץ הָעֲלִיּוֹנָה שְׂאִין לָהּ אֹר מִשָּׁל
 עֲצָמָה. הִיְתָה - בְּהִתְחַלָּה כְּכַר הִיְתָה כְּרֵאוֹי,
 וְעִבְשׁוּ תְּהוֹ וְנִבְהוּ וְחִשְׁףָּ. הִיְתָה דִּוְקָא. אַחַר כֵּן
 הִקְטִינָה אֶת עֲצָמָה וְהִקְטִינָה אֶת אֹרְתָה. תְּהוֹ
 וְנִבְהוּ וְחִשְׁףָּ וְרוּחַ - אֲרִבְעָה יְסוּדוֹת הָעוֹלָם
 שְׁנַתְּקָנוּ בָּהּ.

דְּבַר אַחַר וְאֵת הָאָרֶץ - כְּפִי שֶׁאָמְרָנוּ, לְרַבּוֹת
 אָרֶץ שְׁלֵמָטָה שְׁהִיא נִעְשְׂתָה כְּכַמָּה מְדוּרִים
 [אֹדוֹת] הַכֹּל כְּמוֹ שְׁלֵמָעֵלָה. וְזֶהוּ וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ
 וְנִבְהוּ וְחִשְׁףָּ וְרוּחַ. אֵלוֹ אוֹתָם מְדוּרֵי הָאָרֶץ: אָרֶץ,
 אֲדָמָה, גֵּיא, גִּשְׁיָה, צִיָּה, אֲרִקָּא, תִּבְל. וְגִדּוּל
 שְׁכַבְכָּלָם תִּבְל, שְׁכַתוּב (תְּהִלִּים ט) וְהוּא ^(דף מ ע"א) יִשְׁפֹּט
 תִּבְל בְּצַדִּיק.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מַהִי צִיָּה? אָמַר לוֹ, זֶהוּ מְקוֹם
 הַגִּיחַנָּם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר צִיָּה וְצִלְמוֹת. וְסוּד זֶה
 כְּתוּב [שְׁכַתוּב] (בְּמִלַּת) וְחִשְׁףָּ עַל פְּנֵי תְּהוֹם. זֶה סוּד
 מְקוֹם הַגִּיחַנָּם. זֶהוּ צִיָּה, הַמְּקוֹם שֶׁל מִלְּאָךְ הַמְּנוֹת,

כְּפִי שְׂאֵמְרָנוּ, שֶׁהוּא מַחְשִׁיךְ אֶת פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת. וְזֶהוּ
מְקוֹם שֶׁל חֲשֵׁךְ עֲלִיּוֹן.

תַּח"וּ זֶה נִשְׁי"ה שֶׁלֹּא נִרְאָה בָּהּ מִרְאָה כְּלָל עַד
שֶׁנִּשְׁכַּח מִהַכֹּל, וְעַל זֶה נִקְרְאת נִשְׁי"ה. וּבַחֹו
זוֹ אֲרָקָא, מְקוֹם שֶׁלֹּא נִשְׁכַּח. רַבִּי חֵיִיא אָמַר, זֶה
נִיָּא. וְרוּחַ אֱלֹהִים מִרְחַפֶּת - זֶה כְּנֶגֶד תֵּבֵל שֶׁנִּזְוֶן
מִרוּחַ אֱלֹהִים, וְהַכֹּל הוּא כְּאֶחָד.

כְּמוֹ זֶה יֵשׁ לְאֶרֶץ הָעֲלִיּוֹנָה, שֶׁבָּעָה מְדוּרִים הֵם
לְמַעַלָּה וְדִרְגָּה עַל דִּרְגָּה, וּבְכֹל הַמְדוּרִים
מִלְּאֲכִים עֲלִיּוֹנִים אֵלֶּה עַל אֵלֶּה. כֶּךָ גַּם לְמַטָּה.
וְהַכֹּל אֶחָזוּ זֶה בְּזֶה לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד. שֶׁבָּעָה
מְדוּרִים הֵם לְמַעַלָּה, וַחֲרֵי אֶרֶץ הָעֲלִיּוֹנָה אוֹחָזוֹת
אוֹתָם וּבְכֹל עוֹמְדִים בָּהּ, וּבְכֹלֶם נִמְצְאת תִּשְׁכַּחַת
לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. דִּרְגוֹת נִפְרָדוֹת זוֹ מִזוֹ,
וּמְקוֹמוֹת נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה.

מְדוּר רֵאשׁוֹן לְמַטָּה הוּא מְקוֹם בֵּית חֲשׁוּךְ שֶׁלֹּא
מֵאִיר, וְהוּא מְתַקֵּן לְמְדוּרֵי רוּחֹת וּסְעָרוֹת
חֲזָקוֹת שֶׁלֹּא נִרְאִים. וְאִין בּוֹ אוֹר וְלֹא חֲשֵׁךְ וְלֹא

דמות כָּלֵל. וְשֵׁם לֹא יוֹדְעִים בּוֹ יִדְיָעָה כָּלֵל, שְׂאִין
בו צוּרָה תוֹךְ כָּלֵל הַכֶּסֶּא [הַרְשָׁם].

וְעַל אוֹתוֹ מְקוֹם מְמַנָּה מִלְּאָךְ אַחַד וְשְׁמוֹ
טְהַרְיָא"ל. וְעִמּוֹ שְׂבָעִים מְמַנִּים מְעוֹפְפִים.
וְנִמְחִים מִזִּיקֵי הַשְּׁלֵהּבוֹת [שְׁעָלֵיהֶם] וְלֹא עוֹמְדִים וְלֹא
נִרְאִים וְלֹא נִמְצָאִים. וְכִשְׁבָּא הַבְּקָר, כָּלֵם
מִתְחַדְּשִׁים וְלֹא עוֹמְדִים. כְּשִׁמְנִיעִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם,
אוֹמְדִים וְלֹא נִמְצָאִים, וְנִכְנָסִים בְּנִקְבֵי אַחַד שָׁל
הַתְּחוּם וְלֹא נִרְאִים. כְּשִׁנְחָשׁוּף הַלִּילָה, נִמְחִים
מֵאוֹתָן שְׁלֵהּבוֹת עַד שְׁמִנִיעַ הַבְּקָר.

מְדוּרָה הַשְּׁנִי הוּא מְקוֹם שְׂמַאִיר יוֹתֵר וְהוּא חֲשׂוּף,
אֲבָל לֹא חֲשׂוּף כְּמוֹ אוֹתוֹ רֵאשׁוֹן. וְהוּא
מִתְקַן לְמְדוּרִים שָׁל מִלְּאָכִים עֲלִיוֹנִים שְׁמִמְנִים עַל
מַעֲשֵׂי בְּנֵי הָאָדָם וְלַחֲסִיטָם [לְהַסְמוֹתָם] בְּאוֹתָהּ דְּרָךְ
רְעָה שְׁהֵם הוֹלְכִים. וְאוֹתוֹ מְקוֹם נִרְאָה יוֹתֵר מִן
הָרֵאשׁוֹן. וְלִמְלָאכִים הִלְלוּ יֵשׁ קָרֵב [מְרִבָּה] עִם בְּנֵי
אָדָם וְנִזְוֹנִים [וְנִהְיִים] מִרִּיחַ וּבְשָׁם שְׁלִמְטָה לְעֵלוֹת
בְּתוֹעֵלָת וּלְהַאִיר יוֹתֵר.

וְעֲלֵיהֶם מִמֶּנֶּה אֶחָד שְׁשָׁמוּ קְדוּמֵי־א"ל. וְאֵלֶּה
 פּוֹתְחִים בְּשִׁירָה וְשׁוֹכְכִים וְהוֹלְכִים
 לָהֶם, וְלֹא נִרְאִים עַד שְׁיִשְׂרָאֵל לְמַטָּה פּוֹתְחִים
 וְאוֹמְרִים שִׁירָה, וְאִז עוֹמְדִים בְּמִקּוֹמָם וְנִרְאִים
 מְאִירִים יוֹתֵר. שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם מְקַדְּשִׁים קְדָשָׁה.
 וּבְשִׁיִּשְׂרָאֵל עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, כָּלֵם מָסִים וּמְעִידִים
 [הם] עֲדוֹת לְמַעְלָה, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַחֵם
 עֲלֵיהֶם.

מְדוּר שְׁלִישִׁי הוּא מְקוֹם שֶׁל לְהִבּוֹת וְתַמְרוֹת
 עֵשֶׂן, וְשֵׁם הַשְּׂפָעָה שֶׁל נְהַר דִּינּוּר שְׁשׁוּפֵעַ
 וְיוֹצֵא, שֶׁהוּא בֵּית הַמוֹקֵד לְנַפְשׁוֹת הַרְשָׁעִים,
 שְׁמֹשֶׁם יוֹרֵדֵת אֵשׁ עַל רְאִשֵׁי הַרְשָׁעִים, וְשֵׁם מְלֶאכִי
 חֲכָלָה שְׁטוֹרְדִים אוֹתָם.

וְשֵׁם נִמְצְאָת לְשׁוֹן הָרֶעַע עַל יִשְׂרָאֵל לְפַעְמִים
 וּלְהַסְטוֹת אוֹתָם, פְּרָט לְזִמְן שְׁלוֹקְחִים
 רְפוּאָה לְדַחֲוֹת אוֹתוֹ. וּמִמֶּנֶּה אֶחָד עֲלֵיהֶם מְצַד
 הַשְּׂמֵאל, כָּלֵם מְצַד הַחֲשֵׁף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְחֲשָׁף עַל
 פְּנֵי תְהוֹם. וְסָמָא"ל הַרְשָׁע נִמְצָא שָׁם.

מְדוֹר רְבִיעִי הוּא מְקוֹם שְׁמַאִיר, וְשֵׁם הוּא אֹר
 לְמִלְאָכִים עֲלִיוֹנִים שְׁבַצַד יְמִין, וּפּוֹתְחִים
 בְּשִׁירָה וּמִסְיָמִים, וְלֹא הוֹלְכִים לַעֲבוֹר כְּאֵלוֹ
 רֵאשׁוֹנִים (דף מ ע"ב) שְׁפּוֹתְחִים בְּשִׁירָה וְנִשְׂרָפִים
 וְעוֹבְרִים בְּאֵשׁ דּוֹלְקָת, וְשָׁבִים וּמִתְחַדְּשִׁים כְּמִקְדָם.
 וְאֵלֶּה עוֹמְדִים בְּמִקוֹמָם וְלֹא מִתְבַּטְּלִים. וְאֵלֶּה
 מִלְאָכֵי רַחֲמִים שֶׁלֹא מִשְׁתַּנִּים לְעוֹלָמִים.

וְעֲלִיָהֶם כְּתוּב (תהלים קד) עֲשֵׂה מִלְאָכֵי רֹחוֹת וְגו'.
 וְאֵלֶּה עוֹשִׂים שְׁלִיחוֹתָם בְּעוֹלָם וְלֹא
 נִרְאִים לְבְנֵי אָדָם, פָּרַט לְמִרְאָה אוֹ כְּצַד אַחַר
 בְּשִׁכְל רַב. וּמִלְאָךְ אֶחָד מְמַנֶּה עֲלֵיהֶם, שֶׁשְּׁמוֹ
 פְּדַא"ל. וְבוֹ פּוֹתְחִים מִפְּתוּחוֹת הַרַחֲמִים לְאוֹתָם
 שְׁשָׁבִים לְרַבּוֹנָם, וּפּוֹתְחִים שְׁעָרִים לְהַעֲבִיר
 תְּפִלוֹתֵיהֶם וּבִקְשׁוֹתֵיהֶם.

מְדוֹר חֲמִישִׁי הוּא מְדוֹר שְׁמַאִיר כְּאֹר יוֹתֵר מִכָּל
 הַקּוֹדְמִים, וְיֵשׁ בוֹ מִלְאָכִים, מֵהֶם אֵשׁ
 וּמֵהֶם מַיִם. לְפַעְמִים הֵם נִמְצָאִים בְּרַחֲמִים,
 וּלְפַעְמִים נִמְצָאִים בְּדִין. אֵלֶּה כְּצַד זֶה וְאֵלֶּה כְּצַד

וזה. לפעמים אלה מאירים ואלה חשוכים, ואלה
ממנים לומר לרבונם. אלה בַּחצוֹת הַלַּיְלָה, ואלה
בַּשְּׁעוּלָה הָאֹר. וּמִמְנָה אֶחָד עֲלֵיהֶם שָׁשְׂמוּ
קדשיא"ל.

בַּשְּׁנַחֲלָק הַלַּיְלָה בַּחצוֹת וּמִתְעוֹרֵר רוּחַ צָפוֹן
וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם
הַצְדִּיקִים בְּנֵי עֶדֶן, אִזּוּ רוּחַ צָפוֹן מִקִּישָׁה וּמְגִיעָה
לְאוֹתָם הַמְּמַנִּים בַּחצוֹת הַלַּיְלָה לֹאמַר, וְכָל
מוֹמְרִים וּפּוֹתְחִים בְּשִׁירָה. וּכְשֶׁמְגִיעַ הַבְּקָר
וּמִתְחַפֵּרֵת קִדְרוֹת הַבְּקָר בָּאֹר, אִזּוּ כָּל הָאֲחֵרִים
אוֹמְרִים שִׁירָה, וְכָל כּוֹכְבֵי הַרְקִיעַ וְכָל שְׂאֵר
הַמַּלְאָכִים [שְׁלֵמָה] מְסִיעִים לָהֶם, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (איו"ב
לח) בְּרֵן יַחַד כּוֹכְבֵי בְקָר וַיִּרְיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. עַד
שִׁישְׂרָאֵל נוֹשְׂאִים שִׁירָה וְתִשְׁבְּחוֹת אֲחֵרֵיהֶם.

מְדוֹר שְׁשִׁי הוּא מְדוֹר עֲלִיּוֹן קְרוֹב לְמַלְכוּת
הַשָּׁמַיִם, וּבֵין אֲנִיּוֹת וּנְהָרוֹת וּנְחָלִים
שְׁנַחֲלָקִים מִן הַיָּם וּכְמָה דָּגִים הֵם שְׂמַרְחָשִׁים
לְאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם. וּמֵעֲלֵיהֶם שָׂרִים מְמַנִּים,

וּמְמַנָּה אֶחָד עֲלֵיהֶם וְשְׁמוֹ אֹרִיא"ל, וְהוּא מְמַנָּה
עַל כָּל אֱלֹהֵי הַתַּחְתּוֹנִים.

וּבְכָל־ם נוֹסְעִים בְּשַׁעוֹת וּרְגָעִים בְּשִׁנּוּסְעוֹת אֲנִיּוֹת
לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה. בְּשִׁנּוּסְעוֹת אֲנִיּוֹת לְצַד
[דְרוֹם] מְזוּרָח, הַמְּמַנָּה שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְאוֹתוֹ צַד הוּא
מִיכָא"ל שָׁבָא מִיַּמִּין. וּבְשִׁנּוּסְעוֹת אֲנִיּוֹת לְצַד
צָפוֹן, הַמְּמַנָּה שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶן לְאוֹתוֹ צַד הוּא
נְבִרְיָאֵל שָׁבָא מִצַּד הַשְּׂמָאל. וּבְשִׁנּוּסְעוֹת אֲנִיּוֹת
לְצַד [מְזוּרָח] דְרוֹם, הֲרִי שָׁם הוּא הַמְּמַנָּה שְׁעוֹמֵד
עֲלֵיהֶם לְאוֹתוֹ צַד רְפָא"ל [נ"א אֹרִיא"ל] שְׁמוֹ, וְהוּא
לְיַמִּין. וּבְשִׁנּוּסְעוֹת אֲנִיּוֹת לְצַד מְעָרְב, הַמְּמַנָּה
שְׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶם לְאוֹתוֹ הַצַּד הוּא אֹרִיא"ל [נ"א רְפָא"ל]
וְהוּא לְאַחֲרוֹנָה.

מְדוּר שְׁבִיעִי הוּא מְדוּר עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל, וְשָׁם לֹא
נִמְצְאִים, רַק נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים שְׁשָׁם
מִתְעַדְנִים בְּאוֹתוֹ זֶהר עֲלִיּוֹן, וּמִתְעַדְנִים בְּעַדוֹנִים
וּתְפִנוּקִים עֲלִיּוֹנִים. וְשָׁם לֹא נִמְצְאִים, רַק אוֹתָם

וּבָאִים, וּגְנוּזֵי שְׁלוֹם וּבִרְכָה וּנְדָבָה. הַכֹּל הוּא כְּגוֹז
עֲלִיּוֹן, וַתִּרֵי אָמְרוּ הַחֲבֵרִים.

אִז הוּא בְּאֶרֶץ שְׁלִמְטָה בְּשִׁבְעָה מְדוּרִים, וּבְכֹל
כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה. וּבְכֹל יֵשׁ מִיָּנִים כְּמֵרְאָה כְּנִי
אָדָם, וּבְכֹל מְדוּרִים וּמִשְׁבָּחִים לְקֹדֶשׁ-כְּרוֹד-הוּא,
וַאִין מִי שִׁיזְדַע אֶת כְּבוֹדוֹ כְּאוֹתָם שֶׁהֵם בְּמְדוּר
הָעֲלִיּוֹן. וְאֵלֶּה רוּאִים אֶת כְּבוֹדוֹ כְּרְאוּי לְעַבְדוֹ
וּלְשִׁבְחוֹ וּלְהַכִּיר אֶת כְּבוֹדוֹ.

וְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה, שֶׁהוּא תִבְל, לֹא עוֹמֵד
בְּקִיּוּמוֹ, אֲלֵא רַק בְּשִׁבְלֵי הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם
גּוֹפִים קְדוּשִׁים ^(דף מא ע"א) כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה לֹא עוֹמֵד אוֹתוֹ
מְדוּר שְׁבִיעִי אֲלֵא לְנִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים. כִּךְ גַּם
הַמְדוּר הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה לְמִטָּה לֹא עוֹמֵד אֲלֵא
לְגוֹפֵיהֶם שֶׁל הַצְּדִיקִים, לְהִיּוֹת הַכֹּל אַחַד זֶה כְּמוֹ
זֶה.

בֵּא רְאֵה, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, שִׁבְעָה מְדוּרִים הֵם
שֶׁאֲמַרְנוּ, וּבְתוֹכָם יֵשׁ שִׁבְעָה הֵיכָלוֹת מֵאוֹתָם

סודות האמונה בנגד שבעה רקיעים עליונים.
 ובכל היכל והיכל יש רוחות עליונות.

היכל ראשון, כאן יש רוח שהתמנה על נשמות
 הגרים שהתגירו ושמו רחמיא"ל, והוא
 נושא אותם ונהנים מזיו הכבוד שלמעלה.

היכל שני, יש רוח אחד ששמו אחינא"ל, וזה
 עומד על כל אותם נשמות התינוקות
 שלא זכו בעולם הזה לעסק בתורה, והוא עומד
 עליהם ומלמד אותם.

בהיכל השלישי יש רוח אחד בשם אדרהינא"ל,
 והוא עומד על נשמות אותם שחזרו
 בתשובה ולא חזרו. כגון שחשבו, ובטנם חזרו
 בהם מתו. אלה מזרדים אותם בגיהנם, ואחר כך
 מעלים אותם לרוח הממנה הזה ונושא אותם.
 וחומדים להנות מזיו כבוד רבונם ולא נהנים.
 ואלה נקראים בני בשר, ועליהם כתוב (ישעיה סו)
 והיה מידי חדש בחדשו ומידי שבת בשבתו יבא כל
 בשר להשתחוות לפני אמר ה'.

היכל רביעי, כֵּן עוֹמֵד רוּחַ אֶחָד וְשֵׁמוֹ
גְּדִירֵהָ"ל [ג"א גְּדִירֵהָ"ל]. זֶה עוֹמֵד עַל כָּל

אוֹתָן נְשָׁמוֹת שֶׁל הַרוּגֵי שְׂאֵר הָעַמִּים [עוֹבְדֵי עֲבוֹ"ם]
לְהַעֲלוֹתָם לְתוֹךְ לְבוּשׁ מַלְכוּת שֶׁל הַמֶּלֶךְ,
וְגִדְשָׁמִים שָׁם עַד הַיּוֹם שֶׁיִּנָּקֶם אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שְׂפָתָיו (תהלים קי) יִדְיִן בְּגוֹיִם מְלֵא גְוִיּוֹת מִחֵץ
רֹאשׁ עַל אֶרֶץ רַבָּה.

היכל חמישי, כֵּן עוֹמֵד רוּחַ אֶחָד שְׂנֵקְרָא
אֲדִירֵהָ"ל, וְזֶה עוֹמֵד עַל כָּל הַנְּשָׁמוֹת
הַלְלוּ.

[ג"א שֶׁל חֲסִידִים שְׂאֲחָיו בְּתַשׁוּבָה] שְׂעֵמְדוֹ בְּאוֹתוֹ הַצַּד, וְאַלְהָ
הֵם מֵעַל בָּלָם שְׂבַמְדוֹר הַזֶּה הָעֲלִיזוֹן עַל הַכֹּל,
וּמִיכָא"ל [שְׁמוֹ] מְמַנָּה גְּדוֹל [עֲלֵיהֶם] עַל בָּלָם עוֹמְדֵי
[שְׂעוֹמְדִים] בּוֹ. וְכַמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת בָּלָם עוֹמְדִים
פְּתֻחָיו בְּאוֹתוֹ הַצַּד. וְשָׁם מִתְעַדְנוֹת אוֹתָן נְשָׁמוֹת
הַחֲסִידִים בְּאוֹתוֹ אוֹר עֲלִיזוֹן שֶׁשׁוֹפֵעַ מִהָעוֹלָם הַבֹּא.
בֹּא רֵא, אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, מִיְהוּ שִׁיזְדַע לְסִדְר
תְּפִלַּת רַבּוֹנוֹ כִּמוֹ מִשָּׁה? בְּשָׁעָה שֶׁהַצְּמִרָךְ

לוֹ לְסֵדֶר תִּפְלְתוּ בְּאֲרִיכוֹת - סֵדֶר. וּבְשָׁעָה
שֶׁהַצֵּטְרֵךְ לוֹ לְקֶצֶר - גַּם בֵּן.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָרִי מָצְאָנוּ בְּסִפְרֵי הַקְּדָמוֹנִים
סֵדוּר שֶׁל סוּדֵי הַסּוּדוֹת בְּקֶשֶׁר אֶחָד.
לְפַעֲמִים שֶׁצֵּטְרִיךְ לְסֵדֶר תִּפְלְתוּ כְּרֵאוֹי וְלִקְשָׁר
קְשָׁרִים לְבִשָׁם אֶת רִבּוֹנוֹ כְּרֵאוֹי, וְלִדְעַת לְיַחַד יַחּוּד
שָׁלֵם לְקַרְעַ רְקִיעִים וְלִפְתַּח שְׁעָרִים וּפְתָחִים שֶׁלֹּא
יִהְיֶה מִי שְׁיִמְחָה בְּיָדוֹ.

אֲשֶׁרֵיהֶם תִּצְדִּיקִים שְׂיִוְדָעִים לְפִתּוֹת אֶת רִבּוֹנָם
וְלִבְטֹל גְּזוּרוֹת וְלִהְשָׁרוֹת שְׂכִינָה בְּעוֹלָם
וְלִהְזָרִיד בְּרִכּוֹת, וְלִהְסִיר אֶת בְּעָלֵי הַדִּין שֶׁלֹּא
יִשְׁלְטוּ בְּעוֹלָם. קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (תהלים קו) מִי
יִמְלֹל גְּבוּרוֹת ה' וְגו'. מִי יִגְלֶה עֶפְרַיִם מֵעֵינֶיךָ אֲבִרְהָם
הַחֲסִיד, יִמִּין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁגְּלָה לָךְ סוּד
הַסּוּדוֹת וְהַתְּחִלָּתָּה תִּפְלּוֹת בְּעוֹלָם, וְהַתְּגַלּוֹ לָךְ
הַיְכָלוֹת הַמְּלֶךְ הַעֲלִיּוֹן.

שְׁבָעָה הַיְכָלוֹת קְדוֹשִׁים הֵם, וְהֵם עוֹמְדִים
בְּשְׁעָרִים בְּקִיּוּם. וּבְכָל אֶחָד וְאֶחָד

נְכַנְסֶת (דף מא ע"ב) תִּפְלֵת הַיְחֹד [שֶׁל רַבּוֹנוֹ] שֶׁל מִי שִׁיֹּדֵעַ
 לְבִשָׁם לְרַבּוֹנוֹ וְלַיְיחֹד יְחֹד בְּשִׁלְמוֹת, שִׁיֹּדֵעַ לְהַכְנִים
 בְּכָל הַהִיכָלוֹת וְלִקְשֹׁר קְשָׁרִים אֵלָיו בְּאֵלוֹ, רוּחַ
 בְּרוּחַ, רוּחַ תַּחְתּוֹנָה בְּרוּחַ עֲלִיוֹנָה. כָּתוּב (ישעיה כו)
 ה' בַּצַּר בְּקִדְוָה צָקוּן לַחַשׁ מוֹסְרָךְ לָמוֹ.

הַיְיכָל הַרְאִשׁוֹן. כָּתוּב (שמות כד) וְתַחַת רַגְלָיו
 כְּמַעֲשֵׂה לְבַנֵּת הַסִּפִּיר וּכְעֶצֶם הַשָּׁמַיִם
 לְטַהֵר. סוּד הַסּוּדוֹת רוּחַ שֶׁנִּקְרְאָת סִפִּיר. כְּסִפִּיר
 שֶׁל אֶבֶן טוֹבָה נוֹצֵצַת לְשָׁנֵי צַדִּדִּים. אֹר אֶחָד
 עוֹלָה וַיּוֹרֵד. וְאוֹתוֹ אֹר לָבֵן נוֹצֵץ לְכָל צַד לְמַעְלָה
 וּלְמַטָּה וּלְאַרְבַּעַת צַדִּי הָעוֹלָם. אֹרוֹ תְלוּי נִסְתָּר
 וְנִלְוִי.

מִהָאֹר הָיָה נִפְרָדִים אַרְבָּעָה אֹרוֹת לְאַרְבָּעָה
 צַדִּדִּים, וּכְלָם מְאִירִים אֹר אֶחָד
 כְּמִנּוֹרַת הַנֵּר שְׁדוּלָק וְנוֹצֵץ אֹרוֹת לְמַרְאֵה עֵינֵי
 בְּנֵי אָדָם. וְאוֹתָם אֹרוֹת הַנֵּר עוֹלִים וַיּוֹרֵדִים,
 הוֹלְכִים וְשׁוֹבִים מִתּוֹךְ אוֹתָהּ אֵשׁ שֶׁל אֹר הַנֵּר
 שְׁדוּלָק, וּכְלָם אֹר אֶחָד. כִּי נִם אֵלֶּה. וְכָל

המאורות נוצצים כמו מראה של נחשת מלפשת
באדם, כמו שנאמר (יחזקאל א) ונצצים כעין נחשת
קלל. וזהו לימין.

ולשמאל יש רוח שנקרא לבנה, וזה נכלל ברוח
הראשון ונכנס זה בזה. אורו אדם ולכן
באחד, משום שיצא מאותם מאורות ראשונים.
כשבאים המאורות של זה, מגיעים באורות
הראשונים ונכללים בו והם אחד. ונראים
המאורות הראשונים לבדם, ולא מתנלים האחרים
הללו ולא נודעו שנכנסו לתוכם ונסתרו בו, כמו
שנאמר (בראשית מא) ולא נודע כי באו אל קרפנה
וגו'. וזהו רוח ברוח שהם אחד. מאורות במאורות
שהם אחד. וכאן הם שני שערים [רקיעים] תחתונים
מאותם רקיעים שנקראים שמי השמים [רקיע].

משני הרוחות המנצצים הללו נבראו אותם
האופנים שהם קדושים, שדמותם
בדמות החיות, כמו שכתוב (יחזקאל א) מראה
האופנים ומעשיהם וגו'. וזהו שכתוב ודמות

החיות מראיהם כנגחלי איש בערות כמראה
 הלפרים היא מתהלכת בין החיות. מי היא? זו
 רוח קדושה, מקום שיצאו ממנו והיא מאירה
 להם, שפתוב וננה לאש ומן האש יוצא ברק.

כשנכלל רוח ברוח, יוצא מהם אור של חיה
 אחת רמוז [מפל] על ארבעה אופנים.
 וחרו דמותו באריה שולט על אלה ושלוש מאות
 רבוא של אופנים אחרים. כנפי הנשר הנה התמנה
 על כל אותם אופנים. בארבעה גלגלים נוסעים כל
 אחד ואחד מאותם ארבעה. בכל גלגל וגלגל
 שלשה עמודים. והם שנים עשר עמודים בארבעה
 גלגלים. רוח זו שולטת על הכל. מכאן יצאו. ורוח
 זו עומדת לכלם, וחרו ממנה נזונים.

ארבעה [האופנים] הללו, ארבע פנים לכל אחד
 ואחד. וכל אותם פנים מסתכלים
 לארבעה צדדים של אותה החיה שעומדת
 עליהם. כשנוסעים הארבעה הללו תחת אותה
 החיה, נכנסים זה בזה ומשקבים זה בזה, כמו

שְׁנַאֲמַר (שמות כו ולא) מִקְבִּילַת הַלְּאֵאת אִשָּׁה אֶל
 אַחְתָּהּ, לְהִתְכַּלֵּל אַחַת בְּאַחַת וּלְהַכְנִים זוּ זוּ.
 בְּשִׁנּוּסֵעִים אוֹתָם גְּלַגְלִים, נִשְׁמָע קוֹל נְעִימוֹת
 בְּכָל אוֹתָם צְבָאוֹת שְׁלֵמֻטָּה לְמִינֵיהֶם.

תַּחַת הַיֵּכָל זֶה נִפְרָדִים צְבָאוֹת הַחוּצָה לְכַמָּה
 צְדָדִים שֶׁל רְקִיעִים שְׁלֵמֻטָּה, עַד שְׁמִנְיָעִים
 לְכוֹכָב שֶׁל שֶׁבִתְאִי. כֵּלָם מִסְתַּכְּלִים לְהַיֵּכָל זֶה.
 מִשָּׁם נִזְוָנִים. כָּל אֵלֶּה שְׁבִהֵיכָל זֶה כֵּלָם מִסְתַּכְּלִים
 לְאוֹתָהּ רוּחַ, שְׁבִתּוֹכ (יחזקאל א) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה
 הָרוּחַ לְלָקֶת יִלְכוּ לֹא יִסְפוּ בְּלִכְתָּן. וְזֶהוּ הַיֵּכָל
 שְׁנִקְרָא לְבַנַּת הַסִּפִּיר.

רוּחַ זוּ הַבּוֹלְקֵת רוּחַ אַחֲרַת שְׁנֵיָה עוֹלָה וַיִּזְרְדַת,
 אוֹרָה שְׁלֵא שׁוֹכֵךְ [עוֹזֵב] לְעוֹלָמִים כְּאוֹר
 הַשֶּׁמֶשׁ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. אִין מִי שְׁעוֹמֵד עָלֶיהָ, פָּרַט
 לְרַצוֹן שֶׁל אִישׁ צְדִיק בְּאוֹתָהּ תִּפְלָה שְׁנִכְנַסַת
 בְּאוֹתוֹ הַיֵּכָל וְעוֹלָה לְקֶשֶׁר קֶשְׁרִים בְּשִׁלְמוֹת
 בְּתַחֲלָה שֶׁל (דף מב ע"א) הָרוּחַ [הָאוֹר] הַזֶּה כְּרֵאוּי. אִזּוּ הָאוֹר
 מִתְעַטֵּף בָּהּ וְשִׁמַּח בָּהּ, וְעוֹלָה עִמָּה לְהִתְקַשֵּׁר

בְּקֶשֶׁר שֶׁל הַחֵיבֵל הַשְּׁנִי, לְהַתְּכִיל רוּחַ שְׁכָלוֹל
בְּרוּחַ אַחֶרֶת עֲלִיוֹנָה שְׁעָלָיו.

וְרוּחַ זוֹ שְׁכוּלָלֶת, כּוֹלָלֶת בָּהּ אוֹתָהּ תִּיָּה וְכָל
אוֹתָם אוֹפְנִים וְגִלְגָּלִים, וְנֶאֱחָזִים בּוֹ כְּמוֹ
שְׁנֵאֱחָזִים אִשׁ בְּמִים וּמִים בְּאִשׁ, דָּרוֹם בְּצָפוֹן, צָפוֹן
בְּדָרוֹם, מְזֻרָח בְּמַעְרָב, וּמַעְרָב בְּמְזֻרָח. כִּי נֶאֱחָזִים
כֻּלָּם זֶה בְּזֶה וְנִקְשָׁרִים זֶה בְּזֶה. אוֹתָהּ רוּחַ עוֹלָה
לְהַתְּקֶשֶׁר, וְאוֹתָהּ תִּיָּה מְסַתְּכֶלֶת לְמַעְלָה אֶל
הַחֵיבֵל הַשְּׁנִי, וּמְסַתְּכֶלִים זֶה בְּזֶה.

בְּאַמְצַע הַחֵיבֵל הַזֶּה נֶעֱוִין עֲמוּד אֶחָד שְׁעוֹלָה עַד
אַמְצַע הַחֵיבֵל הָאַחֵר, וְהוּא נְקוּב וְנֶעֱוִין
[נ"א נְתִיב נֶעֱוִין] מְלֻמָּטָה לְמַעְלָה לְהַדְּבִק רוּחַ בְּרוּחַ, וְכֵן
עַד לְמַעְלָה מִכָּלם לְהִיזֵת כָּלם רוּחַ אַחַת, שְׁנֵאֱמַר
(קַהֲלַת ג) וְרוּחַ אֶחָד לְכָל.

חֵיבֵל שְׁנִי. כְּתוּב (שְׁמוֹת כד) וּבְעֵצִים הַשָּׁמַיִם לְמַחֵר.
כֵּאֵן הוּא אוֹתוֹ רוּחַ שְׁנִקְרָא זֶהָ, וְעוֹמֵד
בְּלֶבֶן תְּמִיד שְׁלֵא יִתְעָרְבוּ גוֹנֵיו בְּאַחֵר, וְהוּא עֵצִים
שְׁלֵא מִשְׁתַּנָּה לְעוֹלָמִים. זֶה אֵינּוּ בְּהַתְּנַלּוֹת כִּי

לְהַתְנוּצִין כָּמוֹ הָאֲחֵר. וְהַ קָּשָׁה לְהַתְנַלּוֹת. כָּמוֹ
 סֵתֵר הָעֵינַי שְׂכַשְׂמַתְנַלְנָלְתָּ, זוֹהַרְתָּ וְנוֹצְצַת בְּגִלְגּוּל.
 וְגַם זֶה כָּף. מִשּׁוֹם שְׂכַשְׂאוֹתוֹ רוּחַ רֵאשׁוֹן עוֹלָה,
 מְנַלְנֵל בְּגִלְגּוּל וּמְנַלָּה אוֹתוֹ, וְנִקְשָׁר יַחַד אֶתוֹ בְּקִשְׁר
 שָׁל לִבְנֵי הָעֵינַי הַיּוֹדֵי גִּזּוֹן אֲחֵר שֶׁהוּא דְקִיק מִפְּנֵי
 שְׂשׂוּרָה עֲלָיו.

רוּחַ זֶה מִתְנַלְנָלְתָּ מִתּוֹךְ רוּחַ שְׂלִמְטָה. הָאוֹר
 שְׂלִמְטָה סוֹבֵב לְגִלְגּוּל [וְגִלְגּוּל] הָאוֹר הַזֶּה
 וּמְאִיר. וְלֹא יָכוֹל לְהָאִיר עַד שְׂאוּחֵז בּוֹ הַתְּחִתּוֹן
 וְנִקְשָׁר עִמּוֹ וְאֵז מְאִיר, וְאוּחֵז בְּאוֹר שְׂלִמְטָה [שְׂהִיָּה
 מְאִיר] שֶׁהוּא כְּלוּל וְלֹא מִשְׁתַּנָּה בְּכָלֵל, אֵלֶּא מִתְנַלָּה
 בְּגִלְגּוּל בְּגִלְגּוּל שָׁלוֹ. וּכְשֶׁאוֹר זֶה מִתְנַלְנֵל, נוֹטֵל אוֹר
 אֲחֵר לְצַד שְׂמֵאל וּמִתְנַלְנֵל עִמּוֹ וּמִסְתּוֹבֵב עִמּוֹ. וְזֶה
 סוֹד הַכֶּתוּב (שִׁיר ז) חֲמוּקֵי יִרְכִיז כָּמוֹ חֲלָאִים מַעֲשֵׂה
 יְדֵי אֶמְנֵן. אֲשֶׁרֵי מִי שִׁיזְדַּע לְגִלּוֹת [לְגִלְגּוּל] מְאוֹרוֹת.
 רוּחַ אֲחֵרֵת נִכְלָלֵת עִמּוֹ וּמִסְתּוֹבֵב [וּמְאִיר] וּמְאִיר
 סְבִיבוֹ בְּגִזּוֹן תְּכֵלֵת וְלָבָן. אוֹתוֹ לָבָן נִקְשָׁר בְּלָבָן
 הַזֶּה, וְאוֹתוֹ תְּכֵלֵת נִקְשָׁר בְּאָדָם שָׁל הָאוֹר הַתְּחִתּוֹן
 שְׂלְצַד שְׂמֵאל, וְנִכְלָלִים זֶה בְּזֶה וְנִתְהַיִּים אֲחֵר,

וּנְקָרְאִים עֲצֵם הַשָּׁמַיִם. וְכָל מֵה שְׁלֹמֶטָה וְאוֹתוֹ
 הַיֵּכָל שְׁלֹמֶטָה, הַכֹּל נִכְלָל בָּאֵן. וְהַיּוֹת שְׁהַכֹּל
 נִכְלָל בָּאֵן, נִקְרָא עֲצֵם הַשָּׁמַיִם.

מִכְלָל שְׁאוֹרוֹת הַלָּלוּ נִבְרְאוּ אוֹתָם שְׁרָפִים שֶׁל
 יֵשׁ בְּנָפִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו ו) שְׁרָפִים
 עֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ יֵשׁ בְּנָפִים יֵשׁ בְּנָפִים לְאַחַד.
 בְּלֵם בְּיֵשׁ, מַשּׁוּם שֶׁכֵּלָם מֵעֲצֵם הַשָּׁמַיִם. אֵלֶּה הֵם
 שְׁשׁוֹרְפִים אֵת אֵלֶּה שְׁלֵא חוֹשְׁשִׁים עַל כְּבוֹד
 רְבוֹנָם. וְסוֹד שְׁהַמְשָׁתֵּמֵשׁ בְּכֶתֶר חוֹלֶף. מִי שֶׁקּוֹרֵא
 וְשׁוֹנֶה שְׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה, וְהוּ מִי שֶׁיּוֹדֵעַ לְסִדֵּר
 וְלִקְשֹׁר קִשּׁוֹר שֶׁל יְחוּד שֶׁל רְבוֹנוֹ בְּרֵאוֹ. אֵלֶּה
 אוֹתָם שְׁמִקְדָּשִׁים הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רְבוֹנָם בְּכָל יוֹם
 תָּמִיד.

בְּשִׁמְתֵּנְלָנְלִים הָאוֹרוֹת, יוֹצֵא מֵהֶם אוֹר שֶׁל חַיָּה
 אַחַת, שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת וּמְטֹלֶת עַל
 אַרְבַּע חַיּוֹת הַשְּׁלִיטוֹת עַל הָרֵאשׁוֹנוֹת שְׁכוּלָלוֹת
 אוֹתָם בְּתוֹכָם. וּבֵאלֶּה בְּשִׁנּוּסֵעִים, כּוֹפִים הַשְּׁרָפִים

תַּחְתּוֹנִים נְחָשִׁים שְׂיוֹצְאִים מִתּוֹךְ אוֹתוֹ נְחָשׁ שָׂרָף
שְׁגוּרָם מָוֶת לְכָל הָעוֹלָם.

אַלֶּה הַחַיּוֹת פְּנֵי נֶשֶׁר, מִסְתַּכְלוֹת אֶל אוֹתָהּ חַיָּה
הַנֶּשֶׁר עֲלִיּוֹן שְׁעֲלִיָּהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ל)
דָּרָךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. רוּחַ זֶה שׁוֹלֵטֶת עַל הַכֹּל. אוֹתוֹ
הַחַיָּה שְׂרוּמוֹת [נ"א שְׁמֵטֹת] עַל בָּלָם, מִסְתַּכְלוֹת
לְמַעַלָּה, וּבָלָם אֵלֶיהָ [נ"א אֶצְלָה].

בַּשֶּׁבֶלֶם נוֹסְעִים, מוֹדְעוֹעִים כַּמָּה צְבָאוֹת. מֵהֶם
מְאִירִים, מֵהֶם מִשְׁתַּבְּרִים [נ"א מִסְתַּבְּרִים
מִלְפָּנֵיהֶם] מִקְיּוּמָם [מִימֵיהֶם] וְשׁוֹרְפִים אוֹתָם בְּאֵשׁ,
וּבָאִים וּמִתְחַדְּשִׁים כְּמִקְדָּם. בָּלָם נִבְנְסִים תַּחַת
אוֹתָהּ חַיָּה, וּמִסְתַּתְּרִים תַּחַת כְּנִפְיָהּ לְהַכְלִילָם
לְמַעַלָּה.

אוֹתָן אַרְבַּע חַיּוֹת (דף מב ע"ב) עוֹלוֹת כְּשֶׁרוּחַ זוֹהַרֶת
לְתוֹךְ אוֹתָהּ חַיָּה. אַרְבָּעָה גִלְגָּלִים לְכָל
אַחַת וְאַחַת. גִּלְגָּל אֶחָד מִסְתַּכֵּל לְצַד מוֹרָחַ,
וְשֹׁלֵשׁ עֲמוּדִים נוֹשְׂאִים אוֹתוֹ וּמִסְתַּכְלוֹתִים
לְאַמְצַע. וְגִלְגָּל אֶחָד מִסְתַּכֵּל לְצַד מְעַרְבֵי, וְשֹׁלֵשׁ

עמודים נושאים אותו ומסתכלים לאמצע. וּגְלָגַל
 אַחַר מִסְתַּכֵּל לְצַד דָּרוֹם, וְשִׁלְשָׁה עֲמוּדִים נוֹשְׂאִים
 אוֹתוֹ וּמִסְתַּכֵּים לְאִמְצַע. וּגְלָגַל אַחַר מִסְתַּכֵּל
 לְצַד צָפוֹן וְשִׁלְשָׁה עֲמוּדִים נוֹשְׂאִים אוֹתוֹ
 וּמִסְתַּכֵּים לְאִמְצַע. וְכָל שְׁנַיִם עֶשֶׂר הָעֲמוּדִים
 נוֹשְׂאִים מִתּוֹךְ הָאִמְצַע, וְאוֹתוֹ הָאִמְצַע סָגוּר
 וּפְתוּחַ. וְכָל גְּלָגַל וּגְלָגַל בְּשִׁנּוּסָע, קוֹל נִשְׁמָע בְּכָל
 הַרְקִיעִים.

אֵלוֹ הָאֲרָבַע חַיּוֹת [שְׁלֹמֶעֱלָה] כֵּלָם מִתְּלַבְּשׁוֹת [מִשְׁתַּלְבֹּת]
 זוּ בָּזוּ, וְנִבְנְסִים אוֹתָם אוֹפְנִים שְׁלֹמֶטָה לְתוֹךְ
 הַחַיּוֹת הַלָּלוּ שְׁלֹמֶעֱלָה בְּלוּלִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה. רוּחַ זוּ
 שֶׁנִּבְלָלָה בְּאוֹתָן רוּחוֹת, לוֹהֶטֶת וְעוֹלָה לְהֶאֱחֹז
 לְמַעַלָּה וְעוֹמֶדֶת לְהִתְאַחֵד [וְלִהְתַּקְשֵׁר בְּרִצּוֹן
 הָאִישׁ הַצַּדִּיק בְּאוֹתָהּ תִּפְלָה שְׁמֵת־פֶּלֶל. שְׁבִשְׁעוֹלָה
 וְנִבְנְסֵת בְּאוֹתוֹ הַיִּכָּל, לוֹקַח הַכֹּל, וְכֵלָם נוֹטְלִים
 יַחַד עֲמָה וְנִבְלָלוּ זֶה בְּזֶה עַד שֶׁנִּבְלָלִים בְּאוֹתָהּ
 רוּחַ.

וְאוֹתָהּ רוּחַ נוֹטְלָת בְּרֵצוֹן שֶׁל קָשֶׁר הַיְחִוּד שֶׁל
 הַתְּפִלָּה שְׁמִיחָת הַכֹּל, עַד שֶׁכֻּלָּם
 מְנִיעִים לְהִיכַל הַשְּׁלִישִׁי כְּלוּלִים זֶה בְּזֶה, כְּמוֹ
 הַרְאֵשׁוֹנִים אֵשׁ בְּמִים, וּמִים בְּאֵשׁ, רוּחַ בְּעָפָר,
 וְעָפָר בְּרוּחַ. מְזַרְח בְּמַעְרַב, מְעַרְב בְּמְזַרְח, צְפוֹן
 בְּדָרוֹם, וְדָרוֹם בְּצְפוֹן. וְכֵן כֹּל הַלְלוֹ מִתְקַשְּׁרִים זֶה
 בְּזֶה, וְנִאֲחָזִים זֶה בְּזֶה וּמְשַׁלְּבִים זֶה בְּזֶה. וְכֵן כַּמָּה
 צְבָאוֹת וּמַחְנוֹת שְׁנֵאֲחָזוּ ^[נ"א שִׁירָדוּ] לְמַטָּה וְהַתְּעַרְבוּ
 בְּאוֹתָם תַּחְתּוֹנִים עַד שֶׁהִנִּיעוּ לְכוֹכַב צֶדֶק, וְשָׁם
 כַּמָּה מְמַנִּים עַל הָעוֹלָם.

וּכְשֶׁרוּחַ זֶה שֶׁנִּכְלָל מִכָּלֵם וּכְלָם כְּלוּלִים בּוֹ,
 עוֹלָה וְנִאֲחָזוּ וְנִכְנָס לְתוֹךְ הַתְּיַכָּל
 הַשְּׁלִישִׁי עַד שְׁנֵאֲחָזוּ בְּרוּחַ שֶׁל שָׁם בְּתוֹךְ אוֹתוֹ
 הָעֲמוּד שְׁעוֹמֵד בְּאֶמְצֵעַ, וְאֵז הַכֹּל בְּשִׁלְמוֹת עַד
 כָּאֵן פְּרָאוּי. וְכָלֵם רוּחַ אֶחָד כְּלוּל מִהַכֹּל וְשָׁלֵם
 מִהַכֹּל, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר וְרוּחַ אֶחָד לְהִנָּח (לכ"ל). כָּאֵן
 הַבְּרִיעָה לְהַדְבִּק בְּרֵבוֹנוֹ.

היכל שלישי. היכל זה הוא היכל של אותו רוח
 שנקרא נגה. רוח זה הוא מהור, ברור
 מכלם. אין בו גון שנראה בו, לא לבן ולא ירק
 ולא שחר ולא אדם, ולכן נקרא מהר. מהרה
 ברורה מכל התחתונים הללו. ואף על גב שהוא
 מהור מהכל, לא נראה עד שהתחתונים הללו
 מתגלגלים ואותיות [נ"א ובורים] בו ונכנסים בתוכו
 [כו]. כיון שנקנסים בתוכו, אז מראה את אורו,
 ולא גון אחד מכלם.

כשנשלים רוח זה מכל התחתונים, יוצא ממנו
 אור שכלול בשלשה מאורות. אותם
 שני מאורות עולים ויורדים ונוצצים. באותו נצנוץ
 נראים עשרים ושנים אורות משנים זה מזה, וכלם
 אור אחד. ונכנסים באותו האור האחד.

ואותו האור כולל אותם, ולא מאיר פרט לזמן
 שהאורות הללו שלמטה עולים. ואותו
 רצון של התפלה נושא את כלם. אז אותו אור
 יוצא מתוך אותה רוח. מאיר אותו האור ומוציא

שְׁנֵי הָאֲזוּרֹת הַנוֹצְצִים הַלָּלוּ, וְנִרְאִים כְּחֻשְׁבוֹן
עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. אַחַר כֵּן חוֹזְרִים
וְנִכְלָלִים בְּאוֹתוֹ הָאֹר.

כָּל אוֹתָם הָאֲזוּרֹת תַּחְתּוֹנִים [בְּאוֹתָם אֲזוּרֹת], כֻּלָּם
כְּלוּלִים בְּאֲזוּרֹת הַלָּלוּ [תַּחְתּוֹנִים], וְכֻלָּם בְּאֹר
הַזֶּה. הָאֹר הַזֶּה כְּלוּל בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הַרוּחַ, וְאוֹתוֹ
הַרוּחַ עוֹמֵד בְּהִיכָל הַשְּׁלִישִׁי הַזֶּה, וְלֹא עוֹמֵד
לְהִתְיָשָׁב אֲלָא בְּתוֹךְ הַהִיכָל הַרְבִּיעִי שֶׁהִשְׁתַּוְּקָקוּתוֹ
לְעֵלוֹת לְתוֹכוֹ.

הַמְּאֲזוּרֹת הַלָּלוּ שִׁינְעָאוּ מִתּוֹךְ אוֹתָהּ הַרוּחַ,
כְּשֶׁנוֹצְצִים מִתְּחַבְּרִים כָּל הַמְּאֲזוּרֹת
הַנוֹצְצִים. בְּשַׁעַת שִׁינְעָאִים מִתּוֹךְ אוֹתוֹ אֹר אֶחָד
וְדוֹחֲקִים וְדוֹחִים לְהִתְנַוֵּץ. יוֹצֵאת מֵהֶם חֵיה אֶחָת
קְדוּשָׁה גְּדוּלָּה, דְּמוּתָהּ כְּמִרְאֵה שָׁל כָּל אֱלוֹ (דף מג ע"א)
שָׂאָר הַחַיּוֹת. דְּמוּת אֲרִיָּה וְדְמוּת נֶשֶׁר כְּלוּלִים
בְּאֶחָד, וְנִעְשׂוּ בָּהּ דְמוּת אֶחָת מֵהֶם.

תַּחַת תַּחֲיָה הַזֹּאת יֵשׁ אַרְבַּעָה אוֹפְנִים עֲלִיּוֹנִים
כְּמִרְאֵה תְּרִשִׁישׁ מְרַקָּם בְּכִלְיוֹת כָּל

הַגּוֹנִים. וְשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רְבוּא [גְּדוּלִים] כֻּלָּם בְּתוֹכָם.
 וְאַרְבַּעַת הָאוֹפְנִים הִלְלוּ כֻּלָּם בְּשִׁמוּנָה כְּנַפְיָם,
 וְכֻלָּם יוֹצְאִים מִתּוֹךְ אֹר אֹתָהּ הַחַיָּה שֶׁשׁוֹלֶטֶת
 עֲלֵיהֶם. בְּשָׂעָה שְׁנוּצִין אוֹתוֹ הָאֹר, מוֹצִיָּאָה
 צְבָאוֹת צְבָאוֹת הִלְלוּ.

וְאַרְבַּעַת אֵלֶּה שֶׁתַּחֲתֶיהָ עוֹמְדִים בְּאַרְבַּעַת צַדֵּי
 הָעוֹלָם בְּאַרְבַּע פָּנִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד.
 שְׁתֵּי פָּנִים מִסְּתַכְלוֹת לְאוֹתָהּ הַחַיָּה, וְשְׁתֵּי פָּנִים
 מִכְּסוֹת בְּכַנְפֵיהֶם מֵאוֹתָם אֹרוֹת שְׁנוּצִים שְׁלֹא
 יכוֹלִים לְהִסְתַּכֵּל.

בְּכָל פַּעַם שְׁנוּסְעִים אֵלֶּה בְּאַרְבַּעַת גְּלִגְלִים [ד"א וּשְׁנַיִם
 עֶשֶׂר] [וּשְׁנַיִם] עוֹמְדִים פְּרֵאשׁוּנִים נִעְשֶׂה מֵאוֹתָהּ
 הַזְּעָה שְׁלָהֶם כַּמָּה צְבָאוֹת וּמַחֲנוֹת שְׁכֻלָּם מִשְׁבָּחִים
 וּמְזוּמָרִים שְׁלֹא שׁוֹקְטִים לְעוֹלָמִים. וְלֹא אֵלֶּה אֵין לָהֶם
 שְׁעוֹר.

אַרְבַּעַת פְּתָחִים יֵשׁ לְהִיכָל הַזֶּה לְאַרְבַּעַת צַדֵּי
 הָעוֹלָם. עֲשָׂרָה מְבַנִּים בְּכָל פְּתָח וּפְתָח.
 וּבְזֶמֶן שְׁכֻלָּם שְׁבַתוֹךְ הַחֵיכָלוֹת שְׁלֵמָטָה, וְאוֹתָם

היכלות עולים ברצון של תפלה ופה, כלם
 פותחים פתחים עד שנכללים כלם אלה באלה,
 ומשלים אלה באלה, ונכנסים כל המגנים לתוך
 מגנים, מחנות בתוך מחנות, אופנים פחיות
 וחיות באופנים. באופנים הללו מאורות
 במאורות, רוח ברוח, עד שנכנסים ברוח זו.

בהיכל הנה יש מקום אחד במראה זהב שנוצין,
 ושם גנוזים כמה צבאות ומחנות שלא
 עולים ולא מתעטרים למעלה, אלא רק בשעה
 שכל אלה קושרים קשרים, וההיכל נוסע
 להתעטר. כלם יוצאים מלאים בדין, ונקראם
 מחזיקי מגנים. שלוחים בעולם מתוך בעלי הדין
 שבהיכל הרביעי. במקום זה תלויים בארבעה
 צדדים שש מאות אלה רבוא מגנים של זהב לכל
 צד וצד. וכן למטה מהם חומות מקיפות, והם
 ששים.

וכל המגנים הללו נלחמים קרבות בתרבות
 ורמחים, פרט לכל אותם שלוחי הדין של

העולם, עד שמגיעים דרגות בדרגות לכוֹכב
 מאדים. ואז הַהיכל עולה ומתעַיֵר באוֹתָהּ רוּחַ
 בְּכָל אוֹתָם צְבָאוֹת, וְנִשְׁאָר אוֹתוֹ מָקוֹם בְּמָקוֹמוֹ.
 ואוֹתוֹ מָקוֹם נִקְרָא תָּא הָרְצִים. אוֹתָם הַשְּׁלוּחִים
 רְצִים לְהַשְּׁלִים דִּינִים וּפְרָעָנִיּוֹת בְּכָל צְדֵדֵי הָעוֹלָם.
 בְּשִׁעוֹלָה תִּפְלָה, נוֹשֵׂאת כָּל הַמְּאֹרוֹת הַלָּלוּ
 וְהַמַּחֲנוֹת, וְקוֹשֶׁרֶת קְשָׁרִים וְנִבְלָלִים
 בָּלָם כְּאַחַד, עַד שֶׁנִּקְשָׁר רוּחַ בְּרוּחַ וְהֵם אֶחָד.
 וְנִבְנָסִים לְתוֹךְ אוֹתוֹ עֲמוּד לְהַכְלִיל בְּרוּחַ שֶׁל
 הַהיכל הָרְבִיעִי. אֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שִׁיּוּדֵעַ סוּד
 רְבוֹנוֹ וּמְרִים דָּגְלוֹ בְּמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ.

וּבֵא וּרְאֵה, הַכֹּל צָרִיךְ זֶה לָזֶה וְזֶה לָזֶה לְהַשְּׁלִים
 זֶה עִם זֶה וּלְהַאִיר זֶה בְּזֶה, עַד שֶׁעוֹלָה הַכֹּל
 לְמָקוֹם שֶׁצָּרִיךְ שְׁלֵמוֹת. מְלֻמָּטָה בְּהַתְּחִלָּה, וְאַחַר
 כֵּן מְלֻמָּעָלָה, וְאִזּוֹ הַשְּׁלֵמוֹת הִיא בְּכָל הַצְּדָדִים
 וְנִשְׁלָם הַכֹּל כְּרֵאוּי. מִי שִׁיּוּדֵעַ הַסּוּדוֹת הַלָּלוּ
 וְעוֹשֶׂה שְׁלֵמוֹת, זֶהוּ שֶׁמֵתְדַבֵּק בְּרְבוֹנוֹ וּמְכַיֵּל כָּל
 הַנְּזוּרוֹת הַקָּשׁוֹת, וְהוּא מְעַיֵר אֶת רְבוֹנוֹ וּמוֹשֵׁךְ

בְּרָכוֹת עַל הָעוֹלָם. וְזֶהוּ אָדָם שֶׁנִּקְרָא צַדִּיק עֲמוּד
הָעוֹלָם, וְתַפְלָתוֹ לֹא חוּצָת רִיקָם, וְחִלְקוֹ בְּעוֹלָם
הַבָּא, וְהוּא בְּחֻשְׁבוֹן בְּנֵי הָאָמוּנָה.

בֹּא רֵאה, כָּל הַהִיכָלוֹת הִלְלוּ וְכָל הַחַיִּוֹת הִלְלוּ
וְכָל הַצְּבָאוֹת הִלְלוּ וְכָל הָאֹרוֹת הִלְלוּ וְכָל
הַרוּחֹת הִלְלוּ צְרִיכִים זֶה לָזֶה, כִּדְרֵי לְהַשְׁתַּלֵּם
מִלְמַטָּה וּלְהַשְׁתַּלֵּם אַחֵר כִּדְרֵי מִלְמַעְלָה. תְּהִיכָלוֹת
הִלְלוּ יֵם מִתְדַבְּקִים זֶה בְּזֶה.

וְכָלָם כְּמוֹ הַגּוֹנִים שֶׁלְמַעְלָה [שֶׁל הָעֵינַן] דְּבוֹקִים זֶה
עִם זֶה. כָּל מֶה שֶׁפִּתּוּכֶם יֵם כְּאוֹתוֹ מֵרֵאה
שֶׁנִּרְאָה בִּסְתֵר כְּשֶׁמִּתְגַּלְגֵּלֶת הָעֵינַן וְנִרְאָה אוֹתוֹ זֶהר
נוֹצֵץ. וְאוֹתוֹ מֶה שֶׁלֹּא נִרְאָה כְּאוֹתוֹ גְּלָגוּל, הוּא
אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁשׁוֹלֵטָת עַל הַכֹּל. וְלִכֵּן עוֹמֵד זֶה בְּזֶה
דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת עַד שֶׁמִּתְעַטֵּר הַכֹּל ^(דף מג ע"ב) כְּרֵאוּי.

וּבֹא וּרְאֵה, אֲלֵמְלֵא כָּל אוֹתָם גּוֹנִים שֶׁל הָעֵינַן
שֶׁנִּרְאִים, כְּשֶׁנִּסְתַּמְתָּ הָעֵינַן וּמִתְגַּלְגֵּלֶת
בְּגִלְגוּל, לֹא נִרְאִים אוֹתָם הַגּוֹנִים שְׂוִי־הַרִים,
וְאֲלֵמְלֵא אוֹתָם גּוֹנִים לֹא נִדְבַק אוֹתוֹ הַנִּסְתַּר

ששולט עליהם. נמצא שהכל תלוי זה בזה ונקשר זה בזה כשנכלל הכל כאחד ביהיכל השלישי. ורצון התפלה עולה להתעטר ביהיכל הרביעי. ואז הכל אחד ורצון אחד וקשר אחד. כאן השתחווה להתרצות לרבנו.

היכל הרביעי. היכל זה הוא משנה מכלם. ארבעה היכלות לזה, זה לפני מזה, וכלם היכל אחד. כאן הוא רוח שנקרא זכות. במקום זה מתהפך הזכות של כל העולם. רוח זו נושאת הכל. ממנה יוצאים שבעים אורות כלם נוצצים. וכלם בענול שלא מתפשטים כמו האחרים הללו. מתדבקים זה בזה ומאירים זה בזה, אחוזים זה בזה. כל זכיות העולם עומדות לפני המאורות הללו. מכלם יוצאים שני מאורות שקולים כאחד שעומדים לפניהם תמיד.

בנגד אלה שבעים ממנים גדולים שפחוי שפוכים את כל ארבעת ההיכלות הללו. שבעים אורות אלו ושני אורות שעומדים

לְפָנֵיהֶם, כָּל־מַלְאָכָיו לְפָנֵים וְלְפָנֵים, וְזֶה סוּד
הַכְּתוּב (שִׁיר ז) בְּמִנְהַךְ עֲרַמַת חֲטִים סוּגָה בְּשׁוֹשַׁנִּים.

לְפָנַי הָאֲזוּרוֹת הִלְלוּ נִכְנָסִים כָּל הַזְּכוּיֹת וְעַל כָּל
מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם לְהַדוּן. שְׁנֵי הָאֲזוּרוֹת הִלְלוּ
מְעִידִים עֲדוֹת, מִשׁוּם [שָׁהם] שִׁישׁ שִׁבְעַת עֵינַי ה'
שְׁמִשׁוּמֵטִים בְּכָל הָאָרֶץ, [בְּנִי בָל] וְכָל מֵה שֶׁנַּעֲשֶׂה
בְּעוֹלָם נִרְשָׁם בְּאֹתוֹ מַעֲשֶׂה מִמֶּשׁ וְאוֹתָהּ זְכוּת
מִמֶּשׁ וְעוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם. וְשְׁנֵי הָאֲזוּרוֹת הִלְלוּ רוֹאִים
בָּהֶם וּמִסְתַּכְּלִים וּמְעִידִים לְפָנַי שִׁבְעִים אֲזוּרוֹת
הָאֱלֹהִים. אֱלֹהִים שִׁבְעִים גּוֹזְרֵי גִזְרוֹת וְדָנִים דִּינִים, הֵן
לְטוֹב הֵן לְרָע. וְכֹאן הוּא מְקוֹם הַזְּכוּת.

רוּחַ זוֹ בָּהּ נִרְשָׁמוּ שְׁלֹשׁ אֲזוּתֵי־וֹת שָׁהֶם ית"ו.
שְׁכַפְשַׁתְּהָ אֲזוּתֵי־וֹת הִלְלוּ נִדְבָקוֹת בְּמְקוֹם הַזֶּה
בְּהַדְבָּקוֹת שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה, אִזּוֹ נִרְשָׁמִים בּוֹ וְלֹא
מִסְתַּלְקִים מִשָּׁם. אַחַר כֵּן יוֹצֵא אֹרֶךְ אֶחָד שְׁמֵאִיר
לְאַרְבַּעַת צְדָדִים. הָאֹרֶךְ הַזֶּה מוֹצֵא שְׁלֹשָׁה אַחֲרִים
שָׁהֶם שְׁלֹשָׁה בְּתֵי דִין שְׁדָנִים דִּינִים אַחֲרִים בְּדָבְרֵי
הָעוֹלָם - בְּעֵשֶׂר, בְּעֵנִי, בְּמַחְלוֹת, בְּשִׁלְמוֹת בְּכָל

אוֹתָם שָׂאָר דְּבָרִים שֶׁהָעוֹלָם נִדוֹן בָּהֶם. הַיֵּכָל אֶחָד
 לְאוֹתָם שְׂבָעִים רֵאשׁוֹנִים לְפָנִים. שְׁלֹשָׁה לְאוֹתָם
 שְׁלֹשָׁה הָאַחֲרִים.

עוֹלָה הָרוּחַ הִזוּ וְכוּלְלֵת כָּל אֱלוֹי שְׁלִמְטָה,
 וּמוֹצִיָּאָה תְּיָה קְדוּשָׁה אַחַת מִתְּלֵהֶטֶת,
 וַיֵּשׁ לָהּ עֵינַיִם כְּמוֹ עֵינֵי אָדָם לְהַשְׁגִּיחַ בְּאֵלֶיהָ
 אֱלֹפִים וְרַבּוּא רַבְבוֹת צְבָאוֹת בְּעֲלֵי הַדִּין. כֵּלָם
 לוֹקְחִים פְּתָקִים וּפּוֹתְחִים וְסוֹגְרִים בְּעוֹלָם
 וּמִשְׁלִימִים דִּין.

תַּחַת תְּחִיָּה הִזוּ אַרְבָּעָה שְׂרָפִים לוֹהֲטִים, כֵּלָם
 כְּכַפֹּתוֹר וּפְרָח וּשְׂבִיבֵי אֵשׁ. עוֹלִים שְׂבָעִים
 וּשְׁנַיִם גְּלִגְלִים לְכָל אֶחָד מְלַהֲטִים בְּאֵשׁ.
 כְּשֵׁנוֹסְעִים, נִעְשָׂה נָהָר אֶחָד שֶׁל אֵשׁ. אֵלֶיהָ אֱלֹפִים
 מִשְׁמָשִׁים לְאוֹתָהּ הָאֵשׁ, וּמִשָּׁם יוֹצְאִים כִּמְה
 צְבָאוֹת. כְּשֶׁהַגְּלִגְלִים נוֹסְעִים, כִּמְה הֵם רַבּוּא
 רַבְבוֹת שֵׁיעֲמְדוּ מֵהֶם בְּתוֹךְ אוֹתָהּ הָאֵשׁ. תַּחַת
 הַהֵיכָל הַשְּׁנַיִם יוֹצְאִים צְבָאוֹת שְׁמוֹנְמָרִים וּבָאִים
 לְהַתְקַרֵּב כָּאֵן וְכֵלָם נִשְׂרָפִים.

כָּל אוֹתָם מִמִּנֵי הָעוֹלָם שֶׁהִתְמַנּוּ לְשֵׁלֵט, מִכָּאן
 יוֹצֵא רִינָם לְשֵׁלֵט מִתּוֹךְ אוֹתָהּ הַרוּחַ
 שֶׁנִּרְשָׁמָה בְּשֵׁלֵשׁ אוֹתֵיּוֹת. וּמִכָּאן מֵעֲבִירִים קִיּוּמָם
 מִהָעוֹלָם וְנִדְוָנִים בָּאֵשׁ הֵזוּ שֶׁשׁוֹפְעֵת וְיוֹצֵאת.
 הַכֹּל נִמְסָר בְּהִיכָל הַזֶּה. מִשּׁוּם שֶׁנִּרְשָׁמוּ בְּשֵׁלֵשׁ
 אוֹתֵיּוֹת כָּאֵן, הַרוּחַ הֵזוּ נִבְלָלָת בָּהֶם. אוֹתָהּ הִתְחַה
 מוֹצִיָּאָה צְבָאוֹת וּמַחְנוֹת שְׂאִין לָהֶם הַשְּׁבוּן.

כָּל רִינֵי הָעוֹלָם יוֹצֵאִים מִהִיכָל הַזֶּה, הֵן טוֹב וְהֵן
 לְרַע, פָּרֵט לְשֵׁלֵשָׁה - בָּנִים, חַיִּים וּמְזוֹנוֹת,
 שֶׁלֹּא נִתְּנָה רְשׁוּת בְּמָקוֹם הַזֶּה. שְׁחָרִי בָאוֹתוֹ נָהַר
 עֲלִיּוֹן שֶׁכָּל הָאֲזוּרוֹת שׁוֹפְעִים מִמֶּנּוּ הַדָּבָר עוֹמֵד.
 בְּאֲמָצֵעַ (דף מד ע"א) תְּהִיכָל הַזֶּה הוּא מָקוֹם מְתַקֵּן כְּנֶגֶד
 הַרוּחַ שֶׁלְמַעַלָּה בְּתוֹךְ הַרוּחַ הֵזוּ, וְזוֹ עוֹלָה בָּהֶם.

שְׁנַיִם עָשָׂר פְּתָחִים הֵם לְהִיכָל הַזֶּה. בְּכָל פְּתַח
 וּפְתַח כָּל אוֹתָם שָׂרִים וּמִמִּנֵּים שֶׁמְכַרְיִיזִים
 לְהוֹדִיעַ לְמַטָּה כָּל אוֹתָם הַדִּינִים הָעֲתִידִים לָרֶדֶת
 לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ד) קוֹרָא בְּחִיל וְכֵן אוֹמֵר
 קִצְצוּ הָאֵילָן.

וּמִתּוֹךְ הַכְּרוּזִים הִלְלוּ לִזְכוֹתָיִם דְּבָר כָּל בְּעָלֵי
הַכְּנָפִים, עַד שְׁמוֹדִיעִים הַדָּבָר לְרַקִּיעַ
שֶׁל חֲמָה. וּמִשָּׁם, בְּשִׂיּוּצֵאת הַשָּׁמַשׁ, יוֹצֵא דְבָר
וּמִשׁוּמֵט בְּעוֹלָם עַד שְׁמֹנֵיעַ לְאוֹתוֹ הַנְּחָשׁ שֶׁל
הַרְקִיעַ שָׁכַל כּוֹכְבֵי הַרְקִיעַ קְפוּאִים כּוּ, שֶׁהוּא
בְּאַמְצַע הַרְקִיעַ.

וְשׁוֹמְעִים הַדָּבָר, וְלִזְכוֹתָיִם אוֹתוֹ הַשָּׂרִים שְׁתַּחַת
[הַשָּׁמַיִם] הַשָּׁמַשׁ, וְאוֹתָם שְׁמֹמְנִים עַל
אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ, וּמִשָּׁם זֶה מִתְּפַשֵּׁט לְעוֹלָם. וְאַפְלוּ
רוּחוֹת וְיִשְׂרִים וְאַפְלוּ עוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם מוֹדִיעִים אוֹתוֹ
בְּעוֹלָם. הַכְּרוּזִים שָׂבִים וְסוֹתְמִים פְּתָחִים. לֹא עוֹלָה
[לְהַסְתַּלֵּק] רוּחַ בְּרוּחַ עַד שָׁכַל הַרוּחוֹת הַתְּחַתּוֹנוֹת
כָּלֵם אֶחָד יַחַד עִם [הַרִים אֶחָד] הַרוּחַ הַזֶּה, וְכָלֵם
נִכְלָלִים וְנִכְנָסִים זֶה בְּזֶה עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה הַכֹּל אֶחָד.

כְּשֶׁבֶן אָדָם נִמְצָא בְּבֵית חֵלִיּוֹ, כָּאֵן גְּדוּזַן הֵן לְחַיִּים
הֵן לְמָוֶת. הַחַיִּים תְּלוּיִים לְמַעְלָה. אִם גְּדוּזַן
כָּאֵן לְחַיִּים - נוֹתְנִים חַיִּים מְלַמְעָלָה. וְאִם לֹא - אִז
לֹא נוֹתְנִים. אֲשֶׁרֵי חֵלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁנִּדְבַּק בְּרַבּוֹנוֹ

וּנְכַנֵּם וַיֵּצֵא. כָּאֵן קִידָה עַל אִפִּים בְּאֶרֶץ לְהַתְנַבֵּר
עַל הַדִּין. עַל הַהִיכָל הָיָה נֹאמֵר (דברים לב) אֵל אֱמוּנָה
וַאֲיֵן עֹל וְגו'.

הִיכָל הַחַמִּישִׁי. הִיכָל זֶה הִיכָל הַפָּרָק שְׁזוּהָר,
שֶׁהוּא רוּחַ שְׁמֹזְהִיר וּמְאִיר לְאוֹתָם
הַתְּחַתּוֹנִים. רוּחַ זֶה הוּא כְּלוּלָה וּפּוֹתֶחֶת וְסוֹנֶרֶת,
מְאִירָה וְנוֹצֶצֶת לְכָל הַצְּדִדִים. מְנַצְנֵוֹן זֶה מְאִיר
אוֹר אֶחָד כְּעֵין הָאֶרְנָמָן. הָאוֹר הָיָה כּוֹלֵל כָּל [כָּל]
הַגְּוֹנִים שְׁמֵאִירִים. אוֹר לָבָן וְשָׁחַר, אָדָם וַיֵּרֶק.
נְכַלְלִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה. נֵרְקָם לָבָן בְּאָדָם, שָׁחַר בְּיֵרֶק.
אַחַר כֵּן לָבָן בְּשָׁחַר. וְנַעֲשִׂית חָיָה אַחַת מֵרְקָמָת,
וְנְכַלְלָ בָּהּ יֵרֶק וְאָדָם. דְּמוּתָהּ בְּדְמוּת אָדָם שְׁכוּלָל
כָּל הַדְּמִיּוֹת.

מִמֶּנָּה יֵצְאוּ אֶרְבָּעָה עַמּוּדִים שֶׁהֵם חַיּוֹת גְּדוֹלוֹת
עַל אֵלֶּה שְׁלֵמָטָה. אֶחָד נִקְרָא אוֹפֵן שֶׁהוּא
שְׁנַיִם. מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁנִּרְאָה זֶה, מְאִיר אַחַר כְּתוּכּוֹ.
דְּבוּק זֶה בְּזֶה. נְכַנֵּם זֶה בְּזֶה. אַחַר כֵּן נְכַנֵּם אַחַר
זֶה בְּזֶה, וְנִרְאִים אֶרְבָּעָה רְאִשִׁים לְאֶרְבָּעָה רוּחוֹת

הָעוֹלָם, וְכֻלָּם גּוֹף אֶחָד. וְאֵלֶּה הֵם שְׂכֵתוֹב בָּהֶם
 (יחזקאל א) בְּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפֵן בְּתוֹךְ הָאוֹפֵן. וְכָל אֵלֶּה
 קְשׁוּרִים זֶה בָּזֶה, כְּמֵרְאֵה הַחַיּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת שֶׁלֹּא
 נִפְרָדוֹת לְעוֹלָמִים. הַחַיָּה הַזֹּאת שֶׁל אַרְבָּעָה גֻּנָּיִם
 מְרַקְמִים אֶחָזִיִּים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה לְאַרְבָּעָה רוּחוֹת.
 מִכָּאן שֶׁכְּשֶׁנּוֹסְעֵת הַחַיָּה הַזֹּאת, הִיא נוֹסְעֵת לְשְׁנֵי
 רוּחוֹת.

הַרוּחַ הַזֶּה שֶׁל הַבָּרָק נִכְלָלֵת בְּשְׁתֵּי רוּחוֹת.
 רוּחַ זֶה שֶׁל הַבָּרָק מוֹצִיָאָה חַיָּה אֶחָת
 וְכָל אוֹתָם הָאוֹרוֹת. רוּחַ אֶחָד מְאִירָה
 מִמֶּנָּה, שֶׁנִּקְרָאת רוּחַ מְלַחֶשֶׁת, מְאִירִים מִמֶּנָּה
 שְׁנֵי אוֹרוֹת שֶׁהֵם אַרְבָּעָה. וְהָאוֹרוֹת הַלְלוּ
 מִתְּהַפְּכִים בְּגֻנָּיִם. וְכָאן הוּא (בראשית ג) לְהַט
 הַחֶרֶב הַמִּתְּהַפֶּכֶת. אֵלּוֹ אוֹתָם מְאִירֵת
 שְׁמֵתְהַפְּכִים שְׁנֵינּוֹת הַחֶרֶב, [וְאֵלֶּה חוֹקְמִים] וְאֵלֶּה
 עוֹמְדִים עַל הַחֶיֶבֶל שֶׁלִּמְטָה, מְשׁוּם שֶׁלְהַט
 הַחֶרֶב הַזֹּאת עוֹמְדֵת עַל אוֹתָם שְׁבָעִים אוֹרוֹת
 שֶׁל בֵּית הַדִּין. מִכָּאן, כָּל אוֹתָם דִּינָיִם שְׁדָּנִים
 דִּין, חֶרֶב תְּלוּיָה עַל רֵאשִׁים מְלִמְעָלָה.

לְהַטְּתָּהּ הַחֶרֶב הַזֹּאת שֶׁל אֱלֹהֵי הַיָּם אֹתָם אֲוֵרוֹת שֶׁלְצַד
שְׂמַאל הוֹצִיאוּ תְּיָה אַחַת אַחֶרֶת שְׁעוֹמֶדֶת
עַל אַרְבַּע שָׁלֹא עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם, שְׁנַיִם מִיָּמִין
וְשְׁנַיִם מִשְׂמָאל. בְּשָׂרוֹת הַתְּיָה הַזֹּאת נִבְּנָה בְּאֵלֶּה,
נוֹצֵץ מִהֶם שְׁנַיִם נִיצוֹצוֹת לֹהֲטִים, וְיוֹצֵאִים מִתְּהִיכַל
הַזֶּה הַחוּצָה וּמִתְּהִיכֵי תְּמִיד. הַנִּיצוֹצוֹת הַלְלוּ
לֹהֲטִים. לְפָעָמִים נִקְבּוֹת לְפָעָמִים זְכָרִים. לְפָעָמִים
רוּחוֹת וְלְפָעָמִים מְלָאכִים קְדוֹשִׁים.

מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכְּשֶׁנִּבְלָלָת הַתְּיָה הַזֹּאת בְּתְּיָה
הָרֵאשׁוֹנָה, מִתּוֹךְ הַחֹזֶק שֶׁנִּבְלָלִים זֶה בְּזֶה
יוֹצֵא נִיצוֹץ אֶחָד לֹהֵט תְּמִיד שֶׁלֹּא דוֹעֵךְ לְעוֹלָמִים,
וְשֵׁט וְהוֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם שֶׁל אֹתָם שְׁנַיִם נִיצוֹצוֹת.

וְעַכְשָׁיו הֵם זְכָרִים וְעוֹשִׂים שְׁלִיחוֹת בְּעוֹלָם. וְעַד
שֶׁלֹּא מִסְיָמִים, מִתְּדַעְכִּים [אין], וְהַנִּיצוֹץ
הַזֶּה מִכָּה בָּהֶם ^(דף מד ע"ב) וּמֵאִיר לָהֶם, וּמִתְחַדְּשִׁים
בְּמַקְדָּם, וְהֵם נִקְבּוֹת, וְהוֹלְכוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת. וְטָרָם
שְׂמִימֹת הֵן דוֹעְכוֹת. וְנִיצוֹץ זֶה מִכָּה בָּהֶם וּמֵאִיר
לָהֶם וְחוֹזְרִים בְּמַקְדָּם, מִשּׁוּם שֶׁאֹתוֹ נִיצוֹץ כְּלוּל

מהכל, כלול מארבעה גוונים, ולכן הם מתהפכים
לכל הגוונים הללו.

רוח זה נכלל ברוח אחר, כמו שאמרנו, ונראים
שנים באחד, ולא באחרים הראשונים
ששנכללים זה בזה לא נראים פרט לאחד. וכאן
נראים שנים, ועומדים בחיבות כלולים מכל
התחתונים. ואף על גב שהם שנים, הם אחד.
באשר מתפשט [פרט בשתתפשטו] רוח ברוח ונראים
בחיבות כלולים מכל התחתונים, וזהו [וזה] סוד
שכתוב (שיר ד) שני שרף בשני עפרים תאומי צביה
הרעים בשושנים.

וכששני רוחות מתפשטים זה בזה בחיבות, אז
חוזר היכל זה ונקרא היכל אהבה,
היכל האהבה. היכל זה עומד תמיד בקיומו, ונגנו
בסוד הסודות למי שצריך להתדבק בו. וכאן
כתוב (שם ז) אתן את ידי לך. אחר כך, באשר
מאירים שני רוחות שהם אחד, יוצאים כמה
צבאות לכמה רוחות, אלפים ורבבות שאין להם

זשעור. מהם נקראים הודאים, מהם גפנים, מהם
 רמונים, עד שפניעים כמה צבאות החוצה עד
 אותו פוכב שנקרא נגה. וכלם פתכיבות שלא
 נפרדים לעולמים. וכאן פתוב (שם ה) אם יתן איש
 את כל חון ביתו פאתכה פוז יבוזו לו. פאן [פתוב]
 השפתחואה ופרישת ידים להתדבק פאתבת רפוזו.
 היכל ששי. פאן הוא רוח שנקרא חו"ט השני,
 סוד הפתוב (שם ה) פחוט השני שפתותיה.
 ההיכל הזה [היכל שנקרא] נקרא היכל הרצון. פאן רוח
 שהוא רצון שכל הרוחות הפתחונות הללו רצים
 אחריה להתדבק בה פנשיקה פאתכה.

רוח זה נכלל בשש, ועומד בשש. נכלל בשש
 שלמטה יחד עמו, ועומד בשש עליונים.
 ולכן רוח זה מוציא שנים עשר אורות כלולים
 בלם מלמטה ומלמעלה. שנים עשר האורות הללו
 הם שמחים לעלות למעלה ולקבל כל אלו
 שלמטה.

היכל זה שהוא רצון, רצון הכל, מי שקושר
 קשרים ומעלה אותם לכאן, והו' שמפיק
 רצון מה' בחיבות. בתוך ההיכל הזה נאסף משה
 באהבה, שנושק נשיקות אהבה. והו' ההיכל של
 משה. רוח זה רוח האהבה. הרוח של היחוד
 שממשיך אהבה לכל הצדדים.

ואותם שנים עשר אורות עולים ולוהטים.
 מהנצנוץ שלהם יוצאות ארבע חיות
 קדושות אלהי האהבה. אלה נקראים חיות
 גדולות להתחבר אותם קטנות להכליל בהם,
 שפתיב (תהלים קד) חיות קטנות עם גדולות.

אלו אחיזות זו בזו לארבעה צדדים, כמו אגוז
 שמחבר לארבעה צדדים, ולכן נקרא היכל
 זה גנת אגוז, שפתיב (שיר ו) אל גנת אגוז ירדתי.
 מה זה אל גנת אגוז? משום גנת אגוז ירדתי,
 שהוא היכל האהבה להתדבק זכר בנקבה.

אלה הארבע נפרדים לשנים עשר, שלש שלש
 לכל צד. כל אותם תחתונים פלולים בהם.

וּבָהֶם קִיָּמִים רוּחוֹת עִם רוּחוֹת, אִוְרוֹת עִם אִוְרוֹת.
 כֹּלֵם אֵלֶּה עִם אֵלֶּה עַד שֶׁנַּעֲשִׂים אֶחָד. וְאִזּוּ רוּחַ זֶה
 שֶׁכִּלּוֹל מִכֹּלֵם עוֹלָה לְהַתְעַטֵּר [לְהַתְעוֹרֵר] בְּרוּחַ שֶׁל
 מַעֲלָה, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, וּמִזְמִיִן אוֹתוֹ לְהַתְחַבֵּר
 עִמוֹ. כִּיּוֹן שֶׁנִּקְשְׂרוּ כֹלֵם שְׁלֵמָטָה יַחַד עִמוֹ, אָמַר
 (שם א) יִשְׁכְּנֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיחוֹ. וְאִזּוּ תַחֲדוּחַ הַיָּא
 לְהַתְקַשֵּׁר רוּחַ בְּרוּחַ וּלְהַשְׁתַּלֵּם זֶה בְּזֶה, וְאִזּוּ הַיָּא
 הַשְּׁלֵמוֹת בְּחַבּוּר אֶחָד.

כִּיּוֹן שֶׁרוּחַ זֶה מֵתְחַבֵּר עִמוֹ וְנִשְׁלָמוּ זֶה בְּזֶה
 וּמֵאִירִים זֶה בְּזֶה בְּכֹל הַשְּׁלֵמוֹת בְּרֵאוּי
 בְּרֵצוֹן זֶה שֶׁמֵתְפַלֵּל בֶּן אָדָם צַדִּיק שֶׁמַּעֲלָה הַכֹּל
 בְּרֵאוּי (דף מה ע"א) עַד אוֹתוֹ מְקוֹם לְחַבֵּר אֶתְּכֶה זֶה בְּזֶה,

אִזּוּ [שָׁמַיִם מֵתְחַבֵּר בְּרוּחַ זֶה בְּאֶתְּכֶה בְּשְׁלֵמוֹת בְּהֶאֱרָה מֵתְדַבְּקִים זֶה בְּזֶה, וְאִזּוּ]
 כֹּל אוֹתָם הַיִּכְלוֹת וְכֹל אוֹתָם רוּחוֹת שֶׁנִּכְלְלוּ בְּזֶה,
 כֹּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאוֹתָם רוּחוֹת וְהַיִּכְלוֹת שֶׁהֵם
 בְּכֹלֵל שֶׁל שָׁמַיִם, כֹּל אֶחָד וְאֶחָד נוֹטֵל אוֹתוֹ הַיִּכְל
 וְאוֹתוֹ רוּחַ שְׂרָאוּי לוֹ לְהַתְחַבֵּר עִמוֹ וּלְהַשְׁתַּלֵּם עִמוֹ
 בְּרֵאוּי.

[משום שהרוח הששי הזה שנקרא שמים רוח קדוש למעלה, נוטל היכל זה, הרוח הזה שנקרא רצון מעלה אותם אליהם באותו יחוד, וכך מתחברים רצון להתנשק] [ג"א משום שאותו רוח ששי שנקרא רצון מעלה אותם אליהם באותו יחוד, וכך מתחברים שמים, שהוא רוח קדוש למעלה, נוטל היכל זה רוח זה שנקרא רצון להתנשק] **וְזֶה בְּזֶה, לְהִתְחַבֵּר זֶה בְּזֶה, לְהִשְׁתַּלֵּם זֶה בְּזֶה. וְזֶה סוּד (בראשית כט) וַיִּשַׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל וְגו'.**

אֲבָרְתָם שְׁחֹא יָמִין לְמַעְלָה נוֹטֵל [ההיכל שאמרנו] [היכל אהבה] **רוּחַ שְׁנִקְרָא אֶהָבָה לְהִתְקַשֵּׁר זֶה בְּזֶה, לְהִתְחַבֵּר זֶה בְּזֶה לְהִיּוֹת אַחֵד, וְסִימָן לְדָבָר - (שם יב) הִנֵּה נָא יִדְעָתִי כִּי אִשָּׁה יָפֵת מְרֵאָה אָתָּה. וַיִּפִּי שָׁל הָאִשָּׁה בְּאוֹתָם שָׂדִים.**

יִצְחָק שְׁחֹא שְׂמֵאל, נָטֵל אוֹתוֹ הַיֵּכָל [של בית דין שכל הדינים מתעוררים. משם הרוח שנקראת זכות להתחבר זה בזה ולהשתלם זה בזה להיות הכל אחד כראוי. שאר הנביאים נטלו שני היכלות (שלמה)]. **שְׁנֵי רוּחוֹת נִנְ"ה וְזֶה"ר, בְּסוּד הַכְּתוּב (שיר ט) חֲמוּקֵי יִרְכִיף וְגו', לְהִתְקַשֵּׁר אֵלֶּה בְּאֵלֶּה לְהִיּוֹת אַחֵד.**

יוֹסֵף הַצַּדִּיק עֲמוּד הָעוֹלָם נָטַל הַיְכָל שֶׁל סַפִּיר,
 הָרוּחַ שֶׁנִּקְרָאת לְבַנַּת הַסַּפִּיר, וְאֵף עַל גַּב
 שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת בֵּד) וְתַחַת רַגְלָיו, בְּשָׂבִיל כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ.
 וְכֵן הוּא פּוֹדֵאֵי. וְאַחַר כֵּן הָעֲמוּד הַזֶּה נָטַל יוֹתֵר,
 שֶׁהוּא סוּד הַסּוּדוֹת, בְּמָקוֹם שֶׁל הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי.
 עַד כָּאן מֵתַחֲבָרוֹת דְּרָגוֹת וּמֵתַחֲבָרִים זֶה כְּזֶה
 לְהַשְׁתַּלֵּם זֶה עִם זֶה לְהִיּוֹת כֻּלָּם אֶחָד. הַכֹּל כְּרָאוּי.
 וְאִז ה' הוּא הָאֱלֹהִים וְגו'. אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה
 וּבְעוֹלָם הַבָּא מִי שִׁיּוּדֵעַ לְקַשְׁרָם וּלְהַדְבִּק בְּרַבּוֹנוֹ.

כָּאן הַכְרִיעָה [בְּהַכְרֵעָה כָּאן וּמוֹסִיף תְּנוּי"ן] וְהַשְׁתַּחֲוָאָה
 וְקִיּוּדָה וּפְרִישַׁת כַּפַּיִם וּנְפִילַת אַפַּיִם
 לְהַמְשִׁיךְ רִצּוֹן הָרוּחַ הָעֲלִיּוֹן, נְשֻׁמַּת כָּל הַנְּשָׁמוֹת,
 שֶׁתִּלְוִי לְמַעְלָה עַד אֵין סוּף, שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים אוֹרוֹת
 וּבְרָכוֹת לְהַשְׁלִים הַכֹּל מִלְּמַעְלָה כְּרָאוּי וְלְהִיּוֹת
 הַכֹּל בְּשִׁלְמוֹת מִלְּמַטָּה וּמִלְּמַעְלָה, וְכֹל הַפָּנִים
 מְאִירוֹת בְּכֹל הַצַּדִּדִּים כְּרָאוּי. וְאִז מֵתַבְּטְלִים כָּל
 גְּזֵרֵי הַדִּין, וְכֹל הַרְצוֹן נִעְשֶׂה לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְעַל
 זֶה כְּתוּב (ישעיה מ"ט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אֶתָּה יִשְׂרָאֵל

אֲשֶׁר בָּךְ אֶת־פָּאָר. וְכַתּוּב (תהלים קמד) אֲשֶׁר־י הָעַם
שָׁכְבָה לוֹ אֲשֶׁר־י הָעַם שָׁה' אֱלֹהֵיוּ.

הַיִּכָּל שְׂבִיעֵי. בְּהִיכָל זֶה אֵין בּוֹ דְמוּת מִמּוֹשׁ, הַכֹּל
הוּא בְּנִסְתָר וְגו' [תוֹד] סוּד הַסּוּדוֹת, הַפְּרָכָת
שְׁפָרוּסָה [פְּרוּסָה], כָּל הַהִיכָלוֹת עוֹמְדִים שְׁלֵא יתְרָאוּ
שְׁנֵי כְרוּבִים [ד"א זֶה מִנֵּה עוֹמְדִים]. לְפָנִים מִנֵּה עוֹמְדָת
בַּפֶּרֶת, דְמוּת שֶׁל קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, וְלִבֵּן הַיִּכָּל זֶה
נִקְרָא קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים. קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים הַזֶּה מְקוּם
מִתְקַן לְאוֹתָהּ נִשְׁמָה עֲלִיוֹנָה, כָּלֵל שֶׁל כָּל הָעוֹלָם
הַבֵּא לְגַבִּי [עוֹלָם] הָעֲלִיוֹנִים הַלָּלוּ.

שְׁתֵּי כְּשֵׁמֶת־חֲבָרִים כָּל הָרוּחוֹת זֶה בְּזוֹה וְנִשְׁלָמִים
זֶה בְּזוֹה כְּרָאוּי, אִזּוּ מִתְעוֹרָר רוּחַ עֲלִיוֹן
נִשְׁמָת הַכֹּל כְּלַפִּי מַעְלָה נִסְתָר כָּל הַנְּסֻתָרִים,
לְהַתְעוֹרָר עַל הַכֹּל וּלְהַאִיר לָהֶם מִלְמַעְלָה לְמַטָּה,
וּלְהַשְׁלִים אוֹתָם לְהַדְלִיק נְרוֹת.

וּכְשֵׁחֲכֹל [נ"א הוּא] בְּשִׁלְמוֹת כְּאוֹר שֶׁל הַכֹּל וַיִּוָּרד
אוֹר עֲלִיוֹן, אִזּוּ הַהִיכָל הַשְּׂבִיעֵי הַזֶּה
הוּא הַיִּכָּל נִסְתָר בְּסִתָר הַכֹּל, לְקַבֵּל אֶת אוֹתוֹ

קִדְשׁ הַקִּדְשִׁים אֹר שְׂיֹרֵד, וְלִהְתַּמְלֵא מִשָּׁם כְּמוֹ
 נִקְבָּה שְׁמֵת־עֶבֶרֶת מִן הַזָּכֵר וּמִתְמַלֵּאת, וְלֹא
 מִתְמַלֵּאת אֲלֵא מֵהֵיכָל זֶה שְׁמֵתִקֵּן לְקַבֵּל אוֹתוֹ
 אֹר עֲלִיּוֹן. וְזֶה סוּד הַהֵיכָל הַשְּׁבִיעִי, הוּא מְקוֹם
 שֶׁל חֲבוּר הַזְּבוּג לְהִתְחַבֵּר שְׁבִיעִי בְּשְׁבִיעִי, לְהִיּוֹת
 חֶבֶל אֶחָד שְׁלֵמוֹת [אַחַת] כְּרֵאוֹי.

וּמִי שְׂיֹרֵד לְקִשֵׁר יְחִיד זֶה - אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ, אֲהוּב
 לְמַעַלָּה וְאֲהוּב לְמַטָּה, הַקִּדְוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גִזְרֵר
 וְהוּא מְבַטֵּל. הַיַּעֲלֶה עַל דַּעְתָּךְ שֶׁהוּא מְקַטְרֵג
 בְּרַבּוֹנוֹ? לֹא כֵּן! אֲלֵא מִשׁוּם שֶׁכְּשֶׁהוּא קוֹשֵׁר
 קְשָׁרִים וְיֹרֵד לְיַחַד יְחִיד וְכָל הַפְּנִים מְאִירוֹת, וְכָל
 הַשְּׁלֵמוֹת נִמְצְאוֹת, וְחֶבֶל מִתְּבַרֵךְ כְּרֵאוֹי, כָּל
 הַדִּינִים מְסֻתְּלָקִים וּמִתְּבַטְּלִים וְלֹא נִמְצָא דִין
 בְּעוֹלָם. אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. זֶהוּ
 לְמַטָּה, שְׁכָתוּב בּוֹ (מְשִׁי י) וְצַדִּיק יִסוּד עוֹלָם. זֶהוּ
 קִיּוּם הָעוֹלָם. בְּכָל יוֹם קוֹרֵא עֲלָיו הַכָּרוֹז, (יִשְׁעִיחַ מֵא)
 וְאַתָּה תִּגִּיל בְּה' בְּקִדְוֹשׁ יִשְׂרָאֵל תִּתְהַלֵּל.

כִּמוֹ זֶה קָרְבַּן [ה] עֹלָה עֶשֶׂן, וּמִסֹּת־פָּקִים [ב] כָּל
 אֶחָד וְאֶחָד פָּרְאוּי לוֹ, וּבְהֵנִים רְצוֹן, וְלוֹיִם
 בְּנַעֲיִמוֹת הַשִּׁירָה. זֶה נִכְלָל בְּזֶה, וְנִכְנָסִים הֵיכַל
 בְּהֵיכָל, רוּחַ בְּרוּחַ, עַד שְׁמֵת־חֲפָרִים בְּמִקּוֹמָם
 פָּרְאוּי לוֹ אֵיבָר בְּאֵיבָר וּמִשְׁתַּלְּמִים זֶה בְּזֶה,
 וּמִתְיַחֲדִים זֶה בְּזֶה, עַד שֶׁהֵם אֶחָד [וּנְאוּדִים] וּמְאִירִים
 זֶה בְּזֶה.

אִז הַנְּשָׁמָה הָעֲלִיזָה שֶׁל הַכֹּל בָּאָה מִלְּמַעְלָה
 וּמְאִירָה לָהֶם, וְכֹל הַנְּרוֹת מְאִירִים בְּשִׁלְמוֹת
 פָּרְאוּי, עַד שְׁאוֹתוֹ אֹר עֲלִיזוֹן מִתְעוֹרָר, וְהַכֹּל נִכְנָס
 אֶל קִדְשׁ הַקִּדְשִׁים, וּמִתְכַּרֵּךְ וּמִתְמַלֵּא בְּבֵאֵר שֶׁל
 מַיִם נוֹבְעִים וְלֹא פּוֹסְקִים, וְכֹלָם מִתְכַּרְכִּים לְמַעְלָה
 וּלְמַטָּה.

כֵּן סוֹד הַסּוּדוֹת אוֹתוֹ שֶׁלֹּא נוֹדַע וְלֹא נִכְנָס
 בְּחֻשְׁבוֹן, רְצוֹן שֶׁלֹּא נִתְפָּס לְעוֹלָמִים מִמִּתִּיק
 לְפָנָי וּלְפָנִים בְּתוֹכָם. וְלֹא נוֹדַע אוֹתוֹ רְצוֹן וְלֹא
 נִתְפָּס לַדַּעַת [לְנִי]. וְאִז הַכֹּל רְצוֹן אֶחָד עַד אֵין סוּף,
 וְהַכֹּל הוּא בְּשִׁלְמוֹת מִלְּמַטָּה וּמִלְּמַעְלָה וּמִלְּפָנָי

וּלְפָנִים, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה הַכֹּל אַחַד. הַרְצוֹן הַזֶּה לֹא
 נִכְנָס פְּנִימָה, אֵף עַל גַּב שְׁלֹא נוֹדַע, עַד שֶׁהַכֹּל
 נִשְׁלָם וּמֵאִיר בְּהַתְחָלָה כָּכֵל הַצְּדִדִים. אִזּוּ מִמַּתִּיק
 אוֹתוֹ רְצוֹן [לְכָל] וְלֹא [שְׁלֵא] נִתְּפָס לְפָנַי וְלְפָנִים
 בְּנִסְתָּר. וְאִזּוּ אֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ שָׁל מִי שֶׁנִּדְבַק בְּרַבּוֹנוֹ
 בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, אֲשֶׁרֵי לְמַעַלָּה וְאֲשֶׁרֵי לְמַטָּה, עָלְיוֹ
 כְּתוּב (מְשָׁלִי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמְךָ וְתִגַּל יוֹלְדֶיךָ.

בֵּיא רְאֵה, בֵּינוֹן שְׁכָלָם נִתְקַנּוּ זֶה בְּזֶה וְנִקְשְׁרוּ
 זֶה בְּזֶה כְּקֶשֶׁר אַחַד, וְהַנְּשָׁמָה הָעֲלִיוֹנָה
 מֵאִירָה לָהֶם מִצַּד שָׁל מַעַלָּה, וְכֹל הָאוֹרוֹת הֵם
 נִר אַחַד בְּשִׁלְמוֹת, אִזּוּ רְצוֹן אַחַד שָׁל הַמַּחְשָׁבָה
 [בְּמַחְשָׁבָה] נִתְּפָס [ד"א לְפָנַי וְלְפָנִים, שְׁאוֹר שְׁעוֹלָה עַל הַכֹּל וּבְפָנַי לְפָנִים
 בְּאוֹתוֹ רְצוֹן נִתְּפָס בְּמַחְשָׁבָה] אוֹר שְׁלֵא נִתְּפָס וְלֹא נוֹדַע,
 פָּרַט לְאוֹתוֹ רְצוֹן שֶׁתַּחְשָׁבָה תּוֹפְסֵת וְלֹא
 יוֹדַעַת מַה תּוֹפְסֵת, אֵלָּא שְׁמֵאִיר וּמִתְמַתֵּק אוֹתוֹ
 רְצוֹן הַמַּחְשָׁבָה. וְהַכֹּל מִתְמַלֵּא וְהַכֹּל נִשְׁלָם
 וּמֵאִיר וּמִתְבַּשֵּׂם הַכֹּל כְּרֵאוּי. וְעַל זֶה כְּתוּב (תְּהִלִּים
 קמד) אֲשֶׁרֵי הָעַם שֶׁכָּבַח לוֹ וְגו'.

מי שזוּכָּה לְהַדְבִּיק בְּרַבּוֹנוֹ כְּמוֹ זֶה, יוֹרֵשׁ אֶת כָּל
הַעוֹלָמוֹת. אָהוּב לְמַעַלָּה וְאָהוּב לְמַטָּה.
תְּפִלָּתוֹ לֹא חוֹזֶרֶת רִיקָם. זֶה מִתְחַטֵּא לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ
כְּמוֹ בֶּן לְפָנֵי אָבִיו וְעוֹשֶׂה לוֹ רְצוֹן בְּכָל מַה
שֶׁצָּרִיךְ, וְאֵימָתוֹ שׁוֹלֵטָה עַל כָּל תְּפִרְיוֹת. הוּא
גוֹזֵר וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם. עֲלִיו כְּתוּב (א' ו'
ב) וְתִגְזֹר אָמַר וַיִּקָּם לָךְ וְעַל דְּרַכִּיךָ נִגְהַ אֹרֶךְ.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹרֶךְ וַיְהִי אֹרֶךְ וְגו'. אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, מִכָּאן שֶׁעַקֵּר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

אֶת הַנְּטִיעוֹת הַלָּלוּ [וְשִׁתַּל אוֹתָם, מִמְּשַׁמֵּעַ שְׁכֵתוֹב יְהִי. רַבִּי יְהוּדָה
אֹמֵר, אֹרֶךְ שֶׁכֶּבֶד הָיָה שְׁנִינִי, מִמְּשַׁמֵּעַ שְׁכֵתוֹב וַיְהִי אֹרֶךְ. לֹא כְּתוּב וְהָיָה אֶלָּא וַיְהִי.
וּכְשֶׁהִסְתַּכַּל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָם דּוֹרוֹת שֶׁל רְשָׁעִים, גִּזְזוּ לְצַדִּיקִים. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב
(תהלים צו) אֹרֶךְ זָרַע לְצַדִּיק וּלְיֹשְׁרֵי לֵב שְׁמַחָה. וְהָרִי נֹאמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹרֶךְ.

זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (ישעיה מא) מִי הַעִיר מִמּוֹרֶת וְגו'.

[וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאֹרֶךְ כִּי טוֹב, מַה רָאָה? אָמַר רַבִּי תִּיבָא כִּפִּי שְׁאַמְרֵנוּ, רָאָה
בְּמַעֲשֵׂי הַרְשָׁעִים וְנָנוּ אוֹתוֹ. רַבִּי אֲבָא אָמַר, וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאֹרֶךְ כִּי טוֹב לְגַנּוּ
אוֹתוֹ. וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאֹרֶךְ], [נ"א וְשִׁתַּל אוֹתָם, שְׁכֵתוֹב וַיְהִי אֹרֶךְ. מַה מְשַׁמֵּעַ
אֹרֶךְ? שֶׁכֶּבֶד הָיָה אֹרֶךְ. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, אֹרֶךְ לֹא נֹאמַר אֶלָּא וַיְהִי, לֹאמַר שֶׁכֶּבֶד

היה, וכתוב אור ורע לצדיק וגו', וזהו שכתוב מי העיר ממזרח וגו'. וירא אלהים את האור ויבדל, אמר רבי יצחק כמו שאמרנו, שראה כמעשי הרשעים וגנו אותנו. רבי אבא אמר ראה] שסלק אורו מסוף העולם ועד סוף העולם, וכי טוב הוא ^(דף מו ע"א) לנגזו פדי שלא יתנו ממנו רשעי העולם.

אמר רבי שמעון, וירא אלהים את האור כי טוב, שלא ימצא בו רתחה. פתוב פאן כי טוב, וכתוב שם (במדבר כד) כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל, וסוף הפסוק [מוכח] - ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. ולכן לא נמצאה בו רתחה, ואף על גב ששתף אותם הקדוש ברוך הוא באחד.

בא ראה, האור עליון להיות מאיר האור הטה, ומאותו אור שמחה לכל בו. והוא ימין להתעטר חקיקותיו [חקיקוין] חקוקים יחד אתו, וחרו נאמר. פתוב (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך. מה רב טובך - זה אור ראשון שנגזו הקדוש ברוך הוא. ליראיך - לצדיקים, שהם יראי תמא כמו שאמרנו.

השלמה מההשמטות (סימן ל"ז)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר. וַאֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן, שְׁנֵי
 אֹרוֹת הַגְּדוֹלִים הֵיוּ, שְׁכָתוֹב וַיְהִי אֹר,
 וְעָלְיוֹ נֹאמַר כִּי טוֹב. וְלָקַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הָאֶחָד וַיִּגְזֹז לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לָבֵא, שְׁכָתוֹב (תהלים
 ל"א) מָה רַב טוֹבָךָ אֲשֶׁר צִפַּנְתָּ לִירֵאִיךָ פְּעֻלָּתְךָ
 לַחֹסִים בְּךָ נֶגֶד בְּנֵי אָדָם. מִלְּמַד שְׂאוֹר הִרְאֵנוּ
 אֵינן כָּל בְּרִיָּה יְכוּלָה לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, שְׁכָתוֹב וַיִּרְאֵ
 אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, וַיִּרְאֵ אֱלֹהִים אֶת כָּל
 אֲשֶׁר עָשָׂה וַהֲנִה טוֹב מְאֹד. רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, רָאָה טוֹב מְאֹד מִזְהִיר וּבְהִיר.
 וְלָקַח מֵאוֹרוֹ הַטוֹב, וְכֻלָּל שְׁלֵשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת
 הַחֲכָמָה, וַיִּגְזֹז לְעוֹלָם הַזֶּה, וְהֵינּוּ שְׁכָתוֹב
 (משלי ה) כִּי לָקַח טוֹב נְתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אֵל תַּעֲזֹבוּ.
 הוּי אֹמֵר: אוֹצָרָה שֶׁל תּוֹרָה שְׁכַעַל פֶּה. וַאֲמַר
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִם יִשְׁמְרוּ זֹאת הַמִּצְוָה בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, שְׂוֹאת הַמִּצְוָה נִחַשְׁבֶת בְּכֻלָּל הָעוֹלָם הַזֶּה,

וְהִיא תוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, יִזְכּוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא
שֶׁהוּא הַטּוֹב הַגָּנוּז.

וּמָה הוּא עֵזוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא? שְׁכַתוֹב
(חֲבֻקָּב ג) וְנָגַח כָּאוֹר תִּהְיֶה. עֲתִיד הַנְּגִיחַ
שְׁנִלְקַח מִהָאוֹר הַרְאֵשׁוֹן לְהִיזֵת כָּאוֹר, אִם יִקְיָמוּ
בְנֵי הַתּוֹרָה וְהַמְצֹוֹת אֲשֶׁר פִּתַּבְתִּי לְהוֹרוֹתָם.
וְכַתוּב (מִשְׁלֵי א) שְׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאַל תִּפְשַׁע
תּוֹרַת אֲמִיךָ, וְכַתוּב (חֲבֻקָּב ג) וְקַרְנִים מִיָּדוֹ לוֹ, וְשֵׁם
חֲבִיזוֹן עֲזָה. וּמָהוּ חֲבִיזוֹן עֲזָה? אֵלֶּא אֹתוֹ הָאוֹר
שְׁגָנוֹ וְהַחֲבִיאי, שְׁנֵאמַר צַפְנַת לִירְאִיךָ. וְזֶה שְׁנֵשְׂאָר
לָנוּ - פְּעֻלַּת לַחֲוֹסִים בָּךְ, אֹתָם שְׁחֹסִים בְּצִלְךָ
בְּעוֹלָם הַזֶּה וְשׁוֹמְרִים תּוֹרַתְךָ וּמְקַיְמִים מִצְוֹתֶיךָ,
וּמְקַדְּשִׁים שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל וּמְיַחַדִּים בְּפִסְתֵךָ וּבְנִלְוֵי,
שְׁנֵאמַר נִגַּד בְּנֵי אָדָם.

אָמַר רַבִּי רַחֲוִמַאי, מְלַמֵּד שֶׁהִיא אוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל,
וְתוֹרָה אוֹרָה, שְׁנֵאמַר (מִשְׁלֵי ו) כִּי נֵר מְצֹוֹה
וְתוֹרָה אוֹר. וְאָמַר נֵר - זֶה מְצֹוֹה, וּמְצֹוֹה - זֶה תּוֹרָה
שְׁבַעַל פֶּה. אוֹר - זֶה תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב. אֵלֶּא מִתּוֹךְ

שְׁכַבְר נְתַקִּים הָאֹר, קוֹרָא לוֹ אֹר. מְשָׁל לְמָה
הַדָּבָר דּוּמָה? לְאָדָם צָנוּעַ בְּסִפֵּי הַבַּיִת, אֵף עַל פִּי
שְׁיוֹם הוּא וְאֹר גְּדוֹל בְּעוֹלָם, אֵין אָדָם רוּאָה בְּתוֹךְ
בֵּיתוֹ אֲלָא אִם בֵּין הַכְּנִים בּוֹ גֵר. גֵר - תּוֹרָה שְׂפַעַל
פֶּה. אֵף עַל פִּי שְׁחִיא גֵר, צְרִיכָה לָהּ תּוֹרָה לְפָרֵק
קְשִׁיזְתִּיהּ וּלְבַאֵר סוּדוֹתֶיהָ, וּמִי הוּא? יִרְאֵת ה', זֶה
הָאֹר הַרְאֵשׁוֹן.

שְׂאֵמֵר רַבִּי מֵאִיר, מֵהוּ שְׂכַתוֹב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי
אֹר וַיְהִי אֹר, וְלֹא אָמַר לוֹ וַיְהִי בֵּן?
מְלַמֵּד שְׁחֵאֹר הַחֹא גְדוֹל, וַאֲיִן כָּל בְּרִיָּה יְכוּלָה
לְהַסְתֵּיכַל בּוֹ, גְּנִזוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַדִּיקִים
לְעֵתִיד לְבֵא, וְהִיא מִדַּת כָּל סְחוּרָה שְׂפַעַל, וְהוּא
כֵּחַ אֲבָן יִקְרָה שְׂקוּרִין סְחָרַת וְדָר. וְעַל מָה הִיא
מִדַּת דָּר? אֲלָא מְלַמֵּד שְׂלֵקַח הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִזְיוּהָ אַחַת מֵאֲלִפִּים, וּבְנָה מִמֶּנָּה אֲבָן יִקְרָה נְאֻהָ
וּמְקַשְׁטָת, וּכְלִל בָּהּ כָּל הַמְּצוּזוֹת.

בָּא אַבְרָהָם וּבְקִשׁ כַּחוֹ לְתֵת לוֹ, נְתַנּוּ לוֹ אֲבָן
יִקְרָה זֶה וְלֹא רָצָה אוֹתָהּ. זָכָה וְנִטַּל מִדָּתוֹ,

שָׁנָאֵמֵר (מיכה ז) תִּתֵּן אֶמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם.
 בָּא יִצְחָק וּבִקֵּשׁ כַּחוֹ, וְנָתַנּוּ לוֹ וְלֹא רָצָה בָּהּ. זָכָה
 וְנָטַל מִדָּתוֹ, שְׁתִּיחַ מִדַּת הַגְּבוּרָה, דְּהִינּוּ הַפְּחַד,
 שְׁכַתּוּב (בראשית לא) וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק.

בָּא יַעֲקֹב וְרָצָה בָּהּ וְלֹא נִתְּנוּתוֹ לוֹ. אָמַר לוֹ,
 הוֹאִיל וְאַבְרָהָם מְלַמְעָלָה וַיִּצְחָק לְמַטָּה,
 אַתָּה תִּהְיֶה בְּאִמְצַע וְתִכְלַל שְׁלֹשֶׁתָם, שְׁכַתּוּב תִּתֵּן
 אֶמֶת לְיַעֲקֹב. וּמָהוּ הָאִמְצַע? הִינּוּ שְׁלוֹם, וְהִרִי
 בְּתוּב תִּתֵּן אֶמֶת לְיַעֲקֹב? אֶמֶת וְשְׁלוֹם הֵם אַחַד,
 כְּמוֹ שָׁנָאֵמֵר (אסתר ט) דְּבִרֵי שְׁלוֹם וְאַמֶּת, (ישעיה לט)
 כִּי יִהְיֶה שְׁלוֹם וְאַמֶּת בְּיָמַי, וְהִינּוּ שְׁכַתּוּב (שם נח)
 וְהֵאבְלַתִּיךָ נִחַלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ. דְּהִינּוּ נִחַלָה גְּמוּרָה
 שְׂיִישׁ לוֹ תְּחֶסֶד וְתַפְחַד וְהֵאֶמֶת וְהֵשְׁלוֹם. וְלְפִיכֹךְ
 אָמַר (תהלים קיח) אֲבָן מְאֹסוֹ הַבּוֹנִים הִיְתָה לְרֹאשׁ
 פְּנָה.

אֲבָן מְאֹסוֹ - אַבְרָהָם וַיִּצְחָק, שְׁכַתּוּב אֶת הָעוֹלָם,
 הִיְתָה עֲתָה לְרֹאשׁ פְּנָה. וְלָמָּה מְאֹסוֹ בָּהּ,
 וְהֵלֵא נָאֵמֵר (בראשית כו) עַקֵּב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם

בְּקִלִּי וַיִּשְׁמַר מִשְׁמֶרְתִּי מִצֹּתִי חֲקֹתַי וְתוֹרֹתַי?
 מַה זֶה מִשְׁמֶרְתִּי? אֲמָרָה מִדַּת חֶסֶד: שָׁכַל יָמַי
 הָיוּת אֲבָרָהֶם בְּעוֹלָם לֹא הֶעֱרַכְתִּי אֲנִי לַעֲשׂוֹת
 מְלֹאכְתִּי, שְׁחָרִי אֲבָרָהֶם עָמַד שָׁם בְּמִקוּמִי.
 וַיִּשְׁמַר מִשְׁמֶרְתִּי - בְּמִדָּה זֹו הָיִתָּה מְלֹאכְתִּי,
 שְׂאֵנִי מוֹזְבָּה אֶת הָעוֹלָם כֹּלֹו, וְאַפְלוּ נִתְחַיְבוּ אֲנִי
 מוֹזְבָּה אוֹתָם. וְעוֹד מְשִׁיבָם וּמְבִיא בְלִבְכֶם לַעֲשׂוֹת
 רְצוֹן אֲבוֹהֶם. כֹּל זֶה עֲשֵׂה אֲבָרָהֶם, וְכֹתוּב (שם כ"א)
 וַיִּשְׁע אֱשֶׁל בְּבֵאֵר שָׁבַע. סִדֵּר לְחַמּוֹ וּמִיָּמִיו לְכֹל
 בָּאֵי עוֹלָם, וְהָיָה מוֹזְבָּה וּמְדַבֵּר עַל לְבָם: לְמִי
 אַתֶּם עוֹבְדִים? עֲבְדוּ אֶת ה' אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם
 וְהָאָרֶץ! וְהָיָה דוֹרֵשׁ לָהֶם, עַד שְׁחָיו בָּאִים וְשָׁבִים.
 וּמִנֵּיִן לָנוּ שְׂאֵף תְּחִיבִים תְּיָה מוֹזְבָּה? שְׂנַאֲמַר (שם)
 (י"ח) הַמְכַסֶּה אֲנִי מֵאֲבָרָהֶם, וְאַבְרָהָם הָיָה
 יְהִיָה וְגוֹמֵר. אֵלָּא אֲזַבְּחֵהוּ שְׂיִבְקֵשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים
 וַיִּזְבָּח. וְכִי אֲפֹשֶׁר לֹאמַר שְׂלֹא יָדַע הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא שְׂלֹא יָכֹלוּ לְהַנְצִיל? אֵלָּא זְכוּתוֹ הוּא אָמַר.
 מְבֹאֵן אָמְרוּ, כֹּא לְשָׁחַר - מִסִּיעֵיִן אוֹתוֹ. כֹּא לְשָׁמַא
 - פּוֹתְחִים לוֹ. מַה זֶה פּוֹתְחִים לוֹ? אוֹתָם הַפְּתוּחִים

תמיד. מצותי חקותי ותורתני - אומר, הואיל ולא
 חפצתי בה, אשמר מצותיה. מה זה תורתני? אלא
 אפלו הוראות ופלפולים שמורים למעלה הוא
 ידעם ופלפל וקימם.

ומה זה משם רועה אכן ישראל? הני אומר, צדק
 העליון. ומהו האור הגדול הצפון? והינו
 סחרת. והאכן שדרה למטה הימנה נקראת דה,
 ומה הוא? מידו לו, הינו חמש אצבעות של יד
 ימין: ע"כ מההשטמות.

ויהי ערב ויהי בקר יום אחר. ויהי ערב - מצד
 החשך. ויהי בקר - מצד האור. ומתוך שהם
 משתתפים באחד, כתוב יום אחר. רבי יהודה
 אומר, מה הטעם בכל יום ויום כתוב ויהי ערב
 ויהי בקר? לדעת שחרי אין יום בלי לילה ואין
 לילה בלי יום, ולא צריכים להפיר.

אמר רבי יוסי, אותו היום שייצא אור ראשון,
 התפשט בכל הימים, שכתוב בכלם יום.
 אמר רבי אלעזר, משמע שכתוב בכלם בקר, ואין

בְּקֶר אֱלֹא מֵצֵד שֶׁל אֹר רֵאשׁוֹן. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר,
 יוֹם רֵאשׁוֹן הוֹלֵךְ עִם פְּלֶם, וְכָלֶם כּוֹ, כְּדִי לְהִרְאוֹת
 שְׂאִיִן בָּהֶם פֶּרוֹד וְהַכֹּל אַחֵד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר, תִּהְיֶה הַתְּפִשְׁטוֹת הָאֹר
 תְּהִי לְמִטָּה, וְאֵלֶּה הֵם הַמְּלֹאכִים שְׁנִבְרָאוּ
 בַּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן, יֵשׁ לָהֶם קִיּוֹם לְהַתְקַיֵּם לְצֵד יָמִין.
 וַיֵּרֶא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב, אֶת - לְכֹלֵל אֶת
 הָאִם־פִּקְלָרְיָה שְׁלֹא מְאִירָה עִם אִם־פִּקְלָרְיָה מְאִירָה,
 שְׁנֵאמַר [כ"ו] כִּי טוֹב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֶת - לְכֹלֵל
 [לְהַגְדִּיל] וְלִרְבוֹת אֶת כָּל הַמְּלֹאכִים שְׁפֵאִים מֵצֵד
 הָאֹר תְּהִי, וְכָלֶם מְאִירִים כְּבַתְּחִלָּה בְּקִיּוֹם שְׁלֹם.

יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, בְּזוֹה
 נִבְרָדוּ מַיִם עֲלִיוֹנִים מִמַּיִם תַּחְתּוֹנִים. רְקִיעַ
 - הַתְּפִשְׁטוֹת הַמַּיִם, וְהָרִי נֹאמַר. וַיְהִי מִבְּדִיל -
 בֵּין מַיִם עֲלִיוֹנִים לְתַחְתּוֹנִים.

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרְקִיעַ - בְּמַעְלָה עֲלִיוֹנָה. וַיְהִי
 רְקִיעַ לֹא כְּתוֹב, אֱלֹא וַיַּעַשׂ, שֶׁהַגְּדִיל אוֹתוֹ
 בְּגִדְלוֹת רַבָּה. אָמַר רַבִּי יֶצְחָק, בְּשָׁנֵי נִבְרָא גִיהֶנֶם

לְרַשְׁעֵי הָעוֹלָם. בְּשָׁנֵי נִבְרָאָה מִחֲלָקֶת. בְּשָׁנֵי לֹא
 נִשְׁלַם בּוֹ הַמַּעֲשֶׂה, וְלִכֵּן לֹא כָּתוּב בּוֹ כִּי טוֹב, עַד
 שָׁבָא יוֹם שְׁלִישִׁי וְנִשְׁלַם בּוֹ הַמַּעֲשֶׂה. מִשּׁוּם כִּךָּ כִּי
 טוֹב פְּעָמִים, אֶחָד עַל הַשְּׁלֵמַת הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל יוֹם
 שְׁנֵי, וְאֶחָד לְעֶצְמוֹ. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי הִתְתַּקֵּן הַיּוֹם
 הַשְּׁנֵי וְנִבְדְּלָה בּוֹ מִחֲלָקֶת, וּבּוֹ הִשְׁתַּלְּמוּ רַחֲמִים עַל
 רַשְׁעֵי הַגֵּיהֶנֶם. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי מִשְׁתַּכְּבִּים שְׁלֵהָבוֹת
 הַגֵּיהֶנֶם. מִשּׁוּם כִּךָּ נִכְלַל בּוֹ שְׁנֵי וְנִשְׁלַם בּוֹ.

רַבִּי חֵיָא הָיָה יוֹשֵׁב לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ,
 אֹרֶז זֶה בַּיּוֹם רֵאשׁוֹן, וְחֹשֶׁךְ בַּיּוֹם שְׁנֵי, וְנִפְרְדּוּ
 הַמַּיִם וּמִחֲלָקֶת הָיְתָה בּוֹ, לָמָּה לֹא נִשְׁלַם בַּיּוֹם
 הַרֵאשׁוֹן, שְׁחֲרֵי יָמִין כּוֹלֵל אֶת הַשְּׁמַאֵל? אָמַר לוֹ,
 עַל זֶה הָיְתָה מִחֲלָקֶת, וְשְׁלִישִׁי רָצָה לְהַכְנִים בֵּינֵיהֶם
 לְהַכְרִיעַ וּלְהַרְבּוֹת בָּהֶם שָׁלוֹם.

תְּרֵשָׁא הָאָרֶץ דְּשָׂא - הִתְחַבְּרוֹת שָׁל מַיִם עֲלִיוֹנִים
 בְּתַחְתּוֹנִים לַעֲשׂוֹת פְּרוֹת. מַיִם עֲלִיוֹנִים
 [ד"א פְּרִים וְרִבִּים] וְעוֹשִׂים פְּרוֹת, וְהִתְחַבְּרוֹת קוֹרְאִים

לָהֶם לְעֵלְיוֹנִים כַּנְּקֵבָה לְזָכָר, מִשּׁוֹם שָׁמַיִם עֲלִיוֹנִים
 וְזָכְרִים, וְתַחְתּוֹנִים נְקֵבִים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, כָּל זֶה הוּא לְמַעַלָּה וְהוּא
 לְמַטָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִם כֵּן, אֱלֹהִים

שְׁנֵאמְרָנוּ [ד"א אָמַר] מִי הָאֱלֹהִים? [ד"א אֵלֵּא אֱלֹהִים סָתָם]

אֱלֹהִים חַיִּים לְמַעַלָּה. וְאִם תֹּאמַר אֱלֹהִים לְמַטָּה

סָתָם, אֵלֵּא לְמַטָּה הוּא תּוֹלְדוֹת, (דף מו ע"ב) כִּמּוֹ שְׁנֵאמְרָ

אֵלֵּא תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם. וְאֵמְרָנוּ

בְּה' בְּרָאָם. וְאוֹתוֹ [שְׁלֵמַעְלָה] לְמַעַלָּה אֲנִיָּהֶם שֶׁל הַכֹּל

הוּא, הֵיא הַעֲשִׂיָּה, וְעַל זֶה הָאָרֶץ עוֹשֶׂה תּוֹלְדוֹת,

שְׁחֵרִי הֵיא מִתְעַבְּרַת כַּנְּקֵבָה מִן הַזָּכָר.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל הַצְּבָאוֹת הֵיוּ בָאָרֶץ, וְלֹא

הוֹצִיָּאָה אֶת כַּחַת, וְהֵם תּוֹלְדוֹתֶיהָ, עַד יוֹם

[חַמִּישִׁי] הַשְּׁשִׁי, שְׁכַתוֹב תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. וְאִם

תֹּאמַר, וְחֵרִי כַתּוֹב וְתוֹצֵא הָאָרֶץ דְּשֵׂא? אֵלֵּא

הוֹצִיָּאָה תְּקוּן כַחַתֶּיהָ כִּדִּי לְחַתִּישׁב כְּרֵאוֹי, וְהַכֹּל

חַיָּה נָנוּז בָּה עַד שְׁחַצְמֵרָה. שְׁחֵרִי בַּתְּחִלָּה כַתּוֹב

שׁוֹמְמָה וְרִיקָה כַתְּרֵנוּמוֹ, אַחַר כֵּן נִתְקַנָּה

וְהַתְּיַשְׁבָּה וְקִבְּלָה זֶרַע וְדַשָּׁאִים וְעֵשְׂבִים וְאֵילָנוֹת
 בְּרֵאשִׁי, וְהוֹצִיָּאָה אוֹתָם אַחַר כָּד. וְהַמְּאֹרוֹת גַּם בֵּין
 לֹא שָׁמְשׁוּ אֹרוֹת שְׁלָהֶם עַד שֶׁהֶצְטַרְדּוּ. (דף מו ע"ב)

יְהִי מְאֹרֵת בְּרִקְיַע הַשָּׁמַיִם [מְאֹרֵת כְּתוּב חֶסֶד], לְהַבְּלִיל
 נְחֹשׁ הָרַע שֶׁהִטִּיל זַהְמָה וְעָשָׂה פְּרוּד שֶׁהִשְׁמַשׁ
 לֹא מִשְׁמַשׁ עִם לְבָנָה. מְאֹרֵת - קָלְלוֹת. וְעַל זֶה גָּרַם
 שֶׁהִתְקַלְּלָה הָאָרֶץ, שְׁכַתּוֹב אֲרוּרָה הָאֲדָמָה. וְלִכּוֹן
 מְאֹרֵת כְּתוּב אַחַד. יְהִי מְאֹרֵת - זוֹ הַלְּבָנָה. רִקְיַע
 הַשָּׁמַיִם - זוֹ הַשְּׁמַשׁ. וְשִׁנְיָהֶם בְּכֹל אַחַד לְהַזְדַּוֵּג
 לְהַאִיר הָעוֹלָמוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. מִמִּשְׁמַע שְׁכַתּוֹב
 עַל הָאָרֶץ וְלֹא כְּתוּב בְּאָרֶץ, שִׁמְשָׁמַע לְמַעְלָה
 וּלְמַטָּה, חֲשֵׁבּוֹן שֶׁל הַכּוֹל בְּלְבָנָה הוּא.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, גִּימְטְרִיאוֹת וְחֲשֵׁבּוֹן תְּקוּפוֹת
 וְעִבּוּרִים - הַכּוֹל הוּא בְּלְבָנָה, שִׁתְּרִי לְמַעְלָה
 אֵינּוּ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְלֹא?! וְתִרִי כַּמָּה
 חֲשֵׁבּוֹנוֹת וְשַׁעוּרִים עוֹשִׂים הַחֲבֵרִים? אָמַר לוֹ, לֹא
 כָּד! אֵלֹא הַחֲשֵׁבּוֹן עוֹמֵד בְּלְבָנָה, וּמִשָּׁם יִכְנַס
 הָאָדָם לְדַעַת לְמַעְלָה. אָמַר לוֹ, וְתִרִי כְּתוּב וְהָיוּ

לְאֵתָת וּלְמוֹעֲדִים? אָמַר לוֹ, לְאֵתָת כְּתוּב חֶסֶד.
 אָמַר לוֹ, הֲרֵי כְּתוּב וְהָיוּ? אָמַר לוֹ, הָיוּת כְּלָם
 שְׂיָהוּ בּוֹ, כְּאוֹצָר זֶה שְׂמֵת־מֵלֵא יִמְהַכֵּל. אֲבָל
 חֲשָׁבוֹן שֶׁל הַכֹּל הוּא כְּלָבְנָה.

בֹּא רֵאָה, יֵשׁ נִקְדָּה אַחַת וּמִשָּׁם הִרְאֵשִׁית לְמִנּוֹת,
 שְׁתֵּרֵי מַה שְׁלִפְנִים שֶׁל אוֹתָהּ נִקְדָּה לֹא נוֹדָע
 וְלֹא נִתֵּן לְמִנּוֹת, וַיֵּשׁ נִקְדָּה לְמַעְלָה נִסְתָּרָת שְׁלֵא
 הִתְנַלְתָּה כָּלֵל וְלֹא נוֹדָעָה, וּמִשָּׁם הִרְאֵשִׁית לְמִנּוֹת
 כָּל נִסְתָּר וְעֵמֶק. כִּי גַם יֵשׁ נִקְדָּה לְמַטָּה
 שֶׁהִתְנַלְתָּה, וּמִשָּׁם הוּא רֵאֵשִׁית לְכָל חֲשָׁבוֹן וְלְכָל
 מִנְיָן, וְעַל זֶה כָּאֵן הוּא הַמָּקוֹם לְכָל הַתְּקוּפוֹת
 וְהַגִּימַטְרִיאוֹת וְהַעֲבוּרִים וְהַזְמַנִּים וְהַתְּנִים וְשִׁבְתוֹת.
 וַיִּשְׂרָאֵל שְׂדֵבְקִים בְּקֶדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, עוֹשִׂים
 חֲשָׁבוֹן לְלִבָּנָה, וְהֵם דְּבָקִים בּוֹ וּמַעֲלִים אוֹתוֹ
 לְמַעְלָה, שְׁכָתוּב (דברים ה) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה'
 אֱלֹהֵיכֶם וְגו'.

יִשְׂרָצוּ הַמַּיִם שְׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,
 הֲרֵי פִרְשׁוּהָ שְׂאוֹתָם מִיָּם רָחֲשׁוּ וְהוֹלִידוּ

כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, וְהָרִי נֶאֱמַר. וְעוֹף יְעוֹפֶה עַל הָאָרֶץ
- יְעוֹף צָרִיד לְכַתֵּב, מַה זֶה יְעוֹפֶה?.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, סוּד הוּא, וְעוֹף זֶה מִיבֵיא"ל,
שְׁכַתוֹב (ישעיה ו) וַיַּעַף אֵלַי אֶחָד מִן הַשָּׂרְפִים.
יְעוֹפֶה - [ד"א יְעוֹף צָרִיד לוֹ, אֵלֵּא] זֶה גְבֻרִיא"ל, שְׁכַתוֹב (דניאל
ט) וְהָאִישׁ גְּבֻרִיאֵל אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּחֻזֹן בְּתַחֲלָה מֵעַתָּה
בִּיעָף. [ד"א וְזֵהוּ יְעוֹפֶה]. עַל הָאָרֶץ - [זֶה אֵלֵּיָהוּ שְׁנִמְצָא תְּמִיד בְּאָרֶץ
וְלֹא מֵצֵד שֶׁל אָבָא וְאֵמָּא הוּא. נִמְצָא שְׁהוּא (מָס אֵת הָעוֹלָם) בְּאַרְבַּע מִיּוֹת,
שְׁכַתוֹב וְרוּחַ ה' יִשְׁאָף עַל אֲשֶׁר לֹא אֲדַע. וְרוּחַ ה' - אַחַת. יִשְׁאָף - שְׁתַּיִם. עַל אֲשֶׁר
- שְׁלֹשׁ. לֹא אֲדַע - אַרְבַּע. עַל פְּנֵי - זֶה מְלֹאֵךְ הַמְּנוֹת] שְׁהוּא [מִחֲשִׁיד הָאָרֶץ.
עַל פְּנֵי - מִחֲשִׁיד פְּנֵי הָעוֹלָם, וְכַתוּב בּוֹ וְחִשְׁדָּה עַל פְּנֵי תְּהוֹם]. רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם
- כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ עוֹלָה וּמִסְטִין וְכוּ'.

אָמַר רַבִּי אָבָא, וְהָרִי מְלֹאֵךְ הַמְּנוֹת בְּשַׁנֵּי גְבֻרָא?
אֵלֵּא עַל הָאָרֶץ זֶה רַפָּא"ל, שְׁהוּא מְמַנְה עַל
רְפוּאָת הָאָרֶץ, שְׁבַנְגָלוֹ גְרַפְאָת הָאָרֶץ, וְקַיִם בְּן
אָדָם עָלֶיהָ וּמְרַפָּא לְכָל כַּחוּ. עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם
- זֶה אוּרִיא"ל. וְהַכֹּל הוּא בְּפָסוּק.

וְלָכֵן כָּתוּב אַחֲרָיו וַיִּכְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתְּנִינִם
הַגְּדֹלִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר [ד"א חרי בארנו אלו,
לְבַתָּהּ וּבֵת וּזְנוּן] אֵלֶּה הֵם שִׁבְעִים מְמַנִּים גְּדוֹלִים עַל
שִׁבְעִים הָעַמִּים, וְלָכֵן נִכְרָאוּ כֻלָּם לְהִיּוֹת שׂוֹלְטִים
עַל הָאָרֶץ. וְאֵת כָּל (דף מז ע"א) נֶפֶשׁ חַיָּה הָרִמְשָׁת -
אֵלֶּה הֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם נֶפֶשׁ וַדַּאי שָׁל אוֹתָהּ תְּיָה,
וְנִכְרָאִים גּוֹי אֶחָד בְּאָרֶץ. אֲשֶׁר שָׂרְצוּ הַמַּיִם
לְמִינֵהֶם - שֶׁהֵם מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה. וְאֵת כָּל עוֹף
כָּנָף לְמִינֵהוּ - אֵלֶּה הַצְּדִיקִים שֶׁבָּהֶם, וְלָכֵן הֵם
נֶפֶשׁ תְּיָה. דְּבַר אַחֵר, וְאֵת כָּל עוֹף כָּנָף - כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר, אֵלֶּה הֵם שְׁלוּחֵי הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי אַבְבָּא, נֶפֶשׁ תְּיָה שֶׁהֵם [הם] יִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם
שֶׁהֵם בְּנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא [ד"א בָּנִים
לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא] וְנִשְׁמוֹת הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁלָּהֶם בָּאוֹת מִמֶּנּוּ.
נִפְשׁוֹת שְׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹ"ם מֵאִיזָה מְקוֹם
הֵם? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵאוֹתָם צְדִדֵי הַשְּׂמַאל
שֶׁמִּטְמְאִים אוֹתָם יֵשׁ לָהֶם נִשְׁמוֹת, וְלָכֵן כֻּלָּם
טְמֵאִים וּמִטְמְאִים מִי שֶׁקָּרַב עִמָּם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגו' - כָּל
שָׂאֵר הַחַיּוֹת הַאֲחֵרוֹת כָּל אֶחָת וְאֶחָת
כְּפִי מִינָהּ. וַאֲמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זֶה מְסִיעַ לְמַה
שָׂאֲמַרְנוּ שֶׁנֶּפֶשׁ חַיָּה אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם נֶפֶשׁ חַיָּה
קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה. בְּהֵמָּה וּרְמֶשׂ וַחֲיֵיתוֹ אָרֶץ - אֵלּוּ
שָׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה שְׂאִינָם נֶפֶשׁ חַיָּה,
אֵלָּא [ד"א עֲרָלָה] כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנוּ.

השלמה מההשמטות (סימן כה)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי לָכֶם אֶת כָּל עֵשֶׂב זֶרַע
זֶרַע - בְּנֶגֶד הַדְּרָגָה שֶׁל בֵּינָה שֶׁנִּקְרָאת
אֱלֹהִים. שְׂבִיּוֹן שֶׁהֵאֵם הָעֲלִיוֹנָה רְאֵתָה אוֹתָם
שְׂלָמִים, נָתַתָּה לָהֶם תַּפְנוּקִים מְלֻמְעָלָה לְהַתְקִיֵם
בְּעוֹלָם.

בֹּא רֵאֵה, לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן נָתַן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא כָּל עֵשֶׂב זֶרַע זֶרַע, וְלֹא נָתַן לוֹ רְשׁוֹת
לְאֵכֹל בְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁגְלוּי
לְפָנָיו שֶׁתִּיךְ עֲתִיד לְהַתְפַּתוֹת בְּאוֹתוֹ נֶחֱשׂ שֶׁהוּא
(בראשית ג)

ברוך הוא, ארחיק אותו ממנו, ולא יהיה לו
 עסק עמו ולא עם הבהמות ולא עם העופות,
 משום שהקדוש ברוך הוא הרים לאדם מכשול
 מלפניו אולי יתקיים בעולם.

אבל כשפא נח, שנקרא צדיק, מה פתוב בו?
 (בראשית ח) ויבן נח מזבח לה'. הרי פרשנו
 אותו המזבח שבו הקריב אדם הראשון. ומה
 הטעם ויבן? משום שרשעי העולם עשו כה פגם,
 פא נח והקריב אותו מזבח לבעלה. זהו שפתוב
 ויעל עלת במזבחה, חסר. כשראה הקדוש ברוך
 הוא שנקרב אותו מזבח והקריב אותם בהמות
 מהורות, נתן לו רשות לאכל כל הבהמות, מה
 הטעם? משום שהוא החזיק באותו ברית עץ
 החיים וקרב אותו לעץ הדעת, ועשה יחוד
 כבראשונה, אלא שאחר כך התפתה שרצה
 לברק את אותו החטא ולא לדבק בו, אפלו כך
 לא נצל ממנו והציב אותו פגם.

בַּא רְאִיה, אָדָם שְׁעֵתִיד לְהִתְפַּתוֹת בְּאֵילָנוֹת, לֹא
 נָתַן לֹא אֵילָנוֹת וְהִרְחִיק אוֹתָם מִפְּנֵי שְׁחֵרֵי
 לֹא הוֹכִירָם, אֵלָּא שְׁעָשָׂה אֶת עֲצָמוֹ חֵל, וְנִטַּע
 אוֹתוֹ כְּרָם שְׁנִקְרָא בֵּית יִשְׂרָאֵל. בְּתַחֲלָה נִשְׁלַם בּוֹ
 וְכִסְּפָה עָלָיו נִצַּל [וְנִצַּל] בּוֹ. וּמִי הִיא בֵּית יִשְׂרָאֵל? זֶה
 תִּבְּחָ שְׁנִקְרָאת אַרְוֹן תְּבָרִית. וְעַכְשָׁיו בְּשִׁרְצָה לְבִדּוֹק
 מַה כְּתוּב? (בראשית ט) וַיִּשְׁתֶּן מִן חַיִּין, כְּמוֹ שְׁנִיאָמַר
 וַתִּקַּח מִפְּרִיו. אַחַר כֵּן וַיִּתְּנֵל בְּתוֹךְ אֲחֵלָה, גָּלָה
 אוֹתָהּ פְּרָצָה כְּבָרָא שׁוֹנָה בְּתוֹךְ מִשְׁכְּנֵנוּ לְפָנֵי
 וְלְפָנֵים. וְאִם לֹא אוֹתוֹ מוֹזִבַּח שְׁחֵגֵן עָלָיו מִשׁוּם
 שְׁנִדְבֵּק בּוֹ בְּתַחֲלָה, הָיָה נִתְפָּס מִיַּד. וְעַם כָּל זֶה,
 בְּשִׁלָּא עָשָׂה אוֹתוֹ רַק לְבִדּוֹק, כְּפִסְתָּה עָלָיו הַתּוֹרָה
 וְלֹא פְּרָסְמָה אוֹתוֹ כְּמוֹ שְׁפָרְסָם אֶת הָאָדָם, וְאוֹתוֹ
 מוֹזִבַּח כְּפָרָה עָלָיו.

בַּא רְאִיה, מוֹזִבַּח שֶׁל בֵּית עוֹלָמִים הָיָה שְׁלֹשִׁים
 וּשְׁתַּיִם עַל שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם אַמָּה, וְהִיא רְמוּזָה
 בְּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם נְתִיבוֹת פְּלִיאֹת חֻכְמָה, שְׁחֵרֵי
 חֻכְמָה תַּחֲתוֹנָה נִקְרָאת. עָלָה אַמָּה נְכַנֵּם אַמָּה -
 וְהוּ יְסוֹד, כְּנִגְד [צִדִּיק] צִדִּיק שְׁלִמְעָלָה, שְׁחֵרֵי כְּמוֹ

שֵׁשׁ בָּה אֶת כָּל הַדָּגוֹת וְכֹלם נִרְאִים בָּהּ, שְׁהֲרִי
נִקְרְאת מִרְאָה.

עָלָה חֲמִשׁ וּכְנִם אִמָּה - זְהוּ סוּבָב, כְּנִגְדֵי אֹתָהּ
דְּרָגָה שְׁנֵדָרְבֵק בָּהּ, שְׁהִיא סוּבְכַת אֶת אֹתוֹ
הַמְזוּבַח. זְהוּ שְׁפָתוֹב (שִׁיר ב) וַיִּמְיֵנוּ תַחֲכִבְקֵנוּ, שְׁהֲרִי
מִיִּסוּד עַד אֹתָהּ דְּרָגָה חֲמִשׁ דְּרָגוֹת הֵן.

עָלָה שְׁלֹשׁ וּכְנִם אִמָּה - אֵלּוּ קְרָנוֹת, כְּנִגְדֵי אֹתָן
שְׁלֹשׁ דְּרָגוֹת שְׁרָאוּ לָהּ מִהֶם הַתְּקוּף הָעֲלִיּוֹן
וְשִׁפְעַ, וּמִשׁוּם כֶּךָ דְּוֹד שְׁנִמְשַׁח בְּקֶרֶן, נִמְשָׁכָה
מִלְּבוֹתוֹ, מִשׁוּם שְׁהִיא בְּאֹתָן קְרָנוֹת הַמְזוּבַח, תְּקוּף
הַמְזוּבַח הָעֲלִיּוֹן.

בֵּיא רְאֵה, אַרְבַּע קְרָנוֹת אִמָּה עַל אִמָּה יֵשׁ בַּמְזוּבַח,
מִשׁוּם שְׁהִיא כִּסֵּא דָוִד, יוֹם הַרְבִּיעִי לָתֵת לָהּ
שִׁפְעַ מֵאֹתָן שְׁלֹשׁ אִמּוֹת לְאֹתָן אַרְבַּע קְרָנוֹת.
וּכְשֶׁהָיוּ מִקְרִיבִים הַכֹּהֲנִים מֵהַצֵּד שֶׁל חֶסֶד עוֹלֵת
הַתְּמִיד אֵצֶל הַמְזוּבַח, הָיוּ מִקְרִיבִים אֹתוֹ לְאֹתוֹ
הַמְּקוֹם שְׁנִקְרָא מְזוּבַח (מִלְּבוֹת). וּכְשֶׁהָיוּ עוֹשִׂים
מִתְּנוֹת מִדָּם הָעוֹלָה, הָיוּ עוֹלִים וְהָיוּ הוֹלְכִים

בְּאוֹתוֹ הַסּוֹכֵב שֶׁהוּא הַדְּרִגָּה שְׁלָחָם וְחִלְקָם אֲנִיָּהֶם,
וְנוֹתְנִים שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁהֵן אֲרַבַּע כְּנֶגֶד אוֹתוֹ מְקוֹם
שֶׁנִּקְרָא עוֹלָה.

וְכֶנֶד שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁל אוֹתוֹ כְּבוֹר שֶׁנּוֹמֵל שְׁנֵי
חִלְקִים. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ
תָּם יָשָׁב אֲהָלִים, רַחֲמִים וְדִין, וְלָקַח אוֹתוֹ צַדִּיק
שְׁנֵי חִלְקִים שְׁלוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (דברי הימים א ה) נִתְּנָה
בְּכַרְתּוֹ לְבָנֵי יוֹסֵף, וְשְׁנֵי חִלְקִים שֶׁל אָבִיו, וְלָקַחְהָ
הַכֹּל כֹּל הַזֹּאת, וּמִמֶּלֶא אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא יָם.
זֶהוּ שְׁפָתוֹב (קהלת א) כֹּל הַנְּחָלִים הַלְּכִים אֶל הַיָּם.

זֶה מוֹזֵבַח הָעוֹלָה הָיָה אֶצְלוֹ. תִּשְׁעַ אַמּוֹת הַלָּלוּ
כְּנֶגֶד תִּשְׁעַ דְּרָגוֹת שִׁישׁ עַד הַצַּדִּיק הַתִּשְׁעִי
שֶׁל הַכֹּל, טוֹב וְדַאי, וְהֵיא כְּבִנְיָן אוֹצֵר, רַחֲבָה
מִלְּמִטָּה וּקְצָרָה מִלְּמַעְלָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (בראשית ב)
וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצִּלְעַ אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם
לְאִשָּׁה. וְהַמּוֹזֵבַח הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה הוּא אִשְׁתּוֹ שֶׁל אָדָם
שֶׁלְּמַעְלָה, וְלָכֵן נִקְרָא מוֹזֵבַח הָעוֹלָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(יהושע ג) אֶרֶז הַכַּרְבִּית, וְזוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וְנִקְרָאת

מִזְבַּחַת. מָה הַטַּעַם נִקְרְאת כָּךְ? מִשּׁוֹם שְׂכַבְאֲשֶׁר בְּנֵי
הָעוֹלָם אֵין מַעֲשֵׂיהֶם כְּשָׂרִים, הִיא זֹבַחַת אוֹתָם.
וְהוּ שְׂכַתוֹב (ויקרא כו) וְהִכִּיתִי אֶתְכֶם אַף [גַּם] אֲנִי,
שְׂחֵרֵי כָּל כְּלֵי הַקֶּרֶב שֶׁל הַמֶּלֶךְ נִמְסְרוּ בְיָדָהּ. וְהוּ
שְׂכַתוֹב (שיר א) הִנֵּה מִפְּתוֹ שְׁלֹשְׁמָה שְׂשִׁים גְּבָרִים
סָבִיב לָהּ. וְלִבֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לְיִשְׂרָאֵל
תּוֹרָה שְׁלֹמָה לְזִבּוֹת בָּהּ לְחַיֵּי עוֹלָם וּלְהַנְצִיל מִדִּין
אוֹתוֹ הַמְּזַבַּחַת, מָה שְׂאֵין רְשׁוֹת לְאִישׁ אַחַר לְקַרֵּב
אֵלֶיהָ.

וְאִם תֵּאמַר, הֲרֵי רָאִינוּ שְׂמִשְׁחָה קָרֵב אֵלֶיהָ שְׂבַעָה
יָמִים בַּתְּחִלָּה - בֹּא רְאֵה, כְּתוֹב (שיר ב)
שְׂמֵאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי וַיְמִינוּ תַחֲבִקְנִי. תִּפְסֹק תְּהִה
נֵאמַר עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהִיא שׁוֹרָה בְּאֶרֶץ
הַקְּדוֹשָׁה בְּכָל אוֹתָם שְׂבַעָה יָמִים כָּלֵם בְּשְׁלֵמוֹת.
וְהוּ שְׂכַתוֹב (ויקרא ח) שְׂבַעַת יָמִים יִמְלֵא אֶת יְדְכֶם,
וְלִבֵּן נִקְרְאִים שְׂבַעַת יָמֵי הַמְּלוֹאִים דְּוִקְא.

וּמִשְׁחָה שְׂחֵרֵי לְוִי, מְצַד זֶה הוּא קָרֵב בַּתְּחִלָּה
לְמִזְבַּחַת תְּהִה. וְהוּ שְׂכַתוֹב שְׂמֵאלוֹ תַחַת

לְרֵאשִׁי. מַה זֶה רֵאשִׁי? אֵלֶּא בְּרֵאשִׁי, כְּשֶׁנִּדְבַקְתָּ
 מִזִּבְחַת הַזֶּה בְּאוֹתָהּ עוֹלָה, שְׂמֵאלוֹ הִיא נִקְרֵאת
 בְּתַחֲלָה. וְעַם כָּל זֶה הֵעִירוּ הַחֲבָרִים, כְּחִלּוֹק לְבָן
 שְׂאִין בּוֹ אִמְרָא שְׂמֵשׁ, וְהוּוּ שְׂפָתוֹב (בראשית ל)
 מִחֲשֵׁף הַלְבָן אֲשֶׁר עַל הַמִּקְלוֹת. מִשּׁוֹם שְׂאֵף עַל
 נֵב שְׁהוּא מִצַּד הַדִּין, הִתְלַבֵּשׁ בְּחֶסֶד וְקָרַב אֵלֶיהָ,
 וְהֵעִיר חֶסֶד עֲלִיּוֹן בְּעוֹלָם.

וּמַה הַקָּרִיב? פֶּר בְּרֵאשִׁי תָּמִיד שָׁל שְׁחַר עוֹלָה
 וְדֵאִי, וְאַחַר כֵּךְ הַקָּרִיב פֶּר חֲטָאת, לְתֵת
 שְׁלוֹם בֵּין אוֹתוֹ פֶּר חֲטָאת וְאַחֲרָיו שְׂחֲטָא לָהּ
 כְּשֶׁעָשָׂה עֵגֶל, וְזוֹ כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל, וְהַחֲטָאת הִיא
 כְּנִגְדָה. וְזֶה פֶּר כִּהֵן מְשִׁיחַ כְּשֶׁהוּא חֲטָא אֶל
 הַמִּזְבֵּחַ, מַה שְׂאִין בְּאִישׁ אַחַר, אֵלֶּא נִקְבָה
 לְחֲטָאת, וְאַחַר כֵּךְ מִקָּרִיב עוֹלָה אֵלֶיהָ. בֵּינוֹן
 שְׁהַקָּרְבָה עוֹלָה לְמִזְבֵּחַ הַזֶּה, אִזּוּ מְלוֹאִים הִיא.
 מְלוֹאִים לְמַעַלָה מְלוֹאִים לְמַטָּה. וְכָל הָעוֹלָמוֹת
 בְּשִׂמְחָה, שְׂחֵרֵי הַנְּבִירָה הִתְחַבְּרָה עִם בְּעֵלָהּ, וְאִזּוּ
 מִקָּרִיב לְאוֹתוֹ מִזְבֵּחַ אֵת אֵיל הַמְּלָאִים.

וְנֹתַן מֵאוֹתוֹ דָּם עַל תְּנוּפֵד אֵזֶן אֶהְרֹן כִּדְרֵי שְׁתַּחֲוֶיהָ
רַכָּה לְשִׁמְעַת בְּרַכּוֹת, וְלֹא בְקִשִׁי. וַיִּקְבַּל
דְּבָרֵי תוֹרָה, שְׁלֹא לְהַפְרִיד בֵּין תּוֹרָה שְׁבַעַל פִּה
מִתּוֹרָה שְׁבַבְתָּב, וְלְהַשְׁלִים כָּל הָעוֹלָמוֹת, וְכֵן
לְבָנָיו. וְצִוָּה אוֹתָם שִׁישְׁבוּ בְּאוֹתוֹ הַשַּׁעַר שֶׁל אוֹתוֹ
הָאֵהֶל, לְשָׁמֵר אוֹתוֹ מְקוֹם שְׁלֹא יִקְרַב עָרֵל וְטָמֵא,
וַיִּשְׁתַּלְּמוּ כָּל שְׁבַעַת הַיָּמִים הָעֲלִיוֹנִים, וַיַּעֲלוּ
בְּאוֹתָהּ דְרָגַת הַחֶסֶד שֶׁהִיא שְׁבִיעֵי מִמַּטָּה לְמַעְלָה,
שְׁתַּרְי הֵם בְּתַחֲלָה נִדְבְּקוּ בְּאוֹתוֹ פֶּתַח אֵהֶל מוֹעֵד,
וְאַחַר כֵּן הִתְעַלּוּ לְמַעְלָה. וְאַחַר כֵּן מַה כְּתוּב?
וַיִּמְינוּ תְּתַבְּקֵנִי. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ויקרא ט) וַיְהִי בַיּוֹם
הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן, וְצִוָּה אוֹתוֹ לְקַחַת
אוֹתוֹ עֲגֹל שְׁחָטָא בּוֹ וַיִּקְרִיבוּ לְאוֹתוֹ מִזִּבְחָה, וְהוּא
הָיָה מִתְבַּיֵּשׁ לְהַקְרִיב אֵלָיָה, שְׁפָחַד מִשְׁלַחֲבוֹתֶיהָ.
אָמַר לוֹ מֹשֶׁה (שם), קָרַב אֵל הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֵת
חֲטָאתְךָ - בְּתַחֲלָה, וְתֵן מֵאוֹתוֹ דָּם עַל
אוֹתָם קְרָנוֹת, מִשּׁוּם שְׁחָטָא בְּתַחֲלָה אֶצְלָם וּמִנַּע
מֵהֶם בְּרַכּוֹת, וְאַחַר כֵּן (שם) וְאֵת תְּדָם יִצַק אֵל

יִסוּד הַמּוֹצֵחַ, לְצַקֶּת בָּהּ אוֹתוֹ יְסוּד. מַה זֶה יִצְקָ?
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים-א י) וַיַּעַשׂ אֶת הַיָּם מוֹצֵק.

וְאַחַר כֵּן הִקְרִיב לְאוֹתוֹ מוֹצֵחַ אוֹתָהּ עוֹלָה, וַעֲשֵׂה
בַּתְּחִלָּה רֵאשׁ, וְאַחַר כֵּן רֶגֶל, וְאַחַר הִקְרִיב
עַל יִשְׂרָאֵל שְׁעִיר עִזִּים, שְׁחָרִי מֵאוֹתוֹ הַצֵּד שֶׁל צֵד
הָרַע נִדְבְּקוּ בְּעִבּוּדָה זָרָה. וְאַחַר כֵּן עֲגֹל וְכֹבֵשׁ
לְעוֹלָה. כֹּא רֵאֵה, בַּהֲתַחֲלָה עֲגֹל לְחַטָּאת. כִּיּוֹן
שֶׁהִקְרִיב אוֹתוֹ בְּשִׁלְמוֹת אֵל אֱמוּ, אַחַר כֵּן הִקְרִיב
אוֹתוֹ לְאֲבִיו. זֶהוּ שְׁכַתוֹב לְעֵלָה. אַחַר כֵּן, שׁוֹר
וְאֵיל לְשִׁלְמוֹת, שְׁתַּנְּה שָׁלוֹם בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וְשׁוֹר
זֶה שֶׁל צֵד הַשְּׂמַאל.

וְאֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק לֹא עוֹשִׂים דִּין אֵלָּא לְשִׁלְמוֹת,
שָׁלוֹם לְמַעַלָּה שָׁלוֹם לְמַטָּה, אִזּוֹ הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא פָּתַח עֲלֵיהֶם, (תהלים קלג) הִנֵּה מַה טוֹב
וּמַה נְּעִים שְׁכַת אֲחִים גַּם יְחַד. שְׁכַת אֲחִים -
יְמִין וְשְׂמַאל, מִשָּׁה וְאַחֲרָן. גַּם - לְהַכְלִיל אֶת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל. יְחַד - צַדִּיק, הַכֹּל בְּיַחְוֹד שָׁלוֹם
[בְּשָׁלוֹם]. וְאִזּוֹ מַה כְּתוּב? בְּשִׁמּוֹן הַטוֹב עַל הָרֵאשׁ

יֵרֵד עַל הַזֶּקֶן. בִּיּוֹן שְׁהִתְחַבְּרוּ זָכָר וּנְקֵבָה שָׁלֵם,
מִשׁוּם כִּךָ כִּשְׁמֵן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ, בְּהִתְחַלָּה
הַעֲתִיק שָׁל הַכֹּל, רֹאשׁ כָּל הָרֹאשִׁים.

יֵרֵד עַל הַזֶּקֶן - זֶה חֶסֶד וּנְבוּנָה וְתַפְאֶרֶת, שְׁכָלֵם
נִקְרְאוּ זֶקֶן. (בראשית כד) וְאַבְרָהָם זֶקֶן. (שם כו) וַיְהִי
כִי זֶקֶן יִצְחָק (נְבוּנָה). (שם מח) וַעֲיִנֵי יִשְׂרָאֵל (תַּפְאֶרֶת)
כָּבְדוּ מִזֶּקֶן. עַל פִּי מִדּוֹתָיו - זֶה צַדִּיק, וְהוּא פִּי
מִדּוֹתָיו. וְאַחַר כֵּן, כִּטְל חֶרְמוֹן שְׂיֵרֵד עַל הַרְרֵי
צִיּוֹן - אֵלוֹ שְׂבָעָה הָרִים שְׁנִקְרְאוּ הַרְרֵי צִיּוֹן. כִּי
שָׁם צָוָה ה' אֶת הַבְּרָכָה - בִּיּוֹן שְׁהִתְחַבְּרוּ. חַיִּים
עַד הָעוֹלָם - זֶה עֵץ הַחַיִּים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. וְכֹל זֶה
מִשׁוּם אוֹתָם קַרְבָּנוֹת שְׂמַעוֹרְרִים טוֹב לְמַעַלָּה
וּלְמַטָּה.

וְאַחַר כֵּן הַכְּתֻבִּים שְׂמַצַּד הַחֶסֶד קְרָבִים לְאוֹתוֹ
מִזְבַּח, מֵה שְׂאִין רְשׁוֹת לְאִישׁ אַחַר לְקָרְב,
וּנְשַׁחֲמִים שְׁחִיטַת הַקְּדָשִׁים בְּצַפּוֹן הַמִּזְבַּח, מִשׁוּם
שְׂבָצַד צַפּוֹן שְׂיֵשׁ כֵּה כִּשְׂקָרְבָה גְבוּרָה אֵלֶיהָ, עוֹשֶׂה
אֶת אוֹתָן נְקָמוֹת, מִשׁוּם כִּךָ עוֹשִׁים הַכְּתֻבִּים שָׁלוֹם

בְּעוֹלָם, שְׁלֵא יִשְׂרָף הָעוֹלָם בְּשִׁלְהֵבוֹת הַמְּזוֹבַח, וְאִז
 יוֹרְדִים חַיִּים לָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (מלאכי ב) בְּרִיתִי
 הִיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם. מָה הַטַּעַם חַיִּים?
 מִשּׁוֹם שֶׁהוּא עוֹשֶׂה שְׁלוֹם.

וְכִתְּנִים עוֹשִׂים שְׁלוֹם בְּקֶרְבָּן. מֵהוּ הַקֶּרְבָּן? לָבֵן
 וְאָדָם, חֶלֶב וְדָם. חֶלֶב בְּנֶגֶד אוֹתָהּ הַדְּרָגָה
 שֶׁל יְפֵי שֶׁל הַכֹּל. חֶלֶב הָאָרֶץ הַתְּרוֹנוֹמוֹ יְפֵי הָאָרֶץ.
 וְדָם בְּנֶגֶד אוֹתָהּ הַדְּרָגָה שֶׁנִּקְרְאת נֶפֶשׁ, שְׁכַתוֹב
 (ירמיה נא) נִשְׁבַּע ה' צְבָאוֹת בְּנֶפֶשׁוֹ [עמוס ו] נִשְׁבַּע ה' בְּנֶפֶשׁוֹ].
 וּבֵן אָדָם, בְּשִׁמְקָרִיב דָּם זֶה, כְּאֵלוֹ מִקְרִיב נֶפֶשׁוֹ.
 זֶהוּ שְׁכַתוֹב (ויקרא יז) כִּי הַדָּם הוּא בְּנֶפֶשׁ יְכַפֵּר.

וּמִשּׁוֹם כִּדְ הַזְּהִירָה אוֹתָם הַתּוֹרָה, מִי שֶׁיֵּאכַל
 מֵאוֹתוֹ חֶלֶב וְדָם שֶׁמִּמֶּנּוּ מִקְרִיבִים
 לַמְּזוֹבַח, יִכָּלֶה מֵהַמְּזוֹבַח הַהוּא. זֶהוּ שְׁכַתוֹב וְנִכְרְתָהּ
 הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מֵעַמִּיתָהּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁתְּהִי לֹ
 לְהִקְרִיב אֶת אוֹתוֹ חֶלֶב עַל הַמְּזוֹבַח, וְאוֹתוֹ דָּם
 בְּיָסוֹד, לְהַכְלִיל מִדַּת יוֹם בְּלִילָה וּמִדַּת לַיְלָה בְּיוֹם.

וּבְעוֹלֹת הַתָּמִיד שֶׁהִיא כָּלֹלוֹת שֶׁל הַכֹּל, לְכַפֵּר
 עַל כָּל יִשְׂרָאֵל עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה
 הַנִּתְּקָה לַעֲשֵׂה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהֶאֱנִיחַ [מְקוֹם] הַזֶּה
 דְּרָגָה שֶׁל עוֹלָה עֲשֵׂה הִיא, וְעוֹשִׂים לָהּ מִתְּנוֹת
 לְהַכְלִיל לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא כֹּל וְלִישְׂרָאֵל.

וְלֵאמֹנָה מְקוֹם נוֹתְנִים אוֹתָן מִתְּנוֹת? אַחַת בְּקֶרֶן
 מְזֻרְחִית צְפוֹנִית לְעוֹרֵר הַמְּזֻרְחָה, שֶׁהוּא
 רְחֵמִים. וְלְעוֹרֵר הַצָּפוֹן בְּשִׂמְחָה אֵלָיו שֶׁל הַמְּזֻבָּח
 הַהוּא, וְאַחַר כֵּן בְּקֶרֶן מְעֻרְבִית דְּרוּמִית, לְהַכְלִיל
 אוֹתוֹ מְזֻבָּח שֶׁנִּקְרָא מְעֻרָב בְּדָרוֹם שֶׁהוּא חֶסֶד,
 וְלִבֵּן הַכֹּל מִתְּנָה אַחַת. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שִׁיר ב) שְׂמֵאלוֹ
 תַחַת לְרֵאשִׁי וַיְמִינוּ תַחֲבֻקְנִי. שְׂמֵאלוֹ - שֶׁל מְזֻרְחָה
 שֶׁהוּא צָפוֹן. תַחַת לְרֵאשִׁי - בַּתְּחִלָּה. וְאַחַר כֵּן
 וַיְמִינוּ תַחֲבֻקְנִי - שֶׁהוּא חֶסֶד.

דָּבָר אַחֵר, מָה הַטַּעַם שֶׁלֹּא נוֹתְנִים מִתְּנָה בְּקֶרֶן
 דְּרוּמִית מְזֻרְחִית, צְפוֹנִית מְעֻרְבִית? שְׂהֲרִי
 אוֹתָהּ קֶרֶן דְּרוּמִית מְזֻרְחִית הִיא בַּתְּחִלָּה,
 בְּשִׁעוּלִים הַכֹּתְנִים בְּאוֹתוֹ כְּבֶשׂ, שֶׁבְּדָרוֹם הַצַּד

והחלק שֶׁלָּהֶם שֶׁהוּא חֶסֶד. וְאוֹמְרִים, כָּל פְּנוֹת
 שֶׁאֵתָה פּוֹנֶה, אֵינּוּ אֵלָּא דָּרָךְ יְמִין לְמוֹצֵת, כִּדִּי
 לְחֵבֵר צַד הַמְּזֻרָח לְאוֹתוֹ מוֹצֵת, וְהָיָה לוֹ לִכְתּוֹ
 לְתֵת מִתְּנָה בַּתְּחִלָּה בְּאוֹתָהּ קֶרֶן דְּרוּמִית מְזֻרָחִית,
 שֶׁתִּרִי הוּא רֵאשׁוֹן לְאוֹתָן דְּרָגוֹת, וְלֹא עוֹד, אֵלָּא
 שֶׁתִּתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ חֶסֶד בַּתְּחִלָּה. תִּרִי תִעֲרֹו הַחֲבָרִים
 וְאָמְרוּ, מִשּׁוּם שְׂפָתוֹב (ויקרא ד) אֵל יְסוּד מוֹצֵחַ הָעֵלָּה
 - מִן יְסוּד לְמוֹצֵחָה שֶׁל עוֹלָם [ס"א עֲלֵהוּ]. כְּלוֹמֵר, קָרַב
 יְסוּד שֶׁהוּא צְדִיק אֲצִלָּה. וְקֶרֶן דְּרוּמִית מְזֻרָחִית לֹא
 תִּיָּה לָּהּ יְסוּד.

בֵּא רֵאָה, כָּתוּב בְּיַחְוָדָה (בראשית לו) לָכוּ וְנִמְכְּרֵנוּ
לְיִשְׁמַעֲאֵלִים. וּבְגִלָּל שֶׁהוּא חֲטָא אֵל אוֹתוֹ
תִּיְסוּד וְתִפְרִידוֹ מֵאוֹתָהּ אֶרֶץ עֲלִיּוֹנָה וְנָתַן עֲצָה
לְמַכֵּר אוֹתוֹ, מִשּׁוּם כֶּךָ בְּאוֹתוֹ חֵלֶק שָׁלוֹ לֹא תִיָּה
לוֹ יְסוּד. וְכֶךָ שְׁנֵינּוּ, מָה תִיָּה חֵלְקוֹ שָׁל יְהוּדָה?
הַר הַבַּיִת וְלִשְׁכוֹת וְעִזּוֹת. וּמָה תִיָּה בְּחֵלְקוֹ שָׁל
בְּנֵימִין, שֶׁהוּא צְדִיק לְמַטָּה? אוֹלָם וְהֵיכָל וּבֵית
קֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים. וְרִצּוּעָה יוֹצֵאת מִחֵלְקוֹ שָׁל יְהוּדָה
שֶׁהִיא כְּלָפֵי מְזֻרָח, שֶׁתִּרִי גַם דִּגְלוֹ תִיָּה מִמְּזֻרָח,

וּנְכַנְסָה לְחֶלְקוֹ שֶׁל בְּנֵי־מִינִי, וְעֲלֶיָּה נִבְנְה הַמְּזֻבַּח,
 שְׁתֵּרֵי הַמְּזֻבַּח חֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה הִיָּה, כְּפִי שְׁפִאֲרָנוּ
 (בראשית כט) וַתַּעֲמֵד מִלְּדָת, שְׁעֵמֵד הַכֶּסֶּא עַל עַמּוּדָיו,
 וְהוּא תוֹמֵךְ הַרְבִּיעֵי (מַלְכוּת), כְּנֶגֶד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל
 שֶׁהִיא רְבִיעֵית, וְכַתּוּב כֹּה (תהלים קיח) אֲבָן מֵאִסוֹ
 הַבּוֹנִים הִיָּתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה.

וְדוֹר, בְּנוֹ אָחוֹ בְּאוֹתוֹ מְזֻבַּח, כְּמוֹ שְׁפִאֲרָנוּ בְּסוּד
 הַיְּמוֹנָה, וּבְנֵי־מִינִי הַצְּדִיק מְצַטְטֵר עָלָיו
 לְקָרֵב אוֹתָהּ אֵלָיו. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (דברים לג) חוֹפֵף עָלָיו
 כָּל הַיּוֹם. מֵשׁוּם כֹּף זָכָה בְּנֵי־מִינִי הַצְּדִיק לְמִטָּה,
 וְנִעְשָׂה מְאֹרַח לְגִבּוֹרָה, זֶהוּ שְׁפָתוֹב וּפִין כְּתָפוֹ
 שְׂכֵן, שֶׁהוּא חֶלְקוֹ בַּמַּעֲרָב, וְעַכְשָׁו שְׂכִינָה בֵּין שְׁנֵי
 צְדִיקִים. צְדִיק לְמַעְלָה - יוֹסֵף הַצְּדִיק, לְמִטָּה -
 בְּנֵי־מִינִי. זֶהוּ בַּעַל הַגְּבִירָה, וְזֶה הַמְּאֹרַח. לָכֵן כְּתוּב
 (תהלים קיג) מוֹשִׁיבֵי עֵקֶרֶת הַבַּיִת, זֶה עוֹלָם שְׁפִת־כֶּלֶה
 [ס"א שְׁפִת־גִּלְגָּל], זוֹ שְׂכִינָה תַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא עֵקֶרֶת הַבַּיִת.
 עֵקֶר הָעוֹלָם הַזֶּה רַחֵל בֵּין שְׁנֵי צְדִיקִים לְמַעְלָה
 וּלְמִטָּה.

לְכֵן נִקְרָא בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ בֵּית עוֹלָמִים. הַמְּזוּבָּח שֶׁל
 בֵּית עוֹלָמִים הָיָה בִּירְשָׁתוֹ שֶׁל בְּנֵימִין, אֲבָל
 כְּשֶׁשָּׂרְתָה שְׂכִינָה בִּירְשָׁתוֹ שֶׁל יוֹסֵף בְּשִׁילָה, לֹא
 קוּרָא לָהּ בֵּית עוֹלָמִים, שְׁתֵּרֵי עוֹלָם הוּדָה הוּא
 לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. יֵאֵם הַבָּנִים שְׂמִיחָה - זֶו שְׂכִינָה,
 וְלְכֵן תִּלְלוּנָהּ.

בֵּיא רֵאָה, כְּשֶׁנִּמְכַּר אוֹתוֹ צְדִיק לְמִצְרַיִם, בְּנֵימִין
 אָחִיו הָיָה צְדִיק לְמַטָּה, וְנִטַּל מִקוֹמוֹ שְׂלֹא
 לְהַפְגִּים, וְלֵאמֹתָם עֲשֶׂרָה בָּנִים שָׁחִיו לוֹ קָרָא לָהֶם
 עַל שְׁמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צְדִיק, כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׂוּ הַחֲבָרִים.
 בְּלַע - עַל שֵׁם שְׁנִבְלַע בֵּין הָאֲמוֹת. לְכֵן שְׂנִינּוּ,
 הַיְסוּד הָיָה מְחֻלָּף עַל פְּנֵי כָּל הַמַּעְרָב וְעַל פְּנֵי
 כָּל הַצָּפוֹן, אוֹכֵל בַּמְּזֻרָח חֲצִי אִמָּה וּבַדְרוֹם חֲצִי
 אִמָּה, מִשּׁוּם שֶׁחֲלָקוֹ שֶׁל בְּנֵימִין הָיָה בַּמַּעְרָב, לְכֵן
 יֵשׁ לוֹ יְסוּד, שְׁתֵּרֵי הוּא הָיָה שְׁלִיט אֶל אוֹתוֹ
 צְדִיק יְסוּד עוֹלָם, אֲבָל בַּחֲלָק שֶׁל יְהוּדָה שֶׁהוּא
 מְזֻרָח, לֹא הָיָה לוֹ יְסוּד, שְׁתֵּרֵי הוּא תְּרַחֵיקוֹ
 מִמֶּנּוּ, שְׁנֵתָן עֲצָה לְמַכְרוֹ לְמִצְרַיִם.

בֹּא רְאֵה, סֵדֶר הַדְּגָלִים הָרִי הוּא סָבִיב אוֹתוֹ
 מִזִּבְחַת הָעוֹלָה שֶׁנִּקְרָא מִשְׁכָּן. יְהוּדָה
 וְהַסְּמוּכִים לוֹ בַּמִּזְבֵּחַ. וּמִי הַסְּמוּכִים? יִשְׂשַׁכָּר
 שְׂמִינֵן עָלָיו בְּכַח הַתּוֹרָה. וְאַחַר כֵּן זְבוּלוֹן שֶׁסְּמוּךְ
 לְיִשְׂשַׁכָּר, שְׁנַתֵּן לָהֶם מְלֵאֵי וְכַח לְהַתְעַסֵּק
 בַּתּוֹרָה. אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וּבְנֵי־מִינֵן לַמַּעֲרָב. רְאוּבֵן
 וְהַסְּמוּכִים לוֹ בַּדְּרוֹם. דָּן וְשֶׁסְּמוּכִים לוֹ בַּצָּפוֹן.

וּבֹא וּרְאֵה, כְּתוּב בְּאוֹתוֹ צְדִיק (בראשית לו) וְהוּא נֶעֱרַר
 אֶת פְּנֵי בְלָהָה, וְכְתוּב בְּכַנִּי לֵאמֹר וַיִּשְׁנֵאֵוּ
 אוֹתוֹ. לָכֵן שְׁנִינֵנו, תִּיסוּד תְּהֵה תְּהֵה מְחַלְףֵה עַל פְּנֵי
 כָּל הַמַּעֲרָב, שְׁתֵּרֵי חֶלֶק אָחִיו שֶׁשָּׁמַר אוֹתוֹ מְקוֹם
 וְשָׁל פְּנֵי תְּהֵה. וְעַל פְּנֵי כָּל הַצָּפוֹן, מִשּׁוּם שֶׁאֵלֹו
 שְׁתֵּי שְׂרוּיִים בַּצָּפוֹן לֹא הָיוּ שׁוֹנְאִים אוֹתוֹ. אוֹכֵל
 בַּמִּזְבֵּחַ חֲצִי אֵמֶה, מִשּׁוּם שֶׁיְהוּדָה עָשָׂה חֲצִי הַצֵּלָה.
 אָמַר (ש) מַה בָּצַע, וְלֹא הִשְׁאִיר [אוֹתָם] לְהַרְגֵה אוֹתוֹ.
 וּבַדְּרוֹם חֲצִי אֵמֶה, מִשּׁוּם שֶׁרְאוּבֵן אָמַר לְהַצִּיל
 אוֹתוֹ מִיָּדָם. וְגַם גֵּר שְׁתֵּיהֶם חוֹנֵה שָׁם, לֹא תְּהֵה שׁוֹנֵא
 אוֹתוֹ.

בַּא רֵאָה בְּמַה עֶקְמַיִם הֵם בְּנֵי אָדָם שְׁלֹא רוֹצִים
 לְהַשְׁתַּדֵּל בְּדַרְדָּר תַּחֲיִים שְׁהוֹרִישׁ תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְבָנָיו, וְהוֹתִיר אוֹתָם עָלֶיהָ וְאָמַר (יחושע א)
 וְהִנֵּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה, שְׂאִין לָךְ רְשׁוֹת לְהַפְרִיד יוֹם
 מְלֵילָה. וְלָבֵן יְהוּדָה, אַף עַל פִּי שְׁחָלְקוּ וְגוֹרְלוֹ תָּיָה
 מִעֲרַב, שְׁהוּא לַיְלָה, כְּשֶׁתָּיָה שׁוֹרָה סְבִיב אוֹתוֹ
 חֲמִשָּׁכֵן, נִדְבֵק בַּמּוֹרַח שְׁהוּא יוֹם. וְתַקְדּוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא רִמּוֹ לוֹ וְאָמַר לוֹ (דברים ל) וּבְחִרְתָּ בְּתַיִם. שְׁלֹא
 לְהַפְרִיד יוֹם מְלֵילָה. וּמִי שְׁמַפְרִיד אוֹתָם גּוֹרָם
 לְמָוֶת, וּבְאוֹתוֹ חֲטָא מֵתוֹ בְּנָיו, מִשּׁוֹם שְׁהַשְׁחִיתוּ
 דְרָכָם וְלֹא תָּבְרוּ יוֹם עִם לַיְלָה, מִשּׁוֹם שְׁלֹא
 הַשְׁתַּדְּלוּ כְּרֵאוֹי לְחַפֵּר לָבֵן עִם אָדָם כְּדִי לְכַפֵּר
 אוֹתוֹ חֲטָא שְׁלוֹ, שְׁהַפְרִידָם בְּתַחֲלָה.

כְּשֶׁמִּכַּר אֶת אוֹתוֹ צַדִּיק שְׁנִקְרָא יוֹם,
 שְׁהַפְרִידוּ מִכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁנִקְרָאת
 לַיְלָה. רִמּוֹ לוֹ תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְקָרַב מוֹרַח
 בְּמִעֲרַב, וְאָמַר לוֹ, (במדבר ב) וְתַחֲנִים קִדְמָה מוֹרַחָה
 דְּגַל מַחֲנֶה יְהוּדָה, לְקָרַב מוֹרַח לְמִעֲרַב לְתֵת לוֹ
 שְׁפַע בְּרָכוֹת מִלְּמַעְלָה.

וּבְנֵי יוֹסֵף וּבְנֵימִין, אַף עַל גַּב שְׁבַנְיָמִין הָיָה נִדְבָק
 בַּמִּזְרָח, רָמַז לֹא הִקְדִּישׁ בְּרוּךְ הוּא לַחֲנוּת
 בַּמַּעַרְב לְקָרֵב בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לַצְּדִיק הַכֹּל בְּדָרֶךְ
 יִשְׂרָאֵל. וְהוּא שְׁפָתוֹב (הוֹשַׁע י"ד) כִּי יִשְׂרָיִם דְּרָכֵי ה' ^{וְ}
 וְצִדְקִים יִלְכוּ בָם. וְרֵאוּבֵן שְׁנִדְבָק בְּצַד הַחֶסֶד,
 יַחְנֶה בְּדָרוֹם. וְדָן, כְּדֵי לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ חֲטָא הָעֶגְלָה
 שְׂיִקְבְּלוּ בְּנָיו, וְהוּא מֵצַד הַצְּפוֹן, יַחְנֶה בַּצְּפוֹן
 לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ חֲטָא.

מִשׁוֹם כֶּף כְּתוּב בַּיָּם שְׁעָשָׂה שְׁלֵמָה עֲשָׂרָה עַל
 עֲשָׂרָה, (מַלְכִים-א ז) וְחוּט שְׁלֵשִׁים בְּאַמָּה
 יִסּוּב. הַכֹּל בְּסוּד הַחֲכָמָה. כְּתוּב כּוּ (שם) עֹמֵד עַל
 שְׁנֵי עֲשָׂר בְּקָר שְׁלֹשָׁה פָּנִים צְפוּנָה וְשְׁלֹשָׁה פָּנִים
 יָמָה וְשְׁלֹשָׁה פָּנִים נִגְבָּה וְשְׁלֹשָׁה פָּנִים מִזְרָחָה וְהָיָם
 עֲלֵיהֶם מְלֻמְעָלָה. אוֹתוֹ יָם שָׁל חֲכָמָה נִתְקַן בָּהֶם.
 בֵּא רְאֵה, כְּשֶׁהָיוּ עוֹשִׂים הַכְּהֲנִים אֶת אוֹתָהּ
 חֲטָאתָ, לְכַפֵּר עַל עֲבֵרוֹת שָׁל לֹא תַעֲשֶׂה זֶה
 הָיָה, שְׂיֵשׁ בָּהֶם כְּרֵת. וְעוֹלָה בָּאָה עַל מִי שְׁלֹא
 עוֹשֶׂה מִצְוֹת עֲשֶׂה, וּמֵאוֹתוֹ צַד בָּאָה הָעוֹלָה

שְׁהִיא זְכוֹר, וְכֵתוּב (שמות ב) זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת -
 מִצְוֹת עֲשֵׂה, וְלִכְן אָנוּ מִקְרִיבִים בְּשַׁבָּת שְׁנֵי
 כָּבָשִׁים, שֶׁל מוֹסֵף עוֹלָה, מִשּׁוּם שְׂבָאוֹתוֹ שֶׁל הַיָּמִין
 בְּתוֹסֵף לְאוֹתוֹ צְדִיק אֹר מִהַעֲתִיק הַקָּדוֹשׁ.

בְּשַׁנְדָּבֶק עִם בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁהִיא שְׁמוֹר, לֹא
 תַעֲשֶׂה. מִשּׁוּם כִּךְ יֵשׁ בְּשַׁבָּת עֲשֵׂה וְלֹא
 תַעֲשֶׂה שְׂיֵשׁ בּוֹ בְּרַת, שְׁהָרִי מִי שְׁעוֹשֶׂה פָּנִם
 בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא לֹא תַעֲשֶׂה, וּמִפְרִיד אֶת
 הַזָּוִוג שְׁלָהֶם, בְּכַרְתָּת מִשָּׁם נִפְשׁוּ, וּמִיָּהוּ? מִי
 שְׁעוֹשֶׂה מִעֲשִׂים שֶׁל חַל בְּשַׁבָּת, בְּקִדְשׁ שְׁנִדְבָק
 בְּשַׁבָּת בְּשַׁבָּתוֹן, וְכֹל הָעוֹלָמוֹת בְּחֻדוֹה בְּאוֹרָה.
 אֲבָל מִי שֶׁלֹּא עוֹשֶׂה אֵלָּא בְּשַׁנְגָּה, מִקְרִיב חֲטָאת
 כְּנִגְדֵי אוֹתָהּ בְּרַגְלָת מוֹזְבֵת.

וּבְרֵאשׁ חֲדָשׁ בְּהַתְּחִדְשׁוֹת הַלְּבָנָה אָנוּ מִקְרִיבִים
 (במדבר כח) פָּרִים בְּנֵי בָקָר שְׁנַיִם, שְׁהָרִי
 מִצֵּד שֶׁל פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה בָּאוּ, וְהֵם לְמַעֲלָה
 לְהַשְׁלִים אֶת הַפָּנִם שְׁלָה וְלָתֵת לָהּ שְׁפַע אֶחָד עַל
 שְׁנַיִם מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא עוֹלָה, וְנוֹסֵף בְּאוֹתוֹ

זמן אור לְלִבְנָה. וְאֵיל אֶחָד - לְהִקְרִיב לָהּ אֵילֹוֹ שֶׁל
 יִצְחָק, (שיר ב) שְׁמֵאלוֹ תַּחַת לְרֵאשִׁי, כְּבָשִׂים כְּנִי
 שָׁנָה שְׁבַעָה, לְחִבֵּק אוֹתָהּ בְּיָמֶיךָ, וְשִׁבְעָה זְכָרִים
 נִקְרְבִים עִמָּה, תְּמִימִים שְׁלֵמִים כֻּלָּם, וְאֲנִי
 מִקְרִיבִים שְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְחִטָּאת. שְׁחַטָּאת הַזֶּה
 בָּאָה מִצֵּד זֶה שֶׁל פֶּר הַחֲטָאתִי, שְׁכַתּוֹב שְׁמוֹר,
 וְשְׁמוֹר לֹא תַעֲשֶׂה הוּא, וְאֲנִי מִקְרִיבִים שְׁעִיר
 חֲטָאת שְׁבֵא עַל לֹא תַעֲשֶׂה.

בַּמוֹסֵף שְׁלֵה בְּרֵאשׁ חֲדָשׁ, שְׁבֵא לְכַפֵּרָה עַל
 טְמֵאת מִקְדָּשׁ וּקְדָשִׁין, שְׁכַתּוֹב (יחזקאל מג)
 וְלֹא יִטְמְאוּ עוֹד בֵּית יִשְׂרָאֵל שֵׁם קְדָשִׁי, שְׁלֵא
 יִתְקַרֵּב לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל עֶרְל וְטֵמֵא. אֲבָל מוֹסֵף שֶׁל
 שְׁכַת אֵין לְהִקְרִיב, מִשּׁוֹם שְׁחֵרֵי הַתְּנַלְהָה הָעֵתִיק
 חֲקֹדֶשׁ, וּמֵאִיר בְּאוֹתוֹ רְצוֹן לְכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהַכֹּל
 נִמְצָא בְּהֶאֱרָה, שְׁחֵרֵי שְׁכַת הִיא כְּלִי דִין כְּלָל, וְלֹא
 שׁוֹלֵט הַנְּחָשׁ הָעֵקֶם. וְכַתְּנִים מִצֵּד חֶסֶם"ד שׁוֹחֲטִים
 אוֹתוֹ בְּצִפּוֹן הַמִּזְבֵּחַ, וְאֶפְלוֹ יִשְׂרָאֵל יְכוּלִים
 לַעֲשׂוֹת, פָּרַט לָזֶה שְׁאֵין לָהֶם רְשׁוּת לְקַרֵּב לְאוֹתוֹ
 מִזְבֵּחַ לְהִקְרִיב, אֲבָל לְשַׁחֵט מִתָּר.

וּבְצַפּוֹן הוּא מְקוֹמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ שְׁעִיר, שְׁהָרֵי שְׁעִיר
 יוֹנֵק מִצַּפּוֹן, וְאָנוּ מִקְרִיבִים דָּם לַמִּזְבֵּחַ,
 וְעוֹשִׂים אֲרֻבַּע מִתְּנוֹת עַל אֲרֻבַּע קַרְנוֹת כְּדֵי
 לְהַקְיִפוֹ מִכָּל הַצְּדָדִים, שֶׁלֹּא יִתְקַרֵּב מִי שֶׁלֹּא רָאוּי
 לְקָרֵב לְקֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים. וְחֲטָאת זוֹ שְׁעוֹשָׂה מִמֶּנָּה
 הִיא קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, שֶׁלֹּא יִתְעוֹדֵר צַד הַטְּמֵאָה
 מִמֶּנּוּ בְּעוֹלָם.

וּבֵא וּרְאֵה, בְּעוֹלָה שְׁתֵּי מִתְּנוֹת שֶׁהֵן אֲרֻבַּע, סוּד
 הַיְחוד שְׁמֵתֵיחַד עוֹלָה בַּמִּזְבֵּחַ. אֲכָל חֲטָאת
 אֲרֻבַּע מִתְּנוֹת, שְׁאֵינָם אֵלָּא לְשֹׁמֵר וּלְהַקְיֹף אוֹתָם
 גְּבוּרִים שֶׁהֵם מִצַּד הַגְּבוּרָה, לְאוֹתוֹ מִטָּה כִּפּוֹ
 קְדוּשׁ, וּלְהַשְׁלִים אוֹתוֹ כְּנֻם שְׁעֵשׂוֹ בָּהּ. וּמִי שֶׁנֶּגְרַם
 לְבְנֵי אָדָם לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ חֲטָא, בָּא מִצַּד הַשְּׁעִיר,
 לְכֵן חֲטָאת יְחִיד שְׁעִירָה, וְחֲטָאת נְשִׂיא שְׁעִיר,
 וְחֲטָאת כֹּהֵן מְשִׁיחַ פָּר. הַכֹּל מִצַּד שְׁמָאל.

וּלְפָעָמִים מִקְרִיב יְחִיד כְּשֶׁבָּה כְּנֻד כְּנֻסָת
 יִשְׂרָאֵל וְכָל שְׂאֵר הַמִּצְוֹת. אֵלָּא
 בְּעִבּוּדָה זָרָה שֶׁל צְבוּר מִקְרִיבִים פֶּר לְעוֹלָה וְשְׁעִיר

לְחַטָּאת, וְאוֹתוֹ חַטָּאת הוּא חֶסֶד בְּלִי אֶלֶף, מִשּׁוּם שֶׁהוּא חֶסֶד גָּדוֹל, שְׁחֵרֵי חַטָּאת הוּא לְשׁוֹן שֶׁל חֶסֶד, שְׁכַתוֹב (מלכים א טא) וְהִיִּיתִי אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֹמֹה חַטָּאִים. וְכָל אַחַד עַז פֶּת שְׁנָתוֹ, מִצֵּד הַשְּׂמַאל. וְאוֹתוֹ חֶסֶד דּוֹרוֹן הוּא לְמַעַלָּה לְצַדִּיק, שֶׁהִפְרִידוֹ אוֹתוֹ אֶרֶז מֵאוֹתָהּ בְּרִית, וְשָׁעִיר לְחַטָּאת בְּנֶגֶד בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁמַנְעוּ מִמֶּנָּה בְּרָכוֹת. וְעַם כָּל זֶה, בְּשִׁיחִיד חָטָא בְּכָל מִצְוֹת שֶׁל לֹא תַעֲשֶׂה שְׂיִישׁ בָּהֶם בְּרֵת, צָרִיךְ לְהִקְרִיב שְׁעִירַת עֲזִים לְבִתְחִלָּה, אֶלָּא בְּשֵׂאִין לוֹ שִׁיקְרִיב בְּשִׁבָּה.

וּבֹא וּרְאֵה, בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִיא רְבִיעִית לַיָּמִים, וְלִבֵּן צְרִיכָה אַרְבַּע מִתְנֹנֹת, וְעוֹלָה אוֹתוֹ רֵיחַ נִיחוּחַ מֵאוֹתָם בְּבָשִׂים, וְאִזּוּ יֵשׁ נַחַת רוּחַ לְבְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְלֹא עוֹשֶׂה נְקָמוֹת, שְׁחֵרֵי זֶה הָיָה בְּשׁוֹגֵג. (במדבר כח) וּבַחֲדָשׁ תְּרֵאשׁוּן - שֶׁהוּא אַרְבָּעָה עַל עֶשְׂרֵי עוֹשִׂים פֶּסֶח, בְּדִי שְׂיִהְיֶה זֹכֵר לָנוּ לְעוֹלָם אוֹתוֹ פֶּסֶח שְׁעֲשֶׂה חֶקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. שֶׁהִבָּה אֶת אוֹתוֹ מָלָה, וְהוֹצִיא הַשְּׂכִינָה וַיִּשְׂרָאֵל מִמְּקוֹם מִמָּא, וְהִתְחַבֵּר אַרְבָּעָה עִם עֲשׂוֹר, בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל

התחברה בפעשור שהוא צדיק, ורמוז מקומו
בפעשור, ואז פסח לה'.

ולכן מי שהוא טהור וסלקה ממנו אותה ערלה,
ויראה רשם קדוש של צדיק, שהוא י' בו,
ולא הקריב פסח לה', פנסת ישראל לצדיק, שהוא
ראוי לקרב למקדש ולא ערל וטמא. שאם לא
הקריב, יש בו פרת. ומה הטעם? שהרי בכל
התורה אין פרת אלא על מצוות לא תעשה, מה
ומה] הטעם בפסח ומילה, שהם מצוות עשה, יש
פרת? אלא משום שהדנה נורמת שהוא פנסת
ישראל שהוא פסח, ונקראת [נקראת] מצוות לא
תעשה, צריכה להתחבר עם עשה ולהכליל בו
מדת לילה עם יום.

ומיהו? זה צדיק, שהוא מילה ומצוות עשה,
ונכלל במצוות לא תעשה מדת יום
בלילה. ואם לא נמול בן אדם, לא ראוי להקריב
אותם, לכן עומדת מצוות לא תעשה עליו, ודנה
אותו בכרת, שלא תכנס נפשו למקדש. וכן בפסח

צְרִיכָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לְהִתְחַבֵּר עִם בְּעֵלָהּ. וְאִם כֵּן
 אָדָם לֹא עוֹשֶׂה וְלֹא מְקַרֵּב פֶּסַח לָהּ, הִיא עוֹמְדַת
 עָלָיו וְדָנָה אוֹתוֹ, וְלֹא מוֹצִיָּאָה אוֹתוֹ מִתַּחַת יַד
 פְּרָעָה, וְנִבְרָתָת נַפְשׁוֹ מִמָּקוֹם קָדוֹשׁ, וְנִשְׁאַרְת
 בְּמָקוֹם טְמֵאָה בְּמִצְרַיִם, שְׁחַרְי אִם לֹא עָשׂוֹ יִשְׂרָאֵל
 שְׁתֵּי מִצְוֹת אֵלוֹ, לֹא יֵצְאוּ מִשָּׁם.

וְלִכֵּן כָּתוּב (דברים מז) שָׁמֹר אֶת חֹדֶשׁ הָאָבִיב וְעֲשִׂיתָ
 פֶּסַח לַה' אֱלֹהֶיךָ. שָׁמֹר - כְּלָלוֹת שָׁל נִקְבָּה,
 לֹא תַעֲשֶׂה. אֶת - כְּלָלוֹת שָׁל הַכֹּל. חֹדֶשׁ הָאָבִיב
 - שְׁחַרְי בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁעוֹרָה אָבִיב, וּמְקַרֵּבִים
 מִמֶּנּוּ עֹמֵר עֲשִׂירִית הָאֵיפָה מִמִּתְרַת הַשֶּׁבֶת הִיא,
 וְסוּפְרִים שְׁבַעָה שְׁבוּעוֹת שְׁלֵמִים לְעֵלוֹת לְמַעְלָה,
 וְלִקְבֹל מֵאוֹתָם חֲמִשִּׁים יָמִים עֲלִיוֹנִים שָׁל הָאֵם
 הָעֲלִיוֹנָה תוֹרָה שְׁנִקְרָאת לָחֶם, שְׁכָתוּב (משלי ט) לָכוּ
 לַחֲמוּ בְּלַחְמִי.

וְאֵנּוּ מְקַרֵּבִים בְּיוֹם הַחֲמִשִּׁים שְׁנִתְּנָה בּוֹ תוֹרָה
 שְׁתֵּי הַלָּחֶם, תוֹרָה שְׁכָתוּב וְתוֹרָה שְׁכָעֵל
 פֶּה, וְיוֹרֵד חֶסֶד שָׁל הָעֲתִיק הַקָּדוֹשׁ שָׁל הָאֵם

הַעֲלִינָהּ (בִּינָה) בְּאוֹתָם שְׂבָעָה שְׂבֹעוֹת שְׁלֹמִים
 בְּכֹל, וְכֹל אַחַת מֵאוֹתָן שְׂבַע דְּרָגוֹת כְּלוּלָה
 בְּשִׁבְעָה, כְּפִי שְׂפִיאָרְנוּ בְּסוּד הָאֱמוּנָה. לָכֵן שָׁמֹר
 אֶת חֲדָשׁ הָאֲנִיב וְעֲשִׂיתָ פֶּסַח לַה'. הַקָּרֵב אוֹתָם
 בְּיַחְוָה, שְׁחֲרִי בּוֹ הוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם לַיְלָה, וְתִשְׁלִים
 אֶת תְּדִרְגָה חֲזוֹ שְׁנִקְרָאת לַיִל שְׁמוּרִים, וְתִקְרִיב
 זָכָר אֵלֶיהָ וְתִקְרָא לַיְלָה שְׁלֵם.

וּבֹא תִרְאֶה, נִעְרָה בְּתוּלָה, עַד שֶׁלֹּא קָרַב אֵלֶיהָ
 זָכָר, נִקְרָאת נִעֵר. אַחַר כֵּן נִקְרָאת נִעְרָה.
 זֶהוּ שְׁפָתוֹב (דְּבָרִים כג) וְנִתְּנוּ לְאֲנִי הַנִּעְרָה, שְׁלֵמָה
 דְּוִקָא. וְזֶהוּ כְּשֶׁנִּמְצְאת שְׁלֵמָה, וְלֹא הִתְקָרַב מִי
 [לְמִי] שְׁלֵא רְאוּי. אַף כָּאן, בְּתַחֲלָה לַיִל שְׁמוּרִים,
 אַחַר כֵּן תְּלִילָה תְּזֵה לַה', כְּשֶׁמִּתְקָרַב זֶה לְזֹאת,
 וְלָכֵן לֹא רְאוּי לְהִתְקָרַב לְאוֹתוֹ פֶּסַח עֲרַל וְטָמֵא.
 וְדָמָה טָעוֹן מִתְּנָה אַחַת דְּוִקָא, כְּמוֹ שְׂנֵאמַר (שׁו"ד
) אַחַת הִיא יוֹנְתִי תִמְתִּי אַחַת הִיא לְאִמָּה.
 הִיא שׁוֹמֶרֶת אֶת בְּנֵיהָ יִשְׂרָאֵל שְׁלֵא יִתְטַמְּאוּ
 בְּמִנְהַגֵּיהֶם, מִשּׁוּם כֵּן שְׂבָטִי יְהִי יִצְאוּ מִשָּׁם,

והתחברה יו"ד ביה"א, ולא במקום אחר, כמו
שעשו הם. אבל פשיטאו מכבד, נטמאו שם
ונטמאו המקדש, משום כך הנחש שלט בהם, ולא
נמצא שלטון לישראל באותו זמן, משום שטמאו
את המקדש בנשים נכריות. מכאן, מי שטמא
את עצמו למטה, הוא טמא למעלה. ומי שטמא
עצמו למטה, מקדש למעלה. ועל כך היו ראויים
שיעשה להם גם באותה שעה שפיטאו מכבד
באותה שעה שפיטאו מפצרים, אלא שגם החטא
ובחמשה עשר לחדש הראשון החלק של
אברהם, שהוא ראשון ואחוז בדרגת
חסד, אנו מקריבים לקדוש-ברוך-הוא שני פרים,
להוסיף שני חלקים לדרגת חסד מהעתיק הקדוש.
איל אחד בנגד דרגת יצחק, וצריך איל, לשון של
תקיפות, משום שחלקו חזק המים. וצריך
שתסכים אותה דרגת הגבורה עם חסד עליון
לעשות חסד עם כל ישראל, ולהפריע מאותם
שמציקים להם, ולהקיפו צד המים. והו שפכתוב
(בראשית ל) מחשיף תלבן.

שְׁבַעַה כְּבָשִׁים תְּמִימִים - כְּנָגֵד כָּל הַדְּרָגוֹת
 שִׁישְׁתֵּלְמוּ בוֹ. וְכֵן כָּכָל יוֹם וַיּוֹם שְׁבַעַה
 כְּבָשִׁים, בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן שָׁל כָּל שְׁבַעַת הַיָּמִים
 הָעֲלִיּוֹנִים, כָּל אַחַד נִתְקַן בְּסוּד שָׁל שְׁבַעַ, וַיְהִי
 שְׁבַעַ שְׁפָתוֹת תְּמִימוֹת לְקַבֵּל אֶת הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן שָׁל
 הַתּוֹרָה. שְׁעִיר חַטָּאת לְכַפֵּר עַל טְמֵאת הַמִּקְדָּשׁ,
 וְלֹא תִהְיֶה רִשׁוֹת לְאוֹתוֹ שְׁעִיר לְעֶרְבַב וְלֹא
 לְחַסְטִין עַל יִשְׂרָאֵל.

(במדבר כח) וּבַיּוֹם הַכְּפוּרִים בְּהִקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה
 - כְּנָגֵד דְּרָגַת יַעֲקֹב, שְׁחָרֵי אֹז נִתְקַן הָעוֹלָם
 וְהַתְּחִידֵשׁ, וְאָנוּ מוֹנִים שְׁבַעַה שְׁבוּעוֹת כְּדֵי לְחַפֵּר
 הַכֹּל בַּיּוֹבֵל הָעֲלִיּוֹן, שְׁנוֹתָנַת לִבְּן הַכְּבוֹר תְּהִה
 עֲטָרָה שָׁל תּוֹרָה שְׁנִכְלָלָת בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה
 כְּנִים, וַיִּצָּאָה מִחֻכְמָה הָעֲלִיּוֹנָה בְּאוֹתָם חֲמִשִּׁים
 שְׁעָרֵי בִינָה, וְנִתְּנָה לִבְּן הַכְּבוֹר תְּהִה עַל יְדֵי מֹשֶׁה
 שְׁאָחוּזוֹ גַּם בְּדִרְגָּה זוֹ. וְהוּ שְׁפָתוֹב (שיר ג) צְאִינָה
 וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ שְׁלֹמֹה, בְּמִלְךָ שְׁהִשְׁלוֹם
 כָּלוֹ שְׁלוֹ. [וְחָרִי] שְׁחָרֵי בְּאַרְנֵנוּ שְׁדִרְגָּה זוֹ שְׁלֹמָה
 מִכָּל הַצְּדָדִים, וְשָׁלֵם נִקְרָא בְּסוּד הָאִמּוֹנָה,

שְׁפָתוֹב (בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם. בְּיוֹם חֲתָנָתוֹ
 - זֶה בְּשִׁנְתָּנָה [תורה]. וּבְיוֹם שְׁמֹחַת לְבוֹ - בְּשִׁנְכָנָה
 בֵּית הַמְּקֻדָּשׁ.

בֹּא רְאֵה, פָּתוֹב (שמות יט) בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי,
 שֶׁהִתְחַבְּרָה דְרָגָה זוֹ שְׁנִקְרָאת שְׁלִישִׁי
 בַּחֲדָשׁ, וְהִיא חֲתָנָתוֹ, עַל זֶה פָּתוֹב (שם) וַיַּחֲזֵן שָׁם
 יִשְׂרָאֵל נֶגֶד הָהָר. דְרָגָה זוֹ הֵבֵן הַכְּבוֹד. נֶגֶד הָהָר -
 בְּנֶגֶד אוֹתוֹ הַר שְׁנוֹדַע שֶׁהוּא קָטָן מִכָּל הַהָרִים
 שְׁלִמְעֵלָה, שֶׁהוּא רָם וְנִשָּׂא בְּשִׁמְת־חֵבֶר לְמַעְלָה,
 וְנִקְרָא הַר סִינִי. שְׁהָרֵי שְׁבַעַה הָרִים וְשְׁבַעַה יָמִים
 וְשְׁבַע אַרְצוֹת בָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם,
 שֶׁהֵם בְּנֶגֶד שְׁבַעַה יָמִים עֲלִיוֹנִים, וְלֹא בָחַר מִכָּל
 לְתֵת תּוֹרָה אֶלָּא בָחַר סִינִי, שֶׁהוּא הַסּוֹד שֶׁל בְּנֵסֶת
 יִשְׂרָאֵל, וְגַם בָּיָם בְּנֵרֶת, שֶׁבֹא מִשָּׁם תְּכֵלֶת, שְׁדוּמָה
 לְכִסֵּא הַכְּבוֹד. בְּנֵסֶת יִשְׂרָאֵל בְּנֵרֶת זֶה הַצְּדִיק,
 וְזֶהוּ יָם בְּנֵרֶת, כְּפִי שֶׁפָּרְשׁוּ הַחֲבָרִים.

בְּנוֹר הָיָה תְלוּי לְמַעְלָה מִמַּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד, וּבְשַׁעַה
 שְׁרוּחַ צְפוֹנִית מְנַשְּׁבֶת בּוֹ, מְנַנֵּן מֵאֱלֹו,

וְדוֹר קָם לְעַמְּךָ בַּתּוֹרָה בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה לְהַתְּחַבֵּר
 עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַשְּׂבִיעִית שָׁל
 הַכֹּל, הַנִּקְרָה הָאֲמֻצְעִית שָׁל אֶרֶץ הַתְּחִתּוֹנָה בְּחַר
 הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא שְׂהִיָּא בְּנֶגְדַּי הַנִּקְרָה הָעֲלִיּוֹנָה.

מָה הַטַּעַם בּוֹ בְּחַר סִינֵי שְׁלִמְעָלָה לְתֵת בּוֹ תּוֹרָה
 שְׂבַכְתָּב, וְסִימְנִיד בְּאֶרֶזֶן זֶה לְתֵת בּוֹ בְּרִית?
 מִשּׁוּם שְׂבַכְתָּב זֶה מְנַחֵם כָּל הַגְּנוּזִים הַטּוֹבִים,
 וְתּוֹרָה שְׂבַכְתָּב, שְׂנִקְרָאת בְּרִית, מְנַחַת בּוֹ, וְכֹל
 כְּלֵי הַקֶּרֶב שָׁל הַמֶּלֶךְ נִמְסְרוּ בְּיָדֶיהָ, וְכֹל
 הָעוֹלָמוֹת שְׁלִמְטָה יוֹנְקִים מִמֶּנָּה. אִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל
 לְשַׁמֵּר הַתּוֹרָה, אִזּוֹ נֹתְנָת לָהֶם כָּל טוֹב הָעוֹלָם,
 וְאִם לֹא, אִזּוֹ מִיִּסְרַת אוֹתָם. זֶהוּ שְׂבַכְתּוֹב (ויקרא כו)
 וַיִּסְרַתִּי אֶתְכֶם אֵף אֲנִי. זֶה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.
 וּבְשֵׁתְחַבֵּר בְּ"אֲנִי" דְל"ת שְׁלָה, נִקְרָאת אֲדֹנָי, וְדָן
 אֶת הָעוֹלָם. לְכֵן כְּתוּב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר
 שָׁם מִשָּׁה. בְּ"זֹאת" נִתְּנָה תּוֹרָה.

בֵּא רְאֵה, תּוֹרָה שְׂבַכְתָּב נִקְרָאת צְדִיק, וּמְנַחַת
 בְּזֹאת, שְׂבַכְתָּב זֶה מְנַחַת בּוֹ, שְׂבַכְתּוֹב אֶרֶזֶן

הַבְּרִית, מִשּׁוֹם שְׂמִנְחַת בּוֹ בְּרִית שֶׁהוּא צְדִיק. וְלָכֵן
 וְזֹאת הַתּוֹרָה, הַתְּחִבֵּר וְא"ו עִם זֹאת, וְאִז - אֲשֶׁר
 שָׁם מַעֲשֵׂה, סֵם הַחַיִּים לָעוֹלָם, שְׁחָרֵי עֵץ הַחַיִּים
 נִדְבַק בָּהּ. וּכְשֶׁמַּעֲשֵׂי בְּנֵי אָדָם אֵינָם פְּשָׁרִים,
 מִסְתַּלֵּק וְא"ו מ"זֹאת", וְאִז כָּתוּב (ויקרא יד) זֹאת
 תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמִּצְוָע, וְזֶהוּ חֲשׁוֹב כַּמֵּת.

וְכָתוּב (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֶהֱל.
 הַסְתַּלְּקָה ו' מִזֹּאת, וְעוֹשֶׂה הָאֶהֱל הַזֶּה
 נִקְמֹת. הֵינּוּ מֵה שְׂפָתוֹב (שם) זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה
 אֲשֶׁר צִוָּה ה'. מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא הַתְּחִבֵּרָה ו' עִם ה', נִרְמֹ
 שְׂטָמָאוּ הַמְקַדָּשׁ וְנִרְמֹ לָהֶם מִיָּתָה, שְׁחָרֵי מִי
 שְׂמִפְרִידֵם גּוֹרֵם מִיָּתָה לְנַפְשׁוֹ, עַד שֶׁכָּבְאָה פָּרָה
 וּכְפָרָה עַל בְּנֵהָ, וְעוֹשִׂים מִמֶּנָּה תּוֹאָה עַל טְמֵאֵי
 מֵתִים.

זֹאת הַתּוֹרָה, שֶׁלֹּא הַתְּחִבֵּר לָהּ וְא"ו עַד שֶׁעָשׂוּ
 תּוֹאָה לְאוֹתָם כְּלֵי מִדְּיָן, וְאַחַר כֵּן (דברים ד)
 וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם וְגוֹמֵר. חַיִּים נִדְבָקוּ בָּהּ, (שם
 לט) וְזֹאת הַבְּרָכָה. בְּרָכָה נִדְבָקָה ב"זֹאת" תּוֹזוּ. אֲבָל

כָּל מְקוֹם שֶׁתִּמְצָא בַתּוֹרָה "זֹאת הַתּוֹרָה" כָּלִי
 וְא"ו, זֶה בְּגִלְלֵי חֲטָא. (ויקרא יג) זֹאת תּוֹרַת נִגְעֵ צָרְעַת.
 (שם יד) זֹאת הַתּוֹרָה לְכֹל נִגְעֵ הַצָּרְעַת. (במדבר ה) זֹאת
 תּוֹרַת הַקְּנָאִת. מִשּׁוֹם שֶׁשֶׁמֶאֱוֹ אֶת עֲצָמָם וְשִׁמְאֵוֹ
 הַמְּקַדָּשׁ. (ויקרא ו) זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה, לֹא כְּתוּב בּוֹ
 וְא"ו, עַד שֶׁיַּעֲשׂוּ לָהּ בְּנֵי אֱהֲרֹן שְׁלֵמוֹת לְחַבֵּר אֶת
 זֹאת לְבַעֲלָהּ. (שם ו) וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה - לֹא בָּא
 עַל חֲטָא, שְׁחֵרִי הִיא נִדְבָה, אִו שֶׁבָּאָה עִם עוֹלָה,
 וְהָעוֹלָה חֵרִי עוֹשֶׂה שְׁלֵמוֹת. (שם) זֹאת תּוֹרַת
 הַחֲטָאִת - בָּא עַל חֲטָא שֶׁשֶׁמֶאֱוֹ אֶת "זֹאת".

(ויקרא ז) וְזֹאת תּוֹרַת הָאֶשֶׁם - מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא עָשׂוּ כָּל
 כֹּד פְּנֵם, וְלִכְּוֹן בָּאָה זָכָר וְלֹא נִקְבְּהָ. (שם) וְזֹאת
 תּוֹרַת זִבַּח הַשְּׁלָמִים, מִשּׁוֹם שֶׁבָּאָה לְשָׁלוֹם,
 מִתְּחִבֵּר עִמָּה וְא"ו. (שם) זֹאת הַתּוֹרָה לְעֹלָה
 [ו]לְמִנְחָה וְלַחֲטָאִת - בְּגִלְלֵי חֲטָאִת שִׁישׁ בְּפֶסֶסוֹק,
 וְחוֹטָא אַחַד יֵאָבֵד מִזִּבְחֵ הַרְבֵּה, זֶה פִּרְשָׁנוּ בְּכֹל
 מְקוֹם - וְא"ו מוֹסִיף עַל עֲנִיָן רֵאשׁוֹן.

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם וְגוֹמֵר, מָה הַטַּעַם וְא"ו,
 הֲרִי לֹא אָמַר זֹאת בַּתְּחִלָּה? לָמָּה כָּתוּב
 וְזֹאת? מִשּׁוּם סֵם הַחַיִּים שְׁנִדְבֵק בָּהּ. (דברים לג) וְזֹאת
 הַבְּרָכָה - בְּשִׁבִיל בְּרָכָה, אֵף עַל נֵב שְׁלֹא כָּתוּב
 זֹאת בַּתְּחִלָּה, אוֹ דִבֵּר עַל מַה שְׁיִבֵּא, אֲבָל בְּכֻלָּם
 מָה הַטַּעַם לֹא כָּתוּב וְזֹאת? מִשּׁוּם שְׁלֹא נִדְבֵק
 וְא"ו. וְזֶהוּ שְׁכָתוּב (ויקרא ז) וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם,
 מִשּׁוּם שְׁכָתוּב לְמַעַלָּה (שם ו) וְזֹאת תּוֹרַת הַחֲטָאֵת,
 וְא"ו מוֹסִיף עַל עֲנִיָּן רֵאשׁוֹן, מִשּׁוּם כִּדְ נִתְּנָה תּוֹרָה
 בְּ"זֹאת".

וּמִשּׁוּם כִּדְ כָּתוּב (שם כו) אֵף אֲנִי אֵעֲשֶׂה זֹאת,
 אִם־לֵק מִמֶּנָּה וְא"ו וְתַעֲשֶׂה בָּהֶם נְקָמוֹת,
 וְכֹל הַקְּרָבָנוֹת בָּאִים לְקָרֵב אֶת הַ"זֹּאת" לְמַעַלָּה
 בְּשִׁלְיֵי הַזֶּה, וְאֵנוּ מְקַרְיָבִים בְּיוֹם זֶה שְׁנֵי פָרִים
 בְּמוֹסָף, לְהוֹסִיף לָהּ שְׁנֵי חֲלָקִים. אֵיל אֶחָד לְחִבֵּר
 לָהּ הַכַּח שֶׁל גְּבוּרָה, שְׂבָעָה כְּבָשִׂים כְּנֶנֶד כָּל
 הַדְּרָגוֹת שְׁשִׁשְׁמֵחוּ בַּהֲלוּלָא הוּוּ, שְׁעִיר עֲזִים לְכַפֵּר
 עַל שְׂטֵמָאוּ הַמְקַדֵּשׁ הַרְשָׁעִים שְׁלִמְטָה.

(במדבר כט) וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי - בְּנֶגֶד דְּרֹגַת יִצְחָק
 שְׁיִתְחַבֵּר עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּשָׁנֵי פָרִים. זֶהוּ
 שְׁפָתוֹב (בראשית ח) וַתֵּנַח הַתֵּבָה בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי
 בְּשִׁבְעָה עָשָׂר, שְׁהַתּוֹסְפָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁהִיא
 שְׁבִיעִית עַל עָשָׂר סְמוּכָה לְעָשָׂרָה. מִשׁוּם כִּךָּ פֶּר
 אֶחָד, לְהוֹסִיף לוֹ כֵּת הָאֲמָא הָעֲלִיזָנָה לְדוֹן אֶת
 הָעוֹלָם. אָבֵל שָׁנִים לֹא, מִשׁוּם שְׁהָעוֹלָם לֹא יָכוֹל
 לְסַבֵּל אֶת הַדִּין הַקָּשָׁה.

אֵיל אֶחָד - הַגְּבוּרָה שְׁלוֹ, לְשׁוֹן שָׁל תְּקִיפּוֹת, (תהלים
 כג) אֵילוֹתַי לְעֹזְרָתִי חוֹשָׁה, וְהָאֵיל הַזֶּה תִּמְצָא
 בְּכָל הַמוֹסָפִים, שְׁמוֹסִיפִים כֵּת וּגְבוּרָה עֲלֵיהֶם,
 פָּרַט לְשִׁבְתָּ שֵׁשׁ בָּהּ מְנוּחָה וְאִין בָּהּ דִּין כָּלֵל,
 שְׁפַתְגָּלָה הָעֲתִיק הַקְּדוֹשׁ שְׁמַחָה וְטוֹבוֹת לְכָל
 הָעֲלִיזִים (עוֹלָמִים). (במדבר כח) כְּבָשִׂים בְּנֵי שָׁנָה - לְתַת
 כֵּת לְכָל הַדְּרָגוֹת. שְׁעִיר עֲזִים - שְׁלֹא תִרְאֶה טְמֵאָה
 בְּמִקְדָּשׁ בְּיוֹם הַדִּין, וּבְיוֹם זֶה מִתְחַבֵּר הַגְּבוּרָה
 הָעֲלִיזָנָה בְּדִין הַתְּחַתּוֹן שָׁל רֹאשׁ חֹדֶשׁ לְדוֹן אֶת
 הָעוֹלָם.

בַּיּוֹם הַהוּא, וְנִבְרָה דִּין הַקָּשָׁה, כְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל דִּין
 הַרְפָּה, אִךְ חוֹבַת הַיּוֹם פֶּר אֶחָד כְּדֵי שְׁהַעוֹלָם
 יוּכַל לְסַבֵּל, וְלִכְּנֵן בְּרֵאשִׁי חֹדֶשׁ שְׁנֵי פָרִים, שְׁהִיא
 בְּפָרָה. בַּעֲשָׂרָה לַחֹדֶשׁ כְּנִגְדַּי דְרִגְתַּי מֵאִשָּׁה. בַּמוֹסָף
 שָׁלוֹ פֶּר בֶּן בָּקָר אֶחָד, שְׁלֹא נוֹסֵף בּוֹ דִּין כָּל כֶּהֱנָה,
 הַיּוֹת שְׁאֵוֹתוֹ יוֹם הוּא שֶׁל בְּפָרָה. אִיל אֶחָד תִּקְוֶה
 לְשֹׁבֵר אֶת הַרְשָׁעִים שֶׁל הָעוֹלָם, וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת
 נַחַת לְשֹׁבֵר הַרְגּוֹ. כְּבָשִׂים שִׁבְעָה לְהוֹסִיף לְכָל
 הַדְרָגוֹת. שְׁעִיר עֲזִים אֶחָד הַתּוֹסֵף כָּאֵן בְּחוֹבַת
 הַיּוֹם לְכַפֵּר עַל טְמֵאת הַמִּקְדָּשׁ, מֵשׁוּם שְׁהַקְדוּשָׁה
 בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה יִכַּפֵּר עַל הַכֹּל וְלֹא תִשָּׂאֵר
 טְמֵאָה בָּעוֹלָם.

מֵשׁוּם כֶּהֱנָה אֶחָד בַּיּוֹם, לְכַפֵּר קִדְשׁ הַקְדָּשִׁים פַּעַם
 אַחַת בְּשָׁנָה, כְּדֵי שְׁלֹא תִמָּצֵא שָׁם טְמֵאָה
 כָּל כֶּהֱנָה, וְאֶחָד בַּחוּץ לַמִּזְבֵּחַ תְּחִיצוֹן שְׁלֹא תִמָּצֵא
 טְמֵאָה בָּעוֹלָם. בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ כְּנִגְדַּי דְרִגְתַּי
 אַחֲרָן שְׁאֵחֻזוֹ בְּהוֹד, וְהַתְּעַלָּה גַם בַּחֲסֹד.

וְלִכְּן בְּזִמְנָא זֶה אֵפְלוּ עִם כָּל אַמּוֹת הָעוֹלָם
 עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֶסֶד, מִשּׁוּם
 שְׂמֵתוֹסֶף חֶסֶד שֶׁל אֲהֵרֹן עִם חֶסֶד שֶׁל אַבְרָהָם,
 וְהֵם מְקַרְיָבִים בּוֹ בְּשִׁבְעָה יָמִים קְרִבְנוֹת עוֹלוֹת,
 כִּדְרֵי שְׂשִׁימְחוּ כָּל הָעוֹלָם בְּשִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל.
 שְׂבָעִים פָּרִים כְּנֶגֶד שְׂבָעִים אַמּוֹת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
 וּמְזוֹלוֹת הָעוֹלָם, וּבִיּוֹם הָרֵאשׁוֹן פָּרִים שְׁלֹשָׁה
 עֶשֶׂר, לְהִרְאוֹת שְׂאִינָם כְּדָאִים לְהִתְקַיֵּם בְּעוֹלָם
 אֲלֵא בְּטוֹבוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂשִׁישׁ בּוֹ שֶׁלֹּשׁ
 עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים.

אֵילִים שְׁנַיִם, שְׂתִּתְיָה תְּקִיפּוֹת לְאוֹתָהּ בְּרִגְגָה שֶׁל
 חֶסֶד עֲלִיּוֹן עַל אֶחָד שְׁנַיִם מִמָּה
 שְׂמֵקְרִיבִים בְּכָל הַמוֹסְפִים, מִשּׁוּם שְׂחַג זֶה הוּא
 כְּנֶגֶד בְּרִגְתֵי אֲהֵרֹן, שְׂאֲחוֹז בְּדְרִגְגָה שְׂשִׁית. וְנִקְרָא
 יוֹם הַשְּׂשִׁית. יוֹמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶלֶף שְׁנַיִם.
 וּבְאוֹתוֹ יוֹם עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹסִיף עַל
 כָּל אֶחָד שְׁנַיִם חֶסֶד לְעַמּוֹ. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שְׁמוֹת טו)
 וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׂשִׁית וְהִכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר יָבִיאוּ, אִז -

וְהָיָה מִשְׁנֵה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם, וּבְכָל
הַדְּרָגוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה נוֹסְפוֹת בְּרָכוֹת.

וּבְאוֹתוֹ יוֹם יָבֵא מַלְאָךְ הַמְּשִׁיחַ וַיִּקְרָא חַג הָאָסִיף,
שְׂיִכְנִים הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹ הַגְּלוֹת שֶׁל
עַמּוֹ. וְהוּא שְׂפֵתוֹב (ישעיה יא) וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יוֹסִיף
ה' שְׁנֵית יָדוֹ לְקִנּוֹת אֶת שְׂאֵר עַמּוֹ. וַיִּקְרָא חַג
הַסְּבוֹת, שְׁכָל שִׁבְעַת הַדְּרָגוֹת מְכַסּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל
כְּמוֹ סִפָּה, וְלִכְּנֵן כָּל עַנְיֵי הַכְּבוֹד הוֹלְכִים עִם
יִשְׂרָאֵל בַּמְדָּבָר בְּזִכּוֹת אֲחֵרֵן, וְלִכְּנֵן אֲרַבְּעָה עֶשְׂרֵן
כַּבָּשִׂים שְׂכָכֵל יוֹם.

וּבְשִׁבְעָה יָמִים - הָרִי שְׂבָעֵתִים, וַיֵּאִיר שְׂבָעֵתִים אוֹר
הַשֶּׁמֶשׁ, וְהַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִרְחֵם עַל
הָעוֹלָם. וְשִׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת - לְכַפֵּר עַל טְמֵאת
הַמִּקְדָּשׁ שְׂטֵמָאוֹ אֲמוֹת הָעוֹלָם עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
וּמִזְלוֹת. בַּיּוֹם הַשְּׁנִי כְּנֶגֶד דְּרָגַת יִצְחָק. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
כְּנֶגֶד דְּרָגַת יַעֲקֹב. בַּיּוֹם הָרְבִיעִי כְּנֶגֶד דְּרָגַת יוֹסֵף.
בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי כְּנֶגֶד דְּרָגַת מֹשֶׁה. בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי כְּנֶגֶד
דְּרָגַת אֲחֵרֵן.

וּבֵא וּרְאֵה, בְּחַג זֶה וּבְחַג הַמִּצּוֹת שְׁבַעַה יָמִים
 שְׁכַלְוֹלִים בָּהֶם כָּל הַיָּמִים שְׁלַמְעֵלָה, מֵה
 שְׂאִין בֵּן בְּשָׂאֵר חַגִּים שְׁמִקְרִיבִים בָּהֶם מוֹסֵף, אֵלֹא
 חִינוּ מֵה שְׁפִרְשָׁנוּ בְּסוּד הָאֱמוּנָה, (בראשית ל) מִחֲשָׁף
 הַלֶּבֶן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת, שְׁלֶכְלֵ אוֹתָם שְׁבַעַה שְׁבַע
 דְּרָגוֹת מְקִיפּוֹת אוֹתָם בְּצַד הַחֶסֶד, הַחַג שֶׁל
 הַמִּצּוֹת בְּנֶגֶד אַבְרָהָם שְׂבֵא מִחֶסֶד, לֶבֶן כָּל
 הַדְּרָגוֹת שָׁם, שְׁהֲרִי אֵת כָּל הַדְּרָגוֹת מִקִּיף יַעֲקֹב
 הַשָּׁלֵם לְצַד שֶׁל חֶסֶד. הַחַג הַזֶּה בְּנֶגֶד דְּרָגָתוֹ שֶׁל
 אַהֲרֹן שְׂאֲחוֹ בְּחֶסֶד, בְּלֵם עֲמוֹ.

דָּבָר אַחֵר - מִשּׁוֹם שְׁכַל הַדְּרָגוֹת וְכָל הַצְּדִיקִים,
 בְּשִׁינְאֵו יִשְׂרָאֵל מִמְּצָרִים, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 הַתְּנַלְּהָ שָׁם בְּבִתְרִים שָׁלוֹ, וְעֵתִיד לַעֲשׂוֹת בֵּן בְּזִמְנֵ
 בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ. מִשּׁוֹם כֵּךְ כָּל הַבְּתָרִים רְמוּזִים כָּאֵן
 וְכָאֵן, וְנוֹטְלִים עַל אֶחָד שָׁנִים שְׁבַע בְּרָכוֹת כָּאֵן
 מִשָּׁם. וְשָׁם עַל אֶחָד שְׁבַעַה מִשְׂאֵר הַמוֹסָפִים, זֶהוּ
 שְׁכַת־וֹב (מִיכָה ז) בִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲרָאֵנוּ
 נִבְלָאוֹת. כִּיּוֹם צֵאתְךָ הָיָה לוֹ לֹאמַר! מֵה זֶה בִּימֵי?
 שְׁכַל הַיָּמִים הָעֲלִיּוֹנִים הַזֵּדִמְנוּ לְשָׁם וְהַזֵּדִמְנוּ לְכָאֵן,

משום כך נפלאות, נ' פלאות, חמשים פלאות,
שְׁתֵּי חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי בֵּינָה פֶּתַח הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְהוֹצִיא אוֹתָם מִשָּׁם, וְלָכֵן מִזְכֵּרַת בְּתוֹרַת חֲמִשִּׁים
פְּעָמִים יְצִיאַת מִצְרַיִם, כְּנֶגֶד חֲמִשִּׁים שְׁעָרִים, כִּי
יַעֲשֶׂה לִימּוֹת הַמַּשִּׁיתָ. וּמָה זֶה אֲרָאֵנּוּ? אֵלֶּא אֲרָאֵנּוּ
אֵת אוֹתוֹ תִּזְקֵן שְׂרָאָה בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׂכַתוֹב (שמות יד)
וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֵת הַיָּד הַגְּדֹלָה, וְאִזְ עֲתִיד לְרֵאוֹת
אֵת הַפְּרָעֹנוֹת שֶׁל אֲדוֹם

דָּבָר אַחֵר - שְׁבַשְׁבִּיל שְׁבַעַת הַצְּדִיקִים עֲתִיד
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִיר אֵת כָּל אֲמּוֹת
הָעוֹלָם, וְלֹא יִשָּׂאֵר בְּעוֹלָם אֵלֶּא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְבַדּוֹ וַיִּשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד. מִשׁוּם כִּי כָּאֵן שְׁבַעַת
יָמִים.

בֵּיא רֵאָה שְׁמִשׁוּם כִּי מִתְמַעֲטִים וְהוֹלְכִים, וּבִיּוֹם
הַשְּׁמִינִי שׁוֹלְטִים יִשְׂרָאֵל לְבָדָם בְּעוֹלָם
וּמְקַרְיָבִים פֶּר אֶחָד, אֵיל אֶחָד, סוּד הַיַּחֲוֹד. שְׁבַעַת
כְּבָשִׂים - כְּנֶגֶד שְׁבַע דְּרָגוֹת. שְׁעִיר עִזִּים - אֵף
עַל גַּב שְׂבָאוֹתוֹ זְמַן יַעֲבִירֵנוּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

מִן הָעוֹלָם, עִם כָּל זֶה יִשְׁאֵר מִמֶּנּוּ שְׁלֹא יִתְבַטְּלוּ
 מִפְּרִיָה וּרְבִיָה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן יֵצְאוּ מִיָּם חַיִּים
 מִחֻכְמָה הָעֲלִיּוֹנָה, (וּכְרִיָה יֵה) חֲצָיִם אֶל הַיָּם הַקְּדֻמוֹנִי
 - זֶה חֶסֶד עֲלִיּוֹן, וְחֲצָיִם אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן - זֶה
 גְּבוּרָה תְּחִלּוֹנָה וְגְבוּרָה עֲלִיּוֹנָה. בְּפִיץ וּבְחֶרֶף -
 בְּצַד הָאֵשׁ וּבְצַד הַמַּיִם. שְׁלֹא יִשְׁאֵר דִּין בְּעוֹלָם,
 אֲלֵא הַכֹּל רַחֲמִים וְחַיִּים וְחֵרוֹת בְּעוֹלָם.

וּבֹא רְאֵה, בְּחֶג הַזֶּה עוֹשִׂים נְסוּךְ הַמַּיִם, שְׁפַע שָׁל
 חֶסֶד בְּאוֹתָם שִׁיתִים מְשַׁשֶּׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית,
 וְכֹל שְׁבַעַת הַיָּמִים הָעֲלִיּוֹנִים מְקַבְּלִים מֵאוֹתָם מַיִם
 חַיִּים שִׁיּוֹצְאִים מִירוֹשָׁלַיִם הָעֲלִיּוֹנָה הַטְּמִירָה.
 וּבְאִיזָה מְקוֹם רָמוּז עַל אוֹתָם מַיִם חַיִּים? בְּאוֹתָם
 שִׁיתִים, וְחֲסִידִים וְצַדִּיקִים שְׂמֵחִים בְּהִלּוּלָא הַזֶּה,
 מְשׁוּם שְׂרוּמֵז לְאוֹתוֹ הַטּוֹב שְׁעֵתִיד תְּקַדּוּשׁ פְּרוּךְ
 הוּא לַעֲשׂוֹת בְּשִׁיעֵבִיר תְּקַדּוּשׁ פְּרוּךְ הוּא אֶת
 הַטְּמֵאָה מִן הָאָרֶץ, שְׂיִרְדוּ אוֹתָם מִיָּם טְהוֹרִים
 בְּאוֹתָם הַשִּׁיתִים בְּאוֹתוֹ מְזַבַּח עֲלִיּוֹן, יָם הָאַחֲרוֹן,
 וְהֵם שְׁלֵשָׁה לְגַיִם מַיִם, שְׂמוֹנָה עֶשְׂרֵה פִּיּוּצִים, בְּנִגּוּד

צדיק שנקרא חי העולמים, ועל ידו המים יורדים
באותם שיתים.

ובא וראה, בשהלל תוקן היה שמה בהלולא הזו,
אמר, אם אני פאן - הכל פאן, ואם אין אני
פאן - מי פאן? היה רזמו ואומר, אם שכינה
שנקראת אני שורה פאן - הכל פאן, אותו מקום
שנקרא כל שבה להודינג בה. ואם אין אני פאן -
מי פאן? שהרי לא חשוב טוב שלם, משום
ששכינה לא שורה בארץ הקדושה. אבל
בשישיתלמו אותם פרים, אז פתוב (ישעיה יב)
ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה. מי הם?
ששה מעינות שמריקים בישועה הזאת, ואז
העולם כלו בתדוה, משום ששכינה יוצאת מתוך
אותה טמאת שאר העמים, משום כך (במדבר כט)
ביום השמיני עצרת תהיה לכם.

בא ראה, עשר נטיעות, ערבה ונסוף המים -
הלכה למשה מסיני, שאר הדברים של
התורה - תורה, וכאן הלכה. מה הטעם? אלא

משום שמקום זה שנקרא הר סיני, תורה שבעל פה למדה את משה לקשר קשרי האמונה.

אותן עשר נביעות שנטע הקדוש ברוך הוא, שאחו אותן באותו מקום שנקרא ערב שביעית, ויעשו פרי באותו בית סאה, כדי שיבא מזון לעולם בשביעית הזו, שאין להם מזון אלא מאותה שנה ששית שזורעים בה זרעים. זהו שכתוב (חושע י) זרעו לכם לצדקה וקצרו לפי חסד. מה שזורעים יהיה לאותו מקום שנקרא צדקה שלמה, ואז וקצרו לפי חסד, אז יהיה טוב העליון. ומי הוא לפי חסד? זה אברהם.

בא ראה, למטה שבעה מעשים יש ביניהם. זריעה - בנגד האם העליונה, זהו שכתוב (בראשית מז) היא לם זרע. קצירה - בנגד דרנת אברהם, זהו שכתוב [ו]קצרו לפי חסד. דישה בחרוץ - בנגד דרנת יצחק, שעושה דין ומפריד תבן מאותו בר. דין מפריד ממנו, ועושה דין ברשעי העולם, ואז הוא (תהלים לה) כמין לפני רוח.

וְרוּחַ הַזֶּה זֶה הַדְרָגָה שֶׁל יַעֲקֹב, שְׁכֵתוֹב (בראשית מה)
 וְהָיָה רוּחַ יַעֲקֹב, וּבְנִגְדוֹ זוֹרָה. וְאוֹתוֹ הַמִּזְן נִתֵּן
 לְאִשׁ לְמֵאֲכָל. מוֹחֵן - בְּנִגְדַת דְרָגַת מֵשָׁה. לָשׁ -
 בְּנִגְדַת דְרָגַת אֶהְרֹן. אוֹפָה - בְּנִגְדַת דְרָגַת צְדִיק,
 וְנִעֲשֶׂה לָחֶם בְּיָדוֹ שֶׁל צְדִיק בְּאוֹתוֹ אוֹר שְׂיִישׁ
 בְּצִיּוֹן. וְזֶהוּ שְׁכֵתוֹב (תהלים קלז) נִתֵּן לָחֶם לְכָל בָּשָׂר.
 בְּתַחֲלָה לְ"כָל", וְאַחַר כֵּן לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא
 בָּשָׂר. וּמַה זֶה לָחֶם? זֶה הַקְּיוּם.

וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית הֵזֶה לֹא עוֹשִׂים מְלֶאכֶת, אֲלֹא
 אוֹכְלִים אוֹתוֹ לָחֶם שְׁנִתֵּן לָחֶם בַּשָּׁנָה
 הַשְּׁבִיעִית, וְכָל הָעוֹלָמוֹת נֹחִים בְּחֶדְוָה. וְכָל הָעֲנִיִּים
 וְהָעֲשִׂירִים, כֻּלָּם שׁוֹיִם בְּמְקוֹם זֶה, שְׁחֲרִי כָּל
 הַתַּחְתּוֹנִים נוֹזְנִים מַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית הֵזֶה. וְאִם אָדָם
 עוֹשֶׂה סְחוּרָה בְּאוֹתָם פְּרוּת, הַמְּקוֹם הַזֶּה שֶׁל
 עֲנִיּוֹת מוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ בְּרָכוֹת, וְלִבֵּן מוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ
 בְּרָכוֹת. וְצָרִיךְ אָדָם לְהִרְאוֹת שֶׁלְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה הֵזֶה
 שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵשׁ נַחַת עִם בְּעֻלָּה, וְהַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לָחֶם לְכָל הַזֶּה, וְ"כָל" לְאוֹתוֹ מְקוֹם

שְׁנֵקְרָא (בראשית ב) בְּשָׂר מִבְּשָׂרֵי, וְאִינ לָהּ אֹר מִשְׁלָה,
אֵלָּא אֹתָם סְפִיחֵי הַשְּׂשִׁית שְׁנֹזְרְעוּ בָּהּ מִמִּילָא.

וְצָרִיךְ אָדָם בְּאוֹתוֹ עָרַב שְׂבִיעִית לַעֲשׂוֹת מְלֵאכֶת
הָאָרֶץ בְּאוֹתָן עֵשָׂר נְטִיעוֹת שְׁהִשְׁתַּלְמוּ
בָּהּ, שְׁתַּתְיַחַד הָאָרֶץ הִיזוּ עִמָּהֶם וְלֹא תִפְרַד מֵהֶם,
וְאִףּ הִיא תִקְרָא נְטִיעָה, נְטִיעָה שְׁנַטְעַת הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא, כִּי שְׁלֹא יִמְנַע מִמֶּנָּה אוֹתוֹ טוֹב שְׂשִׁישׁ
לָהּ עִם בְּעֵלָה מְנוּחָה בְּשְׂבִיעִית. וְלִכֵּן נִבְרָא אָדָם
בַּיּוֹם הַשְּׂשִׁית, וְהַזְדוּגָה עִמּוֹ בַּת זוּגוֹ לְהַתְעַנֵּג בְּשִׁבְתָּהּ,
וְעַכְשָׁיו הַזְדוּגָה צָדֵק עִם שְׂשִׁישׁ לְתַת אֹר לְהַר סִינַי
הַזֶּה.

וְכֵּן וְרֵאָה, הַר חוֹרֵב נִקְרָא בְּשִׁמְזוּדוּג עִמּוֹ וְאִ"ו,
וְאִם בְּנֵי אָדָם מִפְּרִידִים וְאִ"ו מִמֶּנָּה, נִקְרָא
חֶרֶב לָהּ, שְׁתַּרִי כְּתוּב חֶרֶב, וְעוֹשָׂה נְקֻמּוֹת, לִכֵּן
הִלָּכָה לְמִשְׁחָה מִסִּינַי תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, שְׂיִבְלָלוּ
אוֹתָהּ עִם אֹתָם עֵשָׂר נְטִיעוֹת עָרַב שְׂבִיעִית, וְכֵּן
מִזוּן לְעוֹלָם בְּשְׂבִיעִית, שְׁהוּא מְקוּם שְׂאִינ לוֹ אֹר
אֵלָּא מֵה שְׁנַתָּן לוֹ מֵאוֹתוֹ וְאִ"ו.

וּבֹא וּרְאֵה, כְּשַׁעְשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֵגֶל, וְהַפְּרִידוּ
 הַכְּרֻכּוֹת מִהַר חוֹרֵב הַזֶּה, שְׂהַפְּרִידוּ מִמֶּנּוּ
 וְא"ו וְקִצְצוּ בְּנִטְיֵעוֹת, בְּאוֹתָן נְטִיעוֹת מֵהַ
 פְּתוּב? (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדָיִם
 מִהַר חוֹרֵב. אוֹתוֹ תִּכְשִׁיט עֲלִיּוֹן, תִּפְלִין שָׁל רֹאשׁ
 וְזִרְעֵי שְׁשָׁמִים בְּיַד בְּתָהּ הִסִּירוּ מֵהֶם, וּמֵאִיזָה
 מְקוֹם נִתְּן לָהֶם? מִהַר חוֹרֵב, כְּשֶׁהֲזִדּוּג עָמָה
 וְא"ו. וְכַעַת (משלי טז) [ו]נִרְגָּן מִפְּרִיד אֶלּוֹף, וְעוֹרְרוּ
 עֲלֵיהֶם אֶת הַחֶרֶב.

מִשׁוּם כֹּה, בְּנֵי לְוִי שַׁעְשׂוּ לְוִיָּה לְמְקוֹם זֶה, נִפְרְעוּ
 מֵהֶם, זֶהוּ שְׂכַתוּב (שמות לב) וַיַּעֲמֵד מֹשֶׁה
 בְּשַׁעַר הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר מִי לָהּ אֵלַי, וַיֵּאָסְפוּ אֵלָיו
 כָּל בְּנֵי לְוִי. שְׂחֲרֵי לֹא עָשׂוּ פְרוּדָה, אֲלֵא לְוִיָּה.
 וְאָמַר לָהֶם מֹשֶׁה, כֹּה אָמַר ה' עֲבְרוּ וְשׁוּבוּ מִשַּׁעַר
 לְשַׁעַר בַּמַּחֲנֶה. מִשׁוּם שְׂחָ"כֹה" הַזֹּאת נִתְּנָה לָהֶם
 רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת דִּינָיִם. וּמִיָּהוּ כֹה? זֶה הַר חוֹרֵב,
 וְלִבֵּן הָרְגוּ מֵהֶם כְּשֶׁלְּשֶׁת אֶלְפֵי אִישׁ. שְׁלֶשֶׁת לֹא
 נֶאֱמַר, אֲלֵא כְּשֶׁלְּשֶׁת, כְּנֶגֶד אוֹתָן שְׁלֹשׁ דְּרָגוֹת
 שְׁחִיו מִמְּלֵאוֹת אֶת הַפֶּאֶר הַזֶּה. זֶהוּ שְׂכַתוּב (בראשית

כט) וְהִנֵּה שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי צֹאן רֹבְצִים עָלֶיהָ, מֵשׁוּם שֶׁהֵם נִרְמּוּ שִׁיסְתִּלְקוּ מִמֶּנָּה, וַתִּרֵי בְּאֲרוֹתָ.

מֵשׁוּם כִּךְ צִוְּתָה תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה הִזְוֹאת אֶת מִשָּׁה עַל אוֹתָן עֲשֶׂר נְטִיעוֹת וְעַרְבָּה, שִׁיקִיפוּ אֶת הַמְזוֹבַח הַזֶּה עִם אוֹתָם עַרְבֵי גַחַל, בְּנֶגֶד שְׁתֵּי דְרָגוֹת שְׁמִקְיָפִים לְמַעְלָה, שֶׁהֵם נִצַּח וְהוֹד, וְאִזּוּ יַעֲשׂוּ נֶסוּךְ הַמִּים אוֹתָם מִים חַיִּים שְׁבָאִים עַל יְדֵי צְדִיק, וְלֹא יִמְנְעוּ מִמְזוֹבַח הַזֶּה הַטּוֹב הָעֲלִיּוֹן.

וּבֹא וּרְאֵה, כָּל שְׂאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה עוֹשִׂים בְּמִזְבֵּחַ הַזֶּה נֶסוּךְ הַיַּיִן, רוֹמְזוּ לְדִין שֶׁנִּבְנָם בְּהַ לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם. אֲבָל בְּחַג עוֹשִׂים אֵף בְּמִים חַיִּים, שֶׁתִּרֵי חַיִּים וְאוֹר נוֹסֵף בְּאוֹתוֹ זְמַן, (ישעיה יא) כִּי מִלֵּאָה הָאָרֶץ יִדְעָה אֶת ה' בְּמִים לַיִם מִכִּסִּים.

עֲשֶׂר פְּעָמִים נִמְנוּ יִשְׂרָאֵל: אַחַת בִּירִידָתָם לְמִצְרַיִם, שְׁפָתוֹב (בראשית מז) כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרַיִמָּה וְגוֹמֵר. וְאַחַת בְּעֲלִיָּתָם, שְׁפָתוֹב (שמות יב) כְּשֶׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף. וְשְׁתַּיִם בְּחַמֵּשׁ

הַפְּקוּדִים. וּשְׁתִּים בְּיָמֵי שָׂאוּל, אַחַת בְּבֹקֶץ וְאַחַת
 בַּטָּלָאִים. וְאַחַת בְּיָמֵי דָוִד, (שמואל-ב בד) וַיִּתֵּן יוֹאָב אֶת
 מִסְפַּר מַפְקְדֵי הָעָם אֶל הַמֶּלֶךְ. וְאַחַת בְּיָמֵי עֲזָרָא,
 (עזרא ב) כָּל הַקְּהָל בְּאַחַד. וְאַחַת לְעֶתִיד לְבֹא, (ירמיה
 לז) עַד תַּעֲבֹרְנָה הַצֹּאֵן עַל יְדֵי מוֹנֵה.

אֲשֶׁרִי אָדָם מְצָא חֲכָמָה - זֶה אָדָם הָעֲלִיּוֹן
 שֶׁהִשְׁרָה עָלָיו הַטּוֹב שֶׁל הָעֵתִיק (פְּתִיר),
 אִימָתִי. כְּשֶׁמְנִיעָה הַחֲכָמָה, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יח)
 מְצָא אִשָּׁה מְצָא טוֹב וַיִּפֶּק רְצוֹן מֶה'. זֶה הָרְצוֹן
 שֶׁל הָעֵתִיק. וּמַהִי הַחֲכָמָה הַזֹּאת? זוֹ חֲכָמָה זְעִירָה
 שֶׁהִיא גְדוּלָה בְּהַתְּכַרְוֹת לְמַעְלָה. מְצָא, מַה זֶה
 מְצָא? כָּמוֹ שֶׁנֶּמְצָאת בְּכָל. וְאָדָם יִפִּיק תְּבוּנָה -
 שֶׁצָּרִיךְ לְעֵינַי וּלְהַסְתַּכֵּל וּלְהוֹצִיא מִתְּעַמֵּק הָעֲלִיּוֹן
 תְּבוּנָה לְהַאִיר לְחֲכָמָה הַזֹּאת, וְעַל יְדֵי מִי הִיא
 נִאֻרָה? עַל יְדֵי הָאָדָם הָעֲלִיּוֹן שֶׁמְפִיק רְצוֹן
 מִלְּמַעְלָה לְהַאִיר לָהּ:

השלמה מההשמטות (סימן לח)

שבע צורות קדושות יש לו לקדוש-ברוך-הוא,
 וכלן בנגדון באדם, שנאמר (בראשית א) בצלם
 אלהים ברא אתו, זכר ונקבה ברא אתם. ואלו הן:
 שוק ימין ושמאל, יד ימין ושמאל, גוף וברית -
 הרי שש. והרי אמרת שבע? שבע הם באשתו, (שם
 ב) והיו לבשר אחד.

משל למה הדבר דומה? למלך שעלה בלבו לטע
 בגנו התשעה אילנות זכרים, והיו כלם
 דקלים. אמר, פשיהיו כלם מין אחד, אי אפשר
 להתקיים. מה עשה? נטע אתרוג ביניהם, והוא
 אחד מאותם התשעה שעלה בלבו להיות זכרים.
 ואתרוג מה נהיה? נקבה, והינו שפתוב (ויקרא כג)
 פרי עץ הדר פפת תמרים:

זכר ונקבה בראם (בראשית ה). אפשר לומר כן? והרי
 פתוב (שם א) ויברא אלהים את האדם בצלמו
 בצלם אלהים ברא אתו וגומר, ואחר כך (שם)
 אעשה לו עזר בנגדו. ויבא אחת מצלעתיו ויסגר

בְּשָׂר תִּחְתַּנֶּנָּה. אֵלֶּא אָמַר, שְׁכַתוּב יִצְרָה, וְכַתוּב
 בְּהִן עֲשִׂיהָ, וְכַתוּב בְּהִן בְּרִיאָהּ. עֲשִׂיהָ, שְׁכַתוּב וְזָכַר
 וּנְקָבָה בְּרָא אֶתְּם, בְּעֵת הִרְכִּיב הַנְּשָׂמָה עַל הַגּוֹף
 וְאִסּוּף הַכֹּל. וּמִנֵּיין לָנוּ שִׁיִּצְרָה זוֹ הִיא לְשׁוֹן אִסּוּף
 הוּא שְׁכַתוּב (שם ב) וַיִּצַּר ה' אֱלֹהִים וְגו' כֹּל חַיֵּית
 הַשָּׂדֶה וְאֵת כָּל עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּבְאֵ אֶל הָאָדָם, וְהִינּוּ
 שְׁכַתוּב עַל הָאָדָם - וְזָכַר וּנְקָבָה בְּרָא אֶתְּם. וַיִּבְרָךְ
 אֶתְּם.

בְּצִלָּם אֱלֹהִים בְּרָא אֶתּוֹ. כָּכָל אֲנָרְיוֹ וּבְכָל
 חֲלָקָיו, וְהִרִי אָמַר, וְא"ו לְמָה הוּא
 דוֹמָה? (תהלים קד) לְעֵטָה אֹר כַּשְּׁלֵמָה, וְהִרִי וְא"ו
 אֵינָה אֵלֶּא שֵׁשׁ קְצוּוֹת. אָמַר לוֹ, בְּרִית מִלָּה וְזוּוֹגוּ
 שָׁל אָדָם חֲשׁוּבִים אַחַד. שְׁתֵּי יָדָיו שְׁלֵשָׁה. רֵאשׁוֹ
 וְגוֹפּוֹ חֲמִשָּׁה. שְׁתֵּי שׁוֹקָיו שִׁשָּׁה. וּבְנִגְנָדָם כְּמוֹתָם
 בַּשָּׁמַיִם, שְׁכַתוּב (קהלת ז) גַּם אֵת זֶה לְעֵמֶת זֶה עָשָׂה
 הָאֱלֹהִים. וְהִינּוּ יָמִים, (שמות לא) כִּי שִׁשָּׁת יָמִים עָשָׂה
 ה' אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וְלֹא אָמַר בַּשִּׁשָּׁת
 יָמִים, מְלַמֵּד שְׁכָל יוֹם וַיּוֹם יֵשׁ לוֹ כַּחוֹ: ע"כ
 מֵהַשְּׁמִטוֹת.

השלמה מההשמות המשך הנ"ל

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פָּרוּ וּרְבוּ וְגוֹמֵר. מְצוּחַ זו
 לְהִתְעַסֵּק בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה
 וְלַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת, שְׂוִית־פֶּשֶׁט הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ לְכָל
 הַצְּדָדִים, וְלִלְקַט רוּחֹת וּנְשָׁמוֹת, שְׂוִיתִיָּה כְבוֹד
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. שְׁכָל מִי שֶׁלֹּא
 מִתְעַסֵּק בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה, מִקְטִין אֶת הַדְּמוּת שֶׁל
 רַבּוֹנוֹ שֶׁלֹּא יִמָּצֵא בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְגוֹרֵם שֶׁלֹּא תִשָּׁרָה
 שְׂכִינָה בְּעוֹלָם הַזֶּה. כְּמוֹ שֶׁמִּתּוֹסְפוֹת רוּחֹת
 וּנְשָׁמוֹת, כִּף מִתּוֹסֵף לְרֵדֶת [נ"א דְנִמָּא] לְעוֹלָם הַזֶּה
 כְּבוֹד הַמְּלֶךְ, שְׂכָתוֹב (מְשַׁלֵּי יד) בְּרַב עֵם הַדְּרֵת מְלֶךְ
 וּבְאַפָּם לְאֵם מְחַתֶּת רְזוּן.

הַדְּרֵת מְלֶךְ - זֶה זִיו כְּבוֹד הַמְּלֶךְ שֶׁמִּתּוֹסֵף
 לְרֵדֶת לְעוֹלָם הַזֶּה. מְחַתֶּת רְזוּן - זֶה
 הַקְּטִינַת דְּמוּת הַמְּלֶךְ שֶׁמִּקְטִין מִהָעוֹלָם הַזֶּה, כִּף
 מִקְטִין גַּם לְמַעַלָּה, שְׂחֵרֵי אוֹתוֹ זִיו לֹא יוֹרֵד,
 וְנִחְשָׁב עַל אוֹתוֹ אָדָם כְּאִלּוּ שֶׁפָּךְ דְּמִים, שֶׁנֶּדְרַע
 הַדְּמוּת שֶׁלְמַטָּה כְּמוֹ שֶׁלְמַעַלָּה, שְׂכָתוֹב (בראשית ט)

כִּי בְּצַלְם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. וְהוּא מִקְטִין
צַלְם אֱלֹהִים לְמַטָּה וְהַדְמוּת וּדְיוֹקָן לְמַעְלָה, וְלִכְן
צָרִיךְ אָדָם לְהִתְעַסֵּק בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה וְלַעֲשׂוֹת צַלְם
אֱלֹהִים לְהַגְדִּיל כְּבוֹד ה' בְּכָל הַצְדָדִים: ע"כ
מההשמטות.

השלמה מההשמטות (סימן לח) ר"מ

מִצְוָה זוּ לְקַיֵּם מִצְוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה לְקַיֵּם בֵּין וּבֵת,
מִשׁוּם שָׂאֵב שָׁם י', וְאִם שָׁם ה', בֵּין שָׁם ו',
בֵּת שָׁם ה', וְאִם וְאִם שָׁם לָהֶם בֵּין וּבֵת, גַּם ה' לֹא
שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. וְכֵמוּ זֶה בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית אָמַר
(בראשית א) פָּרוּ וּרְבוּ, פָּרוּ מִצַּד הַיָּמִין, וּרְבוּ מִצַּד
הַשְּׂמָאל, שָׁבוּ בָּרָא אֱלֹהִים הַכֹּל, וּבָרָא זֶה עֲמוּד
הָאֲמֻצָּעִי, אֵת הָאָרֶץ - זוּ שְׂכִינָה. וְלָמָּה צָרִיךְ
אַרְבַּע, בָּאֵב וְאִם בֵּין וּבֵת? מִשׁוּם שְׁחֵרֵי הַתְּקוּדָשׁוֹ
וְהַתְּפָרְכוֹ בְּשִׁלְשׁ קַדְשׁוֹת וְשִׁבְעַת בְּרָכוֹת שֶׁהֵם י',
צְרִיכוֹת לְהִיּוֹת אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת שְׁשׁוּרוֹת עֲלֵיהֶם
עֲשָׂרָה, לְהִיּוֹת אָדָם רְשׁוֹת הַיְחִיד לְאֲדוֹנָו, שְׁרָחְבוּ
אַרְבַּעַה וְנָבְחוּ עֲשָׂרָה. וּמִי שְׂמַתְעֵסֵק בַּתּוֹרָה

וּבְמִצְוֵה בִּירְאָה וּבְאַהֲבַת אֲדוֹנָיו, בְּמָקוֹם יִרְאָה
 זְרוּיָה שָׁם י', בְּמָקוֹם אֲהֶבֶה זְרוּיָה שָׁם ה',
 בְּמָקוֹם תּוֹרָה זְרוּיָה ו', וּבְמָקוֹם מִצְוֵה זְרוּיָה ה',
 בְּמָקוֹם הַמִּחְשָׁבָה שְׁנַאֲמַר בָּהּ (שמואל-ב יט) וְזֹאת
 תּוֹרַת הָאָדָם, כָּלוּל מִהַכֹּל, שׁוֹרָה בּוּ יו"ד ה"א
 וְא"ו ה"א, (תהלים קכו) אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת שׁוֹא
 עֲמְלוֹ בּוֹנֵיו בּוּ. מַה זֶה שׁוֹא עֲמְלוֹ בּוֹנֵיו בּוּ? אֵלּוּ
 סמא"ל וְנַחֲשׁ: ע"כ מֵהַשְּׂמִטוֹת.

נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצִלְמֵנוּ בְּדְמוּתֵנוּ - שְׁנִכְלָל בְּשֵׁשׁ
 צַדִּיקִים כָּלוּל מִהַכֹּל כִּמּוֹ שְׁלֹמֹעֲלָה,
 בְּאֵיבָרִים מְתַקְנִים בְּסוּד הַחֲכָמָה כְּרֵאוּי, הַכֹּל
 תְּקוּן עֲלִיוֹן. נַעֲשֶׂה אָדָם - סוּד שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה,
 הַכֹּל בְּחֲכָמָה קְדוּשָׁה עֲלִיוֹנָה. בְּצִלְמֵנוּ בְּדְמוּתֵנוּ -
 לְהַתְּתַקֵּן זֶה בְּזֶה לְהִיּוֹת [אָהָד] הוּא יְחִידִי בְּעוֹלָם
 שְׁלֵיט עַל הַכֹּל.

וַיִּירָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה [ד"א כָּלֵל] וַהֲנִיחַ טוֹב
 מְאֹד - כָּאֵן נִתְקַן מֵה שְׁלֵא נֶאֱמַר כִּי טוֹב
 בַּשָּׁנִי, מִשׁוּם שֶׁבּוּ נִכְרָא הַמּוֹת. וְכֵאֵן נֶאֱמַר וַהֲנִיחַ

טוב מאד, והולכים כמו שאמרו החברים, והנה
טוב מאד - זה המות.

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד,
וְכִי לֹא רָאָה אוֹתוֹ קִדְּם? אֵלֶּא הַכֹּל רָאָה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְמָה שֶׁאָמַר אֶת כָּל - לְרַבּוֹת
כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁיָּבֹאוּ אַחֲרָיָהּ, וְכֵן כָּל מַה שֶׁיִּתְּחַדֵּשׁ
בְּעוֹלָם בְּכָל יוֹר וְדוֹר בְּמִטְרָם שֶׁיָּבֹאוּ לְעוֹלָם. אֲשֶׁר
עָשָׂה - זֶה כָּל מַעֲשֵׂי בְּרֵאשִׁית שְׁשָׁם נִבְרָא יְסוֹד
וְעַקֵּר לְכָל מַה שֶׁיָּבֹא וַיִּתְּחַדֵּשׁ בְּעוֹלָם לְאַחַר מִבְּנֵי.
וּמִשׁוּם כֵּךְ רָאָה אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁלֹּא
הָיָה, וְשָׁם אֶת הַכֹּל בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. יוֹם הַשְּׁשִׁי
- מַה שְׁוֹנָה בְּכָל הַיָּמִים שֶׁלֹּא נֵאמַר בָּהֶם ה"א?
אֵלֶּא כֵּאֵן כִּאֲשֶׁר נִתְקַן הָעוֹלָם, הַתְּחִבָּרָה הַנִּקְבָּה
בְּזָכַר בְּחִבּוּר אֶחָד. ה' בְּשֵׁשִׁי [שְׁהוּא] [יְסוֹד] לְהִיוֹת הַכֹּל
אֶחָד. וַיְבָלוּ - נִתְקַנּוּ הַכֹּל אֶחָד [בְּאֶחָד]. נִתְקַנּוּ מִהַכֹּל
וְהִשְׁתַּלְּמוּ בְּכֹל.

וַיְבָלוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. רַבִּי אֶלְעָזָר
פָּתַח, (תהלים לא) מַה רַב טוֹבָךְ אֲשֶׁר צִפַּנְתָּ

לִירֵאִיךָ פְּעֻלָּתָ לַחֹסִים בְּךָ נִגְדַ בְּנֵי אָדָם. בֵּא רְאֵה,
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא אָדָם בְּעוֹלָם וְהִתְקִין אוֹתוֹ
לְהִיּוֹת שָׁלֵם בְּעִבּוּדָתוֹ וּלְתַקֵּן אֶת דְּרָכָיו בְּיַד
שְׂיִזְכָּה לְאוֹר הָעֲלִיּוֹן שְׁנַנּוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְצַדִּיקִים, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (ישעיה סד) עֵינַי לֹא רְאִיתָה
אֱלֹהִים וּזְלַתָּ יַעֲשֶׂה לְמַחֲבָה לוֹ.

השלמה מההשמטות (סימן ט"ל)

יֵשֵׁב רַבִּי בְּרַכְיָה וְדַרְשׁ, מַה זֶה שְׁאָנּוּ אוֹמְרִים כָּל
יוֹם הָעוֹלָם הֵבֵא, וְלֹא יוֹדְעִים מָה אָמַר,
הָעוֹלָם הֵבֵא מְתַרְנֵם עֲלֵמָא רְאִיתִי (הָעוֹלָם הֵבֵא), מְלַמֵּד
שְׁקִדָּם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לְבְרָא אוֹר
גְּדוֹל לְהַאִיר, וְנִבְרָא אוֹר גְּדוֹל שְׂאִין כָּל בְּרִיָּה
יְכוּלָה לְשַׁלֵּט בּוֹ. צָפָה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂאִינָם
יְכוּלִים לְסַבְּלוֹ, לְקַח שְׂבִיעֵי וְשָׁם לָהֶם בְּמִקְוֹמוֹ,
וְהַשָּׂאָר גְּנָזוּ לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לָבֵא. אָמַר, אִם יִזְכּוּ
בְּזֶה הַשְּׂבִיעֵי וַיִּשְׁמְרוּהוּ - אֵתֵן לָהֶם זֶה לְעוֹלָם
אַחֲרוֹן, וְהִינּוּ שְׂכָתוֹב הָעוֹלָם הֵבֵא, שְׂכָבֵר בֵּא
מִקְדָּם שְׂשֵׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (תהלים לא)

מָה רַב טוֹבָךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירְאִיךָ פְּעֻלָּתְךָ לַחֹסִים
בְּךָ נִגְדַר בְּנֵי אָדָם: ע"כ מההשמטות.

וּבַמָּה יִזְכֶּה הָאָדָם לְאוֹתוֹ הָאֹזֵר? בַּתּוֹרָה. שְׁכָל
מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם, יִזְכֶּה
לְהִיזוֹת לוֹ חֵלֶק בְּעוֹלָם הַבָּא, וַיִּחַשֵׁב לוֹ כְּאִלוּ בְּנֵה
עוֹלָמוֹת, שְׁתַּרְי בַּתּוֹרָה נִבְנְהָ הָעוֹלָם וְנִתְקַן. זֶהוּ
שְׁכָתוֹב (משלי ג) ה' בְּחֶכְמָה יָסַד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם
בַּתְּבוּנָה, וּכְתוֹב (שם ה) וְאֶהְיָ אֶצְלוֹ אֱמוּנָה וְאֶהְיָ
שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם. שְׁכָל מִי שֶׁמְשַׁתְּדֵל בָּהּ, מִתְקַן
עוֹלָמוֹת וּמְקַיֵּם אוֹתָם.

וּבֵא וּרְאֵה, בְּרוּחַ עֲשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת
הָעוֹלָם וּבְרוּחַ הוּא עוֹמֵד, רוּחַ שֶׁל אֱלוֹ
שַׁעֲוֹסִים בַּתּוֹרָה, וְכָל שֶׁכֵּן רוּחַ שֶׁל הַכֹּל
הַיְנוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן. מָה רַב טוֹבָךָ - זֶה הַטוֹב
שֶׁנִּגְנְזוּ. לִירְאִיךָ - לְאוֹתָם יִרְאִי חֲטָא. פְּעֻלָּתְךָ
לַחֹסִים בְּךָ - מַה זֶה פְּעֻלָּתְךָ? זֶה מַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית. רַבִּי אַבְאָ אָמַר, זֶה נֵן עֵדוֹ, שְׁתַּרְי
בְּאֵמָנוֹת עֲשֵׂה אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֶרֶץ

כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה, לְחֹזֵק בּוֹ אֶת הַצְדִּיקִים. (דף מז ע"ב) וְהוּ
 שְׁכַת־וֹב (תהלים לא) פָּעֲלָתָ לַחֹסִים כְּדָ נְגַד בְּנֵי אָדָם.
 שְׁתֵּרִי הוּא נְגַד [בְּנֵי] אָדָם, וְהָאֲחֵר נְגַד עֲלִיוֹנִים
 קְדוּשִׁים. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּן הָעֵדָן לְמַעְלָה וְנְגַד
 בְּנֵי אָדָם הוּא, [וְאֶפְלוּ הָאֲחֵר הוּא נְגַד בְּנֵי אָדָם] לְהַתְכַנֵּם בּוֹ
 צְדִיקִים שְׁעוֹשִׁים רְצוֹן רַבּוֹנָם.

וַיִּכְלוּ - שְׁכָלוּ מַעֲשִׂים שְׁלִמְעָלָה וּמַעֲשִׂים
 שְׁלִמְטָה. הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ - לְמַעְלָה
 וּלְמַטָּה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, מַעֲשֵׂה וְאֲמִנוֹת הַתּוֹרָה
 שְׁכַכְתָּב וּמַעֲשֵׂה וְאֲמִנוֹת תּוֹרָה שְׁכַעַל פָּה. וְכָל
 צְבָאָם - אֵלֶּה פְרָטֵי הַתּוֹרָה, פָּנִים שֶׁל הַתּוֹרָה,
 שְׁכַעִים פָּנִים לַתּוֹרָה. וַיִּכְלוּ - שְׁהַתְקַיְמוּ וּבְתַקְנוּ זֶה
 בְּזֶה. שָׁמַיִם וְאָרֶץ - פְּרָט וּכְלָל. וְכָל צְבָאָם -
 סוּדוֹת הַתּוֹרָה, טְהוֹרוֹת שְׁכַתּוֹרָה וְטַמְאוֹת
 שְׁכַתּוֹרָה.

השלמה מההשמטות (סימן מ')

שְׁמִינֵי מַה הוּא? יֵשׁ לוֹ לְקְדוּשׁ-כְּרוֹךְ-הוּא צְדִיק
 אֶחָד בְּעוֹלָם וְחָבִיב לוֹ, מִפְּנֵי שְׁמִקֵּים כָּל

הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְהוּא יְסוּדוֹ, וְהוּא מְכַלְכְּלוֹ וּמְצַמִּיחוֹ
 וּמְגַדְּלוֹ וּמְשַׁמְּחוֹ, אָהוּב וְחָבִיב לְמַעְלָה, נוֹרָא
 וְאֲדִיר לְמַטָּה, מְתַקֵּן וּמְקַבֵּל לְמַעְלָה, מְתַקֵּן וּמְקַבֵּל
 לְמַטָּה, וְהוּא יְסוּד הַנְּפָשׁוֹת כָּלָם.

אָמַרְתָּ שְׂמִינִי, וְאָמַרְתָּ יְסוּד הַנְּפָשׁוֹת כָּלָם, וְהֵרִי
 כָּתוּב וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנְפָּשׁ? כֵּן
 שְׁבִיעִי הוּא אֵלָּא מִשּׁוֹם שְׁמִכְרִיעַ בִּינֵיהֶם, וַיִּשְׁנֶם
 שָׁלֹשׁ לְמַטָּה וְשָׁלֹשׁ מִמַּעַל, וְהוּא שְׁמִכְרִיעַ בִּינֵיהֶם.
 וּמָה הַטַּעַם נִקְרָא שְׁבִיעִי? וְכִי הוּא בַּשְּׁבִיעִי? לֹא,
 אֵלָּא מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹדֵשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁבַת בְּשָׁבַת
 בְּאוֹתָהּ הַמְּדָה, שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת ל"א) כִּי שִׁשְׁתַּיִם יָמִים
 עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
 שָׁבַת וַיִּנְפָּשׁ. מְלַמֵּד שְׁכָל יוֹם וַיּוֹם יֵשׁ לוֹ מֵאֲמֹר
 אֶחָד שֶׁהוּא אֲדוֹן לוֹ, לֹא מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִבְרָא בּוֹ,
 אֵלָּא מִפְּנֵי שֶׁהוּא פּוֹעֵל בְּעוֹלָם פְּעֻלָּה תְּמִידוּתָהּ לוֹ
 בְּיָדוֹ.

פְּעֻלוֹ כָּלָם פְּעֻלָּתָם וְקִיּוּמוֹ מַעֲשֵׂיהֶם לְבַד - בָּא
 יוֹם הַשְּׁבִיעִי וּפְעֻלָּתוֹ. שְׁמַחוּ כָּלָם,

אף הקדוש ברוך הוא, ולא עוד אלא שגדלה
 נשמתו, שכתוב וכיום השביעי שבת וינפש. ומתי
 שביתה זו? שאין בה מלאכה, והיא מנוחה,
 שכתוב שבת. משל למה הדבר דומה? למלך
 שהיו לו שבועה גנות, ובנין האמצעי מעין נאה
 נובע במקור מים חיים, שלשה מימיו ושלשה
 משמאלו, ומיד שפועל בעולם אז מתמלא,
 ושמים כלם ואומרים: לצרכנו הוא מתמלא.
 והוא משקה אותם ומגדלם, והם ממתינים
 ושוכתים, והוא משקה את השבעה. והרי כתוב
 (ישעיה מג) במזרח אביא ורעה, והנה אחד מהם
 משקה אותו? אלא אמר, הוא משקה את הלב,
 והלב משקה אחר בן כלם. ומתי מדה שביעית?
 הוי אומר, זו מדת טובו של הקדוש ברוך הוא.
 מה הטעם אמר את שבתתי ולא אמר את
 שבתתי? משל למה הדבר דומה? למלך
 שהיה לו פלה נאה, וכל שבוע ושבוע מזמינה יום
 אחד להיות עמו, והמלך יש לו בנים נאים
 ואוהבים, אמר להם: הואיל וכן שמחו אתם גם

כֵּן בַּיּוֹם שֶׁמָחַתִּי, כִּי אֲנִי בְּשִׁלְכֶם אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל,
 וְאַתֶּם גַּם כֵּן הִדְרֹו אֹתוֹ. וְמָה זֶה זְכוּר וְשָׁמֹר?
 זְכוּר לְזָכַר, וְשָׁמֹר לְנִקְבָּה. מָה הַטַּעַם (ויקרא יט)
 וּמִקְדָּשֵׁי הַיִּרְאָו? שִׁמְרוּ עֲצֻמְכֶם מִהִתְרַחֵר, כִּי
 מִקְדָּשֵׁי קְדוּשָׁה הוּא. לָמָּה? (שם כ) אֲנִי ה' מִקְדָּשְׁכֶם,
 אֲנִי ה' בְּכָל צַד: ע"כ מִהַשְׁמָטוֹת.

וַיִּבֶל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי - זוֹ תוֹרַה שְׁבַעַל פֶּה
 שֶׁהוּא יוֹם שְׁבִיעִי, וְכֵן נִתְקַן הָעוֹלָם שֶׁהוּא
 קִיּוּם שֶׁל הַכֹּל. מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, וְלֹא כָּל
 מְלֹאכְתּוֹ, שֶׁהֵרִי תוֹרַה שְׁבַעַתָּב הוֹצִיָּאָה הַכֹּל
 בְּתַקְוָה שֶׁל כְּתָב שִׁיּוּצָא מִחֻכְמָה. שְׁלֹשׁ פְּעָמִים כָּאֵן
 בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: וַיִּבֶל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיִּשְׁבּוֹת
 בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. הֵרִי
 שְׁלֹשׁ. וַיִּבֶל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי - זוֹ תוֹרַה שְׁבַעַל
 פֶּה, שְׁעַם יוֹם הַשְּׁבִיעִי הָיָה נִתְקַן הָעוֹלָם כְּמוֹ
 שֶׁאֲמַרְנוּ.

וַיִּשְׁבּוֹת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי - זֶה יְסוּד הָעוֹלָם. כְּסִפְרוֹ
 שֶׁל רַבִּי יִיבֹא תוֹקֵן זֶה יוֹבֵל. וְעַל כֵּן

בְּתוֹב כָּאֵן מְכַל מְלֹאכְתּוֹ, שְׁהַכֵּל יֵצֵא מִמֶּנּוּ. וְאֵנּוּ
זֶה יְסוּד, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנּוּ, שְׁהִירִי מְנוּחָה בּוֹ הִתְּחֵה
יֹתֵר מִהַכֵּל.

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי - זֶה כִּיֵּן גְדוֹל
שְׁמֵבָרֶךְ אֶת הַכֵּל וְהוּא נוֹטֵל בְּרֹאשׁ,
שְׁשֵׁנִינוּ כִּיֵּן נוֹטֵל בְּרֹאשׁ, וּבּוֹ הַבְּרָכוֹת שׁוֹרוֹת
לְבָרֶךְ, וְנִקְרָא שְׁבִיעִי. רַבִּי יִיסָא הוֹקֵן אָמַר, הַשְּׁנַיִם
הַלָּלוּ - אֶחָד הוּא בְּיִסוּד הָעוֹלָם וְאֶחָד בְּעֵמוּד
הָאֲמִצְעִי [ר"א אָבֵל שְׁלֶשֶׁת אֱלֹהִים - אֶחָד בְּעֵרֵב שֶׁבֶת שֶׁל לֵילָה, וְאֶחָד שֶׁל
חַיִּים, וְאֶחָד שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהוּא שֶׁבֶת הַגְּדוֹל].

וְכֵן [וַיְבָרֶךְ] אֶתְּךָ, אֶת מִי? אֶת אֹתוֹ מְקוֹם שְׁאוֹת
הַבְּרִית בּוֹ שׁוֹרָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שְׁמוּאֵל-ב' טו)
וְהִרְאֵנִי אֶתְּךָ וְאֶת גִּוְהוֹ. וּבְמְקוֹם זֶה שׁוֹרִים כָּל
הַקְּדוֹשִׁים לְמַעַלָּה [שְׁלִמְעֵלָה] וַיּוֹצֵאִים מִמֶּנּוּ לְכַנְסֵת
יִשְׂרָאֵל לְתֵת לָהּ תַפְנוּק לְחֵם עֲנָג, וְהוֹלִיךְ זֶה כְּמוֹ
שְׁכַת־וֹב (בְּרֹאשִׁית ט"ט) מֵאֲשֶׁר שְׁמֵנָה לְחֶמוֹ וְהוּא יִתֵּן
מֵעֲדֵנֵי מִלְּךָ. מֵאֲשֶׁר - זֶה קִיּוֹם שְׁלָם. שְׁמֵנָה לְחֶמוֹ
- [מֵה] שְׁתֵּיחָה [לִז] לְחֵם עֲנָג, חוֹזֵר לְהִיּוֹת לְחֵם עֲנָג.

והוא יתן מעדני מלך - מי המלך? זו כננסת ישראל, הוא נותן לה כל תפנוקי העולם, וכל הקדושים שיוצאים מלמעלה, מהמקום הזה יוצאים. ולכן ויקדש אתו, אתו - אות הברית.

כי בו שבת - בו מנוחת הכל [ד"א בו מנוחה] שאלעליונים ותחתונים. בו שבת [ד"א באת] למנוחה. אשר ברא אלהים - מכלל של זכור יוצא שמור להתקין מעשה העולם. לעשות - זה אמן העולם, לעשות מעשה של הכל. [ס"א אשר ברא - אמן צריך לעולם וכל המעשה של הכל].

עוד פרש רבי שמעון את הדבר ואמר, כתוב (דברים ז) שומר הברית ותחסד. שומר - זו כננסת ישראל. הברית - זה יסוד העולם. ותחסד - זה אברהם, שכננסת ישראל היא שומר הברית ותחסד. ונקראת שומר ישראל, זהו שומר הפתח של הכל, בו תלויים כל מעשי העולם ודאי. אשר ברא אלהים לעשות - לשכלל להתקין הכל כל

יום וְיִוֵּם וְלִהְיוֹצִיא רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת, וְאַפְלוֹ רוּחוֹת
וְשָׂדִים.

וְאִם תֹּאמַר שְׂאִינָם תִּקּוּן הָעוֹלָם - לֹא כִּן! שְׂחֵרֵי
הֵם הָיוּ לְתִקּוּן הָעוֹלָם וְלִהְלִקוֹת בָּהֶם רִשְׁעֵי
הָעוֹלָם, שֶׁהֵם הוֹלְכִים בְּנִגְדָם לְהוֹכִיחַ אוֹתָם. וּמִי
שֶׁהוֹלֵךְ לְשִׂמְאֵל, נֶאֱחָז בְּצַד הַשְּׂמֵאל בְּנִגְדָם [לִזְקָה
בָּהֶם], לָכֵן הֵם לְתִקּוּן.

בֵּא רֵאָה מַה כָּתוּב בְּשִׁלְמָה, (שְׂמוּאֵל-ב ז) וְהוֹכַחְתִּיו
בְּשִׁבְטֵי אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְּנֵי אָדָם. מִי הֵם נִגְעֵי
בְּנֵי אָדָם? אֵלֶּה אוֹתָם הַמְּוִיָּקִים. בֵּא רֵאָה, בְּשָׁעָה
שֶׁנִּבְרָאוּ, הִתְקַדַּשׁ הַיּוֹם וּנְשָׂאָרוֹ רוּחַ כְּלֵי גוֹף, וְאֵלוֹ
הֵם בְּרִיּוֹת שְׂלֵא (דף מח ע"א) נִתְקַנּוּ [וְלֹא הִתְנַסְּדוּ], וּמִצַּד
שְׂמֵאל הֵם זְהֻמַּת הַזֹּהֵב. וְעַל זֶה, מִשּׁוֹם שְׂלֵא
נִתְקַנּוּ וְהֵם פְּגוּמִים, הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לֹא שׁוֹרָה בָּהֶם
וְלֹא נִדְבְּקוּ בוֹ, וְהַפְּחַד שֶׁלָּהֶם הוּא מִהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
וְזַעֲיִם וּפּוֹחֲדִים מִמֶּנּוּ, וְהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לֹא שׁוֹרָה
בְּמָקוֹם פְּגוּם.

וּבֹא וּרְאֵה, הָאָדָם הַזֶּה שְׁנִפְנָם, שְׁלֹא הַשְּׂאִיר בֵּין
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּשִׁיּוּצֵא מִמֶּנּוּ, לֹא נִדְבַק בַּשֵּׁם
 הַקָּדוֹשׁ וְלֹא מִכְּנִיסִים אוֹתוֹ לַפְּרָגוֹד, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא
 פָּנוּם וְלֹא נִשְׁלָם. וְעַיִן שְׁנַעֲקֵר צָרִיךְ נְטִיעָה פֶּעַם
 אַחֲרַת כִּדְי שְׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ יִשְׁלַם בְּכָל הַצָּרִידִים,
 וְחִסְרוֹן לֹא יִדְבַק בּוֹ לְעוֹלָמִים.

וּבֹא וּרְאֵה, הַכְּרִיזוֹת הֶלְלוּ פְּנוּמִים הֵם מְלַמְעָלָה
 וּמְלַמְטָה, וְלִכֵּן לֹא נִדְבָקִים לְמַעְלָה וְלֹא
 נִדְבָקִים לְמַטָּה. וְאַלְהָה שְׁכַתּוֹב בָּהֶם אֲשֶׁר בָּרָא
 אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת, שְׁלֹא נִשְׁלְמוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְאִם
 תֵּאמַר, תְּרֵי רוּחוֹת הֵם, לָמָּה לֹא נִשְׁלְמוּ לְמַעְלָה?
 אֲלֵא בִּיּוֹן שְׁלֹא נִשְׁלְמוּ לְמַטָּה בְּאַרְצֵי, לֹא נִשְׁלְמוּ
 לְמַעְלָה. וּבְכֵלם בָּאִים מִצַּד שְׂמָאל וּמִכַּסִּים מֵעֵינֵי
 בְּנֵי אָדָם, וְעוֹמְדִים בְּנִגְדָם לְחֻרַע לָהֶם. בְּשִׁלְשׁ הֵם
 כְּמוֹ מְלֶאכֶי הַשָּׂרַת, וּבְשִׁלְשׁ הֵם כְּמוֹ בְּנֵי אָדָם,
 וְתֵרֵי בְּאַרוּתָה.

אַחַר שְׁנִכְרָאוּ רוּחוֹת [ד"א נִסְמָנִין], נִשְׁאַרוּ אוֹתָם
 רוּחוֹת אַחַר תְּרֵתִים שָׁל נֶקֶב תְּחוּם רְבָה

ליל השַׁבָּת וַיּוֹם הַשַּׁבָּת. בֵּינוֹן שְׂיִצְאָה קְדֻשַׁת הַיּוֹם
 וְלֹא הַשְּׁלֵמוֹ, יֵצְאוּ לְעוֹלָם וּמְשׁוֹטְטִים לְכָל
 הָרוּחוֹת, וְצָרִיךְ הָעוֹלָם לְהִשְׁמַר מֵהֶם, שְׁחָרֵי אִז
 מִתְעוֹרֵר כָּל צַד שְׂמָאֵל, וְאִישׁ הַגִּיהֶנֶם לוֹהֵטָת, וְכָל
 אוֹתָם שֶׁבְצַד שְׂמָאֵל הוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם.
 וְרוֹצִים לְהִתְלַבֵּשׁ בְּגוֹף וְלֹא יְכוּלִים, וְאִז צָרִיכִים
 לְהִשְׁמַר מֵהֶם, וְהִתְקִינוּ שִׁיר שֶׁל פְּנָעִים בְּכָל שְׁעָה
 שֶׁפָּתַח שְׁלָהֶם שְׂרוּי בְּעוֹלָם.

בֵּא רֵאָה, כְּשֶׁמִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם בְּעָרֵב שַׁבָּת, סִבָּת
 שְׁלוֹם שׁוֹרָה וְנִפְרָסָת בְּעוֹלָם. מִי זֶה סִבָּת
 שְׁלוֹם? זֶה שַׁבָּת. וְכָל רוּחוֹת וּסְעָרוֹת וְשָׂדִים וְכָל
 רוּחוֹת הַטְּמֵאָה, כֻּלָּם נִטְמָנִים וְנִכְנָסִים בְּעֵין
 הַרְחִים שֶׁל נֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה. שְׁחָרֵי בֵּינוֹן
 שֶׁמִתְעוֹרֵרֶת קְדֻשָּׁה עַל הָעוֹלָם, רוּחַ הַטְּמֵאָה לֹא
 מִתְעוֹרֵרֶת אֵתוֹ, וְזֶה בּוֹרַח מִלְּפָנָי זֶה.

וְאִז הָעוֹלָם בְּשִׁמְיָה עֲלִיוֹנָה, וְלֹא צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל
 עַל שִׁמְיָה כְּמוֹ שׁוֹמֵר אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל לְעַד
 אָמוֹן, שְׁחָרֵי זֶה הִתְקַן לַיּוֹם חַל כְּשֶׁהָעוֹלָם צָרִיךְ

שְׁמִירָה. אֲבָל בְּשֶׁבֶת נִפְרָסֶת סִבַּת שְׁלוֹם עַל
הָעוֹלָם, וְנִשְׁמָר בְּכָל הָרוּחוֹת, וְאִפְלוּ רִשְׁעֵי הַגֵּיהֶנֶם
שְׁמוּרִים הֵם, וְהַכֹּל נִמְצָאִים בְּשְׁלוֹם - הָעֲלִיּוֹנִים
וְהַתְּחִתּוֹנִים. וְלָכֵן בְּקִדּוּשׁ הַיּוֹם מְבָרְכִים הַפּוֹרֵם
סִבַּת שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְעַל
יְרוּשָׁלַיִם. לָמָּה עַל יְרוּשָׁלַיִם? אֵלֶּא זֶהוּ מְדוּר שָׁל
אוֹתָהּ סִבָּה, וְצָרִיךְ לְזַמֵּן אֶת אוֹתָהּ סִבָּה שֶׁנִּפְרָסָה
עָלֵינוּ וְלִשְׂרוֹת עַמָּנוּ, לְהִיּוֹת ^[מְנַגַּח] עָלֵינוּ כְּמוֹ אִם
שִׁשּׁוּרָה עַל הַבָּנִים, וְלָכֵן לֹא פוֹחֲדִים מִכָּל
הָרוּחוֹת, וְלָכֵן הַפּוֹרֵם סִבַּת שְׁלוֹם עָלֵינוּ.

בֵּא רֵאָה, בְּשַׁעַה שִׁישְׂרָאֵל מְבָרְכִים וּמְזַמְּנִים אֶת
סִבַּת הַשְׁלוֹם הַזֹּאת אוֹרְחַת קְדוּשָׁה, וְאוֹמְרִים
הַפּוֹרֵם סִבַּת שְׁלוֹם, אִזּוּ קְדוּשָׁה עֲלִיּוֹנָה יוֹרֶדֶת
וּפּוֹרֶסֶת בְּנַפְיָהּ עַל יִשְׂרָאֵל, וּמְכַסֶּה אוֹתָם כְּמוֹ אִם
עַל הַבָּנִים. וְכָל הַמֵּינִים הָרָעִים מֵתַבְּנָסִים מֵהָעוֹלָם,
וְיִשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִים תַּחַת קְדוּשַׁת רַבּוֹנָם. וְאִזּוּ סִבַּת
הַשְׁלוֹם הַזֶּה נּוֹתֶנֶת נְשָׁמוֹת חֲדָשׁוֹת לְבָנֶיהָ. מָה
הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁבָּהּ שָׂרוּיּוֹת הַנְּשָׁמוֹת ^[ס"א שָׂאזוּ זְמַן תְּוִיב]
וְנִשְׁלָט נְשָׁמוֹת וְהֵן שׁוֹרוֹת בָּהּ] וּמְנַגַּח יוֹצֵאוֹת. וְכִיּוֹן שִׁשּׁוּרָה

וּפּוֹרְסַת כְּנַפֵּיהָ עַל בְּנֵיהָ, מוֹרִיקָה נְשָׁמוֹת חַדְשׁוֹת
לְכָל אֶחָד וְאֶחָד.

עוֹד אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, עַל זֶה שָׁנִינוּ, שֵׁשֶׁת הִגָּמָא
שֶׁל עוֹלָם הֵבֵא הֵיא. כִּךְ זֶה וְדַאֵי. וְעַל זֶה
שְׂמַטָּה וַיּוֹבֵל הִגָּמָא זֶה בְּזוֹת. וְשֵׁשֶׁת וְעוֹלָם הֵבֵא כִּךְ
הוּא. וְאוֹתָהּ תּוֹסַפֵּת נְשָׁמָה, מִסּוֹד שֶׁל זְכוֹר הֵיא
בָּאָה עַל סִבַּת הַשְּׁלוֹם הַזּוֹאת שְׁלוֹקְחַת (דף מח ע"ב)
מִהָעוֹלָם הֵבֵא. וְהַתּוֹסַפֵּת הַזּוֹאת נוֹתֶנֶת לָעַם
הַקְּדוֹשׁ. וּבְאוֹתָהּ תּוֹסַפֵּת הֵם שְׂמֵחִים, וְנִשְׂפָּחִים
מֵהֵם כָּל דְּבָרֵי הַחַל, וְכָל צִעַר וְכָל הַצָּרוֹת, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יד) בְּיוֹם הַנִּיחַ ה' לָךְ מִעֲצָבֶךָ וּמִרְגָּזֶךָ
וּמִן הָעֲבֹדָה הַקָּשָׁה וְגו'.

וּבַלַּיִל שֵׁשֶׁת צָרִיךְ אָדָם לְטַעַם מִהַכֹּל כִּדְרֵי
לְהִרְאוֹת שְׂסַפֵּת שְׁלוֹם הַזּוֹאת נִכְלָלָה
מִהַכֹּל, וּבְלִבְדָּר שְׁלֵא יִפְגַּם מֵאֲכָל אֶחָד לְיוֹם, וַיֵּשׁ
אוֹמְרִים שְׁנַיִם, לְשֵׁתֵי הַסְּעוּדוֹת הָאֲחֵרוֹת שֶׁל הַיּוֹם,
וַיִּפֶּה. וְכָל שָׁבֵן אִם מִעֲלָה יוֹתֵר לְיוֹם וַיְכוּל לְטַעַם

ממאכלים אחרים. ולקטנים בפני תבשילים
מספיק. ובארוה החברים.

גר של שבת נתן לתדלקה לנשות העם הקדוש.
והרי אמרו החברים, שהיא כפתה גרו של
עולם והחשיכה אותו וכו', ויפה. אבל סוד הדבר
- סבת שלום זו היא גבירת העולם, ונשמות שהם
גרות עליונים בהם שורות. ועל זה הגבירה
צריכה להדליק, שהרי במקומה נאחזת ועושה
מעשה.

ואשה צריכה בחדות הלב ורצון להדליק גר
שבת, שהרי כבוד עליון הוא לה, וזכות
גדולה לעצמה לזכות לבנים קדושים שיהיו גר
העולם בתורה וביראה וירבו שלום בארץ, ונותנת
לבעלה חיים ארבים. לכן צריכה להזהר בה.

בא ראה, שבת לילה ויום, זכור ושמור הוא
באחד, ועל זה כתוב זכור את יום השבת
לקדשו, וכתוב שמור את יום השבת. זכור לזכר,
שמור לנקבה, והכל אחד. אשריהם ישראל חלקו

שָׁל הַקָּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, גּוֹרְלוֹ וַיִּרְשָׁתוֹ, עֲלֵיהֶם
 בְּתוֹב (תהלים קמד) אֲשֶׁרֵי הָעָם שָׁפְכָה לוֹ אֲשֶׁרֵי הָעָם
 שָׁה' אֱלֹהָיו.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ב)

רְבִי חֲנִינָא פִּרַשׁ כָּל אֶחָד עַל עֲמֻדוֹ. שְׁשׁוֹן - אֶחָד.
 שְׂמֻחָה - שְׂתִים. חֲתָן - שְׁלֹשׁ. כֹּלָה - אַרְבַּע.
 גִּילָה, דִּיצָה, אֶהְבָּה, אֶחָוָה, שְׁלוֹם וְרַעוּת - עֶשְׂרֵה,
 בְּנֵגֶד עֶשְׂרֵה מֵאֲמֵרוֹת שְׁפָתָם נִבְרָא הָעוֹלָם: ע"כ
 מההשמטות.

וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֹּלַע אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם
 וְגו'. אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, בְּתוֹב (אויב כח) אֱלֹהִים
 הִבִּין דְּרַבָּה וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ. בְּפִסּוּק תְּהִי יֵישׁ
 גְּוֹנִים רַבִּים, אֵלָּא מַה זֶה אֱלֹהִים הִבִּין דְּרַבָּה? כְּמוֹ
 שְׁנַאֲמַר וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצֹּלַע, זוֹ תוֹרָה שְׂפָעֵל
 פֶּה שְׁיֵישׁ בָּהּ דְּרָךְ, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם
 דְּרָךְ. מִשּׁוּם כִּךְ אֱלֹהִים הִבִּין דְּרַבָּה.

וְהוּא יָדַע אֶת מְקוֹמָהּ, מִי מְקוֹמָהּ? זוֹ תוֹרָה
 שְׂפָכְתָּב שְׁיֵישׁ בָּהּ דְּעֵת. [דעת ותבונה הולכים

בְּאַחַד, ה' אֱלֹהִים, שֵׁם מָלֵא לְהַתְקִין לָהּ בְּכַל, וְעַל זֶה נִקְרָאָה חֲכָמָה וְנִקְרָאָה בִּינָה, מִשּׁוֹם שֶׁהִיא בְּשֵׁם מָלֵא - ה' אֱלֹהִים, בְּכַל בְּשָׂלְמוֹת בְּשָׁנֵי הַשָּׁמוֹת.

אֵת הַצֶּלַע - זוֹ אִם־פִּקְלָרְיָה שְׁלֵא מְאִירָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים לה) וּבְצֶלְעֵי שְׁמַחוֹ וְנֶאֱסָפוּ. אֲשֶׁר לָקַח מִן הָאָדָם - מִשּׁוֹם שֶׁהָרִי מִתּוֹרָה שְׂבֻכְתָּב יִצְאָה. לְאִשָּׁה - לְהַתְקִיֵּר בְּשִׁלְהֶבֶת שֶׁל צַד שְׂמַאל, שֶׁהָרִי הַתּוֹרָה מִצַּד הַגְּבוּרָה נִתְּנָה. לְאִשָּׁה - לְהִיּוֹת אִשׁ ה' קְשׁוּרָה כְּאַחַד.

וַיִּבְאֶרְהָ אֶל הָאָדָם - מִשּׁוֹם שֶׁלֹּא צָרִיכָה לְהַמְצִיא לְבָדָה, אֲלֵא לְהַתְכַּלֵּל וּלְהַתְחַבֵּר בַּתּוֹרָה שְׂבֻכְתָּב. כִּיּוֹן שֶׁהַתְחַבְּרָה עִמּוֹ, הוּא יוֹזֵן אֶתָּה וַיִּתְּקֵן אוֹתָהּ וַיִּתֵּן לָהּ מַה שֶׁצָּרִיךְ, הִינּוּ מַה שֶׁכָּתוּב וְאֵת הָאָרֶץ, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ. מִכָּאֵן לְמִדְּנוֹ, שְׁמִי שְׁמִשִּׁיא אֶת בְּתוֹ, עַד שֶׁלֹּא תִכְנַס לְבַעֲלָהּ, אֲבִיָּה וְאִמָּה מִתְקַנִּים אוֹתָהּ וְנוֹתְנִים לָהּ כָּל מַה שֶׁצָּרִיךְ.

בין שחתחברה בבעלה, הוא יזון אותה ויתן לה
מה שצריך.

בא ראה, פתחלה פתוב ויבן ה' אלהים את
הצלע, שאפא ואפא התקינו לה [בגשרים וארבעה
קשומים. ויבאה בגימטריא עשרים וארבע]. ואחר כך ויבאה אל
האדם. [והבנים אותה בחמשה קולות: (ירמיה ב) קול ששון וקול שמחה
קול חתן וקול פלה קול מצחלות חתנים] להתקשר הכל באחד
ולחתחבר אחד באחד. והוא נותן [לה] מה שצריך.

דבר אחר אלהים הבין דרבה - פשהפת בבית
אפא, היא מסתפלת בכל יום בכל מה
שפתה צריכה, שפתוב (איוב ב) אלהים הבין דרבה.
בין שחתחברה בבעלה, הוא נותן לה כל מה
שצריך ויתקן מעשיה. זהו שפתוב והוא ידע את
מקומה (דף מט ע"א) [ופסוק זה נקשר בסודות עליונים] [ד"א פסוק זה נאמר

על חכמה העליונה ונקשר בסודות עליונים, שחרי בנקדה הראשונה אין מי שיודע
בה כלל, אבל אלהים הבין דרבה, זה העולם תפא. והו"א זה תפמיר מכל תפמירים,

הנסתר שנקרא הו"א ולא ידוע בשם].

כַּתוּב וַיִּצַר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם. כָּאֵן נִתְקַן
 הַכֹּל בְּיָמַי וּבְשִׁמְאֵל, וְהָרִי בְּאֲרָנוּ שְׁנִכְלָל
 בְּיֶצֶר הַטּוֹב, אֲבָל וַיִּצַר ה' אֱלֹהִים - בְּיֶצֶר טוֹב
 וַיִּצַר רָע.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ג)

ס"א יֶצֶר טוֹב וַיִּצַר רָע שְׁהוּא חֲדוּה וּמְבִיא אוֹתָהּ
 אֵלָיו, וְלִמְעֵלָה צַד הַצָּפוֹן מִמֶּשׁ, שְׁהוּא
 חֲדוּה בְּלִי זְהֻמָּה שְׁתֵּי־צַד הָרָע אֶחָיוּ בּוּ [כַּת].
 בַּתְּחִלָּה, שְׁפָתוֹב (שִׁיר ב) שְׁמֵאלוֹ תַּחַת לְרֵאשִׁי,
 וְאַחַר כֵּךְ וַיִּמְיֵנוּ תַּחֲכִּינֵנוּ, וְנִתְּנָת בֵּינָם יָמִין לְשִׁמְאֵל
 [וּשְׁמֵאל] [לְהַזְוִין], וְלָכֵן וַיִּצַר ה' אֱלֹהִים, שֵׁם מְלֵא לְגַבִּי
 שְׁנֵי צַדִּדִים אֵלָיו. אֶת הָאָדָם וְכו': ע"כ
 מההשמטות.

לְמָה? אֵלָּא יֶצֶר טוֹב לוֹ לְעֵצְמוֹ, יֶצֶר הָרָע לְעוֹרֵר
 אֵלָיו אֶת נִקְבָּתוֹ [ס"א וּמְצַד שְׁמֵאל מִתְעוֹרֵר תְּמִיד
 לְנִקְבָּתוֹ]. סוּד הַדְּבָר, מִכָּאֵן לְמִדְנֵנוּ שְׁצָפוֹן מִתְעוֹרֵר
 תְּמִיד לְנִקְבָּתוֹ וְנִקְשָׁר עִמָּהּ, וְלָכֵן נִקְרָאת אִשָּׁה.

וּבֵּא וּרְאֵה, יִצְרַר מִטּוֹב וַיִּצְרַר הָרָע, מִשּׁוֹם שְׁהִנְקָהּ
נִתְּנָה בִּינֵיהֶם [נ"א שְׁנִקְּהָ נִבְלָלַת בְּהֵם] **וְהִתְקַשְׁרָה**
עִמָּם, וְלֹא מִתְקַשְׁרַת עַד שִׁיִּצְרַר הָרָע מִתְעוֹרֵר אֵלֶיהָ
וּמִתְקַשְׁרִים זֶה בְּזֶה. וְכִיּוֹן שְׁמִתְקַשְׁרִים זֶה בְּזֶה, אִז
מִתְעוֹרֵר יִצְרַר הַטּוֹב שֶׁהוּא חֲדוּהָ וּמִכִּיּוֹן אֹתָהּ
אֵלָיו, [וְאִז נִתְּנָה בִּינֵיהֶם לְתַקְּוֹ. וְעַל זֶה וַיִּצְרַר ה' אֱלֹהִים שֵׁם מְלֵא אֵלָיו יִצְרַר
טוֹב וַיִּצְרַר רָע] [ד"א וְלִמְעָלָה אֵד הַצָּפוֹן מִמֶּשׁ שֶׁהוּא חֲדוּהָ בְּלִי זְהֻמָּה, שִׁיִּצְרַר הָרָע
אוֹחֲזוּ בָּהּ בְּתַחֲלָה, שְׁכַתוֹב (שִׁיר ב) שְׁמֵאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי. וְאַחַר כֵּן וַיִּמְיֵנוּ תַחֲבִקְנוּ,
וְנִתְּנָה בֵּין יָמִין וּשְׂמֵאל לְחִזּוֹן. וְעַל זֶה וַיִּצְרַר ה' אֱלֹהִים, שֵׁם מְלֵא לְגַפֵּי שְׁנֵי הָאֲדָרִים
חֲלָלוּ].

אֵת הָאָדָם, הִרִי בְּאֲרָנוֹ, אֲכַל זָכָר וּנְקֵבָה בְּאַחַד,
[וְלֹא הָיוּ] נִפְרָדִים לְהִיּוֹת פָּנִים בְּפָנִים. מֵה
כְּתוּב? עֶפְרַיִם מִן הָאֲדָמָה. עֲכָשׁוּ עוֹמֵד לְתַתְּקִין. בֵּא
תְּרֵאָה, בְּשֵׁאֲשָׁה מִתְחַפְּרַת בְּבַעֲלָהּ, הִיא נִקְרָאת
עַל שֵׁם בְּעָלָהּ. אִישׁ אֲשָׁה. צְדִי"ק צְדִי"ק. הוּא עֶפְרַיִם
וְהִיא עֶפְרַיִם. [וְאִז] הוּא צְבִי וְהִיא צְבִיָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(יחזקאל ב) צְבִי הִיא לְכָל הָאֲרָצוֹת.

כָּתוּב (דברים מז) **לֹא תִטַּע לְךָ אֲשֶׁרָה כָּל עֵץ אֲזַעַל**
מִזֶּבַח ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לְךָ. אֲזַעַל
מִזֶּבַח - וְכִי לְמַעַלָּה מִמֶּנּוּ אוּ בְּמָקוֹם אֲחֵר מִי
הַתִּיר? אֲלֵא הֲרִי בְּאַרְנוֹ, אֲשֶׁר זֶה בַּעֲלָהּ, שְׁהֲאֲשָׁה
הִיא נִקְרָאת עַל שֵׁם בַּעֲלָהּ אֲשֶׁרָה [נ"א הֲרִי הִם אֲשֶׁר ה"א],
וְעַל זֶה כָּתוּב (מלכים-ב כג) לַבַּעַל וְלֹאֲשֶׁרָה. מִשּׁוּם כִּךְ
כָּתוּב לֹא תִטַּע לְךָ אֲשֶׁרָה כָּל עֵץ אֲזַעַל מִזֶּבַח ה'
אֱלֹהֶיךָ, כַּנֶּגֶד הַמָּקוֹם שֶׁל אוֹתוֹ מִזֶּבַח ה', שְׁחֲרִי
מִזֶּבַח ה' הוּא עוֹמֵד עַל זֶה, וְעַל זֶה כַּנֶּגְדָה לֹא תִטַּע
לְךָ אֲשֶׁרָה אַחֲרָת.

בֵּא רְאֵה, בְּכֹל מָקוֹם, כָּל אוֹתָם עוֹבְדֵי הַשֶּׁמֶשׁ
נִקְרָאִים עוֹבְדִים לַבַּעַל, וְאֵלוֹ שְׁעוֹבְדִים
לְלִבְנָה נִקְרָאִים עוֹבְדֵי אֲשֶׁרָה. וְלִבְנֵי לַבַּעַל
וְלֹאֲשֶׁרָה. וְאֲשֶׁרָה נִקְרָאת עַל שֵׁם בַּעֲלָהּ אֲשֶׁרָה. אִם
כִּךְ, לָמָּה נִתְּפַטֵּל הַשֵּׁם הַזֶּה? אֲלֵא אֲשֶׁרָה עַל שֵׁם
שְׁכָתוּב (בראשית ל) בְּאַשְׁרֵי כִי אֲשֶׁרוֹנִי כְּנֹת, וְהוּא
[הֲרִי] שְׁלֵא אֲשֶׁרוֹהָ שְׂאֵר הָעַמִּים וְעוֹמְדַת אַחֲרָת
תַּחֲתֶיהָ. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁכָתוּב (איכה א) כָּל מִכְבְּדֶיהָ
הִזְלִוּהָ, וְלִבְנֵי [נַעֲבָד] נִתְּפַטֵּל הַשֵּׁם הַזֶּה, וְכִדֵּי שְׁלֵא

יתחזקו אותם שעושים שאר עמים עובדי עבודה זרה, וקוראים מזבח שהוא מאדמה, שכתוב (שמות ב) מזבח אדמה וגו'. משום כך עפר מן האדמה.

ויפח באפיו נשמת חיים - [דבר נכלל. אבל ויפח באפיו] נכללה נשמת חיים באותו עפר, בנקבה שמתעפרת מן הזכר, שהרי מתחברים ומתמלא העפר הזה מהכל, ומהו? רוחות ונשמות. ויהי האדם לנפש חיה - כאן התתקן וקיים אדם להתקין ולזון את הנפש חיה.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ד)

אמר לו, לכה דודי נצא השדה, לכו לקדוש-פרוך-הוא לטיל, ואל איש תמיד במקום אחד. ומה זה לב? אמר לו, אם בן, בן זומא מבחויץ ואתה עמו. ל"ב הוא [והוא] שלשים ושתיים, והיו סתומים ובהם נברא העולם. ומהו ל"ב? אמר לו, שלשים ושתיים נתיבות. משל למלך שהיה יושב בחדרי חדרים, ומנין החדרים שלשים ושנים, ולכל אחד מן

הַחֲדָרִים יֵשׁ נְתִיב, נָאֵה לְמַלְךְ זֶה לְהַכְּנִים [הפלא]
 בְּחֲדָרוֹ עַל דְּרֹךְ נְתִיבוֹת. אָמַר, לֹא נָאֵה לוֹ שְׁלֹא
 לְנִלוֹת פְּנִינָיו וּמִשְׁכְּנוֹתָיו וּגְנָזָיו וַחֲמוּדוֹתָיו?
 אָמַרְתָּ לֹא. מָה עָשָׂה? נִנְעַ פַּבֵּת וְכָלֵל פָּה כָּל
 הַנְּתִיבוֹת וּמִלְבוּשֵׁיהָ, וְהִרְוָצָה לְהַכְּנִים [ס"א להספיל
 בְּעִינֶיהָ] בְּפָנָיִם, יִסְתַּכֵּל הִנָּה. וּנְשָׂאָה לְמַלְךְ.

גַּם נִתְּנָה לוֹ בְּמִתְנָה, וְלִפְעָמִים קוֹרֵא אוֹתָהּ
 בְּאֵהָבָתוֹ [בַּת] אֲחוֹתִי, כִּי מִמָּקוֹם אַחַד הָיָה,
 וְלִפְעָמִים קוֹרֵא אוֹתָהּ בַּתִּי, כִּי בֵּתוֹ הִיא, וְלִפְעָמִים
 קוֹרֵא אוֹתָהּ אִמִּי. וְעוֹד, כִּי אֵין דִּין אִם אֵין חֲכָמָה,
 שְׁחִירֵי נְאֻמַּר (מַלְכִּים-א ה) וְה' נָתַן חֲכָמָה לְשִׁלְמָה.
 וְאַחַר כֵּן דִּין אֵת הַדִּין עַל מִתְכַּנְּתוֹ, שְׁכַתוֹב (שם ג)
 וַיִּשְׁמְעוּ כָּל יִשְׂרָאֵל אֵת הַמִּשְׁפָּט וְגוֹמַר, כִּי רָאוּ כִּי
 חֲכָמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ וְגוֹמַר.

וְמָה חֲכָמָה נָתַן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשִׁלְמָה?
 שְׁלֹמָה נִשָּׂא שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 כְּמוֹ שְׁאֵנוּ אוֹמְרִים, כָּל שְׁלֹמָה שְׁכַשִּׁיר הַשִּׁירִים
 קָדֵשׁ לְבַד מֵאַחַד. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל

וְשִׁמְךָ כְּשִׁמִּי, אֲשִׁיא לְךָ בְּתִי, וְהִרִי נְשׂוּאָה הִיא.
 אָמַר לוֹ, בְּמִתְנָה נְתָנָה לוֹ הַשֵּׁם, וְה' נָתַן חֲכָמָה
 לְשִׁלְמָה, וְלֹא פִרְשׁ. וְהִיכֵן פִּרְשׁ? לְפָנָיו, כִּי רָאוּ
 כִּי חֲכָמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מְשֻׁפָּט. [וְכֵן יָה
 מְשֻׁפָּט? אֵלֵּא כֹּל זְמַן שְׁאֵדָם עוֹשֶׂה מְשֻׁפָּט, חֲכָמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ] וְכֵן יָה
 לַעֲשׂוֹת מְשֻׁפָּט? הִי אֹמֵר, שְׂאוֹתָה חֲכָמָה שְׁנִתְנָה
 אֱלֹהִים וְשִׁהִיא עִמּוֹ בְּחִדְרוֹ, הִיא בְּקִרְבּוֹ. זֹאת
 עוֹזְרָתוֹ וּמְקַרְבָּתוֹ, וְאִם לָאוּ - מְרַחֲקָתוֹ, וְלֹא עוֹד
 אֵלֵּא מִיִּסְרָתוֹ, שְׁכָתוֹב (וַיִּקְרָא כו) וַיִּסְרָתִי אֶתְכֶם אֶף
 אֲנִי: ע"כ מִתְּהַשְׁמָטוֹת.

וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים. אֶף כָּאֵן נִם בֵּין בָּשָׂם מְלֵא, שְׁחִירִי
 אָבֵא וְאָמַר הִתְקִינוּ אוֹתָהּ עַד שְׁלֵא בָּאָה
 לְבַעֲלָהּ. אֶת הַצֹּלֵעַ, כְּמוֹ שְׁנֵאֵמַר (שִׁיר א) שְׁחִירָה
 אֲנִי וְנֵאֵוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, אִם פִּקְלָרְיָה שְׁלֵא
 מֵאִירָה. אָבֵל אָבֵא וְאָמַר הִתְקִינוּ לָהּ שְׁיִתְפִּיִם
 בַּעֲלָהּ עִמָּה.

וַיְבָאָה אֶל הָאָדָם, מִכָּאֵן לְמִדְנוּ שְׁצַרִיכִים אָבֵא
 וְאָמַר שֶׁל תְּפִלָּה לְתַכְנִיִּסָה בְּרִשׁוֹתוֹ שֶׁל

הַחֶתֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כג) אֶת בְּתִי נָתַתִּי לְאִישׁ
הַזֶּה וְגו'. מִכָּאן וְאֵילָךְ בְּעֵלְהָ יָבוֹא אֵלֶיהָ, שְׁהֲרִי
הַבֵּית הוּא שְׂלָה, שְׂכַת־טוֹב (בראשית כט) וַיָּבֹא אֵלֶיהָ.
וַיָּבֹא גַם אֶל רָחֵל. בְּהִתְחַלָּה וַיָּבֹאָה אֶל הָאָדָם,
שָׁעַד כָּאֵן יֵשׁ לְאָבָא וּלְאָמָא לַעֲשׂוֹת, אַחַר כֵּן הוּא
יָבֹא אֵלֶיהָ, וְכֹל הַבֵּית שְׂלָה הוּא, וַיִּטַּל רְשׁוֹת
מִמֶּנָּה.

וְעַל זֶה הֵעֲרַנּוּ, שְׂכַת־טוֹב (שם כח) וַיִּפְנַע בְּמָקוֹם וַיֵּלֶן
שָׁם, שֶׁנִּטַּל רְשׁוֹת בְּהִתְחַלָּה. מִכָּאן לְמִדְנּוּ,
שְׁמִי שְׂמֵת־חֵבֶר (דף מט ע"ב) בְּאֵשְׁתּוֹ, צָרִיד לְבַקֵּשׁ מִמֶּנָּה
וּלְשַׁמַּח אוֹתָהּ בְּדַבָּרִים, וְאִם לֹא - שְׂלֵא יִלּוֹן
אַצְלָה, כִּדִּי שְׂיִתְיָה רְצוֹן שְׂלָהֶם כְּאַחַד בְּלֹא אָנָם.
וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, לְהִרְאוֹת שְׂאֵסוֹר לוֹ
לְאָדָם לְשַׁמֵּשׁ מִשְׁתּוֹ בַּיּוֹם. וַיִּקַּח מֵאֲבִנֵי
הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם מְרֵאֲשֵׁתּוֹ, כָּאֵן לְמִדְנּוּ שְׂאֵפְלוֹ יְהִי
לְמִלְךָ מִשׁוֹת זָהָב וּלְבוּשֵׁי כְבוֹד לָלוֹן בָּהֶם,
וְהַמְלִכָה תִתְקִין לוֹ מִטָּה מְתַקְנֵת מֵאֲבָנִים - יַעֲזֹב

את שלו וילון במה שהיא תתקין, שכתוב וישכב
במקום ההוא.

בא ראה מה כתוב כאן, ויאמר האדם זאת
הפעם וגו'. הרי ערבות של הדברים להמשיך
עמה חביבות ולהמשיך אותה (עמה) לרצונו לעורר
עמה אהבה. ראה במה ערבים אותם דברים, במה
דברי אהבה הם, עצם מעצמי ובשר מבשרי, כדי
להראות לה שהם אחד ואין פרוד ביניהם בכל.

עכשו מתחיל לשבח אותה - לזאת יקרא אשה.
זו היא שלא ימצא במותה, זוהי כבוד
הבית, כל הנשים לפניך בקוף בפני אדם. אבל
לזאת יקרא אשה - שלמות הכל. לזאת ולא
לאחרת. הכל הוא דברי אהבה, כמו שנאמר
(משלי לא) רבות פנות עשו חיל ואף עלית על
כלנה.

על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו
והיו לבשר אחד, הכל להמשיכה באהבה
ולהדבק עמה. כיון שעורר אליה כל הדברים

הָלֹלוּ, מַה כָּתוּב? וְהִתְנַחֵשׁ הֲיָה עָרוֹם וְגו'. הֲרִי
הִתְעוֹרֵר יִצְרֵר הָרַע לְאַחֲזוֹ בַּהּ כִּי לְקִשְׁרָהּ כְּתוּבָה
הַגּוֹף וְלִעוֹרֵר אֵלֶיהָ דְּבָרִים אֲחֵרִים שֶׁיִּצְרֵר הָרַע
מִתְעַנֵּג בָּהֶם.

עַד שְׁלֹאֲחֵר כֶּךָ מַה כָּתוּב, וְתֵרָא הָאִשָּׁה כִּי
טוֹב הָעֵץ לְמֵאֲכָל וְכִי תֵאָוֶה הוּא לְעֵינַיִם,
וְהִתְקַח מִפְרִיו וְתֹאכֵל. קִבְּלָהּ אֹתוֹ בְּרִצּוֹן, וְתִתֵּן
גַּם לְאִשָּׁה עִמָּה [וַיֹּאכֵל]. הֲרִי אִזּוֹ הִיא הִתְעוֹרְרָה
אֵלָיו כְּתוּבָה לְהִתְעוֹרֵר [לְהִתְ] לוֹ רִצּוֹן וְאַהֲבָה,
זֶה דְּבָר לְהִרְאוֹת מַעֲשֵׂה לְבַנֵּי אָדָם כְּמוֹ
שֶׁלְמַעֲלָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם כֶּךָ, בַּמָּה נִעְמִיד אֹתוֹ
לְמַעַלָּה יִצְרֵר הָרַע שְׂאוּחֹזוּ בְּנִקְבָּה? אָמַר לוֹ,
הֲרִי הִתְעוֹרְרוּ אֵלָיו לְמַעַלָּה וְאֵלָיו לְמִטָּה, יִצְרֵר טוֹב
וְיִצְרֵר רָע. יִצְרֵר טוֹב מִיָּמִין, וְיִצְרֵר רָע מִשְּׂמָאל.
וְשִׂמְאֵל לְמַעַלָּה אֹחֲזוֹ בְּנִקְבָּה לְקִשְׁרָהּ [לְהִתְקַשֵּׁר בָּהּ]
כְּאַחֵר בְּגוֹף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שִׁיר ב) שְׂמָאלוֹ תַחַת
לְרֵאשִׁי. וְעַל זֶה דְּבָרִים הִתְפָּרְשׁוּ לְמַעַלָּה וְלְמִטָּה

עד כאן. מכאן והלאה מלים של קטנות [ג"א בשרף]
 של זפת לקטנים שבעריסות לפרש הדבר, והרי
 נתעוררו בו החברים.

רבי שמעון הנה הולך לטבריה, והיו עמו רבי יוסי
 ורבי יהודה ורבי חייא. בין כך ראו את רבי
 פנחס שהיה בא. בין שהתחברו באחד, ירדו
 וישבו תחת אילן אחד מאילני הקר. אמר רבי
 פנחס, הרי ישבנו, מאותם דברים מעלים שאתה
 אומר בכל יום אנו רוצים לשמע.

פתח רבי שמעון ואמר, (בראשית יג) וילך למסעיו
 מנגב ועד בית אל עד המקום אשר הנה
 שם אהלה בתחלה בין בית אל ובין העי. וילך
 למסעיו? למסעו צריך להיות! מה זה למסעיו?
 אלא שני מסעות הם, אחד שלו ואחד של
 השכינה, שהרי כל בן אדם צריך להפצא זכר
 ונקבה כדי לחזק האמונה, ואז השכינה לא
 נפרדת מפנו לעולמים.

וְאִם תֵּאמַר, מִי שִׁוּצֵא לְדָרְךָ שְׁלֵא נִמְצָא זָכַר
 וְנִקְבָּה, הַשְּׂכִינָה נִפְרְדַת מִמֶּנּוּ? בֵּא רְאֵה,
 מִי שִׁוּצֵא לְדָרְךָ יִסְדֵּר תִּפְלָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בְּדֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלָיו שְׂכִינַת רַבּוֹנוֹ עַד שְׁלֵא יֵצֵא
 לְדָרְךָ, בְּזִמָּן שֶׁנִּמְצָא זָכַר וְנִקְבָּה. כִּיּוֹן שֶׁסִּדֵּר
 תִּפְלָתוֹ וְשִׁבְחָיו וְשְׂכִינָה שׁוֹרָה עָלָיו - יֵצֵא, שְׁחֵרֵי
 הַשְּׂכִינָה הַזֹּרוּגָה עִמוֹ, בְּדֵי שִׁמְצֵא זָכַר וְנִקְבָּה. זָכַר
 וְנִקְבָּה בְּעִיר, זָכַר וְנִקְבָּה בַּשָּׂדֶה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים
 פה) צֶדֶק לְפָנָיו יִהְיֶה וַיִּשֶׂם לְדָרְךָ פְּעָמָיו.

בֵּא רְאֵה, כָּל ^(דף נ ע"א) זִמָּן שֶׁכֵּן אָדָם מֵתַעֲכֵב בְּדָרְךָ,
 [בְּכָל כַּחַו] צָרִיךְ לְשַׁמֵּר מֵעֲשׂוֹי בְּדֵי שְׁחֵזוּג
 הָעֲלִיּוֹן לֹא יִפְרֵד מִמֶּנּוּ, וַיִּמְצָא פָּגוּם בְּלֵי זָכַר
 וְנִקְבָּה. בְּעִיר צָרִיךְ בְּשִׁנְקָבָתוֹ עִמוֹ, כָּל שֶׁכֵּן כָּאֵן
 שְׁזוּג הָעֲלִיּוֹן נִקְשָׁר בּוֹ. וְלֹא עוֹד, אֵלֶּא שְׁחֵזוּג
 הָעֲלִיּוֹן תִּהְיֶה שׁוֹמֵר אוֹתוֹ בְּדָרְךָ וְלֹא נִפְרֵד מִמֶּנּוּ עַד
 שִׁיָּשׁוּב לְבֵיתוֹ.

בַּשְּׁעָה שֶׁנִּכְנָם לְבֵיתוֹ צָרִיךְ לְשַׁמֵּחַ אֶת אִשְׁתּוֹ
 [בֵּיתוֹ], מִשׁוּם שֶׁאִשְׁתּוֹ נִרְמָה לוֹ אוֹתוֹ זוּג

עליון. כיון שבא אליה, צריך לשמח אותה משום
שני טעמים. אחד משום חדות אותו וזוג, חדות
המצוה היא, וחדות המצוה חדות השכינה היא.

ולא עוד, אלא שמרבה שלום סתם [למטה] [נ"א לאשה].
זהו שכתוב (איוב ה) וידעת כי שלום אהלך
ופקדת נוד ולא תחטא. וכי אם לא פוקד את
אשתו זה חטא? כך זה בודאי! משום שגורע כבוד
וזוג העליון שהזדווגה בו ואשתו נרמה לו. ואחד -
שאם אשתו מתעברת, הזוג העליון מריק בה
נשמה קדושה, שחרי הברית הזו נקראת ברית
הקדוש ברוך הוא. ועל זה צריך לבזבז בחדוה זו
כמו שצריך בחדות השבת [של אותם חכמים], שהיא זוג
החכמים. ועל זה וידעת כי שלום אהלך, שחרי
השכינה באה עמו ושורה בביתה. ועל זה (שם)
ופקדת נוד ולא תחטא. מה זה ולא תחטא?
לשמח לפני השכינה חדות המצוה.

כמו זה תלמידי חכמים שפורשים מנשותיהם כל
אותם ימי השבוע [כדי להתעסק בתורה,

הַזְּוֹנִים הָעֲלִיּוֹן נִזְדוּג בָּהֶם וְלֹא נִפְרָד מֵהֶם כְּדִי
 שְׂיִמְצֵא זָכָר וּנְקֵבָה. כִּיּוֹן שְׂנַכְנֵסֶת שֶׁבֶת, צְרִיכִים
 תִּלְמִידֵי חֲכָמִים לְשִׁמַּח אֶת נְשׂוֹתֵיהֶם מִשׁוּם כְּבוֹד
 הַזְּוֹנִים הָעֲלִיּוֹן, וְלִבְּוֹן לָבָם בְּרִצּוֹן רַבּוֹנָם כְּמוֹ
 שְׂנֵאמַר.

כְּמוֹ זֶה מִי שְׂאֲשֵׁתוֹ בִּימֵי טַמְאָתָהּ וְשׂוֹמֵר אוֹתָהּ
 כְּרֵאוֹי, כָּל אוֹתָם הַיָּמִים הַזְּוֹנִים הָעֲלִיּוֹן מִזְדוּג
 עִמּוֹ שְׂיִמְצֵא זָכָר וּנְקֵבָה. כִּיּוֹן שְׂאֲשֵׁתוֹ נִטְהַרְתָּ,
 צְרִיךְ לְשִׁמַּח אוֹתָהּ שְׂמַחַת מִצָּוָה חֲדוּחַ עֲלִיוֹנָה.
 וְכָל הַטַּעֲמִים שְׂאֲמַרְנוּ עוֹלִים בְּדַרְנָה אַחַת. סֵתְמוֹ
 שֶׁל דָּבָר - כָּל אוֹתָם פְּנֵי הָאֲמוּנָה צְרִיכִים לִבְּוֹן
 לֵב וְרִצּוֹן בְּזֶה.

וְאִם תֵּאמַר, אִם כֵּן, שְׂבַח הוּא שֶׁל הָאִישׁ
 כְּשִׂיּוּצֵא לְדַרְךְ יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בְּבֵיתוֹ, מִשׁוּם
 הַזְּוֹנִים הָעֲלִיּוֹן שְׂמִזְדוּגָת עִמּוֹ - בֵּא רֵאֵה, בְּזִמְנֵן שְׂכֵן
 אָדָם הוּא בְּבֵיתוֹ, עֵקֶר הַבַּיִת אֲשֶׁתוֹ, מִשׁוּם
 שְׂשִׁכְנָה לֹא זֹזָה מִחַבְּיַת מִשׁוּם אֲשֶׁתוֹ, כְּמוֹ
 שְׂשִׁנְנוּ, שְׂבֶת־טוֹב (בראשית כד) וַיִּבְאֶה יִצְחָק הָאֱהֱלָה

עָרָה אָמוֹ, שָׁנַר הַדְּלִיקָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם
שֶׁהַשְּׂכִינָה בָּאָה לַבַּיִת.

סוּר הַדְּבָר - הָאֵם הָעֲלִיזָה לֹא נִמְצְאָת אֲצֵל
הַזֶּכֶר אֲלֹא בְזִמְנֵי שְׁנֵתִקֵּן הַבַּיִת וְהַתְּחַפְּרוּ וְזָכַר
וְנִקְבָּה, וְאִזּוּ הָאֵם הָעֲלִיזָה מוֹרִיקָה בְּרָכוֹת בְּרֵי
לְבָרֵךְ אוֹתָם. כְּמוֹ זֶה הָאֵם הַתְּחַתּוֹנָה לֹא נִמְצְאָת
אֲצֵל הַזֶּכֶר אֲלֹא בְזִמְנֵי שֶׁהַתְּתִקֵּן הַבַּיִת, וְכֵן הַזֶּכֶר
לְנִקְבָּה שְׁלוֹ וְהַתְּחַפְּרוּ כְּאַחֵר. אִזּוּ הָאֵם הַתְּחַתּוֹנָה
מוֹרִיקָה בְּרָכוֹת לְבָרֵךְ אוֹתָם.

וְעַל זֶה הַזֶּכֶר מִתְעַטֵּר בְּבֵיתוֹ בְּשֵׁתֵי נִקְבוֹת כְּמוֹ
שֶׁלְמַעֲלָה. וְזֶהוּ סוּר הַתְּתוֹב (שם מט) עַד
הַתְּאוֹת גְּבַעַת עוֹלָם. הָע"ד הַזֶּה, הַתְּאוֹת שֶׁל גְּבַעוֹת
עוֹלָם בּוֹ. נִקְבָּה עֲלִיזָה לְתִקֵּן אוֹתוֹ וְלַעֲטֵר אוֹתוֹ
וְלְבָרֵךְ אוֹתוֹ, נִקְבָּה הַתְּחַתּוֹנָה לְהַתְּחַפֵּר בּוֹ
וְלַחֲזוֹן מִמֶּנּוּ.

וְכֵמוֹ זֶה לְמִטָּה, כְּשֶׁזָּכַר נִשְׂאָ, הַתְּאוֹת גְּבַעוֹת עוֹלָם
יֵאלֵיו, וּמִתְעַטֵּר בְּשֵׁתֵי נִקְבוֹת - אַחַת עֲלִיזָה
וְאַחַת הַתְּחַתּוֹנָה. הָעֲלִיזָה לְהוֹרִיק עֲלָיו בְּרָכוֹת,

והתחַתוּנָה לְהוֹזִין מִמֶּנּוּ וּלְהַתְחַבֵּר עִמּוֹ. וּבֶן אָדָם
בְּבֵיתוֹ תַּאֲוֹת גְּבָעוֹת עוֹלָם אֵלָיו וּמִתְעַטֵּר בָּהֶם.

בְּשִׁיּוּצָא לְדַרְךְ לֹא בָּךְ. הָאִם הָעֲלִיזָה מִתְחַבֵּרַת
עִמּוֹ, וְהַתְחַתוּנָה נִשְׁאַרְתָּ. כְּשֹׁשֵׁב
לְבֵיתוֹ, רוֹצֵה לְהַתְעַטֵּר בְּשִׁתִּי נִקְבוֹת כְּפִי
נְשִׂאֲמָרְנוּ. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, אֲפֹלוּ בְּקִלְפוֹת בְּקִשְׁר
שֶׁל סְפִירִים לֹא פוֹתְחִים ^(דף נ ע"ב) פֶּתַחוֹן לְפָנֶיךָ.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, כְּמוֹ זֶה הַתּוֹרָה עוֹמְדַת בֵּין שְׁנֵי
בָּתִּים, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב ^(ישעיה ח) לְשֵׁנֵי כְּתִי
יִשְׂרָאֵל וְגו'. אַחַד נִסְתָּר עֲלִיּוֹן, וְאַחַד גָּלוּי יוֹתֵר.
[הַנִּסְתָּר] הָעֲלִיּוֹן [וְהַ] קוֹל גָּדוֹל, שְׂפָתוֹב ^(דברים ח) קוֹל
גָּדוֹל וְלֹא יָסַף. וְהַקוֹל הַפְּנִימִי הַזֶּה הוּא שְׂלֵא
נִשְׁמָע וְלֹא מִתְגַּלֵּה. וְזֶהוּ כְּשֶׁנּוֹבַע בֵּית הַגָּרוֹן,
יוֹצֵאת [ב] ה' בְּחִשָּׁאִי, וְתָמִיד נוֹבַע וְלֹא פוֹסֵק.
וְהוּא דַּק פְּנִימִי שְׂלֵא נִשְׁמָע לְעוֹלָמִים.

וּמִכָּאֵן יוֹצֵאת הַתּוֹרָה שְׁהִיא קוֹל יַעֲקֹב. וְזֶה
נִשְׁמָע [שְׁנִשְׁמָע] שִׁיּוּצָא [יוצא] מֵאוֹתָהּ שְׂלֵא
נִשְׁמָעַת, וְאַחַר כֵּךְ תִּדְבֹר נֶאֱחָז עִמּוֹ וְיוֹצֵא הַחוּצָה

מִבְּחוּ וּמִתְקַפּוּ. וְקוֹל שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהוּא הַתּוֹרָה, אוֹחֵז
 בֵּין שְׁתֵּי נִקְבוֹת. אוֹחֵז בַּפְּנִימֵי הַזֶּה שֶׁלֹּא נִשְׁמָע,
 וְאוֹחֵז בַּזֶּה שֶׁבְּחוּץ שֶׁנִּשְׁמָע.

שְׁנַיִם הֵם שֶׁלֹּא נִשְׁמָעִים, וְשְׁנַיִם שֶׁנִּשְׁמָעִים. שְׁנַיִם
 שֶׁלֹּא נִשְׁמָעִים זֶה הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה
 הַנִּסְתָּרָת שֶׁעוֹמְדָת בַּמַּחְשָׁבָה שֶׁלֹּא מִתְגַּלָּה וְלֹא
 נִשְׁמָעָת. אַחֵר כִּדּוּ יוֹצֵאת וּמִתְגַּלָּה מְעַט בַּחֲשָׁאֵי,
 שֶׁלֹּא נִשְׁמָע אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא קוֹל גָּדוֹל, שֶׁהוּא דַּק
 וְיוֹצֵא בַּחֲשָׁאֵי.

שְׁנַיִם הֵם שֶׁנִּשְׁמָעִים, אוֹתָם שִׁיּוֹצְאִים מִכָּאן הַקוֹל
 שֶׁל יַעֲקֹב וְדַבּוּר שֶׁנִּיָּאָחוּ עִמּוֹ. הַקוֹל הַגָּדוֹל
 הַזֶּה שֶׁהוּא בַּחֲשָׁאֵי שֶׁלֹּא נִשְׁמָע, הִיא בֵּית לַחֲכָמָה
 הָעֲלִיּוֹנָה, וְכָל נִקְבָּה נִקְרָאת בִּי"ת. וְהַדַּבּוּר
 הַאֲחֵרוֹן הַזֶּה הוּא בֵּית לַקוֹל שֶׁל יַעֲקֹב שֶׁהוּא
 הַתּוֹרָה. וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה מִתְחִילָה בְּבִי"ת, בִּי"ת
 רֵאשִׁית.

פֶּתַח וְאָמַר, בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים, הִינּוּ שְׁפָתוֹב
 וַיִּבֶן ה' אֱלֹהִים אֶת הַצִּלְעַ. אֶת הַשָּׁמַיִם,

הִינּוּ שְׁכֵתוֹב וַיִּבְאֶהָ אֶל הָאָדָם. וְאֵת הָאָרֶץ, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר עֵצִים מִעֵצֵי הַחַיִּים.

עוֹד פָּתַח רַבִּי שְׁמֵעוֹן וְאָמַר, (תהלים ק) נֶאֱמַר ה'
לְאֲדֹנָי שֵׁב לִימִינִי עַד אֲשִׁית אֵיבֹךָ הַדָּם
לְרִגְלֶיךָ. נֶאֱמַר ה' לְאֲדֹנָי - הַדְּרָגָה הָעֲלִיּוֹנָה לְדְרָגָה
הַתַּחְתּוֹנָה אוֹמְרַת שֵׁב לִימִינִי, לְקִשְׁר מִעֲרֻבֵית
בְּדְרוֹמִית, שְׁמַאל בְּיָמִין, בְּדִי לְשֹׁכֵר אֵת כַּחַם שֶׁל
שָׂאֵר הָעַמִּים עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת. נֶאֱמַר ה'
לְאֲדֹנָי - נֶאֱמַר ה' זֶה יַעֲקֹב. לְאֲדֹנָי - זֶה (יהושע ג) אֲרוֹן
הַבְּרִית אֲרוֹן כָּל הָאָרֶץ. דָּבָר אַחֵר נֶאֱמַר ה' - זֶה
יֹזֶבֶל. לְאֲדֹנָי - זֶה שְׁמִטָּה, שְׁכֵתוֹב כָּה (שמות כא)
אֶהְבֵּתִי אֵת אֲדֹנָי. שֵׁב לִימִינִי - שְׁחַרְי תִּימִין מִתְחִיל
בַּיּוֹבֵל, וְשִׁמְטָה צְרִיף לְקִשְׁר בְּיָמִין.

בֵּיא רֵאָה, שְׁמִטָּה זֶה לֹא נִקְשְׁרַת בְּקִיּוֹם שָׁלֵם
בְּיָמִין וּבְשִׁמְטָה מִיּוֹם שֶׁנִּבְרְאָה. כְּשֶׁרוֹצֵה
לְהִתְקַשֵּׁר, הוֹשִׁיט זְרוּעַ שְׁמַאל כְּנִגְדָּה וּבְרֵא אֵת
הָעוֹלָם הַזֶּה. וּבְגִלָּל שְׁחֹוֹא מִצַּד שְׁמַאל, אֵינן בּוֹ
קִיּוֹם עַד תּוֹמֵן שֶׁל הָאֱלֹהִים הַשְּׁבִיעִי, שְׁכֵתוֹתוֹ יוֹם

לְחֹדֶר מִתְקַשֵּׁר אִזּוּ בְיָמִין. וְאִזּוּ תִתְּיָה בֵּין הַיָּמִין
וְהַשְּׂמַאל בְּקִיּוּם שָׁלֵם, וַיִּמְצְאוּ שָׁמַיִם חֲדָשִׁים
וְאָרֶץ חֲדָשָׁה, וְאִזּוּ לֹא תִזּוּז מִשָּׁם לְעוֹלָמִים.

אִם כֹּה, בַּמָּה נִעְמִיד שֵׁב לִימִינֵי? אֵלֶּא עַד זְמַן
יְדוּעַ, שְׁפָתוֹב עַד אֲשִׁית אֵיבִידָּהּ חֶדֶם לְרַגְלֶיהָ,
וְלֹא תִמִּיד. אֲבָל בְּאֹתוֹ זְמַן לֹא תִזּוּז מִשָּׁם
לְעוֹלָמִים, שְׁפָתוֹב (ישעיה נד) כִּי יָמִין וְשְׂמַאלוֹל תִּפְרָצֵי,
לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד.

בֹּא רֵאָה, אֵת הַשְּׂמַיִם - זֶו שְׁכִינָה עֲלִיוֹנָה (בִּינָה).
וְאֵת הָאָרֶץ - זֶו שְׁכִינָה שְׁלֵמָטָה בְּהַתְּחַבְּרוֹת
שֶׁל זָכָר וּנְקֵבָה בְּאֶחָד, וַתְּרִי נֶאֱמַר כִּמּוֹ שֶׁתְּעִירוּ
בּוֹ הַחֲבֵרִים עַד עַכְשָׁיו.

רָצוּ [רָצוּ] לְלָבֶת. קָמוּ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּבָר כָּאֵן
אֲצִלְנוּ. פִּתַּח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, שְׁנֵי פְסוּקִים
בְּתוֹבִים, (דברים ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אִישׁ אֹכֵלָה הוּא,
וּכְתוּב שָׁם (שם) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים
בְּלִבְכֶם הַיּוֹם. אֵת הַפְּסוּקִים הַלְלוּ בְּאֶרְנוֹ אוֹתָם
בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, וְהַחֲבֵרִים תְּעִירוּ בָהֶם. בֹּא תִרְאָה,

כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֹכֶלֶת הוּא, תִּרִי נְאֻמְר הַדָּבָר
 הַזֶּה בְּתוֹךְ הַחֲבֵרִים שְׂיֵשׁ אֵשׁ אֹכֶלֶת אֵשׁ, [וַיֵּשׁ אֵשׁ]
 וְאֹכֶלֶת אֹתָהּ וּמִשְׁמִידָה אֹתָהּ, הִיּוֹת שְׂיֵשׁ אֵשׁ
 חֲזָקָה מֵאֵשׁ, וּפְרָשׁוּתָּ.

אֲבָל בֵּא רֵאֵה, מִי שְׂרוּצָה לְדַעַת חֲכָמַת הַיַּחֲוֹד
 תְּקַדּוּשׁ, יִסְתַּכֵּל בַּשְּׁלֵהֶבֶת שְׁעוֹלָה מִתּוֹךְ
 הַנְּחֻלָּת אִז מִתּוֹךְ גֵּר שְׂדוּלֵק. שְׁתִּירִי הַשְּׁלֵהֶבֶת לֹא
 עוֹלָה אֶלָּא (דף נא ע"א) בְּשִׁנְאֵתוֹת בְּדָבָר גַּם [אֲחֵר].

בֵּא רֵאֵה, בַּשְּׁלֵהֶבֶת שְׁעוֹלָה יֵשׁ שְׁנֵי אֹרֹת. אֶחָד
 אֹר לָבָן שְׂמַאִיר, וְאֶחָד אֹר שְׁנַאֲחֹז בָּהּ שְׁחֹר
 אִז תִּכְלֶת. אֹתוֹ אֹר לָבָן הוּא לְמַעְלָה וְעוֹלָה
 בְּדָרְךְ יִשָּׂר, וְתַחְתּוֹ אֹתוֹ אֹר תִּכְלֶת אִז שְׁחֹר
 שֶׁהוּא כִּסָּא לְאֹתוֹ לָבָן.

וְאֹתוֹ אֹר לָבָן שׁוֹרָה עָלָיו, וְנַאֲחֹזִים זֶה בְּזֶה
 לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד. וְאֹתוֹ אֹר שְׁחֹר אִז גִּנּוּן
 תִּכְלֶת שֶׁהוּא לְמַטָּה הוּא כִּסָּא כְבוֹד לְאֹתוֹ לָבָן,
 וְעַל זֶה סוּד הַתִּכְלֶת. וְכִסָּא זֶה תִּכְלֶת שְׁחֹר נַאֲחֹז

בְּדַבַּר אַחַר לְהַדְלִיק, שֶׁהוּא מְלֻמָּטָה, וְהוּא מְעוֹרָר
אוֹתוֹ לְהֵאָחֵז בְּאוֹר הַלְבָן [העליון].

וְהַתְּכֵלֶת הַשָּׁחַר הִיָּה לְפַעְמִים חוֹזֵר לְהִיּוֹת אָדָם.
וְאוֹתוֹ אוֹר לָבָן שֶׁעָלָיו לֹא מִשְׁתַּנָּה
לְעוֹלָמִים, שְׁתַּרְי הוּא תָּמִיד לָבָן, אֲבָל תְּכֵלֶת זֶה
מִשְׁתַּנָּה לְגוֹנִים הַלְלוֹ. לְפַעְמִים תְּכֵלֶת אִזּוּ שָׁחַר,
וְלְפַעְמִים אָדָם, וְזֶה נֵאָחֵז לְשֵׁנֵי צַדִּדִּים. נֵאָחֵז
לְמַעַלָּה בְּאוֹתוֹ אוֹר [עליון] לָבָן. נֵאָחֵז לְמַטָּה בְּדַבַּר
הַהוּא שֶׁתַּחֲתָיו שְׂמֵתָקָן בּוֹ לְהֵאָיֵר [דְּבָרִים שְׂשָׁמִים לוֹ
לְהַדְלִיק] וְלְהֵאָחֵז בּוֹ.

וְזוֹ אוֹכֵלֶת תָּמִיד וּמִשְׁמִידָה לְאוֹתוֹ דָּבָר שֶׁשָּׁמִים
לָהּ. שְׁתַּרְי בְּכָל מָה שֶׁנִּדְבַּק בּוֹ לְמַטָּה וְשׁוֹרָה
עָלָיו, אוֹתוֹ אוֹר תְּכֵלֶת מִשְׁמִיד אוֹתוֹ וְאוֹכֵל אוֹתוֹ,
מִשׁוּם שֶׁדָּרְבּוֹ הִיא לְהַשְׁמִיד וְלְהִיּוֹת אוֹכֵל, שְׁתַּרְי
בּוֹ תְלוּיָה הַשְּׁמִידָת הַכֹּל, מְנוֹת שֶׁל הַכֹּל. וְלָבָן הִיא
אוֹכֵלֶת כָּל מָה שֶׁנִּדְבַּק בָּהּ לְמַטָּה.

וְאוֹתוֹ אוֹר לָבָן שֶׁשׁוֹרָה עָלָיו לֹא אוֹכֵל וְלֹא
מִשְׁמִיד לְעוֹלָמִים וְלֹא מִשְׁתַּנָּה אוֹרוֹ, וְעַל

וזה אמר משה כי ה' אלהיך איש אכלה הוא. אכלה
 ודאי. אוכל ומשמיד כל מה ששורה תחתיו. ועל
 זה אמר ה' אלהיך ולא אלהינו, משום שמשעה
 באותו אור לבן שלמעלה היה שלא השמיד ולא
 אכל.

בא ראה, אין לו התעוררות להדלק האור
 התכלת הזה להתאחד באור לבן אלא
 על ידי ישראל שהם נדבקים בו תחתיו.

ובא וראה, אף על פי שדרך של האור תכלת
 ושחר הזה להשמיד כל מה שנדבק בו
 תחתיו, ישראל נדבקים בו תחתיו ועומדים בקיום.
 והו' שפתוב (דברים ה) ואתם הדבקים בה' אלהיכם
 חיים. בה' אלהיכם ולא אלהינו [אלא בה' אלהיכם],
 באותו אור תכלת שחר שאוכל ומשמיד כל מה
 שנדבק בו תחתיו, ואתם מתדבקים בו וקיימים,
 שפתוב חיים בלכם היום.

ועל האור הלבן שרוי למעלה אור נסתר שמקיף
 אותו, וסוד עליון פאן. והכל תמצא

בַּשְּׁלֵהֶבֶת שְׁעוֹלָה וְחֻכְמוֹת שָׁל הָעֲלִיזִים בָּהּ. בָּא
 ר' פִּנְחָס וּנְשָׁקוּ. אָמַר, בְּרוּךְ הַרְחֵמֵן שֶׁנִּפְנֵשְׁנוּ בָּאֵן.
 הִלְכוּ עִם רַבִּי פִּנְחָס שְׁלֵשָׁה מִיָּלִין.

חֲזָרוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְהַחֲבָרִים. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, זֶה
 שְׁאֵמְרֵנוּ סוּד הַחֻכְמָה הוּא בִּיחוד הַקְּדוּשׁ
 שְׁמֵשׁוּם בְּךָ ה"א אַחֲרוֹנָה שָׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ הוּא
 אוֹר הַתְּכֵלֶת שְׁחַר שְׁנֵאֲחֻז בִּיה"ו, שְׁחַוֵּא אוֹר לְבָן
 שְׁמֵאִיר.

בָּא רֵאֵה, לְפַעְמִים הָאוֹר הַתְּכֵלֶת ד', וְלְפַעְמִים
 ה'. אֵלֶּא בּוֹמֵן שְׁלֵא גִדְּבָקִים בּוּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה
 לְהַדְּלִיק אוֹתוֹ לְהֵאֲחֻז בָּאוֹר הַלְּבָן הוּא ד',
 וְלְפַעְמִים שְׁמַעוֹרְרִים אוֹתוֹ לְהַתְּחַבֵּר עִם הָאוֹר
 הַלְּבָן, אִזּוּ נִקְרָא ה'. מִנִּין לָנוּ? שְׁכַתוּב (שם כב) כִּי
 יִהְיֶה נִעְרָה בְּתוֹלָה. נִעְרָ כְּתוּב בְּלִי ה', מָה הַטַּעַם?
 מִשּׁוּם שְׁלֵא הַתְּחַבְּרָה בְּזָכָר, וּבְכָל מְקוֹם שְׁלֵא
 נִמְצְאִים זָכָר וּנְקֵבָה, ה"א לֹא נִמְצְאָת וְעוֹלָה מִשָּׁם,
 וּנְשָׁאָר ד'.

וְשִׁחֲרִי הִיא כָּל זְמַן שְׂמַת־חֶפְרָת בְּאֹר הַלְּבָן
 שְׂפִמְאִיר נִקְרְאת ה', שִׁחֲרִי אִזּוּ הַכֹּל
 מִתְּחִיבָר בְּאַחַד. הִיא נִדְפְקַת בְּאֹר הַלְּבָן, וַיִּשְׂרָאֵל
 נִדְפְקִים בָּהּ [לְמִשְׁתָּה] וְעוֹמְדִים תִּחְתְּפִיהָ לְהַדְלִיק אוֹתָהּ,
 וְאִזּוּ הַכֹּל אֶחָד. וְזֵהוּ סוּד תְּקַרְבָּנוּ, שְׂחַעְשָׁן שְׂעוּלָה
 מְעוֹרָר אוֹתוֹ לְאֹר הַתִּבְכֶּלֶת תֵּזֶה לְהַדְלִיק.
 וְכִשְׁנִדְלָק, מִתְּחִיבָר ^(דף נא ע"ב) בְּאֹר הַלְּבָן, וְתִיבָר דּוּלְק
 בְּיַחְוֹד אֶחָד.

וּמִשּׁוֹם שְׂדַרְכּוֹ שֶׁל הָאֹר הַתִּבְכֶּלֶת תֵּזֶה לְהַשְׁמִיד
 וְלַחֲיוֹת אוֹכֵל כָּל מַה שְׁנִדְפֵק בּוֹ תִּחְתְּיוֹ.
 בְּשִׁרְצוֹן נִמְצָא וְיָר דּוּלְק בְּחִבּוּר אֶחָד, אִזּוּ כְּתוּב
 (מַלְכִים-א יח) וַתִּפֹּל אִשׁ ה' וַתֹּאכַל אֶת הָעֵלָה וְגו'. וְאִזּוּ
 נִדְעַ שְׂאוֹתוֹ יָר דּוּלְק בְּחִבּוּר אֶחָד וְקָשָׁר אֶחָד.
 אֹר תִּבְכֶּלֶת נִדְפֵק בְּאֹר לְבָן וְהוּא אֶחָד. אוֹכֵל
 תִּחְתְּיוֹ תִּלְבִּים וְעוּלוֹת שְׂמִשְׁמַע שְׂוָה לֹא אוֹכֵל ^[נ"א]
 וְהוּא וְעוּלוֹת שְׂחֲרִי לֹא אוֹכֵל [[]תִּחְתְּיוֹ, אֶלָּא בְּזִמְן שֶׁהוּא עוּלָה
^[דוּלְק] וְהַכֹּל נִקְשָׁר וּמִתְּחִיבָר בְּאֹר הַלְּבָן, וְאִזּוּ הוּא
 שְׁלוֹם הָעוּלָמִים כֻּלָּם, וְהַכֹּל נִקְשָׁר בְּיַחְוֹד אֶחָד.

וְאַחַר שְׁסִים לְהַשְׁמִיד תַּחֲתֵינוּ אֹר תִּבְלֶת זֶה,
 מִתְדַבְּקִים בּוֹ תַחֲתֵינוּ כְּהַנִּים לְוִים
 וְיִשְׂרָאֵל. אֵלֶּה בְּחֻדוֹת הַשִּׁיר, וְאֵלֶּה בְּרִצּוֹן
 הַלֵּב, וְאֵלֶּה בְּתַפְלָה. וְנֵר הַדֹּלֵק עֲלֵיהֶם.
 וְנִדְבָקִים הָאֹרוֹת בְּאַחַד וּמְאִירִים הָעוֹלָמוֹת,
 וּמִתְפָּרְכִים עֲלִיוֹנִים וְתַחֲתוֹנִים.

וְאִזּוּ וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים בְּלָכֶם
 הַיּוֹם. וְאַתֶּם? אַתֶּם צָרִיךְ לְכַתֵּב! אֵלֶּה ו'
 - לְחוֹסֵף עַל הַלְּבָיִם וְעוֹלוֹת שֶׁהֵם נִדְבָקִים בּוֹ
 וְאוֹכְלִים וּמְשַׁמְדִים, וְאַתֶּם מִתְדַבְּקִים בּוֹ בְּאוֹתוֹ
 אֹר תִּבְלֶת שָׁחַר שְׂאוֹכְלֶת וְאַתֶּם קְיָמִים. זֶהוּ
 שְׁפָתוֹב חַיִּים בְּלָכֶם הַיּוֹם. [ס"א וְתִבְלֶת וְאַדְנָמוֹן] כָּל
 הַגּוֹנִים טוֹבִים לְחֵלוֹם, חוּץ מִתִּבְלֶת שֶׁהוּא אוֹכֵל
 וּמְשַׁמֵּד תָּמִיד, וְהוּא אֵילָן שָׁבוּ מִן שׁוֹרָה עַל
 הָעוֹלָם הַתַּחֲתוֹן. וּמְשׁוֹם שֶׁהַכֹּל שׁוֹרָה תַּחֲתֵינוּ,
 הוּא אוֹכֵל וּמְשַׁמֵּד.

וְאִם הַאֵמֵר כֵּן, נִם שׁוֹרָה בְּשָׁמַיִם לְמַעְלָה, וְכַמָּה
 צְבָאוֹת הֵם לְמַעְלָה, וְכֵלָם [מְשַׁמְדִים וְאוֹכְלִים]

בְּיָמִים. בֹּא רְאֵה, כָּל אֹתָם שְׁלֹמֶעֱלָה בְּאוֹתוֹ אֹר
 הַתִּבְּלֹת נִכְלָלִים, אֲכַל הַתַּחֲתוֹנִים לֹא כָּה, שְׁהֵם
 דְּבָר גַּם, הָעוֹלָם [נ"א אַחַר לְמִטָּה עַל מַה] שְׁעוֹמֵד וְשׁוֹרָה
 עָלָיו. וְלִבֵּן אוֹכֵל וּמִשְׁמִיד אוֹתָם. וְאִין לָהּ דְּבָר
 אַחַר לְמִטָּה בְּעוֹלָם שְׁלֹא יִשְׁמַד, מִשׁוּם שְׁאוֹר
 הַתִּבְּלֹת מִשְׁמִיד כָּל מַה שְׁעוֹמֵד עָלָיו.

בְּאַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה גִּזְנִים שֶׁל מִינֵי אוֹרוֹת נִחְלָק
 הָעוֹלָם. שְׁבַעַה נִחְלָקִים לְשַׁבְּעָה
 תְּהוֹמוֹת. כָּל אֶחָד מִכֶּה בְּתֵהוּם שְׁלוֹ, וְאַבְנִים
 מִתְּנַלְגָּלוֹת בְּתוֹךְ הַתְּהוּם, וְנִכְנָם אוֹתוֹ אֹר בְּאוֹתָם
 אֲבָנִים וְנוֹקֵב אוֹתָם, וּמִים יוֹצְאִים בָּהֶם, וְשׁוֹקְעִים
 כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל הַתְּהוּם וּמְכַסֶּה לְשָׁנֵי צְדָדִים.

יוֹצְאִים מִים בְּאוֹתָם נִקְבִים, וְנִכְנָם אֹר וּמִכֶּה
 לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הַתְּהוּם. מִתְּנַלְגָּל הָאוֹר
 בְּחִכְרָתוֹ, וּפּוֹגְשִׁים בְּאַחַד, וְנִחְלָקִים הַמַּיִם, וְאוֹחֲזִים
 כָּל אוֹתָם שְׁבַעַה בְּשַׁבְּעָה תְּהוֹמוֹת, וְכוּרִים [שׁוּרִים]
 בְּחֻשְׁבִּים שֶׁל הַתְּהוּם. וְהַחֻשְׁבִּים הִלְלוּ מִתְּעַרְבִים
 בָּהֶם, וְעוֹלִים הַמַּיִם וְיוֹרְדִים וּמִתְּנַלְגָּלִים בְּאוֹתָם

מְאֻרֹת. וּמִתְעַרְבִים כְּאַחַד אֲוֹרֹת וְחֻשֶׁף וּמִים,
וְנַעֲשׂוּ מֵהֶם אֲוֹרֹת שְׁלֵא נִרְאִים חֲשׂוּכִים.

כָּל אֶחָד מֵכָּה בַחֲבֵרוֹ, וְנִחְלָקִים לְשִׁבְעָה וַחֲמִשָּׁה
צְנֻרֹת שֶׁל הַתְּהוֹם, וּבָהֶם זֹרְמִים מִים. כָּל
צְנֹר וְצְנֹר עוֹלָה בְּקוֹלוֹ, וְהַתְּהוֹמוֹת מוֹדְעוֹעִים.
וּכְשֵׁאוֹתוֹ קוֹל נִשְׁמָע, כָּל תְּהוֹם קוֹרֵא לְחֲבֵרוֹ
וְאוֹמֵר: חֵלֶק מִימִיךָ וְאַכְנֶם בְּךָ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים
מב) תְּהוֹם אֵל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צְנֹרִיךָ.

תַּחַת אֵלֶּה שְׁלֵשׁ מֵאוֹת [וְשָׁשִׁים] וְשְׁמוֹנִים [וַחֲמִשָּׁה]
גִּידִים. מֵהֶם לְבָנִים וּמֵהֶם שְׁחָרִים וּמֵהֶם
אַדְמִים. נִכְלְלוּ זֶה בְּזֶה וְנַעֲשׂוּ גֵזֶן אֶחָד. אוֹתָם
גִּידִים נִרְקְמוּ בְּשִׁבְעַ עֶשְׂרֵה רְשָׁתוֹת, וְכָל אַחַת
נִקְרְאת רְשֵׁת גִּידִים. [הַתְּקוּמוֹ] נִרְקְמוּ זֶה בְּזֶה וַיּוֹרְדִים
בְּתַחֲתִית הַתְּהוֹם. תַּחַת אֵלֶּה עוֹמְדוֹת שְׁתֵּי רְשָׁתוֹת
כְּמֵרְאֵה הַבְּרֹזֶל, וְשְׁתֵּי רְשָׁתוֹת אַחֲרוֹת כְּמֵרְאֵה
הַנְּחָשֶׁת.

שְׁנֵי כִסְאוֹת עוֹמְדִים עֲלֵיהֶם, אֶחָד מִיְּמִין וְאֶחָד
מִשְׁמָאל. כָּל אוֹתָן רְשָׁתוֹת מְחַכְּרוֹת כְּאַחַד,

וּמִים יוֹרְדִים מֵאוֹתָם צְנוּרוֹת וְנִכְנָסִים בְּרִשְׁתּוֹת
הָאֵלֶּה. אוֹתָם שְׁנֵי כִסְאוֹת, אֶחָד כִּסֵּא שֶׁל רְקִיעַ
שָׁחַר, וְאֶחָד כִּסֵּא שֶׁל רְקִיעַ תַּחַשׁ. שְׁנֵי הַכִּסְאוֹת
הֵלְלוּ, בְּשֵׁהֶם עוֹלָיִם, עוֹלָיִם ^[בְּאֶחָד] בְּאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל
הַרְקִיעַ הַשָּׁחַר. וּבְשֵׁי־יוֹרְדִים, יוֹרְדִים בְּאוֹתוֹ כִּסֵּא
שֶׁל רְקִיעַ הַתַּחַשׁ.

שְׁנֵי הַכִּסְאוֹת הֵלְלוּ, אֶחָד מִיְמִין וְאֶחָד מִשְׂמָאל.
וְאוֹתוֹ כִּסֵּא שֶׁל הַרְקִיעַ הַשָּׁחַר מִיְמִין, וְאוֹתוֹ
כִּסֵּא שֶׁל רְקִיעַ הַתַּחַשׁ מִשְׂמָאל. ^(דף נב ע"א) בְּשֵׁעוֹלָיִם
בְּכִסֵּא שֶׁל הַרְקִיעַ הַשָּׁחַר, מִנְמִיד הַכִּסֵּא שֶׁל רְקִיעַ
שְׂמָאל וַיּוֹרְדִים בּוֹ.

מִתְנַלְגָּלִים הַכִּסְאוֹת אֶחָד בְּאֶחָד, ^[יוֹרְדִים וְלוֹקְחִים]
לוֹקְחִים כָּל אוֹתָן הַרִשְׁתּוֹת לְתוֹכָם
וּמִכְנִיסִים אוֹתָם לְתַחְתִּית הַתְּהוֹם הַתַּחְתּוֹנָה.
עוֹמֵד כִּסֵּא אֶחָד וְעוֹלָה לְמַעְלָה מִכָּל אוֹתָם
הַתְּהוֹמוֹת, וְעוֹמֵד כִּסֵּא אֶחָד לְמַטָּה שֶׁל כָּל
הַתְּהוֹמוֹת. בֵּין שְׁנֵי כִסְאוֹת אֵלוֹ מִתְנַלְגָּלִים כָּל

אותם הַתְּהוֹמוֹת. וְכָל אוֹתָם צְנוּרוֹת נִנְעָצוּ בֵּין שְׁנֵי
הַכֶּסֶּאֹת הַלְלוּ.

שְׁבָעִים וַחֲמִשָּׁה [אורות] צְנוּרוֹת הֵם. שְׁבָעָה הֵם
עֲלִיּוֹנִים שֶׁל הַכֹּל, וְכָל אוֹתָם אַחֲרִים
אַחֲזִיזִים בָּהֶם, וְכֵלָם נְעוּצִים בְּגַלְגְּלֵי הַכֶּסֶּא הַזֶּה
בְּצַד הַזֶּה, וְנְעוּצִים בְּגַלְגְּלֵי הַכֶּסֶּא הַזֶּה בְּצַד הַזֶּה.

בָּהֶם [נ"א בַּתְּהוֹמוֹת] מֵיָם עוֹלִים וַיּוֹרְדִים. אוֹתָם
שְׁיּוֹרְדִים בּוֹרִים בַּתְּהוֹמוֹת וּבּוֹקְעִים אוֹתָם.
אוֹתָם שְׁעוֹלִים נִכְנָסִים בְּאוֹתָם נִקְבֵי הָאֲבָנִים,
וְעוֹלִים וּמְמַלְאִים לְשִׁבְעַת הַיָּמִים. עַד כָּאן שְׁבָעָה
גּוֹנִים שֶׁל אוֹרוֹת כְּסוּד עֲלִיּוֹן.

שְׁבָעָה אוֹרוֹת אַחֲרִים נִחְלָקִים לְשִׁבְעָה יָמִים, וְיָם
אֶחָד כּוֹלֵל אוֹתָם. אוֹתוֹ הַיָּם הָאֶחָד הוּא
יָם הָעֲלִיּוֹן שֶׁכֹּל שִׁבְעַת הַיָּמִים כְּלוּלִים בּוֹ. שְׁבָעָה
אוֹרוֹת תְּלָלוּ נִכְנָסִים לְתוֹךְ אוֹתוֹ הַיָּם וּמִכֵּים בּוֹ
לַיָּם [לְשִׁבְעִים] לְשִׁבְעָה אֶצְרָדִים. וְכָל צַד וְצַד נִחְלָק
לְשִׁבְעָה נִחְלָיִם, כְּפֶתוּב (ישעיה יא) וְהִכְהוּ לְשִׁבְעָה
נִחְלָיִם וְגו'. וְכָל נַחַל וְנַחַל נִחְלָק לְשִׁבְעָה נְהַרוֹת,

וְכָל נֶהָר וְנֶהָר נִחְלַק לְשִׁבְעַת דְּרָכִים, וְכָל דְּרָד וְדְרָד
נִחְלָקֶת לְשִׁבְעָה שְׁבִילִים, וְכָל מִימֵי הַיָּם כֻּלָּם
נִכְנָסִים לְתוֹכָם.

שְׁבַעֲהָ אֹרֹת עוֹלָם וַיּוֹרְדִים לְשִׁבְעָה צְדָדִים.
שְׁבַעֲהָ אֹרֹת עֲלִיּוֹנִים נִכְנָסִים לְתוֹךְ
הַיָּם. שִׁשָּׁה הֵם, וּמַעְלִיּוֹן אֶחָד יּוֹצֵאִים. כִּמּוֹ שְׁנוּטֵל
הַיָּם, כִּדְ מִחֲלֵק מִימּוֹ לְכָל אֹתָם יָמִים, לְכָל
אֹתָם נֶהָרֹת. תַּנִּין אֶחָד לְמַטָּה בְּצַד שְׁמַאל שָׁט
בְּכָל אֹתָם נֶהָרֹת כֹּא בְּצַד. קַשְׁקִשׁוֹ כֻּלָּם חֹזְקִים
כְּבָרִזֵּל, וּמַגִּיעַ לְשָׂאֵב, וְשׂוֹאֵב מְקוֹמָהּ. וְכָל אֹתָם
הָאֹרֹת נֶחְשָׁכִים לְפָנָיו. פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ לֹחֲטִים אֵשׁ.
[חד לשונו] מִתְדַּדֶּת לְשׁוֹנוֹ כְּחֶרֶב חֹזְקָה.

עַד שְׁמַגִּיעַ לְהַכְנִס לְמַקְדָּשׁ לְתוֹךְ הַיָּם, וְאִזּוּ מְטַמֵּא
אֶת הַמַּקְדָּשׁ וְהָאֹרֹת נֶחְשָׁכִים, וְאֹרֹת
עֲלִיּוֹנִים עוֹלָם מֵהַיָּם. וְאִזּוּ נִחְלָקִים מִימֵי הַיָּם בְּצַד
שְׁמַאל, וְהַיָּם קוֹפֵא וּמִימּוֹ לֹא זוֹרְמִים. וְעַל זֶה סוּד
הַדְּבָר, כִּמּוֹ שְׁכַתּוֹב וְהַנְּחָשׁ הָיָה עָרוֹם מְכַל חֵית
הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהִים. סוּד הַנְּחָשׁ תָּרַע יוֹרֵד

מִלְמַטָּה לְמַעְלָה [ס"י מִלְמַעְלָה לְמַטָּה], וְהוּא שָׁט עַל פְּנֵי
הַמַּיִם הַמְרִירִים, וַיּוֹרֵד לְפִתּוֹת לְמַטָּה עַד שִׁיפְלוּ
לְתוֹךְ רִשְׁתּוֹ.

הַנְּחָשׁ הַזֶּה הוּא מְוֵת שְׂבָעוֹלָם, וְהוּא נִכְנָם בְּמַעְיו
הַנְּסֻתָרִים שֶׁל הָאָדָם. הוּא לְצַד שְׂמָאל.
וַיֵּשׁ נְחָשׁ אַחַר שֶׁל הַחַיִּים בְּצַד יָמִין. שְׁנֵיהֶם
הוֹלְכִים עִם בֶּן הָאָדָם כְּמוֹ שְׂבָאֲרֵנוֹת.

מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה, שְׁתֵּרֵי כָּל שְׂאֵר חַיּוֹת הַשָּׂדֶה אֵין
בָּהֶם חָכָם לְהִרְעֵ כְּמוֹ זֶה, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא
וְהַמַּת הַזֶּהב. אֵין לְמִי שֶׁנִּמְשָׁךְ אַחֲרָיו, שֶׁהוּא גוֹרֵם
לוֹ מְוֵת וּלְכָל מִי שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרָיו, וְהֵרִי בַּאֲרֵנוֹת.
אָדָם נִמְשָׁךְ אַחֲרָיו לְמַטָּה וַיּוֹרֵד לְדַעַת כָּכָל מֵה
שֶׁלְמַטָּה. כְּמוֹ שִׁיּוֹרֵד, כִּי נִמְשָׁךְ רְצוֹנוֹ וְדַרְכוֹ
אַחֲרֵיהֶם, עַד שֶׁמִּגִּיעִים לְנְחָשׁ הַזֶּה וְרוֹאִים תַּאֲנוֹת
הָעוֹלָם וְדַרְכָּיו שְׂטִיִּם בְּמָקוֹם זֶה. אֵין קָם, וְהוּא
נִמְשָׁךְ אַחַר אָדָם וְאִשְׁתּוֹ וְנִדְבַק בָּהֶם, וְגֵרָם לָהֶם
מְוֵת וּלְכָל הַדּוֹרוֹת שְׂבָאוֹ אַחֲרָיו. עַד שֶׁהִגִּיעוּ
יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינַי, לֹא פָסְקָה וְהַמַּתוֹ מִהָעוֹלָם, וְהֵרִי

נתבאר. כיון שחטאו ונדבקו בעין ששורה בו מות למטה, מה כתוב? וישמעו את קול ה' אלהים מתהלך בגן. מהלך אין כתוב כאן, אלא מתהלך.

בא ראה, עד שאדם לא חטא, היה עולה ועומד בחכמת האור העליון ולא היה נפרד מעין החיים. כיון שהגדיל תאותו לדעת ולרדת למטה, נמשך אחריהם עד שנפרד מעין החיים, וידע רע ועזב הטוב. ועל זה כתוב (תהלים ה) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגרוך רע. מי שנמשך אחר רע, (דף נב ע"ב) אין לו דירה עם עין החיים.

ועד שלא חטאו, היו שומעים קול מלמעלה והיו יודעים חכמה עליונה ועומדים בקיום של זהר העליון ולא פוחדים. כיון שחטאו, אפלו קול שלמטה לא יכלו לעמד בו. כמו זה, עד שלא חטאו ישראל, בשעה שעמדו ישראל על הר סיני נתבטלה מהם והמת הנחש הזה, שחרי אז בטול יצר הרע היה מהעולם ודחו אותו מהם, ואז נאחזו בעין החיים ועלו למעלה ולא ירדו למטה.

אז היו יודעים ורואים אספקלריות עליונות,
ועיניהם אורו ושמים לדעת ולשמע. ואז
חנר להם הקדוש פרוץ הוא חגורות של אותיות
שמו הקדוש שלא יוכל לשלט עליהם הנחש הזה
ולא יטמא אותם כמו קדם. כיון שחטאו בעגל,
בטלו מהם כל אותן דרגות ואורות עליונים,
ובטלו מהם אותן חגורות מוינות שחתעטרו
מהשם העליון הקדוש, והמשיכו עליהם נחש הרע
כמו מקדם ונרמו מות לכל העולם. ואחר כך מה
כתוב? (שמות לד) וירא אחרן וכל בני ישראל את
משה והנה קרן עור פניו ויראו מגשפת אליו.

בא ראה מה כתוב בפתחלה [שמות יד], וירא ישראל
את תיך הגדלה. ובכלם רואים אורות עליונים
ומאירים באספקלריה שמאירה, שכתוב, (שם ב)
ובל העם ראים את תקולת. ועל הים היו רואים
ולא פוחדים, שכתוב (שם טו) זה אלי ואנוהו. אחר
שחטאו, פני הפרסור לא היו יכולים לראות,
שכתוב (שם לד) ויראו מגשפת אליו.

בֹּא רֵאֵה מָה כְּתוּב בְּכֶם, (שם לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי
 יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדָיִם מִהַר חוֹרֵב, שְׁכַבְטֻלוּ מִמֶּם
 אוֹתָם כְּלֵי זֵיץ [שְׁהִתְמַגְרוּ בָּהֶם] [שְׁהִתְמַגְרוּ בָּהֶם] כְּהַר סִינַי כְּדֵי
 שְׁלֹא יִשְׁלַט בְּכֶם נְחֹשׁ רָע. כִּיּוֹן שְׁכַבְטֻלוּ מִמֶּם מָה
 כְּתוּב? (שם) וּמִשָּׁה יִקַּח אֶת הָאֱהָל וְנָטָה לוֹ מִחוּץ
 לַמִּתְּנָה תִּרְחַק מִן הַמִּתְּנָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מָה הַפְּסוּק הַזֶּה אֵל זֶה? אֵלֶּי
 כִּיּוֹן שְׁיַדַּע מִשָּׁה שְׁכַבְטֻלוּ מִיִּשְׂרָאֵל אוֹתָם
 כְּלֵי זֵיץ עֲלִיזוֹנִים, אָמַר, הֲרִי וְדַאי מִכָּאן וְהִלְאָה
 נְחֹשׁ רָע יָבֹא לְדוֹר בִּינֵיהֶם, וְאִם יָקוּם כָּאן מִקִּדְשׁ
 בִּינֵיהֶם - יִטְמָא. מִיָּד - וּמִשָּׁה יִקַּח אֶת הָאֱהָל וְנָטָה
 לוֹ מִחוּץ לַמִּתְּנָה תִּרְחַק מִן הַמִּתְּנָה. כִּי רֵאֵה מִשָּׁה
 שְׁחִרֵי אִזוּ יִשְׁלַט נְחֹשׁ רָע מָה שְׁלֹא תִּיָּה מִקִּדְשׁ לְזֶה.
 וְקָרָא לוֹ אֱהָל מוֹעֵד, וְכִי לֹא תִּיָּה בְּהִתְחַלָּה אֱהָל
 מוֹעֵד? אֵלֶּי בְּהִתְחַלָּה אֱהָל סֶתֶם, וְכַעַת
 אֱהָל מוֹעֵד. מָה זֶה מוֹעֵד? רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטוֹב,
 וְרַבִּי אַבְבָּי אָמַר לְרָע. רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר לְטוֹב - מָה
 מוֹעֵד שֶׁהוּא יוֹם תְּדוּנָה שֶׁל הַלְּבָנָה שְׁנֵתוֹסְפָה בּוֹ

קִרְשָׁה. [מה מועד] לא שולֶטת בו חסרון, גם כֵּן קרא
 לָהּ בְּשֵׁם זֶה, לְהִרְאוֹת שְׁתֵּרֵי הַתְּרַחֵק [נְחֹשׁ] אֶהֱל
 מִבִּינֵיהֶם וְלֹא נִפְנָם, וְעַל זֶה וְקָרָא לוֹ אֶהֱל מוֹעֵד
 כְּתוּב.

וְרַבִּי אֲבָא אָמַר לְרַע - שְׁתֵּרֵי בַּהֲתַחֲלָה הָיָה אֶהֱל
 סֶתֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה לג) אֶהֱל בַּל יִצְעֵן בַּל
 יִסַּע יִתְדֹתָיו לְנִצָּחַת, וְעָבְשׁוּ אֶהֱל מוֹעֵד. בַּהֲתַחֲלָה
 לְתֵת חַיִּים אֲרָכִים לְעוֹלָמִים שְׁלֹא יִשְׁלַט בָּהֶם מוֹת,
 מִכֵּן וְהִלָּא אֶהֱל מוֹעֵד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ל) וּבֵית
 מוֹעֵד לְכָל חַי. עָבְשׁוּ נִתֵּן בוֹ זְמַן וְחַיִּים קְצוּבִים
 לְעוֹלָם. בַּהֲתַחֲלָה לֹא נִפְנָם, וְעָבְשׁוּ נִפְנָם.
 בַּהֲתַחֲלָה חֲבֵרוֹתָא וְזוּוּג שֶׁל הַלְבָנָה בְּשִׁמְשׁ שְׁלֹא
 יִסוּרוּ, עָבְשׁוּ אֶהֱל מוֹעֵד, תְּזוּוּג שְׁלָתָם מוֹמֵן לְזְמַן.
 וְלִכֵּן קָרָא לוֹ אֶהֱל מוֹעֵד מֵה שְׁלֹא הָיָה קִדָּם.

השלמה מההשמטות (בין סימן מד - מה) יש כאן
 כמה שורות

רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיָה יוֹשֵׁב לִילָה אַחַד וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה,
 וְהָיוּ יוֹשְׁבִים לְפָנָיו רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק

וְרַבִּי יוֹסִי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֲרִי פְתוּב (שמות לג)
וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מִחֵר חוֹרֵב, וְאָמְרָנוּ
שֶׁנֶּגְרָמוּ מָוֶת עֲלֵיהֶם מֵאוֹתוֹ זְמַן וּמַעֲלָה, וְשׁוֹלֵט
בָּהֶם אוֹתוֹ נִחַשׁ רָע שֶׁהִסִּירוּ אוֹתוֹ מֵהֶם בְּתַחֲלָה.
נִבְיַח יִשְׂרָאֵל, אֲבָל יְהוֹשֻׁעַ שָׁלָא חֲטָא, בְּטַל [וּתְבַטַּל]
מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ כְּלִי זֵינן עֲלִיזֵן שֶׁקִּבֵּל עִמָּם בְּחֵר סִינֵי
אוֹ לֹא? (דף נג ע"א)

אִם תֵּאמַר שָׁלָא בְּטַל מִמֶּנּוּ, אִם כֹּה, לָמָּה מֵת
כְּשָׂאָר בְּנֵי אָדָם? אִם תֵּאמַר שֶׁהוֹסֵר מִמֶּנּוּ -
לָמָּה? וְהֲרִי לֹא חֲטָא, שֶׁהֲרִי הוּא הָיָה עִם מַלְאָה
בְּשַׁעַה שֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל? וְאִם תֵּאמַר שָׁלָא קִבֵּל
אוֹתָהּ עֲטָרָה בְּחֵר סִינֵי כִּמוֹ שֶׁקִּבֵּלוּ יִשְׂרָאֵל -
לָמָּה?

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים י) כִּי צַדִּיק ה' צַדִּיקוֹת אֲהַב יִשְׂרָאֵל
יַחְזוּ פְּנִימוֹ. בְּפִסּוּק זֶה אָמְרוּ הַחֲבֵרִים מֵה
שֶׁאָמְרוּ. אֲבָל כִּי צַדִּיק ה', צַדִּיק הוּא וְשִׁמוֹ צַדִּיק,
וְלִכֵּן צַדִּיקוֹת אֲהַב. יִשְׂרָאֵל - הוּא יִשְׂרָאֵל, כִּמוֹ שֶׁנֶּאמַר
צַדִּיק וְיִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה יַחְזוּ פְּנִימוֹ, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם,

ויתקנו דרכיהם ללכת בדרך ישראל כראוי. לא
ראה, בשדן הקדוש ברוך הוא את העולם, אינו
דן אותו אלא לפי רב בני האדם.

ובא וראה, בשחטא אדם בעין שאכל מפניו, גרם
לאותו עין ששורה בו המות לכל העולם,
וגרם פגם להפריד אשה מבעלה, ועמד חטא
הפגם הזה בלבנה עד שעמדו ישראל בחר סיני.
כיון שעמדו ישראל בחר סיני, בטל מהם אותו
פגם הלבנה, ועמדה להאיר תמיד.

כיון שחטאו ישראל בעגל, שבה הלבנה להפגם
כמו מקדם, ושלט הנחש הרע ואחו ביה
ומשך אותה אליו. וכשירדע משה שחטאו ישראל
והוסר מהם אותם כלי זין קדושים עליונים, ידע
ודאי שחרי הנחש אחו בלבנה להמשיכה אליו
ונפגמה, ואז הוציא אותה החוצה.

וכיון שעמדה להפגם, אף על גב שיהושע עמד
בעטרה של כלי הזון שלו, כיון שהפגם
שורה בה וחזרה כמו שנפגמה בחטא של אדם,

לא יכול אדם להתקיים, פָּרַט לְמַשָּׁה שְׁהָיָה
 שׁוֹלֵט בָּהּ, וּמֹתוֹ הָיָה בְּצַד אַחֵר עֲלִיּוֹן. וְעַל זֶה
 לֹא הָיָה רְשׁוֹת בָּהּ לְקַיֵּם אֶת יְהוֹשָׁע תָּמִיד וְלֹא
 אַחֵר. וְעַל כֵּן אֶהְל מוֹעֵד קָרְאוּ לוֹ. אֶהְל, שְׁהָרִי
 שׁוֹרָה בּוֹ זְמַן קָצוּב לְכָל הָעוֹלָם.

וְעַל זֶה סוּד הַדָּבָר - יֵשׁ יָמִין לְמַעְלָה וְיֵשׁ יָמִין
 לְמַטָּה. יֵשׁ שְׂמַאל לְמַעְלָה וְיֵשׁ שְׂמַאל לְמַטָּה.
 יֵשׁ יָמִין לְמַעְלָה בְּקַדְשָׁה עֲלִיּוֹנָה, וְיֵשׁ יָמִין לְמַטָּה
 שֶׁהוּא בְּצַד הָאֲחֵר. יֵשׁ שְׂמַאל לְמַעְלָה שֶׁהוּא
 בְּקַדְשָׁה עֲלִיּוֹנָה לְעוֹרֵר אֶהְבָּה לְקַשֵּׁר אֶת הַלְּבָנָה
 בְּמָקוֹם קְדוֹשׁ לְמַעְלָה לְהָאִיר, וְיֵשׁ שְׂמַאל לְמַטָּה
 שְׂמַפְרִיד אֶהְבָּה שְׁלִמַעְלָה, וּמַפְרִיד אוֹתָהּ מִלְּהָאִיר
 בְּשִׁמּוּשׁ וּלְהַתְקַרֵּב אֵלָיו, וְזֶהוּ צַד שֶׁל הַנְּחָשׁ הָרָע.

שְׂכַשְׁשְׂמַאל הָיָה שְׁלִמַטָּה מִתְעוֹרָר, אִזּוּ מוֹשֵׁךְ
 אֶת הַלְּבָנָה וּמַפְרִיד אוֹתָהּ
 מִלְּמַעְלָה וְנִחְשָׁךְ אוֹרָה וְנִדְבָקָת בְּנִחְשׁ הָרָע, וְאִזּוּ
 שׁוֹאֲבַת מְוֹת לְמַטָּה לְכָל וְנִדְבָקָת בְּנִחְשׁ וּמִתְרַחֶקָת
 מֵעֵץ הַחַיִּים.

וְעַל זֶה נִרְמָה מוֹת לְכָל הָעוֹלָם. וְזֶהוּ שְׂאֵז נִטְמָא
 הַמְקַדָּשׁ עַד זְמַן קָצוּב שְׁנַת־קָנָה הַלְבָּנָה
 וְשָׁבָה לְהָאִיר, וְזֶהוּ אֲהֵל מוֹעֵד. וְעַל זֶה יְהוֹשִׁעַ לֹא
 מֵת אֲלָא בְּעֵטְיוֹ שֶׁל הַנְּחָשׁ הַזֶּה שֶׁקָּרַב וּפָנָם אֶת
 הַמְקַדָּשׁ כְּמוֹ קֶדֶם. וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוּב (שְׁמוֹת לט)
 וַיְהוֹשִׁעַ בֶּן נּוּן נֶעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֲהֵל. שְׂאֵף
 עַל גַּב שָׁהוּא נֶעַר לְמַטָּה לְקַבֵּל אוֹר, לֹא יָמִישׁ
 מִתּוֹךְ הָאֲהֵל. כְּמוֹ שֶׁנִּפְנָם זֶה - כֶּךָ גַּם נִפְנָם זֶה,
 אֵף עַל גַּב שְׂכָלֵי זַיִן קְדוֹשׁ הָיָה לוֹ. כִּיּוֹן שֶׁנִּפְנָמָה
 הַלְבָּנָה, כֶּךָ הוּא וַדָּאֵי לֹא נִצָּל לְבַדּוֹ מִמֶּנּוּ מֵאוֹתוֹ
 גְּיוֹן מִמִּישׁ.

בֵּא רֵאָה, כְּמוֹ זֶה, כִּיּוֹן שֶׁחֲטָא אָדָם, נִטְלַל הַקְּדוֹשׁ
 כְּרוּךְ הוּא מִמֶּנּוּ אוֹתָם כְּלֵי זַיִן, אוֹתִיּוֹת
 מְאִירוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁעֲטַר אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא.
 וְאֵז פְּחָדוֹ, וַיִּדְעוּ שְׁחֲרֵי הַתְּפִשְׁטוֹ מֵהֶם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב
 וַיִּדְעוּ כִּי עִירָמָם הֵם. בַּתְּחִלָּה הָיוּ מִתְּלַבְּשִׁים
 בְּאוֹתָם כְּתָרֵי כְבוֹד מְזִינִים שֶׁהֵם חֲרוֹת מֵהַכֹּל. כִּיּוֹן
 שֶׁחֲטָאוּ, הַתְּפִשְׁטוֹ מֵהֶם, וְאֵז יִדְעוּ שְׁחֲרֵי הַמּוֹת

קוֹרָא לָהֶם, וַיִּדְעוּ שֶׁהַפֶּשֶׁטוֹ מִחֵרוֹת הַכֹּל, וַנִּרְמוּ
מִוֹת לָהֶם וְלִכְל הָעוֹלָם. (דף נג ע"ב)

וַיִּתְּפְרוּ עָלֶיהָ תֵּינָנָה. הִרִי פִרְשָׁנוּ שֶׁלְּמִדּוֹ כָּל מִינֵי
כְּשָׁפִים וְקִסְמִים וְנִאֲחִזּוּ בְּזוֹה שֶׁלְּמִטָּה,
כְּמוֹ שֶׁנִּתְּבָאָר. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִגְרָעָה הַזְּקִיפּוֹת
וְקוֹמַת הָאָדָם מֵאֵה אַמּוֹת. וְאִזּוּ נִעֲשָׂה פִּרוּד, וְעַמְד
אָדָם בְּדִין וְהִתְקַלְלָה הָאָרֶץ, וְהִרִי בְּאַרְנוֹ.

וַיִּגְרֹשׁ אֶת הָאָדָם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא יִדְעֵתִי
מִי עָשָׂה גֵרוּשֵׁין לְמִי, אִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא עָשָׂה גֵרוּשִׁים לְאָדָם אִם לֹא. אֲבָל הַדָּבָר
הַתְּהִיב, וַיִּגְרֹשׁ אֶת, אִ"ת דְּוָקָא, וּמִי גֵרֵשׁ אֶת?
הָאָדָם. הָאָדָם וְהִיא גֵרֵשׁ אֶת, וְלִכְן כְּתוּב
וַיִּשְׁלַחֲהוּ ה' אֱלֹהִים מִגֵּן עֵדֶן. לָמָּה וַיִּשְׁלַחֲהוּ?
מִשּׁוֹם שֶׁגֵּרֵשׁ אָדָם אֶת, כְּפִי שֶׁבְּאַרְנוֹ. וַיִּשְׁכֵּן -
הוּא הַשָּׂרָה אוֹתָם בְּמָקוֹם זֶה. שֶׁהוּא גֵרָם וְסִתָּם
דְּרָכִים וְשִׁבְלִים וְהַשָּׂרָה דִּינִים עַל הָעוֹלָם,
וְהַמְשִׁיךְ קָלְלוֹת מֵאוֹתוֹ יוֹם וּמֵעֶלָה.

וְאֵת לַהֵט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, כָּל אֱלוֹ שְׁשָׁרוּיִים
 בְּזוֹרְקֵי הַדִּינִים עַל הָעוֹלָם, שְׁמֵת־הַפְּכִים
 לְגוֹנִים רַבִּים כְּדֵי לְהַפְרֵעַ מִהָעוֹלָם. לַפְעָמִים
 אֲנָשִׁים וְלַפְעָמִים נָשִׁים. לַפְעָמִים אִישׁ לוֹהֵטֵת
 וְלַפְעָמִים רוּחוֹת שְׂאִיִן מִי שְׂיַעֲמֹד בָּהֶם. וְכֹל זֶה
 לְשֹׁמֵר אֵת דְּרֹךְ עֵץ הַחַיִּים שְׁלֹא יוֹסִיפוּ לְהִרְעַע
 בְּמַקְדָּם. לַהֵט הַחֶרֶב - אֱלוֹ שְׁמֵל־הַטִּים אִישׁ וְתִלְוָנִים
 עַל רָאשֵׁי הָרְשָׁעִים וְהַחֹטְאִים. וְהַגּוֹנִים מִתְהַפְּכִים
 לְכַמָּה מִיָּנִים לְפִי דְרָכֵי בְּנֵי הָאָדָם, וְעַל זֶה לַהֵט,
 כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (מלאכי ג) וְלַהֵט אֶתְּם הַיּוֹם הַבֹּא וְגו',
 וְהִרִי נֵאמַר. הַחֶרֶב - זוֹ חֶרֶב לַה', כְּמוֹ שְׁנֵאמַר
 (ישעיה לד) חֶרֶב לַה' מְלֹאָה דָם וְגו'.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לַהֵט הַחֶרֶב - [אפלו] כָּל אוֹתָם
 הַמְּמַנִּים שְׁלֵמָה שְׁמֵת־הַפְּכִים מִדְמוֹת
 לְדְמוֹת, בְּלֵם מְמַנִּים עַל הָעוֹלָם לְהִרְעַע וְלַהֲסִטּוֹת
 אֵת רִשְׁעֵי הָעוֹלָם שְׁעוֹזְבֵּרִים עַל מִצְוֹת רַבּוֹנָם.

בֹּא רְאֵה, בִּיּוֹן שְׂאָדָם חָטָא, הַמְּשִׁיךְ עָלָיו כַּמָּה
 מִיָּנִים רָעִים וְכַמָּה בְּעָלֵי דִינִים, וּפְתַח מִכְּלָם

וְלֹא יִכַּל לַעֲמֹד עֲלֵיהֶם. שְׁלֹמֹה יָדַע חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה,
 וְשֵׁם לֹא הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲטָרַת מַלְכוּת, וְכָל
 הָעוֹלָם הָיָה פּוֹחַד מִמֶּנּוּ. כִּיּוֹן שְׁחַטָּא, הַמְשִׁיךְ עָלָיו
 כֹּמֶה מִיָּנִים רָעִים וְכֹמֶה בְּעָלֵי דִינִים, וּפְחָד מִכָּלָם,
 וְאִזּוּ יִכְלוּ לְהִרְעֵ לֹא. וְמָה שְׁחַתָּה בְּיָדוֹ לְקַחוּ מִמֶּנּוּ.

וְעַל זֶה, כֹּמֶה שְׁחַוְלָךְ בֶּן אָדָם וּבְאוֹתָהּ הַדְּרָךְ
 שְׁנִדְבָק בָּהּ, כִּךְ מוֹשֵׁךְ עָלָיו כַּח מְמַנָּה
 שְׁחַוְלָךְ כְּנִגְדּוֹ. כִּךְ אָדָם הָיָה מוֹשֵׁךְ עָלָיו כַּח טְמֵא
 אַחֵר שְׁטֵמָא אוֹתוֹ וְאֵת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

כֹּמֶה רֵאָה, כְּשִׁחַטָּא אָדָם, מְשִׁיךְ עָלָיו כַּח טְמֵאָה
 וְטֵמֵא אוֹתוֹ וְאֵת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְזֵהוּ נִחְשׁ
 הָרַע שֶׁהוּא טְמֵא וּמְטֵמָא אֵת הָעוֹלָם. שְׁשֻׁנִינוּ,
 כְּשִׁמוּצִיא נְשָׁמוֹת מִבְּנֵי הָאָדָם, נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ גּוֹף
 טְמֵא, וּמְטֵמָא אֵת הַבַּיִת וּמְטֵמָא אֵת כָּל אֵלֶּה
 שְׁמֵתִקְרָבִים אֵלָיו. זֵהוּ שְׁכַתוּב (במדבר יט) הַנִּגְעַ כְּמַת
 וְגו'. וְעַל זֶה, כִּיּוֹן שֶׁהוּא נוֹטֵל נְשָׁמָה וּמְטֵמָא אֵת
 הַגּוֹף, אִזּוּ נִתְּנָה רְשׁוּת לְכָל אוֹתָם צְדָדִים טְמֵאִים
 לְשָׁרוֹת עָלָיו, שְׁחַרֵי אוֹתוֹ הַגּוֹף נְטֵמָא מִן הַצַּד שֶׁל

אותו הנחש הרע ששורה עליו. ועל זה, בכל מקום
שאותו נחש הרע שורה, מטמא אותו ונטמא.

ובא וראה, כל בני העולם בשעה שישנים על
מטותיהם בלילה, והלילה פורש בנפיו על
כל בני העולם, טועמים טעם המות. ומתוך
שטועמים טעם מות, רוח הטמאה הזו שטה על
העולם ומטמאת [את] העולם [ד"א בתוך האהל שלו],
ושורה על ידי האיש ונטמא.

וכשמתעורר ונשמתו חוזרת אליו, בכל מה
שיקרב בידו - הכל נטמא, כי
שורה עליהם רוח טמאה. ועל זה לא יקח אדם
בגדיו ללבש ממי שלא נטל ידיו, שחרי המשיך
עליו אותו רוח טמאה ונטמא. ויש רשות לרוח
הטמאה הזו לשרות בכל מקום שנמצא רשם
מצדו.

ולכן לא יטל אדם ידיו ממי שלא נטל ידיו,
משום שהמשיך עליו אותו רוח טמאה
וקבלו זה שנטל מים מןנו, ויש לו רשות לשרות

עַל ^(דף נד ע"א) הָאָדָם. לָכֵן צָרִיךְ אָדָם לְהִשָּׁמֵר בְּכָל
 צְדָדָיו מִצַּד הַנְּחָשׁ הָרָע הַזֶּה שֶׁלֹּא יִשְׁלַט עָלָיו,
 וְעַתִּיד הַקָּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם הַבֹּא לְבַטְלוֹ מִן
 הָעוֹלָם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (זכריה יג) וְאֵת רוּחַ הַטְּמֵאָה
 אֲעָבִיר מִן הָאָרֶץ, וְאִזּוּ פָתוֹב (ישעיה כב) בְּלַע הַמָּוֶת
 לְנִצָּח וְגו'.

וְהָאָדָם יֵדַע אֵת חוֹה אֲשֶׁתּוֹ וְגו'. רַבִּי אֲבָא פָתַח
 וְאָמַר, (קהלת ג) מִי יוֹדַע רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם
 הַעֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֹּרֶדֶת הִיא
 לְמַטָּה לְאָרֶץ. לְפָסוּק הַזֶּה יֵשׁ כַּמָּה גּוֹנִים, וְכֵן הוּא
 כָּל דְבָרֵי הַתּוֹרָה יֵשׁ בְּכָל אֶחָד וְאֶחָד כַּמָּה גּוֹנִים,
 וּבְכָל נְאוֹתִים וְכוּ' הֵם. וְכָל הַתּוֹרָה מִתְפָּרֶשֶׁת
 בְּשִׁבְעִים פָּנִים כַּנֶּגֶד שִׁבְעִים צְדָדִים וְשִׁבְעִים
 עֲנָפִים, וְכוּ' הוּא בְּכָל דָּבָר וְדָבָר שֶׁל הַתּוֹרָה. וְכָל
 מֵה שִׁיּוּצָא מִכָּל דָּבָר וְדָבָר, כַּמָּה אָפָּנִים
 מִתְפָּרֶשִׁים מִמֶּנּוּ לְכָל הַצְּדָדִים.

בֹּא רֵאחַ, כְּשֶׁכֵּן אָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת, הוּא
 הוֹלֵךְ לְיָמִין וּמִמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ קְדוֹשָׁה

עֲלִיזָנָה מְלַמְעָלָה, וְרוּחַ זֶה עוֹלָה בְּרָצוֹן קְדוֹשׁ
 לְהֶאֱחֹז לְמַעְלָה וּלְהִדְבֵּק בְּקִדְשָׁה עֲלִיזָנָה שְׁלֵא
 תִּזְוֶה מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְךְ רָעָה וְסוֹטָה
 בְּדַרְכֵי, הוּא מוֹשֵׁף עָלָיו רוּחַ טְמֵאָה שְׁלֵצֵד
 שְׂמָאֵל, וּמְטַמֵּא אוֹתוֹ וְנִטְמָא בּוֹ, כְּמוֹ שְׂנַאֲמֵר
 (ויקרא יא) וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם. כֹּא
 לְהִטְמֵא - מְטַמְּאִים אוֹתוֹ.

וּבֹא וְרֵאָה, בְּשַׁעָה שָׁפֵן אָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְךְ אִמֵּת
 וּמוֹשֵׁף עָלָיו רוּחַ קִדְשָׁה עֲלִיזָנָה וְנִדְבֵּק בָּהּ,
 הֵבֵן שְׂיֹלִיד וַיֵּצֵא מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם הוּא מְמֹשֵׁף עָלָיו
 קִדְשָׁה עֲלִיזָנָה וַיְהִי קְדוֹשׁ בְּקִדְשָׁת רַבּוֹנוֹ, כְּמוֹ
 שְׁכַתוֹב (שם ב) וְהִתְקַדְּשְׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים וְגו' .
 וּכְשֶׁהוּא הוֹלֵךְ בְּצֵד שְׂמָאֵל וּמְמֹשֵׁף עָלָיו רוּחַ
 טְמֵאָה וְנִדְבֵּק בּוֹ, הֵבֵן שְׂיֵצֵא מִמֶּנּוּ לְעוֹלָם הוּא
 מְמֹשֵׁף עָלָיו רוּחַ טְמֵאָה וַיִּטְמָא בְּטְמֵאֵת אוֹתוֹ
 הִצֵּד.

וְעַל זֶה כְּתוּב, מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֹלָה
 הִיא לְמַעְלָה. וּכְשֶׁהוּא בְּהִדְבְּקוֹת תִּימִין,

היא עולה למעלה. וכשהוא בהדבקות השמאל, אותו צד שמאל שהוא רוח הטמאה יורד מלמעלה למטה, ושם היורד כבן האדם ולא זו ממונו. והבן [ומה] שהוליד באותה [רוח] הטמאה הוא נהיה בנו מאותו רוח הטמאה הוא אותו הבן.

אדם נדבק באותו רוח טמא, ואשתו נדבקה בו בהתחלה, ולקחה וקבלה אותה והמה ממנה הוליד בן. בן זה הוא בן של רוח הטמאה. ועל זה שני בנים הם - אחד מאותו רוח טמא, ואחד בפשע אדם בתשובה. ולכן זה מצד הטמאה, [וזה] מצד הפתרה.

רבי אלעזר אמר, בפעם שהטיל נחש אותה והמה בחוה, היא קבלה אותו, וכששמש עמה אדם, הולידה שני בנים - אחד מאותו צד טמא, ואחד מצד של אדם. והכל היה דומה בדמות עליונה, וקין בדמות תחתונה, ולכן דרכיהם נפרדו זה מזה. ודאי שקין היה בן של רוח הטמאה שהוא הנחש הרע [הכל בן של אדם] היה. ובגלל שקין

בַּא מַצֵּד שֶׁל מְלֵאכָה הַמְּוֹת, הָרַג אֶת אָחִיו, וְהוּא
בְּצַדוֹ, וּמִמֶּנּוּ כָּל הַמְּדוּרִים הִרְעִים וּמְזִיקִים וְשָׂדִים
וְרוּחֹת בָּאִים לְעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, קִיּוֹן - קִיּוֹן שֶׁל מְדוּרִים רְעִים שֶׁבָּאוּ
מִצֵּד הַטְּמֵאָה לְעוֹלָם. וְאַחַר כֵּן הִבִּיאוּ
קִרְבָּנוּ. זֶה הַקְּרִיב מִצֵּד שֶׁלוֹ, וְזֶה הַקְּרִיב מִצֵּד שֶׁלוֹ.
וְהוּא שֶׁכֶּתוּב וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים וַיָּבֵא קִיּוֹן מִפְּרִי
הָאֲדָמָה וְגו' רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, מֵהַ
זֶה מִקֵּץ יָמִים? וְהוּא קִיּוֹן כָּל בְּשָׂר. וּמִיְהוּ זֶה? מְלֵאכָה
הַמְּוֹת. וְקִיּוֹן מֵאוֹתוֹ קִיּוֹן יָמִים הִבִּיאוּ קִרְבָּנוּ. וַיִּקְרָא
שְׁמַעוֹן מִקֵּץ יָמִים וְלֹא אָמַר מִקֵּץ יָמִין. וְלָכֵן כֶּתוּב
בְּדִנְיָאֵל (דִּנְיָאֵל יב) וְאַתָּה לֵךְ לְקִיּוֹן וְתַנּוּחַ וְתַעֲמַד
לְגִרְלָךְ. אָמַר לוֹ, לְקִיּוֹן תִּימִים אוֹ לְקִיּוֹן תִּימִין? אָמַר
לוֹ, לְקִיּוֹן תִּימִין. וְקִיּוֹן הִבִּיאוּ מִקֵּץ תִּימִים. (דף נד ע"ב)

וַיָּבֵא קִיּוֹן מִפְּרִי הָאֲדָמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמִפְּרִי הָעֵץ.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִפְּרִי הָאֲדָמָה, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ג) אוֹי לְרָשָׁע רַע כִּי גִמּוּל יִדְּיוֹ וְגו' [כִּי
פְרִי מַעֲלֵלֵיהֶם יֹאכְלוּ. פְרִי מַעֲלֵלֵיהֶם יֹאכְלוּ - זֶה מְלֵאכָה הַמְּוֹת יֹאכְלוּ]. [גִּמּוּל יִדְּיוֹ

- זה מלאך המות. יעשה לו - שנמשך] עליהם וידבק בהם להרג אותם ולטמא אותם. ועל זה קין הקריב מצדו.

והכל הביא גם הוא מבכרות - לרבות הצד העליון שפא מצד הקדושה [מצד קדוש], ולכן וישע ה' אל הכל ואל מנחתו ואל קין ואל מנחתו לא שעה. לא קבל אותם [אותו] הקדוש פרוץ הוא. ולכן ויחר לקין מאד ויפלו פניו. שחרי לא התקבלו פניו, אותם פנים של צדו, וקבל את הכל. ולכן כותב ויהי בהיותם בשדה. בשדה זו האשה, כמו שנאמר (דברים כג) כי בשדה מצאה. וקין קנא על הנקבה היתרה שנולדה עם הכל, שכתוב ותסף ללדת, ותרני נאמר.

הלוא אם תיטיב שאת, כמו שנאמר. אבל שאת כמו שנאמר רבי אבא, שאת תעלה למעלה ולא תרד למטה. אמר רבי יוסי, דבר זה כעת נאמר ונאה הוא, אבל כך שמעתי, שאת יעלה במקו ויעזב לך הדבקות זו של רוח הטמאה.

וְאִם לֹא - לְפִתּוּחַ חֲטָאת רַבִּין. מַה זֶה לְפִתּוּחַ? זֶה
 הַדִּין הָעֲלִיזוֹן שֶׁהוּא הַפִּתּוּחַ שֶׁל הַכּוֹל, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צְדָק. חֲטָאת רַבִּין
 - אֹתוֹ הַצַּד שֶׁנִּדְבָקָה בּוֹ וְנִמְשָׁךְ עֲלֶיהָ, יִשְׁמַר
 אוֹתָהּ לְהַפְרֵעַ מִמֶּה, כְּתִרְנוּמוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בַּאֲרֵא, בְּשַׁעֲה שֶׁקִּינ חָרַג אֶת
 הַכּוֹל, לֹא יָדַע אֵיךְ יוֹצִיא [יוצאת] נְשָׁמָתוֹ
 מִמֶּנּוּ, וְהָיָה נוֹשֵׁף אוֹתוֹ בְּשָׁנָיו כְּנִחְשׁ, וְחָרִי בְּאֵרוֹהַ
 הַחֲבֵרִים. בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעֲה קָלְלוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 וְהָיָה הוֹלֵךְ לְכָל צַדִּי הָעוֹלָם, וְלֹא הָיָה מְקוֹם
 שֶׁמִּקְבֵּל אוֹתוֹ, עַד שֶׁשָּׁפַח עַל רֵאשׁוֹ וְשָׁב לְפָנָי
 רַבּוֹנוֹ, וְהֶאֱרַן קִבְּלָהּ אוֹתוֹ בְּמִדּוֹר הַתַּחְתּוֹן לְמִטָּה.
 רַבִּי יוֹסִי אָמַר, הָאֲרֵץ קִבְּלָהּ אוֹתוֹ לְלַכֵּת בָּהּ,
 שְׁכֵתוֹב וַיִּשָּׂם ה' לְקִינ אוֹת. רַבִּי יִצְחָק אָמַר,
 לֹא כֵּן, אֲלֵא לְמִטָּה קִבְּלָהּ אוֹתוֹ הָאֲרֵץ בְּמִדּוֹר
 אַחַד שְׁתַּחֲתִיָּה, שְׁכֵתוֹב הֵן גִּרְשָׁת אֶתִּי הַיּוֹם מֵעַל
 פָּנָי הָאֲדָמָה. מֵעַל פָּנָי הָאֲדָמָה גִּרְשׁ, אֲבָל לְמִטָּה
 לֹא גִרְשׁ. וּבֵאִיזָה מְקוֹם קִבְּלָהּ אוֹתוֹ הָאֲדָמָה?

בְּאַרְקָא, וְעַל כָּל אֱלֹהֵי שְׁדָרִים שָׁם כְּתוּב (ירמיה י'
 יאבְדוּ מִן הָאָרֶץ וּמִתַּחַת הַשָּׁמַיִם הָאֵלֶּה. וְשָׁם שָׁם
 אֶת מְדוּרוֹ, וְהִינּוּ שְׁכֵתוֹב וַיֵּשֶׁב בְּאַרְץ נוֹד קְדַמַּת
 עֲדָן.

תוספתא

כִּי יִזְן שָׁאֵמֵר קִזְן גְּדוֹל עֲזוּנֵי מְנַשׂוּא, מְחַל לוֹ הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא חֲצִי מֵעֲנָשׁוֹ. מִשּׁוּם שְׁגוּר עָלָיו
 בְּהִתְחַלָּה וְאָמַר לוֹ נַע וְנָד תִּהְיֶה בְּאַרְץ, וְעִבְשׁוּ
 נִשְׂאָר בְּנוֹד בְּלִבְדוֹ. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב וַיֵּצֵא קִזְן מִלְּפָנֵי
 ה' וְנָו'. כְּלוּמַר, שְׁכֵשֵׁצָא מִלְּפָנֵי ה' תִּיָּה בְּשִׁבִיל
 לְהִיזֹת נָד בְּאַרְץ וְלֹא נַע.

וְעוֹד אָמְרוּ, כְּשֵׁיִצָּא קִזְן מִלְּפָנֵי ה', אָמַר לוֹ אָדָם:
 בְּנִי, מַה נַּעֲשֶׂה עַל דִּינְךָ? אָמַר לוֹ קִיִּן: אֲבֵא,
 כְּבָר הִתְבַּשְׂרְתִּי שְׁמַחֲל לִי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּנוֹד
 בְּלִבְדוֹ. אָמַר לוֹ: הֵיאָךְ הוּא? אָמַר לוֹ: מִשּׁוּם
 שְׁחַטָּאתִי וְהוֹדִיתִי לְפָנָיו. אָמַר אָדָם: וְכִי זֶהוּ גְדָל
 וְחֻק כַּחַ הַתְּשׁוּבָה וַאֲנִי לֹא יִדְעָתִי?! הִתְחִיל
 לְשַׁבַּח לְרַבּוֹנוֹ וּלְהוֹדוֹת לוֹ. פֶּתַח וְאָמַר (תהלים צב)

בְּזִמְרוֹ שִׁיר לְיוֹם הַשְּׁבִיט טוֹב לְהוֹדוֹת לַה'. כְּלוּמַר,
טוֹב לְשִׁבְחָה וְלָשׁוּב וּלְהַתְּנוּדוֹת לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. עַד כֹּאן הַתּוֹסֵפֵת.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, מֵאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁחָרַג בֵּין אֶת
הַכֵּל, שֶׁנִּפְרַד [נִפְרַד] אָדָם מֵאִשְׁתּוֹ, שְׂתֵי
רוּחוֹת נִקְבּוֹת הָיוּ בָּאוֹת וּמְזַדְּדוֹת עִמּוֹ, וְהוֹלִיד
רוּחוֹת וְשָׂדִים שֶׁמְשׁוֹטְטִים בְּעוֹלָם. וְזֶה לֹא יִקְשֶׁה
לָהּ, שֶׁחָרַי בֵּין אָדָם בְּשֶׁהוּא בְּחִלּוּמוֹ, בָּאוֹת רוּחוֹת
נִקְבּוֹת וְצוֹחֲקוֹת עִמּוֹ וּמִתְחַמְּמוֹת מִמֶּנּוּ וּמוֹלִידוֹת
אַחַר כֵּן, וְאֵלֶּה נִקְרָאִים נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם, וְלֹא
מִתְחַמְּמִים אֲלָא לְדַמְיוֹת בְּנֵי אָדָם, וְאִין לָהֶם
שְׁעָרוֹת בְּרֹאשׁ. וְעַל זֶה כָּתוּב בְּשִׁלְמָה (שְׁמוּאֵל-ב ז)
וְהוֹכַחְתִּיו בְּשִׁבְטֵי אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְּנֵי אָדָם. וְאִפְלוּ
כִּמּוֹ זֶה רוּחוֹת וְכָרִים בָּאִים לְנִשְׁוֹת הָעוֹלָם, וְהֵן
מִתְעַבְּרוֹת מֵהֶם וּמוֹלִידוֹת רוּחוֹת. וְכֵלָם נִקְרָאִים
נִגְעֵי בְּנֵי אָדָם.

אַחַר מֵאָה וּשְׁלוּשִׁים שָׁנִים הִתְלַבַּשׁ אָדָם
בְּקַנְיָה וְהִתְחַבַּר בְּאִשְׁתּוֹ, וְהוֹלִיד בֵּין וְקָרָא

שְׁמוֹ שֵׁ"ת. סוּד שֶׁל סוּף הָאֹתִיּוֹת בְּקִשְׁרִים
 חֲקוּקִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, סוּד שֶׁל רוּחַ שְׂאוּכָדָת
 שְׂמַת־לַבְּשֶׁת בְּגוֹף [שֶׁל הָאָדָם] אַחֵר בְּעוֹלָם, זֶהוּ שְׂכַתוֹב
 כִּי שֵׁת לִי אֱלֹהִים יָדַע אַחֵר תַּחַת הַבַּל.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתוּב וַיּוֹלֵד בְּדַמּוֹתָיו בְּצַלְמוֹ,
 מִשְׁמַע שְׂפָנִים אַחֲרֵים לֹא הָיוּ [בְּדַמּוֹתָיו בְּצַלְמוֹ,
 וְדָבָר זֶה הוּא] בְּדַמּוֹתָיו. וְזֶה בְּדַמּוֹתָיו בְּצַלְמוֹ, בְּתַקּוּן
 הַגּוֹף וּבְתַקּוּן הַנְּפֶשׁ בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל. [גִּ"א וְדָבָר זֶה הוּא כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר. וְאָמַר רַבִּי אֲבָא מִשֵּׁם רַבִּי יוֹסֵא] כְּמוֹ שְׂאָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן
 מִשֵּׁם רַבִּי יִיבָא תַזְקֵן, כְּנִים אַחֲרֵים כְּהִתְדַבְּקוֹת
 זַהֲמַת הַנְּחָשׁ, וְאוֹתוֹ שְׂרוּכָב עָלָיו, שְׁהוּא סְמָא"ל
 הָיוּ, וְלִבָּן לֹא הָיָה בְּדַמּוֹת אָדָם. וְאִם תֵּאמַר,
 תְּרִי אֲמַרְתָּ שְׂחַבָּל תְּיָה מַצַּד אַחֵר - כִּי הוּא!
 אֲבָל שְׁנֵיהֶם לֹא הָיוּ בְּדַמּוֹת שְׂלֵמָה.

אָמַר [לוֹ] רַבִּי יוֹסֵי, וְתְרִי כְּתוּב וְהָאָדָם יָדַע אֶת
 חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּחַר וַתֵּלֶד אֶת בִּינָה, וְלֹא [דִ"א אָמַר לָהּ כִּי
 הוּא, אֲבָל שְׁנֵיהֶם לֹא הָיוּ בְּדַמּוֹתוֹ, שְׂלֵא] כְּתוּב וַיּוֹלֵד אֶת בִּינָה.
 וְאִפְלוּ בְּהַבֵּל לֹא כְּתוּב וַיּוֹלֵד, אֲלָא וַתִּסַּף לָלֶדֶת

את אחיו את הכל. וזהו סוד הדבר. אבל בזה מה
 כתוב? וילד בדמותו בצלמו.

רבי שמעון אמר, מאה ושלושים שנים נפרד
 אדם מאשתו, וכל אותם מאה ושלושים
 השנים היה מוליד רוחות ושרים בעולם בגלל
 אותו פת הזקמה שהיה שאוב בו. כיון שחסל
 ממנו אותה הזקמה, שב וקנא [שעבר] את אשתו
 והוליד בן. אז כתוב וילד בדמותו בצלמו.

בא ראה, כל בן אדם שהולך לצד שמאל ומטמא
 את דרכיו, כל רוחות הטמאה מושך על
 עצמו, ורוח טמאה נדפקת בו ולא וזה ממנו,
 והתדפקות [שלו] של אותו רוח טמא יהיה פאיש
 הזה ולא באחר, ולכן התדפקותם אינה אלא
 באלה שנדפקים בהם. אשרי הצדיקים שהולכים
 בדרך ישרה, והם צדיקי אמת, ובניהם צדיקים
 בעולם, ועליהם כתוב (משלי ב) כי ישרים ישפנו

ארץ.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, מַה שְּׁכַתּוּב וְאַחוּת תּוּבַל קִינ
 נַעֲמָה, מַה קָרָה כָּאן שְׁהַכְּתוּב אָמַר שְׁשֻׁמָּה
 נַעֲמָה? אֵלֶּא מִשּׁוּם שְׁטַעוּ בְּנֵי אָדָם אֶחְרִיָּה וְאַפְלוּ
 רוּחוֹת וְשִׂדִים. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אוֹתָם בְּנֵי הָאֱלֹהִים
 עָזַב וְעָזַב לְטַעוּ אֶחְרִיָּה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אִמָּם שֶׁל הַשִּׂדִים הִיָּתָה שְׁיַצְאָה
 מִצַּד קִינ, וְהִיא הִתְמַנְתָּה עַל הַלְיָלָה [עם לילית]
 בְּאַסְכְּרָה שֶׁל תִּינּוּקוֹת. אָמַר לוֹ רַבִּי אַבְא, וְהָרִי
 אָמַר מַר שְׁהִיא הִתְמַנְתָּה לְיִצְחָק בְּבְנֵי אָדָם? אָמַר
 לוֹ, כִּי הוּא וְדָא, שְׁחָרִי הִיא כָּאָה וּמַצְחָקָת כָּהֶם
 בְּבְנֵי אָדָם, וְלִפְעָמִים מוֹלִידָה רוּחוֹת כְּעוֹלָם מֵהֶם,
 וְעַד עַכְשָׁו הִיא עוֹמְדָת לְיִצְחָק בְּבְנֵי אָדָם.

אָמַר לוֹ רַבִּי אַבְא, וְהָרִי הֵם מֵתִים כְּבְנֵי אָדָם,
 מָה הַטַּעַם הִיא עוֹמְדָת עַד עַכְשָׁו? אָמַר לוֹ,
 כִּי זֶה! אֲבָל לִילִית וְנַעֲמָה וְאַנְרַת בַּת מְחִלַּת
 שְׁיַצְאָה מִחֲצַד שְׁלָהֶם, כִּלְן קִימוֹת, עַד שְׁיִבְעַר
 הַקְּדוּשׁ כְּרוּף הוּא רוּחַ הַטְּמֵאָה מִן הָעוֹלָם, שְׁכַתּוּב
 (זכריה יג) וְאֵת רוּחַ הַטְּמֵאָה אֲעִבִיר מִן הָאָרֶץ.

אמר רבי שמעון, אוי להם לאותם בני אדם שלא יודעים ולא משגיחים ולא מסתכלים וכלם אטומים, שלא יודעים כמה מלא העולם מבריות משנות שלא נראות ומדברים נסתרים. שאלמלא [נמו] נתנה רשות לעין לראות, ותמהו בני אדם איך יכולים להתקיים בעולם.

בא ראה, נעמה הווי, אם השדים היתה, ומצדה באים כל אותם שדים שמתחממים בבני אדם ולוקחים מהם רוח תאוה, וצוחקת בהם, שעושים אותם בפעלי קרי. ובגלל שבעל קרי בא מצד של רוח השמאה, צריך לרחץ עצמו להטהר ממנו. וברי בארוה החברים:

זה ספר תולדת אדם - לדמיותיו. אמר רבי יצחק, הראה הקדוש ברוך הוא לאדם דמיות של כל אותם דורות שיבאו לעולם, וכל חכמי העולם ומלכי העולם שעתידיים לעמד על ישראל. הניע לראות את דוד מלך ישראל שנולד ומת. אמר לו, [אמר] מהשנים שלי [אוסיה] אלוה לו שבעים

שָׁנִים. וְגָרְעוּ מֵאָדָם שְׁבָעִים שָׁנִים וְהַעֲלָה אוֹתָם
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדוֹר.

וְעַל זֶה שִׁבַּח דָּוִד וְאָמַר, (תהלים צב) כִּי שִׁמְחַתֵּנִי ^{(דף}
נח ע"ב) ה' בְּפַעֲלֶךָ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ אֲרִנּוּ. מִי גָרַם
לִי חֲדוּת בְּעוֹלָם [הַיְהוּת]? פִּעֲלֶךָ, זֶהוּ אָדָם הַרְאֵשׁוֹן
שֶׁהוּא פִּעֵלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא פִּעֵלוֹ שֶׁל
בְּשָׂר וָדָם, מַעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא
מִבְּנֵי אָדָם. וְעַל זֶה גָרְעוּ אוֹתָם שְׁבָעִים שָׁנִים
מֵאָדָם מֵאַלְפָּה שָׁנִים שֶׁהָיוּ לוֹ לְהַתְקַיֵּם בָּהֶם.
וְהִרְאָה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל חֲכָמֵי דוֹר וְדוֹר,
עַד שֶׁחֲנִיַּע לְדוֹרוֹ שֶׁל רַבִּי עֲקִיבָא, וְרָאָה תוֹרָה
שְׁלוֹ וְשִׁמַּח. רָאָה מִיתַתּוֹ וְהִתְעַצֵּב. פָּתַח וְאָמַר,
(תהלים קלט) וְלִי מַה יִּקְרוּ רֵעִיךָ אֵל מֶה עֲצָמוֹ
רְאִישֵׁיהֶם.

זֶה סֵפֶר - סֵפֶר וְדָאֵי. וְהָרִי בְּאֲרָנוֹ, כְּשֶׁחִיָּה אָדָם
בְּנֵן עֶדֶן, הוֹרִיד לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא סֵפֶר עַל
יָדֵי הַמַּלְאָךְ רְזִיאַל הַקָּדוֹשׁ הַמְּמַנֵּה עַל הַסּוּדוֹת
הַעֲלִיּוֹנִים הַקָּדוֹשִׁים, וְכוּ חֲקוּקִים חֲקִיקוֹת עֲלִיּוֹנוֹת

וְחִכְמָה קְדוֹשָׁה, וְשִׁבְעִים וְשָׁנִים מִיְּנֵי חִכְמָה הָיוּ
 מִתְּפָרְשִׁים מִמֶּנּוּ לְשֵׁשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים חֻקִּיקוֹת שֶׁל
 סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים.

בְּאִמְצַע הַסֵּפֶר חֻקִּיקַת הַחִכְמָה לְדַעַת אֵלֶּה
 וְחִמְשׁ מֵאוֹת מִפְּתִחוֹת שֶׁלֹּא נִמְסְרוּ
 לְעֲלִיוֹנִים קְדוֹשִׁים, וְכֻלָּם נִסְתָּרִים בַּסֵּפֶר, עַד
 שֶׁהִגִּיעַ [לוֹ לְאָדָם. כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ] אֵצֶל אָדָם, מִמֶּנּוּ הָיוּ
 מִתְּכַנְּסִים מִלְּאֲכִים עֲלִיוֹנִים לְדַעַת וְלִשְׁמֹעַ, וְהָיוּ
 אוֹמְרִים (שם נז) רוֹמָה עַל הַשָּׁמַיִם אֱלֹהִים עַל כָּל
 הָאָרֶץ כְּבוֹדָהּ.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִרְמַזוּ אֵלָיו לְהִדְרִיבָא"ל הַמְּלֶאכֶה
 הַקְּדוֹשׁ, וְאָמַר לוֹ: אָדָם, אָדָם, גָּנוּ אֶת
 כְּבוֹד רַבּוֹנְךָ, שֶׁלֹּא נִתְּנָה רְשׁוֹת לְעֲלִיוֹנִים לְדַעַת
 בְּכָבוֹד רַבּוֹנְךָ פָּרַט לְךָ. וְהָיָה הַסֵּפֶר הַהוּא שָׁמוֹר
 וְנִגְנוּז עִמּוֹ עַד שֶׁיֵּצֵא אָדָם מִגֶּן עֵדֶן. שֶׁחֲרִי בַּהֲתַחֲלָה
 הָיָה מְעִיֵּן בּוֹ וּמְשַׁתְּמֵשׁ כָּל יוֹם בְּגִנְזוֹ רַבּוֹנוֹ,
 וְהִתְנַלּוּ לוֹ סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים מֵהַ שֶׁלֹּא יָדְעוּ שְׁמֵשִׁים
 עֲלִיוֹנִים. כִּיּוֹן שֶׁחֲטָא וְעָבַר עַל מִצְוֹת רַבּוֹנוֹ, פָּרַח

מִמֶּנּוּ אֹתוֹ הַסֵּפֶר, וְהָיָה אָדָם טוֹפֵחַ עַל רֵאשׁוֹ
 וּבֹכָה, וְנִכְנַם בְּמִי גִיחוּן עַד צְוֹארוֹ, וְהַמַּיִם עוֹשִׂים
 אֶת גּוֹפּוֹ נְקָבִים נְקָבִים וְהַשְׂתַּנָּה זִיוו.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה רָמַז הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא לְרַפְּאֵל,
 וְהָשִׁיב לוֹ אֹתוֹ הַסֵּפֶר, וּבֹהֵה אָדָם
 עוֹסֵק וְהַגִּיחוּ לְשֵׁת בְּנֹו, וְכֵן לְכָל אוֹתָם צְאֲצְאִים,
 עַד שֶׁהַגִּיעַ לְאַבְרָהָם, וּבֹהֵה הָיָה יוֹדֵעַ לְהַסְתַּכֵּל
 בְּכָבוֹד רַבּוֹנוֹ, וְהָרִי נֶאֱמַר. וְכֵן לְחַנוּךְ נִתַּן לוֹ הַסֵּפֶר
 וְהַסְתַּכֵּל מִמֶּנּוּ בְּכָבוֹד הָעֶלְיוֹן.

סְתָרֵי תוֹרָה

הַשְּׁלֵמָה מֵהַשְּׁמֹטוֹת (סִימָן ט)

וַיּוֹלֶד בְּדַמּוֹתָיו כְּצִלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת.
 לְמִדְּנוּ מִכָּאן, שֶׁהַאֲחֵרִים לֹא הָיוּ בְּדַמּוֹת
 שְׁלוֹ, וְזֶה בְּדַמּוֹתָיו כְּצִלְמוֹ נַעֲשֶׂה, בְּתַקּוּן הַגּוֹף
 וּבְתַקּוּן הַנַּפֶּשׁ, בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל בְּרָאוּי.

בֵּא רְאֵה, הַנְּחָשׁ הַטִּיל זַהְמָה בְּחֹהָ, וְאוֹתָהּ זַהְמָה
 הָיְתָה מְכַשְׁפֶּשֶׁת בְּמַעֲיָהּ וְלֹא יָכְלָה לְהַצְטִייר,
 מִשּׁוֹם שֶׁעַד שֶׁלֹּא חָטָא אָדָם, הָיוּ אוֹתֵינוּת הָא"ב

מִתְקַנִּים בּוֹ וּמְצַטְטִירִים בּוֹ בְּעוֹלָם תְּהִי, עַד שֶׁהִגִּיעוּ
 לְאוֹת פֿ"ה, נִתְקַנּוּ זָכָר וּנְקֵבָה בְּחִבּוּבוֹת בִּנְיָן,
 וּמְלֵאכִים עֲלִיזִים לְפָנֵיהֶם. מִיַּד הִרְע לְסַמָּא"ל
 בְּרָקִיעַ, וַיֵּרֶד וַרְכַּב עַל נֶחֱשׁ חוֹק וְנִרְאָה לְפָנָיו. מִיַּד
 הִתְעַרְבוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְאִזּוֹ הִתְחַבֵּר סַמָּא"ל עִם אוֹתוֹ
 הַנֶּחֱשׁ וַנַּעֲשׂוּ אֶחָד, וְלָקְחוּ אוֹתִיּוֹת, וַעֲשׂוּ מִשּׁוֹם
 וְהִלָּאָה אֲמָנוֹת רָעָה בְּאוֹתִיּוֹת צ"ד צי"ד, וְהִינּוּ
 צ"ץ, וַצְדוּ אוֹתָם בְּפִתּוֹי רַע, וַעֲשׂוּ אֲמָנוֹת יִתְרָה
 בְּאוֹתִיּוֹת ק"ר, אֲמָנוֹת שֶׁל שְׁקָר, מִשּׁוֹם שֶׁחִזְרוּ
 לְהַפְדּוּ אוֹתִיּוֹת בְּאֲמָנוֹת רָעָה. קו"ף, שֶׁלֹּא יָכוֹל
 לַעֲמֹד, שְׂאִין לוֹ רַגְלָיִם. קוֹף לְפָנֵי בְּנֵי אָדָם אִין לוֹ
 קִיּוּם.

רי"ש, רַע אֵלוֹ הִתְחַפְּכוּ בְּאֲמָנוֹת רָעָה עַד שֶׁנִּפְּלוּ
 אָדָם וְאִשְׁתּוֹ, וּבְאוֹתִיּוֹת הִלָּלוּ ק"ר הוֹלִידוּ
 בָּנִים וְלֹא הָיוּ בְּקִיּוּם בְּשִׁבִיל זְהֻמַּת הַנֶּחֱשׁ
 שֶׁנִּשְׂאָבָה בְּחוּהָ, מֵאוֹתָהּ זְהֻמָּה מִשּׁוֹם נוֹלַד בְּיוֹן,
 וְלָבֵן נִמְצָא תְּהַרְגֵהוּ, מִשּׁוֹם שֶׁאֲמָנוֹת הַנֶּחֱשׁ הִיא תְּהַרְגֵהוּ,
 וְהִתְעַבְּבוּ הָאוֹתִיּוֹת עַד בָּאֵן.

בַּשָּׂעָה שְׂאָדָם שָׁב בְּתִשׁוּבָה וְחֹזֵר כְּמוֹ קֶדֶם
 לְשִׁמְשׁ עִם נִקְבָּתוֹ, מַה כָּתוּב? וַיּוֹלֵד
 בְּדַמּוֹתָיו כְּצִלְמוֹ, זֶה הָיָה מִתְקוּן שָׁל רוּחַ וְגוֹף
 כְּרֵאוֹי, וְאִז כָּתוּב (קהלת ח) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נִעְשָׂה עַל
 הָאָרֶץ, וְחֹזְרוֹ הָאוֹתִיּוֹת בְּהִתְחַלָּה שָׁל שִׁי"ן וְתִי"ו,
 שְׂכָתוּב (בראשית ד) כִּי 'שֵׁת' לִי אֱלֹהִים זָרַע אַחֵר תַּחַת
 הֶבֶל. שֵׁת הוּא בְּצִלְמוֹ וְדַמּוֹת, שְׂהֵרֵא שׁוֹנִים לֹא כָּן,
 וּמִכָּאן נִבְנְהָ הָעוֹלָם בְּגִוּוֹן אַחֵר שָׁל אֱלֹפָא בֵּיתָא.
 קִינָן וּמִהֲלֵלָא יֵרֵד, נוֹסֵף לְתַקּוּן סְדוּר הָעוֹלָם
 בַּשְּׂבָעָה קְשָׁרִים.

שְׂבַע אֲרָצוֹת הֵן זֵו לְמַעְלָה מִזֵּו, כְּמוֹ שְׂאוֹתָם
 שְׂבָעָה רְקִיעִים זֶה לְמַעְלָה מִזֵּה, וְהֵם: אֶרֶץ,
 אֲדָמָה, אֲרָקָא, גֵּיא, נִשְׂיָה, צִיָּה, תַּבֵּל. תַּבֵּל הוּא
 לְמַעְלָה מִכָּלָם, שְׂכָתוּב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תַּבֵּל
 בְּצַדִּיק. כְּשִׁיבָא אָדָם מִגֵּן עֵדֶן וְגַרֵשׁ מִשָּׁם, הוּא
 נִזְרַק לְאוֹתָהּ שְׂנַקְרָאת אֶרֶץ, וְהוּא מְקוּם חֲשׂוּד
 שְׂאִין שָׁם אִזר כָּלָל וְלֹא מְשִׁמְשׁ כְּלוּם. כִּיּוֹן שְׂאָדָם
 נִכְנָם לְשָׁם, הוּא פְּחַד פְּחַד גְּדוּל, וְלֵהֵט תְּחַרֵּב

הַמִּתְהַפֵּכֶת הַיְתֵה לֹהֶטֶת בְּכָל הַצְּדָדִים בְּכָל
הָאָרֶץ.

כִּיּוֹן שִׁינְצָאָה שֶׁבֶת וְהִרְהַר תְּשׁוּבָה, הוֹצִיא אוֹתוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא
אֲדָמָה, שֶׁבֶתוֹב (בראשית ג) לְעַבֵּד אֶת הָאֲדָמָה. כּוֹזֵאת
יֵשׁ אֹר שֶׁמַּאִיר וּדְמִיוֹת שֶׁל כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, וְשֵׁם
יוֹם, וְצִיּוּרִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם עֲלִיוֹנִים, גְּבָרִים שִׁינְצָאוּ
מֵאָדָם בְּמֵאָה וּשְׁלֹשִׁים הַשָּׁנִים שֶׁהָיָה מְשַׁמֵּשׂ עִם
רוּחוֹת נְקֻבוֹת, וְהֵם תָּמִיד עֲצוּבִים, שְׂאִין בָּהֶם
חֲדוּת, וְאֵלֶּה מְשׁוּטְטִים וְיוֹצְאִים לְעוֹלָם הַזֶּה
וּמִתְהַפְּכִים לְצַד רַע, וְחוֹזְרִים לְשֵׁם וּמִתְפַּלְלִים
תְּפִלָּה, וּמְתִישְׁבִים בְּמְקוֹמָם שָׁם, וְזוֹרְעִים וְדָרְעִים
בְּרִתִּים וְאוֹכְלִים, וְאִין שָׁם חַטִּים. וְלֹא אֶחָד מִזֵּ'
מִיְּנֵי תְבוּאָה.

בְּזֶה הַמְּקוֹם נוֹלְדוּ קִיּוֹן וְהַכָּל, כִּיּוֹן דְחָטָא קִיּוֹן
הוֹרִיד אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מְקוֹם
שֶׁנִּקְרָא אֲדָמָה, שֶׁבֶתוֹב (שם ד) הֵן גִּרְשָׁתָּ אֶתִּי הַיּוֹם

מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֲדָמָה.
וְהֵייתִי נָע וְנָד בְּאֶרֶץ, מִשׁוֹם שֶׁשָּׂם גְּדָחָה וְגֵרֶשׁ.

וְהָיָה כָּל מִצְאֵי יַהֲרֹגֵנִי - אוֹתָהּ לְהַטְּ הַחֶרֶב
הַמַּתְהַפֶּכֶת, וְהָיָה פּוֹחֵד, וְהִרְחֵר תְּשׁוּבָה,
וְהֵעֱלָה אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאֲרָקָא, וְהָיָה שָׁם
וְהוֹלִיד בָּנִים בְּאֲרָקָא, וּבְאֲרָקָא יֵשׁ אֹר שְׁמַאִיר
מִתּוֹךְ הַשֶּׁמֶשׁ, וְזוֹרְעִים וְרָעִים וְנוֹטְעִים אֵילָנוֹת,
וְאִין שָׁם חַטִּים וְלֹא מֵאוֹתָם שְׂבָעָה מִיְּנֵי תְבוּאָה.
כָּל אוֹתָם שֶׁשָּׂם הֵם מִתּוֹלְדוֹת קִיּוֹן, וְהֵם עִם שְׁנֵי
רְאשִׁים, מִהֶם גְּבָרִים עֲלִיוֹנִים וּמִהֶם גְּבָרִים קְטַנִּים,
וְאִין בָּהֶם דַּעַת שְׁלֵמָה כְּשֶׁאֵר בְּנֵי אָדָם שְׂכָאן.
לְפַעְמִים הֵם צְדִיקִים וְחוֹזְרִים לְצַד הַטּוֹב, וְלְפַעְמִים
חוֹזְרִים לְצַד הָרַע, וּמוֹלִידִים וּמֵתִים כְּשֶׁאֵר בְּנֵי
הָאָדָם.

אָדָם הָיָה בְּאֲדָמָה [וְאֲרָקָא], עַד שֶׁהוֹלִיד אֶת, וּמִשָּׁם
עָלָה לְמַעְלָה אַרְבַּע דְּרָגוֹת, וְעָלָה לְמָקוֹם
הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא תִּבְל. וְתִבְל זוֹ הִיא הָעֲלִיוֹנָה שֶׁל כָּל
הַדְּרָגוֹת. כִּיּוֹן שֶׁעָלָה, עָלָה לְמָקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ

שְׁנֵקְרָא בְּאוֹתָם שְׁמוֹת שְׁדִיּוֹרוֹ הָיָה בָּהֶם, אֶרְיָן
 אֶדְמָה כֶּד נִקְרָא. וְלֵג אָדָם שְׁלֵשָׁה מְקוֹמוֹת - גֵּיָא,
 נְשִׂיָה, צִיָּה. גֵּיָא הוּא אֲתֵר וּמְקוֹם גָּדוֹל כְּמוֹ רַחֲב
 וְאֶרְדָּה הַגֵּיָהֲנָם. בְּגֵיָא וּנְשִׂיָה וְצִיָּה הִתְפָּדְרוּ אוֹתָם
 שְׁכַנּוּ מִגָּדֹל וְהוֹלִידוּ שָׁם עַל שְׁחֵרְגִיזוֹ אֶת הַמְלָךְ
 הָעֲלִיזוֹ, לְבֵן זֶה קְרוֹב לְאִשׁ הַדּוֹלָקָת.

וַיֵּשׁ בְּנֵי אָדָם נִכְבָּדִים בְּכָל עֵשֶׂר וְעֶפְרוֹת זֶהֲב
 וְאַבְנִים יְקָרוֹת. מִי שְׁנִכְנַם לְשָׁם וְהָיָה מִתְבַּל,
 בְּחִמְדַּת אוֹתוֹ הָעֵשֶׂר נוֹתֵנִין לוֹ, וְלִפְעָמִים עוֹלָה
 לְמְקוֹם שְׁנֵקְרָא נְשִׂיָה, מִשּׁוּם שְׁנִשְׁכַּח שָׁם. יוֹרֵד
 לְגֵיָא הָיָה וְלֹא יוֹדֵעַ אֶת הַמְקוֹם שֶׁהָיָה מִשָּׁם. גֵּיָא
 הוּא בְּאַמְצַע שָׁל מַעְלָה וּמַטָּה, וְזֶה נִקְרָא גֵּיָא בֵּן
 הַנָּם, וְרִצּוּעָה אַחַת יוֹצֵאת מִשָּׁם לְמַעְלָה לְתַבַּל
 הַזֹּאת, וְנִקְרָאת אַף כֶּד גֵּיָא בֵּן הַנָּם, וְשָׁם פֶּתַח
 הַגֵּיָהֲנָם.

אוֹתָם בְּנֵי אָדָם שְׁשָׁם, כָּלָם יוֹדְעִים כְּשָׁפִים
 וְחִכְמוֹת נִכְבָּדוֹת, וְשָׁם זוֹרְעִים וְנוֹמְעִים
 עֲצִים, וְאִין שָׁם לֹא חָטִים וְלֹא אֶחָד מִשְׁבַּעַת

המינים. בַּנְשִׂיָה יֵשׁ בְּנֵי אָדָם כָּלָם קְטוּעִים קְטַנִּים,
וְאִין לָהֶם חַטָּמִים, פָּרַט לְשָׁנַי נְקָבִים שְׂיוּצָאת פָּהֶם
רוּחַ, וְכָל מַה שְּׁעוֹשִׂים מִיַּד שׁוֹכְחִים, וְעַל כֵּן
נִקְרְאת נְשִׂיָה, וְזוֹרְעִים וְנוֹטְעִים עֲצִים, וְאִין שָׁם
חַטִּים וְלֹא מִשְׁבַּעַת הַמִּינִים.

צִי"ה הוּא מְקוֹם כְּשֵׁמוֹ, יֵשׁ שָׁם יִבְשׁ שָׁל הַכֹּל,
וְשָׁם בְּנֵי אָדָם יָפִים לְמַרְאֵה, וּמִתּוֹךְ שֶׁהוּא
צִיָּה, כְּשִׂוְדָעִים מְקוֹם שָׁל מְקוֹר מַיִם נוֹבְעִים,
נִכְנָסִים לְשָׁם, וְלִפְעָמִים שְׁעוֹלִים מִתּוֹךְ הַמְּקוֹם שָׁל
הַמַּיִם וְעוֹלִים לְתֵבֵל הַזֶּה, וְהֵם בְּנֵי אֱמוּנָה יוֹתֵר
מִבְּנֵי אָדָם אֲחֵרִים, וּבִינֵיהֶם דִּיּוֹרִים טוֹבִים וְעֹשֶׂר
רַב, וְזוֹרְעִים מְעַט מִתּוֹךְ הַיִּבְשׁ שָׁל שָׁם, וְנוֹטְעִים
עֲצִים וְלֹא מִצְּלִיחִים, וְתִשׁוּקָתָם לְבְנֵי אָדָם שָׁל
כָּאן, וּמִכָּלֵם אִין אוֹכְלֵי לֶחֶם - כְּמוֹ [בְּק] אֵלֶּה שְׁכָאן
בְּתֵבֵל, כָּאן מֵעַל כָּל אֵלֶּה תֵבֵל, וְכַתּוּב (תהלים ט)
וְהוּא יִשְׁפֹט תֵבֵל בְּצִדְקָה.

כְּמוֹ שְׁכָל אֵלוֹ הָאֲרָצוֹת יֵשׁ בְּתֵבֵל הַזֹּאת, וְכָל
אֵלֶּה הַשְּׂמוֹת יֵשׁ לָהֶם אֵף כֵּן, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא

שְׂבִיעִי, יֵשׁ כָּאֵן כְּמוֹ שֶׁל אֹתָם מְקוֹמוֹת תְּחוּמִים
 וּמְקוֹמוֹת כָּאֵן, וְנִקְרָא כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּמוֹ שְׂאוֹתוֹ
 מְקוֹם שְׁלֵמֶטָה, וְכָל אֵלֶּה בְּדִיּוּרִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם
 מִשְׁנִים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה, שְׁכֵתוֹב (שם קד) מָה רַבּוֹ מִעֲשִׂיָּה
 ה' בְּלֶם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ מְלָאָה הָאָרֶץ קִנְיָנָה: ע"כ
 מההשמטות.

זָכַר וְנִקְבָּה בְּרָאִים. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, סוּדוֹת
 עֲלִיּוֹנִים הִתְנַלּוּ בְּשָׁנֵי הַפְּסוּקִים הַלָּלוּ. זָכַר
 וְנִקְבָּה בְּרָאִים לְדַעַת הַכְּבוֹד הָעֲלִיּוֹן, סוּד הָאֵמוּנָה,
 שְׁמֵתוֹךְ סוּד זֶה נִבְרָא אָדָם. בֵּא רְאֵה, בַּסּוּד שֶׁל
 שָׁמַיִם וְאָרֶץ נִבְרָא אָדָם, בָּהֶם כְּתוּב אֵלֶּה תוֹלְדוֹת
 הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ [בְּהַבְרָאָם]. בְּאָדָם כְּתוּב זֶה סֵפֶר
 תוֹלְדוֹת אָדָם. בָּהֶם כְּתוּב בְּהַבְרָאָם, וּבְאָדָם כְּתוּב
 בְּיוֹם הַבְּרָאָם. זָכַר וְנִקְבָּה בְּרָאִים. מְכַאֵן, כָּל דְּמוֹת
 שְׁלֵא נִמְצְאָ בָּהּ זָכַר וְנִקְבָּה, אֵינָה דְּמוֹת עֲלִיּוֹנָה
 בְּרָאוּי, וּבַסּוּד הַמְּשֻׁנָּה בְּאֶרְנוּ.

בֵּא רְאֵה, בְּכָל מְקוֹם שְׁלֵא נִמְצְאִים זָכַר וְנִקְבָּה
 בְּאֶחָד, תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא שָׁם אֶת

מדורו באותו המקום, והברכות לא נמצאות רק במקום שנמצאים זכר ונקבה, שכתוב ויברך אתם ויקרא את שמם אדם ביום הבראם, ולא כתוב ויברך אותו ויקרא את שמו אדם. שאפלו אדם לא נקרא אלא זכר ונקבה באחד.

רבי יהודה אמר, מיום שנחרב בית המקדש לא נמצאות ברכות בעולם, והם אוברות בכל יום, שכתוב (ישעיה נז) הצדיק אבר. מה אבר? אבר הברכות שהיו שורות בו, כמו שכתוב (משלי י) ברכות לראש צדיק. וכתוב (ירמיה ז) אברה האמונה. כמו זה כתוב ויברך אתם, וכתוב ויברך אתם אלהים. מש"ת התניחם כל דורות העולם וכל אותם צדיקי אמת שהיו בעולם.

אמר רבי יוסי, האותיות האחרונות הללו שהיו בתורה [להמצא] נמצאו אחר שעבר אדם על אותיות התורה כלם (דף נו ע"א) [בסדר תשר"ק. ולכן קרא לאותו הין

שהוא בדמותו בצלמו ש"ת, שהם קיום האותיות]. וכתשורתו [ובתשוקתו]

לפני רבנו אחז בשני אלה, ומאז חזרו האותיות
למפרע בסדר תשר"ק.

ולכן קרא לאותו בן שגולד לו שהוא בדמותו
בצלמו ש"ת, שהם סיום האותיות. ולא
נתקנו האותיות עד שעמדו ישראל על הר סיני,
ואז חזרו האותיות על תקונם כיום שנבראו שמים
וארץ, והתבסס העולם ועמד על קיומו.

רבי אבא אמר, כיום שעבר אדם על מצות רבנו,
רצו שמים וארץ [להגות] להעקר במקומם. מה
הטעם? משום שהם לא עמדו רק על הברית,
שפתוב (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה תקות
שמים וארץ לא שמתני. ואדם עבר ברית, שנאמר
(חושע ו) והמה באדם עברו ברית. ואלמלא שגלוי
לפני הקדוש ברוך הוא שעתידים ישראל לעמד
על הר סיני לקיים את הברית הזאת, לא התקיים
העולם [מה]. רבי חזקיה אמר, כל מי שמודה על
חטאו, הקדוש ברוך הוא מניח לו ומוחל לו על
חטאו.

בֹּא רֵאָה, כְּשֶׁבָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם,
 עָשָׂה בְרִית זוּ וְהֶעֱמִיד עָלֶיהָ אֶת הָעוֹלָם. מַנִּין
 לָנוּ? שְׂכָתוּב [בְּרֵאשִׁית], בָּרָא שְׁמֵי. זוּ הַבְּרִית
 שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלֶיהָ. שְׁמֵי שְׂמֵמָנוּ שׁוֹפְעִים
 וְיוֹצְאִים בְּרָכוֹת לָעוֹלָם, וְעָלֶיהָ נִבְרָא הָעוֹלָם.
 וְאָדָם עָבַר עַל הַבְּרִית הַזֹּאת וְהֶעֱבִירָהּ מִמְּקוֹמָהּ [ס"א]

•[מעמו]

בְּרִית זוּ נִרְמְזָה בְּאוֹת יו"ד, אוֹת קְטַנָּה עֵקֶר וַיִּסּוֹד
 הָעוֹלָם. כְּשֶׁהוֹלִיד בֶּן, הוֹדָה עַל חֲטָאוֹ וְקָרָא
 שְׁמוֹ ש"ת, וְלֹא הוֹזִיֵר בּוֹ יו"ד לְהִיּוֹת שְׁמֵי, מִשּׁוּם
 שֶׁעָבַר עָלָיו. וְלָכֵן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא [מִבְּאֵן] מִמָּנוּ
 שְׁתַּל אֶת הָעוֹלָם, וְהִתְיַחֲסוּ כָּל הַדּוֹרוֹת צְדִיקֵי
 הָעוֹלָם [מִשְׁתַּ].

וּבֹא וּרְאָה, כְּשֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, נִבְנְנָם
 בֵּין שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלְלוּ סוֹד הַבְּרִית,
 וּמִיָּהוּ? בִּי"ת. וְנִבְנְנָם בֵּין שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת שְׁנֵשְׂאָרוֹ,
 וְנָתַן אוֹתָהּ לְיִשְׂרָאֵל. וְכְשֶׁנִּבְנְנָהּ בִּי"ת, סוֹד
 הַבְּרִית, בֵּין שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלְלוּ, שְׁתֵּם שִׁי"ן תִּי"ו,

[ונבננו] וְנַעֲשׂוּ שִׁבְתָּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לא) וְשָׁמְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁבְתָּ לַעֲשׂוֹת אֶת הַשִּׁבְתָּ לְדַרְתָּם בְּרִית עוֹלָם. כְּמוֹ שֶׁהָיָה רֵאשִׁית הָעוֹלָם לְהַתִּיחֵם בָּהֶם כָּל דּוֹרוֹת הָעוֹלָם מִשְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ ש"ת, הָיוּ תְלוּוִיִּים עַד שֶׁנִּתְקַן הָעוֹלָם כְּרֵאשִׁי וְנִבְנְנוּ בֵּינֵיהֶם הַבְּרִית הַקְּדוּשָׁה, וְנִתְקַן בְּשִׁלְמוֹת וְנַעֲשֶׂה שִׁבְתָּ.

אֵמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵלּוּ שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ נִתְקַנּוּ בְּאוֹת בִּי"ת, וּכְשֶׁחָזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְמִפְרַע מִיּוֹם שֶׁנּוֹלַד שֵׁת, חָזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּכָל דּוֹר וְדוֹר עַד שֶׁהִגִּיעוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינַי וְנִתְקַנּוּ.

אֵמַר רַבִּי יְהוּדָה, לְמַטָּה חָזְרוּ. וּבְכָל דּוֹר וְדוֹר הָיָה מְחַבֵּק הָעוֹלָם בְּאוֹתִיּוֹת וְלֹא מִתִּישְׁבִּים בְּמִקוּמָם. כְּשֶׁנִּתְּנָה הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הִכָּל נִתְקַן [נ"א כָּל הָאוֹתִיּוֹת נִתְקַנּוּ]. רַבִּי אֶלְעָזָר אֹמֵר, בִּימֵי אֲנוּשׁ הָיוּ הָאֲנָשִׁים חֲכָמִים בְּחֻכְמָה שֶׁל בְּשָׂפִים וְקוֹסְמִים וּבְחֻכְמָה לַעֲצָר אֶת חִילוֹת הַשָּׁמַיִם. וְלֹא הָיָה בֶּן אָדָם מִיּוֹם שֶׁיֵּצֵא אָדָם מִנֶּן עֶדֶן וְהוֹצִיא עִמּוֹ חֻכְמָה

שֶׁל הָעֲלִים שֶׁל הָאֵילָן שֶׁהִתְעַסַּק בָּהּ. שְׁהֲרֵי אָדָם
וְאִשְׁתּוֹ, וְאוֹתָם שִׁיָּצְאוּ מִמֶּנּוּ עַד שֶׁבָּא אֲנוֹשׁ, עֲזְבוּ
אוֹתָהּ.

בְּשִׁבְאָ אֲנוֹשׁ, רָאָה אוֹתָם וְרָאָה אֶת חֲכָמָתָם
מִשָּׁנָה [ס"א מִשָּׁנָה] אֶת הָעֲלִיּוֹנִים, וְעָסְקוּ
בָהֶם וְעָשׂוּ [בָהֶם] מַעֲשִׂים וּכְשָׁפִים וּקְסָמִים וּלְמַדּוֹ
מֵהֶם, עַד שֶׁהִתְפַּשְׁטָה אוֹתָהּ חֲכָמָה בְּדוֹר הַמַּבּוּל.
וּבָלָם הָיוּ עוֹשִׂים מַעֲשֵׂיהֶם לְהִרְעֵ.

וְהָיוּ מִתְחַזְּקִים בְּלִפְי נִחַ בְּאוֹתָן חֲכָמוֹת, וְאוֹמְרִים
שֶׁלֹּא יָכוֹל דִּין הָעוֹלָם לְשָׂרוֹת עֲלֵיהֶם, שְׁהֲרֵי
הֵם עוֹשִׂים חֲכָמָה לְדַחוֹת אֶת כָּל אוֹתָם בְּעֲלֵי
הַדִּין. וּמֵאַנּוֹשׁ הִתְחִילוּ בָלָם לְהִתְעַסֵּק בְּחֲכָמוֹת
הַלָּלוּ. זֶהוּ שֶׁפָּתוּב אִזּו הוֹחֵל לְקַרֵּא בְשֵׁם ה'.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כָּל אוֹתָם צְדִיקִים שְׁהָיוּ בִּינֵיהֶם
אַחַר אוֹתוֹ תְּדוֹר, כָּלָם הָיוּ מִשְׁתַּדְּלִים לְמַחֹת
בָּהֶם [ג"א כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ עֲלֵיהֶם], כָּמוֹ יָרַד מִתּוֹשְׁלַח וַחֲנוּךְ,
וְלֹא יָכְלוּ, עַד שֶׁהִתְפַּשְׁטוּ רְשָׁעִים הַמּוֹרְדִים
בְּרַבּוֹנָם, וְאָמְרוּ (אִיּוֹב כ"א) מַה שְׂרֵי כִי נַעֲבָדְנוּ.

וְכִי הַטְּפָשׁוֹת הֵיוּ יָהּ הֵיוּ אוֹמְרִים? אֵלָּא מִשּׁוּם
 שֶׁהֵיוּ יוֹדְעִים כָּל אוֹתָם הַחֲכָמוֹת וְכָל אוֹתָם
 הַמְּמַנִּים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהִפְקְדוּ עֲלֵיהֶם וְהֵיוּ סוֹמְכִים
 עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁהֵשִׁיב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם
 בְּשִׁתְּיָהּ. שְׁתֵּרֵי ^(דף נו ע"ב) בְּתַחֲלָה תָּהָּ מִים בְּמִים, אַחַר
 כֵּן הֵשִׁיב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם בְּבִתְחִלָּה,
 וְלֹא נִחְרַב מִחֶבֶל, שְׁתֵּרֵי בְּרַחֲמִים הַשְּׁנִיָּתָה עֲלֵיהֶם,
 שְׁכַתּוֹב (תהלים כט) ה' לַמְּבּוּל יִשָּׁב, וְלֹא כַתּוֹב
 אֱלֹהִים.

בִּימֵי אֲנוּשׁ אָפְלוּ תִּינוּקוֹת שֶׁל אוֹתוֹ [הַיּוֹם] הַדּוֹר
 הָיוּ מִשְׁנִיחִים בְּחֲכָמוֹת עֲלִיוֹנוֹת וְהֵיוּ
 מִסְּתַפְּלִים בָּהֶם. אָמַר רַבִּי יִיסָא, אִם כֵּן, טְפָשִׁים
 הָיוּ שְׁלֹא הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהַבִּיא עֲלֵיהֶם מִי מִבּוּל וַיְמּוֹתוּ בָּהֶם?

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, יָדוּעַ הָיוּ יוֹדְעִים, אֲכַל אֲחִזּוּ
 טְפָשׁוֹת בְּלָבָם. שֶׁהֵם הָיוּ יוֹדְעִים אוֹתוֹ
 מִלְּאֹד הַמְּמַנָּה עַל אִשׁ וְאוֹתוֹ הַמְּמַנָּה עַל הַמַּיִם,
 וְהֵיוּ יוֹדְעִים לְעַצֵּר אוֹתָם שְׁלֹא יוּכְלוּ לְעַשׂוֹת דִּין

עליהם. והם לא היו יודעים שהקדוש ברוך הוא שולט על הארץ וממנו יבא דין על העולם?.

אלא היו רואים שהעולם הפקר בידי אותם ממנים, ובהם כל דברי העולם, ולכן לא היו מסתכלים בקדוש-ברוך-הוא ולא משגיחים במעשיו עד שהארץ נשחתה. ורוח הקדוש מכריזה בכל יום ואומרת: יתמו תפאים מן הארץ ורשעים עוד אינם. והקדוש ברוך הוא האריך להם כל אותו הזמן שאותם צדיקים, ירד ומתושלח וחנוף, קימים בעולם. כיון שהסתלקו מהעולם, אז הוריד הקדוש ברוך הוא דין עליהם ונאבדו, כמו שנאמר (בראשית ז) וימחו מן הארץ.

ויתהלך חנוף את האלהים ואיננו כי לקח אתו אלהים. רבי יוסי פתח, (שיר א) עד שהמלך במסבו גרדי נתן ריחו. פסוק זה נאמר. אבל בא ראה, כך דרכו של הקדוש ברוך הוא - בשעה שפן אדם נדבק בו והוא משררה דיורו עליו

וַיִּוֹדַע שְׂאֵחַר יָמִים הוּא יִסְרַח, מְקַדִּים וְלוֹקֵט רִיחֹו
הַטּוֹב מִמֶּנּוּ וּמִסֵּלֵק אוֹתוֹ מִהָעוֹלָם.

וְזֵהוּ שְׂפָתוֹב עַד שְׁהַמְלִיךְ בְּמִסְבּוֹ נְרָדִי נָתַן רִיחֹו.
עַד שְׁהַמְלִיךְ - זֶה הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא. בְּמִסְבּוֹ
- זֶה אוֹתוֹ בֶּן אָדָם שְׁנִדְבָק בּוֹ וְהוֹלִיךְ בְּדַרְכָּיו. נְרָדִי
נָתַן רִיחֹו - אוֹתָם מַעֲשִׂים טוֹבִים שָׂבוּ שְׂבַגְלָלָם
יִסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם בְּטָרָם הַגִּיעַ זְמַנּוֹ.

וְעַל זֶה הָיָה שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר (קהלת ח) יֵישׁ הַכֵּל
אֲשֶׁר נִעְשָׂה עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר יֵישׁ צַדִּיקִים וְגוֹ'.
יֵישׁ צַדִּיקִים אֲשֶׁר מִגִּיעַ אֵלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַרְשָׁעִים
- כְּמוֹ שְׂפִאֲרָנוּ, שְׂבַשְׁבִּיל מַעֲשִׂים טוֹבִים הַקְּדוֹשׁ
פְּרוּךְ הוּא מִסֵּלֵק מִהָעוֹלָם [כְּדִי שְׁלֹא יִתְקַלְקְלוּ (יחיו), וּמִתוֹךְ
אֲהַבְתוּ בָהֶם מִסֵּלֵק אוֹתָם] בְּטָרָם הַגִּיעַ זְמַנָּם, וְעוֹשָׂה בָהֶם
דִּינִים. וַיֵּישׁ רְשָׁעִים שְׂמִגִּיעַ אֵלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים
- שְׁהַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא מֵאֲרִיךְ לָהֶם יָמִים וּמֵאֲרִיךְ
בָּהֶם אֶת רְגֵזוֹ, וְכֹל זֶה כְּמוֹ שְׂנִתְפָּאֵר. אֵלֶּה בְּשִׁבִיל
שְׁלֹא יִתְקַלְקְלוּ, וְאֵלֶּה כְּדִי שְׁיִחְזְרוּ אֵלָיו, אוֹ כְּדִי
שְׁיִצְאוּ מִהֶם בָּנִים מִעֲלֵים.

בַּא רְאֵה, חֲנוּךְ הָיָה צְדִיק, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 רָאָה שְׂאֵחַר בְּךָ יִבְלָקֵל, וְלָקַח אוֹתוֹ בְּטָרָם
 יִבְלָקֵל. וְהוּ שְׂפָתוֹב (שיר ו) וְלָקַט שׁוֹשְׁנִים. מִשׁוּם
 שְׁנוֹתָנִים רִיחַ טוֹב, לוֹקַח אוֹתָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּטָרָם יִבְלָקֵלוֹ. וְאֵינְנוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים. וְאֵינְנוּ
 - לְהַאֲרִיךְ יָמִים בְּשֵׂאֵר בְּנֵי אָדָם שְׁחִיו מֵאֲרִיכִים
 יָמִים. מָה הַטַּעַם? כִּי לָקַח אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּטָרָם הַגִּיעַ זְמָנוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָטְלוֹ אֶת
 חֲנוּךְ וְהַעֲלָהוּ לְשָׁמַי מְרוֹמִים, וּמִסֵּר בְּיָדוֹ כָּל
 הַגְּזָזִים הָעֲלִיזִים וְחַמְשָׁה וְאַרְבָּעִים מִפְּתוּחוֹת
 סְתָרִים חֲקוּקִים שְׂפָתָם מִשְׁתַּמְּשִׁים מִלְּאֲכִים
 עֲלִיזִים, וּבָלָם נִמְסְרוּ בְּיָדוֹ, וְחָרִי בְּאַרְנוֹ.

וַיֵּרָא ה' כִּי רָבָה רָעַת הָאָדָם בְּאָרֶץ וְכָל יֵצֵר
 מִחַשְׁבֹּת לְבוֹ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים ה) כִּי
 לֹא אֵל חָפִיץ רָשָׁע אֶתָּה לֹא יִגְדֹךָ רָע. פָּסוּק זֶה
 נֵאמַר וּבְאַרְנוֹהוּ. אֲבָל בַּא רְאֵה, מִי שְׂנֵדָבֵק בַּיֵּצֵר

הָרַע וְנִמְשָׁךְ אֲחֵרָיו, יִטְמֵא הוּא וְיִטְמֵאוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ
שְׁנֵת־בְּאֵר.

כִּי רַבָּה רַעַת הָאָדָם - כָּל הָרַעוֹת הָיוּ עוֹשִׂים, וְלֹא
נִשְׁלַם חַטָּאָם עַד שֶׁהָיוּ שׁוֹפְכִים דְּמַיִם לְחִנָּם עַל
הָאָרֶץ. וְכִי הֵם שֶׁהָיוּ מִשְׁחִיתִים וְדִרְכָם עַל הָאָרֶץ?
וְהוּא שְׁפָתוֹב רַק רַע כָּל הַיּוֹם. כְּתוּב כָּאֵן רַק רַע,
(דף נו ע"א) וְכְתוּב שָׁם [לֹא יִגְרָד רַע, וְכְתוּב] (בראשית לח) וַיְהִי עַד
כְּבוֹד יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי ה'.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְכִי רַע אֵינּוּ רַשָּׁע? אָמַר לוֹ, לֹא.
רַשָּׁע - אֲפָלוּ הַרִים יָדוּ עַל חֲבֵרוֹ, אַף עַל
גַּב שְׁלֹא עָשָׂה לוֹ דְבַר, נִקְרָא רַשָּׁע, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב
(שמות ב) וַיֹּאמֶר לְרַשָּׁע לָמָּה תִּכָּה רַעְדָּה. הַכִּיֶּתֶ לֹא
כְּתוּב, אֲלֵא תִכָּה.

אֲבָל רַע לֹא נִקְרָא אֲלֵא מִי שֶׁמִּשְׁחִית דְּרַכּוֹ
וּמִטְמֵא עַצְמוֹ וּמִטְמֵא אֶת הָאָרֶץ, וְנוֹתֵן כַּחַ
וְחֹזֵק לְרוּחַ הַטְּמָאָה שֶׁנִּקְרָאת רַע, שְׁפָתוֹב רַק רַע
כָּל הַיּוֹם. וְלֹא נִכְנָם בְּפִלְטָרִין וְלֹא רוּאָה פְּנֵי
שְׁכִינָה, מִשּׁוֹם שֶׁבֹהַ מִסְתַּלְקֶת שְׁכִינָה מִן הָעוֹלָם.

וּמַנִּין לָנוּ? מִיַּעֲקֹב. שְׂפָשֶׁה־תִּלְקַח מִמֶּנּוּ שְׂכִינָה,
 חָשַׁב שִׁישׁ פָּסוּל בְּבָנָיו שְׂבָגְלָלָם הַתְּחִיבָהּ
 בְּעוֹלָם רוּחַ הַטְּמֵאָה וּנְגַרַע הָאֹר מֵהִלְבְּנָה וּפָנָם
 אוֹתָהּ. וְאִם תֵּאמַר לָמָּה? מִשּׁוּם זֶה מְטִימָא אֶת
 הַמְּקֹדֵשׁ וְהִסְתַּלְקָה שְׂכִינָה מֵעַל יַעֲקֹב. כֹּל שְׂפָן
 אוֹתוֹ שְׂמִטִּמָא דְרַבּוֹ וּמְטִימָא עֲצָמוֹ שְׁהוּא מְתִיב
 אֶת רוּחַ הַטְּמֵאָה, וְלָכֵן כְּשֶׁנְּטִמָא נִקְרָא רַע.

בֵּיא רֵאָה, כְּשֶׁפָּן אָדָם נְטִמָא, לֹא נִפְקַד מִן הַקְּדוֹשׁ
 כְּרוּף הוּא לְטוֹב, וּכְכֹל פַּעַם נִפְקַד מֵאוֹתוֹ
 שְׁנִקְרָא רַע לְרַע. זֶהוּ שְׂכֵתוֹב (מִשְׁלֵי י"ט) וְשִׁבְעַ יְלִין כֹּל
 יִפְקַד רַע. כְּשֶׁהוֹלִיף בְּדָרְךָ יִשָּׂר, אִזּוּ כֹל יִפְקַד רַע.
 וְעַל זֶה כְּתוּב בַּק רַע כֹּל הַיּוֹם, וְכְתוּב לֹא יִגְדֹף
 רַע. וְזֶה נִקְרָא רַע וְלֹא נִקְרָא רַשָּׁע. וְכְתוּב (תְּהִלִּים כ"ג)
 גַּם כִּי אֵלֶיךָ בָּגִיא צְלָמוֹת לֹא אִירַע רַע כִּי אֶתָּה
 עֹמְדִי.

וַיִּנָּחֶם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם כְּאָרְץ וַיִּתְעַצֵּב אֵל
 לְבֹו. רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (ישעיה ה) הוּא מוֹשְׁבֵי
 הָעוֹז בְּחִבְלֵי הַשָּׂוִא וּכְעֵבוֹת הָעֲנָלָה תִּפְאָה. הוּא

מוֹשְׁכֵי הָעוֹן - אֵלֹהֵי בְנֵי אָדָם שְׁחוֹמְטָאִים לְפָנֵי רַבּוֹנָם
 בְּכָל יוֹם, וְנִדְמִים בְּעֵינֵיהֶם אוֹתָם חֲטָאִים שְׁהֵם
 בְּחֻבְלֵי הַשָּׁמַיִם, וְחוֹשְׁבִים שְׂאוֹתוֹ מִעֲשֵׂה שְׁעָשׂוֹ
 וְאוֹתוֹ חֲטָא שְׁעָשׂוֹ שְׂאִינוֹ כְּלוּם, וְלֹא מִשְׁנִיחַ בָּהֶם
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שְׁעוֹשִׂים אֶת אוֹתוֹ חֲטָא תּוֹק
 וְנִדּוּל בְּעֵבֹת הָעֲנָלָה, שֶׁהוּא תּוֹק שְׁלֹא יוּכַל
 לְהִתְכַלּוֹת.

וּבֵא וּרְאֵה, בְּשְׁעוֹשֵׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּין
 בְּרִשְׁעֵי הָעוֹלָם, אֵף עַל גַּב שְׁהֵם חֲטָאוּ לְפָנֵי
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִרְגִּיזוּ אוֹתוֹ כָּל יוֹם, אֵינוֹ
 רוֹצֵה לְאַבֵּד אוֹתָם מִהָעוֹלָם. וּבְשִׁמְשֻׁנִּיחַ
 בְּמַעֲשֵׂיהֶם, מִתְנַחֵם עֲלֵיהֶם עַל שְׁהֵם מַעֲשֵׂי יָדָיו
 וּמֵאֲרִיךְ לָהֶם בְּעוֹלָם.

וּבְגִלְלֵי שְׁהֵם מַעֲשֵׂי יָדָיו, נוֹטֵל נְחֻמָּה וּמִתְנַחֵם
 עֲלֵיהֶם וְחָם עֲלֵיהֶם. וּבְשִׁרְוֹצָה לַעֲשׂוֹת
 בָּהֶם דִּין, כְּבִיכּוֹל הוּא עֲצוּב [ד"א שְׂמֻחֹת לֹא יִבְנֶסוּ לְפָנָיו].
 שְׂפִינּוֹן שְׁהֵם מַעֲשֵׂי יָדָיו, הוּא עֲצוּב עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ
 שְׂנֵאֵמֶר (דְּנִי אֶל ו) וּשְׂמֻחֹת לֹא הִכְנִים לְפָנָיו.

פְּתוּב [ס"א וְהָרִי פְתוּב] (תהלים צו) הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז
 וְחֵדוּהָ בְּמִקְוָמוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כֹּאֵר רְאִיהָ,
 וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ פְתוּב. הוּא הִתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ וְלֹא
 לְמִקּוּם אַחֵר. לְבוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל א ג) כֹּאֲשֶׁר
 בְּלִבִּי וּבְנַפְשִׁי יַעֲשֶׂה. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וַיִּנָּחֵם ה',
 כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לב) וַיִּנָּחֵם ה' עַל הַרְעָה אֲשֶׁר הִפְרָה
 לַעֲשׂוֹת לְעַמּוֹ. רַבִּי יִיסָא אָמַר לְטוֹב. רַבִּי חִזְקִיָּה
 אָמַר לְרַע. רַבִּי יִיסָא אָמַר לְטוֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּתְבָאֵר
 שֶׁתְּקַדּוּשׁ כְּרוּךְ הוּא מִתְנַחֵם עַל אוֹתָם מֵעֲשֵׂי יָדָיו
 וְחָם עֲלֵיהֶם. וַיִּתְעַצֵּב, מִשּׁוּם שֶׁהֵם חוֹטְאִים לְפָנָיו.

וְרַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר לְרַע, שֶׁכְּשֶׁרוּצָה תְּקַדּוּשׁ כְּרוּךְ
 הוּא לְאַבְדַּר רִשְׁעֵי הָעוֹלָם, נוֹטֵל עֲלֵיהֶם
 נְחוּמִים וּמְקַבֵּל נְחוּמִים, כְּבִיכּוֹל כְּמִי שֶׁמְקַבֵּל
 נְחוּמִים עַל מַה שֶׁאַבְדַּר. כִּיּוֹן שֶׁמְקַבֵּל נְחוּמִים, וְדַאי
 נַעֲשֶׂה דִין, וְלֹא תִלּוּי תְּדַבֵּר בְּתִשׁוּבָה.

אֵימְתִי זֶה תִּלּוּי בְּתִשׁוּבָה? עַד שֶׁלֹּא קִבֵּל עֲלֵיהֶם
 תְּנַחוּמִים. הָרִי שֶׁקִּבֵּל עֲלֵיהֶם תְּנַחוּמִים,
 אִזּוֹ תְּדַבֵּר כְּכֹר לֹא תִלּוּי בְּתִשׁוּבָה כִּלְל וְתִדִּין

נַעֲשֶׂה. וְאִזּוּ מוֹסִיף דִּין עַל דִּין וּמְחִיב אֶת אוֹתוֹ
מְקוֹם הַדִּין לַעֲשׂוֹת דִּין, וּמֵאִבֵּר אֶת הַרְשָׁעִים
מִהָעוֹלָם, וְהַכֹּל בְּכַתּוּב, שְׂפָתוֹב וַיִּנְחָם ה', קִבֵּל
תְּנַחוּמִים. וְאַחַר כֵּן וַיִּתְעַצֵּב אֵל לִבּוֹ, נָתַן כַּחַ לַדִּין
לַעֲשׂוֹת דִּין.

רַבִּי תִּיבָא אָמַר, וַיִּנְחָם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם
בְּאֶרֶץ - נָטַל תְּנַחוּמִים וְחֲדוּת. כְּשֶׁעָשָׂה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם בְּאֶרֶץ, שֶׁהוּא בְּדִנְמַא
עֲלִיוֹנָה, וְכֹל הַמַּלְאָכִים הָעֲלִיּוֹנִים מְשַׁבְּחִים אֶת
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁרָאוּ אוֹתוֹ בְּדַמּוֹת עֲלִיוֹנָה,
וְאָמְרוּ (דף נז ע"ב) (תהלים ח) וַתִּתְפַּרְחוּ מִעַט מַאֲלָחִים וְכַבּוֹד
וְהַדָּר תִּעֲטִירָהוּ. אַחַר כֵּן כְּשֶׁחָטָא אָדָם, הִתְעַצֵּב
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל שְׁחָטָא. שְׁנַתֵּן פְּתִיחוֹן פֶּה
לְמַלְאָכֵי הַשָּׁרַת שֶׁאָמְרוּ לְפָנָיו בְּתַחֲלָה כְּשֶׁרָצָה
לְבַרֵּא אוֹתוֹ, מָה אֲנוֹשׁ כִּי תוֹפְרֵנוּ וּכְן אָדָם כִּי
תִּפְקְדֵנוּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וַיִּתְעַצֵּב אֵל לִבּוֹ, כִּי רָצָה
לַעֲשׂוֹת בָּהֶם דִּין, שְׁנַאֲמַר (דברי הימים ב ב)

בַּצֵּאת לִפְנֵי הַחֲלוּץ וְאֹמְרִים הוּדוּ לַה' כִּי לְעוֹלָם
 חֲסִדוֹ. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, לָמָּה לֹא כָּתוּב כָּאֵן כִּי
 טוֹב? אֵלָּא מִשּׁוּם שֶׁהָאֲבִיד אֶת מַעֲשֵׂי יָדָיו מִפְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל. כִּמּוֹ זֶה בְּשָׁהִיו יִשְׂרָאֵל עוֹבְרִים אֶת הַיָּם,
 כָּאוּ מִלְּאֲכִים עֲלִיזוֹנִים לוֹמַר שִׁירָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ לִילָה. אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא: וְכֵּה מַעֲשֵׂי יָדֵי טוֹבְעִים בַּיָּם, וְאַתֶּם אוֹמְרִים
 שִׁירָה?! אִי (שְׁמוֹת יד) וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה.
 גַּם כָּאֵן, בְּכָל הַפְּעָמִים שֶׁל אֲבוֹד רְשָׁעִים מִהָעוֹלָם,
 אִי נִמְצְאָת עֲלֵיהֶם עֲצָבוֹת.

רַבִּי אַבְנָא אָמַר, בְּשַׁעָה שֶׁחָטָא אָדָם לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וְעָבַר עַל מִצְוֹתָו, אִי נִמְצְאָה
 עֲצָבוֹת לִפְנֵיו. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אָדָם,
 אִי שֶׁחִלְשָׁתָּ אֶת הַכַּחַת הָעֲלִיזוֹן. בְּשַׁעָה זֹו נִחְשָׁד
 מְאוֹד אֶחָד. מִיָּד גֵּרַשׁ אוֹתוֹ מִזֶּן עֵדֶן.

אָמַר לוֹ: אֲנִי הַכִּנְסָתִי אוֹתָךְ לְגֵן עֵדֶן לְהַקְרִיב
 קָרְבָן, וְאַתָּה פִּנְמָתָ אֶת הַמְּזֻבַּח שְׁלֵא נִקְרַב
 הַקָּרְבָן?! מִכָּאֵן וְהִלָּאָה - לְעַבַד אֶת הָאֲדָמָה. וְגִזַּר

עֲלִיו מִיָּתָהּ. וְחָם עֲלִיו הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּגְנוּזוֹ
בְּשַׁעַת שְׁמֵת סְמוּךְ לְגֹן.

מָה עָשָׂה אָדָם? עָשָׂה מְעָרָה אַחַת וְהִסְתִּיר בָּהּ
הוּא וְאַשְׁתּוֹ. מֵאִיפֹה יֵדַע? אֵלֶּא רָאָה אֹר
בְּקִיק אַחַד שְׁנֵכְנֵם בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שִׁיּוּצָא מִגֹּן עֲדָן,
וְהִתְאַוָּה תְּאוֹתוֹ לְקַבְּרוֹ, וְשָׁם הוּא מְקוֹם סְמוּךְ
לְשַׁעַר גֹּן עֲדָן.

בַּא רְאָה, לֹא מִסְתַּלֵּק אָדָם מִהָעוֹלָם עַד שִׁירָאָה
אֶת אָדָם הָרֵאשׁוֹן. שׁוֹאֵל אוֹתוֹ: עַל מָה הִלְךְ
מִהָעוֹלָם וְאֵיךְ יָצָא? הוּא אוֹמֵר לוֹ: אֲנִי שִׁבְנִלְלֵךְ
יָצָאתִי מִהָעוֹלָם. וְהוּא מַשִּׁיב לוֹ: בְּנִי, אֲנִי עֲבַרְתִּי
עַל מְצוּהַ אַחַת וְנִעְנַשְׁתִּי בְּשִׁבְלָהּ, רְאָה אֶתְּהַ כַּמָּה
חֲטָאִים וְכַמָּה מְצוּוֹת שֶׁל רַבּוּנְךָ עֲבַרְתִּי.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, עַד הַיּוֹם הַזֶּה עוֹמֵד אָדָם הָרֵאשׁוֹן
וְרוֹאֶה אֶת הַתְּאֵבוֹת פְּעֻמִּים בְּיוֹם וּמוֹדָה עַל
חֲטָאוֹ, וּמְרָאָה לָהֶם אֶת אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁהִיָּה בּוֹ
בְּכַבוֹד עֲלִיוֹן, וְהוֹלֵךְ וְרוֹאֶה כָּל אוֹתָם הַצְּדִיקִים
וְחֲסִידִים שִׁיּוּצָאוּ מִמֶּנּוּ וְיָרְשוּ אֶת אוֹתוֹ כְּבוֹד עֲלִיוֹן

שָׁכַנְנוּ עֵדֶן. וְכָל הָאֲבוֹת מוֹדִים וְאוֹמְרִים, (תהלים לו)
 מִה יִקָּר חֶסֶדְךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם כְּצֵל כְּנֶפֶיךָ
 יִחְסִיִּן.

רַבִּי יִיסָא אָמַר, כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם רוֹאִים אֶת אָדָם
 הַרְאֵשׁוֹן בְּשַׁעַה שְׁמֹסְתִלְקִים מִהָעוֹלָם,
 לְהִרְאוֹת עֲדוּת שְׁמִשׁוֹם חֲטָאֵי הָאִישׁ הוּא מִסְתַּלֵּק
 מִהָעוֹלָם וְלֹא בְּגִלּוֹ שֶׁל אָדָם, כְּמוֹ שֶׁשְׁנִינּוּ אִין
 מִיְתָה בְּלֹא חֲטָא, פָּרַט לְאוֹתָם שְׁלֵשָׁה שְׁהִסְתַּלְקוּ
 בְּעֵטְיוֹ שֶׁל נְחֹשׁ הַקְּדָמוֹנִי, וְאֵלֶּה הֵם: עֲמָרָם, לְוִי
 וּבְנֵימִין. וַיֵּשׂ אוֹמְרִים גַּם יֵשִׁי. שְׁלֹא חֲטָאוּ, וְלֹא
 נִמְצָא בָּהֶם חֲטָא שְׁיָמוּתוֹ בּוֹ, רַק שְׁנַזְכְּרָה עֲלֵיהֶם
 אוֹתָהּ עֲצַת הַנְּחֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ.

בַּיָּא רֵאֵה, כָּל הַדּוֹרוֹת שְׁהָיוּ בִימֵי נַח, כְּלָם
 הַפְּשִׁיטוּ חֲטָאִים עַל הָעוֹלָם בְּגִלּוֹי לְעֵינַי כֹּל.
 רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיָה הוֹלֵךְ יוֹם אֶחָד בְּשַׁעְרֵי טְבַרְיָה.
 רָאָה בְּנֵי אָדָם שְׁהָיוּ קוֹשְׁרִים בְּקֶשֶׁר הַקֶּשֶׁת בְּכַדֵּי
 חָרָם. אָמַר, וּמָה חֲטָא זֶה בְּגִלּוֹי לְהַרְגִּיז אֶת
 רַבּוֹנָם? נָתַן עֵינָיו בָּהֶם וְנִזְרְקוּ לְתוֹךְ חַיִּים וּמָתוּ.

בֵּא רֵאָה, כָּל חֲטָא שְׁנַעֲשֶׂה בְּנִלְוֵי, דְּוָחָה אֶת
הַשְּׂכִינָה מִהָאָרֶץ וּמִסְּלָק אֶת דְּיִוְרָה מִן
הָעוֹלָם. אֵלֶּה הָיוּ הוֹלְכִים בְּרֹאשׁ זְקוּף וְעוֹשִׂים
חֲטָאֵיהֶם בְּנִלְוֵי, וְדָחוּ אֶת הַשְּׂכִינָה מִהָעוֹלָם, עַד
שֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דָּחָה אוֹתָם וְהֵעֲבִיר אוֹתָם
מִמְּנוּ. וְעַל זֶה כְּתוּב (מְשִׁלֵּי כַּה) הָגוּ רָשָׁע לְפָנַי מִלֶּךְ
וְגו', הָגוּ סִיגִים מִכֶּסֶף וְגו'.

וַיֹּאמֶר ה' לֹא יִדּוֹן רוּחִי בְּאָדָם לְעֹלָם בְּשַׁנֵּם הוּא
בְּשָׂר וְגו'. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בֵּא רֵאָה,
כְּשֶׁבָרָא תְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, עֲשֶׂה אֶת
הָעוֹלָם תְּהִי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ (דף נח ע"א) כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה,
וּכְשֶׁבָנִי אָדָם הֵם צְדִיקִים שֶׁהוֹלְכִים בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל,
תְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעוֹרֵר רוּחַ חַיִּים שְׁלִמְעָלָה, עַד
שֶׁמְגִיעִים אוֹתָם חַיִּים לְמָקוֹם שִׁיעֲקֹב אָבִינוּ שְׂרוּי
בּוּ.

וּמִשָּׁם שׁוֹפְעִים אוֹתָם חַיִּים, עַד שֶׁנִּמְשַׁכֶּת אוֹתָהּ
רוּחַ לְעוֹלָם תְּהִי שְׂדוּד הַמֶּלֶךְ שְׂרוּי בּוּ,
וּמִשָּׁם שׁוֹפְעוֹת הַבְּרָכוֹת לְכָל אוֹתָם תְּתַחַתוֹנִים.

ואותה רוח עליונה שופעת ונמשכת למטה,
ויכולים להתקיים בעולם. ומשום כך לעולם חסדו,
זהו עולם של דוד המלך, ולכן כתוב לעולם בלי
וא"ו. שהרי בפשאותה רוח שופעת לאותו עולם,
משם יוצאות ברכות וחיים לכל להתקיים. עכשו
שחמאו בני אדם, הסתלק הכל, בשביל שלא יגיע
אותו רוח חיים לעולם זה להננות ממנו התחתונים
וללהתקיים בו. בשגם הוא בשר - בדי שלא תשפע
זו הרוח לעולם הזה. מה הטעם? שלא להרבות
נחש התחתון. שדרגות שיתחוק בו [ואריכים] רוח של
קדשה שלא יתערב ברוח טמא.

בשגם הוא בשר - זה נחש הקדמוני שיתברך.
משום כך הוא בשר, כמו שנאמר (בראשית
ו) קץ כל בשר בא לפני. ואמר רבי שמעון, זהו
מלאך המות. והיו ימיו מאה ועשרים שנה -
המתנה של מגדל המבשר.

הנבלים היו בארץ. שנה רבי יוסי, אלו עז"א
ועז"א, כמו שנאמר שהוציא [ד"א שהפיל]

אותם הקדוש ברוך הוא מהקדשה שלמעלה. ואם
 תאמר, איך יכלו להתקיים בעולם הזה? אמר רבי
 חייא, אלה היו מאותם שכתוב ועוף יעופף על
 הארץ. וחרו נאמר שאלה נראים לבני אדם
 במראה שלהם. ואם תאמר, איך יכלו להתהפך?
 חרי נאמר שמתהפכים לכמה גונים. ובשעה
 שיירדו, התלבשו באויר העולם ונראו לבני אדם.
 ועז"א ועז"ל הללו שמרדו למעלה והפילם
 הקדוש ברוך הוא והתלבשו בארץ
 והתקימו בה, ולא יכלו להתפשט ממנו, ואחר כך
 טעו אחר נשות העולם. ועד היום הזה הם קימים
 ומלמדים בשפים לבני אדם, והולידו בנים, וקראו
 להם ענקים גבורים. ואותם נפילים נקראים בני
 אלהים, וחרו נתבאר.

השלמה מההשמטות (סימן מ"ו)

אמר רבי רחומאי, כבוד ולב חרי הם אחר, אלא
 שפכוד נקרא על שם מעלה, ולב נקרא על
 שם פעלת מטה, והינו כבוד השם, והינו לב

הַשָּׁמַיִם. מַה הוּא (ישעיה ו) מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ?
 אֵלֶּא כָּל אוֹתָהּ אֶרֶץ שֶׁנִּבְרְאָת בְּיוֹם רֵאשׁוֹן, שֶׁהִיא
 לְמַעַלָּה כְּנֶגֶד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מְלֵאָה מִכְבוֹד הַשֵּׁם,
 וּמַה יֵּהם? חֲכָמִים, שְׂפָתוֹב (משלי יג) כְּבוֹד חֲכָמִים
 יִנְתָּלוּ, וְכֹתוֹב (יחזקאל ג) כָּרוֹךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

וּמַה הָיָה הַכְּבוֹד הַזֶּה? מִשָּׁל לְמַה הַדְּבָר דוּמָה?
 לְמַלְךְ שֶׁהִיָּתָה לוֹ גְּבִירָה בְּחִדְרוֹ שְׂכָל חִילָיו
 מִשְׁתַּעֲשָׁעִין בָּהּ, וְהָיוּ לָהּ בָּנִים, וּבָאִים כָּל הַיּוֹם
 לְרֵאוֹת פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּמְבָרְכִין אוֹתוֹ. אָמְרוּ לוֹ: אָנָּה
 אֵימְנוֹ? אָמַר לָהֶם: לֹא תוֹכְלוּ לְרֵאוֹתָהּ עֲתָה.
 אָמְרוּ: בְּרוּכָה תִּהְיֶה בְּכָל מְקוֹם שֶׁהִיא. וּמַה
 שְׂפָתוֹב מִמְּקוֹמוֹ, מִכָּלֵל שְׂאִין יוֹדֵעַ אֵת מְקוֹמוֹ.
 מִשָּׁל לְגְבִירָה שֶׁבָּאָה מִמְּקוֹם רְחוֹק וְלֹא יָדְעוּ מֵאִין
 בָּאָה. עַד שֶׁרָאוּ שֶׁהִיא אִשְׁתַּ חִיל נָאָה וְהַגּוֹנָה בְּכָל
 מַעֲשֵׂיהָ, אָמְרוּ: זֹאת וְדָאִי מִן הָאוֹר נִלְקַחָהּ, כִּי
 בְּמַעֲשֵׂיהָ הֵאִירָה אֵת הָעוֹלָם. שְׂאֵלוּ אוֹתָהּ: מֵאִין
 אַתָּ? אָמְרָה לָהֶם: מִמְּקוֹמִי. אָמְרוּ: אִם כֵּן, גְּדוּלִים
 אֲנִישֵׁי מְקוֹמָהּ, בְּרוּכָה תִּהְיִי וּמְבָרְךְ מְקוֹמָךְ.

וְכִי אֵין כְּבוֹד ה' אַחַד מִצְבֵּאוֹתָיו לֹא נָרַע, לָמָּה
 מְבָרְכִים אוֹתוֹ? אֵלָּא מְשָׁל לָמָּה הַדָּבָר
 דּוֹמָה? לְאִישׁ שֶׁהָיָה לוֹ בֵּן נָאֶה, וְחוּץ לְבֵן בְּקָרוֹב
 מִמֶּנּוּ חֲתִיבָת שָׂדֶה, וְאִם הַשָּׂקָה חֲנֹן בְּתַחֲלֵית
 שְׁקִיּוֹתוֹ - הִלְכוּ לָהֶם חַמִּים עַל כָּל חֲנֹן, אִךְ אוֹתָהּ
 חֲתִיבָה שֶׁל שָׂדֶה שֶׁהָיָה אֵינָה דְבוֹקָה, אִף עַל פִּי
 שֶׁחֶבֶל אַחַד הוּא, לְפִיכֹךְ פָּתַח לָהּ מְקוֹם וְהַשָּׂקָה
 אוֹתָהּ לְבִדּוּהָ: ע"כ מֵהַשְּׂמֻטוֹת.

וַיֹּאמֶר ה' אֶמְחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל
 פְּנֵי הָאָדָמָה. רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (ישעיה נח) כִּי
 לֹא מִחֲשָׁבוֹתַי מִחֲשָׁבוֹתֵיהֶם.

בַּאֲרֵא, כְּשֶׁבֵן אָדָם רוֹצֵה לְנִקְם מֵאַחֵר, הוּא
 שׁוֹתֵק וְלֹא אוֹמֵר דְּבָר. שְׂאֵם יוֹדִיעַ לוֹ, הֵהוּא
 יִשְׁמַר וְלֹא יוּכַל לוֹ. אֲבָל הַקָּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא
 עוֹשֶׂה כֵּן, לֹא עוֹשֶׂה דִין בְּעוֹלָם עַד שֶׁמְכַרִּין
 וּמוֹדִיעַ לָהֶם פַּעַם פַּעַמִּים וְשֹׁלֵשׁ, כִּי אֵין מִי
 שִׁימְחָה בִּידוֹ שִׁיֹּאמַר לוֹ מָה עָשִׂיתָ, וְלֹא יִשְׁמַר
 מִמֶּנּוּ וְלֹא יוּכַל לְעַמֵּד לְפָנָיו.

**בַּיּוֹם הַהוּא, וַיֹּאמֶר ה' אֲמַחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר
בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. הוֹדִיעַ לָהֶם עַל יְדֵי
נֹחַ וְהִתְרַחַב בָּהֶם כַּמָּה פְּעָמִים וְלֹא שָׁמְעוּ. אַחֲרַיִם
שָׁלַח שָׁמְעוּ, הִבִּיֵא עֲלֵיהֶם דִּין וְהֶאֱכִיד אוֹתָם מֵעַל
פְּנֵי הָאָרֶץ.**

**בַּיּוֹם הַהוּא מַה כָּתוּב בְּנֹחַ, וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ
לֵאמֹר זֶה יִנְחַמְנוּ מִפְּעֻשָׁנוּ.** [לְמַה בָּאן לֵאמֹר, וְלְמַה זֶה?

אֵלֶּה לֵאמֹר - זוֹ הַמַּשְׁתָּה. זֶה - זֶה צְדִיק. רָמְזוּ שֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קָרָא לְנֹחַ, מְנוּחַת
הָאָרֶץ. לֵאמֹר, מַה זֶה לֵאמֹר? אֵלֶּה מְקוֹם זֶה קוֹרָא לוֹ נֹחַ, וּמִיָּהוּ? אָרֶץ תְּקַדּוֹשָׁה.
לֵאמֹר זֶה יִנְחַמְנוּ, עָשָׂה אוֹתוֹ תְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַטָּה בְּדִגְמָא עֲלִיוְנָה. כָּתוּב בָּאן
זֶה יִנְחַמְנוּ, וְכָתוּב שָׁם (ישעיה כה) זֶה ה' קוֹיְנוּ לוֹ. **אֲשֶׁרֵי
הַצְּדִיקִים שְׂרֻשׁוּמִים בְּרָשָׁם שֶׁל חוֹתֶמֶת הַמַּלְאָךְ
הַעֲלִיוְנָה לְהִיּוֹת רְשׁוּמִים בְּשֵׁמוֹ, וְהוּא שָׁם שְׁמוֹת
בְּאָרֶץ כְּרָאוּי. כָּתוּב וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ נֹחַ, וְכָתוּב
(בראשית כה) וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יַעֲקֹב. לְמַה לֹּא כָתוּב אֵת? אֵלֶּה שָׁם דְּרָגָה [אַחַת],
וְכָאן דְּרָגָה אַחֶרֶת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ו) וַאֲרָאָה אֶת ה'.
וַאֲרָאָה ה' לֹא כָתוּב אֵלֶּה אֵת ה'. גַּם בָּאן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב - דְּרָגָתוֹ מִפְּשֵׁ, תְּקַדּוֹשׁ**

בְּרוּךְ הוּא קָרָא לוֹ יַעֲקֹב. אֲבָל בָּאן א"ת - לְתַכְלִיל אֶת הַשְּׂכִינָה.

מאיפה היה יודע? אלא בשעה שהקדוש ברוך הוא קלל את העולם, שכתוב ארוחה האדמה בעבורך, אמר אדם לפני ^(דף נח ע"ב) הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, עד מתי יהיה העולם בקללה? אמר לו: עד שיולד לך בן מהול כמותך. והיו מחכים עד שעה שנולד נח. וכיון שנולד, ראה אותו מהול רשום באות הקדש, וראה שכינה דבוקה עמו, ואז קרא את שמו על מה שעשה אחר כך.

בתחלה לא היו יודעים לזרע ולקצור ולחרש, והיו עושים עבודת האדמה בידיהם. כיון שבא נח, התקין אמנות להם וכל הכלים שעריכים לתקן את האדמה לעשות פרות. והו שכתוב זה ינחמנו ממצעשנו וממצבון ידינו מן האדמה. שהוא הוציא את הארץ ממה שהתקלה שהיו זורעים חטים - וקוצרים קוצים ודרדרים. ולכן כתוב איש האדמה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אִישׁ הָאֲדָמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (רות
 א) אִישׁ נֶעְמִי. מִשּׁוֹם שֶׁנִּקְרָא צְדִיק וְחוֹצִיא
 אֶת הָאָרֶץ בְּקֶרְבָּן שֶׁעָשָׂה מִמֶּה שֶׁהִתְקַלְלָה,
 שֶׁכֶּתוּב לֹא אִסַּף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּעֵבוֹר
 הָאָדָם. וְלִכֵּן נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה, וְעַל זֶה קָרָא לוֹ
 שֵׁם עַל מֶה שִׁיבֵא.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים מז) לָכוּ חֲזוּ מִפְּעֻלוֹת
 אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׁם שָׁמֹת בְּאָרֶץ. פְּסוּק זֶה
 הַקִּימוֹהוּ וְנִתְבָּאֵר. אֲבָל לָכוּ חֲזוּ וְגו' [מה זה חזו? כמו
 שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כא) חֲזוּת קָשָׁה חֲנַד לִי. בְּמַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִגְלָתָה נְבוּאָה
 עֲלוּיָנָה לְבִנֵי אָדָם. אֲשֶׁר שָׁם שָׁמֹת בְּאָרֶץ - שָׁמֹת וְדָא, שֶׁהֲרִי תִשָּׁם גּוֹרֵם לְכָל
]וְהוּא לְשׁוֹן שְׁמֻמִּין]. שְׁאֵלוֹ הִיּוּ מִפְּעֻלוֹת יו"ד ה"א וְא"ו
 ה"א - שָׁם קִיּוּם בְּאָרֶץ, אֲבָל מִשּׁוֹם שֶׁהִיּוּ מִפְּעֻלוֹת
 הַשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים - שָׁם שָׁמֹת בְּאָרֶץ.

אָמַר לוֹ רַבִּי חֲזִיָּא, כָּעֵת הַתְּעוֹרְרָתָ לָזֶה? לֹא כִּי
 אֲנִי אָמַרְתִּי לוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁבִּין שֵׁם זֶה וּבֵין שֵׁם
 זֶה הַכֹּל הוּא שְׁבֵחַ. אֲבָל אֲנִי אָמַרְתִּי לוֹ כְּמוֹ
 שֶׁהֲעִירוּ הַחֲבָרִים שֵׁשֶׁם שָׁמֹת. שָׁמֹת בְּאָרֶץ,

שמות ממש [שם בארץ, ולמה? בשביל להשתמש בהם העולם ולהיות

קיום בעולם].

רבי יצחק אומר, הכל הוא, ואפלו מה שאמר רבי
יהודה - יפה אומר. שאלו העולם יהיה בשם
הרחמים, יתקיים העולם. אבל משום שהעולם
נברא על דין ועומד על דין, שם שמות בארץ,
ויפה הוא, שאלמלא כך לא יוכל העולם להתקיים
מלפני חטאי בני האדם.

בא ראה, בשגולד נח קראו לו על שם של נחמה

[נח - נוח לו, נוח לעולם, נוח לאבות, נוח לבנים, נוח לעליונים, נוח

לתחתונים, נוח לעולם הזה, נוח לעולם הבא] ושיהיה [ולהיות] השם

גורם. אבל לגבי הקדוש ברוך הוא לא כך. נח

בהפוך אותיות - ח"ן, כמו שנאמר ונח מצא חן.

אמר רבי יוסי, חן הינו נח. בצדיקים, השם שלהם

גורם לטוב. ברשעים, השם שלהם גורם

לרע. בנח פתוב ונח מצא חן בעיני ה'. בער בכור

יהודה התהפכו אותיותיו לרע. ע"ר ר"ע. רע בעיני
ה'.

בא ראה, ביון שנוולד נח, ראה את מעשי בני
האדם שהם חוטאים לפני הקדוש פרוץ הוא,
והיה גונו עצמו ועסק בעבודת רבנו פרי לא
ללקת בדרבם. וכי תאמר, במה הוא עסק? באותו
ספר של אדם וספר של חנוך. והיה עוסק בהם
לעבד את רבנו.

בא ראה שפך הוא, שהרי מאיפה ידע נח
להקריב קרבן לרבנו? אלא משום שמצא
חכמה על מה העולם עומד, וידע שהוא עומד על
הקרבן, ואלמלא הקרבן לא היו עומדים עליונים
ותחתונים.

רבי שמעון היה הולך בדרך והיו עמו רבי אלעזר
בנו ורבי יוסי ורבי חייא. עד שהיו הולכים,
אמר רבי אלעזר לאביו, הדרך מתקנת לפנינו,
רוצים לשמע דברי תורה פתח רבי שמעון ואמר,
(קהלת י) וגם בדרך פשהסכל הליך לבו חסר וגו'.

בְּשֵׁנִי אָדָם רוּצָה לְתַקֵּן דְּרָכָיו לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, עַד שֶׁלֹּא יֵצֵא לְדַרְךְ צָרִיךְ לְהַמְלִיךְ בּוֹ
 וּלְהַתְפַּלֵּל לְפָנָיו עַל דְּרָכּוֹ, כְּמוֹ שֶׁשֶׁנִּינוּ שְׂפָתוֹב
 (תהלים פה) צֶדֶק לְפָנָיו יְהִלֵּךְ וַיִּשֶׁם לְדַרְךְ פְּעָמָיו. שְׁחֵרֵי
 הַשְּׂכִינָה לֹא נִפְרָדָת מִמֶּנּוּ.

וּמִי שֶׁלֹּא מֵאֲמִין בְּרַבּוֹנוֹ, מַה כָּתוּב ^(דף נט ע"א) בּוֹ? וְגַם
 בְּדַרְךְ שֶׁהַסֶּכֶל הֵלֵךְ לְבוֹ חֶסֶד. מִי זֶה לְבוֹ? זֶה
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יֵלֵךְ עִמּוֹ בְּדַרְךְ וְגוֹרֵעַ
 מִסִּיּוּעוֹ בְּדַרְכּוֹ. מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ כֵּן אָדָם שֶׁלֹּא מֵאֲמִין
 בְּרַבּוֹנוֹ, עַד שֶׁלֹּא יֵצֵא לְדַרְכּוֹ לֹא בִקְשׁ אֶת סִיּוּעַ
 רַבּוֹנוֹ.

וְאֵפֶלּוּ בְּדַרְךְ בְּשֶׁהוּא הוֹלֵךְ, לֹא עוֹסֵק בְּדַבְרֵי
 תּוֹרָה, וְלִכֵּן לְבוֹ חֶסֶד, שְׂאִינּוּ הוֹלֵךְ יַחַד
 עִם רַבּוֹנוֹ וְלֹא נִמְצָא בְּדַרְכּוֹ. וְאוֹמֵר לְכֹל סָכָל הוּא
 - וְאֵפֶלּוּ כְּשֶׁשׁוֹמֵעַ דְּבַר אֱמוּנָה שֶׁל רַבּוֹנוֹ, הוּא
 אוֹמֵר שׁוּזוֹ טַפְשׁוֹת לְעַסֵּק בָּזֶה. כְּמוֹ זֶה שֶׁשֶׁאֵלּוֹ לְכֵן
 אָדָם עַל אוֹת הַבְּרִית שֶׁרָשְׁמוּ בְּבֶשֶׁר הָאָדָם, וְאוֹמֵר
 שֶׁלֹּא דְבַר אֱמוּנָה הוּא. שָׁמַע זֹאת רַבִּי יִיבֹא תוֹקֵן

והסתכל בו, ונעשה גל של עצמות. ואנו בדרך
הזו בסיוע הקדוש ברוך הוא רוצים לומר דברי
תורה.

פתח ואמר, (תהלים פו) הורני ה' בדרך אהלך
באמתך יחד לבני ליראה שמך. פסוק זה
קשה, שחרי שנינו, הכל ביד הקדוש ברוך הוא
חויז מלהיות צדיק או רשע. ודוד איך תבע את
זה מהקדוש ברוך הוא? אלא דוד כך אמר, הורני
ה' בדרך - אותה דרך מישור ומתקנת לגלות עיני
ולדעת אותו. אחר כך אהלך באמתך - אלה בדרך
אמת ולא אסטה לימין ולשמאל. יחד לבני - מה
זה לבני? כמו שנאמר (שם עג) צור לבני וחקלי.
וכל זה אני מבקש ליראה את שמך. להדבק
ביראתך, לשמר את דרכי פראוי. ליראה שמך -
מקום חלקי שבו שרונה תיראה לירא.

בא ראה, כל פן אדם שירא את הקדוש ברוך
הוא, שרונה עמו האמונה פראוי, שחרי
אותו אדם הוא שלם בעבודת רבונו. ומי שלא

שְׂרוּיָה בּוֹ יִרְאֵת רַבּוֹנוֹ, לֹא שְׂרוּיָה בּוֹ אֲמוּנָה, וְאֵינּוּ
בְדַאי לְהִיּוֹת לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא.

עוֹד פָּתַח וְאָמַר, (משלי ד) וְאֵרַח צְדִיקִים כְּאוֹר נִגְהָה
הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נִכּוֹן הַיּוֹם. אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
רוֹצֵה בִּיקְרָם.

בֵּא רְאֵה מַה פְּתוּב, וְאֵרַח צְדִיקִים כְּאוֹר נִגְהָה. מַה
זֶה כְּאוֹר נִגְהָה? כְּמוֹ אוֹתוֹ הָאוֹר הַמְאִיר שֶׁכָּרָא
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, זֶהוּ שֶׁנִּגְוֵו
לְצְדִיקִים לְעוֹלָם הַבָּא. הוֹלֵךְ וְאוֹר - שֶׁהוּא עוֹלָה
בְּאוֹרוֹ תָּמִיד וְלֹא גוֹרַע מִמֶּנּוּ. אֲבָל בְּרִשְׁעִים מַה
פְּתוּב? (שם) דְּרַךְ רִשְׁעִים כְּאֶפְלָה לֹא יִדְעוּ בְּמַה
יִכְשְׁלוּ. לֹא יִדְעוּ - וְכִי לֹא יוֹדְעִים? אֵלֶּא רִשְׁעִים
שֶׁהוֹלְכִים בְּדְרַךְ עֲקָמָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא רוֹצִים
לְהִסְתַּכֵּל [לָהֶם] שֶׁעֲתִיד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדוֹן
אוֹתָם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם וּלְהַכְנִיחָם בְּדִין גִּיהֵנָם. וְהֵם
צוֹנְחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי לָנוּ שְׁלֵא הִרְכַּנְנוּ אֲזַנֵּים וְלֹא
הִקְשַׁבְנוּ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. וּבְכָל יוֹם אוֹמְרִים: וַי לָנוּ!

בַּא רְאֵה, עֲתִיד הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהֵאִיר
 לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא וּלְתַת לָהֶם שְׂכָר
 חֻלְקָם, מְקוֹם שְׁעִין לֹא שׁוֹלֶטת לְעַמֵּד עָלָיו, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סד) עֵין לֹא רְאֵתָה אֱלֹהִים זוֹלָתָךְ יַעֲשֶׂה
 לְמַחֲכָה לוֹ. וְכַתוּב (שם סו) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בְּפִגְרֵי
 הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים בִּי. וְכַתוּב (מלאכי ג) וְעַסוֹתֶם
 רְשָׁעִים בִּי יִהְיוּ אַפְרַת תַּחַת רַגְלֵיכֶם. אֲשֶׁרִי
 הַצַּדִּיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. עֲלֵיהֶם כְּתוּב
 (ישעיה ס) צַדִּיקִים לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ. וְכַתוּב (תהלים קמ)
 אֶךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁכְּנוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֵיךָ.
 בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן: (דף נט ע"ב)